

ΑΣΤΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΓΕΝΙΚΑ

Άρθρο 1 - Πηγές του δικαίου

Οι κανόνες του δικαίου περιλαμβάνονται στους νόμους και στα έθιμα.

Άρθρο 2 - Αναδρομική δύναμη του νόμου

Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.

Άρθρο 3 - Κανόνες δημόσιας τάξης

Η ιδιωτική βούληση δεν μπορεί να αποκλείσει την εφαρμογή κανόνων δημόσιας τάξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Άρθρο 4 - Κατάσταση αλλοδαπών

Ο αλλοδαπός απολαμβάνει τα αστικά δικαιώματα του ημεδαπού.

Άρθρο 5 - Ικανότητα δικαίου

Η ικανότητα δικαίου του φυσικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Άρθρο 6 - Αφάνεια

Η αφάνεια διέπεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να κηρύξει άφαντο αλλοδαπό, αν πριν από την εξαφάνισή του κατοικούσε ή διέμενε στην Ελλάδα ή εφόσον έχει περιουσία στην Ελλάδα.

Άρθρο 7 - Ικανότητα για δικαιοπραξία

Η ικανότητα για δικαιοπραξία ρυθμίζεται από το δίκαιο της ιθαγένειας.

Άρθρο 8 - "Στέρηση της δικαιοπρακτικής ικανότητας"

"Η στέρηση, καθώς και κάθε άλλος περιορισμός της δικαιοπρακτικής ικανότητας με δικαστική απόφαση ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του προσώπου το οποίο αφορούν αυτά τα μέτρα.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να υποβάλει σε καθεστώς στέρησης ή περιορισμού της δικαιοπρακτικής του ικανότητας αλλοδαπό που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Αν ο αλλοδαπός απλώς διαμένει ή έχει περιουσία στην Ελλάδα, μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο και ο τίτλος του τίθενται όπως τροποποιήθηκαν από 30.12.1996 με το άρθρο 14 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 9 - Ικανότητα αλλοδαπού στην Ελλάδα

Αλλοδαπός που επιχειρεί στην Ελλάδα δικαιοπραξία για την οποία είναι ανίκανος κατά το δίκαιο της ιθαγένειάς του, θεωρείται ικανός να την επιχειρήσει, αν κατά το ελληνικό δίκαιο έχει αυτή την ικανότητα. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στις δικαιοπραξίες οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου ούτε στις εμπράγματα δικαιοπραξίες για ακίνητα που βρίσκονται έξω από την Ελλάδα.

Άρθρο 10 - Νομικό πρόσωπο

Η ικανότητα του νομικού προσώπου ρυθμίζεται από το δίκαιο της έδρας του.

Άρθρο 11 - Τύπος δικαιοπραξίας

Η δικαιοπραξία είναι έγκυρη ως προς τον τύπο αν είναι σύμφωνη είτε με το δίκαιο που διέπει το περιεχόμενό της είτε με το δίκαιο του τόπου όπου επιχειρείται είτε με το δίκαιο της ιθαγένειας όλων των μερών.

Άρθρο 12

Ο τύπος εμπράγματος δικαιοπραξίας ρυθμίζεται από το δίκαιο της τοποθεσίας του πράγματος.

Άρθρο 13 - Γάμος

"1. Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις του γάμου ρυθμίζονται και για τα δύο πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν από το δικαιο της ιθαγένειας ενός απ' αυτά. Ο τύπος του γάμου ρυθμίζεται είτε κατά το δικαιο της ιθαγένειας ενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν είτε κατά το δικαιο του τόπου όπου τελείται.

2. Όταν τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν ή το ένα απ' αυτά είναι Έλληνες και ο γάμος τελείται στο εξωτερικό, η δήλωση του άρθρου 1367 του αστικού κώδικα μπορεί να γίνει και στην ελληνική προξενική αρχή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 2 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 14 - Προσωπικές σχέσεις των συζύγων

"Οι προσωπικές σχέσεις των συζύγων ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής ιθαγένειάς τους, εφόσον ο ένας τη διατηρεί· 2. από το δικαιο της τελευταίας κατά τη διάρκεια του γάμου κοινής συνήθους διαμονής τους· 3. από το δικαιο με το οποίο οι σύζυγοι συνδέονται στενότερα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 15 - Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

"Οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων διέπονται από το δικαιο που ρυθμίζει τις προσωπικές σχέσεις τους αμέσως μετά την τέλεση του γάμου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 16 - Διαζύγιο και δικαστικός χωρισμός

"Το διαζύγιο και ο δικαστικός χωρισμός ρυθμίζονται από το δικαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων κατά την έναρξη της διαδικασίας του διαζυγίου ή του χωρισμού".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 17 - Τέκνο γεννημένο σε γάμο

"Η ιδιότητα τέκνου ως γεννημένου σε γάμο κρίνεται κατά το δικαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις της μητέρας και του συζύγου της κατά το χρόνο της γέννησης του τέκνου ή, αν ο γάμος τους έχει λυθεί πριν από τη γέννηση, κατά το χρόνο της λύσης του γάμου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 18 - Σχέσεις γονέων και τέκνου

"Οι σχέσεις μεταξύ γονέων και τέκνου ρυθμίζεται κατά σειρά: 1. από το δικαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους· 2. από το δικαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους· 3. από το δικαιο της ιθαγένειας του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 19 - Τέκνο χωρίς γάμο των γονέων του

"Οι σχέσεις μητέρας και τέκνου, που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους· 2. από το δικαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους· 3. από το δικαιο της ιθαγένειας της μητέρας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 20

"Οι σχέσεις πατέρα και τέκνου, που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του, ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαιο της τελευταίας κοινής ιθαγένειάς τους· 2. από το δικαιο της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους· 3. από το δικαιο της ιθαγένειας του πατέρα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 21

"Οι σχέσεις μητέρας και πατέρα τέκνου, που γεννήθηκε χωρίς γάμο τους, ρυθμίζονται κατά σειρά από το δικαιο της τελευταίας, κατά τη διάρκεια της κύησης, κοινής τους ιθαγένειας, συνήθους διαμονής ή απλής διαμονής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 22 - Εξομοίωση προς τέκνο γεννημένο σε γάμο

"Η εξομοίωση τέκνου γεννημένου χωρίς γάμο των γονέων του με επιγενόμενο μεταξύ τους γάμο, προς τέκνο γεννημένο σε γάμο, ρυθμίζεται από το δικαιο που διέπει τις προσωπικές σχέσεις των συζύγων αμέσως μετά την τέλεση του γάμου. Η εξομοίωση με πράξη της αρχής ρυθμίζεται από το δικαιο της ιθαγένειας του πατέρα κατά το χρόνο της πράξης ή, αν αυτή επιχειρείται μετά το θάνατο του πατέρα, κατά το χρόνο του θανάτου του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 23 - Υιοθεσία

"Οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη σύσταση και τη λύση της υιοθεσίας ρυθμίζονται από το δικαίωμα της ιθαγένειας του κάθε μέρους

Οι σχέσεις μεταξύ του ή των θετών γονέων και του θετού τέκνου ρυθμίζονται κατά σειρά: 1. από το δικαίωμα της τελευταίας κοινής τους ιθαγένειας κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας· 2. από το δικαίωμα της τελευταίας κοινής συνήθους διαμονής τους κατά τη διάρκεια της υιοθεσίας· 3. από το δικαίωμα της ιθαγένειας την οποία είχε ο θετός γονέας κατά την τέλεση της υιοθεσίας και, σε περίπτωση υιοθεσίας από συζύγους, από το δικαίωμα που διέπει τις προσωπικές τους σχέσεις".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 2 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 24 - Επιμέλεια

"Η επιτροπεία και κάθε άλλη επιμέλεια διέπονται από το δικαίωμα της ιθαγένειας του προσώπου το οποίο αφορούν.

Ελληνικό δικαστήριο μπορεί να διορίσει επίτροπο ή άλλο επιμελητή για αλλοδαπό που έχει τη συνήθη διαμονή του στην Ελλάδα. Αν ο αλλοδαπός απλώς διαμένει ή έχει περιουσία στην Ελλάδα μπορούν να ληφθούν μόνο ασφαλιστικά μέτρα.

Αν χρειάζεται να διοριστεί επιμελητής, επειδή είναι αβέβαιο ποιός είναι ο κύριος μιας υπόθεσης ή γιατί αυτός απουσιάζει και είναι άγνωστη η διαμονή του, εφαρμόζεται το δικαίωμα του τόπου του δικαστηρίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 14 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 25 - Ενοχές από σύμβαση

Οι ενοχές από σύμβαση ρυθμίζονται από το δικαίωμα στο οποίο έχουν υποβληθεί τα μέρη. Αν δεν υπάρχει τέτοιο, εφαρμόζεται το δικαίωμα που αρμόζει στη σύμβαση από το σύνολο των ειδικών συνθηκών.

Άρθρο 26 - Ενοχές από αδίκημα

Οι ενοχές από αδίκημα διέπονται από το δικαίωμα της πολιτείας όπου διαπράχθηκε το αδίκημα.

Άρθρο 27 - Νομή και εμπράγματα δικαιώματα

Η νομή και τα εμπράγματα δικαιώματα σε κινητά ή ακίνητα πράγματα ρυθμίζονται από το δικαίωμα της πολιτείας όπου βρίσκονται.

Άρθρο 28 - Κληρονομικές σχέσεις

Οι κληρονομικές σχέσεις διέπονται από το δικαίωμα της ιθαγένειας που είχε ο κληρονομούμενος όταν πέθανε.

Άρθρο 29 - Απόκτηση και απώλεια ιθαγένειας

Η απόκτηση και η απώλεια από ένα πρόσωπο της ιθαγένειας μιας πολιτείας ρυθμίζονται από το δικαίωμα της πολιτείας αυτής.

Άρθρο 30 - Έλλειψη ιθαγένειας και συνήθους διαμονής

"Εφόσον ο νόμος δεν καθιερώνει άλλη ρύθμιση, αν το πρόσωπο δεν έχει ιθαγένεια, εφαρμόζεται στη θέση του δικαίου της ιθαγένειας το δικαίωμα της συνήθους διαμονής και, αν δεν έχει συνήθη διαμονή, το δικαίωμα της απλής διαμονής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 1 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 31 - Πολλαπλή ιθαγένεια

Αν το πρόσωπο έχει ελληνική και ξένη ιθαγένεια, ως δικαίωμα της ιθαγένειας εφαρμόζεται το ελληνικό δικαίωμα.

Αν το πρόσωπο έχει πολλαπλή ξένη ιθαγένεια, εφαρμόζεται το δικαίωμα της πολιτείας με την οποία συνδέεται στενότερα.

Άρθρο 32 - Αναπαραιομυμία

Στο αλλοδαπό δικαίωμα που πρέπει να εφαρμοστεί δεν περιλαμβάνονται και οι κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου της αλλοδαπής πολιτείας.

Άρθρο 33 - Επιφύλαξη δημόσιας τάξης

Διάταξη αλλοδαπού δικαίου δεν εφαρμόζεται, αν η εφαρμογή της προσκρούει στα χρηστά ήθη ή γενικά στη δημόσια τάξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ

Άρθρο 34 - Ικανότητα δικαίου

Κάθε άνθρωπος είναι ικανός να έχει δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Άρθρο 35 - Ύπαρξη και τέλος προσώπου

Το πρόσωπο αρχίζει να υπάρχει μόλις γεννηθεί ζωντανό και παύει να υπάρχει με το θάνατό του.

Άρθρο 36

Ός προς τα δικαιώματα που του επάγονται το κυοφορούμενο θεωρείται γεννημένο, αν γεννηθεί ζωντανό.

Άρθρο 37 - Απόδειξη θανάτου

Όποιος ισχυρίζεται, για να ασκήσει δικαίωμα, ότι ένα πρόσωπο ζει ή πέθανε, ή ότι σε ορισμένη εποχή ζούσε ή ότι επέζησε από κάποιον άλλο, οφείλει να το αποδείξει.

Άρθρο 38

Αν περισσότεροι έχουν πεθάνει και δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι ο ένας επέζησε από κάποιον άλλο, τεκμαίρεται ότι όλοι πέθαναν ταυτόχρονα.

Άρθρο 39

Θεωρείται ότι έχει αποδειχθεί ο θάνατος προσώπου που το σώμα του δεν βρέθηκε, αν εξαφανίστηκε υπό συνθήκες που κάνουν το θάνατό του βέβαιο.

Άρθρο 40 - Αφάνεια

Αν ο θάνατος προσώπου είναι πολύ πιθανός, επειδή εξαφανίστηκε ενώ βρισκόταν σε κίνδυνο ζωής, ή επειδή λείπει πολύ καιρό χωρίς ειδήσεις, το δικαστήριο τον κηρύσσει άφαντο ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε εξαρτά δικαιώματα από το θάνατό του.

Άρθρο 41

Η κήρυξη της αφάνειας δεν μπορεί να ζητηθεί πριν από την πάροδο ενός τουλάχιστον έτους από τη στιγμή του κινδύνου, και, αν ήταν παρατεταμένος, από την τελευταία στιγμή του, ή πέντε τουλάχιστον ετών από την τελευταία είδηση.

Άρθρο 42 - Αρμόδιο δικαστήριο

Η αίτηση για την κήρυξη της αφάνειας δικάζεται από το δικαστήριο της τελευταίας στην Ελλάδα κατοικίας ή διαμονής του προσώπου που εξαφανίστηκε, και, αν δεν υπάρχει, από το δικαστήριο της πρωτεύουσας του κράτους.

Άρθρο 43

Αν η αίτηση κριθεί βάσιμη, το δικαστήριο διατάζει να δημοσιευθεί στον τύπο περίληψή της και ορίζει τον τρόπο της δημοσίευσης.

Η περίληψη περιέχει: 1. το όνομα, το επώνυμο, το επάγγελμα και την κατοικία του αιτούντος και εκείνου που εξαφανίστηκε 2. πρόσκληση προς εκείνον που εξαφανίστηκε ή οποιονδήποτε άλλο να δώσει πληροφορίες σχετικά με τη ζωή ή το θάνατο αυτού που εξαφανίστηκε, μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Η προθεσμία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από ένα χρόνο από την τελευταία δημοσίευση.

Άρθρο 44

Αφού περάσει η προθεσμία που αναφέρεται στη δημοσίευση, το δικαστήριο δικάζει την αίτηση και μπορεί να διατάξει αυτεπαγγέλτως κάθε απόδειξη καθώς και την ένορκη εξέταση του αιτούντος.

Αν κριθεί ότι τα γεγονότα που αναφέρει η αίτηση για την αφάνεια αποδείχθηκαν, η απόφαση κηρύσσει την αφάνεια, καθορίζει από τότε αρχίζει και καταλογίζει τα δικαστικά έξοδα και τέλη στην περιουσία του αφάντου.

Άρθρο 45 - Ματαίωση της αίτησης

Αν κατά τη διάρκεια της δίκης της αφάνειας εμφανιστεί αυτός που είχε εξαφανιστεί ή φτάσουν ειδήσεις γι' αυτόν ή αποδειχθεί ο θάνατός του, η αίτηση απορρίπτεται.

Άρθρο 46 - Άρση της αφάνειας

Ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον το δικαστήριο μπορεί να άρει την κατάσταση της αφάνειας ή να μεταβάλει το χρόνο της έναρξής της. Στη δίκη κλητεύεται και εκείνος που είχε ζητήσει να κηρυχθεί η αφάνεια ή, αν έχει πεθάνει ή κατοικεί στο εξωτερικό ή είναι άγνωστη η διαμονή του, ο εισαγγελέας.

Άρθρο 47 - Δημοσίευση της απόφασης

Η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια, καθώς και αυτή που αίρει την κατάσταση της αφάνειας ή που μεταβάλλει το χρόνο της έναρξής της δημοσιεύεται, όταν γίνει τελεσίδικη, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 43 § 1 και από τη δημοσίευση ισχύει για όλους. Για το γεγονός που βεβαιώνει η απόφαση συντάσσεται ληξιαρχική πράξη ή γίνεται αντίστοιχη σημείωση πάνω σ' αυτήν.

Άρθρο 48 - Αποτελέσματα της κήρυξης της αφάνειας

Μετά τη δημοσίευση της τελεσίδικης απόφασης που κηρύσσει την αφάνεια, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, μπορούν να ασκηθούν όλα τα δικαιώματα που εξαρτώνται από το θάνατο του αφάντου σαν να είχε αποδειχθεί ο θάνατος.

Τα αποτελέσματα της κήρυξης της αφάνειας αρχίζουν από το χρόνο που σύμφωνα με την απόφαση άρχισε η αφάνεια.

Άρθρο 49

Οι κληρονόμοι και οι κληροδόχοι της περιουσίας του αφάντου έχουν υποχρέωση να δώσουν ασφάλεια για την ενδεχόμενη απόδοση της περιουσίας σε επικρατέστερους δικαιούχους ή στον άφαντο. Όσοι ασκούν οποιοδήποτε άλλο δικαίωμα που εξαρτάται από το θάνατο του αφάντου μπορούν να

υποχρεωθούν σε ασφάλεια. Η ασφάλεια αίρεται όταν περάσουν δέκα χρόνια από τότε που η περιουσία παραδόθηκε στους κληρονόμους ή τους κληροδόχους ή από τότε που ασκήθηκε άλλο δικαίωμα.

Άρθρο 50

Αν εμφανιστεί ο άφαντος ή αναγνωριστεί ότι τρίτοι έχουν επικρατέστερα δικαιώματα, αυτοί που άσκησαν δικαίωμα από την κήρυξη της αφάνειας έχουν υποχρέωση να αποδώσουν ό,τι πήραν. Αν πρόκειται για κληρονομία, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αγωγή περί κλήρου.

Άρθρο 51 - Κατοικία

"Το πρόσωπο έχει κατοικία τον τόπο της κύριας και μόνιμης εγκατάστασής του. Κανένας δεν μπορεί να έχει συγχρόνως περισσότερες από μία κατοικίες. Για τις υποθέσεις που αναφέρονται στην άσκηση του επαγγέλματος λογίζεται ως ειδική κατοικία του προσώπου ο τόπος όπου ασκεί το επάγγελμά του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 2 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 52

Η κατοικία διατηρείται ωστόσο αποκτηθεί νέα.

Άρθρο 53

Αν δεν μπορεί να αποδειχθεί η τελευταία κατοικία του προσώπου, ως κατοικία θεωρείται ο τόπος της διαμονής του.

Άρθρο 54 - Κατοικία νόμιμη

Αυτοί που έχουν διοριστεί σε ισόβια δημόσια υπηρεσία έχουν κατοικία τον τόπο όπου υπηρετούν.

Άρθρο 55

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 2 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 56

"Ο ανήλικος που τελεί υπό γονική μέριμνα έχει κατοικία την κατοικία των γονέων του ή του γονέα που ασκεί μόνος του τη γονική μέριμνα. Αν τη γονική μέριμνα ασκούν και οι δύο γονείς χωρίς να έχουν την ίδια κατοικία, ο ανήλικος έχει κατοικία την κατοικία του γονέα με τον οποίο συνήθως διαμένει.

"Ο ανήλικος που τελεί υπό επιτροπεία ή όποιος τελεί υπό πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση, έχει κατοικία την κατοικία του επιτρόπου ή του δικαστικού συμπαραστάτη του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 2 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Η δεύτερη παρ. τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 15 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 57 - Δικαίωμα στην προσωπικότητα

Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη.

Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 58 - Δικαίωμα στο όνομα

Αν σ' αυτόν που δικαιούται να φέρει ένα όνομα αμφισβητείται από άλλον το δικαίωμα αυτό, ή αν κάποιος χρησιμοποιεί παράνομα ορισμένο όνομα, ο δικαιούχος ή εκείνος που βλάπτεται, μπορεί να ζητήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα και με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 59 - Ικανοποίηση ηθικής βλάβης

Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων το δικαστήριο με την απόφασή του, ύστερα από αίτηση αυτού που έχει προσβληθεί και αφού λάβει υπόψη το είδος της προσβολής, μπορεί επιπλέον να καταδικάσει τον υπαίτιο να ικανοποιήσει την ηθική βλάβη αυτού που έχει προσβληθεί. Η ικανοποίηση συνίσταται σε πληρωμή χρηματικού ποσού, σε δημοσίευμα, ή σε οτιδήποτε επιβάλλεται από τις περιστάσεις.

Άρθρο 60 - Δικαίωμα στα προϊόντα της διάνοιας

Όποιος προσβάλλεται παράνομα στο αποκλειστικό δικαίωμά του επάνω στα προϊόντα της διάνοιάς του έχει δικαίωμα να απαιτήσει κατά τους όρους του νόμου, να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ

Άρθρο 61 - Νομικά πρόσωπα γενικά

Ένωση προσώπων για την επιδίωξη ορισμένου σκοπού, καθώς επίσης σύνολο περιουσίας που έχει ταχθεί στην εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού, μπορούν να αποκτήσουν προσωπικότητα (νομικό πρόσωπο), αν τηρηθούν οι όροι που αναγράφει ο νόμος.

Άρθρο 62 - Έκταση ικανότητας

Η ικανότητα του νομικού προσώπου δεν επεκτείνεται σε έννομες σχέσεις που προϋποθέτουν ιδιότητες φυσικού προσώπου.

Άρθρο 63 - Έγγραφο για τη σύσταση

Η συστατική πράξη, το καταστατικό ή ο οργανισμός του νομικού προσώπου συντάσσονται εγγράφως.

Άρθρο 64 - Έδρα

Το νομικό πρόσωπο, αν στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει ως έδρα τον τόπο όπου λειτουργεί η διοίκησή του.

Άρθρο 65 - Διοίκηση

Το νομικό πρόσωπο διοικείται από ένα ή περισσότερα πρόσωπα. Όταν η διοίκηση είναι πολυμελής, αν δεν ορίζεται κάτι άλλο στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό, οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων.

Άρθρο 66

Μέλος της διοίκησης δεν δικαιούται να ψηφίσει, αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του νομικού προσώπου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 67 - Εξουσία της διοίκησης

Όποιος έχει τη διοίκηση νομικού προσώπου φροντίζει τις υποθέσεις του και το αντιπροσωπεύει δικαστικά και εξώδικα. Υποκατάσταση απαγορεύεται εφόσον η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 68

Η έκταση της εξουσίας εκείνου που έχει τη διοίκηση προσδιορίζεται από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό· ο προσδιορισμός αυτός ισχύει και για τους τρίτους. Με τη συστατική πράξη ή το καταστατικό ορισμένες υποθέσεις μπορούν να ανατεθούν σε ιδιαίτερο πρόσωπο. Η εξουσία του, σε περίπτωση αμφιβολίας, εκτείνεται και σε κάθε συναφή πράξη.

Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την αντιπροσώπευση και την εντολή.

Άρθρο 69 - Έλλειψη προσώπων διοίκησης

Αν λείπουν τα πρόσωπα που απαιτούνται για τη διοίκηση του νομικού προσώπου, ή, αν τα συμφέροντά τους συγκρούονται προς εκείνα του νομικού προσώπου, ο πρόεδρος των πρωτοδικών διορίζει προσωρινή διοίκηση ύστερα από αίτηση όποιου έχει έννομο συμφέρον.

Άρθρο 70 - Δικαιοπραξίες του νομικού προσώπου

Δικαιοπραξίες που επιχείρησε μέσα στα όρια της εξουσίας του το όργανο που διοικεί το νομικό πρόσωπο υποχρεώνουν το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 71 - Ευθύνη νομικού προσώπου

Το νομικό πρόσωπο ευθύνεται για τις πράξεις ή τις παραλείψεις των οργάνων που το αντιπροσωπεύουν, εφόσον η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά την εκτέλεση των καθηκόντων που τους είχαν ανατεθεί και δημιουργεί υποχρέωση αποζημίωσης. Το υπαίτιο πρόσωπο ευθύνεται επιπλέον εις ολόκληρον.

Άρθρο 72 - Εκκαθάριση

Μόλις το νομικό πρόσωπο διαλυθεί, βρίσκεται αυτοδικαίως σε εκκαθάριση. Ωστόσο περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της θεωρείται ότι υπάρχει.

Άρθρο 73

Αν ο νόμος ή η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζουν διαφορετικά ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφάσισε διαφορετικά, η εκκαθάριση γίνεται από εκείνους που έχουν τη διοίκηση του νομικού προσώπου. Αν δεν υπάρχουν, ο πρόεδρος των πρωτοδικών διορίζει έναν ή περισσότερους εκκαθαριστές.

Άρθρο 74

Ο εκκαθαριστής ενεργεί ως διοικητής του νομικού προσώπου. Η εξουσία του περιορίζεται στις ανάγκες της εκκαθάρισης.

Άρθρο 75

Ο εκκαθαριστής ευθύνεται να αποζημιώσει τους δανειστές του νομικού προσώπου για κάθε υπαίτια παράβαση των υποχρεώσεών του. Περισσότεροι εκκαθαριστές ευθύνονται εις ολόκληρον.

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 38 Ν. 3182/2003 (ΦΕΚ Α' 220), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 76

Η εκκαθάριση γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη δικαστική εκκαθάριση κληρονομίας, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 77 - Τύχη της περιουσίας μετά τη διάλυση

Η περιουσία νομικού προσώπου που διαλύθηκε, αν ο νόμος ή η συστατική πράξη ή το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφάσισε διαφορετικά, περιέρχεται στο δημόσιο. Το δημόσιο έχει την υποχρέωση να εκπληρώσει το σκοπό του νομικού προσώπου με την περιουσία αυτή.

Άρθρο 78 - Σωματείο

Ένωση προσώπων που επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό αποκτά προσωπικότητα όταν εγγραφεί σε ειδικό δημόσιο βιβλίο (σωματείο) που τηρείται στο πρωτοδικείο της έδρας του. Για να συσταθεί σωματείο χρειάζονται είκοσι τουλάχιστον πρόσωπα.

Άρθρο 79 - Αίτηση για την εγγραφή σωματείου

Για την εγγραφή του σωματείου στο βιβλίο οι ιδρυτές ή η διοίκηση του σωματείου υποβάλλουν αίτηση στο πρωτοδικείο. Στην αίτηση επισυνάπτονται η συστατική πράξη, τα ονόματα των μελών της διοίκησης και το καταστατικό με τις υπογραφές των μελών και με χρονολογία.

Άρθρο 80 - Καταστατικό σωματείου

Το καταστατικό, για να είναι έγκυρο, πρέπει να καθορίζει: 1. το σκοπό, την επωνυμία και την έδρα του σωματείου· 2. τους όρους της εισόδου, της αποχώρησης και της αποβολής των μελών, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους· 3. τους πόρους του σωματείου· 4. τον τρόπο της δικαστικής και της εξώδικης αντιπροσώπευσης του σωματείου· 5. τα όργανα της διοίκησης του σωματείου, καθώς και τους όρους με τους οποίους καταρτίζεται και λειτουργεί η διοίκηση και παύονται τα όργανά της· 6. τους όρους με τους οποίους συγκαλείται, συνεδριάζει και αποφασίζει η συνέλευση των μελών· 7. τους όρους για την τροποποίηση του καταστατικού· 8. τους όρους για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 81 - Απόφαση για την εγγραφή του σωματείου

Αν συντρέχουν οι νόμιμοι όροι, το πρωτοδικείο δέχεται την αίτηση και διατάζει: 1. να δημοσιευτεί στον τύπο περίληψη του καταστατικού με τα ουσιώδη στοιχεία του· 2. να εγγραφεί το σωματείο στο βιβλίο των σωματείων. Η εγγραφή αυτή περιλαμβάνει το όνομα και την έδρα του σωματείου, τη χρονολογία του καταστατικού, τα μέλη της διοίκησης και τους όρους που την περιορίζουν.

Το καταστατικό βεβαιώνεται από τον πρόεδρο του δικαστηρίου και κατατίθεται στο αρχείο του.

Άρθρο 82

Η απόφαση του πρωτοδικείου υπόκειται μόνο σε έφεση. Την απόφαση που απορρίπτει την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο αυτός που είχε υποβάλει την αίτηση· την απόφαση που δέχεται την αίτηση έχει το δικαίωμα να εκκαλέσει μόνο η εποπτεύουσα αρχή.

Άρθρο 83 - Από πότε υπάρχει το σωματείο

Το σωματείο αποκτά προσωπικότητα από τη στιγμή που θα εγγραφεί στο βιβλίο. Η εγγραφή γίνεται μόλις η απόφαση που τη διατάζει γίνει τελεσίδικη.

Άρθρο 84 - Εγγραφή τροποποίησης του καταστατικού

Κάθε τροποποίηση του καταστατικού ισχύει μόνο αφού εγγραφεί στο βιβλίο σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 79, 81 και 82.

Άρθρο 85 - Σημείωση της διάλυσης του σωματείου

Η διάλυση του σωματείου, οπωσδήποτε και αν επέλθει, καθώς και τα ονόματα των εκκαθαριστών, σημειώνονται στο βιβλίο των σωματείων, δίπλα στην εγγραφή του. Η σημείωση γίνεται ύστερα από αίτηση της διοίκησης του σωματείου ή της αρχής που προκάλεσε τη διάλυσή του.

Άρθρο 86 - Είσοδος νέων μελών

Αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, η είσοδος νέων μελών επιτρέπεται πάντοτε.

Άρθρο 87 - Αποχώρηση μελών

Τα μέλη έχουν δικαίωμα να αποχωρήσουν από το σωματείο. Η αποχώρηση πρέπει να γνωστοποιείται τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη λήξη του λογιστικού έτους και ισχύει για το τέλος του.

Άρθρο 88 - Αποβολή μελών

Αποβολή μέλους επιτρέπεται: 1. στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό· 2. αν υπάρχει σπουδαίος λόγος και το αποφασίσει η γενική συνέλευση.

Το μέλος που έχει αποβληθεί έχει το δικαίωμα να προσφύγει στον πρόεδρο των πρωτοδικών μέσα σε δύο μήνες από το γνωστοποιήθηκε η απόφαση, αν η αποβολή έγινε αντίθετα προς τους όρους του καταστατικού ή αν δεν υπήρχαν σπουδαίοι λόγοι για την αποβολή του.

Άρθρο 89 - Ισοτιμία μελών

Όλα τα μέλη του σωματείου έχουν ίσα δικαιώματα. Ιδιαίτερα δικαιώματα απονέμονται ή αφαιρούνται με τη συναίνεση όλων των μελών.

Άρθρο 90 - Δικαιώματα και υποχρεώσεις αυτών που έπαψαν να είναι μέλη

Όσοι έπαψαν να είναι μέλη του σωματείου δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην περιουσία του.

Οφείλουν να καταβάλουν την εισφορά τους ανάλογα με το χρόνο που παρέμειναν μέλη.

Άρθρο 91 - Αμεταβίβαστο της ιδιότητας του μέλους

Η ιδιότητα του μέλους, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, δεν επιδέχεται αντιπροσώπευση και δεν μεταβιβάζεται ούτε κληρονομείται.

Άρθρο 92 - Διοίκηση του σωματείου

Η διοίκηση του σωματείου, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, αποτελείται από μέλη του σωματείου.

Άρθρο 93 - Συνέλευση του σωματείου

Η συνέλευση των μελών αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου και αποφασίζει για κάθε υπόθεσή του που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Η συνέλευση, αν το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά, ιδίως εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, αποφασίζει για την είσοδο ή την αποβολή μελών, εγκρίνει τον ισολογισμό, αποφασίζει για τη μεταβολή του σκοπού του σωματείου, για την τροποποίηση του καταστατικού και για τη διάλυση του σωματείου.

Άρθρο 94 - Έργο της συνέλευσης

Η συνέλευση έχει την εποπτεία και τον έλεγχο των οργάνων της διοίκησης και έχει το δικαίωμα οποτεδήποτε να τα παύει, χωρίς να θίγεται το δικαίωμά τους να απαιτήσουν την αμοιβή που έχει συμφωνηθεί. Το καταστατικό δεν μπορεί να περιορίσει το δικαίωμα της συνέλευσης να παύει τα όργανα της διοίκησης για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων τους ή για ανικανότητα να ασκήσουν την τακτική διαχείριση.

Άρθρο 95 - Σύγκληση

Η διοίκηση συγκαλεί τη συνέλευση στις περιπτώσεις που ορίζει το καταστατικό ή κάθε φορά που επιβάλλεται από το συμφέρον του σωματείου.

Άρθρο 96

Η συνέλευση συγκαλείται, αν το ζητήσει ο αριθμός μελών που προβλέπει το καταστατικό. Αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, τη σύγκληση μπορεί να ζητήσει το ένα πέμπτο των μελών με αίτηση όπου αναγράφονται τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν.

Αν η διοίκηση δεν εισακούσει την αίτηση, ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να εξουσιοδοτήσει τους αιτούντες να συγκαλέσουν τη συνέλευση και να ρυθμίσει τα σχετικά με την προεδρία της.

Άρθρο 97 - Πώς αποφασίζει η συνέλευση

Η συνέλευση αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των μελών που είναι παρόντα. Απόφαση για θέμα που δεν αναγράφεται στην πρόσκληση είναι άκυρη. Αν όλα τα μέλη συναινέσουν εγγράφως σε ορισμένη πρόταση, μπορεί να ληφθεί απόφαση και χωρίς συνέλευση των μελών.

Άρθρο 98

Το μέλος δεν έχει δικαίωμα να ψηφίσει, αν η απόφαση αφορά την επιχείρηση δικαιοπραξίας ή την έγερση ή την κατάργηση δίκης μεταξύ του σωματείου και του μέλους ή του συζύγου του ή εξ αίματος συγγενούς του ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 99

Για να αποφασιστεί η τροποποίηση του καταστατικού ή η διάλυση του σωματείου χρειάζεται η παρουσία των μισών τουλάχιστον μελών και πλειοψηφία των τριών τετάρτων των παρόντων.

Άρθρο 100

Για να μεταβληθεί ο σκοπός του σωματείου πρέπει να συναινέσουν όλα τα μέλη. Οι απόντες συναινούν εγγράφως.

Άρθρο 101 - Ακυρότητα απόφασης

Απόφαση της συνέλευσης είναι άκυρη, αν αντιβαίνει στο νόμο ή στο καταστατικό. Την ακυρότητα κηρύσσει το δικαστήριο ύστερα από αγωγή μέλους που δεν συναίνεσε ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον. Η αγωγή αποκλείεται μετά την πάροδο έξι μηνών από την απόφαση της συνέλευσης. Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει έναντι όλων.

Άρθρο 102

Ο πρόεδρος πρωτοδικών μπορεί να αναστείλει την εκτέλεση μιας άκυρης απόφασης, αν το ζητήσει η διοίκηση του σωματείου ή μέλος του ή ο εισαγγελέας.

Άρθρο 103 - Διάλυση του σωματείου

Το σωματείο διαλύεται οποτεδήποτε με απόφαση της συνέλευσης των μελών.

Άρθρο 104

Το σωματείο διαλύεται στις περιπτώσεις που προβλέπει το καταστατικό. Το σωματείο διαλύεται μόλις τα μέλη του μείνουν λιγότερα από δέκα.

Άρθρο 105

Με απόφαση του πρωτοδικείου μπορεί να διαλυθεί το σωματείο, αν το ζητήσει η διοίκησή του ή το ένα πέμπτο των μελών του ή η εποπτεύουσα αρχή: 1. αν, επειδή μειώθηκε ο αριθμός των μελών του ή από άλλα αίτια, είναι αδύνατο να αναδειχθεί διοίκηση ή γενικά να εξακολουθήσει να λειτουργεί το σωματείο

σύμφωνα με το καταστατικό` 2. αν ο σκοπός του σωματείου εκπληρώθηκε ή αν από τη μακρόχρονη αδράνεια συνάγεται ότι ο σκοπός του έχει εγκαταλειφθεί` 3. αν το σωματείο επιδιώκει σκοπό διαφορετικό από εκείνον που καθορίζει το καταστατικό ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του σωματείου έχουν καταστεί παράνομοι ή ανήτικοι ή αντίθετοι προς τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 106 - Περιουσία σωματείου που διαλύθηκε

Η περιουσία σωματείου που διαλύθηκε δεν διανέμεται ποτέ στα μέλη του.

Άρθρο 107 - Ενώσεις που δεν αποτελούν σωματεία

Ένωση προσώπων για την επιδίωξη σκοπού, όταν δεν αποτελεί σωματείο, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, διέπεται από τις διατάξεις για την εταιρία. Μόλις η ένωση αυτή μετατραπεί σε σωματείο, η περιουσία της μεταβιβάζεται στο σωματείο σύμφωνα με τις κοινές διατάξεις.

Άρθρο 108 - Ίδρυμα

Αν με ιδρυτική πράξη μια περιουσία ορίστηκε για να εξυπηρετηθεί ορισμένος σκοπός, το ίδρυμα αποκτά προσωπικότητα με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του.

Άρθρο 109 - Ιδρυτική πράξη

Η ιδρυτική πράξη γίνεται είτε με δικαιοπραξία εν ζωή είτε με διάταξη τελευταίας βούλησης. Η δικαιοπραξία εν ζωή απαιτείται να γίνει με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 110 - Περιεχόμενο

Στην ιδρυτική πράξη πρέπει να καθορίζεται ο σκοπός του ιδρύματος, η περιουσία που αφιερώνεται και ο οργανισμός του.

Το διάταγμα που εγκρίνει το ίδρυμα μπορεί να ορίσει ή να συμπληρώσει ή να τροποποιήσει τον οργανισμό, με τον όρο ότι η θέληση του ιδρυτή θα παραμείνει σεβαστή. Η συμπλήρωση ή η τροποποίηση μπορεί να γίνει με τους ίδιους όρους και με μεταγενέστερο διάταγμα με την επιφύλαξη της διατάξης του άρθρου 119.

Άρθρο 111 - Ανάκληση ιδρυτικής πράξης

Ύστερα από αίτηση του ιδρυτή το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την ανάκληση της ιδρυτικής πράξης: 1. επειδή επακολούθησε απορία του ιδρυτή` 2. για σπουδαίους λόγους που δικαιολογούν την ανάκληση.

Μετά την έκδοση του διατάγματος δεν επιτρέπεται αίτηση για ανάκληση.

Άρθρο 112 - Έγκριση ιδρύματος

Η αρμόδια αρχή προκαλεί αυτεπαγγέλτως την έγκριση του ιδρύματος.

Άρθρο 113 - Υποχρεώσεις του ιδρυτή

Από τη σύσταση του ιδρύματος ο ιδρυτής έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει σ' αυτό την περιουσία που έταξε.

Δικαιώματα που μεταβιβάζονται με απλή εκχώρηση, εφόσον η βούληση του ιδρυτή δεν είναι αντίθετη, μεταβιβάζονται αυτοδικαίως μόλις συσταθεί το ίδρυμα.

Άρθρο 114 - Ίδρυση μετά το θάνατο του ιδρυτή

Ίδρυμα που συνιστάται μετά το θάνατο του ιδρυτή θεωρείται ότι υφίσταται κατά το χρόνο του θανάτου του ως προς την περιουσία που έχει ταχθεί υπέρ του ιδρύματος.

Άρθρο 115 - Δικαιώματα δανειστών και μεριδούχων

Οι δανειστές και οι νόμιμοι μεριδούχοι του ιδρυτή μπορούν να προσβάλουν τη σύσταση του ιδρύματος σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δωρεές.

Άρθρο 116 - Δικαιώματα ωφελουμένων

Τα πρόσωπα που ωφελούνται από το σκοπό του ιδρύματος έχουν αγωγή εναντίον του. Αν τα πρόσωπα αυτά δεν προσδιορίζονται κατά τρόπο επαρκή από την ιδρυτική πράξη, η διοίκηση του ιδρύματος τα προσδιορίζει κατά εύλογη κρίση.

Άρθρο 117 - Τέλος ιδρύματος

Το ίδρυμα παύει να υπάρχει στις περιπτώσεις που ορίζει η ιδρυτική πράξη ή ο οργανισμός του.

Άρθρο 118

Το ίδρυμα διαλύεται με διάταγμα: 1. αν ο σκοπός του, εκπληρώθηκε ή έγινε απραγματοποίητος` 2. αν έχει παρεκκλίνει από το σκοπό του, ή αν ο σκοπός ή η λειτουργία του έγινε παράνομος ή ανήτικος ή αντίθετος προς τη δημόσια τάξη.

Άρθρο 119 - Μεταβολή του οργανισμού

Ο οργανισμός του ιδρύματος μπορεί να μεταβληθεί, ακόμη και αντίθετα προς τη θέληση του ιδρυτή, αν το ζητήσει η διοίκηση του ιδρύματος και αν η μεταβολή επιβάλλεται για να συντηρηθεί η περιουσία του ή για να εκπληρωθεί ο σκοπός του.

Άρθρο 120 - Μετατροπή σκοπού

Αν ο σκοπός του ιδρύματος έγινε απραγματοποίητος, μπορεί να δοθεί σ' αυτό, με διάταγμα που προκαλεί η αρμόδια αρχή, άλλος παραπλήσιος σκοπός, σύμφωνα με την πιθανότερη θέληση του ιδρυτή.

Άρθρο 121

Η μεταβολή του περιεχομένου ή των όρων της ιδρυτικής πράξης ως προς τις διατάξεις της που εξυπηρετούν σκοπό δημόσιο ή κοινωφελή απαγορεύεται. Όταν η θέληση του ιδρυτή καταστεί απόλυτα απραγματοποίητη, επιτρέπεται, εξαιρετικά, η περιουσία που είχε ταχθεί να διατεθεί με ειδικό νόμο για άλλο παραπλήσιο σκοπό.

Άρθρο 122 - Επιτροπές εράνων

Επιτροπές από πέντε τουλάχιστον μέλη, που έχουν σκοπό να συγκεντρώσουν χρήματα ή άλλα αντικείμενα με εράνους, γιορτές ή άλλα παρόμοια μέσα, για την εξυπηρέτηση ορισμένου σκοπού δημόσιου ή κοινωφελούς (επιτροπές εράνων), αποκτούν προσωπικότητα με διάταγμα.

Άρθρο 123 - Συστατικό διάταγμα

Το διάταγμα περιέχει τον οργανισμό και τα μέλη της επιτροπής και καθορίζει το έργο και την έδρα της, καθώς και το χρονικό διάστημα για να περατώσει το έργο της. Το διάστημα αυτό μπορεί να παραταθεί.

Άρθρο 124 - Διάλυση της επιτροπής

Η επιτροπή παύει να υπάρχει μόλις περάσει ο χρόνος που είχε ταχθεί ή περατωθεί το έργο της.

Άρθρο 125

Η επιτροπή μπορεί να διαλυθεί με διάταγμα: 1. αν αποφασίσει η ίδια να διαλυθεί· 2. αν έχει παρεκκλίνει από το έργο της· 3. αν η εκτέλεση του έργου της έγινε ανέφικτη ή συνάγεται οπωσδήποτε ότι εγκαταλείφθηκε· 4. αν ο σκοπός έγινε παράνομος ή ανήθικος ή αντιβαίνει στη δημόσια τάξη.

Άρθρο 126 - Υποκατάσταση ιδρύματος

Αν ο οργανισμός προβλέπει ότι η περιουσία που έχει συγκεντρωθεί από την επιτροπή θα χρησιμοποιηθεί για ορισμένο διαρκή σκοπό, για την περαιτέρω εκπλήρωσή του πρέπει να συσταθεί ίδρυμα και εφαρμόζονται οι διατάξεις για το ίδρυμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

Άρθρο 127 - Ενήλικος

"Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του (ενήλικος) είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 3 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 128 - Ανίκανοι για δικαιοπραξία

"Ανίκανοι για δικαιοπραξία είναι: 1. όποιοι δεν έχουν συμπληρώσει το δέκατο έτος· 2. όποιοι βρίσκονται σε πλήρη στερητική δικαστική συμπαράσταση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 16 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 129 - Περιορισμένα ικανοί

"Περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία έχουν: 1. οι ανήλικοι που συμπλήρωσαν το δέκατο έτος· 2. όποιοι βρίσκονται σε μερική στερητική δικαστική συμπαράσταση· 3. όποιοι βρίσκονται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 16 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 130 - Δήλωση βούλησης από ανίκανο

Η δήλωση βούλησης από ανίκανο για δικαιοπραξία είναι άκυρη.

Άρθρο 131

"Η δήλωση της βούλησης είναι άκυρη αν, κατά το χρόνο που έγινε, το πρόσωπο δεν είχε συνείδηση των πράξεών του ή βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιόριζε αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του.

Οι κληρονόμοι μπορούν, μέσα σε μια πενταετία από την επαγωγή, να προσβάλουν για έναν από τους λόγους της προηγούμενης παραγράφου τις μη χαριστικές δικαιοπραξίες που έγιναν από τον κληρονομούμενο ή προς αυτόν τότε μόνο: 1. αν κατά την κατάρτιση της δικαιοπραξίας εκκρεμούσε διαδικασία για την υποβολή του κληρονομούμενου σε δικαστική συμπαράσταση λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, που δεν πρόλαβε να ολοκληρωθεί ή αν μετά την κατάρτιση ο κληρονομούμενος υποβλήθηκε σε δικαστική συμπαράσταση για την παραπάνω αιτία· 2. αν η δικαιοπραξία καταρτίστηκε ενόσω αυτός βρισκόταν έγκλειστος σε ειδική για την κατάστασή του μονάδα ψυχικής υγείας· 3. αν η κατάσταση που επικαλούνται οι κληρονόμοι προκύπτει από την ίδια τη δικαιοπραξία που προσβάλλεται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 16 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 132

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, αν η δήλωση απευθυνόταν σε άλλον, που αγνοούσε ανυπαίτια την κατάσταση του προσώπου με το οποίο συναλλάχθηκε, μπορεί το πρόσωπο αυτό να υποχρεωθεί κατά τις περιστάσεις να ανορθώσει τη ζημία που επήλθε από την ακυρότητα, εφόσον δεν μπορεί να καλυφθεί από αλλού.

Άρθρο 133 - Δικαιοπραξίες του περιορισμένα ικανού

Πρόσωπα με περιορισμένη ικανότητα είναι ικανά να επιχειρήσουν δικαιοπραξία μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος ή μόνο με τους όρους που τάσσει ο νόμος.

Άρθρο 134 - Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο έτος

Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο έτος είναι ικανός για δικαιοπραξία, από την οποία αποκτά απλώς και μόνο έννομο όφελος.

Άρθρο 135 - Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο τέταρτο έτος

Ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος μπορεί να διαθέτει ελεύθερα κάθε τι που κερδίζει από την προσωπική του εργασία ή που του δόθηκε για να το χρησιμοποιήσει ή για να το διαθέσει ελεύθερα.

Άρθρο 136 - Ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο πέμπτο έτος

"Ο ανήλικος που συμπλήρωσε το δέκατο πέμπτο έτος μπορεί, με τη γενική συναίνεση των προσώπων που ασκούν την επιμέλειά του, να συνάψει σύμβαση εργασίας ως εργαζόμενος. Αν δεν δίνεται η συναίνεση, αποφασίζει το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 3 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 137 - Ανήλικος που τελεί γάμο

"Ο έγγαμος ανήλικος μπορεί να επιχειρεί μόνος του κάθε δικαιοπραξία απαραίτητη για να συντηρεί ή να βελτιώνει την περιουσία του ή για να αντιμετωπίζει τις ανάγκες της προσωπικής του συντήρησης και εκπαίδευσης, καθώς και τις τρέχουσες ανάγκες της οικογένειάς του. Μπορεί επίσης: 1. να εκμισθώνει μόνος τα ακίνητά του, αστικά ή αγροτικά, το πολύ για μία εξαετία· 2. να εισπράττει μόνος του εισοδήματα από την περιουσία του· 3. να διεξάγει μόνος του κάθε δίκη σχετική με τις παραπάνω δικαιοπραξίες".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 3 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 138 - Εικονική δήλωση

Δήλωση βούλησης που δεν έγινε στα σοβαρά παρά μόνο φαινομενικά (εικονική) είναι άκυρη. Άλλη δικαιοπραξία που καλύπτεται κάτω από την εικονική είναι έγκυρη αν τα μέρη την ήθελαν και συντρέχουν οι όροι που απαιτούνται για τη σύστασή της.

Άρθρο 139

Η εικονικότητα δεν βλάπτει εκείνον που συναλλάχθηκε αγνοώντας την.

Άρθρο 140 - Δήλωση από πλάνη

Αν κάποιος καταρτίζει δικαιοπραξία και η δήλωσή του δεν συμφωνεί, από ουσιώδη πλάνη, με τη βούλησή του, έχει δικαίωμα να ζητήσει την ακύρωση της δικαιοπραξίας.

Άρθρο 141 - Πλάνη ουσιώδης

Η πλάνη είναι ουσιώδης όταν αναφέρεται σε σημείο τόσο σπουδαίο για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, αν το πρόσωπο γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 142

Η πλάνη που αναφέρεται σε ιδιότητες του προσώπου ή του πράγματος θεωρείται ουσιώδης, αν κατά τη συμφωνία των μερών ή με βάση την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη, οι ιδιότητες αυτές είναι τόσο σπουδαίες για την όλη δικαιοπραξία, ώστε, αν το πρόσωπο γνώριζε την πραγματική κατάσταση, δεν θα επιχειρούσε τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 143 - Πλάνη ως προς τα παραγωγικά αίτια

Εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, πλάνη που αναφέρεται αποκλειστικά στα παραγωγικά αίτια της βούλησης δεν είναι ουσιώδης.

Άρθρο 144 - Πότε αποκλείεται η ακύρωση λόγω πλάνης

Η δικαιοπραξία δεν ακυρώνεται λόγω πλάνης: 1. αν ο άλλος δέχεται τη δήλωση της βούλησης όπως την εννοεί ο πλανώμενος· 2. αν η ακύρωση αντιβαίνει στην καλή πίστη.

Άρθρο 145 - Αποζημίωση λόγω της ακύρωσης

Όποιος αξιώνει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία επειδή πλανήθηκε έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που επέρχεται από την ακύρωση στο μέτρο που δεν υπερβαίνει το διαφέρον από την έγκυρη δικαιοπραξία.

Η υποχρέωση για αποζημίωση αποκλείεται, αν αυτός που ζημιώθηκε γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την πλάνη.

Άρθρο 146 - Εσφαλμένη διαβίβαση δήλωσης

Αν δήλωση βούλησης διαβιβάστηκε λανθασμένα, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την πλάνη.

Άρθρο 147 - Δήλωση ως συνέπεια απάτης

Όποιος παρασύρθηκε με απάτη σε δήλωση βούλησης έχει δικαίωμα να ζητήσει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία. Αν η δήλωση απευθύνεται σε άλλον και η απάτη έγινε από τρίτον, η ακύρωση μπορεί να ζητηθεί μόνο εφόσον εκείνος προς τον οποίο απευθύνεται η δήλωση ή τρίτος που απέκτησε αμέσως δικαίωμα από αυτήν γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την απάτη.

Άρθρο 148

Αν η πλάνη που προκλήθηκε από την απάτη δεν είναι ουσιώδης και το άλλο μέρος αποδέχεται τη δήλωση της βούλησης όπως τη θέλησε αυτός που απατήθηκε, το δικαστήριο μπορεί να μην ακυρώσει τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 149

Εκείνος που απατήθηκε έχει δικαίωμα, παράλληλα με την ακύρωση της δικαιοπραξίας, να ζητήσει και την ανόρθωση κάθε άλλης ζημίας, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Έχει επίσης δικαίωμα να αποδεχτεί τη δικαιοπραξία και να ζητήσει μόνο να ανορθωθεί η ζημία.

Άρθρο 150 - Δήλωση ως συνέπεια απειλής

Όποιος εξαναγκάστηκε σε δήλωση βούλησης με απειλή που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη από τον άλλον ή από τρίτο έχει δικαίωμα να ζητήσει να ακυρωθεί η δικαιοπραξία.

Άρθρο 151

Η απειλή πρέπει στις συγκεκριμένες συνθήκες, να προξενεί φόβο σε γνωστικό άνθρωπο και να εκθέτει σε σπουδαίο και άμεσο κίνδυνο τη ζωή, τη σωματική ακεραιότητα, την ελευθερία, την τιμή, την περιουσία αυτού που απειλήθηκε ή των προσώπων που συνδέονται μαζί του στενότερα.

Άρθρο 152

Παράλληλα με την ακύρωση της δικαιοπραξίας εκείνος που απειλήθηκε έχει δικαίωμα να ζητήσει και την ανόρθωση κάθε άλλης ζημίας σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Έχει επίσης δικαίωμα να αποδεχτεί τη δικαιοπραξία και να ζητήσει μόνο την ανόρθωση της ζημίας.

Άρθρο 153 - Απειλή από τρίτον

Όποιος εξαναγκάστηκε με απειλή που ασκήθηκε από τρίτον, να απευθύνει δήλωση βούλησης σε άλλον, αν ακυρωθεί για το λόγο αυτό η δήλωση, μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί να αποζημιώσει τον άλλον, αν αυτός ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει την απειλή.

Άρθρο 154

Η ακύρωση δικαιοπραξίας λόγω πλάνης, απάτης ή απειλής επέρχεται με δικαστική απόφαση. Την ακύρωση έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν μόνο αυτός που πλανήθηκε ή απατήθηκε ή απειλήθηκε και οι κληρονόμοι τους.

Άρθρο 155 - Αγωγή για ακύρωση

Η αγωγή για ακύρωση απευθύνεται κατά του άλλου συμβαλλομένου αν πρόκειται για μονομερή δικαιοπραξία, απευθύνεται κατά εκείνου που αντλεί άμεσα από αυτήν έννομο συμφέρον.

Άρθρο 156 - Απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση

Η παραίτηση του δικαιούχου επιφέρει απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση. Η παραίτηση, ρητή ή σιωπηρή, δεν είναι ανάγκη να απευθυνθεί σε άλλον.

Άρθρο 157

Όταν περάσουν δύο χρόνια από τη δικαιοπραξία επέρχεται απόσβεση του δικαιώματος για ακύρωση. Αν η πλάνη ή η απάτη ή η απειλή εξακολούθησαν και μετά τη δικαιοπραξία, η διετία αρχίζει από τότε που πέρασε η κατάσταση αυτή. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται ακύρωση όταν περάσουν είκοσι χρόνια από τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 158 - Τύπος δικαιοπραξίας

Η τήρηση τύπου για τη δικαιοπραξία απαιτείται μόνο όπου το ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 159

Δικαιοπραξία για την οποία δεν τηρήθηκε ο τύπος που απαιτεί ο νόμος, εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, είναι άκυρη.

Σε περίπτωση αμφιβολίας είναι επίσης άκυρη η δικαιοπραξία, αν δεν τηρήθηκε ο τύπος που είχαν καθορίσει τα μέρη. Αλλά η εκπλήρωση της δικαιοπραξίας με επίγνωση της έλλειψης του τύπου, θεραπεύει την έλλειψη αυτή.

Άρθρο 160 - Έγγραφος τύπος

Αν ο νόμος ή τα μέρη όρισαν για τη δικαιοπραξία έγγραφο τύπο, το έγγραφο πρέπει να έχει την ιδίχειρη υπογραφή του εκδότη.

Αν πρόκειται για σύμβαση, η υπογραφή των συμβαλλομένων πρέπει να τεθεί στο ίδιο έγγραφο. Αν συνταχθούν για τη σύμβαση περισσότερα πρωτότυπα, αρκεί η υπογραφή του κάθε μέρους στο έγγραφο που προορίζεται για το άλλο.

Άρθρο 161

Το συμβολαιογραφικό έγγραφο αναπληρώνει τον έγγραφο τύπο. Αν πρόκειται για σύμβαση, η αποδοχή της πρότασης μπορεί να γίνει και με χωριστό συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 162 - Επιστολές, τηλεγραφήματα

Αν ο έγγραφος τύπος ορίστηκε από τα μέρη, αρκούν, σε περίπτωση αμφιβολίας, και ενυπόγραφες επιστολές ή τα πρωτότυπα τηλεγραφημάτων.

Άρθρο 163 - Υπογραφή με μηχανικό μέσο

Αποτύπωση της υπογραφής με μηχανικό μέσο ισχύει ως ιδιόχειρη υπογραφή, αν πρόκειται για ανώνυμους τίτλους που εκδίδονται σε μεγάλο αριθμό.

Άρθρο 164 - Τροποποίηση τυπικής δικαιοπραξίας

Ο τύπος που ο νόμος ορίζει για τη δικαιοπραξία απαιτείται και για τις τροποποιήσεις της.

Άρθρο 165 - Ρήτρα για τη σύνταξη εγγράφου

Αν τα μέρη επιφυλάχθηκαν να συντάξουν έγγραφο για σύμβαση που καταρτίστηκε μεταξύ τους, σε περίπτωση αμφιβολίας η σύμβαση ισχύει και αν δεν συνταχθεί το έγγραφο.

Άρθρο 166 - Προσύμφωνο

Η σύμβαση με την οποία τα μέρη ανέλαβαν την υποχρέωση να συνάψουν ορισμένη σύμβαση (προσύμφωνο) υπόκειται στον τύπο που ο νόμος ορίζει για τη σύμβαση που πρέπει να συναφθεί.

Άρθρο 167 - Δήλωση που απευθύνεται σε άλλον

Η δήλωση της βούλησης έχει νομική ενέργεια μόνο αφότου περιέλθει στο πρόσωπο στο οποίο απαιτείται να απευθυνθεί.

Άρθρο 168

Η δήλωση της βούλησης δεν έχει καμία ενέργεια, αν προηγουμένως ή ταυτόχρονα περιήλθε σ' εκείνον στον οποίο απευθύνεται ανάκλησή της.

Άρθρο 169

Ο θάνατος αυτού που δήλωσε τη βούλησή του δεν επιδρά στο κύρος της δήλωσης. Το ίδιο ισχύει και για τη μεταγενέστερη δικαιοπρακτική του ανικανότητα.

Άρθρο 170 - Δήλωση προς ανίκανο

Η δήλωση της βούλησης είναι άκυρη εφόσον το πρόσωπο στο οποίο έγινε δεν είχε την ικανότητα για δικαιοπραξία.

Άρθρο 171

"Δήλωση της βούλησης προς πρόσωπο που δεν έχει συνειδηση των πράξεών του ή που βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή, η οποία περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του, είναι άκυρη".

Αν αυτός που δήλωσε αγνοούσε ανυπαίτια την κατάσταση του προσώπου, μπορεί κατά τις περιστάσεις το πρόσωπο αυτό να υποχρεωθεί να ανορθώσει τη ζημία του από την ακυρότητα, εφόσον δεν μπορεί να καλυφθεί από αλλού.

Σχόλια: Η πρώτη παρ. τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 16 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 172 - Δήλωση προς περιορισμένα ικανό

Δήλωση βούλησης προς πρόσωπο με περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα είναι άκυρη, αν αυτό δεν είχε ικανότητα για τη δικαιοπραξία στην οποία η δήλωση αποσκοπούσε.

Άρθρο 173 - Ερμηνεία της δήλωσης

Κατά την ερμηνεία της δήλωσης βουλήσεως αναζητείται η αληθινή βούληση χωρίς προσήλωση στις λέξεις.

Άρθρο 174 - Δικαιοπραξία απαγορευμένη

Δικαιοπραξία που αντιβαίνει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου, αν δεν συνεπάγεται κάτι άλλο, είναι άκυρη.

Άρθρο 175 - Απαγόρευση διάθεσης

Η διάθεση ενός αντικειμένου είναι άκυρη αν ο νόμος την απαγορεύει. Αν η απαγόρευση έχει οριστεί για το συμφέρον ορισμένων προσώπων, την ακυρότητα μπορούν να προτείνουν μόνο αυτά.

Άρθρο 176

Αν την απαγόρευση του προηγούμενου άρθρου έχει τάξει δικαστική απόφαση, ισχύει ό,τι και στην απαγόρευση από το νόμο.

Άρθρο 177

Δικαιοπραξία που περιορίζει την εξουσία διάθεσης απαλλοτριωτού δικαιώματος, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει κάτι άλλο, έχει ενοχική μόνο ενέργεια και δεν επιδρά στο κύρος της διάθεσης.

Άρθρο 178 - Δικαιοπραξία αντίθετη προς τα χρηστά ήθη

Δικαιοπραξία που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη είναι άκυρη.

Άρθρο 179

Άκυρη ως αντίθετη προς τα χρηστά ήθη είναι ιδίως η δικαιοπραξία με την οποία δεσμεύεται υπερβολικά η ελευθερία του προσώπου ή η δικαιοπραξία με την οποία εκμεταλλεύεται κάποιος την ανάγκη, την κουφότητα ή την απειρία του άλλου και πετυχαίνει έτσι να συνομολογήσει ή να πάρει για τον εαυτό του ή τρίτο, για κάποια παροχή, περιουσιακά ωφελήματα, που, κατά τις περιστάσεις, βρίσκονται σε φανερή δυσαναλογία προς την παροχή.

Άρθρο 180 - Έννοια της ακυρότητας

Η άκυρη δικαιοπραξία θεωρείται σα να μην έγινε.

Άρθρο 181

Η ακυρότητα μέρους συνεπιφέρει την ακυρότητα ολόκληρης της δικαιοπραξίας, αν συνάγεται ότι δεν θα είχε επιχειρηθεί χωρίς το άκυρο μέρος.

Άρθρο 182 - Μετατροπή

Όταν η άκυρη δικαιοπραξία περιέχει τα στοιχεία άλλης δικαιοπραξίας, αυτή ισχύει εφόσον συνάγεται ότι τα μέρη θα την ήθελαν, αν ήξεραν την ακυρότητα.

Άρθρο 183 - Επικύρωση

Επικύρωση άκυρης δικαιοπραξίας ισχύει σαν νέα κατάρτισή της.

Αν οι συμβαλλόμενοι επικυρώσουν άκυρη σύμβαση, σε περίπτωση αμφιβολίας δημιουργείται αμοιβαία μεταξύ τους υποχρέωση για κάθε παροχή που θα όφειλαν, αν η σύμβαση ήταν έγκυρη από την αρχή.

Άρθρο 184 - Ενέργεια ακύρωσης

Η ακυρώσιμη δικαιοπραξία μετά την ακύρωσή της εξομοιώνεται με την εξαρχής άκυρη, με την επιφύλαξη των διατάξεων που αφορούν εμπράγματα δικαιώματα που τρίτος απέκτησε από σύμβαση που ακυρώθηκε.

Άρθρο 185 - Πρόταση για σύμβαση

Όποιος προτείνει τη σύναψη σύμβασης δεσμεύεται όλο το χρονικό διάστημα μέσα στο οποίο μπορεί να την αποδεχτεί εκείνος στον οποίο έγινε η πρόταση.

Άρθρο 186 - Ανάκληση πρότασης

Όποιος πρότεινε τη σύναψη μιας σύμβασης έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει την πρόταση, αν απέκλεισε τη δέσμευσή του από την πρόταση ή αν από τη φύση της σύμβασης ή από τις ειδικές περιστάσεις συνάγεται ότι αποκλείεται η δέσμευση.

Άρθρο 187 - Απόσβεση πρότασης

Η πρόταση για τη σύναψη σύμβασης αποσβήνεται αν αποκρούστηκε ή αν δεν έγινε αποδεκτή έγκαιρα κατά τις διατάξεις των άρθρων 189 έως 194.

Άρθρο 188 - Θάνατος ή ανικανότητα μετά την πρόταση

Η πρόταση, εφόσον απ' αυτήν δεν συνάγεται το αντίθετο, παραμένει ισχυρή και αν ακόμη, πριν γίνει δεκτή, αυτός που την έκανε ή αυτός στον οποίο απευθύνεται πέθανε ή έγινε ανίκανος για δικαιοπραξία.

Άρθρο 189 - Αποδοχή της πρότασης

Η αποδοχή της πρότασης για τη σύναψη σύμβασης απαιτείται να περιέλθει σ' αυτόν που πρότεινε μέσα στην προθεσμία που είχε τάξει. Αν δεν είχε τάξει προθεσμία, η αποδοχή πρέπει να περιέλθει σ' αυτόν έως τη στιγμή που κατά τις περιστάσεις ήταν υποχρεωμένος να την περιμένει.

Άρθρο 190 - Καθυστερημένη αποδοχή

Δήλωση αποδοχής που είχε αποσταλεί έγκαιρα, έφτασε όμως εκπρόθεσμα σ' αυτόν που είχε προτείνει, ισχύει, εκτός αν αυτός ειδοποιήσει αμέσως για την καθυστέρηση τον αποδεχόμενο.

Άρθρο 191

Καθυστερημένη αποδοχή πρότασης θεωρείται σαν νέα πρόταση. Αποδοχή με τροποποιήσεις θεωρείται σαν αποποίηση με νέα πρόταση.

Άρθρο 192 - Κατάρτιση της σύμβασης

Η σύμβαση συντελείται μόλις περιέλθει σ' αυτόν που πρότεινε η δήλωση αποδοχής της πρότασής του.

Άρθρο 193

Η σύμβαση συντελείται με μόνη την αποδοχή, αν από το περιεχόμενο της πρότασης ή από τα συναλλακτικά ήθη ή από τις ειδικές περιστάσεις συνάγεται ότι δεν είναι ανάγκη να περιέλθει η αποδοχή

σ' αυτόν που έκανε την πρόταση. Στην περίπτωση αυτή η πρόταση αποσβήνεται από τη στιγμή που θα περάσει η κατά τις περιστάσεις εύλογη προθεσμία για την αποδοχή της πρότασης.

Άρθρο 194

Αν η σύμβαση καταρτίζεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο χωρίς να είναι ταυτόχρονα παρόντα και τα δύο μέρη, συντελείται, αν δεν έχει οριστεί κάτι άλλο, μόλις συνταχθεί το συμβολαιογραφικό έγγραφο για την αποδοχή της πρότασης. Στην περίπτωση αυτή η πρόταση αποσβήνεται από τη στιγμή που θα περάσει η κατά τις περιστάσεις εύλογη προθεσμία για την αποδοχή της πρότασης.

Άρθρο 195 - Έλλειψη συμφωνίας σε μερικά σημεία

Σε περίπτωση αμφιβολίας η σύμβαση δεν είναι καταρτισμένη, εφόσον τα μέρη δεν συμφώνησαν σε όλα τα σημεία της.

Άρθρο 196

Αν τα μέρη θεωρούν ότι η σύμβαση έχει συνομολογηθεί αν και δεν έχουν συμφωνήσει σε κάποιο όρο της, ισχύει ό,τι συμφώνησαν, εφόσον συνάγεται ότι η σύμβαση θα καταρτιζόταν και χωρίς τα μέρη να αποφασίσουν για τον όρο αυτόν.

Άρθρο 197 - Ευθύνη από τις διαπραγματεύσεις

Κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης τα μέρη οφείλουν αμοιβαία να συμπεριφέρονται σύμφωνα με την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.

Άρθρο 198

Όποιος κατά τις διαπραγματεύσεις για τη σύναψη σύμβασης προξενήσει υπαίτια στον άλλο ζημία είναι υποχρεωμένος να την ανορθώσει και αν ακόμη η σύμβαση δεν καταρτίστηκε.

Για την παραγραφή της αξίωσης αυτής εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη για την παραγραφή των απαιτήσεων από αδικοπραξία.

Άρθρο 199 - Σύμβαση με πλειστηριασμό

Σε περίπτωση πλειστηριασμού η σύμβαση, εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, ολοκληρώνεται με την κατακύρωση. Αν δεν συνάγεται κάτι άλλο, ο υπερθεματιστής δεσμεύεται ωστόσο δοθεί μεγαλύτερη προσφορά ή ωστόσο ματαιωθεί η κατακύρωση.

Άρθρο 200 - Ερμηνεία συμβάσεων

Οι συμβάσεις ερμηνεύονται όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΑΙΡΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 201 - Αίρεση αναβλητική

Αν με τη δικαιοπραξία τα αποτελέσματά της εξαρτήθηκαν από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση αναβλητική), τα αποτελέσματα αυτά επέρχονται μόλις συμβεί το γεγονός (πλήρωση της αίρεσης).

Άρθρο 202 - Αίρεση διαλυτική

Αν με τη δικαιοπραξία εξαρτήθηκε η ανατροπή των αποτελεσμάτων της από γεγονός μελλοντικό και αβέβαιο (αίρεση διαλυτική), μόλις συμβεί το γεγονός αυτό παύει η ενέργεια της δικαιοπραξίας και επανέρχεται αυτοδικαίως η προηγούμενη κατάσταση.

Άρθρο 203 - Ενέργεια αιρέσεων

Αν σύμφωνα με το περιεχόμενο της δικαιοπραξίας τα αποτελέσματα της πλήρωσης της αίρεσης ανατρέχουν σε χρόνο προγενέστερο από την πλήρωσή της, το καθένα από τα μέρη είναι υποχρεωμένο να παράσχει στο άλλο ό,τι αυτό θα είχε αν τα αποτελέσματα είχαν επέλθει κατά το προγενέστερο αυτό χρονικό σημείο.

Άρθρο 204

Όποιος έχει δικαίωμα που εξαρτάται από αίρεση, μπορεί, αν πληρώθηκε η αίρεση, να ζητήσει αποζημίωση από τον άλλο εφόσον κατά τη διάρκεια της αβεβαιότητας ματαίωσε ή έβλαψε υπαίτια το δικαίωμα που εξαρτάται από την αίρεση.

Άρθρο 205

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 206 - Διάθεση όσο εκκρεμεί η αίρεση

Μετά την πλήρωση της αίρεσης κάθε διάθεση του αντικειμένου της δικαιοπραξίας, που επιχειρήθηκε όσο εκκρεμούσε η αίρεση, είναι αυτοδικαίως άκυρη, εφόσον ματαιώνει ή βλάπτει το αποτέλεσμα που εξαρτάται από την αίρεση. Το ίδιο ισχύει και αν, όσο εκκρεμούσε η αίρεση, το αντικείμενο εκποιήθηκε με αναγκαστική εκτέλεση.

Άρθρο 207 - Πλασματική πλήρωση ή μη πλήρωση της αίρεσης

Η αίρεση θεωρείται ότι πληρώθηκε, αν την πλήρωσή της εμπόδιζε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος που θα ζημιωνόταν από την πλήρωσή της. Η αίρεση θεωρείται ότι δεν πληρώθηκε, αν την πλήρωσή της προκάλεσε αντίθετα προς την καλή πίστη εκείνος που θα τον ωφελούσε η πλήρωσή της.

Άρθρο 208 - Αίρεση ακατανόητη, παράνομη κλπ.

Αίρεση ακατανόητη ή αντιφατική ή αίρεση, που προσδίνει παράνομο ή ανήτικο περιεχόμενο στη δικαιοπραξία την καθιστά άκυρη.

Αίρεση αδύνατη ως αναβλητική καθιστά άκυρη τη δικαιοπραξία ως διαλυτική δεν έχει καμιά ενέργεια.

Άρθρο 209 - Χρόνος από τον οποίο κρίνονται τα στοιχεία της δικαιοπραξίας

Όταν πρόκειται για δικαιοπραξία με αναβλητική αίρεση, τα στοιχεία της που αφορούν τον τύπο και το πρόσωπο κρίνονται με βάση το χρόνο της σύναψης της δικαιοπραξίας τα στοιχεία που αφορούν το αντικείμενο της δικαιοπραξίας κρίνονται με βάση το χρόνο της πλήρωσης της αίρεσης.

Άρθρο 210 - Προθεσμία αναβλητική και διαλυτική

Αν με τη δικαιοπραξία έχει οριστεί ότι τα αποτελέσματά της αρχίζουν από ορισμένο χρονικό σημείο (αναβλητική προθεσμία) ή παύουν από ορισμένο χρονικό σημείο (διαλυτική προθεσμία), εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις αναβλητικές και τις διαλυτικές αιρέσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΕΞΟΥΣΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 211 - Άμεση αντιπροσώπευση

Δήλωση βούλησης από κάποιον (αντιπρόσωπο) στο όνομα άλλου (αντιπροσωπευομένου) μέσα στα όρια της εξουσίας αντιπροσώπευσης ενεργεί αμέσως υπέρ και κατά του αντιπροσωπευομένου. Το αποτέλεσμα αυτό επέρχεται είτε η δήλωση γίνει ρητά στο όνομα του αντιπροσωπευομένου είτε συνάγεται από τις περιστάσεις ότι έγινε στο όνομά του.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η δήλωση της βούλησης απευθύνεται προς τον αντιπρόσωπο.

Άρθρο 212 - Ερμηνευτικός κανόνας

Αν δεν μπορεί να διαγνωστεί ότι κάποιος ενεργεί στο όνομα άλλου, θεωρείται ότι ενεργεί στο δικό του όνομα.

Άρθρο 213 - Ικανότητα αντιπροσώπου

Όποιος έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα μπορεί να επιχειρήσει δικαιοπραξία ως αντιπρόσωπος άλλου.

Άρθρο 214 - Στοιχεία που κρίνονται από τον αντιπρόσωπο

Τα ελαττώματα της βούλησης, η γνώση ή η υπαίτια άγνοια ορισμένων περιστατικών, καθώς και η επίδρασή τους στη δικαιοπραξία κρίνονται από το πρόσωπο του αντιπρόσωπου.

Άρθρο 215

Αν ο αντιπρόσωπος ενέργησε σύμφωνα με ορισμένες οδηγίες του αντιπροσωπευομένου, δεν μπορεί ο αντιπροσωπευόμενος να επικαλεστεί την άγνοια του αντιπρόσωπου για περιστατικά που ο ίδιος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει.

Άρθρο 216 - Πληρεξουσιότητα

Η εξουσία αντιπροσώπευσης παρέχεται με τη σχετική δικαιοπραξία (πληρεξουσιότητα).

Άρθρο 217

Η πληρεξουσιότητα μπορεί να δοθεί με δήλωση προς τον εξουσιοδοτούμενο ή προς τον τρίτο, με τον οποίο επιχειρείται η δικαιοπραξία.

Εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο, η δήλωση υποβάλλεται στον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία την οποία αφορά η πληρεξουσιότητα.

Άρθρο 218 - Ανάκληση πληρεξουσιότητας

Η πληρεξουσιότητα παύει με ανάκληση. Η παραίτηση από το δικαίωμα της ανάκλησης είναι άκυρη, εφόσον η πληρεξουσιότητα αφορά αποκλειστικά το συμφέρον του αντιπροσωπευομένου.

Άρθρο 219

Η ανάκληση της πληρεξουσιότητας γίνεται με δήλωση προς τον πληρεξούσιο ή τον τρίτο.

Άρθρο 220

Η πληρεξουσιότητα που δόθηκε με συμβολαιογραφικό έγγραφο ανακαλείται μόνο κατά τον ίδιο τύπο.

Άρθρο 221

Αν η πληρεξουσιότητα δόθηκε με δήλωση προς τον τρίτο, η δήλωση ανάκλησης γίνεται μόνο προς αυτόν.

Άρθρο 222 - Παύση της πληρεξουσιότητας

Η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο, παύει από τη στιγμή που περατώθηκε η έννομη σχέση στην οποία στηρίζεται, όπως είναι ιδίως η σύμβαση εντολής, εταιρίας, εργασίας.

Άρθρο 223

Η πληρεξουσιότητα, εφόσον δεν συνάγεται το αντίθετο, παύει με το θάνατο ή τη δικαιοπρακτική ανικανότητα αυτού που έδωσε ή αυτού που έλαβε την πληρεξουσιότητα.

Άρθρο 224 - Δικαιοπραξία μετά την παύση

Δικαιοπραξία που επιχειρήθηκε μετά την παύση της πληρεξουσιότητας από πληρεξούσιο που αγνοούσε την παύση ισχύει υπέρ και κατά του αντιπροσωπευμένου ή των καθολικών του διαδόχων, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει την παύση της πληρεξουσιότητας.

Άρθρο 225

Αν ο πληρεξούσιος κατά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας με τον τρίτο γνώριζε ότι η πληρεξουσιότητα είχε πάψει, ο αντιπροσωπευόμενος που επικαλείται κατά του τρίτου την παύση αυτή, μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί σε εύλογη αποζημίωσή του, αν του ήταν εύκολο να έχει γνωστοποιήσει την παύση στον τρίτο.

Άρθρο 226 - Μονομερής δικαιοπραξία χωρίς επίδειξη του πληρεξουσίου

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρείται προς άλλον χωρίς επίδειξη του πληρεξουσίου εγγράφου είναι άκυρη, αν ο άλλος προς τον οποίο γίνεται την αποκρούσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 227 - Υποχρέωση απόδοσης του πληρεξουσίου

Όταν η πληρεξουσιότητα πάψει, ο πληρεξούσιος και κάθε άλλος κάτοχος είναι υποχρεωμένος να αποδώσει το πληρεξούσιο έγγραφο ή να το καταθέσει σε δημόσια αρχή· δεν έχει το δικαίωμα να αντιτάξει επίσηςσή του.

Άρθρο 228 - Βεβαίωση ότι έπαψε η πληρεξουσιότητα

Όποιος έχει δώσει έγγραφη πληρεξουσιότητα έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το δικαστήριο να βεβαιώσει την παύση της πληρεξουσιότητας και να κηρύξει ανίσχυρο το πληρεξούσιο έγγραφο. Περίληψη του διατακτικού της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο κατά τον τρόπο που ορίζει η απόφαση. Όταν περάσει ένας μήνας από τη δημοσίευση αυτή, το πληρεξούσιο έγγραφο είναι ανίσχυρο.

Άρθρο 229 - Έλλειψη πληρεξουσιότητας

Αν μια σύμβαση συνολογήθηκε στο όνομα άλλου χωρίς την πληρεξουσιότητά του, το κύρος της εξαρτάται από την έγκριση του αντιπροσωπευμένου. Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εγκρίνει ρητά ο αντιπροσωπευόμενος τη σύμβαση μέσα σε εύλογη προθεσμία που καθορίζει ο ίδιος.

Άρθρο 230

Ο αντισυμβαλλόμενος έχει το δικαίωμα έως την έγκριση να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, εφόσον κατά τη συνολογήσή της δεν γνώριζε την έλλειψη της πληρεξουσιότητας. Η υπαναχώρηση μπορεί να δηλωθεί και προς τον αντιπρόσωπο.

Άρθρο 231 - Συνέπειες της έλλειψης

Όποιος κατάρτισε μια σύμβαση ως αντιπρόσωπος, εφόσον δεν αποδεικνύει την εξουσία αντιπροσώπευσης ή δεν εγκρίνει τη σύμβαση ο αντιπροσωπευόμενος, έχει την υποχρέωση, κατ' επιλογήν του αντισυμβαλλομένου, ή να εκτελέσει ο ίδιος τη σύμβαση ή να καταβάλει αποζημίωση.

Αν ο αντιπρόσωπος αγνοούσε την έλλειψη εξουσίας, έχει την υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που έπαθε ο αντισυμβαλλόμενος επειδή πίστεψε ότι υπήρχε η εξουσία, εφόσον η ζημία δεν υπερβαίνει το διαφέρον από την έγκυρη σύμβαση.

Ο αντιπρόσωπος απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση, αν ο αντισυμβαλλόμενος γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι δεν υπήρχε εξουσία αντιπροσώπευσης.

Άρθρο 232

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρήθηκε από αντιπρόσωπο χωρίς να έχει εξουσία αντιπροσώπευσης είναι άκυρη.

Άρθρο 233

Μονομερής δικαιοπραξία που επιχειρείται προς άλλον από αντιπρόσωπο ο οποίος δεν έχει εξουσία, εφόσον ο άλλος δεν την απέκρουσε γι' αυτό το λόγο, είναι ισχυρή αφότου την ενέκρινε ο αντιπροσωπευόμενος. Το άλλο μέρος έχει το δικαίωμα να ζητήσει να εγκρίνει ρητά τη δικαιοπραξία ο αντιπροσωπευόμενος μέσα σε εύλογη προθεσμία που του καθορίζει.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται αναλόγως και όταν πρόκειται για μονομερή δικαιοπραξία, που επιχειρήθηκε με τη συναίνεσή του προς αντιπρόσωπο που στερείται την εξουσία για αντιπροσώπευση.

Άρθρο 234

Όποιος επιχειρήσε ως αντιπρόσωπος μονομερή δικαιοπραξία προς άλλον, εφόσον δεν αποδεικνύει την εξουσία αντιπροσώπευσης ή δεν εγκρίνει τη δικαιοπραξία ο αντιπροσωπευόμενος, ευθύνεται κατά τη διάταξη του άρθρου 231 που εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 235 - Δικαιοπραξία του αντιπροσώπου με τον εαυτό του

Ο αντιπρόσωπος δεν μπορεί να επιχειρήσει στο όνομα του αντιπροσωπευόμενου δικαιοπραξία με τον εαυτό του ατομικά ή με την ιδιότητά του ως αντιπροσώπου άλλου, εκτός αν ο αντιπροσωπευόμενος είχε επιτρέψει τη δικαιοπραξία ή αυτή συνίσταται αποκλειστικά στην εκπλήρωση υποχρέωσης.

Αυτοσύμβαση που δεν έχει περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου είναι άκυρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΗ

Άρθρο 236 - Συναίνεση

Αν για να είναι έγκυρη μια δικαιοπραξία χρειάζεται η συγκατάθεση τρίτου (συναίνεση), αυτή παρέχεται με δήλωση προς το ένα ή το άλλο μέρος, και, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, δεν είναι ανάγκη να γίνει με τον τύπο που απαιτείται για τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 237 - Ανάκληση της συναίνεσης

Ανάκληση της συναίνεσης επιτρέπεται μέχρις ότου επιχειρηθεί η δικαιοπραξία και δηλώνεται προς εκείνο από τα μέρη προς το οποίο είχε δοθεί η συναίνεση. Η ανάκληση αποκλείεται, αν αυτό συνάγεται από την ίδια τη συναίνεση ή από την έννομη σχέση στην οποία στηρίζεται η συναίνεση.

Άρθρο 238 - Έγκριση

Η συγκατάθεση που παρέχεται μετά την επιχείρηση της δικαιοπραξίας (έγκριση), εφόσον δεν ορίζεται το αντίθετο, ανατρέχει στο χρόνο της δικαιοπραξίας. Από την αναδρομική ενέργεια δεν επηρεάζονται τα δικαιώματα που τρίτοι απέκτησαν πριν από την έγκριση.

Άρθρο 239 - Διάθεση από μη δικαιούχο

Διάθεση αντικειμένου από μη δικαιούχο είναι έγκυρη, αν έγινε με τη συναίνεση του δικαιούχου.

Διάθεση χωρίς αυτή τη συναίνεση, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ισχυροποιείται αν ο δικαιούχος την εγκρίνει ή αν αυτός που διέθεσε αποκτήσει το αντικείμενο ή κληρονομηθεί από το δικαιούχο. Στις δύο τελευταίες περιπτώσεις, αν έγιναν περισσότερες διαθέσεις ασυμβίβαστες μεταξύ τους, υπερισχύει η προγενέστερη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Άρθρο 240

Στις προθεσμίες που καθορίζονται με νόμο, δικαστική απόφαση ή δικαιοπραξία ισχύουν οι ερμηνευτικές διατάξεις των άρθρων 241 έως 246.

Άρθρο 241 - Έναρξη

Η προθεσμία αρχίζει την επόμενη της ημέρας όπου έγινε το γεγονός που αποτελεί την αφετηρία της. Για τη συμπλήρωση της ενηλικίωσης υπολογίζεται και η ημέρα της γέννησης.

Άρθρο 242 - Λήξη

Η προθεσμία λήγει όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και, αν είναι κατά το νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επόμενη εργάσιμη.

Άρθρο 243 - Εβδομάδα, μήνας, χρόνος

Προθεσμία που έχει υπολογιστεί σε εβδομάδες λήγει μόλις περάσει η αντίστοιχη ομώνυμη ημέρα της τελευταίας εβδομάδας.

Προθεσμία που έχει προσδιοριστεί σε μήνες λήγει μόλις περάσει η ημέρα του τελευταίου μηνός που αντιστοιχεί σε αριθμό με την ημέρα που άρχισε, και, αν δεν υπάρχει αντίστοιχη, η τελευταία ημέρα του μηνός.

Προθεσμία που έχει προσδιοριστεί σε χρόνια λήγει μόλις περάσει η αντίστοιχη ημερομηνία του τελευταίου χρόνου.

Άρθρο 244

Προθεσμία μισού χρόνου έχει την έννοια προθεσμίας έξι μηνών. Προθεσμία μισού μηνός έχει την έννοια προθεσμίας δεκαπέντε ημερών.

Αν η προθεσμία που έχει προσδιοριστεί αποτελείται από μήνες και ημέρες, πρώτα υπολογίζονται οι μήνες και κατόπιν γίνεται η πρόσθεση των ημερών.

Άρθρο 245

Αν η προθεσμία παραταθεί, η νέα αρχίζει αφότου περάσει η πρώτη.

Άρθρο 246

Ως αρχή του μηνός νοείται η πρώτη, ως μέση η δέκατη πέμπτη και ως τέλος η τελευταία ημέρα του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ

Άρθρο 247 - Παραγραφή της αξίωσης

Το δικαίωμα να απαιτήσει κάποιος από άλλον μια πράξη ή μια παράλειψη (αξίωση) παραγράφεται.

Άρθρο 248 - Οικογενειακές αξιώσεις

Αξίωση από οικογενειακή έννομη σχέση δεν παραγράφεται εφόσον επιδιώκεται να αποκατασταθεί για το μέλλον η κατάσταση που αρμόζει στη σχέση αυτή.

Άρθρο 249 - Εικοσαετής παραγραφή

Εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, οι αξιώσεις παραγράφονται σε είκοσι χρόνια.

Άρθρο 250 - Πενταετής παραγραφή

Σε πέντε χρόνια παραγράφονται οι αξιώσεις:

1. των εμπόρων, των βιομηχάνων και των χειροτεχνών, για εμπορεύματα που χορήγησαν, για την εκτέλεση εργασιών και για την επιμέλεια υποθέσεων άλλων, καθώς και για τις δαπάνες που έκαναν
2. εκείνων που ασκούν κατ' επάγγελμα τη γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία και τη δασοκομία, για τη χορήγηση των προϊόντων του επαγγέλματός τους
3. εκείνων που ασκούν τη μεταφορά γενικά προσώπων ή πραγμάτων, για κόμιστρα και για τα έξοδα τους
4. των ξενοδόχων, των πανδοχέων και αυτών που χορηγούν κατ' επάγγελμα τροφή, για την παροχή κατοικίας και τροφής καθώς και για κάθε άλλη παροχή για τις ανάγκες των πελατών τους καθώς και για τις δαπάνες που έκαναν
5. εκείνων που, χωρίς να ανήκουν στα πρόσωπα που αναφέρονται στον αριθμό 1, ασκούν κατ' επάγγελμα την επιμέλεια ξένων υποθέσεων ή την παροχή υπηρεσιών, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους
6. των υπηρετών και των εργατών για την πληρωμή των μισθών ή άλλων αμοιβών και εξόδων τους
7. εκείνων που παρέχουν κάθε είδους διδασκαλία, για την αμοιβή και για τις δαπάνες τους
8. των ιδρυμάτων που προορίζονται για τη διδασκαλία, την ανατροφή, την περίθαλψη ή τη νοσηλεία, για την παροχή διδασκαλίας, περίθαλψης ή νοσηλείας και για τις σχετικές δαπάνες
9. εκείνων που δέχονται πρόσωπα για περίθαλψη ή για ανατροφή, για τις παροχές και δαπάνες που αναφέρονται στον προηγούμενο αριθμό
10. των γιατρών και των μαιών, για την αμοιβή και για τις δαπάνες τους
11. των δικηγόρων, των συμβολαιογράφων και των δικαστικών επιμελητών, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους
12. των προσώπων που διορίζονται από κάποια αρχή και διεξάγουν ορισμένες υποθέσεις, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους
13. των διαδίκων, για τις προκαταβολές που έδωσαν στους δικηγόρους τους
14. των μαρτύρων και των πραγματογνωμόνων, για τις αμοιβές και για τις δαπάνες τους
15. των τόκων, χρεολύτρων και μερισμάτων
16. των κάθε είδους μισθωμάτων
17. των κάθε είδους μισθών, των καθυστερούμενων προσόδων, συντάξεων, διατροφής και κάθε άλλης παροχής που επαναλαμβάνεται περιοδικά
18. των προσώπων στα οποία παρέχεται εργασία, για τις προκαταβολές τους έναντι των αξιώσεων από την παροχή της.

Άρθρο 251 - Έναρξη παραγραφής

Η παραγραφή αρχίζει από τότε που γεννήθηκε η αξίωση και είναι δυνατή η δικαστική επιδίωξή της.

Άρθρο 252

Αν για την απαίτηση της παροχής απαιτείται προηγούμενη όχληση, η παραγραφή αρχίζει από τότε που η όχληση είναι δυνατή. Αν εκτός από την όχληση απαιτείται και η παρέλευση προθεσμίας, η παραγραφή αρχίζει από τότε που ήταν δυνατή η όχληση και πέρασε η προθεσμία.

Άρθρο 253

Η παραγραφή των αξιώσεων που αναφέρονται στο άρθρο 250 αρχίζει μόλις λήξει το έτος μέσα στο οποίο συμπίπτει η έναρξη της παραγραφής που ορίζεται στα δύο προηγούμενα άρθρα.

Άρθρο 254

Αν πρόκειται για περιοδικές παροχές που οφείλονται αυτοτελώς και δεν εξαρτώνται από κεφάλαιο, η παραγραφή του καθολικού δικαιώματος αρχίζει από το χρονικό σημείο που η πρώτη καθυστερούμενη περιοδική δόση έγινε απαιτητή.

Άρθρο 255 - Αναστολή παραγραφής

Η παραγραφή αναστέλλεται για όσο χρόνο ο δικαιούχος εμποδίστηκε από δικαιοστάσιο ή από άλλο λόγο ανώτερης βίας να ασκήσει την αξίωσή του μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της παραγραφής. Αναστέλλεται επίσης η παραγραφή για όσο χρονικό διάστημα μέσα στο τελευταίο εξάμηνο του χρόνου της ο υπόχρεος απέτρεψε με δόλο το δικαιούχο να ασκήσει την αξίωση.

Άρθρο 256

Αναστέλλεται η παραγραφή των αξιώσεων:

1. μεταξύ συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου, έστω και αν ύστερα ακυρωθεί
2. μεταξύ γονέων και τέκνων κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας
3. μεταξύ επιτρόπων και επιτροπευομένων κατά τη διάρκεια της επιτροπείας
4. των υπηρετών και των κυρίων κατά τη διάρκεια της υπηρετικής σχέσης, όχι όμως πέρα από δεκαπέντε χρόνια.

Άρθρο 257

Το χρονικό διάστημα της αναστολής, δεν υπολογίζεται στο χρόνο της παραγραφής.
Όταν πάψει η αναστολή, η παραγραφή συνεχίζεται, σε καμία όμως περίπτωση δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες.

Άρθρο 258 - Παραγραφή κατά ανικώνων

"Η παραγραφή τρέχει και σε βάρος προσώπων που είναι ανίκανα ή έχουν περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Αν τα πρόσωπα αυτά δεν έχουν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη, η παραγραφή δεν συμπληρώνεται πριν περάσουν έξι μήνες αφότου έγιναν απεριορίστως ικανά ή απέκτησαν επίτροπο ή δικαστικό συμπαραστάτη. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται, εφόσον ο ανίκανος ή ο περιορισμένα ικανός έχει την ικανότητα να παραστεί στο δικαστήριο".

***Σχόλια:** Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 4 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 17 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

Άρθρο 259

Η παραγραφή αξίωσης που ανήκει σε κληρονομία ή απευθύνεται κατά κληρονομίας δεν συμπληρώνεται πριν από την πάροδο εξαμήνου αφότου ο κληρονόμος απέκτησε την κληρονομία ή αφότου η αξίωση μπορεί να ασκηθεί από κληδεμόνα κληρονομίας ή κατά κληδεμόνα κληρονομίας.

Άρθρο 260 - Διακοπή. Αναγνώριση

Η παραγραφή διακόπτεται, όταν ο υπόχρεος αναγνωρίσει την αξίωση με οποιοδήποτε τρόπο.

Άρθρο 261 - Έγερση αγωγής

Την παραγραφή διακόπτει η έγερση της αγωγής. Η παραγραφή που διακόπηκε με τον τρόπο αυτό αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου.

Άρθρο 262

Στις περιπτώσεις που για να εγερθεί η αγωγή απαιτείται προπαρασκευαστική διαδικασία, η διακοπή της παραγραφής θεωρείται ότι έγινε αφότου άρχισε η προπαρασκευαστική διαδικασία, αν η αγωγή εγερθεί μέσα σε τρεις μήνες από τότε που περατώθηκε ή μέσα στην προθεσμία που τάσσει ο νόμος.

Άρθρο 263

Κάθε παραγραφή που διακόπηκε με την έγερση της αγωγής θεωρείται σαν να μη διακόπηκε, αν ο ενάγων παραιτηθεί από την αγωγή ή η αγωγή απορριφθεί τελεσίδικα για λόγους μη ουσιαστικούς.

Αν ο δικαιούχος εγείρει και πάλι την αγωγή μέσα σε έξι μήνες, η παραγραφή θεωρείται ότι έχει διακοπεί με την προηγούμενη αγωγή.

Άρθρο 264 - Άλλοι τρόποι διακοπής

Την παραγραφή διακόπτουν επίσης: 1. η επίδοση επιταγής κάτω από εκτελεστό δικαιόγραφο· 2. η αναγγελία για επαλήθευση σε πτώχευση· 3. η αναγγελία για κατάταξη σε πλειστηριασμό· 4. η υποβολή ένστασης συμψηφισμού της αξίωσης.

Άρθρο 265

Αν ο δικαιούχος παραιτήθηκε από την επιταγή πληρωμής ή από την αναγγελία, η παραγραφή θεωρείται σαν να μη διακόπηκε.

Άρθρο 266

Η παραγραφή που διακόπηκε με αναγγελία σε πτώχευση αρχίζει και πάλι αφότου η πτώχευση περατώθηκε ή, αν επακολούθησαν αντιρρήσεις κατά της απαίτησης, από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου.

Άρθρο 267

Η παραγραφή που διακόπηκε με ένσταση συμψηφισμού της αξίωσης αρχίζει και πάλι από την τελευταία διαδικαστική πράξη των διαδίκων ή του δικαστηρίου στη δίκη όπου είχε υποβληθεί η ένσταση.

Άρθρο 268 - Απόφαση ή εκτελεστό δικαιόγραφο για την αξίωση

Κάθε αξίωση που βεβαιώθηκε με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό παραγράφεται μετά είκοσι χρόνια, και αν ακόμη η αξίωση καθαυτή υπαγόταν σε συντομότερη παραγραφή. Αξιώσεις όμως παροχών που επαναλαμβάνονται περιοδικά και που βεβαιώθηκαν με τελεσίδικη απόφαση ή με δημόσιο έγγραφο εκτελεστό, ληξιπρόθεσμες στο μέλλον, υπάγονται στη συντομότερη παραγραφή.

Άρθρο 269 - Υποβολή διαφοράς σε διαιτητές κλπ.

Την παραγραφή διακόπτει η υποβολή σε διαιτησία ή σε διοικητική αρχή ή σε διοικητικό δικαστήριο ή σε άλλο ειδικό δικαστήριο της διαφοράς που αναφέρεται στην αξίωση. Οι διατάξεις των άρθρων 261 έως 263, 267 έως 268 εφαρμόζονται αναλόγως.

Αν για να υποβληθεί η διαφορά σε διαιτησία απαιτείται να διοριστούν διαιτητές ή να τηρηθούν ορισμένες διατυπώσεις ή προϋποθέσεις, η παραγραφή διακόπτεται μόλις ο δικαιούχος έκανε ό,τι τον αφορούσε για να λυθεί η διαφορά.

Άρθρο 270 - Αποτελέσματα διακοπής

Αν η παραγραφή διακόπηκε, ο χρόνος που πέρασε έως τότε δεν υπολογίζεται και αφότου περατώθηκε η διακοπή αρχίζει νέα παραγραφή.

Στις περιπτώσεις του άρθρου 250 η νέα παραγραφή αρχίζει λήξει το έτος μέσα στο οποίο περατώθηκε η διακοπή.

Άρθρο 271 - Παραγραφή εμπράγματων αξιώσεων

Αν πρόκειται για παραγραφή εμπράγματων αξιώσεων, ο ειδικός ή ο καθολικός διάδοχος έχει το δικαίωμα να προσμετρήσει και το χρονικό διάστημα που οι δικαιούχοι του βρίσκονταν στη νομή του πράγματος.

Άρθρο 272 - Ενέργεια της συμπλήρωσης της παραγραφής

Όταν συμπληρωθεί η παραγραφή, ο υπόχρεος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την παροχή. Ό,τι καταβλήθηκε χωρίς γνώση της παραγραφής δεν αναζητείται. Έγγραφη συμβατική αναγνώριση αξίωσης που έχει παραγραφεί, καθώς και η παροχή ασφάλειας, είναι έγκυρες αν έγιναν χωρίς γνώση της παραγραφής.

Άρθρο 273 - Παραγραφή ενστάσεων

Οι ενστάσεις, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, δεν παραγράφονται.

Άρθρο 274 - Παραγραφή παρεπόμενων αξιώσεων

Όταν παραγραφεί η κύρια αξίωση, συμπαραγράφονται και οι παρεπόμενες από αυτήν αξιώσεις, και αν ακόμη δεν συμπληρώθηκε η παραγραφή που ισχύει γι' αυτές.

Άρθρο 275 - Δικαιοπραξία που μεταβάλλει τους όρους της παραγραφής

Δικαιοπραξία που αποκλείει την παραγραφή ή καθορίζει χρόνο συντομότερο ή μακρότερο από τον νόμιμο ή που γενικά κάνει τους όρους της παραγραφής βαρύτερους ή ελαφρότερους είναι άκυρη.

Άρθρο 276 - Παραίτηση από την παραγραφή

Παραίτηση από την παραγραφή μετά τη συμπλήρωσή της είναι έγκυρη.

Άρθρο 277 - Πρόταση παραγραφής

Το δικαστήριο δεν λαμβάνει αυτεπαγγέλτως υπόψη την παραγραφή που δεν έχει προταθεί.

Άρθρο 278

Ο δανειστής ή όποιος άλλος έχει έννομο συμφέρον δικαιούται να προτείνει την παραγραφή και αν ακόμη δεν την προτείνει ή παραιτείται από αυτήν ο οφειλέτης.

Άρθρο 279 - Αποσβεστική προθεσμία

Στις περιπτώσεις που ο νόμος ή τα μέρη τάσσουν προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να ασκηθεί το δικαίωμα (αποσβεστική προθεσμία) εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την παραγραφή.

Άρθρο 280

Το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη αυτεπαγγέλτως αποσβεστική προθεσμία που τάσσει ο νόμος η παραίτηση από αυτήν είναι άκυρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΑΣΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΑΥΤΟΔΙΚΙΑ, ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΝΑΓΚΗΣ

Άρθρο 281 - Κατάχρηση δικαιώματος

Η άσκηση του δικαιώματος απαγορεύεται αν υπερβαίνει προφανώς τα όρια που επιβάλλουν η καλή πίστη ή τα χρηστά ήθη ή ο κοινωνικός ή οικονομικός σκοπός του δικαιώματος.

Άρθρο 282 - Αυτοδικία

Η ικανοποίηση της αξίωσης από το δικαιούχο αυτοδύναμα και χωρίς τη βοήθεια της αρχής (αυτοδικία) επιτρέπεται μόνο όταν η βοήθεια της αρχής δεν μπορεί να φτάσει έγκαιρα και υπάρχει κίνδυνος από την αναβολή να ματαιωθεί ή να δυσκολευτεί σημαντικά η πραγμάτωση της αξίωσης.

Άρθρο 283

Όποιος αυτοδικεί χωρίς να υπάρχουν οι προϋποθέσεις του νόμου, ή υπερβαίνει το μέτρο που είναι αναγκαίο για την αποτροπή του κινδύνου, έχει υποχρέωση αποζημίωσης. Την ίδια υποχρέωση έχει και αν νόμιζε από πλάνη ότι υπάρχουν οι προϋποθέσεις του νόμου.

Άρθρο 284 - Άμυνα

Δεν αποτελεί παράνομη πράξη η υπεράσπιση που επιβάλλεται σε κάποιον για να αποτρέψει παρούσα και άδικη επίθεση εναντίον του ίδιου ή τρίτου.

Άρθρο 285 - Κατάσταση ανάγκης

Δεν αποτελεί παράνομη πράξη η καταστροφή ξένου πράγματος, εφόσον είναι αναγκαία για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος που απειλεί δυσανάλογα μεγαλύτερη ζημία αυτού που επιχειρεί την καταστροφή ή άλλου.

Άρθρο 286

Εκείνος που επιχειρήσει σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο την καταστροφή ευθύνεται σε αποζημίωση, αν είχε προκαλέσει υπαίτια τον κίνδυνο σε κάθε άλλη περίπτωση μπορεί κατά τις

περιστάσεις να καταδικαστεί σε εύλογη αποζημίωση. Μετά την καταβολή έχει εναντίον εκείνου που ωφελήθηκε από την πράξη του αναγωγή, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

ΒΙΒΛΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΕΝΟΧΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Η ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΠΑΡΟΧΗΣ ΓΕΝΙΚΑ

Άρθρο 287 - Έννοια της ενοχής

Ενοχή είναι η σχέση με την οποία ένα πρόσωπο έχει υποχρέωση προς ένα άλλο σε παροχή. Η παροχή μπορεί να συνίσταται και σε παράλειψη.

Άρθρο 288

Ο οφειλέτης έχει υποχρέωση να εκπληρώσει την παροχή όπως απαιτεί η καλή πίστη, αφού ληφθούν υπόψη και τα συναλλακτικά ήθη.

Άρθρο 289 - Παροχή κατά γένος

Αν το πράγμα που οφείλεται είναι ορισμένο μόνο κατά γένος, το δικαίωμα της επιλογής, αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση, ανήκει στον οφειλέτη.

Ο οφειλέτης δεν έχει υποχρέωση να δώσει από τα άριστα πράγματα του γένους, ούτε έχει δικαίωμα να δώσει από τα χειρότερα.

Άρθρο 290

Αν ο οφειλέτης αποχωρίσει από το γένος ένα πράγμα με σκοπό την καταβολή, η ενοχή συγκεντρώνεται σ' αυτό μόνο αφότου ο δανειστής γίνει υπερήμερος ως προς την αποδοχή του.

Αν ο οφειλέτης με αίτηση του δανειστή αποστέλλει το πράγμα σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο εκπλήρωσης της παροχής, η συγκέντρωση επέρχεται αφότου το πράγμα παραδοθεί για την αποστολή.

Άρθρο 291 - Παροχή σε ξένο νόμισμα

Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή σε ξένο νόμισμα που πρέπει να πληρωθεί στην Ελλάδα, ο οφειλέτης, αν δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, έχει δικαίωμα να πληρώσει σε εγχώριο νόμισμα με βάση την τρέχουσα αξία του ξένου νομίσματος στο χρόνο και τον τόπο της πληρωμής.

Άρθρο 292

Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή σε ξένο νόμισμα που πρέπει να πληρωθεί στην Ελλάδα, αν ο οφειλέτης έγινε υπερήμερος, ισχύει ό,τι και στη μη έγκαιρη εκπλήρωση κάθε οφειλής χρηματικού ποσού.

Αν υπερήμερος έγινε ο δανειστής, η υπερτίμηση του ξένου νομίσματος μετά την υπερημερία του δανειστή δεν βαρύνει τον οφειλέτη.

Άρθρο 293 - Ποσοστό τόκου

Το ανώτατο όριο του τόκου που οφείλεται από δικαιοπραξία προσδιορίζεται όπως ορίζει ο νόμος. Οι προμήθειες ή άλλα ανταλλάγματα που συνομολογούνται ή καταβάλλονται επιπλέον του τόκου λογίζονται ως τόκος.

Το ποσοστό του νόμιμου τόκου ή του τόκου υπερημερίας προσδιορίζεται όπως ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 294

Κάθε δικαιοπραξία για τόκο που υπερβαίνει το ανώτατο θεμιτό όριο είναι άκυρη ως προς το επιπλέον.

Άρθρο 295

Αν οφείλεται τόκος από δικαιοπραξία χωρίς να ορίζεται το ποσοστό του, ισχύει ο νόμιμος τόκος.

Ο τόκος από δικαιοπραξία, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτήν κάτι άλλο, καταβάλλεται κάθε χρόνο.

Άρθρο 296 - Τόκος τόκου

Για τόκους κάθε είδους οφείλεται τόκος, αν τέτοιος τόκος συμφωνηθεί ή αν ζητηθεί με αγωγή και στις δύο όμως περιπτώσεις μόνο για οφειλόμενους τόκους ενός ολόκληρου τουλάχιστον έτους ή μιας χρήσης αν πρόκειται για το δημόσιο. Η συμφωνία για πληρωμή τέτοιου τόκου πρέπει να γίνεται ή η αγωγή να επιδιόδετα, αφού λήξει το έτος ή η χρήση.

Ταμειυτήρια, πιστωτικά ιδρύματα και τράπεζες μπορούν να ορίσουν με το καταστατικό τους ή να συνομολογήσουν από πριν ότι οι τόκοι καταθέσεων που δεν εισπράττονται θα ισχύουν ως νέα έντοκη κατάθεση.

Άρθρο 297 - Διαφέρον

Ο υπόχρεος σε αποζημίωση οφείλει να την παράσχει σε χρήμα. Αντί για χρηματική αποζημίωση το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να διατάξει την αποκατάσταση της προηγούμενης κατάστασης, εφόσον η αποζημίωση με τον τρόπο αυτό δεν προσκρούει στο συμφέρον του δανειστή.

Άρθρο 298

Η αποζημίωση περιλαμβάνει τη μείωση της υπάρχουσας περιουσίας του δανειστή (θετική ζημία), καθώς και το διαφυγόν κέρδος. Τέτοιο κέρδος λογίζεται εκείνο που προσδοκά κανείς με πιθανότητα

σύμφωνα με τη συνηθισμένη πορεία των πραγμάτων ή τις ειδικές περιστάσεις και ιδίως τα προπαρασκευαστικά μέτρα που έχουν ληφθεί.

Άρθρο 299 - Ζημία μη περιουσιακή

Για μη περιουσιακή ζημία οφείλεται χρηματική ικανοποίηση στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 300 - Ζημία από οικείο ππαίσμα

Αν εκείνος που ζημιώθηκε συντέλεσε από δικό του ππαίσμα στην ζημία ή την έκτασή της, το δικαστήριο μπορεί να μην επιδικάσει αποζημίωση ή να μειώσει το ποσό της. Το ίδιο ισχύει και όταν εκείνος που ζημιώθηκε παρέλειψε να αποτρέψει ή να περιορίσει τη ζημία ή δεν επέστησε την προσοχή του οφειλέτη στον κίνδυνο ασυνήθιστα μεγάλης ζημίας, τον οποίο ο οφειλέτης ούτε γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για το ππαίσμα των προσώπων για τα οποία ευθύνεται εκείνος που ζημιώθηκε.

Άρθρο 301 - Υποχρέωση λόγω δαπανών

Ο υπόχρεος σε αποζημίωση λόγω δαπανών που έγιναν οφείλει από το χρόνο της δαπάνης νόμιμο τόκο στην αξία που δαπανήθηκε κατά το χρόνο αυτό.

Για δαπάνες που έγιναν σε αντικείμενο που πρέπει να αποδοθεί δεν οφείλονται τόκοι για όσο χρονικό διάστημα αυτός που έχει δικαίωμα σε αποζημίωση αποκομίζει τα ωφελήματα ή τους καρπούς του αντικειμένου.

Άρθρο 302 - Δικαίωμα αφαίρεσης

Όποιος, λόγω δαπανών που έγιναν σε πράγμα που πρέπει να αποδοθεί, έχει δικαίωμα να αφαιρέσει τα κατασκευάσματα που είναι πάνω στο πράγμα, οφείλει, ασκώντας το δικαίωμα της αφαίρεσης, να επαναφέρει το πράγμα στην προηγούμενη κατάσταση με δικά του έξοδα. Αν η κατοχή του πράγματος περιήλθε στον άλλο, αυτός έχει δικαίωμα να εμποδίσει την αφαίρεση, εφόσον δεν του παρέχεται ασφάλεια για τη ζημία από την αφαίρεση.

Άρθρο 303 - Υποχρέωση σε λογοδοσία

Όποιος έχει τη διαχείριση μιας ολική ή μερικά ξένης υπόθεσης, εφόσον η διαχείριση συνεπάγεται εισπράξεις και δαπάνες, έχει υποχρέωση να λογοδοτήσει. Για το σκοπό αυτόν ο δασίλογος οφείλει να ανακοινώσει στο δεξίλογο λογαριασμό που να περιέχει αντιπαράθεση των εσόδων και των εξόδων, καθώς και ό,τι προκύπτει από την αντιπαράθεση αυτή και να επισυνάψει τα δικαιολογητικά, εφόσον συνηθίζονται.

Άρθρο 304 - Υποχρέωση σε απόδοση ομάδας

Όποιος έχει υποχρέωση να αποδώσει ομάδα αντικειμένων ή να δώσει πληροφορίες γι' αυτήν, οφείλει να εγχειρίσει στο δικαιούχο κατάλογο των στοιχείων της ομάδας.

Άρθρο 305 - Διαζευκτική ενοχή

Αν από δύο ή περισσότερες οφειλόμενες παροχές πρέπει να καταβληθεί μόνο η μία (ενοχή διαζευκτική), το δικαίωμα της επιλογής σε περίπτωση αμφιβολίας το έχει ο οφειλέτης.

Άρθρο 306 - Επιλογή

Η επιλογή γίνεται με δήλωση προς το άλλο μέρος· η δήλωση είναι αμετάβλητη και δεν επιδέχεται αίρεση ή προθεσμία.

Αν οι δανειστές ή οι οφειλέτες είναι περισσότεροι, η δήλωση της επιλογής γίνεται σε κάθε περίπτωση από όλους ή προς όλους μαζί.

Άρθρο 307 - Απλοποίηση

Με την επιλογή η διαζευκτική ενοχή γίνεται απλή.

Άρθρο 308

Αν ο οφειλέτης, έχοντας το δικαίωμα επιλογής, δεν το ασκήσει έως την έναρξη της αναγκαστικής εκτέλεσης, το δικαίωμα επιλογής περιέρχεται στο δανειστή.

Άρθρο 309 - Απώλεια του δικαιώματος επιλογής

Αν ο δανειστής, έχοντας το δικαίωμα επιλογής, γίνει υπερήμερος, ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα να του τάξει εύλογη προθεσμία για να ασκήσει το δικαίωμα επιλογής. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, το δικαίωμα της επιλογής περιέρχεται στον οφειλέτη.

Άρθρο 310 - Συγκέντρωση της διαζευκτικής ενοχής

Αν η ενοχή είναι διαζευκτική και η μία από τις παροχές είναι ή γίνει αδύνατη, η ενοχή συγκεντρώνεται στις υπόλοιπες, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 311 έως 314.

Άρθρο 311 - Αδυναμία σε περίπτωση διαζευκτικής ενοχής

Ο οφειλέτης, αν έχει το δικαίωμα της επιλογής και η μία παροχή γίνει αδύνατη από ππαίσμα του και έπειτα και η άλλη από τυχαίο γεγονός, οφείλει την αξία της παροχής που έγινε αδύνατη από τυχαίο γεγονός.

Άρθρο 312

Αν το δικαίωμα της επιλογής έχει ο οφειλέτης και η μία παροχή γίνει αδύνατη από ππαίσμα του δανειστή, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα ή να καταβάλει την παροχή που σώζεται και να απαιτήσει

αποζημίωση γι' αυτή που έγινε αδύνατη ή να θεωρήσει τον εαυτό του απαλλαγμένο από κάθε υποχρέωση.

Άρθρο 313

Αν το δικαίωμα της επιλογής έχει ο δανειστής και η μία παροχή γίνει αδύνατη από πταίσμα του, έχει δικαίωμα ο δανειστής ή να ζητήσει την παροχή που σώζεται και να αποζημιώσει τον οφειλέτη γι' αυτή που έγινε αδύνατη ή να θεωρήσει ότι η ενοχή έχει αποσβεσθεί.

Άρθρο 314

Αν το δικαίωμα της επιλογής έχει ο δανειστής και η μία παροχή γίνει αδύνατη από πταίσμα του οφειλέτη, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει ή την παροχή που σώζεται ή αποζημίωση γι' αυτή που έγινε αδύνατη.

Άρθρο 315

Οι διατάξεις των άρθρων 311 έως 314 εφαρμόζονται αναλόγως και όταν η διαζευκτική ενοχή περιέχει περισσότερες από δύο παροχές.

Άρθρο 316 - Μερική εκπλήρωση

Ο οφειλέτης δεν έχει δικαίωμα να εκπληρώσει κατά ένα μέρος την οφειλόμενη παροχή.

Άρθρο 317 - Εκπλήρωση από τρίτον

Η παροχή μπορεί να εκπληρωθεί και από τρίτον, εκτός αν ο δανειστής έχει συμφέρον να την εκπληρώσει ο οφειλέτης.

Άρθρο 318

Ο δανειστής μπορεί να αρνηθεί την παροχή που προσφέρεται από τρίτον, αν ο οφειλέτης δήλωσε ότι είναι αντίθετος σ' αυτήν.

Άρθρο 319 - Δικαίωμα τρίτου σε προσφορά και υποκατάσταση

Αν επισπεύδεται αναγκαστική εκποίηση κατά του οφειλέτη, όποιος εξαιτίας της κινδυνεύει να χάσει εμπράγματο δικαίωμα ή την κατοχή πάνω στο πράγμα που εκποιείται, έχει δικαίωμα να ικανοποιήσει το δανειστή με καταβολή, δημόσια κατάθεση ή συμφωνισμό.

Εφόσον ο δανειστής ικανοποιείται, αυτός που τον ικανοποίησε υποκαθίσταται στα δικαιώματά του.

Άρθρο 320 - Τόπος παροχής

Αν ο τόπος της παροχής δεν συνάγεται ούτε από τη δικαιοπραξία ούτε από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης, η παροχή καταβάλλεται στον τόπο όπου ο οφειλέτης είχε την κατοικία του κατά τη γένεση της ενοχής.

Αν η υποχρέωση προέρχεται από την άσκηση του επαγγέλματος του οφειλέτη, αντί για τον τόπο της κατοικίας ισχύει ο τόπος της επαγγελματικής του εγκατάστασης.

Άρθρο 321

Αν η παροχή είναι χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας ο οφειλέτης πρέπει να την καταβάλει στον τόπο όπου ο δανειστής έχει την κατοικία του κατά το χρόνο της καταβολής.

Αν η απαίτηση προέρχεται από την άσκηση του επαγγέλματος του δανειστή, αντί για τον τόπο της κατοικίας ισχύει ο τόπος της επαγγελματικής του εγκατάστασης.

Άρθρο 322

Αν η εκπλήρωση παροχής που πρέπει να καταβληθεί στην κατοικία του δανειστή έγινε σημαντικά δυσχερέστερη επειδή ο δανειστής μετέβαλε την κατοικία του μετά τη γένεση της ενοχής, ο οφειλέτης μπορεί να καταβάλει στην αρχική κατοικία του δανειστή.

Άρθρο 323 - Χρόνος παροχής

Αν ο χρόνος της παροχής δεν συνάγεται ούτε από τη δικαιοπραξία ούτε από τις περιστάσεις και ιδίως από τη φύση της ενοχικής σχέσης, έχει δικαίωμα ο δανειστής να απαιτήσει και ο οφειλέτης να εκπληρώσει την παροχή αμέσως.

Άρθρο 324

Αν ο χρόνος της παροχής είναι ορισμένος, ο οφειλέτης σε περίπτωση αμφιβολίας έχει δικαίωμα να εκπληρώσει την παροχή και πριν από το χρόνο αυτό. Δεν έχει όμως δικαίωμα να αφαιρέσει προεξοφλητικό τόκο, εφόσον δεν συνάγεται κάτι άλλο από το νόμο ή τη δικαιοπραξία.

Άρθρο 325 - Δικαίωμα επίσχεσης

Αν ο οφειλέτης έχει κατά του δανειστή ληξιπρόθεσμη αξίωση συναφή με την οφειλή του, έχει δικαίωμα, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο, να αρνηθεί την εκπλήρωση της παροχής ωστόσο ο δανειστής εκπληρώσει την υποχρέωση που τον βαρύνει (δικαίωμα επίσχεσης).

Άρθρο 326

Δικαίωμα επίσχεσης έχει ιδίως και ο υπόχρεος να αποδώσει ένα πράγμα για δαπάνες που έγιναν πάνω σ' αυτό ή για ζημία που έπαθε απ' αυτό.

Άρθρο 327

Δικαίωμα επίσχεσης δεν υπάρχει κατά αξιώσεων, κατά των οποίων δεν αντιτάσσεται συμψηφισμός.

Άρθρο 328

Ο δανειστής μπορεί να αποκρούσει το δικαίωμα της επίσχεσης παρέχοντας ασφάλεια. Η ασφάλεια με εγγυητή αποκλείεται.

Άρθρο 329

Αν ο οφειλέτης που έχει εναχθεί από το δανειστή αντιτάσσει το δικαίωμα της επίσχεσης, η καταδίκη του οφειλέτη σε παροχή γίνεται με τον όρο της ταυτόχρονης εκπλήρωσης από το δανειστή της υποχρέωσης που τον βαρύνει.

Άρθρο 330 - Ευθύνη λόγω πταίσματος

Ο οφειλέτης ενέχεται, αν δεν ορίστηκε κάτι άλλο, για κάθε αθέτηση της υποχρέωσής του από δόλο ή αμέλεια, δική του ή των νόμιμων αντιπροσώπων του. Αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές.

Άρθρο 331

"Αν ο οφειλέτης είναι ανήλικος κάτω των δεκατεσσάρων ετών ή δεν έχει συνείδηση των πράξεών του ή βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής του ή, τέλος, είναι κωφάλαλος, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 915 έως 918".

***Σχόλια:** Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 20 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).*

Άρθρο 332 - Συμφωνία για μη ευθύνη από πταίσμα

"Ακυρη είναι κάθε εκ των προτέρων συμφωνία με την οποία αποκλείεται ή περιορίζεται η ευθύνη από δόλο ή βαριά αμέλεια.

Άκυρη είναι επίσης η εκ των προτέρων συμφωνία ότι δεν θα ευθύνεται ο οφειλέτης και για ελαφριά ακόμη αμέλεια, αν ο δανειστής βρίσκεται στην υπηρεσία του οφειλέτη ή η ευθύνη προέρχεται από την άσκηση επιχείρησης για την οποία προηγήθηκε παραχώρηση της αρχής. Το ίδιο ισχύει και αν η απαλλακτική ρήτρα περιέχεται σε όρο της σύμβασης που δεν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης ή αν με τη ρήτρα απαλλάσσεται ο οφειλέτης από την ευθύνη για προσβολή αγαθών που απορρέουν από την προσωπικότητα και ιδίως της ζωής, της υγείας, της ελευθερίας ή της τιμής".

***Σχόλια:** Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 2 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192). *** Βλέπε και παρ. 1 άρθρου 3 Π.Δ. 301/2002 (ΦΕΚ Α' 267) για την δυνατότητα ασκήσεως της συλλογικής αγωγής κάθε νομιμοποιούμενου φορέα από άλλο Κράτος-Μέλος, όταν θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύει για παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν την ευθύνη του πολίτη για πραγματικά ελαττώματα και έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων του παρόντος άρθρου και διαπράττονται στην Ελληνική Επικράτεια.*

Άρθρο 333

Όποιος ευθύνεται με μέτρο μόνο την επιμέλεια που δείχνει συνήθως στις δικές του υποθέσεις δεν απαλλάσσεται από την ευθύνη για βαριά αμέλεια.

Άρθρο 334 - Ευθύνη από πταίσμα του προστηθέντος

Ο οφειλέτης ευθύνεται για το πταίσμα των προσώπων που χρησιμοποιεί για να εκπληρώσει την παροχή, όπως για δικό του πταίσμα.

"Η ευθύνη αυτή μπορεί εκ των προτέρων να περιοριστεί ή να αποκλειστεί, εκτός αν συντρέχει κάποια από τις περιπτώσεις του άρθρου 332."

***Σχόλια:** Η παρ. 2 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 2 άρθρου 2 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192). ***Βλέπε και παρ. 1 άρθρου 3 Π.Δ. 301/2002 (ΦΕΚ Α' 267) για την δυνατότητα ασκήσεως της συλλογικής αγωγής κάθε νομιμοποιούμενου φορέα από άλλο Κράτος-Μέλος όταν θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύει για παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν την ευθύνη του πολίτη για πραγματικά ελαττώματα και έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου και διαπράττονται στην Ελληνική Επικράτεια.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥ ΟΦΕΙΛΕΤΗ

Άρθρο 335 - Αδυναμία για εκπλήρωση

Αν κατά την εκπλήρωσή της η παροχή είναι ολικά ή μερικά αδύνατη για λόγους που είτε είναι γενικοί είτε αφορούν τον οφειλέτη, αυτός έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία του δανειστή που επέρχεται από την αδυναμία.

Άρθρο 336 - Πότε επέρχεται απαλλαγή λόγω αδυναμίας

Ο οφειλέτης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση εξαιτίας αδυναμίας να εκπληρώσει την παροχή, αν αποδείξει ότι η αδυναμία οφείλεται σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη. Οφείλει όμως αμέσως, μόλις μάθει την αδυναμία για εκπλήρωση, να ειδοποιήσει το δανειστή.

Άρθρο 337 - Μερική αδυναμία

Σε περίπτωση μερικής υπαίτιας αδυναμίας του οφειλέτη να εκπληρώσει την παροχή ο δανειστής, μέσα σε εύλογη προθεσμία αφότου γίνει η προσφορά ή η πρόσκληση από τον οφειλέτη, αν δεν έχει

συμφέρον στη μερική εκπλήρωση, έχει δικαίωμα να την αρνηθεί εντελώς και να θεωρήσει την αδυναμία ολική.

Άρθρο 338 - Περιελθόν

Αν ο οφειλέτης απαλλάχθηκε από την υποχρέωσή του, επειδή βρισκόταν σε αδυναμία να την εκπληρώσει από γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη, οφείλει να αποδώσει στο δανειστή καθετί που περιήλθε σ' αυτόν εξαιτίας αυτού του γεγονότος.

Άρθρο 339 - Μη εκπλήρωση παροχής που επιδικάστηκε.

Αν ο οφειλέτης καταδικάστηκε τελεσίδικα σε παροχή μη χρηματική, ο δανειστής μπορεί να του τάξει εύλογη προθεσμία για να εκπληρώσει την παροχή, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο της προθεσμίας αποκρούει την παροχή. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, οφείλεται μόνο αποζημίωση για μη εκπλήρωση της παροχής.

Άρθρο 340 - Υπερημερία του οφειλέτη

Ο οφειλέτης ληξιπρόθεσμης παροχής γίνεται υπερήμερος, αν προηγήθηκε δικαστική ή εξώδικη όχληση του δανειστή.

Άρθρο 341 - Δήλη ημέρα

Αν για την εκπλήρωση της παροχής συμφωνηθεί ορισμένη ημέρα, ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος με μόνη την παρέλευση της ημέρας αυτής.

Αν για την εκπλήρωση της παροχής έχει ταχθεί ορισμένη προθεσμία από την καταγγελία, ο οφειλέτης γίνεται υπερήμερος όταν, αφού γίνει η καταγγελία, περάσει η προθεσμία.

Άρθρο 342

Ο οφειλέτης δεν γίνεται υπερήμερος, αν η καθυστέρηση της παροχής οφείλεται σε γεγονός για το οποίο δεν έχει ευθύνη.

Άρθρο 343 - Συνέπειες

Ο υπερήμερος οφειλέτης εκτός από την παροχή οφείλει και αποζημίωση για τη ζημία του δανειστή από την καθυστέρηση.

Αν ο δανειστής εξαιτίας της υπερημερίας δεν έχει πια συμφέρον στην εκπλήρωση της παροχής, έχει δικαίωμα, μέσα σε εύλογη προθεσμία αφότου γίνει η προσφορά ή η πρόσκληση από τον οφειλέτη, να αποκρούσει την παροχή και να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση.

Άρθρο 344

Ο οφειλέτης κατά τη διάρκεια της υπερημερίας ευθύνεται για κάθε αμέλεια. Ευθύνεται επίσης για τα τυχαία γεγονότα, εκτός αν αποδείξει ότι η ζημία θα επερχόταν και αν η παροχή εκπληρωνόταν έγκαιρα.

Άρθρο 345 - Υπερημερία σε περίπτωση χρηματικής οφειλής

Όταν πρόκειται για χρηματική οφειλή, ο δανειστής σε περίπτωση υπερημερίας έχει δικαίωμα να απαιτήσει τον τόκο υπερημερίας που ορίζεται από το νόμο ή με δικαιοπραξία χωρίς να είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ζημία. Ο δανειστής, αν αποδείξει και άλλη θετική ζημία, εφόσον στο νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει δικαίωμα να απαιτήσει και αυτήν.

Άρθρο 346 - Έναρξη τόκων με επίδοση αγωγής

Ο οφειλέτης χρηματικής οφειλής, και αν δεν είναι υπερήμερος, οφείλει νόμιμους τόκους αφότου επιδόθηκε η αγωγή για το ληξιπρόθεσμο χρέος.

Άρθρο 347

Ο οφειλέτης αντικειμένου αν υποχρεωθεί να καταβάλει την αξία του εξαιτίας γεγονότος που συνέβη κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του, οφείλει νόμιμους τόκους στο ποσό της αξίας από το χρόνο που λαμβάνεται ως βάση για τον υπολογισμό της.

Άρθρο 348 - Η ευθύνη για το πράγμα μετά την αγωγή

Όποιος οφείλει ορισμένο πράγμα ευθύνεται αφότου επιδόθηκε η αγωγή σε αποζημίωση για χειροτέρευση ή καταστροφή ή αδυναμία να το αποδώσει, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διεκδίκηση, με την επιφύλαξη της τυχόν μεγαλύτερης ευθύνης από την ενοχική σχέση ή την υπερημερία.

Το ίδιο ισχύει και για την αξίωση του δανειστή να του αποδοθούν ωφελήματα καθώς και για την αξίωση του οφειλέτη να του αποδοθούν δαπάνες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥ ΔΑΝΕΙΣΤΗ

Άρθρο 349 - Πότε είναι υπερήμερος ο δανειστής

Ο δανειστής γίνεται υπερήμερος, αν δεν αποδέχεται την παροχή που του προσφέρεται. Η προσφορά πρέπει να είναι πραγματική και η προσήκουσα.

Άρθρο 350

Ο δανειστής γίνεται υπερήμερος και με προσφορά του οφειλέτη μη πραγματική, αν δήλωσε ήδη ότι δεν δέχεται την παροχή.

Άρθρο 351

Ο δανειστής γίνεται επίσης υπερήμερος, αν, μολονότι προσκλήθηκε από τον οφειλέτη, δεν προβαίνει στην απαιτούμενη πράξη ή σύμπραξη, χωρίς την οποία δεν μπορεί ο οφειλέτης να εκπληρώσει την παροχή.

Δεν απαιτείται πρόσκληση, αν για την πράξη που πρέπει να επιχειρήσει ο δανειστής συμφωνήθηκε είτε ορισμένη ημέρα είτε παρέλευση ορισμένης προθεσμίας από την καταγγελία.

Άρθρο 352

Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων ο δανειστής δεν γίνεται υπερήμερος αν ο οφειλέτης δεν ήταν σε θέση να εκπληρώσει την παροχή κατά το χρόνο της προσφοράς ή της πράξης που έπρεπε να επιχειρήσει ο δανειστής.

Άρθρο 353 - Υπερημερίες στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις

Αν ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση παροχής μόνο έναντι αντιπαροχής, ο δανειστής γίνεται υπερήμερος αν είναι πρόθυμος να δεχτεί την παροχή που του προσφέρεται αλλά δεν προσφέρει την αντιπαροχή που του ζητείται.

Άρθρο 354 - Χρόνος παροχής μη ορισμένος

Αν ο χρόνος της παροχής δεν είναι ορισμένος, ο δανειστής δεν γίνεται υπερήμερος για το λόγο ότι προσωρινά εμποδίζεται να δεχτεί την παροχή, εκτός αν ειδοποιήθηκε έγκαιρα από τον οφειλέτη ότι επικείμενη η εκπλήρωσή της. Το ίδιο ισχύει και όταν ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να εκπληρώσει την παροχή και πριν από τον ορισμένο χρόνο.

Άρθρο 355 - Συνέπειες της υπερημερίας του δανειστή

Ο οφειλέτης κατά την διάρκεια της υπερημερίας του δανειστή ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια.

Άρθρο 356

Ο οφειλέτης χρηματικής οφειλής κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του δανειστή δεν οφείλει τόκους, με την επιφύλαξη της διάταξης του επόμενου άρθρου.

Άρθρο 357

Κατά τη διάρκεια της υπερημερίας του δανειστή ο οφειλέτης που ευθύνεται για τα ωφελήματα κάποιου αντικειμένου έχει υποχρέωση μόνο για όσα εξήγαγε.

Άρθρο 358

Ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον υπερήμερο δανειστή καθετί που χρειάστηκε να δαπανήσει επί πλέον για την ατελεσφόρητη προσφορά της παροχής καθώς και για τη φύλαξη και τη συντήρησή της κατά τη διάρκεια της υπερημερίας.

Άρθρο 359 - Συνέπειες στην περίπτωση υποχρέωσης για απόδοση ακινήτου

Ο οφειλέτης, αν έχει υποχρέωση να αποδώσει ακίνητο και ο δανειστής έγινε υπερήμερος, δικαιούται, ειδοποιώντας προηγουμένως το δανειστή, αν αυτό είναι εφικτό, να προκαλέσει το διορισμό από το δικαστήριο μεσεγγυούχου, ο οποίος έχει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις κάθε μεσεγγυούχου. Αφότου ο μεσεγγυούχος παραλάβει το ακίνητο, επέρχεται απόσβεση της υποχρέωσης του οφειλέτη.

Το ίδιο ισχύει και αν ο οφειλέτης από λόγο που αφορά το πρόσωπο του δανειστή ή εξαιτίας εύλογης αβεβαιότητας ως προς το πρόσωπό του, αδυνατεί να εκπληρώσει με ασφάλεια την υποχρέωσή του.

Άρθρο 360

Ο οφειλέτης του ακινήτου μπορεί να προκαλέσει την άρση της μεσεγγύησης και την ανάληψη του ακινήτου, εφόσον ο δανειστής δεν αποδέχτηκε τη μεσεγγύηση. Από την άρση η υποχρέωση του οφειλέτη θεωρείται ότι δεν αποσβέστηκε ποτέ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΝΟΧΕΣ ΑΠΟ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΓΕΝΙΚΑ

Άρθρο 361 - Ενοχή από σύμβαση

Για τη σύσταση ή αλλοίωση ενοχής με δικαιοπραξία απαιτείται σύμβαση, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 362 - Σύμβαση για αδύνατη παροχή

Αυτός που υποσχέθηκε παροχή η οποία είναι αδύνατη κατά τη σύναψη της σύμβασης, για λόγους που είτε είναι γενικοί είτε αφορούν τον ίδιο, έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία του δανειστή από τη μη εκπλήρωση της παροχής. Η διάταξη του άρθρου 337 εφαρμόζεται αναλόγως και εδώ.

Άρθρο 363

Ο οφειλέτης, εφόσον στο νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση που απορρέει από την υπόσχεση αδύνατης παροχής, αν κατά τη συνολολόγηση της σύμβασης αγνοούσε χωρίς υπαιτιότητα ότι η παροχή είναι αδύνατη. Οφείλει όμως, αμέσως μόλις μάθει την αδυναμία για εκπλήρωση, να ειδοποιήσει το δανειστή για το γεγονός αυτό. Η διάταξη του άρθρου 338 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 364

Σε περίπτωση υπόσχεσης αδύνατης παροχής, αν ο δανειστής κατά τη σύναψη της σύμβασης γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει ότι η παροχή είναι αδύνατη, εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 300.

Άρθρο 365 - Σύμβαση για παροχή απαγορευμένη από το νόμο

Οι διατάξεις για την υπόσχεση αδύνατης παροχής εφαρμόζονται και όταν η υπόσχεση αφορά παροχή που προσκρούει σε απαγορευτική διάταξη του νόμου.

Άρθρο 366 - Σύμβαση για μεταβίβαση κάθε μέλλουσας περιουσίας

Σύμβαση για μεταβίβαση κάθε μέλλουσας περιουσίας ή ποσοστού της ή για σύσταση επικαρπίας σ' αυτήν είναι άκυρη.

Άρθρο 367 - Σύμβαση για μεταβίβαση της υφιστάμενης περιουσίας

Σύμβαση για μεταβίβαση ολόκληρης της υφιστάμενης περιουσίας ή ποσοστού της ή για σύσταση επικαρπίας σ' αυτήν απαιτείται να γίνει ενώπιον συμβολαιογράφου.

Άρθρο 368 - Σύμβαση για την κληρονομία προσώπου που ζει

Σύμβαση για την κληρονομία προσώπου που ζει είτε με το ίδιο είτε με τρίτο πρόσωπο, είτε για ολόκληρη είτε για ποσοστό της, είναι άκυρη. Το ίδιο ισχύει και για τη σύμβαση με την οποία περιορίζεται η ελευθερία ως προς τις διατάξεις τελευταίας βούλησης.

Άρθρο 369 - Εμπράγματα συμβάσεις για ακίνητο

Συμβάσεις που έχουν αντικείμενο τη σύσταση, μετάθεση, αλλοίωση ή κατάργηση εμπράγματων δικαιωμάτων πάνω σε ακίνητα απαιτείται να γίνονται ενώπιον συμβολαιογράφου.

Άρθρο 370

Η συμβατική υποχρέωση για εκποίηση ή επιβάρυνση πράγματος σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και στο κατά την κατάρτιση της σύμβασης παράρτημά του.

Άρθρο 371 - Αοριστία παροχής.

Αν ο προσδιορισμός της παροχής ανατέθηκε σε έναν από τους συμβαλλομένους ή σε τρίτον, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι ο προσδιορισμός πρέπει να γίνει με δίκαιη κρίση. Αν δεν έγινε με δίκαιη κρίση ή βραδύνει, γίνεται από το δικαστήριο.

Άρθρο 372

Σύμβαση στην οποία ο προσδιορισμός της παροχής ανατίθεται στην απόλυτη κρίση ενός από τους συμβαλλομένους είναι άκυρη.

Άρθρο 373

Αν ο προσδιορισμός της παροχής ανατέθηκε από τους συμβαλλομένους στην απόλυτη κρίση τρίτου και αυτός αδυνατεί ή αρνείται ή βραδύνει, η σύμβαση είναι άκυρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΜΦΟΤΕΡΟΒΑΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

Άρθρο 374 - Ένσταση μη εκπλήρωσης της σύμβασης

Ο υπόχρεος από αμφοτεροβαρή σύμβαση έχει δικαίωμα να αρνηθεί την εκπλήρωση της παροχής, για όσο χρόνο ο αντισυμβαλλόμενος δεν εκπληρώνει ή δεν προσφέρει την αντισπαροχή (ένσταση μη εκπλήρωσης της σύμβασης), εκτός αν έχει υποχρέωση να εκπληρώσει πρώτος.

Σε περίπτωση παροχής προς περισσότερους, η ένσταση προτείνεται εναντίον καθενός για το μέρος που του αναλογεί ωστόσο εκπληρωθεί ή προσφερθεί η όλη αντισπαροχή.

Άρθρο 375

Η ένσταση μη εκπλήρωσης της σύμβασης δεν μπορεί να αποκρουστεί με την παροχή ασφάλειας.

Άρθρο 376

Αν ο ένας από τους συμβαλλομένους εκπλήρωσε κατά ένα μέρος την παροχή, δεν μπορεί ο άλλος να αρνηθεί την αντιπαροχή όταν η άρνηση αντιβαίνει στην καλή πίστη λόγω των ειδικών περιστάσεων και ιδίως επειδή το μέρος της παροχής που καθυστερείται ακόμη είναι επουσιώδες.

Άρθρο 377

Αυτός που έχει υποχρέωση από αμφοτεροβαρή σύμβαση να εκπληρώσει πρώτος την παροχή, αν η αξιωσή του για την αντιπαροχή κινδυνεύει από ουσιώδη ελάττωση της περιουσιακής κατάστασης του άλλου, που δεν τη γνώριζε ούτε όφειλε να τη γνωρίζει κατά την κατάρτιση της σύμβασης, μπορεί να αρνηθεί την εκπλήρωση της παροχής ωστόσο ο άλλος παράσχει ασφάλεια.

Άρθρο 378

Η ένσταση μη εκπλήρωσης της σύμβασης αποτέλεσμα έχει ότι ο εναγόμενος καταδικάζεται στην παροχή με τον όρο ταυτόχρονης εκπλήρωσης από τον άλλο της αντιπαροχής που τον βαρύνει.

Άρθρο 379 - Αοριστία αντιπαροχής

Αν η έκταση της αντιπαροχής δεν ορίστηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας το δικαίωμα του προσδιορισμού ανήκει στο δικαιούμενο να απαιτήσει την αντιπαροχή.

Άρθρο 380 - Ανυπαίτια αδυναμία παροχής του ενός

Αν η παροχή του ενός από τους συμβαλλομένους είναι αδύνατη από γεγονός για το οποίο αυτός δεν έχει ευθύνη, απαλλάσσεται και ο άλλος συμβαλλόμενος από την αντιπαροχή και την αναζητεί, αν τυχόν την κατέβαλε, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Αλλά δεν απαλλάσσεται αν αιτήθηκε ό,τι περιήλθε στον άλλο εξαιτίας του γεγονότος της αδυναμίας.

Άρθρο 381 - Αδυναμία παροχής από υπαιτιότητα του άλλου

Αν η παροχή του ενός από τους συμβαλλομένους έγινε αδύνατη από πταίσμα του άλλου, αυτός δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση αντιπαροχής. Από την αντιπαροχή όμως αφαιρείται καθετί που ωφελείται ή δόλια παραλείπει να ωφεληθεί από την απαλλαγή αυτός που απαλλάσσεται λόγω της αδυναμίας.

Το ίδιο ισχύει αν η παροχή του ενός έγινε αδύνατη χωρίς υπαιτιότητά του κατά το διάστημα που ο άλλος βρισκόταν σε υπερημερία αποδοχής της.

Άρθρο 382 - Αδυναμία παροχής από υπαιτιότητα του ίδιου

Αν η παροχή του ενός από τους συμβαλλομένους είναι αδύνατη από γεγονός για το οποίο αυτός έχει ευθύνη, μπορεί ο άλλος είτε να επικαλεστεί τα δικαιώματα του άρθρου 380 είτε να απαιτήσει αποζημίωση είτε να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση. Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση του άρθρου 339, αν περάσει άπρακτη η προθεσμία που προβλέπεται σ' αυτό.

Άρθρο 383 - Υπερμερία εκπλήρωσης του ενός

Αν ο ένας από τους συμβαλλομένους βρίσκεται σε υπερμερία ως προς την παροχή που οφείλει, έχει δικαίωμα ο άλλος να του τάξει εύλογη προθεσμία για εκπλήρωση, δηλώνοντας συνάμα ότι μετά την πάροδο της αποκρούει την παροχή. Αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, ο τελευταίος έχει δικαίωμα ή να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκπλήρωση ή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, όχι όμως να απαιτήσει την παροχή.

Άρθρο 384

Αν, μέσα στην προθεσμία που έχει ταχθεί, η παροχή εκπληρώθηκε κατά ένα μόνο μέρος και ο δανειστής δεν έχει συμφέρον στη μερική εκπλήρωση, έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση λόγω μη εκπλήρωσης για την όλη παροχή ή να υπαναχωρήσει από την όλη σύμβαση.

Άρθρο 385

Δεν απαιτείται να ταχθεί στον υπερήμερο οφειλέτη προθεσμία για την εκπλήρωση της παροχής: 1. αν από την όλη στάση του προκύπτει ότι το μέτρο αυτό θα ήταν άσκοπο· 2. αν ο δανειστής εξαιτίας της υπερημερίας δεν έχει συμφέρον στην εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 386 - Σύμβαση για διαδοχικές τμηματικές παροχές

Αν η σύμβαση είναι εκτελεστέα κατά διαδοχικές τμηματικές παροχές και ο οφειλέτης περιήλθε σε υπερημερία ή υπαίτια αδυναμία ως προς μία τμηματική παροχή, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση ή να υπαναχωρήσει ως προς μόνη την παροχή αυτή· τα ίδια δικαιώματα έχει ως προς τις υπολειπόμενες παροχές μόνο αν η καθυστέρηση ή αδυναμία ως προς την τμηματική παροχή είναι τόσο ουσιώδης, ώστε ο δανειστής δεν έχει πια συμφέρον για το υπόλοιπο μέρος της σύμβασης ή αν υπάρχει βάσιμος φόβος ότι δεν θα εκπληρωθούν οι υπολοιπούμενες παροχές. Με τους όρους αυτούς το δικαίωμα του δανειστή για αποζημίωση ή υπαναχώρηση εκτείνεται και στο μέρος της σύμβασης που εκτελέστηκε ήδη.

Άρθρο 387 - Δικαίωμα αποζημίωσης μαζί με την υπαναχώρηση

Στις περιπτώσεις όπου ο δανειστής ασκεί το δικαίωμα της υπαναχώρησης, μπορεί επιπλέον με αίτησή του και κατά την εύλογη κρίση του δικαστηρίου να του επιδικαστεί και αποζημίωση για την τυχόν ζημία από τη μη εκπλήρωση της σύμβασης.

Στο δικαίωμα της υπαναχώρησης κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 389 έως 396.

Άρθρο 388 - Απρόοπτη μεταβολή των συνθηκών

Αν τα περιστατικά στα οποία κυρίως, ενόψει της καλής πίστης και των συναλλακτικών ηθών, τα μέρη στήριξαν τη σύναψη αμφοτεροβαρούς σύμβασης, μεταβλήθηκαν ύστερα, από λόγους που ήταν έκτακτοι και δεν μπορούσαν να προβλεφθούν, και από τη μεταβολή αυτή η παροχή του οφειλέτη, ενόψει και της αντιπαροχής, έγινε υπέρμετρα επαχθής, το δικαστήριο μπορεί κατά την κρίση του με αίτηση του οφειλέτη να την αναγάγει στο μέτρο που αρμόζει και να αποφασίσει τη λύση της σύμβασης εξολοκλήρου ή κατά το μέρος που δεν εκτελέστηκε ακόμη.

Αν αποφασιστεί η λύση της σύμβασης, επέρχεται απόσβεση των υποχρεώσεων παροχής που πηγάζουν απ' αυτήν και οι συμβαλλόμενοι έχουν αμοιβαία υποχρέωση να αποδώσουν τις παροχές που έλαβαν κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΣΥΜΒΑΤΙΚΗ ΥΠΑΝΑΧΩΡΗΣΗ

Άρθρο 389 - Δικαίωμα υπαναχώρησης

Στη σύμβαση μπορεί κάποιος να επιφυλάξει στον εαυτό του το δικαίωμα της υπαναχώρησης.

Η υπαναχώρηση επιφέρει απόσβεση των υποχρεώσεων για παροχή που πηγάζουν από τη σύμβαση και οι συμβαλλόμενοι έχουν αμοιβαία υποχρέωση να αποδώσουν τις παροχές που έλαβαν κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 390 - Πώς ασκείται

Η υπαναχώρηση γίνεται με δήλωση αυτού που έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει προς τον άλλο.

Άρθρο 391 - Πότε αποκλείεται

Η υπαναχώρηση αποκλείεται αν το αντικείμενο που έλαβε ο δικαιούμενος να υπαναχωρήσει καταστράφηκε από τυχαίο γεγονός ολικά ή κατά μεγάλο μέρος ή χειροτέρευσε ουσιωδώς.

Άρθρο 392

Η υπαναχώρηση αποκλείεται, αν αυτό που έλαβε ο δικαιούμενος να υπαναχωρήσει: 1. από πταίσμα του καταστράφηκε ολικά ή κατά μεγάλο μέρος, ή χάθηκε ή χειροτέρευσε ουσιωδώς 2. μεταποιήθηκε από αυτόν ολικά ή κατά μεγάλο μέρος με επτεξεργασία ή μετάπλαση σε άλλο πράγμα.

Άρθρο 393

Η υπαναχώρηση αποκλείεται, αν ο δικαιούμενος να υπαναχωρήσει εκποίησε ολικά ή κατά μεγάλο μέρος το αντικείμενο που έλαβε ή το επιβάρυνε με δικαίωμα υπέρ τρίτου.

Άρθρο 394 - Ματαίωση της υπαναχώρησης που ασκήθηκε

Αν ο δικαιούμενος να υπαναχωρήσει έγινε υπερήμερος ως προς την ολική ή την κατά μεγάλο μέρος απόδοση αυτού που έλαβε, η υπαναχώρηση γίνεται ανίσχυρη, εφόσον δεν το αποδίδει μέσα στην εύλογη προθεσμία που του έταξε ο άλλος.

Άρθρο 395 - Απόσβεση

Το δικαίωμα της υπαναχώρησης αποσβήνεται αν δεν ασκηθεί μέσα σε εύλογη προθεσμία που τάσσεται από τον άλλο.

Άρθρο 396 - Υπαναχώρηση σε περίπτωση περισσοτέρων

Αν στη σύμβαση οι συμβαλλόμενοι από τις δύο πλευρές είναι περισσότεροι, το δικαίωμα της υπαναχώρησης απαιτείται να ασκηθεί από όλους και κατά όλων.

Αν το δικαίωμα αυτό αποσβεστεί για έναν, αποσβήνεται και ως προς τους άλλους.

Άρθρο 397 - Υπαναχώρηση στην περίπτωση μη εκτέλεσης της σύμβασης

Αυτός που επιφύλαξε στον εαυτό του την υπαναχώρηση για την περίπτωση όπου ο άλλος δεν θα εκπλήρωνε την υποχρέωσή του από τη σύμβαση, σε περίπτωση αμφιβολίας έχει το δικαίωμα αυτό μόνο αν η μη εκπλήρωση οφείλεται σε υπαιτιότητα του άλλου. Αυτός που ισχυρίζεται ότι εκπλήρωσε την υποχρέωσή του οφείλει να το αποδείξει.

Άρθρο 398 - Υπαναχώρηση έναντι καταβολής ποινής

Αν ο ένας από τους συμβαλλόμενους επιφύλαξε στον εαυτό του την υπαναχώρηση έναντι καταβολής ποινής, η υπαναχώρηση είναι ανίσχυρη εφόσον έγινε χωρίς σύγχρονη καταβολή της ποινής και ο άλλος την απέκρουσε για το λόγο αυτό χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 399 - Ρήτρα έκπτωσης σε περίπτωση μη εκπλήρωσης

Αν στη σύμβαση συνολογρήθηκε ότι ο οφειλέτης που δεν εκπληρώνει την υποχρέωσή του εκπίπτει από τα συμβατικά του δικαιώματα, θεωρείται ότι ο δανειστής επιφύλαξε για την περίπτωση αυτή δικαίωμα υπαναχώρησης.

Άρθρο 400 - Ρήτρα κράτησης της παροχής

Η συμβατική ρήτρα ότι ο δανειστής σε περίπτωση υπαναχώρησης κρατεί ως όφελος το μέρος της παροχής που έλαβε διέπεται από τις διατάξεις για την ποινική ρήτρα.

Άρθρο 401 - Παροχή εκπληρωτέα σε ορισμένο χρόνο

Αν στη σύμβαση συνομολογήθηκε ότι η παροχή πρέπει να εκπληρωθεί αποκλειστικά σε ορισμένο χρόνο ή αποκλειστικά μέσα σε ορισμένη προθεσμία, σε περίπτωση αμφιβολίας ο δανειστής έχει το δικαίωμα να υπαναχωρήσει για μόνη την καθυστέρηση ανεξάρτητα από υπαιτιότητα του οφειλέτη. Αν ο δανειστής προτιμά την απαίτηση της παροχής, οφείλει να το ανακοινώσει αμέσως στον οφειλέτη, αλλιώς δεν έχει την απαίτηση αυτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΗ ΡΗΤΡΑ

Άρθρο 402 - Έννοια του αρραβώνα

Αν κατά την κατάρτιση της σύμβασης δόθηκε αρραβώνας, εφόσον δεν ορίστηκε τίποτε άλλο, θεωρείται ότι δόθηκε για την κάλυψη της ζημίας από τη μη εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 403 - Τύχη του αρραβώνα

Ο υπαίτιος για τη μη εκτέλεση της σύμβασης χάνει τον αρραβώνα που έδωσε ή αποδίδει διπλάσιο αυτόν που έλαβε. Σε περίπτωση αμφιβολίας δεν αποκλείεται υποχρέωση για περαιτέρω αποζημίωση, που μειώνεται όμως κατά το ποσό του αρραβώνα.

Άρθρο 404 - Ποινική ρήτρα

Ο οφειλέτης μπορεί να υποσχεθεί στο δανειστή ως ποινή χρηματικό ποσό ή κάτι άλλο (ποινική ρήτρα), για την περίπτωση που δεν θα εκπλήρωνε ή που δεν θα εκπλήρωνε προσηκόντως την παροχή.

Άρθρο 405 - Κατάπτωση της ποινής και συνέπειες

Η ποινή καταπίπτει αν ο οφειλέτης αδυνατεί υπαίτια να εκπληρώσει την παροχή ή αν περιέλθει σε υπερμερία.

Η κατάπτωση της ποινής επέρχεται και αν ακόμη ο δανειστής δεν έχει υποστεί καμιά ζημία.

Άρθρο 406

Σε περίπτωση που η ποινή συμφωνήθηκε για την περίπτωση της μη εκπλήρωσης της παροχής, ο δανειστής, αν απαιτήσει την ποινή που κατέπεσε, αποκλείεται να ζητήσει την εκπλήρωση της παροχής.

Αν ο δανειστής αντί για εκπλήρωση έχει δικαίωμα αποζημίωσης, μπορεί να απαιτήσει την ποινή που κατέπεσε, καθώς και την επιπλέον αποδεικνυόμενη ζημία.

Άρθρο 407

Αν η ποινή συμφωνήθηκε για την περίπτωση της μη προσήκουσας και ιδίως της μη έγκαιρης εκπλήρωσης της παροχής, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει εκτός από την ποινή που κατέπεσε και την εκπλήρωση της παροχής. Έχει επίσης το δικαίωμα να απαιτήσει και την επί πλέον αποδεικνυόμενη ζημία, από τη μη προσήκουσα εκπλήρωση.

Άρθρο 408 - Ποινική ρήτρα σε περίπτωση άκυρης παροχής

Αν η υπόσχεση της παροχής είναι άκυρη, είναι άκυρη και η ποινική ρήτρα, και αν ακόμη τα μέρη γνώριζαν την ακυρότητα της υπόσχεσης.

Άρθρο 409 - Υπέρμετρη ποινή

Αν η ποινή που συμφωνήθηκε είναι δυσανάλογα μεγάλη μειώνεται, ύστερα από αίτηση του οφειλέτη, από το δικαστήριο, στο μέτρο που αρμόζει. Αντίθετη συμφωνία δεν ισχύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΣΥΜΒΑΣΗ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥ

Άρθρο 410 - Σύμβαση υπέρ τρίτου

Αν κάποιος δεχτεί υπόσχεση παροχής υπέρ τρίτου, μπορεί να απαιτήσει να καταβάλει στον τρίτο αυτός που υποσχέθηκε.

Άρθρο 411 - Δικαίωμα του τρίτου

Ο τρίτος έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή απευθείας απ' αυτόν που υποσχέθηκε, αν προκύπτει τέτοια θέληση των μερών που έχουν συμβληθεί ή αυτό συνάγεται από τη φύση και το σκοπό της σύμβασης.

Άρθρο 412

Εφόσον ο τρίτος που έχει το δικαίωμα να απαιτήσει απευθείας την παροχή δήλωσε προς αυτόν που υποσχέθηκε ότι θα ασκήσει το δικαίωμά του, ο δέκτης της υπόσχεσης δεν μπορεί να τον απαλλάξει από την υποχρέωσή του.

Άρθρο 413 - Αποποίηση του τρίτου

Αν ο τρίτος με δήλωσή του προς αυτόν που υποσχέθηκε αποποιήθηκε το δικαίωμά του που πηγάζει από τη σύμβαση, το δικαίωμα αυτό θεωρείται ότι δεν αποκτήθηκε.

Άρθρο 414 - Ενστάσεις κατά του τρίτου

Αυτός που υποσχέθηκε έχει το δικαίωμα να αντιτάξει και απέναντι στον τρίτο ενστάσεις από τη σύμβαση.

Άρθρο 415 - Σύμβαση σε βάρος τρίτου

Αυτός που υποσχέθηκε σε άλλον ότι τρίτος θα καταβάλλει κάποια παροχή, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σύμβαση, οφείλει αποζημίωση αν ο τρίτος αρνηθεί την καταβολή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΑΠΟΣΒΕΣΗ ΤΩΝ ΕΝΟΧΩΝ

Άρθρο 416 - Καταβολή

Η ενοχή αποσβήνεται με καταβολή.

Άρθρο 417 - Καταβολή προς άλλον εκτός από το δανειστή

Η καταβολή απαιτείται να γίνει στο δανειστή ή σε όποιον ο δανειστής ή το δικαστήριο ή ο νόμος έχει επιτρέψει να δεχτεί την καταβολή.

Η καταβολή που έγινε σε άλλον ισχύει αν ο δανειστής την εγκρίνει ή εφόσον ωφελείται απ' αυτήν.

Άρθρο 418 - Μη προσήκουσα καταβολή

Αν ο δανειστής αποδέχτηκε την παροχή που έγινε με σκοπό καταβολής, αυτόν βαρύνει η απόδειξη ότι η καταβολή δεν ήταν η προσήκουσα.

Άρθρο 419 - Δόση αντί καταβολής

Ο δανειστής δεν είναι υπόχρεος να δεχτεί αντί καταβολής άλλη παροχή. Αν όμως δεχτεί τέτοια παροχή, η ενοχή αποσβήνεται.

Άρθρο 420

Αν αντί καταβολής δόθηκε στο δανειστή κάτι άλλο, για τα πραγματικά ή νομικά ελαττώματά του ο οφειλέτης ευθύνεται όπως ο πωλητής.

Άρθρο 421 - Υπόσχεση αντί καταβολής

Αν ο οφειλέτης για να ικανοποιήσει το δανειστή αναλάβει απέναντί του νέα υποχρέωση, αυτή δεν θεωρείται ότι έγινε αντί καταβολής, εκτός αν προκύπτει σαφώς το αντίθετο.

Άρθρο 422 - Καταλογισμός σε περίπτωση περισσότερων χρεών

Αν ο οφειλέτης έχει περισσότερα χρέη προς το δανειστή, έχει το δικαίωμα να ορίσει κατά την καταβολή το χρέος που θέλει να εξοφληθεί. Αν δεν όρισε τίποτε, η παροχή που έγινε καταλογίζεται πρώτα στο ληξιπρόθεσμο χρέος και, αν υπάρχουν περισσότερα, σε εκείνο που παρέχει μικρότερη ασφάλεια για το δανειστή· αν υπάρχουν περισσότερα με ίση ασφάλεια, στο επαχθέστερο για τον οφειλέτη· αν υπάρχουν περισσότερα εξίσου επαχθή, στο αρχαιότερο· αν όλα τα χρέη είναι σύγχρονα, ο καταλογισμός γίνεται σύμμετρα.

Άρθρο 423

Αν το χρέος αποτελείται από κεφάλαιο, τόκους και έξοδα η παροχή καταλογίζεται πρώτα στα έξοδα, έπειτα στους τόκους και τελευταία στο κεφάλαιο.

Ο δανειστής μπορεί να αρνηθεί την αποδοχή της παροχής, αν ο οφειλέτης όρισε αλλιώς τον καταλογισμό.

Άρθρο 424 - Δικαίωμα για εξοφλητική απόδειξη

Ο οφειλέτης καταβάλλοντας έχει το δικαίωμα να απαιτήσει έγγραφη εξοφλητική απόδειξη και, αν εξοφλήσει ολοσχερώς, απόδοση του χρεωστικού εγγράφου. Από την απόδοση του χρεωστικού εγγράφου τεκμαίρεται η εξόφληση του χρέους.

Άρθρο 425 - Έξοδα της εξόφλησης

Τα έξοδα της εξοφλητικής απόδειξης φέρει ο οφειλέτης αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση.

Άρθρο 426 - Ο κομιστής έγγραφης εξόφλησης

Ο κομιστής έγγραφης εξοφλητικής απόδειξης του δανειστή θεωρείται ότι έχει εξουσιοδοτηθεί για την είσπραξη, εκτός αν υπάρχουν περιστατικά γνωστά στον οφειλέτη που καταβάλλει, από τα οποία προκύπτει το αντίθετο.

Άρθρο 427 - Δημόσια κατάθεση

Ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα σε περίπτωση υπερημερίας του δανειστή να προβεί σε δημόσια κατάθεση του οφειλομένου, αν αυτό συνίσταται σε χρήματα ή άλλα πράγματα δεκτικά κατάθεσης κατά το νόμο.

Άρθρο 428 - Πράγμα μη καταθέσιμο

Αν το οφειλόμενο είναι κινητό πράγμα μη δεκτικό κατάθεσης, ο οφειλέτης σε περίπτωση υπερημερίας του δανειστή, αφού τον ειδοποιήσει προηγουμένως, μπορεί να το πουλήσει με δημόσιο πλειστηριασμό και να καταθέσει δημόσια το εκπλειστηρίασμα. Η ειδοποίηση μπορεί να παραληφθεί, αν το πράγμα υπόκειται σε φθορά και υπάρχει κίνδυνος από τη χρονοτριβή ή αν η ειδοποίηση είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

Άρθρο 429

Αν το μη δεκτικό κατάθεσης κινητό έχει χρηματιστηριακή τιμή ή έχει ανάλογα με τα απαιτούμενα έξοδα μικρή αξία, η πώληση γίνεται χωρίς πλειστηριασμό με άδεια του προέδρου των πρωτοδικών.

Άρθρο 430 - Πώς γίνεται η κατάθεση

Η δημόσια κατάθεση γίνεται στην αρμόδια αρχή του τόπου της εκπλήρωσης της παροχής. Ο οφειλέτης έχει την υποχρέωση να γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την κατάθεση στο δανειστή και, αν το παραλείψει, ευθύνεται σε αποζημίωση, εκτός αν η γνωστοποίηση είναι ιδιαίτερα δύσκολη.

Άρθρο 431 - Αποτελέσματα της κατάθεσης

Η δημόσια κατάθεση επιφέρει απόσβεση της ενοχής σαν να είχε γίνει κατά το χρόνο της κατάθεσης καταβολή από τον οφειλέτη.

Άρθρο 432 - Απαίτηση του αντικείμενου της κατάθεσης

Ο δανειστής έχει το δικαίωμα οποτεδήποτε να απαιτήσει από την αρχή το αντικείμενο που έχει κατατεθεί. Ο οφειλέτης όμως, εφόσον είναι υπόχρεος στην παροχή μόνο έναντι αντιπαροχής του δανειστή, μπορεί με δήλωσή του κατά την κατάθεση να εξαρτήσει την εκ μέρους του δανειστή απαίτηση του αντικείμενου που κατατέθηκε από τη σύγχρονη εκπλήρωση της αντιπαροχής.

Άρθρο 433 - Ανάληψη από τον οφειλέτη

Εφόσον ο δανειστής με δήλωση στην αρμόδια αρχή δεν αποδέχτηκε την κατάθεση, ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα να αναλάβει το αντικείμενο που έχει κατατεθεί. Αν το αναλάβει, η κατάθεση θεωρείται ότι δεν έγινε.

Το δικαίωμα για ανάληψη είναι ακατάσχετο και ανεκχώρητο.

Άρθρο 434 - Άλλες περιπτώσεις κατάθεσης

Αν ο οφειλέτης, για λόγο που αφορά το πρόσωπο του δανειστή ή εξαιτίας εύλογης αβεβαιότητας ως προς το πρόσωπο του δανειστή, αδυνατεί να εκπληρώσει με ασφάλεια την υποχρέωσή του, έχει το δικαίωμα να προβεί σε δημόσια κατάθεση με τα ίδια αποτελέσματα όπως στην περίπτωση της υπερημερίας του δανειστή.

Η πώληση των μη δεκτικών κατάθεσης κινητών γίνεται στην περίπτωση αυτή με άδεια του δικαστηρίου.

Άρθρο 435 - Έξοδα της κατάθεσης

Τα έξοδα της δημόσιας κατάθεσης ή του πλειστηριασμού ή της πώλησης βαρύνουν το δανειστή, εφόσον ο οφειλέτης δεν ανέλαβε το αντικείμενο που έχει κατατεθεί.

Άρθρο 436 - Ανανέωση

Η ενοχή αποσβήνεται αν με σύμβαση αντικατασταθεί, με το σκοπό κατάργησης, με νέα ενοχή (ανανέωση) που περιλαμβάνει είτε τα ίδια πρόσωπα είτε άλλο οφειλέτη είτε άλλο δανειστή.

Άρθρο 437 - Σε περίπτωση ενοχής άκυρης ή ακυρώσιμης

Αν η παλαιά ενοχή είναι άκυρη, είναι άκυρη και η ανανέωση, εκτός αν προκύπτει απ' αυτήν ότι περιέχει επικύρωση της άκυρης ενοχής.

Αν η παλαιά ενοχή είναι ακυρώσιμη, η ανανέωση ισχύει, εκτός αν ο οφειλέτης το αγνοούσε χωρίς υπαιτιότητά του όταν έγινε η ανανέωση.

Άρθρο 438 - Σκοπός ανανέωσης

Ο σκοπός της ανανέωσης απαιτείται να συνάγεται σαφώς.

Άρθρο 439 - Ασφάλειες της παλαιάς ενοχής

Σε περίπτωση ανανέωσης οι εγγυητές, τα ενέχυρα ή οι υποθήκες της παλαιάς ενοχής διατηρούνται υπέρ της νέας μόνο αν συναίνεσε ο εγγυητής ή ο κύριος του ενυπόθηκου ή του πράγματος που έχει ενεχυρασθεί, οφειλέτης ή τρίτος.

Άρθρο 440 - Συμφητισμός

Ο συμφητισμός επιφέρει απόσβεση των μεταξύ δύο προσώπων αμοιβαίων απαιτήσεων, όσο καλύπτονται, αν είναι ομοειδείς κατά το αντικείμενο και ληξιπρόθεσμες.

Άρθρο 441 - Πρόταση συμφητισμού

Ο συμφητισμός επέρχεται αν ο ένας τον επικαλεστεί με δήλωση προς τον άλλο. Η πρόταση του συμφητισμού επιφέρει απόσβεση των αμοιβαίων απαιτήσεων από τότε που συνυπήρξαν.

Άρθρο 442

Ο συμφητισμός κατά επίδικης απαίτησης, αν η ανταπαίτηση αποδεικνύεται αμέσως, προτείνεται σε κάθε στάση της δίκης, ακόμη και κατά την εκτέλεση.

Άρθρο 443 - Ανταπαίτηση που έχει παραγραφεί

Σε συμφητισμό προτείνεται και ανταπαίτηση που έχει παραγραφεί, αν κατά το χρόνο που οι απαιτήσεις συνυπήρξαν δεν είχε συμπληρωθεί ο χρόνος της παραγραφής της.

Άρθρο 444 - Συμφητισμός με αίρεση ή προθεσμία

Η δήλωση συμφητισμού είναι ανίσχυρη, αν έγινε με αίρεση ή προθεσμία. Αλλά η πρόταση συμφητισμού ενώπιον δικαστηρίου είναι ισχυρή εφόσον γίνεται για την περίπτωση που η αγωγή δεν θα απορριφθεί για άλλο λόγο.

Άρθρο 445 - Χαριστική προθεσμία

Αυτός που χορήγησε χαριστικά στον οφειλέτη προθεσμία καταβολής δεν εμποδίζεται από το γεγονός αυτό να συμφηφίσει την απαίτησή του.

Άρθρο 446 - Παροχές σε διαφορετικό τόπο

Αν οι αμοιβαίες απαιτήσεις έχουν διαφορετικό τόπο καταβολής, αυτός που συμφηφίζει έχει την υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που υφίσταται ο άλλος επειδή δεν μπορεί να εκπληρώσει ή να λάβει την παροχή στον ορισμένο τόπο.

Άρθρο 447 - Συμφητισμός από απαίτηση άλλου

Ο εγγυητής μπορεί να αντιτάξει σε συμφητισμό την ανταπαίτηση του πρωτοφειλέτη κατά του δανειστή, ο πρωτοφειλέτης όμως δεν μπορεί να αντιτάξει την ανταπαίτηση του εγγυητή.

Άρθρο 448 - Συμφητισμός κατά του εκδοχέα

Μετά την αναγγελία της εκχώρησης στον οφειλέτη αυτός δεν μπορεί να προτείνει έναντι του εκδοχέα σε συμφητισμό απαιτήσεις του κατά του εκχωρητή μεταγενέστερες από την αναγγελία.

Άρθρο 449 - Συμφητισμός σε περίπτωση κατάσχεσης

Αν απαίτηση έχει κατασχεθεί, ο οφειλέτης της δεν μπορεί να προτείνει κατά του προσώπου που επέβαλε την κατάσχεση σε συμφητισμό ανταπαίτηση, που απέκτησε κατά του δανειστή μετά την κατάσχεση.

Άρθρο 450 - Απαράδεκτο του συμφητισμού

Δεν επιτρέπεται συμφητισμός κατά απαίτησης η οποία προέρχεται από αδίκημα που διαπράχθηκε από δόλο.

Δεν επιτρέπεται συμφητισμός, αν ο οφειλέτης παραιτήθηκε προκαταβολικά από αυτόν.

Άρθρο 451

Δεν επιτρέπεται συμφητισμός κατά ακατάσχετης απαίτησης.

Άρθρο 452 - Συμφητισμός σε περίπτωση περισσότερων χρεών

Αν ο οφειλέτης έχει περισσότερα χρέη προς το δανειστή και αυτός δεν συμφωνεί ως προς το χρέος που πρέπει να συμφηφιστεί, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την καταβολή σε περίπτωση περισσότερων χρεών.

Άρθρο 453 - Σύγχυση

Όταν οι ιδιότητες δανειστή και οφειλέτη ενωθούν στο ίδιο πρόσωπο, επέρχεται απόσβεση της ενοχής με σύγχυση. Η ενοχή αναβιώνει μόλις πάψει να υπάρχει η ένωση αυτή.

Άρθρο 454 - Άφεση χρέους

Όταν ο δανειστής συμφωνήσει με τον οφειλέτη την άφεση του χρέους, ή με σύμβαση μαζί του αναγνωρίσει ότι δεν υπάρχει το χρέος, επέρχεται απόσβεση της ενοχής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΧΩΡΗΣΗ

Άρθρο 455 - Έννοια

Ο δανειστής μπορεί με σύμβαση να μεταβιβάσει σε άλλον την απαίτησή του χωρίς τη συναίνεση του οφειλέτη (εκχώρηση).

Άρθρο 456 - Παράδοση αποδεικτικών

Ο εκχωρητής έχει την υποχρέωση να δώσει στον εκδοχέα όσες πληροφορίες είναι αναγκαίες για την ενάσκηση της απαίτησης και να του παραδώσει τα αποδεικτικά της έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή του.

Αν εκχωρηθεί μέρος της απαίτησης, παραδίνεται κανονικά επικυρωμένο αντίγραφο των εγγράφων αυτών, επιφυλάσσεται όμως στον εκδοχέα το δικαίωμα να ζητήσει επίδειξη των πρωτοτύπων.

Άρθρο 457 - Δημόσιο έγγραφο με αίτηση

Ο εκχωρητής έχει υποχρέωση, αν το ζητήσει ο εκδοχέας, να συντάξει δημόσιο έγγραφο για την εκχώρηση. Τα έξοδα βαρύνουν τον εκδοχέα.

Άρθρο 458 - Μεταβίβαση παρεπόμενων δικαιωμάτων

Με την εκχώρηση μεταβιβάζονται και οι υποθήκες, εγγυήσεις, ενέχυρα ή άλλα παρεπόμενα δικαιώματα που ασφαλίζουν την απαίτηση καθώς και τα προνόμια τα οποία στην αναγκαστική εκτέλεση ή στην πτώχευση συνδέονται με τη φύση της απαίτησης ή της εγγύησης. Προνόμια που συνδέονται με το πρόσωπο του δανειστή δεν μεταβιβάζονται.

Άρθρο 459

Με την εκχώρηση, αν δεν συμφωνήθηκε αλλιώς, μεταβιβάζονται και οι καθυστερούμενοι τόκοι.

Άρθρο 460 - Αναγγελία

Ο εκδοχέας δεν αποκτά δικαίωμα απέναντι στον οφειλέτη και στους τρίτους πριν ο ίδιος ή ο εκχωρητής αναγγείλει την εκχώρηση στον οφειλέτη.

Άρθρο 461 - Καταβολή πριν από την αναγγελία

Ο οφειλέτης ελευθερώνεται, αν πριν από την αναγγελία καταβάλει στον εκχωρητή το χρέος ή συνομολογήσει με αυτόν σύμβαση άφεσης.

Άρθρο 462 - Υποχρεώσεις του οφειλέτη προς τον εκδοχέα

Ο οφειλέτης έχει προς τον εκδοχέα τις ίδιες υποχρεώσεις που είχε προς τον εκχωρητή.

Άρθρο 463 - Ενστάσεις κατά του εκδοχέα

Ο οφειλέτης μπορεί να αντιτάξει κατά του εκδοχέα όλες τις ενστάσεις που είχε κατά του εκχωρητή πριν από την αναγγελία.

Ανταπαίτηση, την οποία ο οφειλέτης είχε κατά του εκχωρητή στο χρόνο της αναγγελίας, μπορεί, αν και μη ληξιπρόθεσμη, να την αντιτάξει σε συμψηφισμό κατά του εκδοχέα, αν αυτή έγινε ληξιπρόθεσμη όχι βραδύτερα από την απαίτηση που εκχωρήθηκε.

Άρθρο 464 - Απαιτήσεις ανεκχώρητες

Απαιτήσεις ακατάσχετες είναι ανεκχώρητες.

Άρθρο 465

Απαίτηση η οποία λόγω της φύσης της παροχής συνδέεται στενά με το πρόσωπο του δανειστή είναι ανεκχώρητη.

Άρθρο 466

Δεν μπορεί να εκχωρηθεί απαίτηση, αν δανειστής και οφειλέτης συμφώνησαν το ανεκχώρητο. Αλλά απέναντι στον εκδοχέα ο οφειλέτης δεν μπορεί να επικαλεστεί τέτοια συμφωνία, αν ο εκδοχέας απέκτησε την απαίτηση στηριζόμενος σε έγγραφο που δεν περιείχε όρο για το ανεκχώρητο.

Άρθρο 467 - Ευθύνη του εκχωρητή

Σε περίπτωση εκχώρησης από επαχθή αιτία ο εκχωρητής ευθύνεται μόνο για την ύπαρξη της απαίτησης.

Σε περίπτωση εκχώρησης από χαριστική αιτία δεν ευθύνεται ούτε για την ύπαρξη της απαίτησης.

Άρθρο 468

Αν ο εκχωρητής ανέλαβε την ευθύνη για τη φερεγγυότητα του οφειλέτη, σε περίπτωση αμφιβολίας η ευθύνη αυτή αναφέρεται μόνο στη φερεγγυότητα κατά το χρόνο της εκχώρησης και αν η απαίτηση που εκχωρήθηκε τελεί κατά το χρόνο αυτό υπό αίρεση ή προθεσμία, η ευθύνη αναφέρεται στη φερεγγυότητα κατά το χρόνο της πλήρωσής τους.

Άρθρο 469

Αν η μεταβίβαση της απαίτησης επέρχεται από το νόμο, ο παλαιός δανειστής δεν ευθύνεται απέναντι στο νέο ούτε για την ύπαρξη της απαίτησης ούτε για τη φερεγγυότητα.

Άρθρο 470 - Μεταβίβαση άλλων δικαιωμάτων

Οι διατάξεις για την εκχώρηση απαιτήσεων εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση μεταβίβασης άλλων δικαιωμάτων, για τα οποία δεν ορίζεται κάτι άλλο στο νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΑΝΑΔΟΧΗ ΧΡΕΟΥΣ

Άρθρο 471 - Έννοια

Με σύμβαση που συνάπτει με το δανειστή μπορεί κάποιος να αναδεχτεί ξένο χρέος έτσι ώστε να υπεισέλθει αυτός στη θέση του οφειλέτη και ο τελευταίος να απαλλαγεί.

Άρθρο 472 - Υποχρεώσεις του αναδοχέα

Ο αναδοχέας έχει απέναντι στο δανειστή τις ίδιες υποχρεώσεις που είχε και ο παλαιός οφειλέτης.

Άρθρο 473 - Ενστάσεις του αναδοχέα

Ο αναδοχέας μπορεί να αντιτάξει ενστάσεις που απορρέουν από τη σχέση μεταξύ του δανειστή και του παλαιού οφειλέτη.

Απαίτηση του παλαιού οφειλέτη κατά του δανειστή δεν μπορεί να την αντιτάξει σε συμφητισμό ο αναδοχέας.

Άρθρο 474

Ο αναδοχέας δεν έχει ενστάσεις από τη σχέση του με τον παλαιό οφειλέτη.

Άρθρο 475 - Δικαιώματα παρεπόμενα στην απαίτηση

Δικαιώματα παρεπόμενα στην απαίτηση κατά του παλαιού οφειλέτη εξακολουθούν να υπάρχουν και μετά την αναδοχή. Εγγυητές όμως, ενέχυρα και υποθήκες διατηρούνται μόνο αν συναίνεσε ο εγγυητής ή ο κύριος του ενυποθήκου ή του πράγματος που έχει ενεχυρασθεί.

Προνόμια που ασκούνται στην αναγκαστική εκτέλεση ή στην πτώχευση αποσβήνονται με την αναδοχή.

Άρθρο 476 - Εκποίηση ενυποθήκου και αναδοχή

Όποιος με σύμβαση αποκτά από άλλον ενυπόθηκο ακίνητο με τον όρο να καταβάλει το υποθηκικό χρέος εκείνου που μεταβιβάζει, υπεισέρχεται ως προς το χρέος στη θέση του τελευταίου και τον απαλλάσσει, αν ο δανειστής δεν αποκρούσει εγγράφως την αλλαγή του οφειλέτη μέσα σε έξι μήνες από τη σχετική έγγραφη ανακοίνωση, που γίνεται μετά τη μεταγραφή της εκποίησης. Η ανακοίνωση γίνεται μόνο από αυτόν που μεταβιβάζει και προς αυτόν γίνεται η απάντηση του δανειστή. Αυτός που μεταβιβάζει γνωστοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση σ' εκείνον που αποκτά, την απάντηση αυτή.

Άρθρο 477 - Σωρευτική αναδοχή

Αν κάποιος με σύμβαση που συνάπτει με το δανειστή υποσχεθεί την εκπλήρωση ξένου χρέους, ο οφειλέτης δεν απαλλάσσεται αλλά παράγεται πρόσθετη ενοχή αυτού που υποσχέθηκε, εφόσον δεν προκύπτει σαφώς το αντίθετο.

Άρθρο 478 - Υπόσχεση τρίτου προς τον οφειλέτη

Αν τρίτος υποσχέθηκε στον οφειλέτη ότι θα καταβάλει το χρέος του, σε περίπτωση αμφιβολίας ο δανειστής δεν αποκτά δικαίωμα από τη σύμβαση αυτή.

Άρθρο 479 - Σε περίπτωση μεταβίβασης ομάδας περιουσίας

Αν με σύμβαση μεταβιβάστηκε περιουσία ή επιχείρηση, αυτός που αποκτά ευθύνεται απέναντι στο δανειστή έως την αξία των μεταβιβαζομένων στοιχείων για τα χρέη που ανήκουν στην περιουσία ή στην επιχείρηση. Η ευθύνη αυτού που μεταβιβάζει εξακολουθεί να υπάρχει.

Αντίθετη συμφωνία μεταξύ των συμβαλλομένων που βλάπτει τους δανειστές είναι άκυρη απέναντί τους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 27 (μετασηματισμός ομίλου Ολυμπιακής αεροπορίας) του ν. 3185/2003 (Α' 229/26.9.2003), οι απορροφούσες εταιρείες αποκτούν το σύνολο των μεταβιβαζόμενων στοιχείων ενεργητικού και δικαιωμάτων, ελεύθερα παντός φόρου, τέλους, βάρους, χρέους ή δικαιώματος του Ελληνικού Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και κάθε βάρους, χρέους, αξίωσης τρίτου φυσικού ή νομικού προσώπου, πέραν των υποχρεώσεων, οι οποίες ρητώς αναγράφονται στον ισολογισμό μετασηματισμού και την έκθεση, εξαιρουμένων των εταιρειών αυτών από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΕΝΟΧΗ ΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟΝ

Άρθρο 480 - Σε περίπτωση αμφιβολίας η ενοχή δεν είναι εις ολόκληρον

Αν περισσότεροι οφείλουν διαιρετή παροχή ή αν περισσότεροι έχουν δικαίωμα σε διαιρετή παροχή, σε περίπτωση αμφιβολίας κάθε οφειλέτης έχει την υποχρέωση να καταβάλει και κάθε δανειστής έχει το δικαίωμα να λάβει ίσο μέρος.

Άρθρο 481 - Παθητική ενοχή εις ολόκληρον

Οφειλή εις ολόκληρον υπάρχει όταν σε περίπτωση περισσότερων οφειλετών της ίδιας παροχής καθένας απ' αυτούς έχει την υποχρέωση να την καταβάλει ολόκληρη, ο δανειστής όμως έχει το δικαίωμα να την απαιτήσει μόνο μία φορά.

Άρθρο 482 - Δικαίωμα του δανειστή

Σε περίπτωση οφειλής εις ολόκληρον ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή κατά την προτίμησή του από οποιονδήποτε συνοφειλέτη είτε ολικά είτε μερικά. Έως την καταβολή ολόκληρης της παροχής παραμένουν υπόχρεοι όλοι οι οφειλέτες.

Άρθρο 483 - Γεγονότα που ενεργούν αντικειμενικά

Η καταβολή που έγινε από ένα συνοφειλέτη απαλλάσσει και τους λοιπούς. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση δόσης ή υπόσχεσης αντί καταβολής, δημόσιας κατάθεσης, ανανέωσης και συμφητισμού.

Απαίτηση ενός από τους συνοφειλέτες δεν μπορεί να προταθεί σε συμφητισμό κατά του δανειστή από τους λοιπούς.

Άρθρο 484 - Άφεση χρέους

Η άφεση χρέους προς ένα από τους οφειλέτες ισχύει και για τους λοιπούς μόνο εφόσον συμφωνήθηκε με τέτοιο σκοπό. Το ίδιο ισχύει και για την παροχή προθεσμίας σε έναν από τους οφειλέτες.

Άρθρο 485 - Υπερήμερία του δανειστή

Η υπερήμερία του δανειστή απέναντι σε έναν από τους οφειλέτες ενεργεί υπέρ όλων.

Άρθρο 486 - Γεγονότα που ενεργούν υποκειμενικά

Άλλα γεγονότα που συνέβησαν σε έναν από τους συνοφειλέτες εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση, δεν ενεργούν υπέρ ή κατά των λοιπών. Αυτό ισχύει ιδίως για την όχληση, την καταγγελία, την υπερήμερία, το ππαίσμα, την αδυναμία παροχής στο πρόσωπο ενός συνοφειλέτη, την παραγραφή, τη διακοπή και την αναστολή της, τη σύγχυση και το δεδικασμένο.

Άρθρο 487 - Αναγωγή μεταξύ των συνοφειλετών

Μεταξύ τους οι περισσότεροι συνοφειλέτες ευθύνονται κατά ίσα μέρη, εκτός αν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση.

Ό,τι ο συνοφειλέτης που κατέβαλε δεν μπόρεσε να εισπράξει από κάποιο συνοφειλέτη, κατανέμεται με την ίδια αναλογία ανάμεσα σ' αυτόν και τους λοιπούς.

Άρθρο 488 - Υποκατάσταση

Εφόσον ένας από τους συνοφειλέτες ικανοποίησε το δανειστή και έχει δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών υποκαθίσταται στα δικαιώματα του δανειστή.

Άρθρο 489 - Ενεργητική ενοχή εις ολόκληρον.

Απαίτηση εις ολόκληρον υπάρχει όταν σε περίπτωση περισσότερων δανειστών για την ίδια παροχή, ο καθένας απ' αυτούς έχει το δικαίωμα να την απαιτήσει ολόκληρη, ο οφειλέτης όμως έχει την υποχρέωση να την καταβάλει μόνο μια φορά.

Άρθρο 490 - Δικαίωμα του οφειλέτη

Όταν υπάρχει απαίτηση εις ολόκληρον, ο οφειλέτης έχει το δικαίωμα κατά την προτίμησή του να καταβάλει την παροχή σε οποιονδήποτε από τους δανειστές, εφόσον κάποιος απ' αυτούς δεν έχει εγείρει εναντίον του αγωγή.

Άρθρο 491 - Γεγονότα που ενεργούν αντικειμενικά

Η καταβολή, η δόση ή υπόσχεση αντί καταβολής, η δημόσια κατάθεση, η ανανέωση, ο συμψηφισμός ή η σύγχυση έναντι ενός από τους δανειστές επιφέρει απόσβεση της απαίτησης και ως προς τους λοιπούς. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση άφεσης χρέους από ένα δανειστή, εφόσον η άφεση συνομολογήθηκε με τέτοιο σκοπό.

Η υπερήμερία ενός από τους δανειστές ενεργεί και κατά των λοιπών.

Άρθρο 492 - Γεγονότα που ενεργούν υποκειμενικά

Άλλα γεγονότα που συνέβησαν σε έναν από τους δανειστές δεν ενεργούν υπέρ ή κατά των λοιπών, εκτός αν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση.

Άρθρο 493 - Αναγωγή μεταξύ των δανειστών

Μεταξύ τους οι περισσότεροι δανειστές έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη, εκτός αν προκύπτει κάτι άλλο από τη σχέση.

Άρθρο 494 - Αδιαίρετη παροχή

Αν περισσότεροι οφείλουν αδιαίρετη παροχή εφαρμόζονται οι διατάξεις της οφειλής εις ολόκληρον.

Η αδιαίρετη παροχή γίνεται διαιρετή, αν μετατράπηκε σε χρηματική. Αλλ' αν η αδιαίρετη παροχή γίνει αδύνατη από ππαίσμα ή κατά την υπερήμερία ενός ή μερικών από τους οφειλέτες, αυτοί ενέχονται εις ολόκληρον ενώ οι λοιποί ελευθερώνονται από την ενοχή.

Άρθρο 495

Αν περισσότεροι έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν αδιαίρετη παροχή, εφόσον δεν είναι από το νόμο ή από δικαιοπραξία δανειστές εις ολόκληρον, ο οφειλέτης χρωστά την παροχή μόνο σε όλους μαζί και κάθε δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει μόνο την παροχή προς όλους.

Γεγονός που επήλθε στο πρόσωπο ενός από τους δανειστές ούτε ωφελεί ούτε βλάπτει τους λοιπούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΩΡΕΑ

Άρθρο 496 - Έννοια

Η παροχή σε κάποιον ενός περιουσιακού αντικειμένου αποτελεί δωρεά, αν γίνεται κατά τη συμφωνία των μερών χωρίς αντάλλαγμα.

Άρθρο 497

Το να παραλείψει κάποιος, προς όφελος ενός άλλου, να αποκτήσει περιουσία η το να παραιτηθεί από ένα δικαίωμα που δεν απέκτησε ακόμη, καθώς και το να αποποιηθεί μια κληρονομία ή κληροδοσία, δεν αποτελεί δωρεά.

Άρθρο 498 - Σύσταση

Για τη σύσταση δωρεάς απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο.
Η δωρεά κινητού πράγματος για την οποία δεν συντάχθηκε συμβολαιογραφικό έγγραφο ισχυροποιείται αφότου ο δωρητής παραδώσει το πράγμα στο δωρεοδόχο.

Άρθρο 499 - Ευθύνη του δωρητή

Ο δωρητής ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια.
Για πραγματικά και νομικά ελαττώματα του αντικείμενου της δωρεάς ο δωρητής ευθύνεται μόνο αν υποσχέθηκε πως δεν υπάρχουν τέτοια ελαττώματα ή αν τα απέκρυψε με δόλο.

Άρθρο 500

Ο δωρητής δεν οφείλει τόκους υπερημερίας.

Άρθρο 501

Ο δωρητής έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να εκπληρώσει τη δωρεά, αν η εκπλήρωσή της θα έθετε σε κίνδυνο, ενόψει και των υπόλοιπων χρεών του, είτε τη δική του συντήρηση, είτε τη διατροφή που οφείλει κατά το νόμο σε άλλους.

Άρθρο 502 - Δωρεά κατά περιοδικές παροχές

Αν η δωρεά συνίσταται σε περιοδικές παροχές, ο θάνατος του δωρητή συνεπάγεται την απόσβεση της υποχρέωσής του, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά.

Άρθρο 503 - Δωρεά υπό τρόπο

Σε περίπτωση δωρεάς υπό τρόπο, ο δωρητής έχει το δικαίωμα, αν εκπλήρωσε την υποχρέωσή του που πηγάζει από τη δωρεά, να απαιτήσει από το δωρεοδόχο την εκτέλεση του τρόπου.

Αν πεθάνει ο δωρητής, την εκτέλεση τρόπου που αφορά δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό, έχει δικαίωμα να απαιτήσει και η δημόσια αρχή.

Άρθρο 504

Ο δωρεοδόχος έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να εκτελέσει τον τρόπο, εφόσον η αξία του αντικείμενου της δωρεάς δεν καλύπτει τη δαπάνη που απαιτείται για την εκτέλεση και δεν συμπληρώνεται η διαφορά.

Άρθρο 505 - Ανάκληση της δωρεάς

Ο δωρητής έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει τη δωρεά αν ο δωρεοδόχος φάνηκε με βαρύ του παράπτωμα αχάριστος απέναντι στο δωρητή ή στο σύζυγο ή σε στενό συγγενή του και ιδίως αν αθέτησε την υποχρέωσή του να διατρέφει το δωρητή.

Άρθρο 506

Ο κληρονόμος του δωρητή έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη δωρεά, αν ο δωρεοδόχος, ενεργώντας με πρόθεση, θανάτωσε το δωρητή ή τον εμπόδιζε να ανακαλέσει τη δωρεά.

Άρθρο 507

Ο δωρητής ή ο κληρονόμος του έχει δικαίωμα να ανακαλέσει τη δωρεά, αν ο δωρεοδόχος παραλείπει υπαίτια να εκτελέσει τον τρόπο υπό τον οποίο έγινε η δωρεά.

Άρθρο 508

Η δωρεά που έγινε από κάποιον που δεν έχει γνήσιους κατόντες μπορεί να ανακληθεί μέσα σε μια πενταετία αφότου εκπληρώθηκε αν, ενόσω ζούσε ο δωρητής ή ύστερα από το θάνατό του, γεννήθηκε γνήσιο τέκνο του ή αν νομιμοποιήθηκε τέκνο του με γάμο.

Άρθρο 509

Η ανάκληση της δωρεάς γίνεται με δήλωση προς το δωρεοδόχο. Αφού γίνει η ανάκληση αποσβήνεται η υποχρέωση του δωρητή για παροχή και αναζητείται η παροχή που εκπληρώθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 510

Η ανάκληση αποκλείεται, αν ο δωρητής έδωσε συγγνώμη στο δωρεοδόχο ή αν πέρασε ένα έτος αφότου ο δωρητής, έχοντας δικαίωμα να ανακαλέσει, πληροφορήθηκε το λόγο της ανάκλησης.
Δεν επιτρέπεται ανάκληση ύστερα από το θάνατο του δωρεοδόχου.

Άρθρο 511

Προκαταβολική παραίτηση από το δικαίωμα της ανάκλησης δεν ισχύει.

Άρθρο 512

Δωρεές που έγιναν από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας δεν μπορούν να ανακληθούν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΠΩΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ

Άρθρο 513 - Έννοια της πώλησης

Με τη σύμβαση της πώλησης ο πωλητής έχει την υποχρέωση να μεταβιβάσει την κυριότητα του πράγματος ή το δικαίωμα, που αποτελούν το αντικείμενο της πώλησης, και να παραδώσει το πράγμα και ο αγοραστής έχει την υποχρέωση να πληρώσει το τίμημα που συμφωνήθηκε.

Άρθρο 514 - Νομικά ελαττώματα

Ο πωλητής έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει το αντικείμενο της πώλησης ελεύθερο από κάθε δικαίωμα τρίτου (νομικό ελάττωμα).

Άρθρο 515

Ο πωλητής δεν ευθύνεται για τα νομικά ελαττώματα που υπάρχουν κατά το χρόνο της πώλησης, αν ο αγοραστής τα γνώριζε. Αλλά για την υποθήκη ή την προσημείωση ή την κατάσχεση ή το ενέχυρο που υπάρχει ο πωλητής ευθύνεται και αν ακόμη ο αγοραστής γνώριζε την ύπαρξή τους.

Άρθρο 516 - Μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων του πωλητή

Αν ο πωλητής δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του, ο αγοραστής έχει όσα δικαιώματα έχει ο δανειστής στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις και ιδίως σε περίπτωση υπερημερίας ή υπαίτιας αδυναμίας του οφειλέτη.

Άρθρο 517

Η απόδειξη απέναντι στον πωλητή ότι υπάρχουν νομικά ελαττώματα βαρύνει τον αγοραστή.

Άρθρο 518 - Συμφωνία απαλλαγής του πωλητή από την ευθύνη

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 3 άρθρου 2 Ν. 3043/2002, ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 519 - Πληροφορίες και παράδοση εγγράφων

Ο πωλητής έχει υποχρέωση να πληροφορήσει τον αγοραστή για τις νομικές σχέσεις του αντικειμένου της πώλησης, και ιδίως για τα όρια, τα δικαιώματα και τα βάρη πάνω στο ακίνητο, καθώς και να του παραδώσει όσα αποδεικτικά έγγραφα των δικαιωμάτων του κατέχει.

Άρθρο 520 - Ευθύνη σε περίπτωση άλλων εκποιήσεων

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν την ευθύνη του πωλητή για νομικά ελαττώματα εφαρμόζονται αναλόγως και σε άλλες συμβάσεις που γεννούν υποχρέωση για εκποίηση με αντάλλαγμα.

Άρθρο 521

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 522 - Ο κίνδυνος στην πώληση

Αφότου παραδοθεί το πράγμα που πουλήθηκε, τον κίνδυνο για την τυχαία καταστροφή ή τη χειροτέρευσή του φέρει ο αγοραστής.

Προκειμένου για ακίνητο, αν η μεταγραφή της πώλησης έγινε πριν από την παράδοση, ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο από τη μεταγραφή.

Άρθρο 523

Σε περίπτωση που η πώληση είναι υπό αίρεση, αν το πράγμα που πουλήθηκε παραδόθηκε στον αγοραστή ενόσω εκκρεμεί ακόμη η αίρεση, τον κίνδυνο για την τυχαία καταστροφή ή χειροτέρευσή του, που συνέβη πριν από την πλήρωση της αίρεσης, τον φέρει ο πωλητής αν η αίρεση είναι αναβλητική, και ο αγοραστής αν η αίρεση είναι διαλυτική.

Άρθρο 524

Αν ο πωλητής, με αίτηση του αγοραστή, στέλνει το πράγμα σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο της εκπλήρωσης της παροχής, ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο αφότου το πράγμα παραδοθεί για αποστολή.

Άρθρο 525

Από τη στιγμή που ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο, παίρνει τα ωφελήματα και φέρει τα βάρη του πράγματος.

Άρθρο 526 - Έξοδα για την παράδοση και την παραλαβή

Ο πωλητής βαρύνεται με τα έξοδα για την παράδοση του πράγματος που πουλήθηκε και ιδίως για το ζύγισμα, τη μέτρηση ή την αρίθμηση· ο αγοραστής βαρύνεται με τα έξοδα της παραλαβής και της αποστολής σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο της εκπλήρωσης.

Άρθρο 527 - Έξοδα για τη σύμβαση και τη μεταγραφή

Τα έξοδα ή τα τέλη που απαιτούνται για την έγγραφη κατάρτιση της σύμβασης βαρύνουν εξίσου και τα δύο μέρη.

Ο αγοραστής ακινήτου ή δικαιώματος σε ακίνητο βαρύνεται με τα έξοδα της μεταγραφής.

Άρθρο 528 - Δαπάνες πριν από την παράδοση

Σε όσες περιπτώσεις ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο πριν από την παράδοση, έχει την υποχρέωση, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εντολή, να αποδώσει τις δαπάνες που, ύστερα από τη μετάθεση του κινδύνου στον αγοραστή και έως την παράδοση, έγιναν αναγκαίες για το πράγμα που πουλήθηκε και που τις κατέβαλε ο πωλητής. Για άλλες δαπάνες μη αναγκαίες ισχύουν οι διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

Άρθρο 529 - Τόκος του τιμήματος

Αν δεν πιστώθηκε το τίμημα, ο αγοραστής οφείλει γι' αυτό τόκους, αφότου παίρνει τα ωφελήματα του πράγματος.

Άρθρο 530 - Αγοραία ή χρηματιστηριακή τιμή

Αν ορίστηκε ως τίμημα η αγοραία ή η χρηματιστηριακή τιμή, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι τα μέρη απέβλεψαν στη μέση τιμή της αγοράς ή του χρηματιστηρίου κατά το χρόνο και στον τόπο της εκπλήρωσης της παροχής.

Αν το τίμημα του πράγματος ορίστηκε κατά βάρος, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι τα μέρη απέβλεψαν στο καθαρό βάρος.

Άρθρο 531 - Πίστωση του τιμήματος

Αν ο πωλητής εκπλήρωσε τη σύμβαση εξ ολοκλήρου και πίστωσε το τίμημα, δεν έχει δικαίωμα να υπαναχωρήσει εξ αιτίας καθυστέρησης του τιμήματος.

Άρθρο 532 - Όρος διατήρησης της κυριότητας

Αν στην πώληση έχει τεθεί ο όρος ότι ο πωλητής διατηρεί την κυριότητα ωςτού αποπληρωθεί το τίμημα, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι η μεταβίβαση της κυριότητας στον αγοραστή επέρχεται μόλις πληρωθεί η αίρεση της αποπληρωμής του τιμήματος και ότι ο πωλητής, σε περίπτωση υπερημερίας του αγοραστή, έχει δικαίωμα είτε να απαιτήσει το τίμημα είτε να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, ασκώντας τα δικαιώματά του από την κυριότητα.

Σ' αυτή την περίπτωση ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο αφέτου του παραδοθεί το πράγμα.

Άρθρο 533 - Απαγόρευση αγοράς.

Σε περίπτωση πώλησης με αναγκαστικό ή εκούσιο πλειστηριασμό απαγορεύεται να αγοράσουν είτε αυτοπροσώπως είτε διαμέσου άλλου είτε για λογαριασμό άλλου: 1. εκείνοι που έχουν από το νόμο τη διαχείριση της περιουσίας κάποιου, πράγματα από αυτή την περιουσία 2. οι εντολοδόχοι ή διαχειριστές, πράγματα των οποίων τους έχει ανατεθεί η πώληση 3. δημόσια πρόσωπα ή οι βοηθοί τους, πράγματα που η πώλησή τους γίνεται με τη μεσολάβησή τους.

Άρθρο 534 - Πραγματικά ελαττώματα και έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων

"Ο πωλητής υποχρεούται να παραδώσει το πράγμα με τις συνομολογημένες ιδιότητες και χωρίς πραγματικά ελαττώματα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 535

"Ο πωλητής δεν εκπληρώνει την κατά το προηγούμενο άρθρο υποχρέωσή του, αν το πράγμα που παραδίδει στον αγοραστή δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση και ιδίως:

1. δεν ανταποκρίνεται στην περιγραφή που έχει γίνει από τον πωλητή ή στο δείγμα ή υπόδειγμα που ο πωλητής είχε παρουσιάσει στον αγοραστή.
2. δεν είναι κατάλληλο για το σκοπό της συγκεκριμένης σύμβασης και ιδιαίτερα για τη σύμφωνη με το σκοπό αυτόν ειδική χρήση.
3. δεν είναι κατάλληλο για τη χρήση για την οποία προορίζονται συνήθως πράγματα της ίδιας κατηγορίας.
4. δεν έχει την ποιότητα ή την απόδοση που ο αγοραστής ευλόγως προσδοκά από πράγματα της ίδιας κατηγορίας, λαμβάνοντας υπόψη και τις δημόσιες δηλώσεις του πωλητή, του παραγωγού ή του αντιπροσώπου του, στο πλαίσιο ιδίως της σχετικής διαφήμισης ή της επισήμανσης, εκτός αν ο πωλητής δεν γνώριζε ούτε όφειλε να γνωρίζει τη σχετική δήλωση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 536 - Πλημμελής εγκατάσταση

"Το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση και σε περίπτωση πλημμελούς εγκατάστασής του, αν η εγκατάσταση αποτελεί μέρος της σύμβασης και πραγματοποιήθηκε από τον πωλητή. Το ίδιο ισχύει και όταν η πλημμέλεια της εγκατάστασης που έγινε από τον αγοραστή οφείλεται στην παράλειψη του πωλητή να του παράσχει τις σωστές οδηγίες".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 537 - Ευθύνη για ελλείψεις

"Ο πωλητής ευθύνεται ανεξάρτητα από υπαιτιότητά του αν το πράγμα, κατά το χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή, έχει πραγματικά ελαττώματα ή στερείται τις συνομολογημένες ιδιότητες, εκτός αν ο αγοραστής κατά τη σύμβαση της σύμβασης γνώριζε ότι το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στη σύμβαση ή η μη ανταπόκριση οφείλεται σε υλικά που χορήγησε ο αγοραστής.

Το ελάττωμα ή η έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας που διαπιστώνεται μέσα σε έξι μήνες από την παράδοση του πράγματος τεκμαίρεται ότι υπήρχε κατά την παράδοση, εκτός αν τούτο δεν συμβιβάζεται με τη φύση του πράγματος που πουλήθηκε ή με τη φύση του ελαττώματος ή της έλλειψης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 538 - Ρήτρα μη ευθύνης

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 3 άρθρου 2 Ν. 3043/2002, ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 539

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 540 - Δικαιώματα του αγοραστή

"Στις περιπτώσεις ευθύνης του πωλητή για πραγματικό ελάττωμα ή για έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας ο αγοραστής δικαιούται κατ επιλογήν του: 1. να απαιτήσει, χωρίς επιβάρυνσή του, τη διόρθωση ή αντικατάσταση του πράγματος με άλλο, εκτός αν μια τέτοια ενέργεια είναι αδύνατη ή απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες. 2. να μειώσει το τίμημα. 3. να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, εκτός αν πρόκειται για επουσιώδεις πραγματικό ελάττωμα.

Ο πωλητής οφείλει να πραγματοποιήσει τη διόρθωση ή την αντικατάσταση σε εύλογο χρόνο και χωρίς σημαντική ενόχληση του αγοραστή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 541

"Ο αγοραστής μπορεί, αν διαπιστωθεί αργότερα και άλλο ελάττωμα, να ασκήσει εκ νέου ένα από τα δικαιώματα του προηγούμενου άρθρου. Το ίδιο ισχύει και όταν λείπει συνομολογημένη ιδιότητα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 542

"Το δικαστήριο μπορεί, μολονότι ο αγοραστής άσκησε το δικαίωμα υπαναχώρησης, να επιδικάσει μόνο μείωση του τιμήματος ή να διατάξει αντικατάσταση του πράγματος, αν κρίνει ότι οι περιστάσεις δεν δικαιολογούν την υπαναχώρηση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 543

"Αν κατά το χρόνο που ο κίνδυνος μεταβαίνει στον αγοραστή λείπει η συνομολογημένη ιδιότητα του πράγματος, ο αγοραστής δικαιούται, αντί για τα δικαιώματα του άρθρου 540, να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης ή, σωρευτικά με τα δικαιώματα αυτά, να απαιτήσει αποζημίωση για τη ζημία που δεν καλύπτεται από την άσκησή τους. Το ίδιο ισχύει και σε περίπτωση παροχής ελαττωματικού πράγματος, η οποία οφείλεται σε πταίσμα του πωλητή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 544

"Ο πωλητής δεν ευθύνεται σε αποζημίωση για έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας, αν η ιδιότητα αυτή υπήρχε κατά τη σύναψη της σύμβασης, αλλά έπαυσε να υπάρχει χωρίς υπαιτιότητα του πωλητή πριν μεταβεί ο κίνδυνος στον αγοραστή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 545 - Ανεπιθύλακτη παραλαβή

"Αν ο αγοραστής παρέλαβε το πράγμα χωρίς επιφύλαξη, γνωρίζοντας το ελάττωμα ή την έλλειψη της συνομολογημένης ιδιότητας, λογίζεται ότι το αποδέχθηκε".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 546 - Δικαιώματα του πωλητή

"Το δικαίωμα αντικατάστασης του πράγματος κατά το άρθρο 540 το έχει με τους ίδιους όρους και ο πωλητής, εφόσον η άσκησή του δεν είναι ασύμφορη για τον αγοραστή.

Αν ο αγοραστής προβάλλει ευθύνη του πωλητή για ελαττώματα ή για έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων, ο πωλητής δικαιούται να του τάξει εύλογη προθεσμία για να απαιτήσει αντικατάσταση του πράγματος ή να υπαναχωρήσει. Αν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών αποκλείεται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 547 - Ενέργεια υπαναχώρησης ή αντικατάστασης λόγω ελλείψεων

"Αν ο αγοραστής υπαναχωρήσει από τη σύμβαση λόγω πραγματικού ελαττώματος ή έλλειψης συνομολογημένης ιδιότητας, έχει υποχρέωση να αποδώσει το πράγμα ελεύθερο από κάθε βάρος που του προσέθεσε ο ίδιος, καθώς και τα ωφελήματα που αποκόμισε. Ο πωλητής επιστρέφει το τίμημα με τόκο, τα έξοδα της πώλησης, καθώς και όσα ο αγοραστής δαπάνησε για το πράγμα.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται αναλόγως και στην περίπτωση αντικατάστασης του πράγματος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 548 - Καταστροφή ή χειροτέρευση του πράγματος

"Ο αγοραστής έχει δικαίωμα να ζητήσει αντικατάσταση ή να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση ή να μειώσει το τίμημα και αν ακόμη το πράγμα καταστράφηκε ή χειροτέρευσε εξαιτίας του ελαττώματος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 549

"Αν το πράγμα εξ ολοκλήρου ή σε μεγάλο μέρος καταστράφηκε ή χάθηκε ή χειροτέρευσε ουσιωδώς από τυχαίο περιστατικό, ο αγοραστής έχει δικαίωμα μόνο σε μείωση του τιμήματος.

Το ίδιο ισχύει και αν το πράγμα μεταποιήθηκε ή εκποιήθηκε εξ ολοκλήρου ή σε μεγάλο μέρος από τον αγοραστή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 550 - Πώληση ορισμένης έκτασης

"Αν ο πωλητής ακινήτου διαβεβαίωσε τον αγοραστή ότι το ακίνητο έχει ορισμένη έκταση, ευθύνεται όπως και για συνομολογημένη ιδιότητα. Ο αγοραστής έχει δικαίωμα υπαναχώρησης για ελλιπή έκταση τότε μόνο όταν η έλλειψη είναι τόσο σημαντική, ώστε ο αγοραστής δεν έχει συμφέρον στη σύμβαση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 551 - Πώληση περισσότερων πραγμάτων

"Αν από περισσότερα πράγματα που πουλήθηκαν μερικά μόνο έχουν ελάττωμα ή δεν έχουν τη συνομολογημένη ιδιότητα, το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης περιορίζεται μόνο σε αυτά, και αν ακόμη ορίστηκε ενιαίο τίμημα για όλα. Αν όμως κατά την πρόθεση των μερών τα πράγματα πουλήθηκαν αθρόα ή ως σύνολο και εκείνα που έχουν το ελάττωμα ή την έλλειψη δεν μπορούν να αποχωριστούν από τα υπόλοιπα χωρίς να ζημιωθεί ο ένας από τους συμβαλλομένους, το δικαίωμα αντικατάστασης ή υπαναχώρησης επεκτείνεται σε όλα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 552

"Η αντικατάσταση ή υπαναχώρηση για το κύριο πράγμα περιλαμβάνει και το παρεπόμενο, και αν ακόμη ορίστηκε γι' αυτό ιδιαίτερο τίμημα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 553 - Πώληση με περισσότερους πωλητές ή αγοραστές

"Αν οι πωλητές ή οι αγοραστές είναι περισσότεροι, για το δικαίωμα αντικατάστασης εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 396, ενώ το δικαίωμα μείωσης του τιμήματος ασκείται και από τον καθέναν ή κατά καθενός συμμετρω. Το ίδιο ισχύει και αν ο πωλητής ή ο αγοραστής κληρονομηθεί από πολλούς".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 554 - Παραγραφή

"Τα δικαιώματα του αγοραστή λόγω πραγματικού ελαττώματος ή έλλειψης συνομολογημένης ιδιότητας παραγράφονται μετά την πάροδο πέντε ετών για τα ακίνητα και δύο ετών για τα κινητά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 555

"Η παραγραφή αρχίζει από την παράδοση του πράγματος στον αγοραστή. Το ίδιο ισχύει και αν ο αγοραστής ανακάλυψε το ελάττωμα ή την έλλειψη της ιδιότητας αργότερα.

Αν ο αγοραστής ζήτησε να διεξαχθεί συντηρητική απόδειξη, η παραγραφή διακόπτεται έως το τέλος της διαδικασίας αυτής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 556

"Αν συμφωνήθηκε προθεσμία ευθύνης του πωλητή για ελάττωμα ή έλλειψη συνομολογημένης ιδιότητας, αυτό σε περίπτωση αμφιβολίας σημαίνει ότι η παραγραφή για τα ελαττώματα ή τις ελλείψεις που εκδηλώθηκαν μέσα στην προθεσμία αρχίζει από τότε που εκδηλώθηκαν".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 557

"Ο πωλητής δεν μπορεί να επικαλεστεί την παραγραφή των προηγούμενων άρθρων, αν απέκρυψε ή αποσιώπησε με δόλο το ελάττωμα ή την έλλειψη της συνομολογημένης ιδιότητας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 558

"Ο αγοραστής μπορεί και μετά τη συμπλήρωση του χρόνου της παραγραφής να ασκήσει με ένσταση τα δικαιώματά του από το ελάττωμα ή την έλλειψη της συνομολογημένης ιδιότητας, εφόσον ειδοποίησε γι' αυτά τον πωλητή μέσα στο χρόνο της παραγραφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 559 - Παροχή εγγύησης

"Αν ο πωλητής ή τρίτος έχει παράσχει εγγύηση για το πράγμα που πουλήθηκε, ο αγοραστής έχει, έναντι εκείνου που εγγυήθηκε, τα δικαιώματα που απορρέουν από τη δήλωση της εγγύησης σύμφωνα με τους όρους που περιέχονται σε αυτήν ή τη σχετική διαφήμιση, χωρίς να παραβλάπτονται τα δικαιώματά του που πηγάζουν από το νόμο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 560 - Αναγωγή

"Σε περίπτωση διαδοχικών πωλήσεων και ευθύνης του τελικού πωλητή λόγω πραγματικού ελαττώματος ή έλλειψης συνομολογημένης ιδιότητας, η παραγραφή των δικαιωμάτων του κατά προηγούμενου πωλητή λόγω του ελαττώματος ή της έλλειψης αρχίζει από τότε που ικανοποιήθηκε ο αγοραστής, εκτός αν προηγήθηκε τελεσίδικη δικαστική απόφαση κατά του τελικού πωλητή, οπότε η παραγραφή αρχίζει από την τελεσίδικια της απόφασης αυτής. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται για την παραγραφή οι διατάξεις των άρθρων 554 έως 558".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 561

"Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και σε περίπτωση αναγωγής εναντίον κάθε προηγούμενου πωλητή του ίδιου πράγματος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 1 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192). *** Βλέπε και παρ. 1 άρθρου 3 Π.Δ. 301/2002 (ΦΕΚ Α' 267) για την δυνατότητα ασκήσεως της συλλογικής αγωγής κάθε νομιμοποιημένου φορέα από άλλο Κράτος-Μέλος όταν θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύει για παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν την ευθύνη του πολίτη για πραγματικά ελαττώματα και έλλειψη συνομολογημένων ιδιοτήτων των άρθρων 540 έως 561 ΑΚ και διαπράττονται στην Ελληνική Επικράτεια.

Άρθρο 562 - Άλλες ανταλλακτικές συμβάσεις

Οι διατάξεις οι σχετικές με την ευθύνη του πωλητή για ελαττώματα του πράγματος ή για έλλειψη συμφωνημένων ιδιοτήτων εφαρμόζονται αναλόγως και σε άλλες συμβάσεις εκποίησης με αντάλλαγμα.

Άρθρο 563 - Πώληση με δοκιμή

Η πώληση με δοκιμή λογίζεται, σε περίπτωση αμφιβολίας, ότι τελεί υπό την αναβλητική αίρεση της έγκρισης του αγοραστή. Ο αγοραστής είναι ελεύθερος να εγκρίνει ή να αποποιηθεί.

Άρθρο 564

Ο αγοραστής έχει δικαίωμα να εκφραστεί μόνο μέσα στην προθεσμία που έχει ταχθεί ή, αν δεν υπάρχει προθεσμία, μόνο μέσα σε εύλογη προθεσμία που τάσσει ο πωλητής.

Αν το πράγμα που πουλήθηκε με δοκιμή έχει παραδοθεί στον αγοραστή, η σιωπή του λογίζεται ως έγκριση, αλλιώς ως αποποίηση.

Άρθρο 565 - Σύμφωνο εξώνησης

Με το σύμφωνο της εξώνησης ο πωλητής έχει δικαίωμα μέσα σε ορισμένη προθεσμία να πάρει πίσω το πράγμα αντί τιμήματος που έχει συμφωνηθεί.

Άρθρο 566 - Τίμημα, προθεσμία

Αν δεν συμφωνήθηκε τίμημα για την εξώνηση, ως τίμημα λογίζεται το τίμημα της πώλησης.

Η προθεσμία για την εξώνηση είναι πενταετής, αν δεν συμφωνήθηκε άλλη ή αν αυτή που συμφωνήθηκε είναι μακρότερη.

Άρθρο 567 - Δήλωση για την εξώνηση

Η εξώνηση συντελείται με τη δήλωση του πωλητή προς τον αγοραστή ότι ασκεί το δικαίωμα της εξώνησης. Η δήλωση πρέπει να γίνει με τον ίδιο τύπο που ορίζει ο νόμος για τη σύμβαση της πώλησης.

Άρθρο 568 - Ενέργεια

Όταν συντελεστεί η εξώνηση, ο αγοραστής έχει υποχρέωση να επιστρέψει το πράγμα μαζί με τα παραρτήματά του ελεύθερο από τα βάρη με τα οποία το έχει επιβαρύνει πριν από την εξώνηση και ο πωλητής έχει υποχρέωση να καταβάλει το τίμημα. Για τα πριν από την εξώνηση ωφελήματα δεν παρέχεται αξίωση.

Άρθρο 569

Ο αγοραστής έχει υποχρέωση αποζημίωσης, αν κατά την εξώνηση είναι αδύνατη από υπαιτιότητά του η απόδοση του πράγματος στην κατάσταση που το παρέλαβε.

Το ίδιο ισχύει και αν το πράγμα εκποιήθηκε αναγκαστικά πριν από την εξώνηση.

Άρθρο 570

Αν το πράγμα καταστράφηκε πριν από την εξώνηση εξ ολοκλήρου ή σε μεγάλο μέρος, χωρίς υπαιτιότητα του αγοραστή, το δικαίωμα της εξώνησης αποσβήνεται. Αν το πράγμα έχει χειροτερέψει, ο πωλητής δεν έχει δικαίωμα σε μείωση του τιμήματος της εξώνησης.

Άρθρο 571

Ο αγοραστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει τις δαπάνες που έγιναν πάνω στο πράγμα πριν από την εξώνηση, μόνο εφόσον αυξήθηκε από αυτές η αξία του. Ο αγοραστής μπορεί να αφαιρέσει το κατασκευάσμα που έχει προστεθεί.

Άρθρο 572 - Εξώνηση υπέρ ή κατά περισσοτέρων

Αν το δικαίωμα της εξώνησης ανήκει ή περιήλθε σε περισσότερους ή αρμόζει κατά περισσοτέρων υποχρέων, μπορεί να ασκηθεί μόνο από όλους και εναντίον όλων. Αν όμως κάποιος από τους δικαιούχους παραιτήθηκε από το δικαίωμα ή το έχασε, οι υπόλοιποι το ασκούν εξ ολοκλήρου.

Άρθρο 573 - Ανταλλαγή

Στην ανταλλαγή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την πώληση. Ο καθένας από τους συμβαλλομένους κρίνεται ως πωλητής για την παροχή που τον βαρύνει και ως αγοραστής για την παροχή που απαιτεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΜΙΣΘΩΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ

Άρθρο 574 - Έννοια

Με τη σύμβαση της μίσθωσης πράγματος ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση να παραχωρήσει στο μισθωτή τη χρήση του πράγματος για όσο χρόνο διαρκεί η σύμβαση και ο μισθωτής να καταβάλει το συμφωνημένο μίσθωμα.

Άρθρο 575 - Υποχρεώσεις του εκμισθωτή

Ο εκμισθωτής έχει την υποχρέωση να παραδώσει στο μισθωτή το μίσθιο κατάλληλο για τη συμφωνημένη χρήση και να το διατηρεί κατάλληλο σ' όλη τη διάρκεια της μίσθωσης.

Άρθρο 576 - Ελλείψεις ή πραγματικά ελαττώματα του μισθίου

Αν κατά το χρόνο της παράδοσής του στο μισθωτή το μίσθιο έχει ελάττωμα που εμποδίζει μερικά ή ολικά τη συμφωνημένη χρήση (πραγματικό ελάττωμα) ή αν κατά τη διάρκεια της μίσθωσης εμφανίστηκε τέτοιο ελάττωμα, ο μισθωτής έχει δικαίωμα μείωσης ή μη καταβολής του μισθώματος.

Το ίδιο ισχύει και αν λείπει από το μίσθιο μια συμφωνημένη ιδιότητα ή αν έλειψε μια τέτοια ιδιότητα όσο διαρκεί η μίσθωση.

Άρθρο 577

Αν κατά τη συνομολόγηση της μίσθωσης λείπει η συμφωνημένη ιδιότητα του μισθίου, ο μισθωτής έχει δικαίωμα, αντί για τη μείωση ή τη μη καταβολή του μισθώματος, να απαιτήσει αποζημίωση για τη μη εκτέλεση της σύμβασης. Το ίδιο ισχύει και αν ο εκμισθωτής γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει το πραγματικό ελάττωμα του μισθίου που υπήρχε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης.

Άρθρο 578

Ο μισθωτής έχει το δικαίωμα του προηγούμενου άρθρου και αν από υπαιτιότητα του εκμισθωτή έλειψε η συμφωνημένη ιδιότητα ή εμφανίστηκε το ελάττωμα του μισθίου μετά τη συνομολόγηση της σύμβασης.

Ο μισθωτής έχει το ίδιο δικαίωμα και αν ο εκμισθωτής έγινε υπερήμερος ως προς την άρση του πραγματικού ελαττώματος ή της έλλειψης της ιδιότητας. Σ' αυτή την περίπτωση όμως ο μισθωτής έχει δικαίωμα να επιχειρήσει ο ίδιος την άρση και να απαιτήσει τη δαπάνη.

Άρθρο 579

Ο εκμισθωτής δεν ευθύνεται για πραγματικά ελαττώματα, που γνώριζε ο μισθωτής κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης.

Το ίδιο ισχύει και για συμφωνημένες ιδιότητες, που την έλλειψή τους γνώριζε ο μισθωτής κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης.

Άρθρο 580

Ο εκμισθωτής δεν ευθύνεται για πραγματικά ελαττώματα, που ο μισθωτής αγνοούσε από βαριά αμέλεια κατά τη συνολογία της σύμβασης, εκτός αν ο εκμισθωτής υποσχέθηκε ότι δεν υπάρχει ελάττωμα ή αν το αποσιώπησε με δόλο.

Άρθρο 581

Ο εκμισθωτής δεν ευθύνεται για το πραγματικό ελάττωμα ή την έλλειψη συμφωνημένης ιδιότητας, αν ο μισθωτής παρέλαβε ανεπιφύλακτα το μίσθιο γνωρίζοντας το ελάττωμα ή την έλλειψη.

Άρθρο 582

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 3 άρθρου 2 Ν. 3043/2002, ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 583 - Νομικά ελαττώματα του μισθίου

"Αν εξαιτίας κάποιου δικαιώματος τρίτου αφαιρέθηκε από τον μισθωτή ολικά ή μερικά η συμφωνημένη χρήση του μισθίου (νομικό ελάττωμα), εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 576 έως 579". Αλλά ο μισθωτής δεν μπορεί να επιχειρήσει ο ίδιος την άρση του νομικού ελαττώματος με δαπάνες του εκμισθωτή.

***Σχόλια:** Το εντός " " πρώτο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 2 του Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192). Βλέπε και παρ. 1 άρθρου 3 ΠΔ 301/2002 (ΦΕΚ Α 267) για την δυνατότητα ασκήσεως της συλλογικής αγωγής κάθε νομιμοποιούμενο φορέα από άλλο Κράτος-Μέλος όταν θίγονται τα συμφέροντα που προστατεύει για παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν την ευθύνη του πολίτη για πραγματικά ελαττώματα και έλλειψη συνολογούμενων ιδιοτήτων του πρώτου εδαφίου του παρόντος άρθρου και διαπράττονται στην Ελληνική επικράτεια.*

Άρθρο 584

Ο μισθωτής, με την επιφύλαξη των διατάξεων που ισχύουν για τα πραγματικά και τα νομικά ελαττώματα ή για την έλλειψη ιδιοτήτων, έχει δικαίωμα κατά τα λοιπά, αν δεν του παραδόθηκε ή του παρεμποδίστηκε η χρήση του μισθίου, να απαιτήσει, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις, την εκτέλεση της σύμβασης ή αποζημίωση.

Άρθρο 585 - Καταγγελία για μη παραχώρηση της χρήσης.

Σε κάθε περίπτωση που δεν παραχωρήθηκε εγκαίρως στο μισθωτή, ολικά ή μερικά, ανεμπόδιση η συμφωνημένη χρήση ή που του αφαιρέθηκε αργότερα η χρήση που του παραχωρήθηκε, ο μισθωτής έχει δικαίωμα να τάξει στον εκμισθωτή εύλογη προθεσμία για να αποκαταστήσει τη χρήση και, αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, να καταγγείλει τη μίσθωση. Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει και χωρίς προθεσμία, αν εξαιτίας του λόγου που δικαιολογεί την καταγγελία, δεν έχει συμφέρον στην εκτέλεση της σύμβασης.

Άρθρο 586

Ο μισθωτής δεν δικαιούται να καταγγείλει τη μίσθωση για πραγματικά ή νομικά ελαττώματα ή για έλλειψη συμφωνημένης ιδιότητας σε όσες περιπτώσεις δεν ευθύνεται γι' αυτά ο εκμισθωτής.

Άρθρο 587 - Ενέργεια της καταγγελίας.

Με την καταγγελία αίρεται για το μέλλον η μισθωτική σχέση και επιστρέφεται το μίσθωμα που τυχόν προκαταβλήθηκε για το χρόνο μετά την καταγγελία. Εκείνος που έχει δικαίωμα να καταγγείλει δεν έχει υποχρέωση σε αποζημίωση εξαιτίας της καταγγελίας.

Άρθρο 588 - Κίνδυνος της υγείας του μισθωτή.

Στη μίσθωση κατοικίας, αν η χρήση του μισθίου συνεπάγεται σπουδαίο κίνδυνο για την υγεία του μισθωτή ή των οικείων του που συγκατοικούν, ο μισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει τη μίσθωση χωρίς να τάξει προθεσμία, και αν ακόμη κατά τη σύναψη της μίσθωσης ή την παράδοση του μισθίου γνώριζε τις επικίνδυνες συνθήκες ή παραιτήθηκε από τα σχετικά δικαιώματά του.

Άρθρο 589 - Υποχρέωση του μισθωτή για ειδοποίηση

Ο μισθωτής έχει υποχρέωση να αποζημιώσει τον εκμισθωτή, αν παρέλειψε να του γνωστοποιήσει εγκαίρως ελαττώματα του μισθίου που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της μίσθωσης ή δικαιώματα που τρίτος αντιποιείται πάνω σ' αυτό.

Άρθρο 590 - Βάρη και φόροι του μισθίου

Ο εκμισθωτής φέρει τα βάρη του μισθίου και τους φόρους που το βαρύνουν.

Άρθρο 591 - Δαπάνες

Ο εκμισθωτής αποδίδει στο μισθωτή τις αναγκαίες δαπάνες που αυτός έκανε στο μίσθιο. Οι επωφελείς δαπάνες αποδίδονται σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων. Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να αφαιρέσει τα κατασκευάσματα που πρόσθεσε ο ίδιος στο μίσθιο.

Άρθρο 592 - Φθορές ή μεταβολές

Ο μισθωτής δεν ευθύνεται για φθορές ή μεταβολές που οφείλονται στη συμφωνημένη χρήση.

Άρθρο 593 - Δικαίωμα υπομίσθωσης

Ο μισθωτής έχει δικαίωμα, εφόσον δεν συμφωνήθηκε το αντίθετο, να παραχωρήσει σε άλλον τη χρήση του μισθίου και ιδίως να το υπεκμισθώσει, ευθυνόμενος απέναντι στον εκμισθωτή για το πταίσμα του τρίτου. Μόνη η συναίνεση του εκμισθωτή στην υπεκμίσθωση ή στην παραχώρηση της χρήσης δεν απαλλάσσει το μισθωτή από την ευθύνη αυτή.

Άρθρο 594 - Κακή χρήση του μισθίου

Ο εκμισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει αμέσως τη μίσθωση και συγχρόνως να ζητήσει αποζημίωση, αν ο μισθωτής, παρά τις διαμαρτυρίες του εκμισθωτή, δεν μεταχειρίζεται το μίσθιο με επιμέλεια και όπως συμφωνήθηκε ή δεν τηρεί τη συμπεριφορά που πρέπει απέναντι στους άλλους ενοίκους.

Άρθρο 595 - Πληρωμή του μισθώματος

Το μίσθωμα καταβάλλεται στις συμφωνημένες ή στις συνηθισμένες προθεσμίες. Αν δεν υπάρχουν τέτοιες προθεσμίες, καταβάλλεται κατά τη λήξη της μίσθωσης και, αν συμφωνήθηκε καταβολή σε μικρότερα διαστήματα, κατά τη λήξη τους.

Άρθρο 596

Ο μισθωτής δεν απαλλάσσεται από το μίσθωμα, αν εμποδίζεται να χρησιμοποιήσει το μίσθιο από λόγους που αφορούν τον ίδιο. Έχει δικαίωμα όμως να αφαιρέσει από το μίσθωμα καθετί που ωφελήθηκε ο εκμισθωτής χρησιμοποιώντας το μίσθιο με άλλο τρόπο.

Άρθρο 597

Αν ο μισθωτής καθυστερεί το μίσθωμα ολικά ή μερικά, ο εκμισθωτής δικαιούται να καταγγείλει τη μίσθωση τουλάχιστον πριν από ένα μήνα, αν πρόκειται για μίσθωση που η διάρκειά της συμφωνήθηκε για ένα χρόνο ή περισσότερο, και πριν από δέκα ημέρες στις άλλες μισθώσεις. Δεν αποκλείεται αξίωση του εκμισθωτή για αποζημίωση εξαιτίας της πρόωρης λύσης της μίσθωσης.

Η καταγγελία μένει χωρίς αποτέλεσμα αν ο μισθωτής πριν περάσει η προθεσμία αυτή καταβάλλει το καθυστερούμενο μίσθωμα μαζί με τα τυχόν έξοδα της καταγγελίας.

Άρθρο 598

Είναι άκυρη κάθε συμφωνία με την οποία συντομεύονται οι προθεσμίες του προηγούμενου άρθρου ή λύνεται αυτόματα η μίσθωση ή παρέχεται τέτοιο δικαίωμα στον εκμισθωτή μόλις ο μισθωτής γίνει υπερήμερος ως προς την πληρωμή του μισθώματος.

Άρθρο 599 - Απόδοση του μισθίου

Ο μισθωτής κατά τη λήξη της μίσθωσης έχει υποχρέωση να αποδώσει το μίσθιο στην κατάσταση που το παρέλαβε.

Σε περίπτωση υπεκμίσθωσης ή παραχώρησης της χρήσης του μισθίου σε τρίτον, ο εκμισθωτής μπορεί κατά τη λήξη της μίσθωσης να απαιτήσει το μίσθιο και από τον υπομισθωτή ή από εκείνον στον οποίο παραχωρήθηκε η χρήση.

Άρθρο 600

Αν το μίσθιο ήταν ασφαλισμένο και καταστράφηκε ή έπαθε βλάβη από πυρκαϊά, ο μισθωτής, εφόσον ο εκμισθωτής μπορεί να αποζημιωθεί ή αποζημιώθηκε από τον ασφαλιστή, ευθύνεται απέναντί τους μόνο αν αυτοί αποδείξουν ότι η πυρκαϊά οφείλεται σε υπαιτιότητά του.

Άρθρο 601

Ο μισθωτής, για όσο χρόνο παρακρατεί το μίσθιο μετά τη λήξη της μίσθωσης, οφείλει ως αποζημίωση το συμφωνημένο μίσθωμα, χωρίς αυτό να αποκλείει δικαίωμα του εκμισθωτή να απαιτήσει και άλλη περαιτέρω ζημία.

Άρθρο 602 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις του εκμισθωτή για αποζημίωση εξαιτίας μεταβολών ή φθορών στο μίσθιο παραγράφονται ύστερα από έξι μήνες αφότου το ανέλαβε. Σε κάθε περίπτωση οι αξιώσεις αυτές παραγράφονται μαζί με την αξίωση για ανάληψη του μισθίου.

Άρθρο 603

Οι αξιώσεις του μισθωτή για δαπάνες παραγράφονται ύστερα από έξι μήνες αφότου έληξε η μίσθωση.

Άρθρο 604 - Ενέχυρο στα εισκομισθέντα

Για καθυστερούμενα μισθώματα ο εκμισθωτής ακινήτου έχει νόμιμο ενέχυρο στα κινητά του μισθωτή ή του συζύγου και των τέκνων που συνοικούν μαζί του και που αυτοί έφεραν στο μίσθιο, εφόσον δεν είναι από τα ακατάσχετα.

Το ενέχυρο εκτείνεται και στα πράγματα που έφεραν στο μίσθιο ο υπομισθωτής ή ο σύζυγος και τα τέκνα που συνοικούν μαζί του, αλλά μόνο έως το ποσό των μισθωμάτων που αυτός οφείλει στον υπεκμισθωτή.

Το ενέχυρο ασφαρίζει τα καθυστερούμενα μισθώματα των δύο ετών πριν από την κατάσχεση των πραγμάτων.

Άρθρο 605

Δικαιώματα τρίτων στα εισκομισθέντα δεν παραβλάπτονται από το νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή, ακόμη και αν αυτός θεωρούσε καλόπιστα ότι αυτά ανήκουν στο μισθωτή.

Άρθρο 606

Αν τα εισκομισθέντα απομακρύνθηκαν από το μίσθιο και μεταφέρθηκαν αλλού, το νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή υπάρχει μόνο εφόσον αυτός, μέσα σε ένα μήνα αφότου πληροφορήθηκε την απομάκρυνσή

τους, τα κατέσχε αναγκαστικώς ή εκτέλεσε απόφαση που διατάζει τη συντηρητική κατάσχεση ή τη δικαστική μεσεγγύησή τους.

Άρθρο 607

Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να απαλλάξει από το νόμιμο ενέχυρο όλα ή μερικά από τα εισκομισθέντα παρέχοντας ασφάλεια έως την αξία των πραγμάτων που απαλλάσσονται.

Άρθρο 608 - Λήξη της μίσθωσης ορισμένου χρόνου

Η μίσθωση που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο λήγει μόλις περάσει αυτός ο χρόνος, χωρίς να απαιτείται τίποτε άλλο.

Η μίσθωση αόριστης διάρκειας λήγει με καταγγελία του καθενός από τους συμβαλλομένους.

Άρθρο 609 - Λήξη σε περίπτωση αόριστης διάρκειας

Στη μίσθωση με αόριστη διάρκεια η καταγγελία του προηγούμενου άρθρου, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, γίνεται: Αν πρόκειται για μίσθωμα κινητού ή ακινήτου που έχει οριστεί με την ημέρα πριν από μια τουλάχιστον ημέρα. Αν πρόκειται για μίσθωμα κινητού πράγματος που έχει οριστεί κατά εβδομάδα ή κατά μακρότερα διαστήματα, τουλάχιστον πριν από τρεις ημέρες. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει οριστεί κατά εβδομάδα, τουλάχιστον πριν από πέντε ημέρες και ισχύει για το τέλος της εβδομάδας. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει οριστεί κατά μήνα, τουλάχιστον πριν από δεκαπέντε ημέρες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού μηνός. Αν πρόκειται για μίσθωμα ακινήτου που έχει οριστεί κατά διαστήματα μακρότερα από ένα μήνα, τουλάχιστον πριν από τρεις μήνες και ισχύει για το τέλος του Μαρτίου ή του Ιουνίου ή του Σεπτεμβρίου ή του Δεκεμβρίου κάθε έτους.

Άρθρο 610

Στη μίσθωση που συνομολογήθηκε για χρόνο μακρότερο από μια τριακονταετία ή για όλη τη ζωή του εκμισθωτή ή του μισθωτή κάθε συμβαλλόμενος μπορεί, όταν περάσουν τριάντα χρόνια, να λύσει τη μίσθωση με καταγγελία, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη μίσθωση αόριστης διάρκειας.

Σχόλια: ** Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 35 του ν. 3342/2005 (Α' 131/6.6.2005), οι διατάξεις του π.δ. 34/1995 [κωδικοποίηση νόμων περί εμπορικών μισθώσεων (Α' 30)], βλ. οικεία σχόλια] όπως επίσης και το παρόν άρθρο, δεν εφαρμόζονται για τις μισθώσεις, υπομισθώσεις, συμβάσεις παραχώρησης χρήσης ή λοιπών δικαιωμάτων επί Ολυμπιακών συγκροτημάτων, υποδομών ή τμημάτων αυτών. Οι συμβάσεις αυτές διέπονται αποκλειστικά από τις λοιπές διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 611 - Σιωπηρή αναμίσθωση

Η μίσθωση που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο λογίζεται ότι ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο, αν μετά την παρέλευση του χρόνου που συμφωνήθηκε ο μισθωτής εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί το μίσθιο και ο εκμισθωτής το γνωρίζει και δεν εναντιώνεται.

Άρθρο 612 - Θάνατος του μισθωτή

"Όταν αποβιώσει ο μισθωτής, οι κληρονόμοι του έχουν δικαίωμα να καταγγείλουν τη μίσθωση. Η καταγγελία γίνεται τουλάχιστον πριν από τρεις μήνες και ισχύει για το τέλος του ημερολογιακού μήνα.

Στην περίπτωση, όπου το μίσθιο χρησίμευε, όσο ζούσε ο μισθωτής, ως οικογενειακή στέγη με την έννοια του άρθρου 1393 και ζει κατά το χρόνο του θανάτου του ο σύζυγός του, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις από τη μίσθωση περιέρχονται αποκλειστικά σ' αυτόν, ο οποίος δικαιούται όμως, τηρώντας την προθεσμία της προηγούμενης παραγράφου, να καταγγείλει οποτεδήποτε τη μίσθωση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 5 του Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 612 Α - Οικογενειακή στέγη

"Στην περίπτωση όπου το μίσθιο χρησιμεύει ως οικογενειακή στέγη και η χρήση αυτή έχει γνωστοποιηθεί στον εκμισθωτή, η καταγγελία της μίσθωσης, στην οποία αυτός προβαίνει, είναι άκυρη, εφόσον δεν την κοινοποιεί και στο σύζυγο του μισθωτή, τηρώντας την ίδια προθεσμία που τυχόν απαιτείται για την καταγγελία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο προστέθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 6 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 613 - Μισθώσεις δημοσίων υπαλλήλων

Οι δημόσιοι υπάλληλοι που μετατίθενται σε άλλο τόπο μπορούν, αφότου μετατεθούν, να καταγγείλουν τη μίσθωση, σύμφωνα με τις διατάξεις για τη μίσθωση αόριστης διάρκειας.

Άρθρο 614 - Εκποίηση του μισθίου

Στη μίσθωση ακινήτου που αποδεικνύεται με έγγραφο βέβαιης χρονολογίας, αν ο εκμισθωτής κατά τη διάρκεια της μίσθωσης μεταβιβάσει σε τρίτον την κυριότητα του μισθίου ή παραχωρήσει άλλο εμπράγματο δικαίωμα που αποκλείει στο μισθωτή τη χρήση, ο νέος κτήτορας υπεισέρχεται στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις της μίσθωσης, εκτός αν έγινε αντίθετη συμφωνία στο μισθωτήριο έγγραφο. Αν το εμπράγματο δικαίωμα που παραχώρησε ο εκμισθωτής στον τρίτο δεν αποκλείει στο μισθωτή τη χρήση, ο τρίτος έχει υποχρέωση να μην την παρεμποδίσει.

Άρθρο 615

Στη μίσθωση ακινήτου που δεν αποδεικνύεται με έγγραφο βέβαιης χρονολογίας ή που περιέχει τον όρο, ότι σε περίπτωση εκποίησης του μισθίου ή παραχώρησης εμπράγματος δικαιώματος που αποκλείει τη χρήση του μισθωτή ο νέος κτήτορας θα έχει δικαίωμα να αποβάλει το μισθωτή, ο νέος

κτήτορας μπορεί να καταγγείλει τη μίσθωση πριν από ένα μήνα, αν η μίσθωση έχει διάρκεια έως ένα έτος και πριν από δύο μήνες, αν έχει διάρκεια μακρότερη από ένα έτος.

Σε περίπτωση που ο νέος κτήτορας καταγγείλει τη μίσθωση, διατηρούνται ακέραια τα δικαιώματα του μισθωτή απέναντι στον εκμισθωτή για αποζημίωση.

Άρθρο 616

Οι προκαταβολές μισθωμάτων, που έγιναν στον εκμισθωτή που εκποίησε ή οι εκχωρήσεις μισθωμάτων, που έγιναν από αυτόν, καθώς και οι κατασχέσεις μισθωμάτων, που έγιναν από δανειστές του, είναι ανίσχυρες απέναντι στο νέο κτήτορα για μισθώματα πέρα από τρεις μήνες, που αρχίζουν από τότε που αυτός γνωστοποίησε στο μισθωτή την εκποίηση.

Άρθρο 617

Αν το μίσθιο ακίνητο είναι ενυπόθηκο, οι προκαταβολές μισθωμάτων προς τον κύριο του ακινήτου, οι εκχωρήσεις μισθωμάτων που έγιναν απ' αυτόν καθώς και οι κατασχέσεις μισθωμάτων που έγιναν από δανειστές του είναι ανίσχυρες απέναντι στους ενυπόθηκους δανειστές για μισθώματα πέρα από τρεις μήνες αφότου κατασχέθηκε το μίσθιο.

Άρθρο 618 - Μισθώσεις που πρέπει να μεταγράφονται

Η μίσθωση ακινήτου για χρονικό διάστημα μακρότερο από εννέα έτη ισχύει απέναντι στο νέο κτήτορα μόνο αν καταρτιστεί με συμβολαιογραφικό έγγραφο και το έγγραφο αυτό μεταγραφεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΜΙΣΘΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΤΗΜΑΤΟΣ Ή ΑΛΛΟΥ ΠΡΟΣΟΔΟΦΟΡΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Άρθρο 619 - Αγρομίσθωση

Με τη σύμβαση της μίσθωσης αγροτικού κτήματος ο εκμισθωτής έχει υποχρέωση, με αντάλλαγμα την καταβολή μισθώματος, να παραχωρήσει στο μισθωτή τη χρήση του μισθίου και την κάρπωσή του με τους όρους της τακτικής εκμετάλλευσης.

Άρθρο 620

Στη μίσθωση αγροτικού κτήματος εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τη μίσθωση πράγματος, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στα άρθρα 621 έως 637.

Άρθρο 621 - Υποχρεώσεις του μισθωτή

Εφόσον δεν προκύπτει τίποτε άλλο από τη σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια, ο μισθωτής φέρει τις δαπάνες των επισκευών που απαιτούνται για την τακτική χρήση και κάρπωση, καθώς και εκείνες που απαιτούνται για τη συντήρηση των οικημάτων, των αποθηκών, των δρόμων, των τάφρων ή των περιφραγμάτων. Επίσης φέρει τις δαπάνες για την τακτική εκμετάλλευση του πράγματος, και ιδίως για την καλλιέργεια.

Άρθρο 622 - Υποχρεώσεις του εκμισθωτή

Ο εκμισθωτής οφείλει αποζημίωση για τις έκτακτες επισκευές, καθώς επίσης και για τις βελτιώσεις που έγιναν στο μίσθιο, εφόσον αύξησαν την παραγωγικότητά του. Ο μισθωτής έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το κατασκευάσμα που πρόσθεσε στο μίσθιο.

Άρθρο 623

Ο μισθωτής έχει υποχρέωση να εκμεταλλεύεται το μίσθιο με επιμέλεια και σύμφωνα με τον προορισμό του και ιδίως να φροντίζει για τη διατήρησή του σε καλή κατάσταση, ώστε να είναι παραγωγικό.

Χωρίς τη συναίνεση του εκμισθωτή, ο μισθωτής δεν έχει δικαίωμα να μεταβάλει τον υφιστάμενο τρόπο εκμετάλλευσης, έτσι ώστε αυτή να επηρεάζεται σημαντικά πέρα από το χρόνο της μίσθωσης.

Άρθρο 624 - Υπεκμίσθωση

Εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια, ο μισθωτής δεν μπορεί χωρίς τη συναίνεση του εκμισθωτή να παραχωρήσει σε άλλον τη χρήση του μισθίου και ιδίως να το υπεκμισθώσει.

Άρθρο 625 - Πληρωμή του μισθώματος

Αν δεν υπάρχει συμφωνία ή επιτόπια συνήθεια, το μίσθωμα καταβάλλεται στο τέλος του μισθωτικού έτους.

Άρθρο 626 - Νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή

Το νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή αγροτικού κτήματος για την εξασφάλιση του μισθώματος εκτείνεται και στους καρπούς του μισθίου, εφόσον αυτοί δεν είναι από τους ακατάσχετους.

Άρθρο 627 - Ελάττωση του μισθώματος

Ο μισθωτής έχει δικαίωμα σε ανάλογη ελάττωση του μισθώματος, αν η πρόσδοδος του μισθίου μειώθηκε σημαντικά πριν από τη συγκομιδή ή ύστερα απ' αυτήν εξαιτίας γεγονότων ανώτερης βίας. Κάθε προκαταβολική παραίτηση του μισθωτή απ' αυτό το δικαίωμα είναι άκυρη.

Ελάττωση του μισθώματος δεν χωρεί, εφόσον η ζημία από τη μείωση της προσόδου καλύφθηκε με άλλο τρόπο και ιδίως από ασφαλιστική σύμβαση.

Άρθρο 628 - Καταγγελία για καθυστέρηση του μισθώματος

Σε περίπτωση καθυστέρησης του μισθώματος αγροτικού κτήματος η προθεσμία της καταγγελίας του άρθρου 597 είναι δύο μηνών.

Η καταγγελία που προβλέπεται στο άρθρο 613 δεν ισχύει για τα αγροτικά κτήματα.

Άρθρο 629 - Απόδοση του μισθίου

Κατά τη λήξη της μίσθωσης ο μισθωτής έχει υποχρέωση να αποδώσει το μίσθιο και τα πράγματα που περιλαμβάνονται στον εξοπλισμό του, και ιδίως εργαλεία, κτήνη, λιπάσματα, στην κατάσταση που αυτό θα βρισκόταν αν κατά τη διάρκεια της μίσθωσης είχε γίνει τακτική εκμετάλλευσή του.

Άρθρο 630

Αν ο μισθωτής παρέλαβε διατιμημένα τα πράγματα που ανήκουν στον εξοπλισμό του μισθίου, έχει υποχρέωση κατά τη λήξη της μίσθωσης να αποδώσει εξοπλισμό της ίδιας ποιότητας και αξίας ή να αποκαταστήσει τη διαφορά από τη μειωμένη αξία.

Ο μισθωτής δεν οφείλει αποζημίωση ή τη διαφορά από τη μείωση της αξίας, αν αποδείξει ότι τα πράγματα χάθηκαν ή καταστράφηκαν ή χειροτέρευαν από πταίσμα του εκμισθωτή ή από ανώτερη βία.

Ο μισθωτής έχει δικαίωμα στην επιπλέον αξία, εφόσον αυτή οφείλεται αποκλειστικά σε δαπάνες και σε εργασία του.

Άρθρο 631

Αν η μίσθωση λύθηκε κατά τη διάρκεια του μισθωτικού έτους, ο μισθωτής δεν έχει δικαίωμα στους καρπούς που δεν έχουν ακόμη αποχωριστεί κατά το χρόνο της λύσης. Έχει όμως δικαίωμα να απαιτήσει τις δαπάνες για την παραγωγή τους, εφόσον δεν υπερβαίνουν την αξία των καρπών.

Άρθρο 632 - Θάνατος του μισθωτή

Σε περίπτωση θανάτου του μισθωτή οι κληρονόμοι του έχουν δικαίωμα να καταγγείλουν τη μίσθωση πριν από έξι τουλάχιστον μήνες, για το τέλος της γεωργικής περιόδου του μισθίου. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο εκμισθωτής, αν οι κληρονόμοι δεν παρέχουν τα εχέγγυα για την κατάλληλη εκμετάλλευση του κτήματος.

Άρθρο 633 - Σιωπηρή αναμίσθωση

Η μίσθωση που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο λογίζεται ότι ανανεώθηκε για ένα έτος από τη συμφωνημένη λήξη, αν δεν έγινε καταγγελία από το ένα μέρος έξι τουλάχιστον μήνες πριν απ' αυτή τη λήξη.

Άρθρο 634 - Ελάχιστο όριο διάρκειας

Η μίσθωση δεν μπορεί να συνομολογηθεί για χρονικό διάστημα συντομότερο από τέσσερα χρόνια. Αν ορίστηκε για συντομότερο διάστημα, ισχύει για τέσσερα χρόνια.

Άρθρο 635

Αν δεν καθορίστηκε η διάρκεια της μίσθωσης, η μίσθωση λήγει, αφού περάσουν τέσσερα χρόνια, οποτεδήποτε με καταγγελία καθενός από τα μέρη, που γίνεται τουλάχιστον πριν από έξι μήνες και ισχύει για το τέλος της γεωργικής περιόδου του μισθίου.

Άρθρο 636 - Προϊόντα του μισθίου κατά τη λήξη

Κατά τη λήξη της μίσθωσης ο μισθωτής έχει υποχρέωση να αφήσει από τα προϊόντα του κτήματος, ιδίως από το σπόρο, το χόρτο και το λίπασμα, όση ποσότητα απαιτείται για την τακτική καλλιέργεια του κτήματος έως τη νέα εσοδεία. Εφόσον όμως δεν παρέλαβε τέτοια προϊόντα κατά την είσοδό τους στο κτήμα, έχει αξίωση να αποζημιωθεί γι' αυτά από τον εκμισθωτή.

Άρθρο 637

Στην περίπτωση του άρθρου 615 η προθεσμία της καταγγελίας είναι τουλάχιστον έξι μηνών και η καταγγελία γίνεται για το τέλος της γεωργικής περιόδου του μισθίου.

Άρθρο 638 - Μίσθωση άλλων προσοδοφόρων

Οι διατάξεις που ισχύουν για τη μίσθωση αγροτικού κτήματος, έχουν, με εξαίρεση τα άρθρα 632 έως 637, ανάλογη εφαρμογή και σε μισθώσεις όπου, με αντάλλαγμα την καταβολή μισθώματος, παραχωρείται η χρήση άλλου πράγματος ή δικαιώματος και η κάρπωσή του κατά τους κανόνες της τακτικής εκμετάλλευσης.

Άρθρο 639 - Κτηνοληψία

Σε περίπτωση μίσθωσης κτηνών που δεν περιλαμβάνονται στη μίσθωση αγροτικού κτήματος, και εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια, το μαλλί και η γονή ανήκουν μισά - μισά και στα δύο μέρη, ενώ τα υπόλοιπα ωφελήματα ανήκουν στο μισθωτή. Ο μισθωτής φέρει τη δαπάνη της διατροφής.

Άρθρο 640

Σε περίπτωση μίσθωσης κτηνών, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από την σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια, η τυχαία απώλεια όλων των κτηνών βαρύνει τον εκμισθωτή. Η απώλεια ενός μέρους μόνο απ' αυτά αναπληρώνεται από τη γονή των επόμενων ετών.

Κατά τα λοιπά στη μίσθωση κτηνών εφαρμόζονται αναλόγως οι γενικές διατάξεις για τη μίσθωση πράγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΠΙΜΟΡΤΗ ΑΓΡΟΛΗΨΙΑ

Άρθρο 641 - Έννοια

Στη μίσθωση αγροτικού κτήματος το μίσθωμα μπορεί να συμφωνηθεί σε ποσοστό των καρπών (επίμορτη αγροληψία), που προσδιορίζεται από την επιτόπια συνήθεια, αν δεν έχει οριστεί κάτι άλλο.

Στην επίμορτη αγροληψία εφαρμόζονται αναλόγως όλες οι διατάξεις για τη μίσθωση αγροτικού κτήματος, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά στα άρθρα 642 έως 647.

Άρθρο 642 - Εκμετάλλευση του μισθίου

Ο εκμισθωτής έχει τη γενική διεύθυνση της εκμετάλλευσης του μισθίου και την εποπτεία των σχετικών εργασιών σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης ή της επιτόπιας συνήθειας.

Άρθρο 643 - Διανομή των καρπών

Οι καρποί του μισθίου μοιράζονται ανάμεσα στον εκμισθωτή και στον αγρολήπτη σε ίσα μέρη εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια.

Άρθρο 644

Πριν αρχίσει η συγκομιδή των καρπών ο αγρολήπτης οφείλει να ειδοποιεί τον εκμισθωτή για την έναρξή της.

Άρθρο 645 - Βάρη και φόροι του μισθίου

Τα βάρη και οι φόροι του μισθίου βαρύνουν και τα δύο μέρη ανάλογα με τη συμμετοχή τους στους καρπούς, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη σύμβαση ή από την επιτόπια συνήθεια. Το ίδιο ισχύει και για τις έκτακτες επισκευές καθώς και για τα έξοδα του σπόρου, του λιπάσματος και των αντιπαρασιτικών ή των υλών που είναι χρήσιμες για την αύξηση της γονιμότητας του εδάφους.

Άρθρο 646 - Αγροληψία για ολόκληρη τη ζωή του αγρολήπτη

Αν η αγροληψία συμφωνήθηκε για ολόκληρη τη ζωή του αγρολήπτη ή για διάστημα μακρότερο από δέκα χρόνια, ο αγρολήπτης έχει δικαίωμα, αφού περάσουν δέκα χρόνια, να καταγγείλει τη μίσθωση τουλάχιστον πριν από ένα χρόνο και για το τέλος της γεωργικής περιόδου του μισθίου. Αντίθετη συμφωνία δεν ισχύει.

Άρθρο 647 - Ανικανότητα του αγρολήπτη για καλλιέργεια

Ο εκμισθωτής έχει δικαίωμα να καταγγείλει τη σύμβαση πριν από έξι μήνες και για το τέλος της γεωργικής περιόδου του μισθίου, αν ο αγρολήπτης έγινε από χρόνο νόσημα ανίκανος να καλλιεργεί το κτήμα και τα μέλη της οικογένειάς του δεν μπορούν να τον αντικαταστήσουν σ' αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Άρθρο 648 - Έννοια

Με τη σύμβαση εργασίας ο εργαζόμενος έχει υποχρέωση να παρέχει, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, την εργασία του στον εργοδότη και αυτός να καταβάλλει το συμφωνημένο μισθό.

Σύμβαση εργασίας υπάρχει και όταν ο μισθός υπολογίζεται κατά μονάδα της παρεχόμενης εργασίας ή κατ' αποκοπήν, αρκεί ο εργαζόμενος να προσλαμβάνεται ή να απασχολείται για ορισμένο ή για αόριστο χρόνο.

Άρθρο 649

Αν η εργασία κατά τις συνηθισμένες περιστάσεις παρέχεται μόνο με μισθό, λογίζεται ότι έχει σιωπηρά συμφωνηθεί μισθός.

Άρθρο 650

Εκείνος που έχει άδεια της αρχής ή που προσφέρεται δημόσια να διεξάγει υποθέσεις ή που διεξάγει κατ' επάγγελμα υποθέσεις, λογίζεται ότι αποδέχτηκε την πρόταση για σύμβαση τέτοιας εργασίας, αν δεν την αποκρούσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 651 - Προσωπική φύση της σχέσης

Αν δεν προκύπτει κάτι άλλο από τη συμφωνία ή από τις περιστάσεις, ο εργαζόμενος οφείλει να εκτελέσει αυτοπροσώπως την υποχρέωσή του και η αξίωση του εργοδότη στην εργασία είναι αμεταβίβαστη.

Άρθρο 652 - Υποχρεώσεις του εργαζομένου

Ο εργαζόμενος οφείλει να εκτελέσει με επιμέλεια την εργασία που ανέλαβε και ευθύνεται για τη ζημία που προξενείται στον εργοδότη από δόλο ή από αμέλεια του.

Ο βαθμός της επιμέλειας, για την οποία ευθύνεται ο εργαζόμενος, κρίνεται με βάση τη σύμβαση, ενόψει της μόρφωσης ή των ειδικών γνώσεων που απαιτούνται για την εργασία, καθώς και των ικανοτήτων και των ιδιοτήτων του εργαζομένου που ο εργοδότης γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει.

Άρθρο 653 - Υποχρεώσεις του εργοδότη

Ο εργοδότης έχει υποχρέωση να καταβάλλει το συμφωνημένο ή το συνηθισμένο μισθό.

Άρθρο 654

Αν ο μισθός συνίσταται ολικά ή κατά ένα μέρος σε ποσοστό από τα κέρδη, ο εργοδότης έχει υποχρέωση να παρέχει στον εργαζόμενο ή αντί γι' αυτόν σε πρόσωπο που εκλέγουν τα μέρη ή το δικαστήριο, τις αναγκαίες πληροφορίες για τα κέρδη και τις ζημίες και, εφόσον απαιτείται, έχει υποχρέωση να επιδείξει τα λογιστικά βιβλία.

Άρθρο 655 - Πότε καταβάλλεται ο μισθός

Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία ή συνήθεια, ο μισθός καταβάλλεται μετά την παροχή της εργασίας και, αν υπολογίζεται κατά ορισμένα διαστήματα κατά τη διάρκεια της σύμβασης, καταβάλλεται στο τέλος καθενός απ' αυτά. Σε κάθε περίπτωση μόλις λήξει η σύμβαση γίνεται απαιτητός ο μισθός που αντιστοιχεί στο χρόνο έως τη λήξη. Σε εργασία κατά μονάδα ή κατ' αποκοπήν ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα στις προκαταβολές που δικαιολογούνται από τις περιστάσεις ανάλογα με την εργασία που έχει προσφέρει και τις δαπάνες που τυχόν έκανε.

Άρθρο 656 - Υπερημερία του εργοδότη

Αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή της εργασίας ή αν η αποδοχή της εργασίας είναι αδύνατη από λόγους που τον αφορούν και δεν οφείλονται σε ανώτερη βία, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να απαιτήσει το μισθό, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να παράσχει την εργασία σ' άλλο χρόνο. Ο εργοδότης όμως έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από το μισθό καθετί που ο εργαζόμενος ωφελήθηκε από τη ματαίωση της εργασίας ή από την παροχή της αλλού.

Άρθρο 657 - Λόγοι που εμπόδισαν τον εργαζόμενο

Ο εργαζόμενος διατηρεί την αξίωσή του για το μισθό, αν ύστερα από δεκαήμερη τουλάχιστον παροχή εργασίας εμποδίζεται να εργαστεί από σπουδαίο λόγο που δεν οφείλεται σε υπαιτιότητά του.

Ο εργοδότης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει από το μισθό τα ποσά που εξαιτίας του εμποδίου καταβλήθηκαν στον εργαζόμενο από ασφάλιση υποχρεωτική κατά το νόμο.

Άρθρο 658

Το χρονικό διάστημα κατά το οποίο διατηρείται, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, η αξίωση για το μισθό σε περίπτωση εμποδίου, δεν μπορεί να υπερβεί τον ένα μήνα, αν το εμπόδιο εμφανίστηκε ένα τουλάχιστον έτος μετά την έναρξη της σύμβασης, και το μισό μήνα σε κάθε άλλη περίπτωση. Η αξίωση για το διάστημα αυτό υπάρχει και αν ακόμη ο εργοδότης κατάγγειλε τη μίσθωση επειδή το εμπόδιο του παρείχε το δικαίωμα αυτό.

Άρθρο 659 - Εργασία πέρα από τη συμφωνημένη

Αν παρουσιαστεί ανάγκη για εργασία πέρα από τη συμφωνημένη ή τη συνηθισμένη, ο εργαζόμενος έχει υποχρέωση να την παράσχει, αν είναι σε θέση να το κάνει και η άρνησή του θα ήταν αντίθετη με την καλή πίστη.

Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα για την πρόσθετη αυτή εργασία σε συμπληρωματική αμοιβή, που κανονίζεται ανάλογα με το συμφωνημένο μισθό και με τις ειδικές περιστάσεις.

Άρθρο 660 - Ασθένεια του εργαζομένου

Ο εργοδότης σε περίπτωση ασθένειας του εργαζομένου που έχει προσληφθεί και ζει μαζί του, έχει υποχρέωση να του παρέχει, ενόσω διαρκεί ή σύμβαση, περίθαλψη και ιατρική αντίληψη στο σπίτι ή και σε νοσοκομείο έως ένα μήνα, αν η ασθένεια παρουσιάστηκε τουλάχιστον ένα έτος μετά την έναρξη της σύμβασης, και έως δέκα ημέρες, αν η ασθένεια παρουσιάστηκε μετά τρεις μήνες από την έναρξη της σύμβασης. Ο εργοδότης έχει δικαίωμα να καταλογίσει τις δαπάνες στο μισθό που οφείλει για το χρόνο που διαρκεί η ασθένεια.

Η υποχρέωση του εργοδότη δεν υπάρχει, αν η ασθένεια οφείλεται σε δόλο ή σε βαριά αμέλεια του εργαζομένου ή από την εισαγωγή του σε νοσοκομείο ως ασφαλισμένου υποχρεωτικά για την περίπτωση ασθένειας.

Άρθρο 661

Ο εργοδότης έχει τις υποχρεώσεις του προηγούμενου άρθρου και αν ακόμη, έχοντας εξαιτίας της ασθένειας τέτοιο δικαίωμα, καταγγείλει τη σύμβαση.

Άρθρο 662 - Ασφάλεια και υγιεινή των χώρων εργασίας

Ο εργοδότης οφείλει να διαρρυθμίζει τα σχετικά με την εργασία και με το χώρο της καθώς και τα σχετικά με τη διαμονή, τις εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα ή εργαλεία, έτσι ώστε να προστατεύεται η ζωή και η υγεία του εργαζομένου.

Άρθρο 663

Αν ο εργαζόμενος έχει προσληφθεί και ζει στην κατοικία του εργοδότη, αυτός έχει υποχρέωση να διαρρυθμίζει τα σχετικά με το χώρο της διαμονής και του ύπνου, καθώς και τα σχετικά με την περίθαλψη και με το χρόνο εργασίας και ανάπαυσης, έτσι ώστε να εξασφαλίζονται η υγεία και η ηθική, καθώς και η άσκηση των θρησκευτικών και των πολιτικών καθηκόντων του εργαζομένου.

Άρθρο 664 - Συμφηφισμός ή κρατήσεις του μισθού

Ο εργοδότης δεν μπορεί να συμφηφίσει οφειλόμενο μισθό με απαίτησή του κατά του εργαζομένου, εφόσον ο μισθός αυτός είναι απολύτως αναγκαίος για τη διατροφή του εργαζομένου και της οικογένειάς του.

Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει για το συμφηφισμό με απαίτηση που έχει ο εργοδότης λόγω ζημίας που του προξένησε ο εργαζόμενος με δόλο κατά την εκτέλεση της σύμβασης εργασίας.

Ο μισθός, εφόσον δεν υπόκειται σε συμφηφισμό, είναι και ακατάσχετος.

Άρθρο 665

Στην περίπτωση που συμφωνήθηκαν κρατήσεις από το μισθό, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά θεωρείται ότι έγιναν για την κάλυψη ενδεχόμενης ζημίας του εργοδότη. Τέτοιες κρατήσεις είναι ισχυρές μόνο στο μέτρο του προηγούμενου άρθρου και είναι τοκοφόρες αφότου έγιναν.

Άρθρο 666 - Παροχή άδειας

Ο εργοδότης, αν η εργασία εξαντλεί εντελώς ή σημαντικά τις παραγωγικές δυνάμεις του εργαζομένου, έχει υποχρέωση να του δίνει κάθε χρόνο άδεια για δέκα τουλάχιστον συνεχείς ημέρες, αν η συμβατική σχέση υπάρχει χωρίς διακοπή ήδη από ένα χρόνο, για δεκαπέντε ημέρες αν η σχέση υπάρχει από πέντε χρόνια και για είκοσι ημέρες αν η σχέση υπάρχει από δεκαπέντε χρόνια.

Κατά τη διάρκεια της άδειας ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα στο μισθό.

Άρθρο 667

Η άδεια του προηγούμενου άρθρου δίνεται στην κατάλληλη, ενόψει των συνθηκών της εργασίας, εποχή. Στο χρόνο της άδειας δεν υπολογίζεται ο χρόνος που ο εργαζόμενος εμποδίζεται να εργαστεί, αλλά έχει δικαίωμα στο μισθό.

Ο εργοδότης δεν έχει υποχρέωση να δώσει άδεια, από τότε που ο εργαζόμενος κατάγγειλε τη σύμβαση.

Άρθρο 668 - Δικαίωμα στις εφευρέσεις

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 01.01.1988 με την παρ. 2 άρθρου 25 Ν. 1733/1987, ΦΕΚ Α' 171).

Άρθρο 669 - Λήξη της σύμβασης

Η σύμβαση εργασίας παύει αυτοδικαίως, όταν λήξει ο χρόνος για τον οποίο συνομολογήθηκε.

Σύμβαση εργασίας που η διάρκειά της δεν ορίστηκε ούτε συνάγεται από το είδος και το σκοπότης εργασίας, λύνεται ύστερα από καταγγελία καθενός από τα μέρη. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη σύμβαση, η καταγγελία πρέπει να γίνει πριν από δεκαπέντε ημέρες και επιφέρει τη λύση μετά τη παρέλευση αυτής της προθεσμίας. Δεν μπορεί να συμφωνηθεί υπέρ του εργοδότη προθεσμία συντομότερη από τη νόμιμη.

Άρθρο 670

Η σύμβαση εργασίας που η διάρκειά της ορίζεται για ολόκληρη τη ζωή ενός προσώπου ή υπερβαίνει την πενταετία μπορεί, όταν περάσουν πέντε χρόνια, να καταγγελθεί από τον εργαζόμενο οποτεδήποτε, αφού τηρηθεί εξαμήνη προθεσμία καταγγελίας.

Άρθρο 671 - Σιωπηρή ανανέωση

Η σύμβαση εργασίας που συνομολογήθηκε για ορισμένο χρόνο λογίζεται πως ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο, αν μετά τη λήξη του χρόνου της ο εργαζόμενος εξακολουθεί την εργασία χωρίς να εναντιώνεται ο εργοδότης.

Άρθρο 672 - Καταγγελία για σπουδαίο λόγο

Καθένα από τα μέρη έχει δικαίωμα σε κάθε περίπτωση να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση για σπουδαίο λόγο, χωρίς να τηρήσει προθεσμία. Το δικαίωμα αυτό δεν μπορεί να αποκλειστεί με συμφωνία.

Άρθρο 673

Αν ο σπουδαίος λόγος, για τον οποίο έγινε η καταγγελία, συνίσταται ή οφείλεται σε αθέτηση της σύμβασης, εκείνος που την αθέτησε έχει υποχρέωση σε αποζημίωση.

Άρθρο 674

Αν ο σπουδαίος λόγος, για τον οποίο ο εργοδότης έκανε την καταγγελία, οφείλεται σε μεταβολή των προσωπικών ή των περιουσιακών του σχέσεων, το δικαστήριο μπορεί, κατά την κρίση του, να επιδικάσει στον εργαζόμενο εύλογη αποζημίωση.

Άρθρο 675 - Θάνατος του ενός

Η σύμβαση εργασίας λύνεται με το θάνατο του εργαζομένου.

Με το θάνατο του εργοδότη η σύμβαση λύνεται μόνο όταν τα μέρη απέβλεψαν κυρίως στο πρόσωπό του. Σ' αυτή την περίπτωση το δικαστήριο μπορεί, κατά την κρίση του, να επιδικάσει στον εργαζόμενο εύλογη αποζημίωση.

Άρθρο 676 - Εμπιστευτικές εργασίες

Σύμβαση εμπιστευτικών ελευθέρων εργασιών, στην οποία ο εργαζόμενος δεν τελεί σε διαρκή σχέση με πάγιο μισθό, μπορεί να καταγγελθεί από τον εργοδότη και χωρίς σπουδαίο λόγο. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο εργαζόμενος, που όμως ευθύνεται σε αποζημίωση, αν καταγγείλει άκαιρα τη σύμβαση.

Άρθρο 677 - Άδειες για ανεύρεση άλλης εργασίας

Όταν καταγγελθεί η σύμβαση, ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα να ζητήσει τον αναγκαίο ελεύθερο χρόνο για να βρει άλλη εργασία, εφόσον δεν του μένει διαφορετικά κατάλληλος χρόνος γι' αυτό το σκοπό.

Άρθρο 678 - Πιστοποιητικό εργασίας

Κατά τη λήξη της σύμβασης ο εργαζόμενος μπορεί να απαιτήσει από τον εργοδότη πιστοποιητικό για το είδος και τη διάρκεια της εργασίας του. Μόνο αν το ζητήσει ειδικά ο εργαζόμενος, βεβαιώνεται και η ποιότητα της εργασίας του και η διαγωγή του.

Άρθρο 679 - Παραίτηση του εργαζομένου από δικαιώματά του

Είναι άκυρη η συμφωνία με την οποία περιορίζονται τα δικαιώματα του εργαζομένου από τα άρθρα 656 έως 658, 659 παρ. 2 έως 667, 668 εδ. 2, 670, 674, 677 και 678.

Άρθρο 680 - Συλλογική σύμβαση εργασίας

Με σύμβαση ανάμεσα σε εργοδότες ή ένωση εργοδοτών και σε εργαζομένους ή ένωση εργαζομένων (συλλογική σύμβαση εργασίας) μπορούν να καθορίζονται, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του νόμου, οι όροι με τους οποίους θα συνομολογούνται οι επιμέρους συμβάσεις εργασίας των ατόμων ή των ενώσεων που υποβάλλονται στη συλλογική σύμβαση.

Η συλλογική σύμβαση απαιτείται να καταρτιστεί εγγράφως.

Οι όροι των επιμέρους συμβάσεων εργασίας, που είναι αντίθετοι με τη συλλογική σύμβαση, είναι άκυροι, εφόσον δεν είναι ευνοϊκότεροι για τον εργαζόμενο, και στη θέση τους ισχύουν οι όροι της συλλογικής σύμβασης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΟΥ

Άρθρο 681 - Έννοια

Με τη σύμβαση έργου ο εργολάβος έχει υποχρέωση να εκτελέσει το έργο και ο εργοδότης να καταβάλει τη συμφωνημένη αμοιβή.

Σχόλια: Βλέπε και άρθρο 6 ν. 2527/1997 (ΦΕΚ Α' 206), για την έκδοση κοινής απόφασης Υπουργών για τη σύναψη μίσθωσης σύμβασης έργου από υπηρεσίες και νομικά πρόσωπα δημοσίου τομέα με φυσικά πρόσωπα.

Άρθρο 682

Αμοιβή λογίζεται πως έχει συμφωνηθεί σιωπηρά, αν το έργο συνηθίζεται να εκτελείται μόνο με αμοιβή.

Η διάταξη του άρθρου 650 εφαρμόζεται αναλόγως.

Άρθρο 683

Όταν πρόκειται για σύμβαση κατασκευής έργου, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν την ύλη που απαιτείται για το σκοπό αυτό τη χορηγεί ο εργολάβος, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την πώληση, και αν τη χορηγεί ο εργοδότης εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη σύμβαση έργου.

Άρθρο 684 - Υποκατάσταση άλλου

Ο εργολάβος δεν έχει δικαίωμα να υποκαταστήσει άλλον στην εκτέλεση του έργου, εκτός αν προκύπτει το αντίθετο από τη σύμβαση ή από τη φύση του έργου.

Άρθρο 685 - Υποχρεώσεις του εργολάβου

Ο εργολάβος έχει την υποχρέωση να χρησιμοποιεί με επιμέλεια την ύλη που χορήγησε ο εργοδότης, να λογοδοτήσει σχετικά και να επιστρέψει στον εργοδότη το τυχόν υπόλοιπο της ύλης.

Αν, κατά την εκτέλεση του έργου, η ύλη που χορήγησε ο εργοδότης ή το γήπεδο που αυτός υπέδειξε παρουσιάσουν ελαττώματα ή αν προκύψει από άλλη αιτία κατάσταση από την οποία κινδυνεύει η έγκαιρη ή η προσήκουσα εκτέλεση, ο εργολάβος οφείλει να ειδοποιήσει σχετικά τον εργοδότη χωρίς υπαίτια καθυστέρηση· αλλιώς ευθύνεται για τις επιζήμιες συνέπειες.

Άρθρο 686 - Δικαιώματα του εργοδότη

Αν ο εργολάβος δεν αρχίσει εγκαίρως την εκτέλεση του έργου ή αν, χωρίς υπαιτιότητα του εργοδότη, επιβραδύνει την εκτέλεση στο σύνολό της ή εν μέρει με τρόπο που αντιβαίνει στη σύμβαση και καθιστά αδύνατη την έγκαιρη περάτωση του έργου, ο εργοδότης μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση, χωρίς να περιμένει το χρόνο της παράδοσης του έργου. Όταν υπάρχει υπερημερία του εργολάβου, διατηρούνται ακέραια τα δικαιώματα που έχει ο εργοδότης εξαιτίας της.

Άρθρο 687

Αν κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου προβλέπεται με βεβαιότητα κατασκευή ελαττωματική ή αντίθετη προς τη σύμβαση από υπαιτιότητα του εργολάβου, ο εργοδότης έχει δικαίωμα να τάξει σ' αυτόν εύλογη προθεσμία για να διορθώσει τις ελλείψεις και, αν αυτή περάσει άπρακτη, να εκτελέσει αυτός τη διόρθωση σε βάρος του εργολάβου.

Άρθρο 688 - Επουσιώδη ελαττώματα του έργου

Αν το έργο που εκτελέστηκε έχει επουσιώδη ελαττώματα, ο εργοδότης έχει δικαίωμα να απαιτήσει είτε τη διόρθωσή τους μέσα σε εύλογη προθεσμία, εφόσον η διόρθωση δεν απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, είτε ανάλογη μείωση της αμοιβής.

Άρθρο 689 - Ουσιώδη ελαττώματα του έργου

Αν το έργο που εκτελέστηκε έχει ουσιώδη ελαττώματα που το κάνουν άχρηστο ή αν του λείπουν συμφωνημένες ιδιότητες, ο εργοδότης έχει, αντί για τα δικαιώματα του προηγούμενου άρθρου, το δικαίωμα "να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση".

Στην περίπτωση της "υπαναχώρησης" ή μείωσης της αμοιβής εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 541, 546 έως 549, 551 έως 553, που ισχύουν για την πώληση.

Σχόλια: Οι εντός " " φράσεις των παρ. 1 και 2 τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν από 21.08.2002 με την παρ. 2 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 690 - Ελλείψεις από υπαιτιότητα

Ο εργοδότης έχει δικαίωμα αντί για "υπαναχώρηση" ή μείωση, να απαιτήσει αποζημίωση για μη εκτέλεση της σύμβασης, αν οι ελλείψεις του έργου οφείλονται σε υπαιτιότητα του εργολάβου.

Σχόλια: Η εντός " " λέξη τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 21.08.2002 με την παρ. 2 άρθρου 1 Ν. 3043/2002 (ΦΕΚ Α' 192).

Άρθρο 691

Ο εργοδότης δεν έχει κανένα δικαίωμα για ελλείψεις του έργου, αν είναι υπαίτιος γι' αυτές, είτε εξαιτίας των οδηγιών που έδωσε παρά τις ρητές αντιρρήσεις του εργολάβου είτε κατ' άλλο τρόπο.

Άρθρο 692 - Έγκριση του έργου

Μετά την έγκριση του έργου από τον εργοδότη ο εργολάβος απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για τις ελλείψεις του, εκτός αν αυτές δεν μπορούσαν να διαπιστωθούν με κανονική εξέταση όταν έγινε η παραλαβή του έργου ή αν ο εργολάβος τις απέκρυψε με δόλο.

Άρθρο 693 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις του εργοδότη εξαιτίας ελλείψεων του έργου παραγράφονται, όταν περάσουν δέκα χρόνια από τότε που έγινε η παραλαβή του, αν πρόκειται για οικοδομήματα ή για άλλες ακίνητες εγκαταστάσεις· αλλιώς παραγράφονται σε έξι μήνες· στην παραγραφή αυτή εφαρμόζονται ανάλογα τα άρθρα 555 παρ. 2 έως 558.

Άρθρο 694 - Χρόνος πληρωμής της αμοιβής

Η αμοιβή του εργολάβου καταβάλλεται κατά την παράδοση του έργου. Αν η αμοιβή συνίσταται σε χρήματα και δεν πιστώθηκε, είναι τοκοφόρα από την παράδοση του έργου.

Αν η παράδοση του έργου και η καταβολή της αμοιβής συμφωνήθηκε να γίνουν τμηματικά, η αμοιβή καταβάλλεται μόλις γίνει η παράδοση κάθε τμήματος.

Άρθρο 695 - Ενέχυρο του εργολάβου

Για τις απαιτήσεις του από τη σύμβαση ο εργολάβος έχει νόμιμο ενέχυρο στα κινητά πράγματα του εργοδότη που κατασκεύασε ή επισκεύασε, εφόσον αυτά βρίσκονται στην κατοχή του.

Άρθρο 696 - Μεταβολή τιμών του προϋπολογισμού

Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 388, αν η σύμβαση καταρτίστηκε με βάση προϋπολογισμό που την ακρίβειά του εγγυήθηκε ρητά ο εργολάβος, αυτός δεν μπορεί να ζητήσει αύξηση της αμοιβής, και αν ακόμη υπερτιμήθηκαν μεταγενέστερα οι προϋπολογισμένες εργασίες.

Άρθρο 697

Αν ο εργολάβος δεν εγγυήθηκε την ακρίβεια του προϋπολογισμού και προκύπτει ανάγκη να γίνει ουσιώδης υπέρβασή του, ο εργοδότης μπορεί να υπαναχωρήσει από τη σύμβαση παρέχοντας στον εργολάβο αμοιβή για τις εργασίες που εκτελέστηκαν έως την υπαναχώρηση.

Ο εργολάβος οφείλει να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον εργοδότη ότι εμφανίζεται ανάγκη να γίνει υπέρβαση του προϋπολογισμού, διαφορετικά χάνει κάθε αξίωση για την επιπλέον δαπάνη ή εργασία.

Άρθρο 698 - Ποιός φέρει τον κίνδυνο του έργου

Ο εργολάβος φέρει τον κίνδυνο του έργου ωστόσο γίνει η παράδοσή του. Αν ο εργοδότης έγινε υπερήμερος ως προς την αποδοχή, αυτός φέρει τον κίνδυνο.

Ο εργοδότης φέρει τον κίνδυνο της τυχαίας καταστροφής και χειροτέρευσης του υλικού που είχε δώσει.

Άρθρο 699

Αν από ελάττωμα της ύλης που χορήγησε ο εργοδότης ή εξαιτίας του τρόπου που αυτός όρισε για την εκτέλεση, το έργο καταστράφηκε ή χειροτέρευσε πριν από την παράδοση ή έγινε αδύνατη η εκτέλεσή του, ο εργολάβος έχει δικαίωμα, εφόσον επέστησε εγκαίρως την προσοχή του εργοδότη σ' αυτούς τους κινδύνους, να απαιτήσει αμοιβή για την εργασία που εκτελέστηκε και απόδοση των δαπανών που δεν περιλαμβάνονται στην αμοιβή. Δεν αποκλείεται και περαιτέρω ευθύνη του εργοδότη εξαιτίας της υπαιτιότητάς του.

Άρθρο 700 - Δικαίωμα του εργοδότη για καταγγελία

Ο εργοδότης έχει δικαίωμα έως την αποπεράτωση του έργου να καταγγείλει οποτεδήποτε τη σύμβαση. Αν γίνει καταγγελία, οφείλεται στον εργολάβο η συμφωνημένη αμοιβή, αφαιρείται όμως απ'

αυτήν η δαπάνη που εξοικονομήθηκε από τη ματαίωση της σύμβασης, καθώς και οτιδήποτε άλλο ωφελήθηκε ο εργολάβος από άλλη εργασία του ή παρέλειψε με δόλο να ωφεληθεί.

Άρθρο 701 - Θάνατος του εργολάβου

Η σύμβαση λύνεται με το θάνατο του εργολάβου, αν τα μέρη απέβλεψαν κυρίως στο πρόσωπό του. Σε τέτοια περίπτωση ο εργοδότης οφείλει να καταβάλει την αξία του χρήσιμου υλικού και το μέρος της αμοιβής που αναλογεί στην εργασία που εκτελέστηκε.

Άρθρο 702 - Μισθοί εργατών

Οι εργάτες που χρησιμοποιούνται από τον εργολάβο στην κατασκευή οικοδομικού έργου ή άλλης ακίνητης εγκατάστασης έχουν για το μισθό τους απαίτηση απευθείας κατά του εργοδότη έως το ποσό που αυτός οφείλει στον εργολάβο.

Αφότου ο εργάτης δήλωσε στον εργοδότη πως ασκεί την απαίτησή του, αυτός δεν μπορεί πια να καταβάλει στον εργολάβο ή στο διάδοχό του ή να συμβιβαστεί μαζί τους έτσι ώστε να ζημιωθεί ο εργάτης.

Η συμφωνία που περιορίζει προκαταβολικά αυτά τα δικαιώματα του εργάτη είναι άκυρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΜΕΣΙΤΕΙΑ

Άρθρο 703 - Έννοια

Εκείνος που υποσχέθηκε αμοιβή σε κάποιον (μεσίτη) για τη μεσολάβηση ή την υπόδειξη ευκαιρίας για τη σύναψη μιας σύμβασης, έχει υποχρέωση να πληρώσει μόνο αν η σύμβαση καταρτιστεί ως συνέπεια αυτής της μεσολάβησης ή υπόδειξης. Αν καταρτίστηκε προσύμφωνο αλλά η οριστική σύμβαση ματαιώθηκε, οφείλεται μόνο η μισή αμοιβή.

Για τις δαπάνες του ο μεσίτης έχει αξίωση, μόνο αν συμφωνήθηκε η καταβολή τους. Σ' αυτή την περίπτωση οι δαπάνες οφείλονται και αν ακόμη δεν καταρτίστηκε η σύμβαση.

Άρθρο 704

Αν η σύμβαση καταρτίστηκε με αναβλητική αίρεση, η αμοιβή του μεσίτη καταβάλλεται, αν πληρωθεί η αίρεση.

Αν η σύμβαση καταρτίστηκε με διαλυτική αίρεση, η αμοιβή καταβάλλεται μόλις συναφθεί η σύμβαση.

Άρθρο 705

Αμοιβή λογίζεται ότι συμφωνήθηκε σιωπηρά, αν η μεσολάβηση ή η υπόδειξη κατά τις συνηθισμένες περιστάσεις γίνεται μόνο με αμοιβή ή αν ανατέθηκε σε επαγγελματία μεσίτη.

Αν δεν ορίστηκε το ποσό της αμοιβής, οφείλεται η αμοιβή που ισχύει κατά τη διατίμηση και, αν δεν υπάρχει διατίμηση, η αμοιβή που συνηθίζεται στον τόπο.

Άρθρο 706

Ο μεσίτης δεν έχει δικαίωμα σε αμοιβή ούτε σε δαπάνες, αν αντίθετα με το περιεχόμενο της σύμβασης, ενέργησε και για τον άλλο συμβαλλόμενο. Το ίδιο ισχύει αν ο μεσίτης δέχτηκε από τον άλλο υπόσχεση αμοιβής υπό περιστάσεις αντίθετες προς την καλή πίστη.

Άρθρο 707 - Υπέρμετρη αμοιβή

Αν η συμφωνημένη αμοιβή του μεσίτη είναι δυσανάλογα μεγάλη, μειώνεται από το δικαστήριο, με αίτηση του οφειλέτη, στο μέτρο που αρμόζει.

Άρθρο 708 - Προξενητικά γάμου

Η υπόσχεση προξενητικών γάμου είναι άκυρη, και αυτά που τυχόν καταβλήθηκαν αναζητούνται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

Άρθρο 709 - Έννοια

Εκείνος που δημόσια προκήρυξε αμοιβή για την εκτέλεση πράξης, ιδίως για την επίτευξη αποτελέσματος, οφείλει την αμοιβή σ' αυτόν που εκτέλεσε, και αν ακόμη αυτός ενέργησε άσχετα με την προκήρυξη.

Προκήρυξη επάθλου που πρόκειται να απονεμηθεί ύστερα από διαγωνισμό, είναι ισχυρή μόνο αν περιέχει προθεσμία για τη διεξαγωγή του διαγωνισμού.

Άρθρο 710 - Ανάκληση

Όσπου περατωθεί η πράξη, εκείνος που έκανε την προκήρυξη μπορεί να την ανακαλέσει με τον ίδιο τρόπο που την έκανε ή με παραπλήσιο τρόπο ή με ιδιαίτερη ανακοίνωση, εκτός αν στην προκήρυξη παραιτήθηκε από την ανάκληση. Σε περίπτωση αμφιβολίας ο προσδιορισμός προθεσμίας για την εκτέλεση της πράξης λογίζεται ως παραίτηση.

Αν η ανάκληση δεν γνωστοποιήθηκε με τον τρόπο αυτό, είναι άκυρη απέναντι σ' εκείνον που, αγνοώντας την ανάκληση και έχοντας αποβλέψει στην προκήρυξη, εκτέλεσε την πράξη.

Άρθρο 711 - Εκτέλεση από περισσότερους

Αν την πράξη που προκηρύχθηκε εκτέλεσαν περισσότεροι αυτοτελώς, η αμοιβή ανήκει, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από την προκήρυξη, σ' αυτόν που πρώτος την εκτέλεσε, και, σε περίπτωση σύγχρονης εκτέλεσης από περισσότερους, σε όλους κατά ίσα μέρη.

Άρθρο 712

Αν για την επίτευξη του αποτελέσματος συντέλεσαν περισσότεροι, η αμοιβή κατανέμεται μεταξύ τους απ' αυτόν που την προκήρυξε κατά δίκαιη κρίση ανάλογα με τη συμβολή του καθενός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΝΤΟΛΗ

Άρθρο 713 - Έννοια

Με τη σύμβαση της εντολής ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να διεξαγάγει χωρίς αμοιβή την υπόθεση που του ανέθεσε ο εντολέας.

Άρθρο 714

Ο εντολοδόχος ευθύνεται για κάθε πταίσμα.

Άρθρο 715 - Υποκατάσταση άλλου

Ο εντολοδόχος, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά στη σύμβαση, δεν έχει δικαίωμα να υποκαταστήσει άλλον για την εκτέλεση της εντολής, εκτός αν εξαναγκαστεί από τις περιστάσεις ή αν συνηθίζεται η υποκατάσταση.

Άρθρο 716

Αν ο εντολοδόχος υποκατέστησε άλλον χωρίς δικαίωμα, ευθύνεται για το πταίσμα του άλλου σαν να ήταν δικό του πταίσμα.

Αν υποκατέστησε άλλον έχοντας το σχετικό δικαίωμα, ο εντολοδόχος ευθύνεται μόνο για πταίσμα ως προς την εκλογή του υποκατάστατου και ως προς τις οδηγίες που του έδωσε.

Και στις δύο περιπτώσεις ο εντολέας μπορεί ν' ασκήσει απευθείας κατά του υποκαταστάτου τις αγωγές που έχει εναντίον του ο εντολοδόχος.

Άρθρο 717 - Παρέκκλιση από τα όρια της εντολής

Ο εντολοδόχος μπορεί να παρεκκλίνει από τα όρια της εντολής μόνο όταν αδυνατεί να ειδοποιήσει τον εντολέα και είναι συγχρόνως φανερό ότι ο εντολέας θα το είχε επιτρέψει, αν γνώριζε τα περιστατικά που προκάλεσαν την παρέκκλιση.

Άρθρο 718 - Υποχρέωση του εντολοδόχου

Ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να παρέχει πληροφορίες στον εντολέα σχετικά με την υπόθεση που του ανατέθηκε και μετά το πέρας της εντολής οφείλει λογοδοσία.

Άρθρο 719

Ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον εντολέα καθετί που έλαβε για την εκτέλεση της εντολής ή απέκτησε από την εκτέλεσή της.

Άρθρο 720

Ο εντολοδόχος, αν χρησιμοποίησε για τον εαυτό του χρήματα του εντολέα, οφείλει τόκο γι' αυτά από τότε που τα χρησιμοποίησε.

Άρθρο 721 - Υποχρεώσεις του εντολέα

Ο εντολέας έχει υποχρέωση να προκαταβάλει τις δαπάνες που απαιτούνται για την εκτέλεση της εντολής.

Άρθρο 722

Ο εντολέας οφείλει να αποδώσει στον εντολοδόχο οτιδήποτε αυτός δαπάνησε για την κανονική εκτέλεση της εντολής.

Άρθρο 723

Ο εντολέας οφείλει να ανορθώσει κάθε ζημία που ο εντολοδόχος έπαθε χωρίς πταίσμα του κατά την εκτέλεση της εντολής.

Άρθρο 724 - Ανάκληση της εντολής

Ο εντολέας έχει δικαίωμα να ανακαλέσει την εντολή οποτεδήποτε. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη, εκτός αν η εντολή αφορά και το συμφέρον του εντολοδόχου ή τρίτου.

Άρθρο 725 - Καταγγελία από τον εντολοδόχο

Ο εντολοδόχος έχει δικαίωμα να καταγγείλει την εντολή οποτεδήποτε, αν δεν παραιτήθηκε από το δικαίωμα αυτό. Αν υπάρχει σπουδαίος λόγος, η παραίτηση είναι χωρίς αποτέλεσμα.

Αν η καταγγελία έγινε άκαιρα χωρίς σπουδαίο λόγο, ο εντολοδόχος έχει υποχρέωση να ανορθώσει τη ζημία που η καταγγελία προξένησε στον εντολέα.

Άρθρο 726 - Λύση της εντολής

"Η εντολή λύνεται, αν δεν ορίστηκε το αντίθετο, με το θάνατο του εντολέα ή του εντολοδόχου, καθώς επίσης με την υποβολή τους σε δικαστική συμπαράσταση ή την πτώχευσή τους. Το ίδιο αποτέλεσμα επιφέρει, σε περίπτωση νομικού προσώπου, η διάλυσή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 18 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 727

Αν στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου η λύση της εντολής εκθέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα του εντολέα, ο εντολοδόχος, ο κληρονόμος του ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του έχει υποχρέωση να συνεχίσει την υπόθεση που έχει ανατεθεί ωστόσο μπορεί να φροντίσει ο εντολέας ή ο κληρονόμος του ή ο νόμιμος αντιπρόσωπός του.

Άρθρο 728

Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 224, ο εντολέας ή ο κληρονόμος του ευθύνεται, σαν να υπήρχε ακόμη η εντολή, από τις υποθέσεις που ο εντολοδόχος διεξήγαγε πριν πληροφορηθεί τη λύση της εντολής.

Άρθρο 729 - Συμβουλή ή σύσταση

Αν κάποιος έδωσε συμβουλή ή σύσταση, δεν ευθύνεται για τη ζημία που προξενήθηκε απ' αυτήν, εκτός αν με σύμβαση ανέλαβε την ευθύνη ή αν βρισκόταν σε δόλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΑΛΛΟΤΡΙΩΝ

Άρθρο 730 - Έννοια

Όποιος διοικεί χωρίς εντολή ξένη υπόθεση έχει υποχρέωση να τη διεξάγει προς το συμφέρον του κυρίου και σύμφωνα με την πραγματική ή την εικαζόμενη θέληση του κυρίου.

Αντίθετη θέληση του κυρίου για τη διοίκηση της υπόθεσης δεν λαμβάνεται υπόψη, αν αντιβαίνει στο νόμο ή στα χρηστά ήθη.

Άρθρο 731 - Υποχρεώσεις του διοικητή

Ο διοικητής αλλοτρίων ευθύνεται για κάθε ππαίσιμα. Αν ανέλαβε τη διοίκηση εναντίον της πραγματικής ή της εικαζόμενης θέλησης του κυρίου και έπρεπε να το είχε διαγνώσει, ευθύνεται και για τα τυχαία γεγονότα, εκτός αν αποδείξει ότι η ζημία θα επερχόταν και χωρίς την ανάμιξή του.

Άρθρο 732

Όποιος διοίκησε ξένες υποθέσεις για να αποτρέψει κίνδυνο που απειλούσε τον κύριο ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια.

Άρθρο 733

Ο διοικητής αλλοτρίων οφείλει, μόλις μπορέσει, να αναγγείλει στον κύριο ότι ανέλαβε τη διοίκηση και να περιμένει, αν δεν υπάρχει άμεσος κίνδυνος από την αναβολή, τις οδηγίες του κυρίου.

Άρθρο 734

Ο διοικητής αλλοτρίων έχει απέναντι στον κύριο υποχρέωση να λογοδοτήσει, να αποδώσει όσα απέκτησε από τη διοίκηση και να καταβάλει τόκους κατά τις διατάξεις για την εντολή, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 735

Αν ο διοικητής αλλοτρίων είναι ανίκανος ή περιορισμένα ικανός για δικαιοπραξία, ευθύνεται από τη διοίκηση μόνο κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό. Δεν αποκλείεται περαιτέρω ευθύνη από αδικοπραξία.

Άρθρο 736 - Δικαιώματα του διοικητή

Αν ο διοικητής αλλοτρίων ανέλαβε τη διοίκηση προς το συμφέρον και σύμφωνα με την πραγματική ή την εικαζόμενη θέληση του κυρίου, έχει δικαίωμα να ζητήσει απ' αυτόν τις δαπάνες της διοίκησης και την ανόρθωση των ζημιών κατά τις διατάξεις για την εντολή, που εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 737

Αν δεν συντρέχουν οι όροι του προηγούμενου άρθρου, ο διοικητής δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει την ανόρθωση των ζημιών. Απόδοση των δαπανών δικαιούται να ζητήσει μόνο κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 738

Ο διοικητής δεν έχει καμιά αξίωση από τη διοίκηση, αν είχε την πρόθεση να μην απαιτήσει δαπάνες ή αποζημίωση.

Αν κάποιος έδωσε διατροφή σε συγγενή του εξ αίματος σε ευθεία γραμμή ή δεύτερου βαθμού σε πλάγια γραμμή, λογίζεται σε περίπτωση αμφιβολίας υπέρ αυτού του συγγενή ότι υπήρχε η πρόθεση αυτή.

Άρθρο 739 - Διοίκηση από κάποιον ξένων υποθέσεων ως δικών του

Όποιος, γνωρίζοντας ότι πρόκειται για ξένη υπόθεση, τη διοικεί σαν δική του, με την επιφύλαξη της τυχόν ευθύνης του από αδικοπραξία, έχει τις υποχρεώσεις από τη διοίκηση αλλοτρίων. Στην περίπτωση αυτή ο διοικητής έχει δικαίωμα να απαιτήσει δαπάνες μόνο κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 740

Οι διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων δεν εφαρμόζονται αν κάποιος διεξάγει ξένη υπόθεση νομίζοντας πως είναι δική του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΤΑΙΡΙΑ

Άρθρο 741 - Έννοια

Με τη σύμβαση της εταιρίας δύο ή περισσότεροι έχουν αμοιβαίως υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό και ιδίως οικονομικό.

Άρθρο 742 - Εισφορές

Οι εισφορές των εταίρων μπορούν να συνίστανται σε εργασία τους, σε χρήματα ή σε άλλα αντικείμενα, καθώς και σε κάθε άλλη παροχή.

Αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, οι εταίροι είναι υποχρεωμένοι σε ίσες εισφορές.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 743 - Υποχρεώσεις του εταίρου

Σε περίπτωση υπερημερίας ή αδυναμίας του εταίρου να καταβάλει την εισφορά και να εκτελέσει τις υποχρεώσεις του, αντί για το δικαίωμα υπαναχώρησης κατά τις αρχές για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις, χωρεί καταγγελία της εταιρίας.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 744

Ως προς τον κίνδυνο της εισφοράς και την ευθύνη για ελαττώματά της εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τη μίσθωση, αν η εισφορά συνίσταται στη χρήση πράγματος ή σε εργασία, και οι διατάξεις για την πώληση, αν η εισφορά συνίσταται στην κυριότητα του πράγματος.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 745

Ο εταίρος αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, δεν έχει υποχρέωση να αυξήσει την εισφορά του, ούτε να τη συμπληρώσει, αν μειώθηκε εξαιτίας ζημιών μετά την πραγματοποίησή της.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 746

Ο εταίρος ευθύνεται μόνο για την επιμέλεια που δείχνει στις δικές του υποθέσεις.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 747

Ο εταίρος δεν δικαιούται να ενεργεί για δικό του ή ξένο λογαριασμό πράξεις αντίθετες με τα συμφέροντα της εταιρίας.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 748 - Διοίκηση της εταιρίας

Η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανήκει, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, σε όλους μαζί τους εταίρους. Για κάθε πράξη χρειάζεται η συναίνεση όλων των εταίρων.

Αν κατά την εταιρική σύμβαση η απόφαση λαμβάνεται κατά πλειοψηφία, σε περίπτωση αμφιβολίας η πλειοψηφία υπολογίζεται με βάση το συνολικό αριθμό των εταίρων.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 749

Αν η διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων ανατέθηκε σε έναν ή σε μερικούς από τους εταίρους, οι υπόλοιποι αποκλείονται από τη διαχείριση.

Αν η διαχείριση ανατέθηκε σε μερικούς μόνο από τους εταίρους, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 750

Αν με την εταιρική σύμβαση η διαχείριση των υποθέσεων ανατέθηκε σε περισσότερους ή σε όλους τους συνεταίρους, με την έννοια ότι μπορεί και ο καθένας να ενεργεί μόνος, καθένας από τους λοιπούς διαχειριστές εταιρών μπορεί, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, να εναντιωθεί στην ενέργεια μιας πράξης πριν από την εκτέλεσή της.

Απέναντι στους τρίτους η εναντίωση ενεργεί μόνο αν αυτοί συναλλάχθηκαν γνωρίζοντάς την.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 751

Αν υπάρχουν περισσότεροι διαχειριστές εταίροι, ο καθένας τους δικαιούται να ενεργεί μόνος χωρίς τη συναίνεση των λοιπών ή παρά την εναντίωση κάποιου απ' αυτούς, αν πρόκειται για επείγον μέτρο από την παράλειψη του οποίου απειλείται σοβαρή ζημία της εταιρίας.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 752 - Ανάκληση του διαχειριστή

Η διαχείριση που έχει ανατεθεί με την εταιρική σύμβαση σε έναν ή σε μερικούς από τους εταίρους μπορεί να ανακληθεί μόνο για σπουδαίο λόγο. Η συμφωνία που αποκλείει την ανάκληση για σπουδαίο λόγο είναι άκυρη.

Σπουδαίος λόγος θεωρείται ιδίως η βαριά παράβαση καθηκόντων ή η ανικανότητα για τακτική διαχείριση.

Η ανάκληση γίνεται με ομόφωνη απόφαση όλων των λοιπών εταίρων, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 753 - Παραίτηση

Ο εταίρος έχει δικαίωμα να παραιτηθεί από τη διαχείριση που του έχει ανατεθεί με την εταιρική σύμβαση μόνο για σπουδαίο λόγο. Συμφωνία που αποκλείει την παραίτηση για σπουδαίο λόγο είναι άκυρη.

Όποιος παραιτείται άκαιρα, χωρίς σπουδαίο λόγο που να δικαιολογεί την άκαιρη παραίτηση, ευθύνεται για τη ζημία της εταιρίας απ' αυτή την ενέργειά του.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 754 - Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων

Ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του διαχειριστή εταίρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 714 έως 723 για την εντολή.

Ο εταίρος δεν έχει δικαίωμα να αμειφθεί για τη διαχείριση, εκτός αν υπάρχει αντίθετη συμφωνία.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 755

Κάθε εταίρος έχει δικαίωμα να πληροφορείται αυτοπροσώπως για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, να εξετάζει τα βιβλία και τα έγγραφα, καθώς και να καταρτίζει περιληψη της περιουσιακής κατάστασης της εταιρίας. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 756

Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 750 παρ. 2, ο εταίρος εφόσον έχει επιτραπεί σ' αυτόν η διαχείριση με την εταιρική σύμβαση, λογίζεται σε περίπτωση αμφιβολίας πως έχει και την πληρεξουσιότητα να αντιπροσωπεύει τους λοιπούς εταίρους απέναντι στους τρίτους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 757

Η πληρεξουσιότητα που δόθηκε με την εταιρική σύμβαση σε κάποιον εταίρο μπορεί να ανακληθεί από τους λοιπούς μόνο σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 752, και αν δόθηκε σε συνδυασμό με τη διαχείριση, μόνο μαζί μ' αυτήν.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 758 - Δικαιώματα στην εισφορά ή στα αποκτήματα

Οι εισφορές των εταίρων, καθώς και καθετί που αποκτάται για την εταιρία από τη διαχείρισή της, ανήκουν σε όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Καθετί που ο διαχειριστής εταίρος απέκτησε στο όνομά του, αντιπροσωπεύοντας την εταιρία, έχει υποχρέωση να το καταστήσει κοινό όλων των εταίρων κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 759 - Υποχρεώσεις απέναντι σε τρίτους

Οι υποχρεώσεις που γεννήθηκαν απέναντι σε τρίτους από τη διαχείριση ή την αντιπροσώπευση της εταιρίας βαρύνουν όλους τους εταίρους κατά το λόγο της εταιρικής μερίδας του καθενός.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 760 - Αμοιβαίες απαιτήσεις των εταίρων

Οι απαιτήσεις μεταξύ των εταίρων από την εταιρική σύμβαση δεν μεταβιβάζονται.

Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται ως προς τις απαιτήσεις του διαχειριστή εταίρου από τη διαχείριση, εφόσον αυτές μπορούν να απαιτηθούν και πριν από την εκκαθάριση, καθώς επίσης ως προς τις απαιτήσεις που αφορούν την αναλογία στα κέρδη ή το προϊόν της εκκαθάρισης.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 761 - Αμεταβίβαστη η εταιρική μερίδα

Όσπου τελειώσει η εκκαθάριση κάθε εταίρος έχει υποχρέωση απέναντι στους λοιπούς να μη διαθέσει το μερίδιό του στα κοινά πράγματα. Επίσης δεν έχει δικαίωμα να ζητήσει τη διανομή των κοινών πραγμάτων πριν περατωθεί η εκκαθάριση.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 762 - Διανομή κερδών και ζημιών

Σε περίπτωση εταιρίας με διάρκεια μακρότερη από ένα έτος ο λογαριασμός κλείνεται και τα κέρδη μοιράζονται στο τέλος κάθε έτους, εφόσον δεν προκύπτει κάτι άλλο από την εταιρική σύμβαση.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 763

Αν δεν υπάρχει αντίθετη συμφωνία, οι εταίροι μετέχουν στα κέρδη και στις ζημίες κατά ίσα μέρη, ανεξάρτητα από την εισφορά τους.

Αν η αναλογία του καθενός ορίστηκε μόνο ως προς τα κέρδη ή μόνο ως προς τις ζημίες, σε περίπτωση αμφιβολίας η αναλογία αυτή ισχύει και για τα δύο.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 764

Η συμφωνία με την οποία κάποιος εταίρος αποκλείεται από τα κέρδη ή απαλλάσσεται από τις ζημίες είναι άκυρη. Την ακυρότητα μπορεί να επικαλεστεί μόνο αυτός.

Η συμφωνία με την οποία ο εταίρος που συνεισφέρει μόνο την εργασία του δεν θα συμμετέχει στις ζημίες είναι ισχυρή.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 765 - Λύση της εταιρίας

Η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο λύνεται μόλις περάσει αυτός ο χρόνος.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 766 - Λύση με καταγγελία

Η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο λύνεται με καταγγελία πριν περάσει ο χρόνος αυτός, αν υπάρχει σπουδαίος λόγος. Αντίθετη συμφωνία, που περιορίζει με προθεσμία ή με άλλον τρόπο το δικαίωμα αυτό της καταγγελίας, είναι άκυρη.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 767

Εταιρία που έχει αόριστη διάρκεια λύνεται οποτεδήποτε με καταγγελία οποιουδήποτε εταίρου. Αν ο εταίρος κατάγγειλε την εταιρία άκαιρα και χωρίς σπουδαίο λόγο, που να δικαιολογεί την άκαιρη καταγγελία, ενέχεται για τη ζημία που προκάλεσε η λύση στους άλλους εταίρους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 768

Η εταιρία που έχει συσταθεί για ολόκληρη τη ζωή κάποιου από τους εταίρους λογίζεται ότι έχει συσταθεί για αόριστη διάρκεια.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 769 - Σιωπηρή ανανέωση

Αν η εταιρία που έχει συσταθεί για ορισμένο χρόνο συνεχίζεται σιωπηρά και ύστερα από την πάροδο αυτού του χρόνου, λογίζεται ότι ανανεώθηκε για αόριστο χρόνο.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 770 - Καταγγελία για παράβαση υποχρεώσεων

Αν ο σπουδαίος λόγος, για τον οποίο καταγγέλθηκε η εταιρία, συνίσταται στο ότι κάποιος από τους εταίρους έχει παραβεί τις εταιρικές υποχρεώσεις του, ο εταίρος αυτός ενέχεται για τη ζημία που προκάλεσε η λύση της εταιρίας στους λοιπούς εταίρους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 771

Αν υπάρχει σπουδαίος λόγος για να καταγγελθεί η εταιρία, ο οποίος αφορά παράβαση των υποχρεώσεων εταίρου, το δικαστήριο μπορεί, μετά αίτηση όλων των λοιπών εταίρων, να αποκλείσει από την εταιρία τον υπαίτιο. Αφότου επιδοθεί η τελεσίδικη απόφαση, η εταιρία συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 772 - Λύση από το σκοπό

Η εταιρία λύνεται, αν ο σκοπός της πραγματοποιήθηκε ή έγινε ανέφικτος.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 773 - Λύση λόγω θανάτου

Η εταιρία λύνεται με το θάνατο ενός από τους εταίρους. Μπορεί όμως να συμφωνηθεί ότι η εταιρία θα συνεχιστεί είτε μεταξύ των λοιπών εταίρων είτε μεταξύ αυτών και των κληρονόμων εκείνου που πέθανε. Η ανηλικότητα των κληρονόμων δεν παραβιάζει το κύρος της συμφωνίας.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 774

Αν η εταιρία λυθεί με το θάνατο ενός από τους εταίρους, ο κληρονόμος του έχει υποχρέωση να το γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στους λοιπούς εταίρους και, αν επίκειται κίνδυνος από την αναβολή, να συνεχίσει τη διαχείριση που είχε ανατεθεί σ' εκείνον που πέθανε, ωστόσο ληφθούν τα αναγκαία μέτρα. Με τους ίδιους όρους έχουν και οι λοιποί εταίροι υποχρέωση να συνεχίσουν προσωρινά τη διαχείριση που τους είχε ανατεθεί. Στο διάστημα αυτό η εταιρία λογίζεται ότι υπάρχει.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 775 - Λύση με την υποβολή σε δικαστική συμπάρσταση ή την πτώχευση του ενός.

"Η εταιρία λύνεται με την υποβολή σε δικαστική συμπάρσταση ή την κήρυξη σε πτώχευση ενός από τους εταίρους, εκτός αν συμφωνήθηκε ότι σ' αυτή την περίπτωση, η εταιρία θα συνεχίζεται μεταξύ των λοιπών εταίρων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 19 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Σύμφωνα με το άρθρο 38 Ν. 3182/2003 (ΦΕΚ Α' 220), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 776 - Διαχείριση μετά τη λύση

Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 224, αν η εταιρία λύθηκε με άλλον τρόπο και όχι με καταγγελία, η διαχειριστική εξουσία που κατά την εταιρική σύμβαση ανήκει σε κάποιον εταίρο εξακολουθεί να υπάρχει γι' αυτόν εφόσον χωρίς υπαιτιότητά του αγνοεί τη λύση.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 777 - Εκκαθάριση

Η εταιρία λογίζεται ότι εξακολουθεί και μετά τη λύση της, εφόσον το απαιτούν οι ανάγκες και ο σκοπός της εκκαθάρισης. Από τη λύση παύει η εξουσία των διαχειριστών εταιρών.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 778

Αφού λυθεί η εταιρία η εκκαθάριση, αν δεν συμφωνήθηκε κάτι άλλο, ενεργείται απ' όλους τους εταίρους μαζί ή από εκκαθαριστή που έχει διοριστεί με ομόφωνη απόφαση όλων. Σε περίπτωση διαφωνίας ο εκκαθαριστής διορίζεται ή αντικαθίσταται από το δικαστήριο με αίτηση ενός από τους εταίρους και η αντικατάσταση γίνεται μόνο για σπουδαίους λόγους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

Άρθρο 779 - Απόδοση αυτούσιων πραγμάτων

Σε περίπτωση που η εισφορά συνίσταται στη χρήση ορισμένων πραγμάτων, τα πράγματα αυτά αποδίδονται αυτούσια.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..** Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του π.δ. 81/2005 (Α' 120/23.5.2005), σε περίπτωση λύσης της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση, οπότε είτε με τη ρύθμιση του καταστατικού είτε με απόφαση των εταίρων, ορίζονται ένας ή περισσότεροι εταίροι δικηγόροι ως εκκαθαριστές. Μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της, η εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 780 - Τρόπος της εκκαθάρισης

Κατά την εκκαθάριση πρώτα εξοφλούνται τα κοινά χρέη των εταιρών απέναντι σε τρίτους, καθώς και όσα υπάρχουν μεταξύ των εταιρών, και κατόπιν επιστρέφονται οι εισφορές.

Αν η εισφορά δεν συνίσταται σε χρήμα, καταβάλλεται η αξία του αντικειμένου της κατά το χρόνο της πραγματοποίησής της.

Αν η εισφορά συνίσταται σε εργασία ή σε χρήση πράγματος δεν αποδίδεται.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..** Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του π.δ. 81/2005 (Α' 120/23.5.2005), σε περίπτωση λύσης της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση, οπότε είτε με τη ρύθμιση του καταστατικού είτε με απόφαση των εταίρων, ορίζονται ένας ή περισσότεροι εταίροι δικηγόροι ως εκκαθαριστές. Μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της, η εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 781 - Μετατροπή του ενεργητικού σε χρήμα

Η εταιρική περιουσία μετατρέπεται σε χρήμα, εφόσον αυτό απαιτείται για την εξόφληση των εταιρικών χρεών και για την απόδοση των εισφορών. Η μετατροπή γίνεται κατά τις διατάξεις για την πώληση κοινού πράγματος.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..** Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του π.δ. 81/2005 (Α' 120/23.5.2005), σε περίπτωση λύσης της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση, οπότε είτε με τη ρύθμιση του καταστατικού είτε με απόφαση των εταίρων, ορίζονται ένας ή περισσότεροι εταίροι δικηγόροι ως εκκαθαριστές. Μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της, η εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 782

Ό,τι απομένει μετά την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, διανέμεται στους εταίρους κατά το λόγο της μερίδας που έχει ο καθένας στα κέρδη.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..** Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του π.δ. 81/2005 (Α' 120/23.5.2005), σε περίπτωση λύσης της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση, οπότε είτε με τη ρύθμιση του καταστατικού είτε με απόφαση των εταίρων, ορίζονται ένας ή περισσότεροι εταίροι δικηγόροι ως εκκαθαριστές. Μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της, η εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 783 - Ανεπάρκεια του ενεργητικού

Αν τα εταιρικά πράγματα δεν αρκούν για την εξόφληση των χρεών και την απόδοση των εισφορών, για ό,τι λείπει ενέχονται οι εταίροι κατά τον λόγο της συμμετοχής τους στις ζημιές. Αν δεν είναι δυνατόν να εισπραχθεί από έναν εταίρο το έλλειμμα που του αναλογεί, ενέχονται γι' αυτό κατά την ίδια αναλογία οι λοιποί εταίροι.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..** Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 37 του π.δ. 81/2005 (Α' 120/23.5.2005), σε περίπτωση λύσης της εταιρείας ακολουθεί η εκκαθάριση, οπότε είτε με τη ρύθμιση του καταστατικού είτε με απόφαση των εταίρων, ορίζονται ένας ή περισσότεροι εταίροι δικηγόροι ως εκκαθαριστές. Μέχρι τη λήξη της εκκαθάρισης και για τις ανάγκες της, η εταιρεία έχει νομική προσωπικότητα. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται οι διατάξεις του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 784 - Προσωπικότητα της αστικής εταιρίας

Η εταιρία του κεφαλαίου αυτού, αν επιδιώκει οικονομικό σκοπό, αποκτά νομική προσωπικότητα, εφόσον τηρηθούν οι όροι της δημοσιότητας που ο νόμος τάσσει για το σκοπό αυτό στις ομόρρυθμες εμπορικές εταιρίες. Η προσωπικότητα αυτής της αστικής εταιρίας εξακολουθεί να υπάρχει ωστόσο περατωθεί η εκκαθάριση και για τις ανάγκες της εκκαθάρισης.

Σχόλια: - Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 3182/2003 (Α' 220/12.9.2003), οι διατάξεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται για τις Ν.Ε.Π.Α..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Άρθρο 785 - Έννοια

Αν ένα δικαίωμα ανήκει σε περισσότερους από κοινού, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, υπάρχει ανάμεσά τους κοινωνία κατ' ιδανικά μέρη. Σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι τα μέρη είναι ίσα.

Άρθρο 786 - Δικαιώματα του κοινού

Κάθε κοινωνός έχει ανάλογη μερίδα στους καρπούς του κοινού αντικειμένου.

Άρθρο 787

Κάθε κοινωνός έχει δικαίωμα να κάνει χρήση του κοινού αντικειμένου, εφόσον αυτή δεν εμποδίζει τη σύγχρηση των λοιπών.

Άρθρο 788 - Διοίκηση του κοινού

Η διοίκηση του κοινού ανήκει σε όλους μαζί τους κοινωνούς. Στις μεταξύ τους σχέσεις ευθύνονται για κάθε ππείσμα.

Αν επίκειται κίνδυνος, καθένας από αυτούς έχει δικαίωμα, και χωρίς τη συναίνεση των λοιπών, να λάβει τα μέτρα που απαιτούνται για τη συντήρηση του πράγματος.

Άρθρο 789 - Αποφάσεις με πλειοψηφία

Με απόφαση της πλειοψηφίας των κοινωνών μπορεί να καθοριστεί ο τρόπος της τακτικής διοίκησης και εκμετάλλευσης που αρμόζει στο κοινό αντικείμενο. Η πλειοψηφία υπολογίζεται με βάση το μέγεθος των μερίδων.

Άρθρο 790 - Κανονισμός από το δικαστήριο

Αν η διοίκηση και η χρησιμοποίηση δεν καθορίστηκε με κοινή συμφωνία ή με πλειοψηφία, καθένας από τους κοινωνούς έχει δικαίωμα να ζητήσει να την κανονίσει το δικαστήριο με τον τρόπο που είναι ο πιο πρόσφορος και συμφέρει περισσότερο σε όλους τους κοινωνούς. Αν υπάρχει ανάγκη, το δικαστήριο μπορεί να διορίσει διαχειριστή.

Άρθρο 791 - Ενέργεια υπέρ και κατά των διαδόχων

Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων η απόφαση των κοινωνών ή του δικαστηρίου ισχύει υπέρ και κατά των ειδικών διαδόχων τους.

Άρθρο 792 - Ουσιώδεις μεταβολές και προσθήκες

Ουσιώδης μεταβολή του κοινού αντικειμένου ή δυσανάλογα δαπανηρή προσθήκη σ' αυτό δεν μπορεί να αποφασιστεί από την πλειοψηφία ούτε να απαιτηθεί με αγωγή.

Το δικαίωμα κάθε κοινωνού για την αναλογία του στα ωφελήματα από το κοινό αντικείμενο δεν υπόκειται σε καμία μείωση χωρίς τη συναίνεσή του.

Άρθρο 793 - Διάθεση της μερίδας

Κάθε κοινωνός έχει δικαίωμα να διαθέσει το μερίδιό του. Για τη διάθεση ολόκληρου του κοινού αντικειμένου απαιτείται να συμπράξουν όλοι.

Άρθρο 794 - Δαπάνες για το κοινό αντικείμενο

Κάθε κοινωνός ενέχεται απέναντι στους λοιπούς, κατά την αναλογία της μερίδας του, για τα έξοδα της συντήρησης, της διοίκησης και της χρησιμοποίησης του κοινού.

Άρθρο 795 - Δικαίωμα για λύση της κοινωνίας

Κάθε κοινωνός έχει δικαίωμα να απαιτήσει οποτεδήποτε τη λύση της κοινωνίας, εφόσον το δικαίωμα αυτό δεν αποκλείεται από δικαιοπραξία ή από τον προορισμό του κοινού πράγματος για κάποιο διαρκή σκοπό.

Με δικαιοπραξία μπορεί να αποκλειστεί η λύση της κοινωνίας το πολύ για δέκα χρόνια.

Άρθρο 796 - Απαγόρευση της λύσης

Η δικαιοπραξία με την οποία αποκλείεται στον κοινωνό για ορισμένο χρόνο η λύση της κοινωνίας ισχύει υπέρ και κατά των ειδικών διαδόχων του.

Άρθρο 797 - Πρόωρη λύση για σπουδαίο λόγο

Λύση της κοινωνίας μπορεί να ζητηθεί για σπουδαίο λόγο και πριν από το συμφωνημένο χρόνο. Η συμφωνία που περιορίζει προκαταβολικά το δικαίωμα αυτό είναι άκυρη.

Άρθρο 798 - Διανομή

Η λύση της κοινωνίας επέρχεται με διανομή.

Άρθρο 799

Αν δεν συμφωνούν για τη διανομή όλοι οι κοινωνοί, κάθε κοινωνός μπορεί να απαιτήσει δικαστική διανομή κατά τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας.

Άρθρο 800 - Αυτούσια διανομή

Η διανομή γίνεται αυτούσιως, αν το αντικείμενο ή τα αντικείμενα που πρόκειται να διανεμηθούν είναι δυνατόν χωρίς μείωση της αξίας να διαιρεθούν σε ομοειδή μέρη ανάλογα με τις μερίδες των κοινωνών.

Άρθρο 801 - Πλειστηριασμός

Αν το δικαστήριο διέταξε την πώληση με πλειστηριασμό, διανέμεται το εκπλειστηρίασμα. Σε περίπτωση που απαγορεύεται να εκποιηθεί το κοινό σε τρίτον, ο πλειστηριασμός γίνεται μεταξύ των κοινωνών.

Άρθρο 802 - Αμοιβαίες απαιτήσεις από την κοινωνία

Κατά τη δικαστική διανομή κάθε κοινωνός έχει δικαίωμα να απαιτήσει να του πληρωθούν οι αξιώσεις που έχει από την κοινωνία κατά των άλλων κοινωνών από το μέρος που περιέρχεται με τη διανομή στον οφειλέτη. Γι' αυτή την πληρωμή το δικαστήριο μπορεί να διατάξει την πώληση αυτού του μέρους με πλειστηριασμό.

Άρθρο 803 - Δικαιώματα τρίτων στο κοινό πράγμα

Εμπράγματα δικαιώματα τρίτων πάνω στο κοινό πράγμα δεν παραβιάζονται από τη διανομή, αδιάφορο αν έγινε αυτούσιως ή με πώληση εκούσια ή με πλειστηριασμό.

Άρθρο 804 - Ευθύνη για ελαττώματα του μέρους που έλαχε στον κάθε κοινωνό

Για πραγματικά και νομικά ελαττώματα του μέρους του κοινού πράγματος, που περιήλθε με τη διανομή στον κάθε κοινωνό, οι λοιποί κοινωνοί ευθύνονται κατά τις διατάξεις για την πώληση, ανάλογα με τη μερίδα τους.

Άρθρο 805

Η αξίωση για τη λύση της κοινωνίας δεν παραγράφεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΚΤΟ ΔΑΝΕΙΟ

Άρθρο 806 - Έννοια

Με τη σύμβαση του δανείου ο ένας από τους συμβαλλομένους μεταβιβάζει στον άλλον κατά κυριότητα χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα, και αυτός έχει υποχρέωση να αποδώσει άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας.

Άρθρο 807 - Χρόνος απόδοσης

Αν δεν ορίστηκε χρόνος για την απόδοση του δανείου ούτε συνάγεται αυτός από τις περιστάσεις, το δάνειο αποδίδεται αφού περάσει ένας μήνας από την καταγγελία του δανειστή ή του οφειλέτη. Αν είναι άτοκο, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να το αποδώσει και χωρίς καταγγελία.

Άρθρο 808 - Υπερμερία

Λόγω υπερμερίας ως προς την απόδοση, ο οφειλέτης χρηματικού δανείου δεν έχει σε καμιά περίπτωση υποχρέωση να καταβάλει άλλη αποζημίωση εκτός από το νόμιμο ή το συμβατικό τόκο. Αντίθετη συμφωνία είναι άκυρη.

Άρθρο 809 - Υπόσχεση δανείου σε αφερέγγυο πρόσωπο

Εκείνος που υποσχέθηκε την παροχή δανείου έχει δικαίωμα να την αρνηθεί, αν ο δέκτης της υπόσχεσης έγινε μετά την υπόσχεση αφερέγγυος.

Το ίδιο δικαίωμα έχει αυτός που υποσχέθηκε και όταν η αφερεγγυότητα υπήρχε κατά την υπόσχεση, αυτός όμως την αγνοούσε χωρίς υπαιτιότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΧΡΗΣΙΔΑΝΕΙΟ

Άρθρο 810 - Έννοια

Με τη σύμβαση του χρησιδανείου ο ένας από τους συμβαλλομένους (χρήστης) παραχωρεί στον άλλο τη χρήση πράγματος χωρίς αντάλλαγμα και αυτός (χρησάμενος) έχει υποχρέωση να αποδώσει το πράγμα μετά τη λήξη της σύμβασης.

Άρθρο 811 - Υποχρεώσεις του χρήστη

Ο χρήστης ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια.

Άρθρο 812

Ο χρήστης οφείλει αποζημίωση για ελαττώματα του πράγματος, που την υπαρξή τους αποσιώπησε με δόλο.

Άρθρο 813 - Υποχρεώσεις του χρησμένου

Ο χρησάμενος φέρει τις συνηθισμένες δαπάνες για τη συντήρηση του πράγματος. Για άλλες δαπάνες έχει αξίωση σύμφωνα με τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων και έχει δικαίωμα αφαίρεσης πριν από την απόδοση του πράγματος.

Άρθρο 814

Ο χρησάμενος δεν ευθύνεται για φθορά ή μεταβολές του πράγματος, που προέρχονται από τη συμφωνημένη χρήση.

Άρθρο 815

Ο χρησάμενος δεν έχει δικαίωμα να κάνει χρήση διαφορετική από τη συμφωνημένη, ούτε να παραχωρήσει χωρίς άδεια του χρήστη τη χρήση του πράγματος σε τρίτον.

Άρθρο 816 - Λήξη

Το χρησιδάνειο, αν δεν ορίστηκε η διάρκεια της σύμβασης, λήγει μόλις ο χρησάμενος κάνει χρήση του πράγματος, ή περάσει ο χρόνος κατά τον οποίο μπορούσε να κάνει χρήση.

Άρθρο 817

Ο χρήστης έχει δικαίωμα να απαιτήσει το πράγμα και πριν από τη λήξη της σύμβασης, αν ο χρησάμενος το χρησιμοποιεί αντίθετα προς τους όρους της σύμβασης, ή αν το χειροτερεύει, ή αν το παραχώρησε χωρίς δικαίωμα σε τρίτον, ή αν ο ίδιος ο χρήστης χρειάστηκε επείγοντως το πράγμα και δεν μπορούσε να προβλέψει αυτή την ανάγκη.

Άρθρο 818

Το χρησιδάνειο λήγει με το θάνατο του χρησάμενου.

Άρθρο 819

Αν ο χρησάμενος παραχώρησε το πράγμα σε τρίτον, ο χρήστης μετά τη λήξη του χρησιδανείου μπορεί να απαιτήσει και εναντίον του τρίτου την απόδοση του πράγματος.

Άρθρο 820 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις του χρήστη για αποζημίωση λόγω μεταβολών ή φθορών του πράγματος παραγράφονται αφού περάσουν έξι μήνες από τότε που το ανέλαβε· σε κάθε περίπτωση παραγράφονται μαζί με την αξίωση του χρήστη για ανάληψη του πράγματος.

Άρθρο 821

Οι αξιώσεις του χρησάμενου για δαπάνες παραγράφονται αφού περάσουν έξι μήνες από τη λήξη του χρησιδανείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΟΓΔΟΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ

Άρθρο 822 - Έννοια

Με την σύμβαση της παρακαταθήκης ο θεματοφύλακας παραλαμβάνει από άλλον κινητό πράγμα για να το φυλάει με την υποχρέωση να το αποδώσει όταν του ζητηθεί. Αμοιβή μπορεί να απαιτηθεί μόνον όταν συμφωνήθηκε ή συνάγεται από τις περιστάσεις.

Άρθρο 823 - Υποχρεώσεις του θεματοφύλακα

Ο θεματοφύλακας οφείλει να καταβάλει την επιμέλεια που καταβάλλει στις δικές του υποθέσεις. Αν όμως οφείλεται αμοιβή για τη φύλαξη, ευθύνεται για κάθε πταίσμα.

Άρθρο 824

Ο θεματοφύλακας δεν έχει δικαίωμα να μεταχειρίζεται το πράγμα χωρίς την άδεια του παρακαταθέτη. Επίσης δεν έχει δικαίωμα να καταθέσει το πράγμα σε τρίτον, εκτός αν εξουσιοδοτήθηκε γι' αυτό από τον παρακαταθέτη, ή αν εξαναγκάστηκε από τις περιστάσεις, ή αν συνηθίζεται η περαιτέρω κατάθεση.

Άρθρο 825

Ο θεματοφύλακας που κατέθεσε το πράγμα σε τρίτον ευθύνεται, αν το έκανε χωρίς δικαίωμα, για κάθε πταίσμα του τρίτου· αν έκανε την κατάθεση έχοντας το σχετικό δικαίωμα, ευθύνεται για πταίσμα ως προς την εκλογή του τρίτου.

Και στις δύο περιπτώσεις ο παρακαταθέτης μπορεί να ασκήσει απευθείας κατά του τρίτου τις αγωγές που έχει εναντίον του ο θεματοφύλακας.

Άρθρο 826 - Υποχρεώσεις του παρακαταθέτη

Ο παρακαταθέτης οφείλει να αποδώσει στο θεματοφύλακα ό,τι αυτός δαπάνησε κανονικά για τη φύλαξη του πράγματος. Οφείλει επίσης να τον αποζημιώσει για τη ζημία από την παρακαταθήκη, εκτός αν η ζημία αυτή δεν προέρχεται από πταίσμα του.

Άρθρο 827 - Χρόνος απόδοσης

Ο θεματοφύλακας, αν ο παρακαταθέτης απαιτεί το πράγμα, οφείλει να το αποδώσει και αν ακόμη δεν έχει περάσει η προθεσμία που ορίστηκε για τη φύλαξή του.

Άρθρο 828

Ο θεματοφύλακας δεν έχει δικαίωμα να επιστρέψει το πράγμα που παρακατατέθηκε πριν περάσει η προθεσμία που ορίστηκε, εκτός αν απρόβλεπτα περιστατικά του καθιστούν αδύνατη την ασφαλή φύλαξη του πράγματος για περισσότερο χρόνο χωρίς δική του ζημία.

Αν δεν ορίστηκε προθεσμία για τη φύλαξη, ο θεματοφύλακας μπορεί να επιστρέψει το πράγμα οποτεδήποτε.

Άρθρο 829 - Τόπος απόδοσης

Το πράγμα, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, αποδίδεται στον τόπο όπου φυλάγεται. Ο θεματοφύλακας δεν έχει υποχρέωση να προσκομίσει το πράγμα στον παρακαταθέτη.

Άρθρο 830 - Ανώμαλη παρακαταθήκη

Η κατάθεση χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ως δάνειο, αν ο θεματοφύλακας έχει την εξουσία να τα χρησιμοποιεί. Σχετικά όμως με το χρόνο και τον τόπο της απόδοσης ισχύουν, σε περίπτωση αμφιβολίας, οι διατάξεις για την παρακαταθήκη.

Ο θεματοφύλακας χρεογράφων δεν έχει εξουσία να τα διαθέτει, αν αυτή δεν του δόθηκε με έγγραφο και ρητά.

Άρθρο 831 - Μεσεγγύηση

Αν δύο ή περισσότεροι παρέδωσαν σε τρίτον ένα πράγμα κινητό ή ακίνητο για εξασφάλιση των αμφισβητούμενων ή αβέβαιων δικαιωμάτων τους πάνω σ' αυτό, ο θεματοφύλακας (μεσεγγυούχος) έχει την υποχρέωση να το αποδώσει μόνο με τη συναίνεση όλων ή μετά δικαστική απόφαση.

Άρθρο 832

Ο μεσεγγυούχος του προηγούμενου άρθρου ή αυτός που διορίστηκε με δικαστική απόφαση υπόκειται στις διατάξεις που αφορούν το θεματοφύλακα, εφόσον τα μέρη δεν όρισαν διαφορετικά.

Άρθρο 833

Αν το επιβάλλει η φύση του αντικειμένου, ο μεσεγγυούχος έχει υποχρέωση να επιχειρεί και πράξεις διαχείρισης, οπότε εφαρμόζονται ως προς αυτές οι διατάξεις για την εντολή.

Αν υπάρχει φανερή ανάγκη, ή αν η διατήρηση του πράγματος είναι αδύνατη, ο μεσεγγυούχος έχει δικαίωμα να το εκποιήσει με τον τρόπο που συμφέρει περισσότερο στα μέρη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΥΘΥΝΗ ΤΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ

Άρθρο 834 - Έκταση της ευθύνης

Ο ξενοδόχος ευθύνεται για κάθε βλάβη, καταστροφή ή αφαίρεση των πραγμάτων που έφεραν οι πελάτες στο ξενοδοχείο, εκτός αν η ζημία οφείλεται στον ίδιο τον πελάτη ή σε επισκέπτη, συνοδό ή υπηρέτη του, ή στην ιδιάζουσα φύση του πράγματος ή σε ανώτερη βία.

Με ξενοδοχεία εξομοιώνονται τα οικοτροφεία, οι κλινικές, οι κλινάμαξες και τα επιβατικά πλοία ή αερόπλοια για το κατάλυμα που παρέχουν στους πελάτες.

Άρθρο 835 - Χρήματα και τιμαλή

Για χρήματα, χρεόγραφα και τιμαλή η ευθύνη του ξενοδόχου σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο περιορίζεται στο ποσό των "ογδόντα οκτώ (88) ευρώ" για κάθε πελάτη, εκτός αν ο ξενοδόχος, γνωρίζοντας την ιδιότητα των πραγμάτων αυτών, ανέλαβε τη φύλαξή τους ή την αποποιήθηκε, καθώς και αν η ζημία προήλθε από πταίσμα του ξενοδόχου ή της οικογένειάς ή του προσωπικού του.

Σχόλια: Η εντός " " φράση τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από τα άρθρα 3 παρ. 1, 4 και 5 του Ν. 2943/2001.

Άρθρο 836 - Ζημία που δεν γνωστοποιήθηκε

Αν ο πελάτης, έχοντας πληροφορηθεί τη ζημία, βραδύνει αδικαιολόγητα να την αναγγείλει στον ξενοδόχο, επέρχεται απόσβεση της αξίωσής του για αποζημίωση, εκτός αν είχε παραδώσει τα πράγματα στον ξενοδόχο ή η ζημία οφείλεται σε πταίσμα του ξενοδόχου, της οικογένειάς ή του προσωπικού του.

Άρθρο 837 - Μονομερής γνωστοποίηση για μη ύπαρξη ευθύνης

Κάθε μονομερής γνωστοποίηση του ξενοδόχου που αποκλείει ή περιορίζει την ευθύνη του είναι άκυρη.

Άρθρο 838 - Ενέχυρο στα εισκομισθέντα

Ο ξενοδόχος έχει νόμιμο ενέχυρο στα πράγματα που έχει φέρει ο πελάτης στο ξενοδοχείο για τις απαιτήσεις του από τη διαμονή του πελάτη σ' αυτό και από τις συναφείς παροχές. Οι διατάξεις για το νόμιμο ενέχυρο του εκμισθωτή ακινήτου εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 839

Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται αναλόγως και για όσους διατηρούν στάβλους, αποθήκες, αμαξοστάσια, αεροδρόμια, ως προς τα ζώα, τις άμαξες, τα αυτοκίνητα, τα αερόπλοια και τα συναφή πράγματα που οι πελάτες φέρνουν σ' αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΙΣΟΒΙΑ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

Άρθρο 840 - Έννοια

Η υποχρέωση για ισόβια παροχή χρημάτων ή άλλων αντικαταστατών πραγμάτων σε περιοδικές δόσεις (ισόβια πρόσοδος) μπορεί να συσταθεί για ολόκληρη τη ζωή του δικαιούχου ή του οφειλέτη ή τρίτου. Σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι έχει συσταθεί για ολόκληρη τη ζωή του δικαιούχου.

Το ποσό που καθορίστηκε για την πρόσοδο δηλώνει, σε περίπτωση αμφιβολίας, το ποσό της προσόδου που πρέπει να καταβάλλεται ετησίως.

Άρθρο 841 - Καταβολή προσόδου

Η πρόσοδος προκαταβάλλεται, αν είναι χρηματική, κάθε μήνα, και οποιαδήποτε άλλη σε χρονικές περιόδους που καθορίζονται από το σκοπό της προσόδου.

Αν ο δικαιούχος πεθάνει πριν από το τέλος της περιόδου, για την οποία πρέπει να προκαταβληθεί η πρόσοδος, ο οφειλέτης οφείλει ολόκληρο το ποσό της περιόδου.

Άρθρο 842 - Σύμβαση

Η σύμβαση για ισόβια πρόσοδο είναι άκυρη, αν δεν καταρτιστεί ενώπιον συμβολαιογράφου.

Άρθρο 843 - Εκχώρηση και κατάσχεση

Ο δικαιούχος προσόδου μπορεί να εκχωρήσει τα δικαιώματά του, εκτός αν ορίστηκε διαφορετικά.

Αυτός που συνιστά πρόσοδο υπέρ άλλου από χαριστική αιτία μπορεί ταυτόχρονα να ορίσει ότι είναι ακατάσχετη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΑΙΓΝΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Άρθρο 844 - Δεν γεννιέται απαίτηση

Από παίγνιο ή από στοίχημα δεν γεννιέται απαίτηση. Το ίδιο ισχύει και για την αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση τέτοιας οφειλής, ή για την έκδοση συναλλαγματικής, ή άλλου χρεωστικού ομολόγου για το σκοπό αυτό.

Άρθρο 845 - Όσα καταβλήθηκαν δεν αναζητούνται

Τα χρέη από παίγνιο ή από στοίχημα που καταβλήθηκαν εκούσια και χωρίς δόλο ή άλλο τέχνασμα εκείνου που κέρδισε, δεν αναζητούνται.

Άρθρο 846

Απαίτηση από λαχείο γεννιέται μόνο αν η σύστασή του έχει επιτραπεί με νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΓΓΥΗΣΗ

Άρθρο 847 - Έννοια

Με τη σύμβαση της εγγύησης ο εγγυητής αναλαμβάνει απέναντι στο δανειστή την ευθύνη ότι θα καταβληθεί η οφειλή.

Άρθρο 848

Εγγύηση μπορεί να δοθεί και για οφειλή μελλοντική ή υπό αίρεση.

Άρθρο 849 - Σύσταση

Η εγγύηση είναι άκυρη, αν δεν δηλωθεί εγγράφως. Η έλλειψη του εγγράφου καλύπτεται, εφόσον ο εγγυητής εκπλήρωσε την οφειλή.

Άρθρο 850 - Εγγύηση για άκυρη οφειλή

Η εγγύηση προϋποθέτει έγκυρη κύρια οφειλή. Είναι όμως ισχυρή η εγγύηση για οφειλή που συνομολογήθηκε από πρόσωπο ανίκανο ή περιορισμένα ικανό για δικαιοπραξία, αν ο εγγυητής εγγυήθηκε για το πρόσωπό αυτό γνωρίζοντας την ανικανότητά του.

Άρθρο 851 - Έκταση της ευθύνης του εγγυητή

Ο εγγυητής ευθύνεται για την έκταση που έχει κάθε φορά η κύρια οφειλή, και ιδίως για τις συνέπειες του πταίσματος ή της υπερημερίας του πρωτοφειλέτη.

Άρθρο 852

Ο εγγυητής, σε περίπτωση αμφιβολίας, δεν ευθύνεται για παρεπόμενες παροχές που είχαν συμφωνηθεί και ήταν απαιτητές κατά το χρόνο της εγγύησης. Για τέτοιες παροχές που γίνονται απαιτητές μετά την εγγύηση, ο εγγυητής σε περίπτωση αμφιβολίας ευθύνεται μόνο αν κατά το χρόνο της εγγύησης γνώριζε την ύπαρξή τους.

Άρθρο 853 - Ενστάσεις του εγγυητή

Ο εγγυητής μπορεί να προτείνει εναντίον του δανειστή τις μη προσωποπαγείς ενστάσεις του πρωτοφειλέτη, και αν ακόμη αυτός παραιτηθεί απ' αυτές μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης.

Άρθρο 854 - Περισσότεροι εγγυητές

Περισσότεροι εγγυητές ευθύνονται εις ολόκληρον και αν ακόμη δεν ανέλαβον από κοινού την εγγύηση.

Άρθρο 855 - Ένσταση δίζησης

Ο εγγυητής έχει δικαίωμα να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, ωστόσο ο δανειστής επιχειρήσει αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη και αυτή αποβεί άκαρπη (ένσταση δίζησης).

Άρθρο 856

Σε περίπτωση εγγύησης που δόθηκε για χρηματική οφειλή, η αναγκαστική εκτέλεση που αναφέρεται στο προηγούμενο άρθρο πρέπει να επιχειρηθεί στα κινητά πράγματα του πρωτοφειλέτη που βρίσκονται στον τόπο της κατοικίας ή της διαμονής του.

Αν ο δανειστής έχει δικαίωμα ενεχύρου ή επίσχεσης σε κινητά πράγματα του πρωτοφειλέτη, πρέπει να επιχειρήσει εκτέλεση και σ' αυτά.

Άρθρο 857

Ο εγγυητής δεν έχει την ένσταση της δίζησης:

1. Αν παραιτήθηκε απ' αυτήν, και ιδίως αν εγγυήθηκε ως αυτοφειλέτης·
2. Αν η δίωξη του πρωτοφειλέτη έγινε σημαντικά δύσκολη λόγω μεταβολής της κατοικίας ή διαμονής του μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης·
3. Αν ο πρωτοφειλέτης κηρύχθηκε σε κατάσταση πτώχευσης και ο δανειστής δεν έχει ενέχυρο σε πράγμα του·
4. Αν είναι φανερό ότι η αναγκαστική εκτέλεση εναντίον του πρωτοφειλέτη θα απέβαινε άκαρπη.

Άρθρο 858 - Αναγωγή και υποκατάσταση του εγγυητή

Ο εγγυητής, εφόσον ικανοποίησε το δανειστή και έχει δικαίωμα αναγωγής εναντίον του πρωτοφειλέτη, υποκαθίσταται στα δικαιώματα του δανειστή.

Άρθρο 859

Ο εγγυητής που ικανοποίησε το δανειστή δεν έχει αναγωγή, αν παρέλειψε να αντιτάξει βάσιμες ενστάσεις του πρωτοφειλέτη, που γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει.

Άρθρο 860

Ο συνεγγυητής που ικανοποίησε το δανειστή έχει αναγωγή εναντίον των λοιπών συνεγγυητών στην έκταση που, σύμφωνα με το άρθρο 487, ευθύνονται μεταξύ τους οι οφειλέτες εις ολόκληρον.

Άρθρο 861 - Δικαίωμα του εγγυητή για ασφάλεια

Ο εγγυητής μπορεί να απαιτήσει από τον πρωτοφειλέτη ασφάλεια και πριν ακόμη γίνει απαιτητή η οφειλή:

1. Αν χειρότερη η περιουσιακή κατάσταση του πρωτοφειλέτη·
2. Αν η δίωξη του πρωτοφειλέτη έγινε σημαντικά δύσκολη λόγω μεταβολής της κατοικίας ή της διαμονής του μετά τη συνομολόγηση της εγγύησης·
3. Αν ο πρωτοφειλέτης έγινε υπερέμμερος·
4. Αν ο εγγυητής καταδικάστηκε να καταβάλει την οφειλή.

Άρθρο 862 - Απόσβεση της εγγύησης

Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον από πταίσμα του δανειστή έγινε αδύνατη η ικανοποίησή του από τον οφειλέτη.

Άρθρο 863

Ο εγγυητής ελευθερώνεται, εφόσον ο δανειστής παραιτήθηκε από ασφάλειες που υπήρχαν αποκλειστικά για την απαίτησή του, για την οποία είχε δοθεί η εγγύηση με αποτέλεσμα να ζημιωθεί ο εγγυητής.

Άρθρο 864

Όταν η κύρια οφειλή αποσβεστεί, ο εγγυητής ελευθερώνεται, εκτός αν η απόσβεση επήλθε από δικό του πταίσμα.

Άρθρο 865

Αν επήλθε σύγχυση κύριας οφειλής και εγγύησης στο ίδιο πρόσωπο, τα δικαιώματα του δανειστή δεν παραβάλλονται.

Άρθρο 866 - Εγγύηση για ορισμένο χρόνο

Εκείνος που εγγυήθηκε για ορισμένο μόνο χρόνο ελευθερώνεται από την εγγύηση, αν ο δανειστής δεν επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του μέσα σε ένα μήνα από την πάροδο αυτού του χρόνου και δεν συνεχίσει την σχετική διαδικασία χωρίς υπαίτια καθυστέρηση.

Άρθρο 867 - Εγγύηση για αόριστο χρόνο

Εκείνος που εγγυήθηκε για αόριστο χρόνο μπορεί, όταν γίνει απαιτητή η κύρια οφειλή, να αξιώσει από το δανειστή να επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του μέσα σε ένα μήνα και να συνεχίσει χωρίς υπαίτια

καθυστέρηση τη διαδικασία. Αν ο δανειστής δεν συμμορφωθεί με την αξίωση του εγγυητή, ο εγγυητής ελευθερώνεται.

Άρθρο 868

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου απαιτείται καταγγελία του δανειστή για να γίνει απαιτητή η κύρια οφειλή, ο εγγυητής μπορεί, αφού περάσει ένα έτος αφότου εγγυήθηκε, να αξιώσει από το δανειστή να καταγγείλει και να επιδιώξει δικαστικώς την απαίτησή του μέσα σε ένα μήνα, και να συνεχίσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη διαδικασία. Αν ο δανειστής δεν συμμορφωθεί με την αξίωση του εγγυητή, ο εγγυητής ελευθερώνεται.

Άρθρο 869 - Εγγύηση υπέρ του εργαζομένου ή εργολάβου

Εκείνος που εγγυήθηκε υπέρ εργαζομένου ή εργολάβου ελευθερώνεται, αν ο δανειστής αμέλησε να ασκήσει στον εργαζόμενο ή στον εργολάβο την επιβαλλόμενη εποπτεία και από την παράλειψη αυτή γεννήθηκε ή αυξήθηκε η οφειλή.

Άρθρο 870 - Εντολή πίστωσης τρίτου

Η εντολή να πιστώσει ο εντολοδόχος στο δικό του όνομα και για δικό του λογαριασμό έναν τρίτο, ισχύει ως εγγύηση για την υποχρέωση του τρίτου από την πίστωση που χορηγήθηκε. Στην εντολή αυτή εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 849.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΣ

Άρθρο 871 - Έννοια.

Με τη σύμβαση του συμβιβασμού οι συμβαλλόμενοι διαλύουν με αμοιβαίες υποχωρήσεις μια φιλονικία τους ή μια αβεβαιότητα για κάποια έννομη σχέση. Με αβέβαιη σχέση εξομοιώνεται και η επισφαλής απαίτηση.

Άρθρο 872 - Διάρρηξη

Ο συμβιβασμός μπορεί να ακυρωθεί, αν τα γεγονότα που κατά το περιεχόμενο της σύμβασης αποτελέσαν τη βάση του συμβιβασμού δεν είναι αληθινά και η φιλονικία ή η αβεβαιότητα δεν θα γεννιόταν, αν οι συμβαλλόμενοι γνώριζαν την κατάσταση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΑΦΗΡΗΜΕΝΗ ΥΠΟΣΧΕΣΗ Ή ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΧΡΕΟΥΣ

Άρθρο 873 - Έννοια και κύρος

Η σύμβαση με την οποία γίνεται υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους, έτσι ώστε να γεννιέται ενοχή ανεξάρτητη από την αιτία του χρέους, είναι έγκυρη αν η υπόσχεση ή η δήλωση για την αναγνώριση γίνει εγγράφως. Έγγραφο υπόσχεση ή δήλωση αναγνώρισης, που δεν αναφέρει την αιτία του χρέους, λογίζεται σε περίπτωση αμφιβολίας ότι έγινε με τέτοιο σκοπό.

Άρθρο 874

Το έγγραφο που αναφέρει το προηγούμενο άρθρο δεν απαιτείται αν η υπόσχεση ή η αναγνώριση αφορά υπόλοιπο αλληλόχρεου λογαριασμού που έχει κλείσει.

Άρθρο 875

Αν η υπόσχεση ή η αναγνώριση αφορά αιτία για την οποία ο νόμος απαιτεί ιδιαίτερο τύπο, είναι άκυρη αν δεν γίνει μ' αυτόν τον τύπο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΕΚΤΑΞΗ

Άρθρο 876 - Έννοια

Με την έκταξη εγχειρίζεται σ' εκείνον υπέρ του οποίου γίνεται (λήπτη) ένα έγγραφο, με το οποίο εξουσιοδοτείται ο λήπτης να εισπράξει στο όνομά του από τον εκτασσόμενο μια παροχή από χρήματα ή άλλα αντικαταστατά πράγματα και ο εκτασσόμενος να τα καταβάλει στο λήπτη για λογαριασμό του εκτάσσοντος.

Άρθρο 877 - Αποδοχή από τον εκτασσόμενο

Ο εκτασσόμενος, αν αποδεχτεί την έκταξη απέναντι στο λήπτη, έχει απέναντί του την υποχρέωση να καταβάλει την παροχή. Δεν έχει δικαίωμα να αντιτάξει ενστάσεις ούτε από τη σχέση του με τον εκτάσσοντα ούτε από τη σχέση του εκτάσσοντος με το λήπτη.

Η αποδοχή γίνεται πάνω στο έγγραφο της έκταξης.

Άρθρο 878

Ο εκτασσόμενος έχει υποχρέωση να καταβάλει την παροχή μόνο όταν του παραδοθεί το έγγραφο της έκταξης.

Άρθρο 879

Η απαίτηση του λήπτη κατά του εκτασσόμενου από την αποδοχή παραγράφεται μετά τρία χρόνια.

Άρθρο 880 - Δεν έχει υποχρέωση να αποδεχτεί

Ο εκτασόμενος, από μόνο το λόγο ότι είναι τυχόν οφειλέτης του εκτάσσοντος, δεν έχει υποχρέωση να αποδεχτεί την έκταξη ή να καταβάλει την παροχή που αναγράφεται σ' αυτήν.

Άρθρο 881 - Έκταξη για την εξόφληση χρέους

Αν ή έκταξη έγινε για να εξοφληθεί κάποιο χρέος του εκτασσομένου προς τον εκτάσσοντα ή του τελευταίου προς το λήπτη, η εξόφληση αυτή, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, επέρχεται μόνο από του ο εκτασόμενος καταβάλει στο λήπτη.

Άρθρο 882 - Υποχρεώσεις του λήπτη

Ο λήπτης οφείλει να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον εκτάσσοντα, αν δεν θέλει ή δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την έκταξη ή αν ο εκτασόμενος αρνείται να την αποδεχτεί ή να καταβάλει την παροχή.

Άρθρο 883 - Ανάκληση της έκταξης

Ο εκτάσσων έχει δικαίωμα απέναντι στον εκτασόμενο να ανακαλέσει την έκταξη, εφόσον ο εκτασόμενος δεν την αποδέχτηκε απέναντι στο λήπτη ή δεν κατέβαλε την παροχή.

Αν ο εκτάσσων κηρύχθηκε σε πτώχευση, η έκταξη που δεν έγινε ακόμη αποδεκτή λογίζεται ότι ανακλήθηκε.

Άρθρο 884 - Θάνατος ή ανικανότητα του ενός

Η έκταξη δεν αποσβήνεται, αν πεθάνει ή γίνει αργότερα ανίκανος για δικαιοπραξία ο εκτάσσων, ο εκτασόμενος ή ο λήπτης.

Άρθρο 885 - Μεταβίβαση της έκταξης

Ο λήπτης έχει δικαίωμα να μεταβιβάσει με σύμβαση την έκταξη σε άλλον.

Ο εκτάσσων μπορεί να αποκλείσει αυτή τη μεταβίβαση. Απέναντι όμως στον εκτασόμενο ο αποκλεισμός αυτός ισχύει μόνο αν προκύπτει από το έγγραφο της έκταξης ή αν γνωστοποιήθηκε στον εκτασόμενο πριν από την αποδοχή της έκταξης ή πριν από την καταβολή.

Άρθρο 886

Η δήλωση για τη μεταβίβαση που προβλέπει το προηγούμενο άρθρο απαιτείται να είναι έγγραφη και μπορεί να γίνει και πάνω στο έγγραφο της έκταξης. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να παραδοθεί στο νέο λήπτη και το έγγραφο της έκταξης.

Άρθρο 887

Αν ο εκτασόμενος αποδεχτεί την έκταξη απέναντι στο νέο από τη μεταβίβαση λήπτη, δεν έχει δικαίωμα να αντιτάξει εναντίον του ενστάσεις από την έννομη σχέση του με τον προηγούμενο λήπτη.

Κατά τα λοιπά στη μεταβίβαση της έκταξης ισχύουν αναλόγως οι διατάξεις για την εκχώρηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΕΚΤΟ ΑΝΩΝΥΜΑ ΧΡΕΟΓΡΑΦΑ

Άρθρο 888 - Έννοια

Όποιος υπέγραψε έγγραφο που περιέχει υπόσχεσή του για κάποια παροχή στον κομιστή του εγγράφου (ανώνυμο χρεόγραφο), έχει υποχρέωση να καταβάλει στον κομιστή την παροχή, εκτός αν αυτός δεν έχει δικαίωμα να διαθέσει τον τίτλο.

Άρθρο 889 - Καταβολή σε κομιστή που δεν δικαιούται

Ο οφειλέτης ελευθερώνεται καταβάλλοντας στον κομιστή του χρεογράφου, και αν ακόμη ο κομιστής δεν έχει δικαίωμα να το διαθέσει, εκτός αν πληρώνοντας ενέργησε αντίθετα προς την καλή πίστη και τα συναλλακτικά ήθη.

Άρθρο 890 - Κυκλοφορία τίτλου χωρίς τη θέληση του οφειλέτη

Ο οφειλέτης υποχρεώνεται από τον τίτλο και αν ακόμη ο τίτλος του αφαιρέθηκε με κλοπή ή χάθηκε ή έχει τεθεί με άλλο τρόπο σε κυκλοφορία χωρίς τη θέλησή του.

Άρθρο 891 - Κυκλοφορία με ειδικό νόμο

Τα ανώνυμα χρεόγραφα που εκδόθηκαν στην Ελλάδα και περιέχουν υπόσχεση πληρωμής ορισμένου χρηματικού ποσού, μπορούν να τεθούν σε κυκλοφορία μόνο στις περιπτώσεις όπου το επιτρέπει ειδικά ο νόμος. Ο τίτλος που κυκλοφόρησε κατά παράβαση αυτής της διάταξης είναι άκυρος. Εκείνος που τον υπέγραψε ενέχεται για τη ζημία που προξενήθηκε στον κομιστή από την έκδοση.

Άρθρο 892 - Ενστάσεις κατά του κομιστή

Ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να προτείνει κατά του κομιστή μόνο ενστάσεις ακυρότητας του τίτλου, ή ενστάσεις που προκύπτουν από το ίδιο το έγγραφο, ή που ανήκουν στον οφειλέτη κατά του κομιστή προσωπικώς.

Άρθρο 893 - Πληρωμή μόνο με την παράδοση του τίτλου

Ο οφειλέτης έχει υποχρέωση παροχής μόνο αν του παραδοθεί ο τίτλος. Με την παράδοση ο οφειλέτης αποκτά αυτοδικαίως την κυριότητα του τίτλου και αν ακόμη ο κομιστής δεν είχε δικαίωμα να τον διαθέσει.

Άρθρο 894 - Φθορά του τίτλου

Αν ο τίτλος, εξαιτίας φθοράς ή αλλοίωσης, έγινε ακατάλληλος για κυκλοφορία, το ουσιώδες του όμως περιεχόμενο και τα διακριτικά του σημεία μπορούν ακόμη να διαγνωστούν, ο κομιστής του έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την έκδοση νέου τίτλου, παραδίνοντάς του ταυτόχρονα εκείνον που έχει φθαρεί. Η δαπάνη βαρύνει τον κομιστή.

Άρθρο 895 - Κλοπή, απώλεια κλπ. του τίτλου

Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής του ανώνυμου χρεογράφου, ο μέχρι τότε κομιστής του μπορεί, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτό το αντίθετο, να ζητήσει από το δικαστήριο να κηρύξει, με τη διαδικασία που ορίζει ο νόμος, τον τίτλο ανίσχυρο ή να απαγορεύσει στον οφειλέτη να πληρώσει σ' εκείνον που τον παρουσιάζει. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται στα τοκομερίδια, στα μερισματούγραφα, καθώς και στα άτοκα γραμμάτια που είναι πληρωτέα ενόψει.

Άρθρο 896

Εκείνος που προκάλεσε, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, την κήρυξη του χρεογράφου ως ανίσχυρου, εκτός από το δικαίωμα να ασκήσει την αξίωσή του δύναμι του χρεογράφου, έχει και το δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη να εκδώσει νέο τίτλο. Η δαπάνη βαρύνει εκείνον που το ζητεί.

Άρθρο 897 - Τοκομερίδια

Τα τοκομερίδια του ανώνυμου χρεογράφου, εφόσον δεν ορίζεται σ' αυτά το αντίθετο, εξακολουθούν να ισχύουν και αν ακόμη αποσβεστεί η κύρια απαίτηση ή αρθεί ή μεταβληθεί η υποχρέωση πληρωμής τόκου.

Εφόσον κατά την εξόφληση του κύριου τίτλου δεν αποδίδονται τέτοια τοκομερίδια, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα να παρακρατήσει το ποσό που αναγράφεται σ' αυτά ωςότου συμπληρωθεί ο χρόνος της παραγραφής.

Άρθρο 898

Σε περίπτωση κλοπής, απώλειας ή καταστροφής τοκομεριδίων ή μερισματογράφων ο μέχρι τότε κομιστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την πληρωμή, αν πριν από τη λήξη τους τον ειδοποίησε για την κλοπή, την απώλεια ή την καταστροφή και κανείς άλλος δεν τα παρουσίασε για πληρωμή ούτε άσκησε σχετική αγωγή.

Η αξίωση της προηγούμενης παραγράφου μπορεί να αποκλειστεί με αντίθετη ρήτρα διατυπωμένη πάνω στο τοκομερίδιο ή στο μερισματούγραφο.

Άρθρο 899

Στην περίπτωση που εκδίδονται νέα τοκομερίδια ή μερισματούγραφα ανωνύμου χρεογράφου, αυτά παραδίδονται στον κομιστή του ειδικού στελέχους της ανανέωσης. Αν ο κομιστής του ανωνύμου χρεογράφου εναντιώνεται στην παράδοση, παραδίδονται σ' αυτόν.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται, αν έχει οριστεί διαφορετικά πάνω στο στέλεχος της ανανέωσης.

Άρθρο 900 - Μετατροπή του ανώνυμου τίτλου σε ονομαστικό

Το ανώνυμο χρεόγραφο μπορεί να μετατραπεί σε ονομαστικό υπέρ ορισμένου δικαιούχου μόνο από τον οφειλέτη. Ο οφειλέτης δεν έχει τέτοια υποχρέωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ

Άρθρο 901 - Περιπτώσεις

Όποιος έχει σχετικά με κάποιο πράγμα αξίωση, εναντίον του κατόχου του, έχει δικαίωμα να απαιτήσει απ' αυτόν να επιδείξει το πράγμα, αν η επίδειξη είναι αναγκαία για την άσκηση της αξίωσης.

Άρθρο 902

Όποιος έχει έννομο συμφέρον να πληροφορηθεί το περιεχόμενο ενός εγγράφου που βρίσκεται στην κατοχή άλλου έχει δικαίωμα να απαιτήσει την επίδειξη ή και αντίγραφο του, αν το έγγραφο συντάχθηκε για το συμφέρον αυτού που το ζητεί, ή πιστοποιεί έννομη σχέση που αφορά και αυτόν, ή σχετίζεται με διαπραγματεύσεις που έγιναν σχετικά με τέτοια έννομη σχέση είτε απευθείας από τον ίδιο είτε για το συμφέρον του, με τη μεσολάβηση τρίτου.

Άρθρο 903 - Πώς γίνεται

Η επίδειξη του πράγματος ή του εγγράφου γίνεται στον τόπο όπου βρίσκεται κατά το χρόνο της αίτησης, εκτός αν ο ένας ή ο άλλος αξιώσει για σπουδαίο λόγο την επίδειξη αλλού.

Ο κίνδυνος και οι δαπάνες της επίδειξης βαρύνουν εκείνον που την αξιώνει.

Ο κάτοχος μπορεί να αντιτάξει άρνηση, εφόσον δεν προκαταβάλλονται οι δαπάνες και δεν παρέχεται ασφάλεια για ενδεχόμενη ζημία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΟΓΔΟΟ ΑΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΟΣ ΠΛΟΥΤΙΣΜΟΣ

Άρθρο 904 - Έννοια

Όποιος έγινε πλουσιότερος χωρίς νόμιμη αιτία από την περιουσία η με ζημία άλλου έχει υποχρέωση να αποδώσει την ωφέλεια. Η υποχρέωση αυτή γεννιέται ιδίως σε περίπτωση παροχής αχρεώστητης ή παροχής για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ή αιτία παράνομη ή ανήθικη.

Με παροχή εξομοιώνεται και η συμβατική αναγνώριση ότι υπάρχει ή δεν υπάρχει χρέος.

Άρθρο 905 - Απαίτηση αχρεωστήτου

Η απαίτηση αχρεωστήτου αποκλείεται, αν ο λήπτης της παροχής αποδείξει ότι αυτός που κατέβαλε γνώριζε ότι δεν υπήρχε το χρέος.

Το χρέος που καταβλήθηκε πριν από τη λήξη του δεν αναζητείται. Επίσης δεν αναζητούνται οι καρποί του ενδιάμεσου χρόνου.

Άρθρο 906

Η απαίτηση αχρεωστήτου αποκλείεται για ό,τι καταβλήθηκε από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας.

Άρθρο 907 - Απαίτηση παροχής από αισχρή αιτία

Παροχή που έγινε για ανήθικη αιτία δεν αναζητείται, αν η ανήθικη αιτία αφορά και το δότη.

Η διάταξη αυτή δεν ισχύει αν η παροχή αυτή συνίσταται σε συνομολόγηση υποχρέωσης. Ό,τι όμως δόθηκε για να εκπληρωθεί αυτή η υποχρέωση δεν αναζητείται.

Άρθρο 908 - Έκταση της ευθύνης του λήπτη

Ο λήπτης οφείλει να αποδώσει το πράγμα που έλαβε ή το αντάλλαγμα που τυχόν έλαβε απ' αυτό. Οφείλει επίσης να αποδώσει και τους καρπούς που συνέλεξε καθώς και οτιδήποτε απέκτησε από το πράγμα.

Άρθρο 909

Η υποχρέωση για απόδοση κατά το προηγούμενο άρθρο αποσβήνεται, εφόσον ο λήπτης δεν είναι πια πλουσιότερος κατά το χρόνο της επίδοσης της αγωγής.

Άρθρο 910

Από την επίδοση της αγωγής ο λήπτης ευθύνεται κατά τις γενικές διατάξεις των άρθρων 346 και 348.

Άρθρο 911

Ο λήπτης ευθύνεται σαν να είχε επιδοθεί η αγωγή: 1. σε περίπτωση απαίτησης αχρεωστήτου, εφόσον γνώριζε ή αφότου έμαθε την ανυπαρξία του χρέους· 2. σε περίπτωση απαίτησης για παράνομη ή ανήθικη αιτία.

Άρθρο 912

Σε περίπτωση απαίτησης για αιτία που δεν επακολούθησε ή έληξε ο λήπτης, αφότου όφειλε να προβλέψει την αναζήτηση, ευθύνεται για ό,τι έλαβε σαν να είχε επιδοθεί η αγωγή.

Ο λήπτης έχει την υποχρέωση να αποδώσει καρπούς μόνο αφότου μάθει ότι η αιτία δεν επακολούθησε ή έληξε.

Άρθρο 913

Εφόσον ο λήπτης δεν ευθύνεται σε απόδοση, επειδή ό,τι περιήλθε σ' αυτόν χωρίς αιτία το προσπόρισε σε τρίτον με χαριστική πράξη, ο δότης μπορεί να αναζητήσει από τον τρίτο ό,τι περιήλθε σ' αυτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΕΝΑΤΟ ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΕΣ

Άρθρο 914 - Έννοια

Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

Άρθρο 915 - Περιπτώσεις μη καταλογισμού

"Δεν ευθύνεται όποιος ζημίωσε άλλον χωρίς να έχει συνείδηση των πράξεών του ή ενώ βρισκόταν σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιόριζε αποφασιστικά τη λειτουργία της κρίσης και της βούλησής του".

Όποιος κατά την επαγωγή της ζημίας έφερε τον εαυτό του σε τέτοια κατάσταση με χρήση οιονοπνευματωδών ποτών ή άλλων παραπλήσιων μέσων, ευθύνεται για τη ζημία, εκτός αν περιήλθε στην κατάσταση αυτή χωρίς υπαιτιότητά του.

Σχόλια: Η εντός " " πρώτη παράγραφος τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 20 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 916

Όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο έτος της ηλικίας του δεν ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε.

Άρθρο 917

Όποιος έχει συμπληρώσει το δέκατο, όχι όμως το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του ευθύνεται για τη ζημία που προξένησε, εκτός αν ενέργησε χωρίς διάκριση. Το ίδιο ισχύει και για τους κωφαλάλους.

Άρθρο 918

Αυτός που προξένησε τη ζημία, εφόσον κατά τις διατάξεις των άρθρων 915 έως 917 δεν έχει ευθύνη, μπορεί να καταδικαστεί από το δικαστήριο, ύστερα από εκτίμηση της κατάστασης των μερών, σε εύλογη αποζημίωση, αν η ζημία δεν μπορεί να καλυφθεί από αλλού.

Άρθρο 919 - Προσβολή των χρηστών ηθών

Όποιος με πρόθεση ζημίωσε άλλον κατά τρόπο αντίθετο προς τα χρηστά ήθη έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

Άρθρο 920 - Δυσφημιστικές διαδόσεις

Όποιος, γνωρίζοντας ή υπαίτια αγνοώντας, υποστηρίζει ή διαδίδει αναληθείς ειδήσεις που εκθέτουν σε κίνδυνο την πίστη, το επάγγελμα ή το μέλλον άλλου, έχει την υποχρέωση να τον αποζημιώσει.

Άρθρο 921

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 7 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 922 - Ευθύνη του προστήσαντος

Ο κύριος ή ο προστήσας κάποιον άλλον σε μια υπηρεσία ευθύνεται για τη ζημία που ο υπηρέτης ή ο προστηθείς προξένησε σε τρίτον παράνομα κατά την υπηρεσία του.

Άρθρο 923 - Ευθύνη εκείνου που εποπτεύει άλλον

"Όποιος έχει την εποπτεία ανηλικού ή ενηλικού ο οποίος τελεί υπό δικαστική συμπαράσταση ευθύνεται για τη ζημία που τα πρόσωπα αυτά προξενούν παράνομα σε τρίτον, εκτός αν αποδείξει ότι άσκησε την προσήκουσα εποπτεία ή ότι η ζημία δεν μπορούσε να αποτραπεί.

Την ίδια ευθύνη έχει και όποιος ασκεί την εποπτεία με σύμβαση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 21 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 924 - Ευθύνη του κατόχου ζώου

Ο κάτοχος ζώου ευθύνεται για τη ζημία που προξενήθηκε απ' αυτό σε τρίτον.

Αν η ζημία έγινε από κατοικίδιο ζώο που χρησιμοποιείται για το επάγγελμα, τη φύλαξη της κατοικίας ή τη διατροφή του κατόχου του, αυτός δεν ευθύνεται, αν αποδείξει ότι δεν τον βαρύνει κανένα πταίσμα ως προς τη φύλαξη και την εποπτεία του ζώου.

Άρθρο 925 - Πτώση κτίσματος ή άλλου έργου

Ο κύριος ή νομέας κτίσματος ή άλλου έργου που συνεχεται με το έδαφος ευθύνεται για τη ζημία που προξενήθηκε σε τρίτον εξαιτίας ολικής ή μερικής πτώσης του, εκτός αν αποδείξει ότι η πτώση δεν οφείλεται σε ελαττωματική κατασκευή ή σε πλημμελή συντήρησή του.

Άρθρο 926 - Ζημία από περισσοτέρους

Αν από κοινή πράξη περισσοτέρων προήλθε ζημία ή αν για την ίδια ζημία ευθύνονται παράλληλα περισσότεροι, ενέχονται όλοι εις ολόκληρον. Το ίδιο ισχύει και αν έχουν ενεργήσει περισσότεροι συγχρόνως ή διαδοχικά και δεν μπορεί να εξακριβωθεί τίνος η πράξη επέφερε τη ζημία.

Άρθρο 927 - Αναγωγή μεταξύ τους

Εκείνος που κατά το προηγούμενο άρθρο κατέβαλε ολόκληρη την αποζημίωση έχει δικαίωμα αναγωγής κατά των λοιπών. Το δικαστήριο προσδιορίζει το μέτρο της μεταξύ τους ευθύνης ανάλογα με το βαθμό του πταίσματος καθενός. Αν δεν μπορεί να εξακριβωθεί ο βαθμός αυτός, η ζημία κατανέμεται μεταξύ όλων σε ίσα μέρη.

Άρθρο 928 - Σε περίπτωση θανάτωσης

Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει τα νοσήλια και τα έξοδα της κηδείας σ' εκείνον που κατά το νόμο βαρύνεται μ' αυτά. Έχει επίσης την υποχρέωση να αποζημιώσει εκείνον που κατά το νόμο είχε δικαίωμα να απαιτεί από το θύμα διατροφή ή παροχή υπηρεσιών.

Άρθρο 929 - Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας

Σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας προσώπου η αποζημίωση περιλαμβάνει, εκτός από τα νοσήλια και τη ζημία που έχει ήδη επέλθει, οτιδήποτε ο παθών θα στερείται στο μέλλον ή θα ξοδεύει επιπλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του. Υποχρέωση αποζημίωσης υπάρχει και προς τον τρίτο, ο οποίος είχε κατά το νόμο δικαίωμα να απαιτήσει την παροχή υπηρεσιών από τον παθόντα και τις στερείται.

Άρθρο 930

Η αποζημίωση των δύο προηγούμενων άρθρων που αναφέρεται στο μέλλον καταβάλλεται σε χρηματικές δόσεις κατά μήνα. Όταν υπάρχει σπουδαίος λόγος, η αποζημίωση μπορεί να επιδικαστεί σε κεφάλαιο εφάπαξ.

Ο οφειλέτης της αποζημίωσης μπορεί κατά τις περιστάσεις να υποχρεωθεί να παράσχει ασφάλεια.
Η αξίωση αποζημίωσης δεν αποκλείεται από το λόγο ότι κάποιος άλλος έχει την υποχρέωση να αποζημιώσει ή να διατρέφει αυτόν που αδικήθηκε.

Άρθρο 931

"Η αναπηρία ή η παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπόψη κατά την επιδίκαση της αποζημίωσης, αν επιδρά στο μέλλον του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 8 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 932 - Ικανοποίηση της ηθικής βλάβης

Σε περίπτωση αδικοπραξίας, ανεξάρτητα από την αποζημίωση για την περιουσιακή ζημία, το δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει εύλογη κατά την κρίση του χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνον που έπαθε προσβολή της υγείας, της τιμής ή της αγνείας του ή στερήθηκε την ελευθερία του. Σε περίπτωση θανάτωσης προσώπου η χρηματική αυτή ικανοποίηση μπορεί να επιδικαστεί στην οικογένεια του θύματος λόγω ψυχικής οδύνης.

Σχόλια: Σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 3471/2006 (Α' 133/28.6.2006), η -κατά το παρόν άρθρο- χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης για παράβαση του ανωτέρω νόμου ορίζεται, κατ' ελάχιστο, στο ποσό των δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000), εκτός αν ζητηθεί από τον ενάγοντα μικρότερο ποσό. Η χρηματική ικανοποίηση επιδικάζεται ανεξάρτητα από την αιτούμενη αποζημίωση για περιουσιακή βλάβη. Σύμφωνα με το άρθρο 5 του ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Α' 232/24.10.2006), η κατά το παρόν άρθρο χρηματική ικανοποίηση, λόγω ηθικής βλάβης του παθόντος για μία από τις πράξεις του ανωτέρω νόμου, δεν μπορεί να είναι κατώτερη των χιλίων (1.000) ευρώ, εκτός αν ο ίδιος ο παθών ζήτησε μικρότερο ποσό.

Άρθρο 933

Η αξίωση του προηγούμενου άρθρου δεν εκχωρείται ούτε κληρονομείται, εκτός αν αναγνωρίστηκε με σύμβαση ή επιδόθηκε γι' αυτήν αγωγή.

Άρθρο 934 - Παράνομη αφαίρεση πράγματος

Όποιος οφείλει πράγμα που αφαιρέθηκε με παράνομη πράξη είναι υπερήμερος από το χρόνο της αφαίρεσης.

Άρθρο 935

Ο οφειλέτης αποζημίωσης για την αφαίρεση του πράγματος έχει για τις δαπάνες που έκανε σ' αυτό αξίωση κατά τις διατάξεις για τη διεκδίκηση πράγματος.

Άρθρο 936 - Αποζημίωση για την αφαίρεση ή βλάβη πράγματος

Όποιος οφείλει αποζημίωση για την αφαίρεση ή βλάβη πράγματος ελευθερώνεται καταβάλλοντάς την σ' αυτόν που ήταν νομέας του πράγματος κατά το χρόνο της αφαίρεσης ή βλάβης, εκτός αν γνωρίζει ή υπαίτια αγνοεί ότι τρίτος έχει κυριότητα ή άλλο δικαίωμα πάνω σ' αυτό.

Άρθρο 937 - Παραγραφή

Η απαίτηση από αδικοπραξία παραγράφεται μετά πενταετία, αφότου ο παθών έμαθε τη ζημία και τον υπόχρεο σε αποζημίωση· σε κάθε όμως περίπτωση η απαίτηση παραγράφεται μετά την πάροδο είκοσι ετών από την πράξη.

Αν η αδικοπραξία αποτελεί συνάμα κολάσιμη πράξη που κατά τον ποινικό νόμο υπόκειται σε μακρότερη παραγραφή, αυτή ισχύει και για την απαίτηση αποζημίωσης.

Άρθρο 938 - Ευθύνη για ό,τι περιήλθε

Όποιος οφείλει αποζημίωση από αδικοπραξία έχει την υποχρέωση, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, να αποδώσει ό,τι περιήλθε σ' αυτόν, ακόμη και αν η απαίτηση από την αδικοπραξία έχει παραγραφεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟ ΚΑΤΑΔΟΛΙΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΣΤΩΝ

Άρθρο 939 - Όροι της διάρρηξης

Οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να απαιτήσουν κατά τους όρους των επόμενων άρθρων τη διάρρηξη κάθε απαλλοτρίωσης που έγινε από τον οφειλέτη προς βλάβη τους, εφόσον η υπόλοιπη περιουσία δεν αρκεί για την ικανοποίησή τους.

Σχόλια: - Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 27 (μετασχηματισμός ομίλου Ολυμπιακής αεροπορίας) του ν. 3185/2003 (Α' 229/26.9.2003), οι απορροφούμενες εταιρείες αποκτούν το σύνολο των μεταβιβαζόμενων στοιχείων ενεργητικού και δικαιωμάτων, ελεύθερα παντός φόρου, τέλους, βάρους, χρέους ή δικαιώματος του Ελληνικού Δημοσίου ή Ν.Π.Δ.Δ. και κάθε βάρους, χρέους, αξίωσης τρίτου φυσικού ή νομικού προσώπου, πέραν των υποχρεώσεων, οι οποίες ρητώς αναγράφονται στον ισολογισμό μετασχηματισμού και την έκθεση, εξαιρουμένων των εταιρειών αυτών από την εφαρμογή του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 940 - Περιπτώσεις

Δεν αποτελεί απαλλοτρίωση η αποποίηση από τον οφειλέτη κληρονομίας ή κληροδοσίας.

Δεν θεωρείται απαλλοτρίωση η καταβολή ληξιπρόθεσμου χρέους. Η δόση αντί καταβολής είναι απαλλοτρίωση.

Άρθρο 941 - Γνώση του τρίτου

Η απαλλοτρίωση υπόκειται σε διάρρηση, αν αυτός υπέρ του οποίου έγινε (τρίτος) γνώριζε ότι ο οφειλέτης απαλλοτριώνει προς βλάβη των δανειστών του.

Τεκμαίρεται ότι ο τρίτος το γνωρίζει, αν κατά την απαλλοτρίωση είναι σύζυγος του οφειλέτη ή συγγενής του σε ευθεία γραμμή ή συγγενής του σε πλάγια γραμμή εξ αίματος έως και τον τρίτο βαθμό ή από αγχιστεία έως το δεύτερο. Το τεκμήριο δεν ισχύει, αν πέρασε ένα έτος από την απαλλοτρίωση έως την έγερση της αγωγής.

Άρθρο 942

Σε περίπτωση απαλλοτρίωσης από χαριστική αιτία δεν απαιτείται η κατά το προηγούμενο άρθρο γνώση του.

Άρθρο 943 - Αποτελέσματα της διάρρησης

Το αποτέλεσμα της διάρρησης είναι ότι ο τρίτος έχει την υποχρέωση να αποκαταστήσει τα πράγματα στην κατάσταση που ήταν. Η διάρρηση ενεργεί μόνο υπέρ των δανειστών που προσέβαλαν την απαλλοτρίωση.

Σε περίπτωση απαλλοτρίωσης από χαριστική αιτία ο τρίτος, αν ήταν καλόπιστος, ευθύνεται μόνο κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 944 - Ειδικοί διάδοχοι του τρίτου

Οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να εγείρουν την αγωγή διάρρησης, που τους ανήκει κατά του τρίτου, και εναντίον ειδικού διαδόχου του, αν αυτός, όταν αποκτούσε από τον τρίτο, γνώριζε το δόλο του οφειλέτη. Η γνώση αυτή τεκμαίρεται αν ο ειδικός διάδοχος, όταν απέκτησε από τον τρίτο, είχε με τον οφειλέτη τη σχέση του άρθρου 941 παρ. 2 και δεν είχε περάσει ένα έτος από την απαλλοτρίωση του οφειλέτη έως την έγερση της αγωγής.

Άρθρο 945

Οι δανειστές έχουν το δικαίωμα να εγείρουν την αγωγή διάρρησης που τους ανήκει κατά του τρίτου, εναντίον ειδικού διαδόχου του από χαριστική αιτία, χωρίς να απαιτείται η γνώση του τελευταίου κατά το προηγούμενο άρθρο. Η διάταξη του άρθρου 943 παρ. 2 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 946 - Παραγραφή

Η αγωγή διάρρησης παραγράφεται όταν περάσουν πέντε έτη από την απαλλοτρίωση.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΡΙΤΟ ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΑΝΩ Σ' ΑΥΤΑ ΓΕΝΙΚΩΣ

Άρθρο 947 - Έννοια

Πράγματα, κατά την έννοια του νόμου, είναι μόνο ενσώματα αντικείμενα.

Πράγματα λογίζονται και οι φυσικές δυνάμεις ή ενέργειες, ιδίως το ηλεκτρικό ρεύμα και η θερμότητα, εφόσον υπόκειται σε εξουσίαση, όταν περιορίζονται σε ορισμένο χώρο.

Άρθρο 948 - Κινητά και ακίνητα

Ακίνητα πράγματα είναι το έδαφος και τα συστατικά του μέρη. Κινητά είναι όσα δεν είναι ακίνητα.

Άρθρο 949

Όπου στο νόμο ή σε δικαιοπραξία γίνεται διάκριση ανάμεσα στην ακίνητη περιουσία ενός προσώπου, ως σύνολο, και στην κινητή περιουσία του, στα ακίνητα περιλαμβάνεται και η επικαρπία ακινήτου, καθώς και οι πραγματικές δουλείες πάνω σε ακίνητα, ενώ στα κινητά περιλαμβάνονται και όλες οι απαιτήσεις.

Άρθρο 950 - Αντικαταστατά

Αντικαταστατά πράγματα είναι τα κινητά που προσδιορίζονται συνήθως στις συναλλαγές με αριθμό, μέτρο ή σταθμά.

Άρθρο 951 - Αναλωτά

Αναλωτά πράγματα είναι τα κινητά των οποίων η χρήση, σύμφωνα με τον προορισμό τους, συνίσταται στην κατανάλωση.

Άρθρο 952

Αναλωτά είναι και τα κινητά των οποίων η χρήση, σύμφωνα με τον προορισμό τους, συνίσταται στην εκποίηση. Τέτοια είναι ιδίως τα νομίσματα, τα τραπεζικά γραμμάτια, τα τοκομερίδια ή τα μερισματογράφα που έχουν λήξει, καθώς και τα κινητά τα οποία, αν και δεν είναι από τη φύση τους αναλωτά, αποτελούν μέρος εμπορικού καταστήματος ή ομάδας πραγμάτων και προορίζονται να εκποιηθούν χωριστά.

Άρθρο 953 - Συστατικό

Συστατικό μέρος πράγματος, που δεν μπορεί να αποχωριστεί από το κύριο πράγμα χωρίς βλάβη αυτού του ίδιου ή του κύριου πράγματος ή χωρίς αλλοίωση της ουσίας ή του προορισμού τους δεν μπορεί να είναι χωριστά αντικείμενο κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος.

Άρθρο 954

Συστατικά του ακινήτου με την έννοια του προηγούμενου άρθρου είναι και 1. τα πράγματα που έχουν συνδεθεί σταθερά με το έδαφος, ιδίως οικοδομήματα· 2. τα προϊόντα του ακινήτου εφόσον συνδέονται με το έδαφος· 3. το νερό κάτω από το έδαφος και η πηγή· 4. οι σπόροι μόλις σπαρθούν και τα φυτά μόλις φυτευτούν.

Συστατικά του οικοδομήματος είναι όλα τα κινητά που χρησιμοποιήθηκαν για την ανέγερσή του ή συναρμώστηκαν σ' αυτό.

Άρθρο 955

Πράγματα που έχουν συνδεθεί με το έδαφος για παροδικό μόνο σκοπό δεν θεωρούνται συστατικά του ακινήτου. Το ίδιο ισχύει και για τα οικοδομήματα ή κτίσματα γενικώς που ανεγέρθηκαν σε ξένο ακίνητο από αυτόν που έχει εμπράγματο δικαίωμα πάνω σ' αυτό για την άσκηση αυτού του δικαιώματός του.

Κινητά πράγματα προσαρμοσμένα στο οικοδόμημα για παροδικό μόνο σκοπό δεν θεωρούνται συστατικά του οικοδομήματος.

Άρθρο 956 - Παράρτημα

Παράρτημα είναι το κινητό πράγμα που, χωρίς να είναι συστατικό του κυρίου πράγματος, έχει προοριστεί να εξυπηρετεί διαρκώς τον οικονομικό του σκοπό και έχει τεθεί ήδη σε τοπική σχέση προς το κύριο πράγμα, αντίστοιχη προς αυτό το σκοπό.

Άρθρο 957

Δεν είναι παράρτημα το πράγμα που δεν θεωρείται τέτοιο στις συναλλαγές.

Πρόσκαιρος αποχωρισμός του παραρτήματος από το κύριο πράγμα δεν αίρει την ιδιότητά του αυτή.

Άρθρο 958

Δικαιοπραξία εμπράγματη για το κύριο πράγμα περιλαμβάνει σε περίπτωση αμφιβολίας και το παράρτημα.

Άρθρο 959

Σε περίπτωση οικοδομήματος που έχει κατασκευαστεί για διαρκή εξυπηρέτηση βιομηχανικής επιχείρησης, λογίζονται παραρτήματά του, εφόσον συντρέχουν και οι λοιποί όροι, τα μηχανήματα, τα σκεύη και τα εργαλεία που έχουν προοριστεί γι' αυτήν.

Άρθρο 960

Παραρτήματα αγροτικού ακινήτου λογίζονται, εφόσον συντρέχουν και οι λοιποί όροι, τα σκεύη, τα εργαλεία και τα κτήνη που είναι προορισμένα για την οικονομική του εκμετάλλευση, καθώς και όσα γεωργικά προϊόντα είναι αναγκαία για τη συνέχιση της καλλιέργειας έως τη νέα εσοδεία, όπως επίσης και τα λιπάσματα που βρίσκονται στο ακίνητο και προέρχονται απ' αυτό.

Άρθρο 961 - Καρποί

Καρποί του πράγματος είναι τα προϊόντα του, καθώς και καθετί που αποκτά κανείς από το πράγμα σύμφωνα με τον προορισμό του.

Καρποί δικαιώματος είναι οι πρόσοδοι που παρέχει το δικαίωμα σύμφωνα με τον προορισμό του.

Καρποί είναι επίσης και οι πρόσοδοι που παρέχει το πράγμα ή το δικαίωμα με βάση κάποια έννομη σχέση (πολιτικοί καρποί).

Άρθρο 962 - Ωφελήματα

Ωφελήματα είναι όχι μόνο οι καρποί του πράγματος ή του δικαιώματος αλλά και κάθε όφελος που παρέχει η χρήση του πράγματος ή του δικαιώματος.

Άρθρο 963

Όποιος έχει δικαίωμα να παίρνει τους φυσικούς καρπούς πράγματος ή δικαιώματος έως έναν ορισμένο χρόνο ή από έναν ορισμένο χρόνο παίρνει, εφόσον δεν ορίστηκε κάτι άλλο, μόνο εκείνους που αποχωρίστηκαν κατά τη διάρκεια του δικαιώματός του. Αν πρόκειται για πολιτικούς καρπούς, ιδίως μισθώματα, τόκους, μερίσματα, ή άλλες κανονικά επαναλαμβανόμενες προσόδους, ο δικαιούχος, εφόσον δεν ορίστηκε κάτι άλλο, παίρνει όσο μέρος αναλογεί στη διάρκεια του δικαιώματός του.

Άρθρο 964

Ο υπόχρεος από το νόμο σε απόδοση καρπών έχει δικαίωμα αποζημίωσης για τις δαπάνες που καταβλήθηκαν για την παραγωγή των καρπών, εφόσον οι δαπάνες αυτές δεν υπερβαίνουν την αξία των καρπών.

Άρθρο 965 - Βάρη του πράγματος

Όποιος φέρει τα βάρη του πράγματος έως έναν ορισμένο χρόνο ή από έναν ορισμένο χρόνο, αν τα βάρη αυτά είναι από τα περιοδικώς καταβαλλόμενα, ευθύνεται, εφόσον δεν ορίστηκε κάτι διαφορετικό, ανάλογα με τη διάρκεια της υποχρέωσής του. Όταν πρόκειται για άλλα βάρη, ευθύνεται για όσα έγιναν απαιτητά κατά τη διάρκεια της υποχρέωσής του.

Άρθρο 966 - Πράγματα εκτός συναλλαγής

Πράγματα εκτός συναλλαγής είναι τα κοινά σε όλους, τα κοινόχρηστα και τα προορισμένα για την εξυπηρέτηση δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή θρησκευτικών σκοπών.

Άρθρο 967 - Κοινόχρηστα

Πράγματα κοινής χρήσης είναι ιδίως τα νερά με ελεύθερη και αέναη ροή, οι δρόμοι, οι πλατείες, οι γυαλοί, τα λιμάνια και οι όρμοι, οι όχθες πλεύσιμων ποταμών, οι μεγάλες λίμνες και οι όχθες τους.

Άρθρο 968 - Κυριότητα σε κοινόχρηστα

Τα κοινόχρηστα πράγματα, εφόσον δεν ανήκουν σε δήμο ή κοινότητα, ή ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανήκουν στο δημόσιο.

Άρθρο 969

Αν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ περισσότερων δικαιουμένων να χρησιμοποιούν κοινόχρηστο νερό, προτιμάται κατά σειρά: 1. η σπουδαιότερη χρήση για την κοινή ωφέλεια· 2. η χρήση που προάγει περισσότερο την κοινωνική οικονομία· 3. η αρχαιότερη· 4. η χρήση για επιχείρηση που συνδέεται με ορισμένο τόπο· 5. η χρήση προς όφελος του παροχθίου.

Άρθρο 970

Σε κοινόχρηστα πράγματα μπορούν να αποκτηθούν με παραχώρηση της αρχής κατά τους όρους του νόμου ιδιαίτερα ιδιωτικά δικαιώματα εφόσον με τα δικαιώματα αυτά εξυπηρετείται ή δεν αναιρείται η κοινή χρήση.

Άρθρο 971

Τα πράγματα εκτός συναλλαγής αποβάλλουν την ιδιότητά τους αυτή από τότε που έπαψε ο προορισμός τους για την κοινή χρήση ή για δημόσιο, δημοτικό, κοινοτικό ή θρησκευτικό σκοπό.

Άρθρο 972 - Αδέσποτα, έρημος κλήρος

Τα αδέσποτα ακίνητα καθώς και οι περιουσίες όσων πεθαίνουν χωρίς κληρονόμο ανήκουν στο δημόσιο.

Άρθρο 973 - Εμπράγματα δικαιώματα

Δικαιώματα που παρέχουν εξουσία άμεση και εναντίον όλων πάνω στο πράγμα (εμπράγματα δικαιώματα) είναι η κυριότητα, οι δουλείες, το ενέχυρο και η υποθήκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΝΟΜΗ

Άρθρο 974 - Έννοια νομής και κατοχής

Όποιος απέκτησε τη φυσική εξουσία πάνω στο πράγμα (κατοχή) είναι νομέας του, αν ασκεί την εξουσία αυτή με διάνοια κυρίου.

Άρθρο 975 - Νομή δικαιώματος ή οιονεί νομή

Στα δικαιώματα του ενεχύρου και των δουλειών η νομή συνίσταται στην άσκηση αυτών των δικαιωμάτων με διάνοια δικαιούχου.

Άρθρο 976 - Κτήση νομής

Σε πράγμα που βρίσκεται στη νομή άλλου η νομή αποκτάται με παράδοση που γίνεται με τη βούληση του νομέα. Η συμφωνία όμως του έως τώρα νομέα μ' εκείνον που αποκτά αρκεί για την κτήση της νομής, όταν ο τελευταίος είναι σε θέση να ασκεί την εξουσία πάνω στο πράγμα.

Άρθρο 977

Παράδοση σ' εκείνον που αποκτά υπάρχει και όταν συμφωνηθεί ανάμεσα σ' αυτόν και στον έως τώρα νομέα να παραμείνει ο τελευταίος ή τρίτος στην κατοχή του πράγματος με βάση ορισμένη έννομη σχέση. Σ' αυτή την περίπτωση έναντι του τρίτου μεταβιβάζεται η νομή στον αποκτώντα αφότου γνωστοποιηθεί αυτό στον τρίτο από τον έως τώρα νομέα.

Άρθρο 978

Στα εμπορεύματα και γενικώς στα κινητά πράγματα που έχουν αποτεθεί σε αποθήκη ή έχουν παραληφθεί από μεταφορέα, αν έχει εκδοθεί γι' αυτά αποθετήριο έγγραφο ή φορτωτική, η μετάθεση της νομής γίνεται με μεταβίβαση του αποθετήριου εγγράφου ή της φορτωτικής.

Άρθρο 979 - Κτήση μέσω άλλου

Η νομή αποκτάται με αντιπρόσωπο, όταν αυτός αποκτήσει τη φυσική εξουσία πάνω στο πράγμα με σκοπό να καταστήσει νομέα του τον αντιπροσωπευόμενο.

Άρθρο 980 - Άσκηση μέσω άλλου

Η νομή ασκείται αυτοπροσώπως ή μέσω άλλου.
Όποιος άρχισε να κατέχει στο όνομα άλλου, τεκμαίρεται, όσο διατηρεί την κατοχή, ότι κατέχει στο όνομα του άλλου.

Άρθρο 981 - Απώλεια νομής

Η νομή χάνεται μόλις πάψει η φυσική εξουσία πάνω στο πράγμα ή εκδηλωθεί αντίθετη διάνοια του νομέα. Παροδικό από τη φύση του κώλυμα για την άσκηση της εξουσίας δεν επιφέρει απώλεια της νομής.

Άρθρο 982

Αν ο αντιπρόσωπος του νομέα ακινήτου θελήσει να αντιπποιοηθεί τη νομή, αυτή δεν χάνεται για το νομέα προτού λάβει γνώση της αντιπποίησης.

Άρθρο 983

Η νομή μεταβιβάζεται στους κληρονόμους του νομέα

Άρθρο 984 - Προσβολή της νομής

Η νομή προσβάλλεται είτε με διατάραξη είτε με αποβολή του νομέα εφόσον αυτές γίνονται παράνομα και χωρίς τη θέλησή του.

Η νομή που αποκτήθηκε με τέτοια αποβολή είναι επιλήψιμη. Το ελάττωμα αυτό της νομής αντιπάσεται και κατά των κληρονόμων του νομέα· το ελάττωμα της νομής του προκατόχου αντιπάσεται κατά του ειδικού διαδόχου μόνο αν αυτός το γνώριζε κατά την κτήση.

Άρθρο 985

Ο νομέας έχει δικαίωμα να αποκρούσει με τη βία κάθε διατάραξη ή απειλούμενη αποβολή από τη νομή.

Ο νομέας κινήτου από τον οποίο αφαιρέθηκε αυτό παράνομα έχει δικαίωμα να το ξαναπάρει με τη βία από το δράστη που συλλαμβάνεται ή καταδιώκεται επ' αυτοφώρω.

Ο νομέας ακινήτου από τον οποίο αφαιρέθηκε αυτό παράνομα έχει δικαίωμα να το ξαναπάρει με τη βία αμέσως μετά την αποβολή.

Τα ίδια δικαιώματα έχει ο νομέας που προσβλήθηκε και κατά των διαδόχων κατά των οποίων αντιπάσεται το επιλήψιμο της νομής.

Άρθρο 986

Τα δικαιώματα του προηγούμενου άρθρου έχει αντί για το νομέα και εκείνος που ασκεί γι' αυτόν την εξουσία πάνω στο πράγμα, εφόσον βρίσκεται σε σχέση οικιακής ή υπηρεσιακής εξάρτησης από το νομέα και οφείλει να ακολουθεί τις οδηγίες του ως προς το πράγμα.

Άρθρο 987 - Προστασία σε περίπτωση αποβολής

Ο νομέας που αποβλήθηκε παράνομα από τη νομή έχει δικαίωμα να αξιώσει την απόδοσή της απ' αυτόν που νέμεται επιλήψιμα απέναντί του. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 988

Η αγωγή αποβολής είναι απαράδεκτη, αν εκείνος που αποβλήθηκε είχε αποκτήσει τη νομή επιλήψιμα απέναντι στον τωρινό νομέα ή στους δικαιοπαρόχους του μέσα στο τελευταίο έτος πριν από την αποβολή του.

Άρθρο 989 - Προστασία σε περίπτωση διατάραξης

Ο νομέας που διαταράχτηκε παράνομα έχει δικαίωμα να αξιώσει την παύση της διατάραξης καθώς και την παράλειψή της στο μέλλον. Αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 990

Η αγωγή διατάραξης είναι απαράδεκτη, αν εκείνος που διαταράχτηκε είχε αποκτήσει τη νομή επιλήψιμα απέναντι σ' αυτόν που τη διατάραξε ή τους δικαιοπαρόχους του μέσα στο τελευταίο έτος πριν από τη διατάραξή του.

Άρθρο 991

Ο εναγόμενος για διατάραξη ή αποβολή δεν μπορεί να επικαλεστεί δικαίωμα που του παρέχει εξουσία πάνω στο πράγμα παρά μόνο αν το δικαίωμα έχει αναγνωρισθεί τελεσίδικα σε δίκη ανάμεσα σ' αυτόν και τον ενάγοντα.

Άρθρο 992 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις από την αποβολή και τη διατάραξη παραγράφονται μετά ένα έτος από την αποβολή ή τη διατάραξη.

Άρθρο 993 - Νομέας μέρους πράγματος

Τα δικαιώματα από την προσβολή της νομής έχει και εκείνος που νέμεται μέρος μόνο του πράγματος, ιδίως χωριστά διαμερίσματα κατοικιών ή άλλους χώρους.

Άρθρο 994 - Νομή περισσοτέρων κατ' ιδανικά μέρη

Αν νέμονται περισσότεροι το ίδιο πράγμα κατ' ιδανικά μέρη, καθένας απ' αυτούς έχει κατά τρίτων τα δικαιώματα από την προσβολή της νομής. Στις μεταξύ τους σχέσεις δεν παρέχεται η προστασία από τη νομή εφόσον πρόκειται για τα όρια της χρήσης του πράγματος που αρμόζει στον καθένα.

Άρθρο 995 - Πράγμα που περιήλθε σε ξένο ακίνητο

Αν ξέφυγε κινήτο πράγμα από την εξουσία του νομέα και περιήλθε σε ξένο ακίνητο, ο νομέας του ακινήτου έχει υποχρέωση να επιτρέψει την αναζήτηση και την ανάληψη· έχει όμως αξίωση αποζημίωσης για τις ζημίες από την αναζήτηση.

Άρθρο 996 - Προστασία οιονεί νομής

Ο νομέας δικαιώματος ενεχύρου ή δουλείας έχει σε περίπτωση παράνομης διατάραξης ή αποβολής τις αγωγές της νομής.

Άρθρο 997 - Προστασία κατόχου

Σε περίπτωση παράνομης διατάραξης της νομής πράγματος ή δικαιώματος ή αποβολής απ' αυτήν έχει κατά τρίτων τις αγωγές της νομής και εκείνος που απέκτησε την κατοχή του πράγματος ή του δικαιώματος από το νομέα ως μισθωτής ή θεματοφύλακας ή με άλλη παρόμοια σχέση.

Άρθρο 998 - Προστασία κατά κατόχου

Εναντίον εκείνου που κατέχει με βάση τη σχέση του προηγούμενου άρθρου ο νομέας έχει, εφόσον συντρέχουν οι όροι του νόμου, τις αγωγές για τη νομή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ Η ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ

Άρθρο 999 - Αντικείμενο κυριότητας

Αντικείμενο κυριότητας είναι μόνο πράγματα ή όσα θεωρούνται πράγματα από το νόμο.

Άρθρο 1000 - Περιεχόμενο κυριότητας

Ο κύριος του πράγματος μπορεί, εφόσον δεν προσκρούει στο νόμο ή σε δικαιώματα τρίτων, να το διαθέτει κατ' αρέσκειαν και να αποκλείει κάθε ενέργεια άλλου πάνω σ' αυτό.

Άρθρο 1001

Η κυριότητα πάνω σε ακίνητο εκτείνεται, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, στο χώρο πάνω και κάτω από το έδαφος. Δεν μπορεί όμως ο κύριος να απαγορεύσει ενέργεια που επιχειρείται σε τέτοιο ύψος ή βάθος ώστε να μην εξαρτά κανένα συμφέρον από την απαγόρευση.

Άρθρο 1002 - Ιδιοκτησία ορόφου

Κυριότητα χωριστή σε όροφο οικοδομής ή σε διαμέρισμα ορόφου μπορεί να συσταθεί μόνο με δικαιοπραξία του κυρίου του όλου ακινήτου. Όροφοι θεωρούνται και τα υπόγεια καθώς και τα δωμάτια κάτω από τη στέγη.

Άρθρο 1003 - Περιορισμοί κυριότητας, εκπομπές.

Ο κύριος ακινήτου έχει υποχρέωση να ανέχεται την εκπομπή καπνού, αιθάλης, αναθυμιάσεων, θερμότητας, θορύβου, δονήσεων ή άλλες παρόμοιες επενέργειες που προέρχονται από άλλο ακίνητο, εφόσον αυτές δεν παραβιάζουν σημαντικά τη χρήση του ακινήτου του ή προέρχονται από χρήση συνήθη για ακίνητα της περιοχής του κτήματος από το οποίο προκαλείται η βλάβη.

Άρθρο 1004 - Επιβλαβείς εγκαταστάσεις

Ο κύριος ακινήτου έχει δικαίωμα να απαγορεύσει την κατασκευή ή τη διατήρηση εγκαταστάσεων στο γειτονικό ακίνητο εφόσον από την ύπαρξη ή χρήση τους προβλέπονται με βεβαιότητα παράνομες επενέργειες στο ακίνητό του.

Άρθρο 1005

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου η εγκατάσταση επιχειρείται ύστερα από άδεια της αρχής που απαιτεί ο νόμος ή ύστερα από την τήρηση ειδικών όρων που τάσσει ο νόμος, άρση της εγκατάστασης μπορεί να απαιτηθεί μόνο αφότου επήλθαν πράγματι οι βλαπτικές επενέργειες απ' αυτήν πάνω στο ακίνητο.

Άρθρο 1006 - Κίνδυνος πτώσης οικοδομής

Αν υπάρχει κίνδυνος να πέσει ολικά ή κατά ένα μέρος οικοδομή ή άλλο έργο και από την πτώση αυτή απειλείται βλάβη στο γειτονικό ακίνητο, ο κύριός του έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που θα ευθύνεται σε αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες, να λάβει τα μέτρα που απαιτούνται για την αποτροπή του κινδύνου.

Άρθρο 1007 - Ανόρυξη κοντά στα θεμέλια του γείτονα

Δεν επιτρέπεται να σκάβεται το ακίνητο σε τέτοιο βάθος, ώστε το έδαφος του γειτονικού ακινήτου να στερηθεί το απαιτούμενο έρεισμα, εκτός αν έχει ληφθεί πρόνοια να στερεωθεί αρκετά το έδαφος με άλλο τρόπο.

Άρθρο 1008 - Ρίζες ή κλαδιά του γειτονικού ακινήτου

Ο κύριος ακινήτου μπορεί να κόψει και να κρατήσει για τον εαυτό του τις ρίζες δέντρων του γειτονικού ακινήτου που εισχωρούν στο κτήμα του. Το ίδιο ισχύει και για τα κλαδιά των δέντρων του γειτονικού ακινήτου που εκτείνονται πάνω από το κτήμα του, εφόσον τάχθηκε προηγουμένως στο νομέα του γειτονικού ακινήτου εύλογη προθεσμία για να τα κόψει.

Το δικαίωμα αυτό δεν παρέχεται, αν οι ρίζες ή τα κλαδιά δεν εμποδίζουν τη χρήση του ακινήτου.

Άρθρο 1009 - Καρποί που πέφτουν σε γειτονικό ακίνητο

Καρποί που πέφτουν στο γειτονικό ακίνητο από κάποιο δέντρο λογίζονται καρποί του ακινήτου στο οποίο πέφτουν. Η διάταξη δεν ισχύει αν αυτό το ακίνητο είναι κοινόχρηστο.

Άρθρο 1010 - Ενοικοδόμηση κατά ένα μέρος σε γειτονικό ακίνητο

Αν ο κύριος ακινήτου, ανεγείροντας πάνω σ' αυτό οικοδομή, την επεκτείνει καλόπιστα στο γειτονικό γήπεδο και ο κύριος του γηπέδου δεν διαμαρτυρήθηκε καθόλου πριν από την ανέγερση της οικοδομής κατά μεγάλο μέρος, το δικαστήριο μπορεί κατά εύλογη κρίση να επιδικάσει την κυριότητα του γηπέδου που καταλήφθηκε στον κύριο του ακινήτου που οικοδομήθηκε· η επιδίκαση γίνεται έναντι καταβολής της αξίας του γηπέδου κατά το χρόνο της κατάληψής του και αποκατάστασης κάθε άλλης ζημίας, ιδίως από την τυχόν μείωση της αξίας του υπολοίπου.

Άρθρο 1011

Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και όταν από την επέκταση της οικοδομής στο γειτονικό γήπεδο και την επιδίκαση βλάπτονται άλλοι που έχουν εμπράγματο δικαίωμα πάνω σ' αυτό.

Άρθρο 1012 - Υποχρέωση παροχής διόδου

Αν ακίνητο στερείται την αναγκαία δίοδο προς το δρόμο, έχει δικαίωμα ο κύριός του να απαιτήσει δίοδο από τους γείτονες έναντι ανάλογης αποζημίωσης.

Άρθρο 1013

Η κατεύθυνση της διόδου και η έκταση του δικαιώματος για τη χρήση της, καθώς και η αποζημίωση που πρέπει να καταβληθεί, καθορίζονται με δικαστική απόφαση.

Άρθρο 1014

Δεν υπάρχει υποχρέωση των γειτόνων να παράσχουν δίοδο αν η συγκοινωνία του ακινήτου προς το δημόσιο δρόμο έπαψε με αυτόβουλη πράξη ή παράλειψη του κυρίου του ακινήτου.

Άρθρο 1015

Αν εξαιτίας της εκποίησης μέρους του ακινήτου αποκόπηκε η συγκοινωνία προς το δημόσιο δρόμο του μέρους που εκποιήθηκε ή του μέρους που απέμεινε, έχει υποχρέωση να παράσχει δίοδο ο κύριος του μέρους από όπου γινόταν έως τώρα η συγκοινωνία. Με την εκποίηση μέρους εξομοιώνεται και η εκποίηση ενός από περισσότερα ακίνητα που ανήκουν στον ίδιο κύριο.

Άρθρο 1016

Εκείνος που παρακωλύεται ή διαταράσσεται στη χρήση της διόδου προστατεύεται σύμφωνα με τις διατάξεις για την προστασία των πραγματικών δουλειών, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 1017

Αν ανοίχτηκε νέα δίοδος ή από άλλο λόγο έπαψε η ανάγκη εκείνης που είχε συσταθεί, ο κύριος του ακινήτου πάνω στο οποίο βρίσκεται έχει δικαίωμα να απαιτήσει την κατάργησή της αποδίδοντας την αποζημίωση που είχε καταβληθεί.

Άρθρο 1018 - Ανοχή επισκευών

Αν απαιτείται για την επισκευή ή την ανακαίνιση κτιρίου η είσοδος και η κυκλοφορία του εργαζόμενου προσωπικού στο γειτονικό ακίνητο ή η παροδική τοποθέτηση σ' αυτό εγκαταστάσεων ή οικοδομικού υλικού, έχει υποχρέωση ο κύριος του γειτονικού ακινήτου, εφόσον δεν παρακωλύεται σοβαρά η χρήση του, να ανεχθεί αυτές τις ενέργειες έναντι αποζημίωσης ή παροχής ασφάλειας για την τυχόν ζημία.

Άρθρο 1019 - Ορόσημα όμορων ακινήτων

Ο κύριος ακινήτου έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον κύριο του γειτονικού κτήματος να κατασκευάσουν από κοινού και με κοινή δαπάνη σταθερά ορόσημα ή να αποκαταστήσουν τα ορόσημα που μετακινήθηκαν ή έχουν φθαρεί.

Άρθρο 1020 - Κανονισμός ορίων

Σε περίπτωση σύγκυσης των ορίων χωρεί κανονισμός τους από το δικαστήριο. Αν είναι ανέφικτη η εξακριβωσή τους, προσδιορίζονται σύμφωνα με την υπάρχουσα κατάσταση της νομής. Αν δεν μπορεί και αυτή να εξακριβωθεί, κατανέμεται η αμφισβητούμενη έκταση κατά ίσο μέρος στο καθένα από τα ακίνητα.

Άρθρο 1021 - Διαχώρισμα συνεχόμενων ακινήτων

Αν δύο ακίνητα χωρίζονται με μονοπάτι ή άλλη λωρίδα γης ή φράχτη ή τείχος ή τάφρο ή άλλο κατασκευάσμα που εξυπηρετεί και τα δύο ακίνητα, τεκμαίρεται ότι οι κύριοί τους έχουν δικαίωμα κοινής χρήσης αυτών των διαχωρισμάτων εφόσον από τα εξωτερικά σημεία ή την τοπική συνήθεια δεν προκύπτει αποκλειστική χρήση του ενός απ' αυτούς.

Άρθρο 1022

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου η χρήση του κατασκευάσματος είναι κοινή για τους δύο γείτονες, καθένας απ' αυτούς έχει δικαίωμα να το χρησιμοποιεί σύμφωνα με τον προορισμό του χωρίς να παρακωλύεται η χρήση του άλλου. Οι δαπάνες για τη συντήρηση βαρύνουν εξίσου και τους δύο. Εφόσον ο ένας απ' αυτούς έχει συμφέρον να διατηρηθεί το κατασκευάσμα, αυτό δεν μπορεί να καταργηθεί ή να μεταβληθεί χωρίς τη συναίνεσή του. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται στις μεταξύ τους σχέσεις οι διατάξεις για την κοινωνία.

Άρθρο 1023 - Δέντρο στο όριο

Το δέντρο που βρίσκεται πάνω στα όρια είναι κοινό και των δύο γειτόνων. Εφόσον δεν χρησιμεύει ως ορόσημο, έχει δικαίωμα καθένας από τους γείτονες να απαιτήσει την αποκοπή του.

Άρθρο 1024 - Υποχρεώσεις από τη ροή των νερών

Τα αγροτικά ακίνητα που βρίσκονται χαμηλότερα δέχονται τα νερά που τρέχουν φυσικά και χωρίς χειροποίητο έργο απ' αυτά που βρίσκονται ψηλότερα. Στον κύριο του χαμηλότερου ή του ψηλότερου ακινήτου απαγορεύεται κατασκευάσμα που εμποδίζει ή μεταβάλλει τη φυσική ροή.

Άρθρο 1025

Ο κύριος του ακινήτου έχει υποχρέωση να ανέχεται την επισκευή ή την αποκατάσταση των κατασκευασμάτων που υπάρχουν σ' αυτό για την περιστολή τηςφοράς του νερού, εφόσον γίνεται χωρίς βλάβη του. Η δαπάνη βαρύνει εκείνους που ωφελούνται ανάλογα με την ωφέλειά τους.

Άρθρο 1026 - Βρόχινο νερό της στέγης

Ο κύριος οικοδομής έχει υποχρέωση να κατασκευάσει τη στέγη έτσι ώστε τα νερά της βροχής να μη φέρονται προς το κτήμα του γείτονα.

Άρθρο 1027 - Νερό για τη χρήση χωριού

Ο κύριος του ακινήτου δεν μπορεί χρησιμοποιώντας το νερό της πηγής που υπάρχει στο ακίνητο ή ανοίγοντας πηγάδι σ' αυτό, να αποκόψει ή να μειώσει σημαντικά το νερό που χρησιμοποιείται ήδη από τους κατοίκους χωριού για τις ανάγκες τους.

Άρθρο 1028 - Υποχρεώσεις αυτού που έχει πηγάδι ή πηγή

Ο κύριος ακινήτου στο οποίο υπάρχει πηγή ή πηγάδι έχει υποχρέωση, χωρίς δική του στέρηση, να χορηγεί έναντι αποζημίωσης στον κύριο του γειτονικού κτήματος το νερό το απαραίτητο για τις οικιακές του ανάγκες, εφόσον η προμήθεια νερού από αλλού είναι σ' αυτόν δυνατή μόνο με δυσανάλογη δαπάνη.

Άρθρο 1029 - Διοχέτευση διαμέσου ξένου αγρού

Ο κύριος ακινήτου έχει δικαίωμα έναντι αποζημίωσης να απαιτήσει τη διοχέτευση νερού πηγής ή πηγαδιού ή ποταμού διαμέσου ξένου αγροτικού ακινήτου, εφόσον έχει δικαίωμα πάνω στο νερό αυτό. Η διοχέτευση γίνεται με τον περισσότερο πρόσφορο και λιγότερο επαχθή τρόπο για το ακίνητο που επιβαρύνεται.

Άρθρο 1030

Όποιος διοχετεύει νερό σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο διαμέσου ξένου ακινήτου έχει υποχρέωση να κατασκευάσει ό,τι είναι αναγκαίο, ώστε από τη διοχέτευση αυτή να μην παρακωλύονται τρίτοι, κύριοι παρακείμενων ακινήτων, στην άσκηση των δικαιωμάτων τους.

Άρθρο 1031 - Σωλήνες διαμέσου ξένου ακινήτου

Ο κύριος ακινήτου έχει υποχρέωση, αφού ληφθεί υπόψη και το δικό του συμφέρον, να επιτρέπει έναντι ανάλογης αποζημίωσης την εναέρια ή την υπόγεια διέλευση διαμέσου του ακινήτου σωλήνων νερού ή φωταερίου ή ηλεκτρικών καλωδίων για την εξυπηρέτηση άλλων ακινήτων. Η εγκατάσταση γίνεται με τον περισσότερο πρόσφορο και λιγότερο επαχθή τρόπο για το ακίνητο που επιβαρύνεται. Ο κύριος αυτού του ακινήτου έχει δικαίωμα να απαιτήσει τη μετατόπιση της εγκατάστασης σε άλλη θέση του ακινήτου με δαπάνες εκείνου που έχει δικαίωμα διέλευσης.

Άρθρο 1032 - Παραγραφή περιορισμών

Οι αξιώσεις από τα άρθρα 1004 έως 1007, 1012, 1015, 1018, 1019, 1020, 1023 παρ. 2, 1029 και 1031 δεν υπόκεινται σε παραγραφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΤΗΣΗ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 1033 - Κτήση ακινήτου με σύμβαση

Για τη μεταβίβαση της κυριότητας ακινήτου απαιτείται συμφωνία μεταξύ του κυρίου και εκείνου που την αποκτά, ότι μετατίθεται σ' αυτόν η κυριότητα για κάποια νόμιμη αιτία. Η συμφωνία γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και υποβάλλεται σε μεταγραφή.

Άρθρο 1034 - Κτήση κινητού με σύμβαση

Για τη μεταβίβαση της κυριότητας κινητού απαιτείται παράδοση της νομής του από τον κύριο σ' αυτόν που την αποκτά και συμφωνία των δύο ότι μετατίθεται η κυριότητα.

Άρθρο 1035

Αν το κινητό βρίσκεται στη νομή τρίτου, αρκεί για τη μεταβίβαση της κυριότητάς του η εκχώρηση της διεκδικητικής αγωγής κατά του τρίτου.

Άρθρο 1036 - Κτήση κινητού από μη κύριο

Με την εκποίηση κινητού κατά το άρθρο 1034 εκείνος που αποκτά γίνεται κύριος και αν ακόμη η κυριότητα του πράγματος δεν ανήκει σ' αυτόν που εκποιεί, εκτός αν κατά το χρόνο της παράδοσης της νομής εκείνος που αποκτά βρίσκεται σε κακή πίστη.

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται ιδίως όταν η χωρίς δικαίωμα εκποίηση γίνεται από εκείνον που έχει δικαίωμα επικαρπίας ή ενεχύρου πάνω στο πράγμα, ή από το μισθωτή ή το θεματοφύλακα, ή εκείνον που βρίσκεται σε άλλη παρόμοια σχέση με τον κύριο.

Άρθρο 1037

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου εκείνος που αποκτά βρίσκεται σε κακή πίστη, αν γνωρίζει ή αγνοεί από βαριά αμέλεια ότι το κινητό πράγμα δεν ανήκει κατά κυριότητα σ' αυτόν που εκποιεί.

Άρθρο 1038 - Πράγματα από κλοπή ή απώλεια

Η μεταβίβαση κινητού από μη κύριο σ' εκείνον που αποκτά καλόπιστα δεν επέρχεται, αν το μεταβιβαζόμενο έχει ξεφύγει από τη νομή του κυρίου με κλοπή ή με απώλεια.

Άρθρο 1039

Αν πρόκειται για χρήματα ή ανώνυμους τίτλους, η μεταβίβαση από μη κύριο σε εκείνον που αποκτά καλόπιστα επέρχεται και αν ακόμη αυτά είχαν ξεφύγει από τη νομή του κυρίου με κλοπή ή με απώλεια. Το ίδιο ισχύει και όταν πρόκειται για άλλα κινητά πράγματα που εκποιούνται σε δημόσιο πλειστηριασμό ή σε εμποροπανήγυρη ή αγορά.

Άρθρο 1040 - Δικαιώματα τρίτων πάνω στο κινητό που μεταβιβάστηκε

Με τη μεταβίβαση του κινητού πράγματος στην κυριότητα εκείνου που το αποκτά, αποσβήνονται εμπράγματα δικαιώματα τρίτων που τυχόν υπάρχουν πάνω σ' αυτό, εκτός αν εκείνος που αποκτά ήταν κακόπιστος ως προς το δικαίωμα του τρίτου κατά το χρόνο της παράδοσης της νομής.

Άρθρο 1041 - Τακτική χρησικτησία

Εκείνος που έχει στη νομή του με καλή πίστη και με νόμιμο τίτλο πράγμα κινητό για μια τριετία και ακίνητο για μια δεκαετία, γίνεται κύριος του πράγματος (τακτική χρησικτησία).

Άρθρο 1042 - Έννοια καλής πίστης

Ο νομέας βρίσκεται σε καλή πίστη στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, όταν χωρίς βαριά αμέλεια έχει την πεποίθηση ότι απέκτησε την κυριότητα.

Άρθρο 1043 - Νομιζόμενος τίτλος

Για τη χρησικτησία αρκεί και ο νομιζόμενος τίτλος, εφόσον δικαιολογείται η καλή πίστη του νομέα. Στα ακίνητα δεν υπάρχει νομιζόμενος τίτλος χωρίς μεταγραφή, στις περιπτώσεις που αυτή απαιτείται.

Άρθρο 1044 - Μεταγενέστερη κακή πίστη

Η καλή πίστη πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο της απόκτησης της νομής. Η μεταγενέστερη κακή πίστη δεν βλάπτει.

Άρθρο 1045 - Έκτακτη χρησικτησία

Εκείνος που έχει στη νομή του για μια εικοσαετία πράγμα κινητό ή ακίνητο, γίνεται κύριος (έκτακτη χρησικτησία).

Άρθρο 1046 - Τεκμήριο νομής

Εκείνος που έχει στη νομή του το πράγμα κατά την έναρξη και τη λήξη ορισμένης χρονικής περιόδου, τεκμαίρεται ότι το νέμεται και κατά τον ενδιάμεσο χρόνο.

Άρθρο 1047 - Αναστολή χρησικτησίας

Η χρησικτησία δεν αρχίζει και, αν έχει αρχίσει δεν συνεχίζεται κατά το διάστημα που αναστέλλεται η παραγραφή της διεκδικητικής αγωγής, ή εμποδίζεται σύμφωνα με το νόμο η συμπλήρωση της παραγραφής αυτής.

Άρθρο 1048 - Διακοπή χρησικτησίας

Η χρησικτησία διακόπτεται με την απώλεια της νομής. Η διακοπή λογίζεται ότι δεν επήλθε, αν αυτός που έχασε τη νομή την ανέκτησε μέσα σε ένα έτος, ή αργότερα, αλλά με αγωγή που ασκήθηκε μέσα στο έτος.

Άρθρο 1049

Η χρησικτησία διακόπτεται με την έγερση της διεκδικητικής αγωγής εναντίον αυτού που χρησιδεσπόζει ή αυτού που κατέχει στο όνομα εκείνου. Η διακοπή επέρχεται μόνο υπέρ του ενάγοντος. Οι διατάξεις για τη διακοπή της παραγραφής με την έγερση της αγωγής εφαρμόζονται αναλόγως.

Άρθρο 1050

Αν η χρησικτησία διακόπηκε, ο χρόνος που πέρασε έως τη διακοπή δεν υπολογίζεται. Νέα χρησικτησία μπορεί να αρχίσει μόνο μετά την λήξη της διακοπής.

Άρθρο 1051 - Προσαύξηση χρόνου

Εκείνος που απέκτησε τη νομή του πράγματος με καθολική ή ειδική διαδοχή μπορεί να συνυπολογίσει το δικό του χρόνο χρησικτησίας στο χρόνο χρησικτησίας του δικαιοπαρόχου.

Άρθρο 1052

Ο χρόνος χρησικτησίας που διανύθηκε υπέρ του νομέα κληρονομίας υπολογίζεται υπέρ του πραγματικού κληρονόμου.

Άρθρο 1053 - Ενέργεια χρησικτησίας κατά τρίτου

Όταν αποκτηθεί η κυριότητα του πράγματος με χρησικτησία, επέρχεται απόσβεση και των εμπράγματων δικαιωμάτων τρίτων που τυχόν υπάρχουν πάνω σ' αυτό, εκτός αν αυτός που χρησιδεσπόζει δεν βρισκόταν κατά την κτήση της νομής σε καλή πίστη ως προς το δικαίωμα του τρίτου. Ο χρόνος της χρησικτησίας πρέπει να περάσει και ως προς το δικαίωμα του τρίτου. Για τον υπολογισμό αυτού του χρόνου εφαρμόζονται οι διατάξεις για τη χρησικτησία της κυριότητας του πράγματος.

Άρθρο 1054 - Ανεπίδεκτα χρησικτησίας

Ανεπίδεκτα χρησικτησίας, τακτικής ή έκτακτης, είναι τα εκτός συναλλαγής πράγματα.

Άρθρο 1055 - Πράγματα που εξαιρούνται από τη χρησικτησία

"Εξαιρούνται από την τακτική ή έκτακτη χρησικτησία τα πράγματα που ανήκουν σε πρόσωπα, τα οποία τελούν υπό γονική μέριμνα, επιτροπεία ή δικαστική συμπαράσταση ενόσω διαρκούν αυτές οι καταστάσεις".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 9 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 22 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1056 - Κτήση με προσκύρωση κλπ.

Με επιδίκαση από το δικαστήριο ή με προσκύρωση από δημόσια αρχή αποκτάται η κυριότητα μόνο στις περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1057 - Κτήση με ένωση

Αν κινητό ενωθεί με ακίνητο έτσι, ώστε να γίνει συστατικό του, η κυριότητα του ακινήτου εκτείνεται και στο κινητό.

Άρθρο 1058 - Συνάφεια

Αν κινητά που ανήκουν σε διαφορετικούς κύριους ενωθούν έτσι, ώστε να γίνουν συστατικά ενιαίου πράγματος, οι έως τώρα κύριοί τους γίνονται συγκύριοι του πράγματος κατά μέρη που προσδιορίζονται από την αξία που έχουν τα πράγματα κατά το χρόνο της ένωσης.

Αν το ένα από τα πράγματα πρέπει να θεωρηθεί ως το κύριο, ο κύριος του πράγματος αυτού αποκτά κυριότητα στο όλο.

Άρθρο 1059 - Σύμμιξη, σύγχυση

Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως και όταν κινητά αναμιχθούν έτσι, ώστε ο χωρισμός τους να αποβεί αδύνατος ή να απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες.

Άρθρο 1060

Εφόσον με την ένωση ή την ανάμιξη αποσβήνεται η κυριότητα πράγματος, αποσβήνονται και τα εμπράγματα δικαιώματα άλλων που υπάρχουν πάνω σ' αυτό.

Άρθρο 1061 - Ειδοποιία

Εκείνος που παράγει με επεξεργασία ή μετάπλαση ξένης ύλης νέο κινητό πράγμα, αποκτά την κυριότητα πάνω σ' αυτό μόνο εφόσον η αξία της εργασίας που κατέβαλε είναι προφανώς ανώτερη από την αξία της ύλης. Ως επεξεργασία θεωρείται και η γραφή, η ζωγραφική, η ιχνογραφία, η φωτογραφία, η εκτύπωση, η χαρακτική, καθώς και κάθε άλλη παρόμοια επεξεργασία της επιφάνειας.

Εφόσον αποσβήνεται η κυριότητα πάνω στην ύλη, αποσβήνονται και τα εμπράγματα δικαιώματα τρίτων που υπάρχουν πάνω σ' αυτήν.

Άρθρο 1062

Αν εκείνος που παρήγαγε το νέο πράγμα δεν ήταν καλόπιστος, το δικαστήριο μπορεί κατά εύλογη κρίση να επιδικάσει την κυριότητα στον κύριο της ύλης.

Άρθρο 1063 - Αποζημίωση για απόσβεση κυριότητας

Εκείνος που έχασε την κυριότητά του ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα εξαιτίας της ένωσης, της ανάμιξης, της επεξεργασίας, ή της μετάπλασης, έχει απαίτηση εναντίον εκείνου που ωφελήθηκε, σύμφωνα με τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, με επιφύλαξη του τυχόν δικαιώματός του για αποζημίωση από αδικοπραξία ή για απόδοση δαπανών ή για αφαίρεση κατασκευάσματος.

Αξίωση για επαναφορά της προηγούμενης κατάστασης αποκλείεται.

Άρθρο 1064 - Κτήση καρπών

Με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 1065 και 1066, η κυριότητα των προϊόντων ή άλλων συστατικών του πράγματος ανήκει και μετά τον αποχωρισμό στον κύριο του πράγματος.

Άρθρο 1065

Με την επιφύλαξη της διάταξης του επόμενου άρθρου, εκείνος που έχει δικαίωμα να αποκτήσει τα προϊόντα ή άλλα συστατικά πράγματος δυνάμει δικαιώματος πάνω στο ξένο πράγμα, τα αποκτά με τον αποχωρισμό.

Άρθρο 1066

Εκείνος που νέμεται το πράγμα με καλή πίστη αποκτά με τον αποχωρισμό την κυριότητα των καρπών ή άλλων προϊόντων που θεωρούνται ως καρποί, εφόσον κατά τον αποχωρισμό βρίσκεται σε καλή πίστη. Το ίδιο ισχύει και γι' αυτόν που έχει καλόπιστη νομή επικαρπίας πάνω στο πράγμα.

Άρθρο 1067

Εκείνος που έχει δικαίωμα από ενοχική σχέση με τον κύριο του πράγματος ή με άλλο δικαιούχο, να πάρει τα προϊόντα ή άλλα συστατικά του πράγματος, γίνεται κύριος όταν αποκτήσει τη νομή τους.

Άρθρο 1068

Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και αν αυτός που παραχώρησε με ενοχική σχέση σε τρίτον το δικαίωμα να πάρει τα προϊόντα ή άλλα συστατικά, δεν είχε τέτοιο δικαίωμα, ο τρίτος όμως κατά το χρόνο που αποκτά τη νομή τους βρίσκεται σε καλή πίστη και εκείνος που παραχώρησε είναι νομέας του πράγματος.

Άρθρο 1069 - Πρόσχωση

Το έδαφος που προστίθεται από τον ποταμό λίγο - λίγο και ανεπαίσθητα σε παραποτάμιο κτήμα, ανήκει στον κύριο του κτήματος.

Άρθρο 1070 - Απόσπαση παραποτάμιου τμήματος

Αν από τη φορά του νερού του ποταμού αποσπάστηκε απότομα τμήμα γης από ένα κτήμα και ενώθηκε σε άλλο κτήμα της ίδιας ή της άλλης όχθης, η κυριότητα δεν χάνεται, αν μέσα σε ένα έτος ο κύριος επανακτήσει τη νομή του τμήματος που αποσπάστηκε ή εγείρει γι' αυτό αγωγή.

Άρθρο 1071 - Νησί σε ποταμό

Το νησί που πρόβαλε σε ποταμό μη πλεύσιμο ανήκει στους κυρίους των παραποτάμιων κτημάτων. Σε καθένα από αυτούς ανήκει το τμήμα, που περιλαμβάνεται μεταξύ νοητής γραμμής κατά μήκος και στη μέση του ποταμού και γραμμών που σύρονται κάθετα προς αυτήν από την άκρη της πλευράς του κάθε κτήματος.

Άρθρο 1072 - Κοίτη που εγκαταλείφθηκε

Η κοίτη ποταμού μη πλεύσιμου που εγκαταλείφθηκε ανήκει στους κυρίους των παραποτάμιων κτημάτων. Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται αναλόγως.

Οι κύριοι του εδάφους της νέας κοίτης έχουν δικαίωμα μέσα σε ένα έτος να αποκαταστήσουν το ρεύμα στην προηγούμενη κοίτη.

Άρθρο 1073

Αν ο βραχίονας ποταμού περιβάλει παραποτάμιο κτήμα ή τμήμα του, η κυριότητα πάνω σ' αυτό δεν χάνεται.

Άρθρο 1074 - Κατάκλιση εδάφους

Η κυριότητα δεν χάνεται αν παροδικά κατακλυστεί το έδαφος από τη ροή των νερών της βροχής ή από έκτακτο ξεχείλισμα ποταμού.

Άρθρο 1075 - Κατάληψη αδεσπότην

Εκείνος που παίρνει στη νομή του αδέσποτο κινητό, γίνεται κύριός του.

Άρθρο 1076

Κινητό πράγμα γίνεται αδέσποτο, αν ο κύριος εγκαταλείψει τη νομή του με σκοπό να παραιτηθεί από την κυριότητα.

Άρθρο 1077 - Άγρια ή τιθασευμένα ζώα

Τα άγρια ζώα είναι αδέσποτα, εφόσον βρίσκονται στη φυσική τους ελευθερία. Άγρια ζώα μέσα σε περίφρακτο χώρο και ψάρια μέσα σε ιχθυοτροφείο ή σε άλλα περικλειστά ιδιόκτητα νερά δεν είναι αδέσποτα. Άγριο ζώο που πιάστηκε γίνεται αδέσποτο αν ξαναποκτήσει την ελευθερία του και ο κύριός του δεν πάρει μέτρα, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, για την καταδίωξή του. Τιθασευμένο ζώο γίνεται αδέσποτο, αν χάσει τη συνήθεια της επιστροφής.

Άρθρο 1078 - Σμήνος από μέλισσες

Σμήνος από μέλισσες που αποδήμησε γίνεται αδέσποτο, αν ο κύριός του δεν πάρει μέτρα, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, για την καταδίωξή του.

Άρθρο 1079

Ο κύριος του σμήνους έχει δικαίωμα να το καταδιώξει και να το συλλάβει μέσα σε ξένο ακίνητο, και αν ακόμη μπήκε σε ξένη άδεια κυψέλη· έχει όμως υποχρέωση να επανορθώσει τη σχετική ζημία.

Άρθρο 1080

Αν σμήνη από μέλισσες περισσότερων κυρίων αποδήμησαν και αναμίχθηκαν, οι κύριοι που καταδίωξαν τα σμήνη τους γίνονται συγκύριοι του ενιαίου σμήνους που συνέλαβαν. Οι μερίδες τους ορίζονται από τον αριθμό των σμηνών που καταδιώχτηκαν.

Άρθρο 1081 - Εύρεση απολωλόντων

Όποιος βρήκε χαμένο πράγμα έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση εκείνον που το έχασε ή τον κύριο ή κάθε άλλο δικαιούχο. Αν είναι δύσκολη τέτοια ειδοποίηση, έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει την αστυνομική αρχή και να αναφέρει τα περιστατικά που γνωρίζει εφόσον συντελούν στην ανεύρεση του δικαιούχου. Ο ευρέτης δεν έχει υποχρέωση να ειδοποιήσει, αν η αξία του αντικειμένου δεν ξεπερνά "τα είκοσι εννέα λεπτά (0,29) του ευρώ".

Σχόλια: Η εντός " " φράση στο τέλος του τρίτου εδαφίου τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 01.01.2002 με τις παρ. 1, 4 και 5 άρθρου 3 Ν. 2943/2001 (ΦΕΚ Α' 203).

Άρθρο 1082

Ο ευρέτης έχει υποχρέωση να φυλάξει και να συντηρήσει το πράγμα, εκτός αν προτιμά να το παραδώσει στην αστυνομική αρχή.

Αν το πράγμα υπόκειται σε φθορά ή η φύλαξή του απαιτεί δυσανάλογες δαπάνες, παραδίνεται στην αστυνομική αρχή που μπορεί να το εκποιήσει δημόσια. Αν είναι φανερό ότι το πράγμα δεν έχει αξία ή είναι πιθανό πως η εκποίησή του δεν μπορεί να αποδώσει αξιόλογο τίμημα, διατίθεται κατά την κρίση της αρχής.

Άρθρο 1083

Ο ευρέτης ευθύνεται μόνο για δόλο και βαριά αμέλεια.

Άρθρο 1084

Η αστυνομική αρχή έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να απαιτήσει να της παραδοθεί το πράγμα. Αφότου ο ευρέτης της το παραδώσει είτε αυθόρμητα είτε ύστερα από πρόσκλησή της, απαλλάσσεται από κάθε ευθύνη για μεταγενέστερα γεγονότα.

Με την απόδοση σε εκείνον που το έχασε, ο ευρέτης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση απέναντι σε κάθε δικαιούχο, εκτός αν γνώριζε ότι αυτός που το έχασε είναι κλέφτης.

Άρθρο 1085 - Δαπάνες του ευρέτη

Ο ευρέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από το δικαιούχο κάθε δικαιολογημένη κατά τις περιστάσεις δαπάνη για τη φύλαξη και συντήρηση του πράγματος ή για την αναζήτηση του δικαιούχου.

Άρθρο 1086 - Εύρετρα

Ο ευρέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει εύρετρα από το δικαιούχο. Αυτά συνίστανται σε δέκα τοις εκατό για την έως "ένα ευρώ και πενήντα λεπτά (1,50)" αξία του πράγματος κατά το χρόνο της απόδοσης, σε πέντε τοις εκατό "για την πέρα από το ένα ευρώ και πενήντα λεπτά (1,50) και μέχρι τα είκοσι εννέα (29) ευρώ" αξία και σε δύο τοις εκατό για την επιπλέον αξία του πράγματος.

Αν το πράγμα έχει αξία μόνο για το δικαιούχο, τα εύρετρα ορίζονται κατά εύλογη κρίση.

Ο ευρέτης δεν έχει δικαίωμα να αξιώσει εύρετρα, αν παρέλειψε αδικαιολόγητα την ειδοποίηση ή απέκρυψε την εύρεση μολοντί προσκλήθηκε.

Σχόλια: Οι εντός " " φράσεις στο δεύτερο εδάφιο τίθενται όπως αντικαταστάθηκαν από 01.01.2002 με τις παρ. 1, 4 και 5 άρθρου 3 Ν. 2943/2001 (ΦΕΚ Α' 203).

Άρθρο 1087

Στις αξιώσεις του ευρέτη για δαπάνες και εύρετρα εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για τις αξιώσεις λόγω δαπανών του νομέα κατά του κυρίου που διεκδικεί.

Άρθρο 1088 - Κτήση από τον ευρέτη

Με την παρέλευση έτους από την ειδοποίηση της αστυνομικής αρχής ο ευρέτης αποκτά την κυριότητα του πράγματος από τη στιγμή της εύρεσης, εκτός αν στο μεταξύ ο δικαιούχος έγινε γνωστός στην αρχή ή στον ευρέτη. Με την απόκτηση της κυριότητας επέρχεται απόσβεση και κάθε εμπράγματος δικαιώματος τρίτου.

Άρθρο 1089

Αν ο δικαιούχος έγινε γνωστός πριν περάσει το έτος του προηγούμενου άρθρου, ο ευρέτης μπορεί να απαιτήσει τις δαπάνες και τα εύρετρα τάσσοντας γι' αυτό προθεσμία που δεν μπορεί να λήγει πριν από την παρέλευση του έτους.

Όταν η προθεσμία αυτή περάσει άπρακτη, ο ευρέτης αποκτά την κυριότητα του πράγματος.

Άρθρο 1090

Με την παράδοση του πράγματος στην αρχή δεν παραβλάπτονται τα δικαιώματα του ευρέτη.

Αν η αρχή προβεί σε εκποίηση, το πλειστηρίασμα υποκαθίσταται στο πράγμα.

Απόδοση του πράγματος ή του πλειστηριασματος στο δικαιούχο επιτρέπεται μόνο με τη συναίνεση του ευρέτη.

Άρθρο 1091 - Κτήση από δήμο ή κοινότητα

Αν ο ευρέτης δεν παραλάβει το πράγμα που απέκτησε κατά κυριότητα μέσα στην προθεσμία που του τάχθηκε από την αστυνομική αρχή, η κυριότητα του πράγματος περιέρχεται στο δήμο ή στην κοινότητα του τόπου όπου βρέθηκε.

Άρθρο 1092 - Εύρεση μέσα σε οίκημα ή άλλο δημόσιο χώρο

Εκείνος που βρήκε ένα πράγμα σε κατοικημένο κτίριο ή μέσα σε χώρο προορισμένο για τη χρήση του κοινού, έχει υποχρέωση να το παραδώσει στον κύριο του κτιρίου ή στο μισθωτή ή σ' αυτόν που έχει την εποπτεία του χώρου. Στην περίπτωση αυτή λογίζεται ευρέτης εκείνος στον οποίο παραδόθηκε το πράγμα.

Άρθρο 1093 - Κτήση θησαυρού

Εκείνος που βρήκε και πήρε στη νομή του κινητό πράγμα αξίας, κρυμμένο μέσα σε άλλο πράγμα, κινητό ή ακίνητο, τόσο καιρό ώστε να μην μπορεί να εξακριβωθεί ο κύριός του (θησαυρός) γίνεται κύριος του μισού θησαυρού. Ο άλλος μισός ανήκει στον κύριο του πράγματος όπου ήταν κρυμμένος ο θησαυρός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 1094 - Διεκδικητική αγωγή

Ο κύριος πράγματος δικαιούται να απαιτήσει από το νομέα ή τον κάτοχο την αναγνώριση της κυριότητάς του και την απόδοση του πράγματος.

Άρθρο 1095

Ο νομέας μπορεί να αρνηθεί την απόδοση του πράγματος, αν έχει έναντι του κυρίου δικαίωμα να νέμεται ή να κατέχει το πράγμα.

Άρθρο 1096 - Ευθύνη ως προς τα ωφελήματα

Ο νομέας ενέχεται να αποδώσει τα ωφελήματα που έχουν εξαχθεί από το πράγμα μετά την επίδοση της αγωγής. Επιπλέον ευθύνεται και για ωφελήματα που δεν εισέπραξε από δική του υπαιτιότητα μετά την επίδοση της αγωγής, ενώ μπορούσε να τα εισπράξει σύμφωνα με τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης.

Άρθρο 1097 - Ευθύνη ως προς το πράγμα

Ο νομέας από την επίδοση της αγωγής ευθύνεται σε αποζημίωση του κυρίου, αν από υπαιτιότητά του το πράγμα χειροτέρευσε ή καταστράφηκε ή δεν μπορεί να αποδοθεί για κάποιον άλλο λόγο.

Άρθρο 1098 - Κακόπιστος νομέας

Αν ο νομέας ήταν κακόπιστος κατά το χρόνο που κατέλαβε το πράγμα, ή αν έμαθε αργότερα ότι δεν έχει δικαίωμα νομής, υπέχει από τότε, ως προς το πράγμα και τα ωφελήματα του πράγματος, την ίδια ευθύνη που έχει και για το χρόνο μετά την επίδοση της αγωγής. Δεν αποκλείεται περαιτέρω ευθύνη του από υπερημερία.

Άρθρο 1099

Αν ο νομέας απέκτησε τη νομή του πράγματος με παράνομη πράξη, ευθύνεται σε αποζημίωση του κυρίου κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.

Άρθρο 1100 - Καλόπιστος νομέας

Αν ο νομέας πήρε και εξαλούθησε να έχει καλόπιστα τη νομή του πράγματος, δεν ευθύνεται για το πριν από την επίδοση της αγωγής χρονικό διάστημα ούτε σε απόδοση των ωφελημάτων του πράγματος ούτε σε αποζημίωση για τη χειροτέρευση ή καταστροφή του πράγματος ή την αδυναμία απόδοσής του.

Άρθρο 1101 - Αξίωση αναγκαίων δαπανών

Ο καλόπιστος νομέας έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον κύριο αποζημίωση για δαπάνες που έγιναν στο πράγμα, προκειμένου να διατηρηθεί κατάλληλο για τακτική εκμετάλλευση (αναγκαίες δαπάνες), καθώς και για την πληρωμή βαρών του πράγματος. Για συνηθισμένες όμως δαπάνες συντήρησης του πράγματος δεν έχει δικαίωμα αποζημίωσης, εφόσον του έμειναν τα ωφελήματα του πράγματος.

Άρθρο 1102

Ο κακόπιστος νομέας, και από την επίδοση της αγωγής κάθε νομέας, έχει δικαίωμα αποζημίωσης για τις αναγκαίες δαπάνες εξαιτίας βαρών του πράγματος, μόνο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

Άρθρο 1103 - Επωφελείς δαπάνες

Για δαπάνες από τις οποίες αυξήθηκε η αξία του πράγματος (επωφελείς δαπάνες), έχει δικαίωμα αποζημίωσης μόνο ο καλόπιστος νομέας για το πριν από την επίδοση της αγωγής διάστημα και μόνο εφόσον σώζεται η αύξηση της αξίας κατά το χρόνο της απόδοσης του πράγματος.

Άρθρο 1104 - Δικαίωμα αφαίρεσης

Για το πράγμα που ενώθηκε με άλλο ως συστατικό του, ο νομέας έχει το δικαίωμα της αφαίρεσης.

Το δικαίωμα αποκλείεται: 1. αν πρόκειται για συνήθη δαπάνη συντήρησης, για την οποία ο νομέας δεν έχει δικαίωμα αποζημίωσης επειδή πήρε τα ωφελήματα· 2. αν ο νομέας δεν ωφελείται καθόλου από την αφαίρεση· 3. αν του καταβάλλεται η αξία που θα είχε το συστατικό μετά τον αποχωρισμό.

Άρθρο 1105

Ο νομέας έχει δικαίωμα αποζημίωσης ή αφαίρεσης για τις δαπάνες που έγιναν από το δικαιοπάροχο του με τους ίδιους όρους που και εκείνος θα είχε αυτό το δικαίωμα.

Η υποχρέωση του κυρίου εκτείνεται και στις δαπάνες που έγιναν πριν αποκτήσει την κυριότητα.

Άρθρο 1106 - Δικαίωμα επίσχεσης

Ο νομέας έχει δικαίωμα επίσχεσης του πράγματος ωσότου ικανοποιηθεί για τις δαπάνες που του οφείλονται. Δεν έχει το δικαίωμα αυτό, αν απέκτησε το πράγμα με παράνομη πράξη που έγινε με πρόθεση.

Άρθρο 1107 - Απόσβεση αξίωσης δαπανών

Η αξίωση αποζημίωσης ή αφαίρεσης που έχει ο νομέας εξαιτίας δαπανών αποσβήνεται, όταν από την απόδοση του πράγματος περάσει μήνας αν πρόκειται για κινητά, και έξι μήνες αν πρόκειται για ακίνητα.

Άρθρο 1108 - Αρνητική αγωγή

Αν η κυριότητα προσβάλλεται με άλλο τρόπο εκτός από αφαίρεση ή κατακράτηση του πράγματος, ο κύριος δικαιούται να απαιτήσει από εκείνον που προσέβαλε την κυριότητα, να άρει την προσβολή και να την παραλείπει στο μέλλον. Δεν αποκλείεται περαιτέρω αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.

Το δικαίωμα της προηγούμενης παραγράφου δεν παρέχεται, αν εκείνος που έκανε την προσβολή ενέργησε δυνάμει δικαιώματος.

Άρθρο 1109 - Κινητό που περιήλθε σε ξένο ακίνητο

Ο κύριος κινητού πράγματος που περιήλθε σε ξένο ακίνητο έχει δικαίωμα να απαιτήσει από το νομέα του ακινήτου να του επιτρέψει την αναζήτηση και την ανάληψη, υποχρεούται όμως να τον αποζημιώσει για την ζημία που προξενήθηκε από την αναζήτηση.

Άρθρο 1110 - Τεκμήριο κυριότητας

Υπέρ του νομέα κινητού ισχύει το τεκμήριο ότι είναι κύριός του. Το τεκμήριο δεν αντιτάσσεται κατά του προηγούμενου νομέα, από τον οποίο το πράγμα ξέφυγε με κλοπή ή απώλεια. Προκειμένου όμως για χρήματα και ανώνυμους τίτλους το τεκμήριο αντιτάσσεται και εναντίον του.

Άρθρο 1111

Υπέρ του προηγούμενου νομέα κινητού ισχύει το τεκμήριο, ότι ήταν κύριός του κατά τη διάρκεια της νομής του.

Άρθρο 1112 - Πουβλικιανή αγωγή

Εκείνος που απέκτησε τη νομή ακινήτου με τα προσόντα της τακτικής χρησικτησίας δικαιούται, αν έχασε τη νομή πριν συμπληρωθεί ο χρόνος, να απαιτήσει από αυτόν που το νέμεται χωρίς έγκυρο ή νομιζόμενο τίτλο, την απόδοση του πράγματος κατά τις διατάξεις για τη διεκδικητική αγωγή που εφαρμόζονται αναλόγως.

Αν ο παραπάνω νομέας ακινήτου προσβάλλεται με άλλο τρόπο εκτός από αφαίρεση ή κατακράτηση του πράγματος, έχει δικαίωμα επίσης να προστατευθεί όπως και ο κύριος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΣΥΓΚΥΡΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 1113 - Κοινό πράγμα

Αν η κυριότητα του πράγματος ανήκει σε περισσότερους εξ αδιαίρετου κατ' ιδανικά μέρη, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την κοινωμία.

Άρθρο 1114 - Πραγματική δουλεία σε βάρος ή υπέρ του κοινού ακινήτου

Στο κοινό ακίνητο μπορεί να συσταθεί πραγματική δουλεία υπέρ του εκάστοτε κυρίου άλλου ακινήτου και αν ακόμη αυτός είναι συγκύριος του ακινήτου που βαρύνεται με τη δουλεία. Το ίδιο ισχύει και για πραγματική δουλεία πάνω σε ακίνητο υπέρ των εκάστοτε κυρίων κοινού ακινήτου, αν κάποιος από αυτούς είναι κύριος του ακινήτου που βαρύνεται με τη δουλεία.

Άρθρο 1115 - Πράξεις που ισχύουν κατά των διαδόχων

Οι διατάξεις των άρθρων 791 και 796, όταν πρόκειται για κοινό εμπράγματο δικαίωμα, εφαρμόζονται μόνο αν η συμφωνία ή η απόφαση των κοινωτών έχει υποβληθεί στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου και σε μεταγραφή. Στην περίπτωση του άρθρου 791 μεταγραφή απαιτείται και για τη δικαστική απόφαση.

Άρθρο 1116 - Κάθε συγκύριος έναντι τρίτων

Κάθε συγκύριος έχει δικαίωμα έναντι τρίτων να ασκεί για ολόκληρο το πράγμα τις αξιώσεις από την κυριότητα. Όταν όμως διεκδικεί ολόκληρο το πράγμα, οφείλει να απαιτήσει την απόδοσή του σε όλους τους συγκυρίους.

Άρθρο 1117 - Αναγκαία συγκυριότητα σε περίπτωση ιδιοκτησίας ορόφου

Όταν πρόκειται για οικοδομή, ο κύριος ορόφου ή διαμερίσματός του είναι αυτοδικαίως συγκύριος εξ αδιαίρετου κατ' ανάλογη μερίδα πάνω στα μέρη του όλου ακινήτου, τα οποία χρησιμεύουν στην κοινή και των λοιπών κυρίων χρήση, όπως είναι ιδίως το έδαφος, τα θεμέλια, οι πρωτότοιχοι, η στέγη, η αυλή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Άρθρο 1118 - Έννοια

Πάνω σε ακίνητο μπορεί να αποκτηθεί εμπράγματο δικαίωμα υπέρ του εκάστοτε κυρίου άλλου ακινήτου, που να του παρέχει κάποια ωφέλεια (πραγματική δουλεία).

Άρθρο 1119

Με την πραγματική δουλεία ο κύριος του δουλεύοντος φέρει το βάρος είτε να ανέχεται κάποια χρησιμοποίηση του ακινήτου του από τον κύριο του δεσπόζοντος είτε να παραλείπει ορισμένες πράξεις, τις οποίες θα είχε δικαίωμα να επιχειρεί ως κύριος.

Άρθρο 1120

Πραγματικές δουλείες κατά την έννοια του προηγούμενου άρθρου είναι ιδίως: η δουλεία οδού, η δουλεία διοχέτευσης ή αποχέτευσης ή άντλησης νερού ή ποτισμού θερεμμάτων του δεσπόζοντος, ή βοσκής ή ξύλευσης, η δουλεία εκπομπής στο δουλεύον του νερού της στέγης του δεσπόζοντος, η δουλεία εξώστη ή προστέγου πάνω στο δουλεύον ή στήριξης της οικοδομής πάνω στο γειτονικό κτίριο, η δουλεία υπονόμου, η δουλεία μη ανέγερσης, μη παρεμπόδισης του φωτός ή της θέας του δεσπόζοντος.

Άρθρο 1121 - Σύσταση

Οι πραγματικές δουλείες συνιστώνται με δικαιοπραξία ή με χρησικτησία. Οι διατάξεις για τη χρησικτησία ακινήτων και για τη μεταβίβασή τους με συμφωνία εφαρμόζονται αναλόγως και στη σύσταση των πραγματικών δουλειών.

Άρθρο 1122 - Περισσότεροι κύριοι

Αν το δεσπόζον ή το δουλεύον ακίνητο ανήκει σε περισσότερους, για τη σύσταση δουλείας με δικαιοπραξία απαιτείται η συναίνεση όλων.

Άρθρο 1123 - Χρησικτησία σε περίπτωση αρνητικής δουλείας

Αν η δουλεία συνίσταται στο να μην κάνει κανείς κάτι, η νομή για έκτακτη χρησικτησία αρχίζει από τότε που ο κύριος του δεσπόζοντος απαγόρευσε στον κύριο του δουλεύοντος την πράξη της οποίας η παράλειψη αποτελεί το περιεχόμενο της δουλείας.

Άρθρο 1124 - Έκταση της δουλείας

Το δικαίωμα της δουλείας εκτείνεται μόνο έως την εξυπηρετούμενη ανάγκη του δεσπόζοντος. Νέες ανάγκες του, σε περίπτωση αμφιβολίας, δεν συνεπάγονται διαφορετική επιβάρυνση για τον κύριο του δουλεύοντος.

Άρθρο 1125

Στο δικαίωμα της δουλείας περιλαμβάνεται κάθε πράξη του δικαιούχου που είναι αναγκαία για την άσκησή της. Οφείλει όμως αυτός να ασκεί το δικαίωμά του με κάθε δυνατή φειδώ ως προς τα συμφέροντα του κυρίου του δουλεύοντος.

Άρθρο 1126 - Διατήρηση κατασκευάσματος στο δουλεύον

Αν για την άσκηση της δουλείας διατηρείται στο δουλεύον ακίνητο κάποιο κατασκεύασμα, ο δικαιούχος έχει υποχρέωση να το διατηρεί σε κανονική κατάσταση, εφόσον αυτό απαιτεί το συμφέρον του κυρίου του δουλεύοντος. Αν το κατασκεύασμα εξυπηρετεί και το συμφέρον του κυρίου του δουλεύοντος, την υποχρέωση για συντήρηση έχουν και οι δύο ανάλογα με το συμφέρον του καθενός, εκτός αν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά.

Άρθρο 1127

Αν η δουλεία συνίσταται σε δικαίωμα να διατηρεί ο δικαιούχος οικοδομικό κατασκεύασμα πάνω σε οικοδομικό κατασκεύασμα του δουλεύοντος ακινήτου, ο κύριος του δουλεύοντος, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, έχει υποχρέωση να συντηρεί το δικό του κατασκεύασμα, εφόσον αυτό απαιτεί το συμφέρον του δικαιούχου.

Άρθρο 1128 - Μεταβολή του τρόπου άσκησης της δουλείας

Ο κύριος του δουλεύοντος δικαιούται να απαιτήσει, έναντι προκαταβολής της απαιτούμενης δαπάνης, να μεταβληθεί ο τρόπος που ασκείται η δουλεία, αν ο οικονομικός της σκοπός πραγματοποιείται εξίσου με αυτή τη μεταβολή και ο έως τώρα τρόπος της άσκησής της είναι γι' αυτόν ιδιαίτερα επαχθής.

Το ίδιο ισχύει και για τη μεταβολή της θέσης, στην οποία ασκείται έως τώρα στο ακίνητο η δουλεία.

Άρθρο 1129 - Χρήση του δουλεύοντος από τον κύριο

Η ύπαρξη της δουλείας δεν στερεί τον κύριο του δουλεύοντος από το δικαίωμα να το χρησιμοποιεί για τον εαυτό του με όμοιο τρόπο, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά, ή αν το δουλεύον δεν επαρκεί για τέτοια χρήση.

Άρθρο 1130 - Διαίρεση του δεσπόζοντος

Αν διαιρεθεί το δεσπόζον ακίνητο, η δουλεία εξακολουθεί να υπάρχει υπέρ του κάθε μέρους, η άσκησή της όμως δεν μπορεί να είναι επαχθέστερη για τον κύριο του δουλεύοντος. Για κάθε μέρος του πράγματος στο οποίο η δουλεία δεν παρέχει χρησιμότητα επέρχεται απόσβεσή της.

Άρθρο 1131 - Διαίρεση του δουλεύοντος

Αν διαιρεθεί το δουλεύον, η δουλεία εξακολουθεί να υπάρχει πάνω στο καθένα από τα μέρη στα οποία διαιρέθηκε. Επέρχεται όμως απόσβεση για το κάθε μέρος ως προς το οποίο από τη φύση της δουλείας ή από τη σύμβαση έπαψε η άσκησή της.

Άρθρο 1132 - Προστασία της δουλείας

Αυτός που έχει δικαίωμα πραγματικής δουλείας, και όταν υπάρχουν περισσότεροι δικαιούχοι, ο καθένας από αυτούς, έχει δικαίωμα σε περίπτωση προσβολής να απαιτήσει από τον προσβολέα την αναγνώριση της δουλείας και την άρση της προσβολής, καθώς και την παράλειψή της στο μέλλον. Δεν αποκλείεται περαιτέρω αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.

Το δικαίωμα της προηγούμενης παραγράφου δεν παρέχεται, αν εκείνος που έκανε την προσβολή ενέργησε δυνάμει δικαιώματος.

Άρθρο 1133

Την προστασία του προηγούμενου άρθρου έχει κι αυτός που απέκτησε τη νομή της δουλείας με τα προσόντα της τακτικής χρησικτησίας εναντίον εκείνου που νέμεται το δουλεύον χωρίς έγκυρο ή νομιζόμενο τίτλο, αν πριν συμπληρωθεί ο χρόνος της χρησικτησίας προσβάλλεται στην άσκησή της.

Άρθρο 1134 - Απόσβεση της δουλείας

Η δουλεία αποσβήνεται με μονομερή δήλωση παραίτησης του δικαιούχου, η οποία γίνεται είτε με διάταξη τελευταίας βούλησης είτε με συμβολαιογραφικό έγγραφο που υποβάλλεται σε μεταγραφή. Αν

τρίτος έχει πάνω στο δεσπόζον εμπράγματο δικαίωμα, είναι απαραίτητη και η συναίνεσή του, εφόσον από την παραίτηση παραβλάπεται το δικαίωμά του.

Άρθρο 1135

Η ολική καταστροφή του δεσπόζοντος ή του δουλεύοντος ακινήτου επιφέρει απόσβεση της δουλείας.

Άρθρο 1136

Η δουλεία αποσβήνεται εφόσον από λόγους πραγματικούς ή νομικούς η άσκησή της γίνεται αδύνατη.

Άρθρο 1137

Η δουλεία αποσβήνεται, αν η κυριότητα του δεσπόζοντος και του δουλεύοντος περιέλθει στο ίδιο πρόσωπο.

Άρθρο 1138

Η δουλεία αποσβήνεται με εικοσαετή αχρησία. Αν υπάρχουν περισσότεροι δικαιούχοι, αρκεί η άσκηση της δουλείας από έναν.

Άρθρο 1139

Στις δουλείες που ασκούνται κατά διαλείμματα η εικοσαετία αρχίζει από την τελευταία άσκηση. Στις δουλείες των οποίων το περιεχόμενο συνίσταται σε συνεχή άσκηση, η εικοσαετία αρχίζει αφότου στο δουλεύον έγινε κατασκευάσμα που εμποδίζει την άσκηση της δουλείας.

Η αχρησία διακόπτεται με την έγερση αγωγής από το δικαιούχο.

Άρθρο 1140

Η απόσβεση της δουλείας λόγω αχρησίας δεν εμποδίζεται όταν η δουλεία ασκείται κατά τρόπο ή χρόνο διαφορετικό από εκείνον που αρμόζει στη δουλεία.

Άρθρο 1141

Η αχρησία δεν αρχίζει και όταν αρχίσει δεν συνεχίζεται κατά το διάστημα που αναστέλλεται η παραγραφή της αγωγής για την προστασία της δουλείας, ή εμποδίζεται κατά το νόμο η συμπλήρωση της παραγραφής της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΔΟΥΛΕΙΕΣ

Άρθρο 1142 - Έννοια της επικαρπίας

Η προσωπική δουλεία της επικαρπίας συνίσταται στο εμπράγματο δικαίωμα του επικαρπωτή να χρησιμοποιεί και να καρπώνεται ξένο πράγμα, διατηρώντας όμως ακέραιη την ουσία του.

Άρθρο 1143 - Σύσταση

Η επικαρπία συνίσταται με δικαιοπραξία ή με χρησικτησία. Οι διατάξεις για τη χρησικτησία κινητών ή ακινήτων και για τη μεταβίβαση της κυριότητάς τους με συμφωνία εφαρμόζονται αναλόγως και για τη σύσταση επικαρπίας πάνω σ' αυτά.

Άρθρο 1144

Επικαρπία μπορεί να συσταθεί και σε ιδανικό μέρος του πράγματος.

Άρθρο 1145 - Βεβαίωση της κατάστασης του πράγματος

Ο επικαρπωτής πράγματος έχει το δικαίωμα να απαιτήσει να βεβαιωθεί με έξοδά του η κατάσταση του πράγματος από πραγματογνώμονες που διορίζει το δικαστήριο. Το ίδιο δικαίωμα έχει και ο κύριος.

Άρθρο 1146 - Απογραφή ομάδας πραγμάτων

Αν αντικείμενο της επικαρπίας είναι ομάδα πραγμάτων, ο επικαρπωτής και ο κύριος έχουν αμοιβαία την υποχρέωση να συμπράξουν για τη σύνταξη απογραφής τους. Τη δαπάνη φέρει αυτός που ζητεί την απογραφή.

Άρθρο 1147

Ο επικαρπωτής έχει δικαίωμα να νέμεται το πράγμα.

Άρθρο 1148 - Υποχρεώσεις του επικαρπωτή

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση κατά την άσκηση της επικαρπίας να διατηρεί τον έως τώρα οικονομικό προορισμό του πράγματος και να το μεταχειρίζεται με επιμέλεια και σύμφωνα με τους κανόνες της τακτικής εκμετάλλευσης. Δεν έχει δικαίωμα να επιφέρει ουσιώδεις μεταβολές.

Άρθρο 1149

Σε περίπτωση επικαρπίας δάσους ή μεταλλείου ή ορυχείου ο επικαρπωτής ή ο κύριος έχει δικαίωμα να απαιτήσει να καθορισθεί η εκμετάλλευση βάσει σχεδίου με δαπάνη και των δύο.

Άρθρο 1150 - Έκτακτη καρποφορία

Καρποί που συνέλεξε ο επικαρπωτής καθ' υπέρβαση της τακτικής εκμετάλλευσης ή εξαιτίας έκτακτων περιστατικών περιέρχονται κατά το πλεόνασμα στον κύριο.

Άρθρο 1151 - Ο επικαρπωτής ως προς το θησαυρό

Αν βρεθεί στο πράγμα θησαυρός, το δικαίωμα του επικαρπωτή δεν εκτείνεται και στο μέρος του θησαυρού που ανήκει στον κύριο.

Άρθρο 1152 - Επισκευές του πράγματος

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση να φροντίζει για την επισκευή ή την ανακαίνιση του πράγματος· βαρύνεται με τις σχετικές δαπάνες μόνο εφόσον αυτές ανάγονται στη συνήθη συντήρηση του πράγματος.

Άρθρο 1153 - Υποχρέωση ειδοποίησης του κυρίου

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τον κύριο για κάθε βλάβη του πράγματος ή για την ανάγκη έκτακτης επισκευής του ή για προφυλακτικό μέτρο που επιβάλλεται εναντίον κινδύνου που δεν είχε προβλεφθεί. Το ίδιο ισχύει και όταν τρίτος αντιποιείται κάποιο δικαίωμα πάνω στο πράγμα.

Αν ο κύριος αμελεί ή αρνείται να λάβει μέτρα για να αποτρέψει τη βλάβη ή τον κίνδυνο, ο επικαρπωτής παίρνει τα μέτρα αυτά με δαπάνη του κυρίου.

Άρθρο 1154 - Υποχρέωση για ασφάλιση

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση να ασφαρίζει με έξοδά του το πράγμα υπέρ του κυρίου κατά της φωτιάς ή άλλων κινδύνων για το χρόνο της επικαρπίας, εφόσον η ασφάλιση επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής εκμετάλλευσης. Αν παρέλαβε το πράγμα ασφαλισμένο, έχει υποχρέωση με τους ίδιους όρους να καταβάλλει τα ασφάλιστρα του χρόνου της επικαρπίας.

Άρθρο 1155 - Υποχρέωση για τα βάρη

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση έναντι του κυρίου να φέρει κατά τη διάρκεια της επικαρπίας τα δημόσια βάρη του πράγματος, εκτός από τα έκτακτα. Αν κατά τη σύσταση της επικαρπίας υπάρχει υποθήκη πάνω στο πράγμα, ο επικαρπωτής έχει επίσης υποχρέωση έναντι του κυρίου να καταβάλλει τους κατά τη διάρκεια της επικαρπίας τόκους του χρέους ή μέρος των τόκων κατ' αναλογία και προς τις τυχόν άλλες υποθήκες που ασφαλίζουν το χρέος.

Άρθρο 1156

Ο επικαρπωτής ολόκληρης περιουσίας ή ποσοστού μέρους της έχει υποχρέωση να καταβάλει τον τόκο ή το αντίστοιχο μέρος του για τα χρέη του κυρίου που υπάρχουν κατά τη σύσταση της επικαρπίας.

Υποχρεούται επίσης να καταβάλει τις περιοδικές παροχές διατροφής που πηγάζουν από υποχρέωση του κυρίου που είχε ήδη γεννηθεί κατά τη σύσταση της επικαρπίας.

Άρθρο 1157 - Δαπάνες που δεν βαρύνουν τον επικαρπωτή

Για δαπάνες του επικαρπωτή για τις οποίες αυτός δεν έχει υποχρέωση ενέχεται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτριών εκείνος που ήταν κύριος του πράγματος όταν έγιναν. Ο επικαρπωτής έχει το δικαίωμα να αφαιρέσει το κατασκευάσμα που ο ίδιος έκανε πάνω στο πράγμα.

Άρθρο 1158 - Χειροτέρευση από κανονική κάρπωση

Ο επικαρπωτής δεν ευθύνεται για τη μεταβολή ή τη χειροτέρευση του πράγματος που προξενήθηκε από την κανονική άσκηση της επικαρπίας.

Άρθρο 1159 - Υποχρέωση του επικαρπωτή για ασφάλεια

Ο κύριος του πράγματος, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά, δικαιούται να απαιτήσει από τον επικαρπωτή ασφάλεια, αν η επικαρπία ασκείται με τρόπο που απειλεί σοβαρά τα δικαιώματα του κυρίου. Από την ασφάλεια απαλλάσσεται ο δωρητής που έχει παρακρατήσει για τον εαυτό του την επικαρπία.

Άρθρο 1160

Αν ο επικαρπωτής δεν δίνει ή αδυνατεί να δώσει την ασφάλεια που διατάχθηκε ή αν προσβάλλει σοβαρά τα δικαιώματα του κυρίου, το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του κυρίου, διατάζει την εκμίσθωση του πράγματος ή αναθέτει την άσκηση της επικαρπίας σε διαχειριστή για λογαριασμό του επικαρπωτή. Διαχειριστής μπορεί να οριστεί και ο κύριος. Η διαχείριση αίρεται αν δοθεί ασφάλεια ή εκλείψει η αιτία που την προκάλεσε.

Άρθρο 1161 - Απόδοση του πράγματος κατά τη λήξη της επικαρπίας

Ο επικαρπωτής έχει υποχρέωση μετά τη λήξη της επικαρπίας να αποδώσει το πράγμα στον κύριο. Στη σχέση ανάμεσα στον επικαρπωτή και στον κύριο του πράγματος αυτός που παραχώρησε την επικαρπία λογίζεται υπέρ του επικαρπωτή ως κύριος, εκτός αν ο επικαρπωτής γνωρίζει ότι δεν είναι κύριος.

Άρθρο 1162

Ο επικαρπωτής αγροτικού κτήματος δεν έχει κατά τη λήξη της επικαρπίας δικαίωμα στους καρπούς που δεν έχουν ακόμη αποχωριστεί. Μπορεί όμως να απαιτήσει τις δαπάνες για την παραγωγή τους, εφόσον δεν ξεπερνούν την αξία των καρπών.

Άρθρο 1163

Ο επικαρπωτής αγροτικού κτήματος έχει υποχρέωση κατά τη λήξη της επικαρπίας να αφήσει από τα προϊόντα του κτήματος, ιδίως από το σπόρο, το χόρτο και το λίπασμα, όση ποσότητα απαιτείται για τακτική καλλιέργεια του κτήματος έως τη νέα εσοδεία. Έχει όμως αξίωση αποζημίωσης γι' αυτά από τον κύριο, εφόσον δεν παρέλαβε τέτοια προϊόντα όταν μπήκε στο κτήμα.

Άρθρο 1164 - Τύχη εκμίσθωσης κατά τη λήξη της επικαρπίας

Αν η επικαρπία ακινήτου λήξει κατά τη διάρκεια της εκμίσθωσης του ακινήτου που έγινε από τον επικαρπωτή, εφαρμόζονται αναλόγως ως προς την εξακολούθηση της μίσθωσης καθώς και ως προς

την προκαταβολή ή την εκχώρηση ή την κατάσχεση μισθωμάτων της, οι διατάξεις για την εκποίηση του μισθίου ακινήτου κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

Άρθρο 1165 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις του κυρίου κατά του επικαρπωτή εξαιτίας μεταβολής ή χειροτέρευσης του πράγματος, καθώς και οι αξιώσεις του επικαρπωτή για δαπάνες ή για την αφαίρεση κατασκευάσματος, παραγράφονται μετά την παρέλευση έξι μηνών από την απόδοση του πράγματος.

Άρθρο 1166 - Η επικαρπία είναι αμεταβίβαστη

Η επικαρπία, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, είναι αμεταβίβαστη. Η άσκησή της μπορεί να μεταβιβαστεί σε άλλον για χρόνο που δεν υπερβαίνει τη διάρκεια της επικαρπίας, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1164.

Άρθρο 1167 - Απόσβεση της επικαρπίας

Η επικαρπία, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, αποσβήνεται με το θάνατο του επικαρπωτή. Επικαρπία υπέρ νομικού προσώπου εκλείπει μαζί μ' αυτό.

Άρθρο 1168

Η επικαρπία αποσβήνεται μόλις ενωθεί με την κυριότητα στο ίδιο πρόσωπο.

Άρθρο 1169

Η επικαρπία αποσβήνεται με μονομερή δήλωση του δικαιούχου προς τον κύριο ότι παραιτείται. Για τα ακίνητα η δήλωση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο, που κοινοποιείται στον κύριο και υποβάλλεται σε μεταγραφή.

Άρθρο 1170

Οι λόγοι απόσβεσης των πραγματικών δουλειών εξαιτίας της καταστροφής του δουλεύοντος πράγματος, της αδυναμίας άσκησης και της αχρησίας, εφαρμόζονται αναλόγως και στην επικαρπία πράγματος. Η εικοσαετία για την αχρησία αρχίζει από την τελευταία άσκηση της επικαρπίας.

Άρθρο 1171 - Καταστροφή ή αναγκαστική απαλλοτρίωση του πράγματος

Η επικαρπία του πράγματος εκτείνεται και στο αντάλλαγμα ή στο ποσόν αποζημίωσης που οφείλεται γι' αυτό, ιδίως εξαιτίας καταστροφής ή ασφαλιστικής σύμβασης ή αναγκαστικής απαλλοτρίωσής του.

Άρθρο 1172

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου ο κύριος ή ο επικαρπωτής έχει δικαίωμα να απαιτήσει να δαπανηθεί το ποσόν που εισπράχθηκε για την αποκατάσταση ή την αντικατάσταση του πράγματος, εφόσον μια τέτοια πράξη ανταποκρίνεται στους κανόνες τακτικής εκμετάλλευσης.

Άρθρο 1173 - Προστασία του επικαρπωτή

Σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματος του επικαρπωτή, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την προστασία της κυριότητας.

Άρθρο 1174 - Επικαρπία αναλωτών

Αν αντικείμενο της επικαρπίας είναι πράγματα αναλωτά, ο επικαρπωτής, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, γίνεται κύριος των πραγμάτων και έχει την υποχρέωση στο τέλος της επικαρπίας να αποδώσει, κατ' επιλογήν εκείνου που παραχώρησε την επικαρπία, είτε την αξία που είχαν τα πράγματα αυτά κατά το χρόνο της σύστασης της επικαρπίας είτε άλλα πράγματα της ίδιας ποσότητας και ποιότητας.

Άρθρο 1175

Επί επικαρπίας αναλωτών πραγμάτων ο επικαρπωτής, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά, έχει υποχρέωση να δώσει ασφάλεια πριν από την παράδοσή τους. Ο επικαρπωτής απαλλάσσεται από την υποχρέωση παροχής ασφάλειας:

1. σε περίπτωση χρημάτων, αν κατατεθούν σε ασφαλή τράπεζα ή σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα με την επιφύλαξη του δικαιώματος επικαρπίας·
2. αν είναι ο δωρητής που παρακράτησε για τον εαυτό του την επικαρπία.

Άρθρο 1176 - Επικαρπία ανώνυμων τίτλων

Στην επικαρπία ανώνυμων τίτλων εφαρμόζονται οι διατάξεις για την επικαρπία πράγματος. Ο επικαρπωτής πριν από την παράδοση, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά, έχει υποχρέωση να δώσει ασφάλεια. Από την υποχρέωση αυτή απαλλάσσεται: 1. αν οι τίτλοι κατατεθούν σε ασφαλή τράπεζα ή σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα με την επιφύλαξη του δικαιώματος επικαρπίας· 2. αν επικαρπωτής είναι ο δωρητής που παρακράτησε για τον εαυτό του την επικαρπία.

Ο επικαρπωτής έχει δικαίωμα να νέμεται τα προσαρτημένα τοκομερίδια ή μερισματούγραφα χωρίς παροχή ασφάλειας.

Άρθρο 1177

Σε περίπτωση επικαρπίας μετοχών εταιρίας ο επικαρπωτής, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, έχει δικαίωμα να μετέχει στις συνελεύσεις των μετόχων της εταιρίας.

Άρθρο 1178 - Επικαρπία δικαιώματος

Επικαρπία μπορεί να συσταθεί και πάνω σε δικαίωμα. Η σύστασή της γίνεται με το τρόπο που γίνεται η μεταβίβαση του δικαιώματος. Δικαιώματα που δεν μπορούν να μεταβιβαστούν δεν είναι δεκτικά επικαρπίας.

Άρθρο 1179 - Ιδίως επικαρπία απαίτησης

Ο επικαρπωτής απαίτησης έχει δικαίωμα στην κάρπωση της.
Αν η απαίτηση δεν είναι χρηματική, έχει δικαίωμα και να την εισπράξει. Από την εισπράξη της είναι επικαρπωτής πράγματος.

Άρθρο 1180

Αν η απαίτηση, που βαρύνεται με επικαρπία είναι χρηματική, ο δανειστής και ο επικαρπωτής έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να συμπράξουν για την εισπράξη του κεφαλαίου από κοινού. Αντί για την εισπράξη ή μετά την εισπράξη ο καθένας απ' αυτούς έχει δικαίωμα να απαιτήσει την ασφαλή και έντοκη τοποθέτηση του κεφαλαίου, με επιφύλαξη του δικαιώματος του επικαρπωτή. Αυτός προσδιορίζει το είδος της τοποθέτησης.

Άρθρο 1181

Ο επικαρπωτής ισόβιας προσόδου έχει δικαίωμα να εισπράττει τις περιοδικές παροχές που αρμόζουν στο δικαίωμα που βαρύνεται με την επικαρπία.

Άρθρο 1182

Στην επικαρπία δικαιώματος εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως οι διατάξεις για την επικαρπία πραγμάτων, εφόσον δεν προκύπτει κάτι διαφορετικό από το νόμο ή από τη φύση της επικαρπίας δικαιώματος.

Άρθρο 1183 - Οίκηση

Η προσωπική δουλεία της οίκησης συνίσταται στο εμπράγματο και αποκλειστικό δικαίωμα του δικαιούχου να χρησιμοποιεί ως κατοικία ξένη οικοδομή ή διαμέρισμά της.

Άρθρο 1184

Όποιος έχει την οίκηση, έχει δικαίωμα να κατοικεί στην οικοδομή με την οικογένειά του και το ανάλογο προς την κοινωνική του θέση υπηρετικό προσωπικό.

Άρθρο 1185

Η οίκηση είναι αμεταβίβαστη και αποσβήνεται με το θάνατο του δικαιούχου.

Άρθρο 1186

Στην οίκηση δεν υπάρχει αξίωση για παροχή ασφάλειας. Ο δικαιούχος δεν έχει υποχρέωση να ασφαλίσει την οικοδομή.

Άρθρο 1187

Στην οίκηση εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως οι γενικές διατάξεις για την επικαρπία ακινήτων, εφόσον συμβιβάζονται και με τη φύση της οίκησης.

Άρθρο 1188 - Άλλες προσωπικές δουλείες

Πάνω σε ακίνητο μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα προσωπικής δουλείας που να παρέχει κάποια εξουσία ή χρησιμότητα υπέρ ορισμένου προσώπου (περιορισμένες προσωπικές δουλείες).

Οι δουλείες αυτές μπορούν να συνίστανται και σε οτιδήποτε αποτελεί περιεχόμενο πραγματικής δουλείας.

Άρθρο 1189

Η έκταση της περιορισμένης προσωπικής δουλείας προσδιορίζεται, σε περίπτωση αμφιβολίας, από τις προσωπικές ανάγκες του δικαιούχου.

Άρθρο 1190

Η περιορισμένη προσωπική δουλεία, εφόσον δεν ορίστηκε διαφορετικά, είναι αμεταβίβαστη και αποσβήνεται με το θάνατο του δικαιούχου ή όταν εκλείψει το νομικό πρόσωπο υπέρ του οποίου είχε συσταθεί.

Άρθρο 1191

Στις περιορισμένες προσωπικές δουλείες εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις για τις πραγματικές δουλείες, εφόσον συμβιβάζονται και με τη φύση των προσωπικών δουλειών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΜΕΤΑΓΡΑΦΗ

Άρθρο 1192 - Πράξεις που μεταγράφονται

Μεταγράφονται στο γραφείο μεταγραφών της περιφέρειας του ακινήτου:

1. οι εν ζωή δικαιοπραξίες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αιτία θανάτου δωρεές, με τις οποίες συνιστάται, μετατίθεται, καταργείται εμπράγματο δικαίωμα (εμπράγματα δικαιοπραξίες) πάνω σε ακίνητα.

2. οι επιδικάσεις ή οι προσκυρώσεις που γίνονται από την αρχή ή οι κατακυρώσεις κυριότητας ή εμπράγματος δικαιώματος πάνω σε ακίνητο·

3. οι εκθέσεις δικαστικής διανομής ακινήτου·

4. οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις που περιέχουν καταδίκη σε δήλωση βούλησης για εμπράγματη δικαιοπραξία πάνω σε ακίνητο·

"5. Οι τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις με τις οποίες αναγνωρίζονται κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα σε ακίνητο που έχει κτηθεί με έκτακτη χρησικτησία".

Σχόλια: Η περίπτ. 5 προστέθηκε από 04.04.1995 με την παρ. 1 άρθρου 15 Ν. 2298/1995 (ΦΕΚ Α' 62).

Άρθρο 1193 - Αποδοχή κληρονομίας ή κληροδοσίας

Μεταγράφεται επίσης στο γραφείο μεταγραφών της περιφέρειας του ακινήτου κάθε αποδοχή κληρονομίας ή κληροδοσίας, εφόσον με αυτήν περιέρχεται στον κληρονόμο ή στον κληροδόχο ακίνητο της κληρονομίας ή εμπράγματο δικαίωμα πάνω σ' αυτό ή εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε ξένο ακίνητο ή καταργείται τέτοιο δικαίωμα. Για τη μεταγραφή απαιτείται να βεβαιωθεί ο θάνατος του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1194 - Πώς γίνεται η μεταγραφή

Η μεταγραφή συνίσταται στην καταχώριση περίληψης της μεταγραφτέας πράξης στο βιβλίο μεταγραφών, κατά χρονολογική σειρά προσαγωγής. Η περίληψη περιέχει τα κύρια γνωρίσματα της πράξης. Η καταχώριση βεβαιώνεται και στο έγγραφο που μεταγράφεται, το οποίο και φυλάγεται στο γραφείο μεταγραφών.

Τη μεταγραφή μπορεί να ζητήσει οποιοσδήποτε δικαιολογεί έννομο συμφέρον.

Άρθρο 1195

Η μεταγραφτέα αποδοχή κληρονομίας ή κληροδοσίας πρέπει να προκύπτει από δημόσιο έγγραφο. Αντί για την αποδοχή της κληρονομίας μπορεί να μεταγραφεί το κληρονομητήριο.

Άρθρο 1196 - Έλλειψη ως προς την ταυτότητα του ακινήτου

Η μεταγραφή είναι άκυρη αν δεν προκύπτει από την πράξη που μεταγράφεται η ταυτότητα του ακινήτου.

Άρθρο 1197

Αν από την πράξη αποδοχής της κληρονομίας ή κληροδοσίας δεν προκύπτει η ταυτότητα του ακινήτου και το εμπράγματο δικαίωμα που αφορά η αποδοχή, εκείνος που ζητεί τη μεταγραφή πρέπει να παραδώσει στο γραφείο των μεταγραφών έκθεση που υπογράφεται απ' αυτόν και περιέχει και τα στοιχεία αυτά.

Σχόλια: Η μεταγραφή των ακινήτων και εμπραγμάτων δικαιωμάτων γενικώς που μεταβιβάζονται από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα στο όνομα του από τη συγχώνευση προερχόμενου νέου πιστωτικού ιδρύματος ή του απορροφώντος, εφόσον δεν υπάρχει περιγραφή αυτών στη σύμβαση ή το καταστατικό γίνεται η ανάλογη εφαρμογή του παρόντος άρθρου με καταχώριση στα βιβλία μεταγραφών αποσπάσματος της σύμβασης ή του καταστατικού, στο οποίο να φαίνεται ότι το απορροφόν ή το νέο πιστωτικό ίδρυμα είναι καθολικός διάδοχος των συγχωνευομένων, σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 8 του Ν. 2515/1997.

Άρθρο 1198 - Παράλειψη μεταγραφής

"Χωρίς μεταγραφή, στις περιπτώσεις των άρθρων 1192 εδαφ. 1 έως 4 και 1193", δεν επέρχεται η μεταβίβαση της κυριότητας του ακινήτου ή η σύσταση, μετάθεση, κατάργηση εμπράγματος δικαιώματος πάνω στο ακίνητο.

Σχόλια: Η εντός " " φράση τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 04.04.1995 με την παρ. 2 άρθρου 15 Ν. 2298/1995 (ΦΕΚ Α' 62).

Άρθρο 1199 - Κυριότητα κληρονόμου ή κληροδόχου

Με τη μεταγραφή κατά το άρθρο 1193 η κυριότητα ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα πάνω σε ακίνητο θεωρούνται ότι περιήλθαν στον κληρονόμο ή στον κληροδόχο από το θάνατο του κληρονομούμενου, με την επιφύλαξη των διατάξεων για την αναβλητική αίρεση ή προθεσμία.

Άρθρο 1200 - Δημοσιότητα των βιβλίων μεταγραφής

Τα βιβλία των μεταγραφών είναι δημόσια και προσιτά στον καθένα που θέλει να τα συμβουλευτεί· τηρούνται όμως οι όροι που απαιτούνται για την καλή διατήρησή τους.

Άρθρο 1201

Ο φύλακας των βιβλίων μεταγραφών οφείλει να δίνει σε όσους υποβάλουν αίτηση αντίγραφα, πιστοποιήσεις ή περιλήψεις του περιεχομένου τους.

Άρθρο 1202 - Απόφαση σχετική με την ακυρότητα δικαιοπραξίας που έχει μεταγραφεί

Αν κηρύχθηκε άκυρη με τελεσίδικη δικαστική απόφαση δικαιοπραξία που έχει μεταγραφεί, αυτό σημειώνεται, με επιμέλεια του διαδίκου που πέτυχε την αναγνώριση της ακυρότητας, στο περιθώριο της δικαιοπραξίας που μεταγράφηκε. Ο διάδικος αυτός ενέχεται έναντι εκείνου που ζημιώθηκε για κάθε ζημία από την παράλειψη.

Άρθρο 1203 - Ακύρωση μεταγραμμένης σύμβασης που αφορά ακίνητο

Αν μεταγραμμένη σύμβαση που αφορά ακίνητο είχε συναφθεί από πλάνη ή με απάτη ή απειλή και, αφού προσβλήθηκε, ακυρώθηκε με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, τα αποτελέσματα της ακύρωσης που αναφέρονται στο άρθρο 184 επέρχονται αφότου η απόφαση αυτή σημειώθηκε στο περιθώριο της μεταγραμμένης σύμβασης.

Άρθρο 1204

Με την ακύρωση, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, της σύμβασης για ακίνητο, η οποία είχε συναφθεί από πλάνη ή με απάτη ή απειλή και είχε μεταγραφεί, δεν αναιρούνται τα εμπράγματα δικαιώματα που τρίτοι απέκτησαν απ' αυτήν.

Άρθρο 1205 – Συρροή πολλών μεταγραφών

Αν συμπέσει συρροή πολλών μεταγραφών και ο φύλακας δεν μπορέσει να τις μεταγράψει όλες μέσα στην ίδια ημέρα, συντάσσει έκθεση γι' αυτές που δεν καταχωρίστηκαν, σημειώνοντάς τις κατά την τάξη της προσαγωγής. Η καταχώρησή τους στο βιβλίο των μεταγραφών γίνεται κατά την τάξη που γράφηκαν στην έκθεση· ο φύλακας δεν μπορεί προτού τις μεταγράψει να κάνει άλλες μεταγραφές. Οι μεταγραφές αυτές λογίζονται ότι έγιναν από την ημέρα που συντάχθηκε η έκθεση.

Άρθρο 1206 - Μεταγραφή της ίδιας ημέρας

Μεταξύ πολλών μεταγραφών που έγιναν την ίδια ημέρα σχετικά με δικαιώματα πάνω στο ίδιο ακίνητο, προτιμάται εκείνη που στηρίζεται στον έστω και κατ' ελάχιστο χρόνο αρχαιότερο τίτλο.

Άρθρο 1207 - Μεταγραφή και εγγραφή υποθήκης την ίδια ημέρα

Αν συμπέσει την ίδια ημέρα μεταγραφή και εγγραφή υποθήκης πάνω στο ίδιο ακίνητο, προτιμάται εκείνη που καταχωρίστηκε νωρίτερα, έστω και κατ' ελάχιστο χρόνο.

Άρθρο 1208 - Μεταγραφή μισθώσεων

Μεταγράφονται στο γραφείο των μεταγραφών της περιφέρειας του ακινήτου οι μισθώσεις του ακινήτου για διάστημα μακρότερο από εννέα χρόνια.

Σχόλια: Σύμφωνα με τη παρ. 2 άρθρου 9 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220), το οποίο άρθρο αφορά το ενέχυρο με κοινή κατοχή, το ενέχυρο της προηγούμενης παραγράφου διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 1209 έως 1243 του Αστικού Κώδικα, εφόσον αυτές συμβιβάζονται με τη φύση του ενεχύρου σε κοινή κατοχή, και από τις διατάξεις των άρθρων 35, 36 παράγραφος 2, 38 και 40 έως 47 του παρόντος ΝΔ, εφόσον συντρέχουν οι όροι εφαρμογής του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΕΧΥΡΟ

Άρθρο 1209 - Έννοια

Σε ξένο κινητό πράγμα μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα ενεχύρου για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.

Άρθρο 1210 - Ύπαρξη απαίτησης

Το ενέχυρο αποτελεί παρεπόμενο δικαίωμα· συνιστάται και υπέρ απαίτησης μελλοντικής ή υπό αίρεση.

Άρθρο 1211 - Σύσταση

Για τη σύσταση ενεχύρου απαιτείται παράδοση του πράγματος από τον κύριο στο δανειστή και συμφωνία των δύο ότι ο δανειστής αποκτά ενέχυρο στο πράγμα. Η συμφωνία απαιτείται να γίνει με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό με βέβαιη χρονολογία και να προσδιορίζει την απαίτηση, καθώς επίσης να περιγράφει το ενεχυραζόμενο πράγμα. Αντί για περιγραφή στο σώμα του εγγράφου αρκεί να προσαρτάται σ' αυτό ιδιαίτερος κατάλογος.

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) ενέχυρο σε κινητό πράγμα συνιστάται και χωρίς παράδοση της κατοχής του με έγγραφη συμφωνία κυρίου (ενεχυραστή) και δανειστή και με δημοσίευση σύμφωνα με το άρθρο 3, αν δανειστής και οφειλέτης είναι επιχειρήσεις ή επαγγελματίες και η ασφάλεια παρέχεται για τις ανάγκες της επιχείρησης ή του επαγγέλματος του οφειλέτη. Στη συμφωνία πρέπει να προσδιορίζεται η ασφαλιζόμενη απαίτηση και το ποσό έως το οποίο αυτή ασφαλιζείται, να περιγράφεται το ενεχυραζόμενο πράγμα και να αναφέρεται ο τόπος όπου αυτό θα βρίσκεται, καθώς και η διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας του ενεχυραστή. Αν πρόκειται για μετακινούμενο κατά τον προορισμό του πράγμα, αντί του τόπου αναφέρεται το είδος της χρήσης του. Η ενεχύραση ιδανικού μέρους του πράγματος, που δεν αποτελεί την πλειοψηφία των μερίδων, είναι άκυρη χωρίς έγγραφη και δημοσιευμένη σύμφωνα με το άρθρο 3 συναίνεση της πλειοψηφίας των συγκυρίων για τον τόπο όπου θα βρίσκεται το πράγμα ή, στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, για το είδος της χρήσης.

Άρθρο 1212 - Παράδοση σε τρίτον

Η παράδοση σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο μπορεί να γίνει και σε τρίτον με κοινή συναίνεση δανειστή και ενεχυραστή.

Άρθρο 1213 - Παράδοση με αντιφώνηση

Συμφωνία μεταξύ δανειστή και ενεχυραστή να παραμείνει αυτός στην κατοχή του πράγματος βάσει ορισμένης έννομης σχέσης δεν ισχύει ως παράδοση.

Άρθρο 1214 - Σύσταση με καταχώρηση

Με μόνη τη συμφωνία συνιστάται ενέχυρο χωρίς παράδοση, αν η συμφωνία αυτή καταχωριστεί σε δημόσιο βιβλίο που καθορίζεται για το σκοπό αυτό από το νόμο.

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) 1. Ενέχυρο σε κινητό πράγμα συνιστάται και χωρίς παράδοση της κατοχής του με έγγραφη συμφωνία κυρίου (ενεχυραστή) και δανειστή και με δημοσίευση σύμφωνα με το άρθρο 3, αν δανειστής και οφειλέτης είναι επιχειρήσεις ή επαγγελματίες και η ασφάλεια παρέχεται για τις ανάγκες της επιχείρησης ή του επαγγέλματος του οφειλέτη. 2. Στη συμφωνία πρέπει να προσδιορίζεται η ασφαλιζόμενη απαίτηση και το ποσό έως το οποίο αυτή ασφαλιζεται, να περιγράφεται το ενεχυραζόμενο πράγμα και να αναφέρεται ο τόπος όπου αυτό θα βρίσκεται, καθώς και η διεύθυνση της κατοικίας ή της έδρας του ενεχυραστή. Αν πρόκειται για μετακινούμενο κατά τον προορισμό του πράγμα, αντί του τόπου αναφέρεται το είδος της χρήσης του. Η ενεχύρωση ιδανικού μέρους του πράγματος, που δεν αποτελεί την πλειοψηφία των μερίδων, είναι άκυρη χωρίς έγγραφη και δημοσιευόμενη σύμφωνα με το άρθρο 3 συναίνεση της πλειοψηφίας των συγκυρίων για τον τόπο όπου θα βρίσκεται το πράγμα ή, στην περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου, για το είδος της χρήσης.

Άρθρο 1215 - Έλλειψη κυριότητας του ενεχυραστή

Αν το πράγμα δεν ανήκει στον ενεχυραστή, ενέχυρο αποκτάται κατά τους όρους που αποκτάται η κυριότητα κινητού από μη κύριο. Οι σχετικές διατάξεις εφαρμόζονται αναλόγως.

Σχόλια: Σύμφωνα με τις παρ. 3, 4 άρθρου 6 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) με την επιφύλαξη των διατάξεων του Αστικού Κώδικα για την καλόπιστη κτήση ενεχύρου από μη κύριο, ενέχυρο που είχε συσταθεί ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα που είχε αποκτηθεί πριν από την κατά τις διατάξεις του παρόντος δημοσίευση ενεχύρωσης προηγείται. Σε περίπτωση διάθεσης του ενεχυρασμένου πράγματος προς τρίτον, μεταγενέστερης της δημοσίευσης ενεχύρωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος, το ενέχυρο διατηρείται, εκτός αν ο τρίτος αγνοούσε ανυπαίτια κατά την παράδοση της νομής την ύπαρξη του ενεχύρου. Αν τα ενεχυρασμένα πράγματα είναι εμπορεύματα προορισμένα για μεταβίβαση στο πλαίσιο των συνηθισμένων συναλλαγών του ενεχυραστή, ο τρίτος τα αποκτά ελεύθερα από το ενέχυρο.

Άρθρο 1216 - Ενέχυρο σε ιδανικό μέρος

Ενέχυρο συνιστάται και σε ιδανικό μέρος κινητού πράγματος. Αλλά το πράγμα δεν επιτρέπεται να παραμείνει ολόκληρο ή κατά ιδανικό μέρος στην κατοχή του ενεχυραστή.

Άρθρο 1217 - Χρόνος από τον οποίο υπάρχει το προνόμιο

Το προνόμιο από το ενέχυρο υπάρχει από τη σύστασή του και αν ακόμη συστάθηκε για απαίτηση μελλοντική ή υπό αίρεση.

Άρθρο 1218 - Ασφαλιζόμενο χρέος.

Το ενέχυρο ασφαλίζει την απαίτηση σε όλη της την έκταση, ιδίως τους τόκους, την ποινική ρήτρα, τις αξιώσεις του δανειστή εξαιτίας δαπανών που έκανε στο πράγμα, τα δικαστικά έξοδα, καθώς και τα έξοδα για την εκποίηση του ενεχύρου.

Αν το ενέχυρο έχει συσταθεί για εξασφάλιση ξένης οφειλής, δικαιοπραξία οφειλέτη και δανειστή που γίνεται μετά την ενεχύρωση δεν μπορεί να καταστήσει επαχθέστερη τη θέση του ενεχυραστή.

Άρθρο 1219 - Ενστάσεις του ενεχυραστή

Ο ενεχυραστής, εφόσον στο νόμο δεν ορίζεται διαφορετικά, έχει δικαίωμα να προτείνει απέναντι στο δανειστή τις ενστάσεις που έχει ο οφειλέτης κατά της απαίτησης και αν ακόμη αυτός παραιτηθεί από τις ενστάσεις αυτές.

Άρθρο 1220 - Καρποί του πράγματος

Το δικαίωμα του ενεχύρου, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, δεν εκτείνεται και στους καρπούς του πράγματος που αποχωρίστηκαν απ' αυτό.

Άρθρο 1221

Επιτρέπεται να συμφωνηθεί να παίρνει ο δανειστής τα ωφελήματα του πράγματος. Αν το πράγμα είναι από τη φύση του καρποφόρο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο δανειστής θεωρείται ότι έχει αυτό το δικαίωμα.

Άρθρο 1222

Αν ο δανειστής έχει δικαίωμα να παίρνει τα ωφελήματα, οφείλει επιμέλεια για την παραγωγή και την είσπραξή τους, καθώς και λογοδοσία. Το καθαρό υπόλοιπο, εφόσον δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, διατίθεται πρώτα για την απόσβεση των εξόδων, έπειτα των τόκων και τέλος του κεφαλαίου της απαίτησης.

Άρθρο 1223 - Καταστροφή ή αναγκαστική απαλλοτρίωση του πράγματος

Το ενέχυρο εκτείνεται και στο οφειλόμενο για το πράγμα αντάλλαγμα ή ποσόν αποζημίωσης ιδίως σε περίπτωση καταστροφής ή ασφαλιστικής σύμβασης ή αναγκαστικής απαλλοτρίωσης.

Άρθρο 1224 - Υποχρεώσεις του δανειστή

Ο δανειστής έχει υποχρέωση να φυλάει το πράγμα. Χωρίς τη συναίνεση του ενεχυραστή δεν έχει δικαίωμα να το χρησιμοποιεί ή να το μετενεχυράζει.

Άρθρο 1225 - Δαπάνες για το πράγμα

Οι δαπάνες που έκανε ο δανειστής για το πράγμα αναζητούνται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων. Ο δανειστής έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το κατασκευάσμα που πρόσθεσε στο πράγμα.

Άρθρο 1226 - Παράβαση υποχρεώσεων από το δανειστή

Αν ο δανειστής προσβάλλει τα δικαιώματα του ενεχυραστή, αυτός μπορεί να απαιτήσει την παράδοση του πράγματος σε μεσεγγυούχο που διορίζεται από το δικαστήριο, ή τη δημόσια κατάθεση του πράγματος, αν είναι δεκτικό κατάθεσης. Τη δαπάνη φέρει ο δανειστής.

Άρθρο 1227

Αντί για τη μεσεγγύηση ή την κατάθεση που προβλέπονται στο προηγούμενο άρθρο, ο ενεχυραστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει την απόδοση του πράγματος εξοφλώντας το δανειστή. Αν η απαίτηση είναι άτοκη και δεν έχει καταστεί ληξιπρόθεσμη, εκπίπτουν οι τόκοι για το χρονικό διάστημα από την πληρωμή ως τη λήξη του χρέους.

Άρθρο 1228 - Κίνδυνος των συμφερόντων του δανειστή

Αν κινδυνεύει η ασφάλεια του δανειστή επειδή απειλείται καταστροφή ή ουσιώδης μείωση της αξίας του πράγματος, έχει αυτός το δικαίωμα να πουλήσει το πράγμα με πλειστηριασμό, ύστερα από άδεια του δικαστηρίου, εκτός αν ο ενεχυραστής συμπληρώσει την ασφάλεια μέσα σε εύλογη προθεσμία που του τάσσεται. Ο πλειστηριασμός γίνεται όπως ο πλειστηριασμός κινητού που έχει κατασχεθεί. Το εκπλειστηρίασμα υποκαθίσταται στο πράγμα και κατατίθεται δημόσια. Η πώληση των πραγμάτων που έχουν χρηματιστηριακή αξία γίνεται χρηματιστηριακά.

Άρθρο 1229

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου έχει δικαίωμα με τους ίδιους όρους και ο ενεχυραστής να προκαλέσει δικαστική άδεια για την πώληση του πράγματος ή να απαιτήσει την απόδοσή του παρέχοντας άλλη ασφάλεια. Παροχή ασφάλειας με εγγυητή αποκλείεται.

Άρθρο 1230 - Ευκαιρία για επωφελή πώληση

Ο ενεχυραστής και πριν από τη λήξη του χρέους έχει δικαίωμα, αν του παρουσιαστεί ευκαιρία για επωφελή πώληση του πράγματος, να ζητήσει από το δικαστήριο την άδεια να το πουλήσει. Το δικαστήριο ορίζει τους όρους της πώλησης και την κατάθεση του τιμήματος.

Άρθρο 1231 - Αδιαίρετο του ενέχυρου

Το ενέχυρο είναι αδιαίρετο. Αν υπάρχει πάνω σε περισσότερα πράγματα, καθένα απ' αυτά ασφαρίζει την όλη απαίτηση.

Άρθρο 1232 - Απόδοση του πράγματος κατά τη λήξη

Ο δανειστής έχει την υποχρέωση να αποδώσει το πράγμα όταν αποσβεστεί το ενέχυρο.

Άρθρο 1233

Με άδεια του δικαστηρίου έχει δικαίωμα ο δανειστής και μετά την απόσβεση της απαίτησής του να αρνηθεί την απόδοση του πράγματος στον οφειλέτη, αν έχει εναντίον του άλλη απαίτηση που συνομολογήθηκε μετά τη σύσταση του ενέχυρου και έγινε απαιτητή πριν από τη λήξη της απαίτησης που ασφαρίζεται με το ενέχυρο. Το ίδιο δικαίωμα έχει ο δανειστής και κατά του τρίτου ενεχυραστή, αν έχει εναντίον του απαίτηση με τους ίδιους όρους.

Άρθρο 1234

Ο ενεχυραστής τρίτος έχει δικαίωμα, όταν γίνει απαιτητή η οφειλή, να την καταβάλει και να αναλάβει το πράγμα. Με την καταβολή υποκαθίσταται στα δικαιώματα του δανειστή.

Άρθρο 1235 - Παραγραφή

Παραγράφονται μετά έξι μήνες από την απόσβεση του ενέχυρου: 1. οι αξιώσεις του ενεχυραστή κατά του δανειστή από βλάβη ή μείωση της αξίας του πράγματος· 2. οι αξιώσεις του δανειστή για δαπάνες ή για την αφαίρεση κατασκευάσματος που έχει προσθέσει.

Άρθρο 1236 - Προστασία δικαιώματος ενέχυρου

Σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματος του ενέχυρου εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις για την προστασία της κυριότητας.

Άρθρο 1237 - Δικαίωμα του δανειστή να πουλήσει το ενέχυρο

Ο δανειστής από τη στιγμή που η απαίτησή του έγινε απαιτητή έχει δικαίωμα να πουλήσει το πράγμα με πλειστηριασμό, αν έχει εκτελεστό τίτλο, ή να προκαλέσει δικαστική απόφαση για την πώλησή του με πλειστηριασμό. Η πώληση γίνεται όπως η πώληση κινητού που έχει κατασχεθεί.

Η πώληση πραγμάτων που έχουν χρηματιστηριακή αξία γίνεται χρηματιστηριακά.

Σχόλια: Σύμφωνα με τη παρ. 3 άρθρου 10 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) οι διατάξεις των άρθρων 1237 έως 1239 ΑΚ και της παραγράφου 4 του άρθρου 13 του άνω νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στις υπό στοιχείο β' συμβάσεις της παραγράφου 1.

Άρθρο 1238

Αν περισσότερα πράγματα βαρύνονται με ενέχυρο, ο δανειστής έχει δικαίωμα να εκποιήσει τόσα μόνο όσα απαιτούνται για την ικανοποίησή του.

Σχόλια: Σύμφωνα με τη παρ. 3 άρθρου 10 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) των άρθρων 1237 έως 1239 ΑΚ και της παραγράφου 4 του άρθρου 13 του άνω νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στις υπό στοιχείο β' συμβάσεις της παραγράφου 1.

Άρθρο 1239 - Απαγορευμένες συμφωνίες

Είναι άκυρη η συμφωνία που γίνεται προτού καταστεί απαιτητό το ασφαλιζόμενο χρέος, σύμφωνα με την οποία αν ο δανειστής δεν ικανοποιηθεί εμπρόθεσμα, η κυριότητα του πράγματος περιέρχεται ή πρέπει να μεταβιβαστεί σ' αυτόν. Το ίδιο ισχύει και για τη συμφωνία, με την οποία ο δανειστής απαλλάσσεται εξ ολοκλήρου ή κατά ένα μέρος από τις διατυπώσεις για την εκποίηση του πράγματος.

***Σχόλια:** Σύμφωνα με τη παρ. 3 άρθρου 10 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) οι διατάξεις των άρθρων 1237 έως 1239 ΑΚ και της παραγράφου 4 του άρθρου 13 του άνω νόμου εφαρμόζονται αναλόγως και στις υπό στοιχείο β' συμβάσεις της παραγράφου 1.*

Άρθρο 1240 - Δικαιώματα του υπερθεματιστή

Με τον πλειστηριασμό και την κατακύρωση κατά τους όρους του νόμου ο αγοραστής αποκτά την κυριότητα του πράγματος ελεύθερη από βάρη. Δεν επέρχεται όμως απόσβεση της τυχόν επικαρπίας που υπάρχει πάνω στο πράγμα πριν από τη σύσταση του ενεχύρου.

Άρθρο 1241 - Η απόσβεση του χρέους από το εκπλειστηρίασμα

Κατά το ποσόν που το εκπλειστηρίασμα περιέρχεται στο δανειστή για την ικανοποίηση της απαίτησής του, η απαίτηση θεωρείται ότι εξοφλήθηκε από τον ενεχυραστή. Κατά το υπόλοιπο το εκπλειστηρίασμα υποκαθίσταται στο πράγμα.

Άρθρο 1242

Κατά την πώληση του πράγματος από το δανειστή ο ενεχυραστής λογίζεται υπέρ του δανειστή ως κύριος, εκτός αν ο δανειστής γνωρίζει ότι δεν είναι κύριος.

Άρθρο 1243 - Απόσβεση του ενεχύρου

Απόσβεση του ενεχύρου επέρχεται ιδίως: 1. με την απόσβεση της απαίτησης για χάρη της οποίας έχει συσταθεί· 2. με την απόδοση του πράγματος από το δανειστή στον ενεχυραστή ή στον κύριο· 3. με τη μονομερή δήλωση του δανειστή προς τον ενεχυραστή ή τον κύριο ότι παραιτείται από το ενέχυρο· 4. με την ένωση στο ίδιο πρόσωπο της κυριότητας και του δικαιώματος του ενεχύρου.

***Σχόλια:** Σύμφωνα με το άρθρο 4 Ν. 2844/2000 (ΦΕΚ Α 220) το οποίο αφορά τη διάρκεια του πλασματικού ενεχύρου μετά δεκαετία από την καταχώριση επέρχεται απόσβεση του ενεχύρου, εκτός αν ο δανειστής ζητήσει, με έγγραφο που υποβάλλεται στον ενεχυροφύλακα και κοινοποιείται στον ενεχυραστή τρεις τουλάχιστον μήνες πριν από τη συμπλήρωση της δεκαετίας, την καταχώριση δήλωσής του στο βιβλίο για παράταση του ενεχύρου. Η παράταση επέρχεται με την καταχώριση που γίνεται αμέσως μετά την άρροδο άπρακτης της προθεσμίας της επόμενης παραγράφου. Κάθε παράταση ισχύει επίσης για μια δεκαετία, εκτός αν ο δανειστής δηλώσει παράταση για μικρότερο χρονικό διάστημα και τούτο σημειωθεί στο βιβλίο. Η δήλωση παράτασης δεν ισχύει αν ο ενεχυραστής ή ο οφειλέτης ή τρίτος που έχει έννομο συμφέρον προσκομίσει στον ενεχυροφύλακα, ένα μήνα πριν από τη συμπλήρωση της διάρκειας του ενεχύρου, έγγραφη εξοφλητική απόδειξη του δανειστή ή τελεσίδικη δικαστική απόφαση για την απόσβεση ή την ανυπαρξία της ασφαλιζόμενης απαίτησης.*

Άρθρο 1244 - Ενέχυρο σε ανώνυμους τίτλους

Στο ενέχυρο ανώνυμων τίτλων εφαρμόζονται οι διατάξεις για το ενέχυρο κινητών. Αν οι τίτλοι αυτοί παραδόθηκαν στον ενεχυρούχο δανειστή, το ενέχυρο εκτείνεται και στα προσαρτημένα τοκομερίδια και μερισματογράφα.

Άρθρο 1245

Στο ενέχυρο μετοχών εταιρίας, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά, ο ενεχυραστής έχει δικαίωμα και κατά τη διάρκεια του ενεχύρου να μετέχει στις συνελεύσεις των μετόχων.

Άρθρο 1246 - Νόμιμο ενέχυρο

Οι διατάξεις για το συμβατικό ενέχυρο εφαρμόζονται αναλόγως και στο νόμιμο ενέχυρο.

Άρθρο 1247 - Ενέχυρο σε δικαίωμα

Ενέχυρο μπορεί να συσταθεί και σε δικαίωμα, εφόσον αυτό είναι μεταβιβάσιμο. Η σύσταση γίνεται κατά τον τρόπο που γίνεται και η μεταβίβαση του δικαιώματος. Η σύμβαση για τη σύσταση του ενεχύρου απαιτείται να γίνει με έγγραφο συμβολαιογραφικό ή ιδιωτικό με βέβαιη χρονολογία.

Άρθρο 1248 - Ιδίως ενέχυρο απαίτησης

Αν αντικείμενο του ενεχύρου είναι απαίτηση, απαιτείται επιπλέον ο ενεχυραστής να γνωστοποιήσει στον οφειλέτη την ενεχύραση.

Άρθρο 1249

Το ενέχυρο απαίτησης εκτείνεται και στους τόκους που γίνονται απαιτητοί μετά τη σύσταση του ενεχύρου.

Άρθρο 1250

Αν στην ίδια απαίτηση έχουν συσταθεί περισσότερα ενέχυρα, η σειρά προτεραιότητας κανονίζεται από το χρόνο σύστασης κάθε δικαιώματος.

Άρθρο 1251 - Ενέχυρο τίτλου σε διαταγή

Για την ενεχύραση τίτλου σε διαταγή αρκεί οπισθογράφησή του σε διαταγή του δανειστή, χωρίς να απαιτείται άλλη έγγραφη συμφωνία.

Άρθρο 1252 - Είσπραξη της απαίτησης που έχει ενεχυραστεί

Εφόσον το ασφαλιζόμενο χρέος δεν έληξε, ο ενεχυρούχος δανειστής έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνος την ενεχυρασμένη απαίτηση, αν δεν είναι χρηματική. Από την είσπραξη ο δανειστής έχει ενέχυρο σε πράγμα του ενεχυραστή.

Άρθρο 1253

Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, αν η ενεχυρασμένη απαίτηση είναι χρηματική, την είσπραξη έχουν δικαίωμα και υποχρέωση να κάνουν από κοινού ο ενεχυρούχος δανειστής και ο ενεχυραστής. Αντί για είσπραξη ή μετά από αυτήν έχει δικαίωμα καθένας απ' αυτούς να απαιτήσει την ασφαλή και έντοκη τοποθέτηση των χρημάτων με την επιφύλαξη του δικαιώματος του ενέχυρου. Το είδος της τοποθέτησης ορίζει ο ενεχυραστής.

Άρθρο 1254

Όταν λήξει το ασφαλιζόμενο χρέος, αν η ενεχυρασμένη απαίτηση δεν είναι χρηματική, ο ενεχυρούχος δανειστής την εισπράττει μόνος και επέρχονται οι συνέπειες της ενεχύρασης πράγματος του ενεχυραστή. Αν η ενεχυρασμένη απαίτηση είναι χρηματική, έχει δικαίωμα επίσης ο δανειστής να την εισπράξει αλλά μόνο κατά το ποσόν που απαιτείται για την ικανοποίησή του. Αντί για τέτοια είσπραξη έχει δικαίωμα να απαιτήσει να του εκχωρηθεί η απαίτηση αντί καταβολής. Δεν δικαιούται σε άλλη διάθεση της ενεχυρασμένης απαίτησης.

Άρθρο 1255 - Ενεχύραση τίτλου σε διαταγή κλπ.

Αν αντικείμενο του ενέχυρου είναι τίτλος σε διαταγή, ο ενεχυρούχος δανειστής έχει δικαίωμα να εισπράξει μόνος και αν ακόμη δεν έληξε το ασφαλιζόμενο χρέος. Το ίδιο ισχύει και για τοκομερίδια ή μερισματούγραφα προσαρτημένα σε ανώνυμους τίτλους που ενεχυράστηκαν και παραδόθηκαν στο δανειστή. Αν η είσπραξη έγινε πριν λήξει το ασφαλιζόμενο χρέος, ο ενεχυρούχος δανειστής έχει υποχρέωση να τοποθετήσει ασφαλώς και έντοκα το ποσόν που εισέπραξε, με την επιφύλαξη του δικαιώματος του ενέχυρου.

Άρθρο 1256

Στην ενεχύραση δικαιώματος εφαρμόζονται κατά τα λοιπά αναλόγως οι διατάξεις για την ενεχύραση πράγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΥΠΟΘΗΚΗ

Άρθρο 1257 - Έννοια

Σε ξένο ακίνητο μπορεί να συσταθεί εμπράγματο δικαίωμα υποθήκης για την εξασφάλιση απαίτησης με την προνομιακή ικανοποίηση του δανειστή από το πράγμα.

Άρθρο 1258 - Ύπαρξη απαίτησης

Η υποθήκη αποτελεί παρεπόμενο δικαίωμα· μπορεί να αποκτηθεί και υπέρ απαίτησης μελλοντικής ή υπό αίρεση.

Άρθρο 1259 - Δεκτικά υποθήκης

Η υποθήκη αποκτάται μόνο σε ακίνητα που μπορούν να εκποιηθούν καθώς και στην επικαρπία τέτοιων ακινήτων, για όσο χρόνο διαρκεί αυτή.

Άρθρο 1260 - Όροι για την απόκτηση υποθήκης

Για την απόκτηση υποθήκης απαιτείται τίτλος που χορηγεί δικαίωμα υποθήκης και εγγραφή στο βιβλίο υποθηκών.

Άρθρο 1261 - Τίτλοι

Τίτλοι που χορηγούν δικαίωμα για την απόκτηση υποθήκης είναι ο νόμος, η δικαστική απόφαση και η ιδιωτική βούληση.

Άρθρο 1262 - Τίτλος από το νόμο

Τίτλο από το νόμο για την απόκτηση υποθήκης έχουν:

1. το δημόσιο, στα ακίνητα των οφειλετών του, για απαιτήσεις από καθυστερούμενους φόρους·
2. το δημόσιο, οι δήμοι, οι κοινότητες, τα θρησκευτικά ή τα κοινής ωφέλειας ιδρύματα και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα ακίνητα των διαχειριστών ή των εγγυητών τους, για τις απαιτήσεις που πηγάζουν από τη διαχείριση·
3. εκείνοι που τελούν υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, στα ακίνητα των γονέων ή του επιτρόπου, για την περιουσία τους που αυτοί διαχειρίζονται και για τις απαιτήσεις τους από αυτή τη διαχείριση·
4. ο κάθε σύζυγος για την απαίτησή του από την επαύξηση της περιουσίας του άλλου συζύγου κατά το άρθρο 1400·
5. οι κληροδόχοι, στα κινητά της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις τους·
6. οι κληρονόμοι στα ακίνητα της κληρονομίας, για τις απαιτήσεις προς εξίσωση των μεριδίων τους ή λόγω νομικών ελαττωμάτων των αντικειμένων της κληρονομίας που τους έλαχαν·
7. ο ενυπόθηκος δανειστής, στο ενυπόθηκο ακίνητο, για τους καθυστερούμενους τόκους της απαίτησης και για τη δαπάνη της εγγραφής της υποθήκης ή τη δικαστική δαπάνη, εφόσον το ενυπόθηκο ακίνητο δεν μεταβιβάσθηκε σε άλλον.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1263 - Τίτλος από δικαστική απόφαση

Τίτλο για την απόκτηση υποθήκης παρέχουν, εφόσον επιδικάζουν χρηματική ή άλλη αποτιμητή σε χρήμα παροχή, οι τελεσίδικες αποφάσεις των πολιτικών, ποινικών και διοικητικών ή άλλων ειδικών δικαστηρίων, καθώς και οι εκτελεστές αποφάσεις διαιτητών ή αλλοδαπών δικαστηρίων.

Άρθρο 1264 - Ακίνητα στα οποία εκτείνεται ο τίτλος

Το δικαίωμα για εγγραφή υποθήκης με βάση τίτλο από το νόμο ή από δικαστική απόφαση εκτείνεται σε όλα τα ακίνητα του οφειλέτη, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά. Η εγγραφή όμως γίνεται μόνο για ορισμένη ποσότητα και σε ορισμένα ακίνητα.

Άρθρο 1265 - Ποιός παραχωρεί υποθήκη

Δικαίωμα για εγγραφή υποθήκης παρέχεται από τον οφειλέτη ή από τρίτον υπέρ του οφειλέτη. Αυτός που παραχωρεί υποθήκη απαιτείται να είναι κύριος του ακινήτου.

Άρθρο 1266

Το δικαίωμα εγγραφής υποθήκης κατά το προηγούμενο άρθρο παραχωρείται με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση, στην οποία πρέπει να προσδιορίζεται το ακίνητο που υποθηκεύεται.

Άρθρο 1267

Όποιος παραχωρεί υποθήκη σε ακίνητο που γνωρίζει ότι είναι ξένο ή αποσιωπά από το δανειστή τους περιορισμούς και τα βάρη της κυριότητάς του έχει υποχρέωση να εξοφλήσει αμέσως το χρέος, αν δεν μπορεί να παραχωρήσει άλλη ανάλογη υποθήκη. Περαιτέρω ευθύνη του δεν αποκλείεται.

Άρθρο 1268 - Από πότε υπάρχει η υποθήκη

Η υποθήκη υπάρχει από τη στιγμή που γίνεται κανονική εγγραφή της στο βιβλίο υποθηκών της περιφέρειας όπου βρίσκεται το ακίνητο.

Άρθρο 1269 - Εγγράφεται μόνο για ορισμένη χρηματική ποσότητα

Η εγγραφή της υποθήκης γίνεται πάντοτε για ορισμένη χρηματική ποσότητα. Αν στον τίτλο δεν περιέχεται ορισμένη ποσότητα, αυτός που ζητεί την εγγραφή πρέπει να την ορίσει κατά προσέγγιση. Ο οφειλέτης όμως έχει δικαίωμα να απαιτήσει τη μείωση του ποσού στο μέτρο που αρμόζει.

Άρθρο 1270 - Περιορισμός εγγραφής

Η υποθήκη που εγγράφεται βάσει τίτλου από το νόμο ή από δικαστική απόφαση σε περισσότερα ακίνητα του οφειλέτη, μπορεί με αίτησή του να περιοριστεί σε τόσα μόνο ακίνητα όσων η αξία ασφαλίζει αρκετά την απαίτηση.

Άρθρο 1271 - Έλλειψη κυριότητας εκείνου που παραχώρησε

Είναι άκυρη η εγγραφή υποθήκης από ιδιωτική βούληση εφόσον το ακίνητο δεν ανήκει ήδη κατά το χρόνο της εγγραφής σ' εκείνον που παραχώρησε την υποθήκη. Η εγγραφή δεν ισχυροποιείται με έγκριση ή επίκτηση μεταγενέστερη από την εγγραφή.

Άρθρο 1272 - Τάξη υποθηκών

Η ημέρα της εγγραφής κανονίζει την προτίμηση των υποθηκών. Όλες οι υποθήκες που γράφηκαν την ίδια ημέρα έχουν την ίδια τάξη.

Άρθρο 1273 - Η εγγραφή διακόπτει την παραγραφή

Η εγγραφή της υποθήκης διακόπτει την παραγραφή της απαίτησης υπέρ εκείνου για τα δικαιώματα του οποίου έγινε. Αν η υποθήκη εξαλειφθεί, η παραγραφή λογίζεται σαν να μη διακόπηκε.

Άρθρο 1274 - Προσημείωση

Εγγραφή προσημείωσης υποθήκης γίνεται μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση.

Άρθρο 1275

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 1276

Η προσημείωση εγγράφεται όπως η υποθήκη, με τη μεία όμως ότι προσημειώνεται.

Άρθρο 1277 - Τροπή της προσημείωσης

Η προσημείωση χορηγεί μόνο δικαίωμα προτίμησης για την απόκτηση υποθήκης. Όταν η απαίτηση επιδικαστεί τελεσίδικα, η προσημείωση τρέπεται σε υποθήκη, η οποία λογίζεται ότι έχει εγγραφεί από την ημέρα προσημείωσης.

Άρθρο 1278

Η τροπή της προσημείωσης σε υποθήκη δεν εμποδίζεται από το ότι το ακίνητο περιήλθε στην κυριότητα άλλου.

Άρθρο 1279

Αν πριν από τον τροπή της προσημείωσης η υποθήκη χωρήσει αναγκαστική εκτέλεση στο ακίνητο, η απαίτηση υπέρ της οποίας έχει εγγραφεί η προσημείωση, κατατάσσεται τυχαία και το ακίνητο περιέρχεται στον αγοραστή ελεύθερο.

Άρθρο 1280 - Διακόπτει την παραγραφή

Η προσημείωση διακόπτει την παραγραφή της απαίτησης υπέρ εκείνου για τα δικαιώματα του οποίου έγινε. Αν η προσημείωση εξαλειφθεί, η παραγραφή λογίζεται σαν να μη διακόπηκε.

Άρθρο 1281 - Αδιαίρετο της υποθήκης

Η υποθήκη είναι δικαίωμα αδιαίρετο.

Άρθρο 1282 - Έκταση της υποθήκης

Η υποθήκη εκτείνεται σε ολόκληρο το ενυπόθηκο κτήμα καθώς και στα συστατικά και στα παραρτήματα του.

Άρθρο 1283

Αν κινητό που αποτελεί συστατικό ή παράρτημα του ενυποθήκου αποχωρίστηκε από αυτό και μεταβιβάστηκε σε τρίτον, ο ενυπόθηκος δανειστής δεν δικαιούται να το απαιτήσει κατά του τρίτου.

Άρθρο 1284 - Χειροτέρευση του ενυποθήκου

Αν από υπαιτιότητα του οφειλέτη κινδυνεύει να χειροτερέψει το ενυπόθηκο ή να ελαττωθεί η αξία του, ο δανειστής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει είτε την παράλειψη ή άρση των επιβλαβών πράξεων είτε την άμεση εξόφληση του χρέους είτε τέλος την παραχώρηση άλλης ανάλογης υποθήκης. Αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 1285 - Ασφάλιση του ενυποθήκου

Αν το ενυπόθηκο είναι οικοδομή, ο δανειστής έχει δικαίωμα να την ασφαλίσει κατά της φωτιάς ή άλλου κινδύνου με δαπάνες του οφειλέτη. Αν αυτός δεν καταβάλλει τα ασφαλιστρα, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει την άμεση καταβολή του χρέους.

Άρθρο 1286

Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζεται και για την ασφάλιση κάθε ενυπόθηκου ακινήτου, αν η ασφάλιση κατά του κινδύνου επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισής του.

Άρθρο 1287

Όταν το ενυπόθηκο είναι ασφαλισμένο, το δικαίωμα της υποθήκης ασκείται και στην οφειλόμενη ασφαλιστική αποζημίωση. Ο δανειστής έχει υποχρέωση να καταθέσει το ποσόν της αποζημίωσης δημόσια για να γίνει η διαδικασία της κατάταξης. Αν όμως το ενυπόθηκο είναι οικοδομή, ο οφειλέτης έχει δικαίωμα, μέσα σε έξι μήνες από τότε που επήλθε ο ασφαλιστικός κίνδυνος, να απαιτήσει να διατεθεί το ποσόν της αποζημίωσης για την αποκατάσταση της οικοδομής. Αν η αποκατάσταση αυτή δεν πραγματοποιηθεί μέσα σε ένα χρόνο από την καταβολή της αποζημίωσης, το ποσόν κατατίθεται δημόσια και γίνεται η διαδικασία της κατάταξης.

Άρθρο 1288 - Αναγκαστική απαλλοτρίωση

Αν το ενυπόθηκο ακίνητο απαλλοτριωθεί αναγκαστικά, το δικαίωμα της υποθήκης ασκείται στην αποζημίωση. Αυτή κατατίθεται δημόσια και γίνεται η διαδικασία της κατάταξης.

Άρθρο 1289 - Εγγραφή κεφαλαίου ως τοκοφόρου

Αν το κεφάλαιο της απαίτησης που ασφαρίζεται με υποθήκη γράφηκε ως τοκοφόρο, η υποθήκη, σε οποιοδήποτε την κυριότητα και αν βρίσκεται το ακίνητο, ασφαρίζει κατά την ίδια τάξη εγγραφής και τους καθυστερούμενους τόκους ενός έτους πριν από την κατάσχεση, από οποιονδήποτε και αν ενεργήθηκε αυτή, καθώς και τους τόκους μετά την κατάσχεση ως την πληρωμή του χρέους, ή ωστού γίνεται αμετάκλητος ο πίνακας της κατάταξης.

Άρθρο 1290 - Παραχώρηση και άλλης υποθήκης

Η εγγραφή της υποθήκης δεν αφαιρεί από τον κύριο το δικαίωμα να παραχωρήσει και σε άλλον υποθήκη στο ίδιο ακίνητο. Αντίθετη συμφωνία ισχύει μόνο έναντι αυτών που αποκτούν υποθήκη από ιδιωτική βούληση και μόνο αν η συμφωνία έχει εγγραφεί στο βιβλίο υποθηκών.

Άρθρο 1291 - Δικαιώματα ενυπόθηκου δανειστή

Ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον οφειλέτη την εξόφληση του χρέους ασκώντας κατ' εκλογήν είτε την ενοχική είτε την εμπράγματη αγωγή. Η άσκηση της ενοχικής δεν αποκλείει την εμπράγματη αγωγή.

Άρθρο 1292

Με την εμπράγματη αγωγή ο δανειστής μπορεί να επιδιώξει την εξόφληση του χρέους με την αναγκαστική πώληση του ενυπόθηκου κτήματος, μόλις το χρέος γίνει απαιτητό.

Άρθρο 1293

Αν η απαίτηση του δανειστή δεν ικανοποιηθεί στο σύνολο ή κατά ένα μέρος από το ενυπόθηκο κτήμα, ο δανειστής έχει το δικαίωμα να στραφεί με την ενοχική αγωγή κατά οποιουδήποτε υποχρέου.

Άρθρο 1294 - Τρίτος κύριος ή νομέας

Ο τρίτος κύριος που παραχώρησε την υποθήκη καθώς και κάθε τρίτος που νέμεται με νόμιμο τίτλο το ενυπόθηκο, υπόκειται στην εμπράγματη αγωγή του δανειστή με την αναγκαστική εκτέλεση πάνω στο κτήμα, αν δεν προτιμά να εξοφλήσει όλες τις ενυπόθηκες απαιτήσεις στην έκταση που ασφαρίζονται με την υποθήκη.

Άρθρο 1295

Η εκτέλεση κατά του τρίτου κυρίου ή νομέα γίνεται κατά τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας η επιταγή για την πληρωμή κοινοποιείται και σ' αυτόν. Το περίσσευμα του εκπλειστηριασματος αποδίδεται στον τρίτο.

Άρθρο 1296 - Έκταση υποχρέωσης του τρίτου

Η υποχρέωση του τρίτου κυρίου ή νομέα για τις υποθήκες δεν εκτείνεται περισσότερο από την αξία του ενυπόθηκου κτήματος, εφόσον αυτός δεν ενέχεται προσωπικά.

Άρθρο 1297

Αν δοθεί υποθήκη για εξασφάλιση εγγύησης, ο τρίτος κύριος ή νομέας του ενυπόθηκου κτήματος έχει δικαίωμα να απαιτήσει να εναχθεί πρώτα ο πρωτοφειλέτης. Εξαιρείται η περίπτωση που ο εγγυητής είναι και πρωτοφειλέτης.

Άρθρο 1298 - Υποκατάσταση του τρίτου

Αν ο τρίτος κύριος ή νομέας του ενυπόθηκου κτήματος καταβάλει το ενυπόθηκο χρέος ή αποβληθεί από το ακίνητο με τον πλειστηριασμό του, υποκαθίσταται στα δικαιώματα του ενυπόθηκου δανειστή.

Άρθρο 1299 - Χειροτέρευση από υπαιτιότητα του τρίτου

Αν από υπαιτιότητα του τρίτου κυρίου ή νομέα κινδυνεύει το ενυπόθηκο κτήμα να χειροτερέψει ή να ελαττωθεί η αξία του, ο δανειστής έχει δικαίωμα να απαιτήσει είτε την παράλειψη ή άρση των επιβλαβών πράξεων είτε την άμεση εξόφληση του χρέους. Αξίωση αποζημίωσης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.

Άρθρο 1300 - Τάξη προτεραιότητας ενυποθήκων

Η προτεραιότητα μεταξύ των ενυποθήκων δανειστών κανονίζεται κατά τη χρονολογική τάξη της εγγραφής της υποθήκης τους.

Άρθρο 1301

Δανειστές των οποίων οι υποθήκες γράφηκαν την ίδια ημέρα ικανοποιούνται σύμμετρα.

Άρθρο 1302 - Ποιός ζητεί την εγγραφή

Οποιοσδήποτε μπορεί να ζητήσει την εγγραφή υποθήκης για τον εαυτό του ή για άλλον.

Άρθρο 1303

Έχουν ιδίως δικαίωμα να ζητήσουν την εγγραφή υποθήκης υπέρ άλλου: 1. οι δανειστές του οφειλέτη, αν ο ίδιος αμελεί να εγγράψει την υποθήκη, για την οποία έχει τίτλο 2. ο εγγυητής, αν ο δανειστής αμελεί να εγγράψει την υποθήκη, για την οποία έχει τίτλο προς εξασφάλιση της απαίτησής του κατά του πρωτοφειλέτη 3. ο επίτροπος, ο παρεπίτροπος, ή κάθε συγγενής, για την εγγραφή υποθήκης υπέρ του επιτροπευομένου στα ακίνητα του επιτρόπου.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1304 - Συμφωνία συζύγων για μη εγγραφή υποθήκης

Είναι άκυρη η συμφωνία μεταξύ των συζύγων για τη μη εγγραφή της υποθήκης που προβλέπεται στο άρθρο 1262 αριθμ. 4.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 Ν. 1329/1983

Άρθρο 1305 - Δικαιολογητικά αίτησης εγγραφής

Εκείνος που ζητεί την εγγραφή υποθήκης προσάγει τον τίτλο και δύο περιλήψεις, από τις οποίες η μία μπορεί να γράφει πάνω στο αντίγραφο του τίτλου.

Άρθρο 1306

Οι περιλήψεις του προηγούμενου άρθρου περιέχουν: 1. το όνομα, επώνυμο, κατοικία και επάγγελμα του δανειστή και του οφειλέτη 2. τη χρονολογία και το είδος του τίτλου 3. το οφειλόμενο ποσό 4. το χρόνο της λήξης του χρέους 5. την περιγραφή του ακινήτου κατά είδος, θέση και όρια.

Άρθρο 1307

Εκείνος που ζητεί την εγγραφή υποθήκης οφείλει να επισυνάψει στις περιλήψεις τα έγγραφα ή αποδείξεις που δικαιολογούν την αίτηση ή την εγγραφή.

Άρθρο 1308 - Κοινοποίηση περίληψης

Ο δανειστής μέσα σε οκτώ ημέρες από την εγγραφή οφείλει να κοινοποιήσει στον οφειλέτη, εφόσον αυτός δεν συνέπραξε στην εγγραφή, αντίγραφο της περίληψης που βρίσκεται στα χέρια του.

Άρθρο 1309 - Εγγραφή σε βάρος προσώπου που έχει πεθάνει

Σε ακίνητα προσώπου που έχει πεθάνει η εγγραφή μπορεί να γίνει στο όνομά του χωρίς να αναφέρονται οι κληρονόμοι.

Άρθρο 1310

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 1311 - Συρροή αιτήσεων εγγραφών

Αν συμπέσει μεγάλη συρροή υποθηκών και προσημειώσεων που πρέπει να εγγραφούν και ο υποθηκοφύλακας δεν μπορέσει να τις καταχωρήσει όλες στο βιβλίο την ίδια ημέρα, οφείλει να συντάξει έκθεση για όσες δεν καταχωρίστηκαν και να τις σημειώσει κατά την τάξη της προσαγωγής τους. Η εγγραφή αυτών των υποθηκών στο βιβλίο γίνεται κατά την τάξη που γράφτηκαν στην έκθεση.

Άρθρο 1312 - Εκχώρηση ή ενεχύραση ενυπόθηκης απαίτησης

Αν εκχωρηθεί ή ενεχυραστεί ενυπόθηκη απαίτηση, γίνεται μνεία της εκχώρησης ή της ενεχύρασης στην κατάλληλη στήλη του βιβλίου υποθηκών, με φροντίδα του εκδοχέα ή του ενεχυρούχου δανειστή. Αυτοί ενέχονται για κάθε ζημία από την παράλειψη.

Άρθρο 1313 - Άλλες σημειώσεις στο βιβλίο

Με αίτηση των μερών μπορούν να καταχωριστούν στο βιβλίο υποθηκών απέναντι από την αντίστοιχη εγγραφή διάφορες σημειώσεις που περιέχουν ιδίως: 1. διορθώσεις ελλείψεων και λαθών των μερών ή του υποθηκοφύλακα σχετικά με την εγγραφή· 2. αλλαγή κατοικίας ή διαμονής· 3. ελαττώσεις του ποσού της ασφαλιζόμενης απαίτησης ή απαλλαγή μέρους των ενυπόθηκων κτημάτων· 4. μεταβολή των όρων της ανυπόθηκης απαίτησης.

Η ελάττωση του ποσού ή η απαλλαγή μέρους των ενυπόθηκων κτημάτων καθώς και η μεταβολή των όρων του χρέους σημειώνονται μόνο ύστερα από δικαστική απόφαση ή από συγκατάθεση των μερών που παρέχεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 1314 - Διορθώσεις λαθών και ελλείψεων

Λάθη ή ελλείψεις σχετικά με την εγγραφή, που προέρχονται από υπαιτιότητα των μερών, διορθώνονται μόνο με βάση έγγραφα όμοια με εκείνα που απαιτούνται για την πρώτη εγγραφή.

Οι διορθώσεις ισχύουν από την ημέρα που έγιναν.

Άρθρο 1315 - Χρονολογία εγγραφών κλπ.

Κάθε εγγραφή υποθήκης, προσημείωση ή σημείωση στο βιβλίο υποθηκών και κάθε αντίγραφο ή περίληψη από το βιβλίο πρέπει να φέρουν τη χρονολογία κατά την οποία έγιναν.

Άρθρο 1316 - Ποιόν βαρύνουν τα έξοδα

Τα έξοδα της εγγραφής της υποθήκης, αν δεν συμφωνήθηκε διαφορετικά, βαρύνουν τον οφειλέτη αλλά προκαταβάλλονται από αυτόν που ζητεί την εγγραφή. Το ίδιο ισχύει και για τα έξοδα της προσημείωσης, αν έγινε τροπή σε υποθήκη.

Άρθρο 1317 - Απόσβεση υποθήκης

Η απόσβεση της απαίτησης με οποιονδήποτε τρόπο επιφέρει την απόσβεση της υποθήκης.

Άρθρο 1318

Απόσβεση της υποθήκης επέρχεται επίσης:

1. με την ολοσχερή εξαφάνιση του ενυπόθηκου κτήματος·
2. με την παραίτηση του δανειστή·
3. με τον πλειστηριασμό του ενυπόθηκου κτήματος και την καταβολή του εκπλειστηριασματος·
4. με την παρέλευση της προθεσμίας με την οποία είχε παραχωρηθεί η υποθήκη.

Άρθρο 1319 - Παραίτηση από την υποθήκη

Η παραίτηση από το δικαίωμα της υποθήκης γίνεται με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση.

Η παραίτηση αυτή δεν αναιρεί την ενοχική αγωγή εναντίον κάθε υποχρέου.

Άρθρο 1320 - Παραγραφή απαίτησης

Με την παραγραφή της απαίτησης επέρχεται απόσβεση της υποθήκης.

Άρθρο 1321 - Σύγχυση

Η υποθήκη αποσβήνεται, όταν ενωθούν στο ίδιο πρόσωπο η κυριότητα και το δικαίωμα της υποθήκης.

Άρθρο 1322 - Αλλοίωση ενυπόθηκου κτήματος

Η αλλοίωση του ενυπόθηκου κτήματος ή η μεταβολή του σχήματος ή του είδους του δεν βλάπτει το δικαίωμα της υποθήκης.

Άρθρο 1323 - Απόσβεση προσημείωσης

Απόσβεση της προσημείωσης επέρχεται από τους λόγους που ισχύουν και για την υποθήκη, καθώς και: 1. με την ανάκληση της απόφασης που διέταξε την προσημείωση· 2. αν μέσα σε ενενήντα ημέρες από την τελεσίδικη απόφαση που επιδικάζει την απαίτηση δεν τράπηκε σε υποθήκη.

Άρθρο 1324 - Εξάλειψη υποθήκης

Οι υποθήκες που έχουν εγγραφεί εξαλείφονται από το βιβλίο υποθηκών είτε με τη συναίνεση του δανειστή είτε με τελεσίδικη απόφαση.

Άρθρο 1325

Η συναίνεση του δανειστή για την εξάλειψη γίνεται με μονομερή συμβολαιογραφική δήλωση.

Άρθρο 1326

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 11 Ν. 1329/1983).

Άρθρο 1327 - Απόφαση για την εξάλειψη

Αν ο δανειστής δεν συναινεί στην εξάλειψη, τη διατάζει το δικαστήριο ύστερα από αγωγή όποιου έχει συμφέρον.

Άρθρο 1328

Το δικαστήριο διατάζει την εξάλειψη, αν η υποθήκη έχει αποσβεστεί ή αν η εγγραφή της είναι άκυρη.

Άρθρο 1329 - Ακυρότητα της εγγραφής της υποθήκης

Η εγγραφή είναι άκυρη:

1. αν από αυτή προκύπτει αβεβαιότητα για το πρόσωπο του δανειστή ή του οφειλέτη ή για το ενυπόθηκο ακίνητο ή για το ποσό της ασφαλιζόμενης απαίτησης
2. αν δεν έχει χρονολογία
3. αν έγινε με βάση άκυρο τίτλο.

Άρθρο 1330 - Εξάλειψη της προσημείωσης

Η προσημείωση εξαλείφεται: 1. με συναίνεση του δανειστή, που παρέχεται όπως και για την εξάλειψη της υποθήκης 2. αν προσαχθεί απόφαση που ανακαλεί την απόφαση που είχε διατάξει την εγγραφή της ή απόφαση που διατάζει την εξάλειψή της 3. αν από την τελεσίδικη επιδίκαση της απαίτησης πέρασαν ενενήντα ημέρες χωρίς η προσημείωση να τραπεί σε υποθήκη.

Άρθρο 1331 - Συνέπειες της εξάλειψης

Αν εξαλειφθεί η υποθήκη, την τάξη της παίρνει η αμέσως επόμενη κατά το χρόνο της εγγραφής.

Άρθρο 1332 - Η υποθήκη δεν αναβιώνει χωρίς εγγραφή

Η υποθήκη μετά την απόσβεσή της δεν αναβιώνει αν εγγραφεί και πάλι, ισχύει από το χρόνο της νέας εγγραφής.

Άρθρο 1333 - Γραφείο υποθηκών

Στα γραφεία υποθηκών γίνονται οι εγγραφές υποθηκών, οι προσημειώσεις και οι εξαλείψεις τους. Τα γραφεία αυτά συνιστώνται, λειτουργούν και διευθύνονται κατά τον τρόπο που ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1334

Ο φύλακας των υποθηκών οφείλει να φυλάει το βιβλίο των υποθηκών, να καταχωρίζει σ' αυτό ακριβώς και κατά χρονολογική τάξη τις εγγραφές, τις προσημειώσεις και τις σημειώσεις, όπως κατά το νόμο είναι δεκτές και πρέπει να καταχωριστούν, καθώς και να τηρεί με επιμέλεια τα έγγραφα που του παραδίνονται κατά το νόμο.

Άρθρο 1335 - Ισχύς των πράξεών του

Οι πράξεις του γραφείου υποθηκών, όταν γίνονται σύμφωνα με το νόμο, καθώς και τα αντίγραφα από το βιβλίο υποθηκών έχουν ισχύ δημόσιων εγγράφων.

Άρθρο 1336 - Αρίθμηση και μονογράφιση σελίδων

Τα βιβλία υποθηκών πριν από κάθε εγγραφή αριθμούνται κατά σελίδα και μονογράφονται από τον πρόεδρο πρωτοδικών, ο οποίος στο τέλος βεβαιώνει τον αριθμό των σελίδων. Σε κάθε γραφείο τηρείται και αλφαβητικό ευρετήριο του βιβλίου υποθηκών.

Άρθρο 1337 - Άλλες διατυπώσεις

Όλες οι ποσότητες που αναφέρονται στο βιβλίο σημειώνονται αριθμητικώς και ολογράφως. Ο φύλακας οφείλει να υπογράψει ιδιοχείρως όλες τις εγγραφές, τις προσημειώσεις και τις διαγραφές, και να συνάπτει σε ιδιαίτερους τόμους τις περιλήψεις και τα άλλα έγγραφα, όσα απαιτούνται για την εγγραφή.

Άρθρο 1338 - Διαγραφές, ξέσματα κλπ.

Στο βιβλίο υποθηκών οι διαγραφές σημειώνονται απέναντι από τις αντίστοιχες εγγραφές, στο δεξιό μέρος. Απαγορεύονται στο σώμα της εγγραφής ξέσματα, ενδιάμεσες σημειώσεις, παρεγγραφές καθώς και παρεμβολές ή αφαιρέσεις φύλλων του βιβλίου.

Άρθρο 1339 - Δημοσιότητα βιβλίων

Τα βιβλία υποθηκών είναι δημόσια και προσιτά σε όποιον θέλει να τα συμβουλευτεί τηρούνται όμως οι όροι που απαιτούνται για την καλή διατήρησή τους.

Άρθρο 1340 - Χορήγηση αντιγράφων, πιστοποιητικών κλπ.

Ο φύλακας των υποθηκών οφείλει να δίνει στους αιτούντες ακριβή αντίγραφα ή περιλήψεις από το βιβλίο των υποθηκών.

Τα αντίγραφα των εγγραφών και των προσημειώσεων πρέπει να περιέχουν και όλες τις σημειώσεις του βιβλίου, όσες έχουν σχέση με αυτές.

Άρθρο 1341

Οι εγγραφές υποθήκης και οι προσημειώσεις που έχουν εξαλειφθεί δεν μνημονεύονται στα εκδιδόμενα αντίγραφα ή στις περιλήψεις, εκτός αν το αξιώσει εκείνος που τις ζητεί.

Άρθρο 1342

Αν σε ορισμένα ακίνητα δεν υπάρχει εγγραφή υποθήκης ή προσημείωση, ο φύλακας οφείλει να δώσει το σχετικό πιστοποιητικό σε όποιον το ζητήσει.

Άρθρο 1343

Όλα τα αντίγραφα, οι περιλήψεις και τα πιστοποιητικά του φύλακα υποθηκών φέρουν την υπογραφή του και τη σφραγίδα του γραφείου υποθηκών.

Άρθρο 1344 - Ευθύνη του φύλακα

Ο φύλακας υποθηκών ευθύνεται σε αποζημίωση όποιου ζημιώθηκε για κάθε πράξη ή παράλειψη σχετική με την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που του επιβάλλονται.

Άρθρο 1345 - Μη ευθύνη του δημοσίου

Το δημόσιο δεν έχει καμία ευθύνη από οποιαδήποτε πράξη ή παράλειψη του φύλακα υποθηκών κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του.

ΒΙΒΛΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΜΝΗΣΤΕΙΑ

Άρθρο 1346 - Έννοια

Η σύμβαση για μελλοντικό γάμο (μνηστεία) δεν γεννά αγωγή για εξαναγκασμό του. Η υπόσχεση ποινής για την περίπτωση που θα ματαιωθεί ο γάμος είναι άκυρη.

Άρθρο 1347 - Μονόπλευρη λύση

Αν κάποιος από τους μνηστευμένους διαλύσει τη μνηστεία χωρίς σπουδαίο λόγο, έχει υποχρέωση να αποζημιώσει τον άλλο ή τους γονείς του, καθώς και κάθε τρίτον που ενέργησε στη θέση των γονέων, για τη ζημία που έπαθαν εξαιτίας δαπανών ή άλλων μέτρων που έλαβαν με την προσδοκία του γάμου, αφού ληφθούν υπόψη και οι ειδικές περιστάσεις.

Η ίδια υποχρέωση βαρύνει και το μνηστευμένο που προκάλεσε υπαίτια τη δικαιολογημένη διάλυση της μνηστείας από τον άλλο.

Άρθρο 1348 - Συνέπειες της λύσης

Αν ο γάμος ματαιώθηκε, καθένας από τους μνηστευμένους έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τον άλλο, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, καθετί που του έδωσε ως δωρεά ή ως σύμβολο τής μνηστείας.

Αν ο ένας από τους μνηστευμένους πεθάνει, θεωρείται, σε περίπτωση αμφιβολίας, πως έχει αποκλειστεί η αναζήτηση όσων είχαν δοθεί.

Άρθρο 1349 - Παραγραφή

Οι αξιώσεις από τη μνηστεία παραγράφονται όταν περάσει διετία από το τέλος του έτους κατά το οποίο λύθηκε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΓΑΜΟΣ

Άρθρο 1350 - Όροι για τη σύναψη του γάμου

"Για τη σύναψη γάμου απαιτείται συμφωνία των μελλονύμφων. Οι σχετικές δηλώσεις γίνονται αυτοπροσώπως και χωρίς αίρεση ή προθεσμία.

Οι μελλονύμφοι πρέπει να έχουν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας τους. Το δικαστήριο μπορεί, αφού ακούσει τους μελλονύμφους και τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια του ανηλίκου, να επιτρέψει το γάμο και πριν από τη συμπλήρωση αυτής της ηλικίας, αν η τέλεσή του επιβάλλεται από σπουδαίο λόγο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 12 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1351

"Δεν μπορούν να συνάψουν γάμο όσοι εμπíπτουν σε μια από τις περιπτώσεις του άρθρου 128 και της πρώτης παραγράφου του άρθρου 131, καθώς και εκείνοι στους οποίους έχει απαγορευθεί ειδικά η τέλεση γάμου, σύμφωνα με το άρθρο 129 αριθμ. 2".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 12 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 23 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1352

"Όποιος βρίσκεται σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρη ή μερική που περιλαμβάνει και το γάμο, συνάπτει γάμο μόνο με τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Αν ο τελευταίος αρνείται να συναινέσει, το δικαστήριο μπορεί, αφού τον ακούσει, να δώσει την άδεια για τη σύναψη του γάμου, εφόσον το επιβάλλει το συμφέρον του συμπαραστατούμενου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 12 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 23 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1353

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1354 - Κώλυμα από γάμο που υπάρχει

Εμποδίζεται η σύναψη γάμου πριν λυθεί ή ακυρωθεί αμετάκλητα ο γάμος που υπάρχει. Οι σύζυγοι μπορούν να επαναλάβουν την τέλεση του μεταξύ τους γάμου και πριν αυτός ακυρωθεί.

Άρθρο 1355

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1356 - Από συγγένεια εξ αίματος

Εμποδίζεται ο γάμος με συγγενείς εξ αίματος, σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και σε πλάγια γραμμή ως και τον τέταρτο βαθμό.

Άρθρο 1357 - Από αγχιστεία

Εμποδίζεται ο γάμος με συγγενείς εξ αγχιστείας, σε ευθεία γραμμή απεριόριστα και σε πλάγια ως και τον τρίτο βαθμό.

Άρθρο 1358

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1359

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 13 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1360 - Από υιοθεσία

Εμποδίζεται ο γάμος εκείνου που υιοθέτησε ή των κατιόντων του με αυτόν που υιοθετήθηκε. Το κώλυμα διατηρείται και μετά τη λύση τής υιοθεσίας.

Άρθρο 1361

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1362

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 13 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1363

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1364

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1365

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 13 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1366

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 3 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1367 - Τέλεση του γάμου

"Ο γάμος τελείται είτε με τη σύγχρονη δήλωση των μελλοντύμων ότι συμφωνούν σ' αυτό (πολιτικός γάμος) είτε με ιερολογία από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας ή από λειτουργό άλλου δόγματος ή θρησκευόμενου γνωστού στην Ελλάδα.

Η δήλωση γίνεται δημόσια κατά πανηγυρικό τρόπο ενώπιον δύο μαρτύρων, προς το δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας του τόπου όπου τελείται ο γάμος ή προς το νόμιμο αναπληρωτή τους, που είναι υποχρεωμένοι να συντάξουν αμέσως σχετική πράξη.

Οι προϋποθέσεις της ιεροτελεστίας και κάθε θέμα σχετικό με αυτήν διέπονται από το τυπικό και τους κανόνες του δόγματος ή του θρησκευόμενου σύμφωνα με το οποίο γίνεται η ιεροτελεστία, εφόσον δεν είναι αντίθετοι με τη δημόσια τάξη. Ο θρησκευτικός λειτουργός είναι υποχρεωμένος να συντάξει αμέσως σχετική πράξη. Η τέλεση πολιτικού γάμου δεν εμποδίζει την ιερολογία του ίδιου γάμου κατά τη θρησκεία και το δόγμα των συζύγων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 1 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1368 - Άδεια γάμου

"Για να τελεσθεί ο γάμος, είτε ως πολιτικός, είτε με ιερολογία της ανατολικής ορθόδοξης, εκκλησίας, απαιτείται άδεια του δημάρχου ή του προέδρου της κοινότητας της τελευταίας κατοικίας του καθενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν. Σε περίπτωση που ο αρμόδιος για την έκδοση της άδειας αρνείται να τη χορηγήσει, αποφασίζει αμετάκλητα το αρμόδιο μονομελές πρωτοδικείο σύμφωνα με τις διατάξεις της εκουσίας δικαιοδοσίας του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Η απόφαση εκδίδεται μέσα σε δέκα ημέρες από την κατάθεση της σχετικής αίτησης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 1 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1369 - Γνωστοποίηση μελλοντικού γάμου

"Πριν από την τέλεση του γάμου, με όποιον τύπο και αν αυτός πρόκειται να τελεσθεί, πρέπει να γνωστοποιούνται με τοιχοκόλληση σχετικής αγγελίας στο δημοτικό ή κοινοτικό κατάστημα της κατοικίας του καθενός από τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν, το όνομα και το επώνυμο των προσώπων αυτών, το επάγγελμά τους, το όνομα των γονέων τους και ο τόπος όπου γεννήθηκαν, όπου κατοικούσαν τελευταία και όπου πρόκειται να τελεσθεί ο γάμος. Αν ο γάμος δεν τελεσθεί μέσα σε έξι μήνες από τη γνωστοποίηση, η γνωστοποίηση πρέπει να επαναληφθεί.

Όταν τα πρόσωπα που πρόκειται να παντρευτούν κατοικούν σε μεγάλη πόλη, η γνωστοποίηση γίνεται με δημοσίευση σε ημερήσια εφημερίδα του τόπου της κατοικίας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 1 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1370

"Η άδεια γάμου δίνεται υποχρεωτικά, αφού ερευνηθεί αν συντρέχουν οι νόμιμοι όροι για το γάμο που πρόκειται να τελεσθεί και αν έγινε η γνωστοποίηση. Αν υπάρχουν σπουδαίοι λόγοι, η γνωστοποίηση μπορεί να παραλειφθεί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 1 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46).

Άρθρο 1371 - Γάμος μεταξύ ετεροδόξων ή ετεροθρήσκων

Προκειμένου για γάμο μεταξύ ετεροδόξων ή μεταξύ ετεροθρήσκων η ιεροτελεστία γίνεται όπως απαιτεί το δόγμα ή το θρήσκευμα του καθενός απ' αυτούς που συνέρχονται σε γάμο, αν είναι αναγνωρισμένο στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΑΚΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΚΥΡΩΣΙΜΟΣ ΓΑΜΟΣ

Άρθρο 1372 - Άκυρος και ανυπόστατος γάμος

"Άκυρος είναι μόνο ο γάμος που έγινε κατά παράβαση των άρθρων 1350 έως 1352, 1354, 1356, 1357 και 1360. Δεν είναι άκυρος ο γάμος, εφόσον έχει γίνει η δήλωση του άρθρου 1367 προς τον δήμαρχο ή τον πρόεδρο της κοινότητας ή το νόμιμο αναπληρωτή τους, έστω και αν έχουν παραλειφθεί οι άλλοι όροι της τέλεσης.

Γάμος που έγινε χωρίς να τηρηθεί καθόλου ένας από τους τύπους που προβλέπονται στο άρθρο 1367 είναι ανυπόστατος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, τροποποιηθέν με το άρθρο 1 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1373

"Η ακυρότητα του γάμου αίρεται: 1. αν, στην περίπτωση της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1350, ακολουθήσει ελεύθερη και πλήρης συμφωνία των συζύγων· 2. αν, στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1350, δοθεί εκ των υστέρων άδεια του δικαστηρίου ή ο σύζυγος, αφού συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του, αναγνωρίσει το γάμο· 3. αν, στην περίπτωση του

άρθρου 1351, ο σύζυγος, αφού γίνει ικανός για δικαιοπραξία, αναγνωρίζει το γάμο "4. αν, στην περίπτωση του άρθρου 1352, ο δικαστικός συμπαραστάτης, το δικαστήριο ή ο ίδιος ο σύζυγος, αφού γίνει ικανός, εγκρίνει το γάμο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Η περίπτωση 4 τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 24 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1374 - Ακυρώσιμος εξαιτίας πλάνης

Γάμος που έχει τελεσθεί μπορεί να ακυρωθεί εξαιτίας πλάνης σχετικής με την ταυτότητα του προσώπου του άλλου συζύγου.

Η ακύρωση αποκλείεται, αν ο σύζυγος αναγνώρισε το γάμο μετά τη διάλυση της πλάνης.

Άρθρο 1375 - Ακυρώσιμος εξαιτίας απειλής

Γάμος που έχει τελεσθεί μπορεί να ακυρωθεί αν ο σύζυγος εξαναγκάστηκε να τον συνάψει με απειλή, παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη.

Η ακύρωση αποκλείεται, αν αυτός που εξαναγκάστηκε αναγνώρισε το γάμο αφού πέρασε η απειλή.

Άρθρο 1376 - Πώς γίνεται η ακύρωση

Στην περίπτωση του άκυρου γάμου, καθώς και αυτού που έγινε από πλάνη ή με απειλή, απαιτείται δικαστική απόφαση που να τον ακυρώνει.

Άρθρο 1377

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 1378 - Ποιός ενάγει για ακύρωση

"Η αγωγή για ακύρωση του γάμου μπορεί να ασκηθεί: 1. στις περιπτώσεις των άρθρων 1350 έως 1352, 1354, 1356, 1357 και 1360 από τους συζύγους και από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, καθώς και από τον εισαγγελέα αυτεπαγγέλτως 2. στις περιπτώσεις των άρθρων 1374 και 1375 μόνο από τον σύζυγο που πλανήθηκε ή απειλήθηκε, όχι όμως από τους κληρονόμους του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1379

Η αγωγή για την ακύρωση του γάμου μπορεί να εγερθεί από αντιπρόσωπο, μόνο αν έχει ειδικά εξουσιοδοτηθεί.

Άρθρο 1380 - Παραγραφή

Παραγραφή της αγωγής για ακύρωση του γάμου χωρεί μόνο στην περίπτωση ακύρωσης εξαιτίας πλάνης ή απειλής.

Η παραγραφή επέρχεται όταν περάσουν έξι μήνες αφότου έγινε δυνατόν να εγερθεί η αγωγή και πάντως όταν περάσουν τρία χρόνια από την τέλεση του γάμου.

Άρθρο 1381 - Αποτελέσματα της ακύρωσης

Με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση που ακυρώνει το γάμο αίρονται τα αποτελέσματά του, για οποιονδήποτε λόγο και αν ακυρώθηκε.

Άρθρο 1382

"Τα τέκνα από το γάμο που ακυρώθηκε διατηρούν την ιδιότητα τέκνου γεννημένου σε γάμο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1383 - Νομιζόμενος γάμος

"Αν κατά την τέλεση του γάμου αγνοούσαν την ακυρότητα και οι δύο σύζυγοι ή την αγνοούσε ο ένας μόνον απ' αυτούς, η ακύρωση ενεργεί ως προς αυτούς ή αυτόν που την αγνοούσε μόνο για το μέλλον.

Ο σύζυγος που αγνοούσε μόνος κατά την τέλεση του γάμου την ακυρότητα έχει, στην περίπτωση της ακύρωσης, εναντίον του άλλου συζύγου που γνώριζε εξαρχής την ακυρότητα και, αν αυτός πέθανε μετά την ακύρωση του γάμου, κατά των κληρονόμων του, δικαίωμα διατροφής σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν για το διαζύγιο, οι οποίες εφαρμόζονται αναλόγως".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1384

"Το δικαίωμα της δεύτερης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου ανήκει και στο σύζυγο που εξαναγκάστηκε να τελέσει γάμο με απειλή, κατά τρόπο παράνομο ή αντίθετο προς τα χρηστά ήθη, αν ο γάμος ακυρωθεί ή λυθεί με το θάνατο του άλλου συζύγου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 14 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1385 - Δικαιώματα τρίτων

Η ακύρωση του γάμου δεν βλάπτει τα δικαιώματα τρίτων που έχουν συναλλαχθεί καλόπιστα με κάποιον από τους συζύγους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΓΑΜΟ

Άρθρο 1386 - Υποχρέωση για συμβίωση

"Ο γάμος παράγει για τους συζύγους αμοιβαία υποχρέωση για συμβίωση, εφόσον η σχετική αξίωση δεν αποτελεί κατάχρηση δικαιώματος".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τα Κεφάλαια Τέταρτο και Πέμπτο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα συγχωνεύονται σε ενιαίο Τέταρτο Κεφάλαιο με τίτλο: "Σχέσεις των συζύγων από τον γάμο". Καταργούνται όλες οι διατάξεις του Έκτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα (άρθρα 1406 έως 1437), που αφορούν την προίκα. Κάθε περιουσιακή επίδοση που αποτελεί σύσταση προίκας είναι άκυρη από την έναρξη ισχύος (18.02.1983) του Ν. 1329/1983. Οι διατάξεις των παλαιών Τέταρτου και Πέμπτου Κεφαλαίων του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα (άρθρα 1386 έως 1396 και 1397 έως 1405), καθώς και τα άρθρα 1406 έως 1416 του Έκτου Κεφαλαίου, που καταργούνται με την προηγούμενη παράγραφο, αντικαθίστανται από τις ακόλουθες διατάξεις, οι οποίες εντάσσονται στο νέο Τέταρτο Κεφάλαιο, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 1386-1416. Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1387 - Ρύθμιση του συζυγικού βίου

"Οι σύζυγοι αποφασίζουν από κοινού για κάθε θέμα του συζυγικού βίου. Αν ο ένας από τους συζύγους βρίσκεται σε φυσική ή νομική αδυναμία, αποφασίζει μόνος του ο άλλος.

Η ρύθμιση από τους συζύγους του κοινού τους βίου πρέπει να μην εμποδίζει την επαγγελματική και την υπόλοιπη δραστηριότητα του καθενός από αυτούς και να μην παραβιάζει τη σφαίρα της προσωπικότητάς τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1388 - Επώνυμο των συζύγων

"Με τον γάμο δεν μεταβάλλεται το επώνυμο των συζύγων, ως προς τις έννομες σχέσεις τους. Στις κοινωνικές σχέσεις ο κάθε σύζυγος μπορεί, εφόσον σ' αυτό συμφωνεί και ο άλλος, να χρησιμοποιεί το επώνυμο του τελευταίου ή να το προσθέτει στο δικό του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1389 - Κοινή συμβολή για τις οικογενειακές ανάγκες

"Οι σύζυγοι έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του, για την αντιμετώπιση των αναγκών της οικογένειας. Η συνεισφορά γίνεται με την προσωπική εργασία, τα εισοδήματά τους και την περιουσία τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1390

"Στην υποχρέωση του προηγούμενου άρθρου περιλαμβάνονται ειδικότερα η αμοιβαία υποχρέωση των συζύγων για διατροφή τους, η κοινή υποχρέωση για διατροφή των τέκνων τους και γενικά η υποχρέωση για συμβολή τους στη λειτουργία του κοινού οίκου. Το μέτρο της υποχρέωσης προσδιορίζεται ανάλογα με τις συνθήκες της οικογενειακής ζωής και η εκπλήρωσή της γίνεται με τον τρόπο που επιβάλλει η έγγαμη συμβίωση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1391 - Διακοπή της συμβίωσης

"Αν ο σύζυγος διέκοψε την έγγαμη συμβίωση για εύλογη αιτία, η διατροφή που του οφείλεται από τον άλλο πληρώνεται σε χρήμα και προκαταβάλλεται κάθε μήνα.

Η υποχρέωση διατροφής της προηγούμενης παραγράφου παύει ή το ποσό της αυξάνεται ή μειώνεται, όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1392 - Ανάλογη εφαρμογή

"Οι διατάξεις των άρθρων 1494 και 1498 έως 1500 εφαρμόζονται αναλόγως και για τη διατροφή μεταξύ συζύγων. Επίσης εφαρμόζεται αναλόγως η διάταξη του άρθρου 1495, αν υπάρχει βάσιμος λόγος διαζυγίου που ανάγεται σε υπαιτιότητα του δικαιούχου συζύγου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1393 - Ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης

"Σε περίπτωση διακοπής της συμβίωσης, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το επιβάλλουν λόγοι επείκειας ενόψει των ειδικών συνθηκών του καθενός από τους συζύγους και του συμφέροντος των τέκνων, να παραχωρήσει στον ένα σύζυγο την αποκλειστική χρήση ολόκληρου ή τμήματος του ακινήτου

που χρησιμεύει για κύρια διαμονή των ίδιων (οικογενειακή στέγη), ανεξάρτητα από το ποιός από αυτούς είναι κύριος ή έχει απέναντι στον κύριο το δικαίωμα της χρήσης του. Η απόφαση του δικαστηρίου υπόκειται σε αναθεώρηση, όταν το επιβάλλουν οι περιστάσεις. Αν το δικαίωμα χρήσης της οικογενειακής στέγης πηγάζει από σχέση εργασίας ανάμεσα στον ένα από τους συζύγους και έναν τρίτο, η παραχώρηση της χρήσης της στον άλλο σύζυγο από το δικαστήριο, σύμφωνα με τους όρους της προηγούμενης παραγράφου, μπορεί να γίνει μόνον εφόσον συναινεί σ' αυτό και ο τρίτος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1394 - Κατανομή των κινητών

"Σε περίπτωση διακοπής της συμβίωσης, ο καθένας από τους συζύγους δικαιούται να παραλάβει τα κινητά που του ανήκουν, ακόμη και αν τα χρησιμοποιούσαν και οι δύο ή και μόνος ο άλλος σύζυγος. Υποχρεούται όμως να παραχωρήσει στον άλλο σύζυγο τη χρήση των οικιακών αντικειμένων που του είναι απολύτως απαραίτητα για τη χωριστή του εγκατάσταση, αν το επιβάλλουν οι περιστάσεις για λόγους επιείκειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1395

"Οι σύζυγοι κατανέμουν, σε περίπτωση διακοπής της συμβίωσης, τη χρήση των κινητών που ανήκουν και στους δύο, σύμφωνα με τις προσωπικές τους ανάγκες. Αν διαφωνούν, η κατανομή γίνεται από το δικαστήριο που μπορεί να επιδικάσει εύλογη αποζημίωση για τη χρήση που παραχωρεί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1396 - Μέτρο αμοιβαίας ευθύνης

"Οι σύζυγοι κατά την εκπλήρωση των αμοιβαίων υποχρεώσεών τους, που πηγάζουν από το γάμο, ευθύνονται με μέτρο την επιμέλεια που δείχνουν στις προσωπικές του υποθέσεις".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1397 - Περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων

"Με την επιφύλαξη των διατάξεων που ακολουθούν, ο γάμος δεν μεταβάλλει την περιουσιακή αυτοτέλεια των συζύγων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1398 - Τεκμήρια για τα κινητά

"Τα κινητά που βρίσκονται στη νομή ή κατοχή του ενός ή και των δύο συζύγων τεκμαίρεται, υπέρ των δανειστών του καθενός από αυτούς, ότι ανήκουν στο σύζυγο που είναι οφειλέτης τους. Το τεκμήριο αυτό δεν ισχύει σε περίπτωση διακοπής της έγγαμης συμβίωσης.

Τα κινητά που βρίσκονται στη νομή ή κατοχή και των δύο συζύγων τεκμαίρεται, στις μεταξύ τους σχέσεις, ότι ανήκουν και στους δύο κατά ίσα μέρη.

Στις σχέσεις των συζύγων μεταξύ τους και με τους δανειστές τους τεκμαίρεται ότι τα κινητά τα προορισμένα για την προσωπική χρήση του ενός από τους συζύγους ανήκουν σ' αυτόν".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1399 - Διαχείριση της περιουσίας του ενός συζύγου από τον άλλο

"Αν ο ένας από τους συζύγους ανέθεσε στον άλλο τη διαχείριση της ατομικής του περιουσίας, δεν υπάρχει υποχρέωση για λογοδοσία και για απόδοση των εισοδημάτων από τη διαχείριση, εφόσον δεν έχουν συμφωνήσει διαφορετικά. Τα εισοδήματα καταλογίζονται στην υποχρέωση συνεισφοράς για τις ανάγκες της οικογένειας.

Η παραίτηση από το δικαίωμα ανάκλησης αυτής της ανάθεσης είναι άκυρη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1400 - Αξίωση συμμετοχής στα αποκτήματα

"Αν ο γάμος λυθεί ή ακυρωθεί και η περιουσία του ενός συζύγου έχει, αφότου τελέσθηκε ο γάμος, αυξηθεί, ο άλλος σύζυγος, εφόσον συνέβαλε με οποιονδήποτε τρόπο στην αύξηση αυτή, δικαιούται να απαιτήσει την απόδοση του μέρους της αύξησης το οποίο προέρχεται από τη δική του συμβολή. Τεκμαίρεται ότι η συμβολή αυτή ανέρχεται στο ένα τρίτο της αύξησης, εκτός αν αποδειχθεί μεγαλύτερη ή μικρότερη ή καμία συμβολή.

Η προηγούμενη παράγραφος εφαρμόζεται αναλογικά και στην περίπτωση διάστασης των συζύγων που διάρκεσε περισσότερο από τρία χρόνια.

Στην αύξηση της περιουσίας των συζύγων δεν υπολογίζεται ό,τι αυτοί απέκτησαν από δωρεά, κληρονομία ή κληροδοσία ή με διάθεση των αποκτημάτων από αυτές τις αιτίες".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1401

"Η αξίωση του προηγούμενου άρθρου δεν γεννιέται, σε περίπτωση θανάτου, στο πρόσωπο των κληρονόμων του συζύγου που πέθανε. Επίσης δεν εκχωρείται ούτε κληρονομείται, εκτός αν έχει αναγνωριστεί συμβατικά ή έχει επιδοθεί αγωγή. Η αξίωση παραγράφεται δύο χρόνια μετά τη λύση ή την ακύρωση του γάμου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1402 - Παροχή ασφάλειας

"Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1262 αριθ. 4, ο καθένας από τους συζύγους έχει το δικαίωμα, στην περίπτωση που ασκήθηκε αγωγή διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου ή που ο ίδιος άσκησε με αγωγή την αξίωση του άρθρου 1400, να ζητήσει από τον άλλο σύζυγο ή από τους κληρονόμους του την παροχή ασφάλειας, αν εξαιτίας τής συμπεριφοράς τους υπάρχει βάσιμος φόβος ότι κινδυνεύει αυτή η αξίωσή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1403 - Επιλογή κοινοκτημοσύνης

"Οι σύζυγοι μπορούν, πριν από το γάμο ή κατά τη διάρκειά του, να επιλέγουν με σύμβαση, για τη ρύθμιση των συνεπειών του γάμου στην περιουσιακή τους κατάσταση, αντί για το σύστημα που προβλέπεται από τα άρθρα 1397 και 1400 έως 1402, σύστημα κοινωνίας κατά ίσα μέρη σε περιουσιακά τους στοιχεία χωρίς δικαίωμα διάθεσης, από τον καθένα τους, του ιδανικού του μεριδίου (σύστημα κοινοκτημοσύνης), τηρώντας τις διατάξεις των άρθρων που ακολουθούν.

Οι συμβάσεις της προηγούμενης παραγράφου καταρτίζονται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και καταχωρίζονται στο ενιαίο ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται γι' αυτό το σκοπό. Πριν από την καταχώριση δεν ισχύουν απέναντι στους τρίτους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1404

"Οι λεπτομέρειες του συστήματος της κοινοκτημοσύνης που επιλέγεται και ιδίως τα σχετικά με την έκτασή της, τη διοίκηση των στοιχείων της κοινής περιουσίας, καθώς και την εκκαθάριση των τυχόν αμοιβαίων αποκαταστατικών αξιώσεων και τη διανομή των κοινών πραγμάτων μετά τη λήξη της, καθορίζονται στο σχετικό συμβόλαιο με βάση την αρχή της ισότητας δικαιωμάτων και υποχρεώσεων μεταξύ των συζύγων. Το συμβόλαιο για την κοινοκτημοσύνη δεν μπορεί να παραπέμψει σε έθιμα, σε νόμο που δεν ισχύει ή σε νόμο αλλοδαπό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1405

"Αν στο συμβόλαιο δεν υπάρχει πρόβλεψη για την έκταση της κοινοκτημοσύνης, η κοινοκτημοσύνη περιλαμβάνει όσα περιουσιακά στοιχεία ο καθένας από τους συζύγους αποκτά από αιτία μη χαρακτηριστική κατά τη διάρκεια του γάμου, εκτός από τα εισοδήματα της περιουσίας την οποία είχε πριν από το γάμο. Δεν περιλαμβάνονται οπωσδήποτε στην κοινή περιουσία, ακόμη και αν αποκτήθηκαν από μη χαρακτηριστική αιτία: 1. τα περιουσιακά στοιχεία του καθενός από τους συζύγους που προορίζονται για αυστηρά προσωπική του χρήση ή για την άσκηση του επαγγέλματός του και τα παραρτήματά τους· 2. οι απαιτήσεις των άρθρων 464 και 465· 3. τα δικαιώματα σε προϊόντα της διάνοιας.

Αν στο συμβόλαιο δεν υπάρχει διαφορετική πρόβλεψη για τη χρήση και κάρπωση, τη διοίκηση και τη διάθεση των κοινών πραγμάτων, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις των άρθρων 785 έως 792, του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 793 και του άρθρου 794".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1406 - Υποκατάσταση

"Ό,τι ο κάθε σύζυγος αποκτά κατά τη διάρκεια του γάμου με διάθεση στοιχείων της ατομικής του περιουσίας, περιέρχεται σ' αυτήν. Ο ισχυριζόμενος ότι η απόκτηση έγινε με τέτοια διάθεση βαρύνεται με την απόδειξη του ισχυρισμού του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1407 - Δικαιοπραξίες από τον ένα σύζυγο

"Δικαιοπραξίες αναφερόμενες σε περιουσιακά στοιχεία της κοινοκτημοσύνης, οι οποίες, σύμφωνα με τους κανόνες που τη ρυθμίζουν, επιχειρούνται είτε και από τους δύο συζύγους από κοινού είτε από τον ένα, αλλά με τη συναίνεση του άλλου, μπορούν να επιχειρούνται εγκύρως και από τον ένα μόνο σύζυγο,

με άδεια του δικαστηρίου, αν ο άλλος βρίσκεται σε φυσική ή νομική αδυναμία ή αρνείται να δηλώσει τη βούλησή του και η δικαιοπραξία επιβάλλεται από το συμφέρον της οικογένειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1408 - Έκταση υπεγγυότητας της κοινής περιουσίας

"Στην περίπτωση όπου επιλέγεται σύστημα κοινοκτημοσύνης, η κοινή περιουσία, πέρα από τα εμπράγματα δικαιώματα ή άλλα βάρη, με τα οποία βαρύνεται, είναι υπέγγυα και: 1. για κάθε υποχρέωση που αναλαμβάνει ο ένας σύζυγος, μέσα στα όρια της διαχειριστικής του εξουσίας, για τη διαχείριση αυτής της περιουσίας· 2. για κάθε υποχρέωση που αναλαμβάνει ο ένας σύζυγος για τις ανάγκες της οικογένειας· 3. για κάθε υποχρέωση που αναλαμβάνουν και οι δύο σύζυγοι".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1409

"Η κοινή περιουσία είναι επιπλέον υπέγγυα, έως το μισό της αξίας της, και απέναντι στους ατομικούς δανειστές του κάθε συζύγου, εφόσον δεν είναι δυνατή η ικανοποίησή τους από την ατομική περιουσία του: 1. για υποχρεώσεις που αυτός ανέλαβε μόνος του για τη διαχείριση της περιουσίας αυτής πέρα από τα όρια της διαχειριστικής του εξουσίας· 2. για ατομικά χρέη του, οπότεδήποτε και αν αυτά γεννήθηκαν.

Αν, στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, οι δανειστές είναι εγχειρόγραφοι, προτιμώνται οι δανειστές του προηγούμενου άρθρου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1410 - Επικουρική υπεγγυότητα της ατομικής περιουσίας

"Για τα χρέη του άρθρου 1408 οι δανειστές μπορούν να στραφούν επικουρικά και κατά της ατομικής περιουσίας του μη οφειλέτη συζύγου έως το μισό της αξίας της απαίτησής τους, εφόσον η κοινή περιουσία δεν επαρκεί για την ικανοποίηση των χρεών του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1411 - Λήξη

"Η κοινοκτημοσύνη λήγει αυτοδικαίως με τη λύση ή την ακύρωση του γάμου. Λήγει επίσης, όταν ο ένας από τους συζύγους κηρυχθεί σε αφάνεια ή σε πτώχευση και η σχετική απόφαση γίνει τελεσίδικη.

Στην περίπτωση του διαζυγίου ή της ακύρωσης του γάμου η λήξη της κοινοκτημοσύνης επέρχεται αναδρομικά από την ημέρα της επίδοσης της σχετικής αγωγής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1412

"Η κοινοκτημοσύνη λήγει με συμφωνία των συζύγων που περιβάλλεται το συμβολαιογραφικό τύπο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1413

"Ο καθένας από τους συζύγους μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο τη λύση της κοινοκτημοσύνης: 1. αν επήλθε διακοπή της έγγαμης συμβίωσης, που διήρκεσε τουλάχιστον ένα έτος και συνεχίζεται κατά τη συζήτηση της αγωγής· 2. αν, λόγω της κακής κατάστασης της περιουσίας του άλλου συζύγου ή της κακής διαχείρισης από αυτόν της κοινής περιουσίας, κινδυνεύουν τα συμφέροντα του ενάγοντος· 3. αν υπάρχει αθέτηση, από τον άλλο σύζυγο, της υποχρέωσής του για συνεισφορά στις ανάγκες της οικογένειας. Η απόφαση που διατάσσει τη λύση της κοινοκτημοσύνης ενεργεί αναδρομικά από την ημέρα της επίδοσης της αγωγής στον εναγόμενο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1414

"Η λήξη της κοινοκτημοσύνης, κατά τις διατάξεις των προηγούμενων άρθρων, εκτός από την περίπτωση της λήξης λόγω θανάτου, ισχύει απέναντι στους τρίτους μόνο εφόσον στο περιθώριο του ειδικού δημόσιου βιβλίου, όπου έχει καταχωρισθεί το συστατικό της συμβόλαιο, σημειώνονται η σχετική συμφωνία των συζύγων ή η απόφαση που κηρύσσει την αφάνεια ή την πτώχευση ή, στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1411 και του άρθρου 1413, η επίδοση της αγωγής και η σχετική δικαστική απόφαση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1415

"Με την πρόωρη λήξη της κοινοκτημοσύνης οι σύζυγοι επανέρχονται, από την άποψη της περιουσιακής τους κατάστασης, στο σύστημα που προβλέπεται από τα άρθρα 1397 και 1400 έως 1402.

Στην περίπτωση αυτή, καθώς και όταν η λήξη επέρχεται λόγω λύσης ή ακύρωσης του γάμου, έχουν εφαρμογή για τη λύση της κοινωνίας και τη διανομή των κοινών πραγμάτων, αν δεν υπάρχει διαφορετική συμφωνία, οι διατάξεις των άρθρων 795 και επόμενων, καθώς και οι ειδικές διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας για τη διανομή κοινών πραγμάτων".

***Σχόλια:** Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).*

Άρθρο 1416 - Έκταση εφαρμογής

"Οι διατάξεις αυτού του Κεφαλαίου έχουν εφαρμογή, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, ανεξάρτητα από τη θρησκεία ή το δόγμα των συζύγων καθώς και από τον τύπο, πολιτικό ή θρησκευτικό, με τον οποίο έγινε ο γάμος τους".

***Σχόλια:** Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).*

Άρθρο 1417

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1418

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1419

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1420

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1421

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1422

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1423

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1424

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1425

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1426

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1427

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1428

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1429

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1430

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1431

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1432

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1433

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1434

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1435

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1436

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1437

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 15 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Άρθρο 1438 - Πώς επέρχεται

"Ο γάμος μπορεί να λυθεί με διαζύγιο. Το διαζύγιο απαγγέλλεται με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις που ορίζονται στα επόμενα άρθρα".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), οι διατάξεις του Έβδομου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρονται στο διαζύγιο (άρθρα 1438 έως 1462), αντικαταστάθηκαν στο σύνολό τους από τις ακόλουθες διατάξεις (άρθρα 1438 έως 1446). Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1439 - Ισχυρός κλονισμός

"Καθένας από τους συζύγους μπορεί να ζητήσει το διαζύγιο, όταν οι μεταξύ τους σχέσεις έχουν κλονισθεί τόσο ισχυρά, από λόγο που αφορά το πρόσωπο του εναγομένου ή και των δύο συζύγων, ώστε βάσιμα η εξακολούθηση της έγγαμης σχέσης να είναι αφόρητη για τον ενάγοντα.

"Εφόσον ο εναγόμενος δεν αποδεικνύει το αντίθετο, ο κλονισμός τεκμαίρεται σε περίπτωση διγαμίας ή μοιχείας του, εγκατάλειψης του ενάγοντος ή επιβουλής της ζωής του από τον εναγόμενο, καθώς και σε περίπτωση άσκησης από τον εναγόμενο ενδοοικογενειακής βίας εναντίον του ενάγοντος."** Εφόσον οι σύζυγοι βρίσκονται σε διάσταση συνεχώς από τέσσερα τουλάχιστον χρόνια, ο κλονισμός τεκμαίρεται αμύχλητα και το διαζύγιο μπορεί να ζητηθεί, έστω και αν ο λόγος του κλονισμού αφορά το πρόσωπο του ενάγοντα. Η συμπλήρωση του χρόνου διάστασης δεν εμποδίζεται από μικρές διακοπές που έγιναν ως προσπάθεια αποκατάστασης των σχέσεων ανάμεσα στους συζύγους".

Σχόλια: - Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). ** Το εντός " " δεύτερο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 3500/2006 (Α' 232/24.10.2006) και ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 28 του ίδιου νόμου, από 24.1.2007.

Άρθρο 1440 - Αφάνεια

"Καθένας από τους συζύγους μπορεί να ζητήσει το διαζύγιο, όταν ο άλλος έχει κηρυχθεί σε αφάνεια".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1441 - Συναινετικό διαζύγιο

"Όταν οι σύζυγοι συμφωνούν για το διαζύγιο, μπορούν να το ζητήσουν με κοινή αίτησή τους που δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (συναινετικό διαζύγιο).

Για να εκδοθεί συναινετικό διαζύγιο, πρέπει ο γάμος να έχει διαρκέσει τουλάχιστον ένα χρόνο πριν από την κατάθεση της αίτησης και η συμφωνία των συζύγων να δηλωθεί στο δικαστήριο, αυτοπροσώπως ή με ειδικό πληρεξούσιο, σε δύο συνεδριάσεις που να απέχουν μεταξύ τους έξι τουλάχιστον μήνες. Το ειδικό πληρεξούσιο πρέπει να έχει δοθεί μέσα στον τελευταίο μήνα πριν από την κάθε συνεδρίαση. Εφόσον από την πρώτη συνεδρίαση πέρασαν δύο χρόνια, η δήλωση της συμφωνίας παύει να ισχύει.

Αν υπάρχουν ανήλικα τέκνα, για να εκδοθεί συναινετικό διαζύγιο πρέπει να προσκομίζεται έγγραφη συμφωνία των συζύγων που να ρυθμίζει την επιμέλεια των τέκνων και την επικοινωνία με αυτά. Η συμφωνία επικυρώνεται από το δικαστήριο και ισχύει ώσπου να εκδοθεί απόφαση για το θέμα αυτό σύμφωνα με το άρθρο 1513".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1442 - Διατροφή

"Εφόσον ο ένας από τους πρώην συζύγους δεν μπορεί να εξασφαλίσει τη διατροφή του από τα εισοδήματά του ή από την περιουσία του, δικαιούται να ζητήσει διατροφή από τον άλλον: 1. αν κατά την έκδοση του διαζυγίου ή κατά το τέλος των χρονικών περιόδων που προβλέπονται στις επόμενες περιπτώσεις βρίσκεται σε ηλικία ή σε κατάσταση υγείας που δεν επιτρέπει να αναγκαστεί να αρχίσει ή να συνεχίσει την άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος, ώστε να εξασφαλίσει απ' αυτό τη διατροφή του· 2. αν έχει την επιμέλεια ανήλικου τέκνου και γι' αυτό το λόγο εμποδίζεται στην άσκηση κατάλληλου επαγγέλματος· 3. αν δεν βρίσκει σταθερή κατάλληλη εργασία ή χρειάζεται κάποια επαγγελματική εκπαίδευση, και στις δύο όμως περιπτώσεις για ένα διάστημα που δεν μπορεί να ξεπεράσει τα τρία χρόνια από την έκδοση του διαζυγίου· 4. σε κάθε άλλη περίπτωση, όπου η επιδίκαση διατροφής κατά την έκδοση του διαζυγίου επιβάλλεται από λόγους επιείκειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1443

"Οι διατάξεις των άρθρων 1487, 1493, 1494 και 1498 εφαρμόζονται αναλόγως και για το δικαίωμα διατροφής μετά το διαζύγιο. Η διατροφή προκαταβάλλεται σε χρήμα κάθε μήνα. Η διατροφή μπορεί να καταβληθεί εφάπαξ, αν οι πρώην σύζυγοι συμφωνούν σ' αυτό εγγράφως, ή με απόφαση του δικαστηρίου, αν συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1444

"Η διατροφή μπορεί να αποκλειστεί ή να περιοριστεί, αν αυτό επιβάλλεται από σπουδαίους λόγους, ιδίως αν ο γάμος είχε μικρή χρονική διάρκεια ή αν ο δικαιούχος είναι υπαίτιος του διαζυγίου του ή προκάλεσε εκούσια την απορία του.

Το δικαίωμα διατροφής παύει, αν ο δικαιούχος ξαναπαντρευτεί, ή αν συζεί μόνιμα με κάποιον άλλο σε ελεύθερη ένωση. Το δικαίωμα διατροφής δεν παύει με το θάνατο του υποχρέου, παύει όμως με το θάνατο του δικαιούχου εκτός αν αφορά παρελθόντα χρόνο ή δόσεις απαιτητές κατά το χρόνο του θανάτου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1445

"Ο καθένας από τους πρώην συζύγους είναι υποχρεωμένος να δίνει στον άλλον ακριβείς πληροφορίες για την περιουσία του και τα εισοδήματά του, εφόσον είναι χρήσιμες για τον καθορισμό του ύψους της διατροφής. Με αίτηση ενός από τους πρώην συζύγους, που διαβιβάζεται μέσω του αρμόδιου εισαγγελέα, ο εργοδότης, η αρμόδια υπηρεσία και ο αρμόδιος οικονομικός έφορος είναι υποχρεωμένοι να δίνουν κάθε χρήσιμη πληροφορία για την περιουσιακή κατάσταση του άλλου συζύγου και προπάντων για τα εισοδήματά του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1446 - Έκταση εφαρμογής

"Η διάταξη του άρθρου 1416 εφαρμόζεται και για τη λύση του γάμου σύμφωνα με τις διατάξεις αυτού του κεφαλαίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1447

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1448

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1449

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1450

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1451

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1452

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1453

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1454

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983, ΦΕΚ Α' 25).

"ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ ΙΑΤΡΙΚΗ ΥΠΟΒΟΗΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗ

Άρθρο 1455

Η ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή (τεχνητή γονιμοποίηση) επιτρέπεται μόνο για να αντιμετωπίζεται η αδυναμία απόκτησης τέκνων με φυσικό τρόπο ή για να αποφεύγεται η μετάδοση στο τέκνο σοβαρής ασθένειας. Η υποβοήθηση αυτή επιτρέπεται μέχρι την ηλικία φυσικής ικανότητας αναπαραγωγής του υποβοηθούμενου προσώπου. Η ανθρώπινη αναπαραγωγή με τη μέθοδο της κλωνοποίησης*** απαγορεύεται***.

Επιλογή του φύλου του τέκνου δεν*** είναι επιτρεπτή, εκτός αν πρόκειται να αποφευχθεί σοβαρή κληρονομική νόσος που συνδέεται με το φύλο."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), στο Τέταρτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα τέθηκε νέο Κεφάλαιο Ογδοο με τίτλο "Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή" (το δε παλαιό κεφάλαιο ογδοο έγινε ένατο) αποτελούμενο από τα άρθρα 1455 έως 1460, τα οποία τέθηκαν στη θέση των ήδη καταργημένων με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25) αντίστοιχων άρθρων. Κατά συνέπεια, το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983. *** Προσοχή: Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 3305/2005 (Α' 17/27.1.2005) περί εφαρμογής της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής, όποιος κατά παράβαση του παρόντος άρθρου προβαίνει σε αναπαραγωγική κλωνοποίηση, σε επιλογή φύλου για μη ιατρικούς λόγους, σε δημιουργία χιμαιρών και υβριδίων, σε τροποποίηση του γονιδιώματος ανθρώπινων γαμετών και γονιμοποιημένων ωαρίων, σε μεταφορά ανθρώπινου γονιμοποιημένου ωαρίου σε ζώο ή σε ανάπτυξη ανθρώπινων γονιμοποιημένων ωαρίων εκτός του ανθρώπινου σώματος μετά την πάροδο δεκατεσσάρων (14) ημερών από τη γονιμοποίηση, τιμωρείται με ποινή κάθειρξης μέχρι δεκαπέντε (15) ετών. Για περισσότερα, βλ. τα άρθρα 26 (: ποινικές κυρώσεις) και 27 (: διοικητικές κυρώσεις).

Άρθρο 1456

"Κάθε ιατρική πράξη που αποβλέπει στην υποβοήθηση της ανθρώπινης αναπαραγωγής, σύμφωνα με τους όρους του προηγούμενου άρθρου, διενεργείται με την έγγραφη συναίνεση των προσώπων που επιθυμούν να αποκτήσουν τέκνο. Αν η υποβοήθηση αφορά άγαμη γυναίκα, η συναίνεση αυτής και, εφόσον συντρέχει περίπτωση ελεύθερης ένωσης, του άνδρα με τον οποίο συζεί παρέχεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Η συναίνεση ανακαλείται με τον ίδιο τύπο μέχρι τη μεταφορά των γαμετών ή των γονιμοποιημένων ωαρίων στο γυναικείο σώμα. Με την επιφύλαξη του άρθρου 1457, η συναίνεση θεωρείται ότι ανακλήθηκε, αν ένα από τα πρόσωπα που είχαν συναινέσει πέθανε πριν από τη μεταφορά."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1457

"Η τεχνητή γονιμοποίηση μετά το θάνατο του συζύγου ή του άνδρα με τον οποίο η γυναίκα συζούσε σε ελεύθερη ένωση επιτρέπεται με δικαστική άδεια μόνο εφόσον συντρέχουν σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις:

α. Ο σύζυγος ή ο μόνιμος σύντροφος της γυναίκας να έπασχε από ασθένεια που συνδέεται με πιθανό κίνδυνο στειρότητας ή να υπήρχε κίνδυνος θανάτου του.

β. Ο σύζυγος ή ο μόνιμος σύντροφος της γυναίκας να είχε συναινέσει με συμβολαιογραφικό έγγραφο και στη μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση.

Η τεχνητή γονιμοποίηση διενεργείται μετά την πάροδο έξι μηνών και πριν από τη συμπλήρωση διετίας από το θάνατο του άνδρα."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1458

"Η μεταφορά στο σώμα άλλης γυναίκας γονιμοποιημένων ωαρίων, ξένων προς την ιδίαν, και η κυοφορία από αυτήν επιτρέπεται με δικαστική άδεια που παρέχεται πριν από τη μεταφορά, εφόσον υπάρχει έγγραφη και χωρίς αντάλλαγμα συμφωνία των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο και της γυναίκας που θα κυοφορήσει, καθώς και του συζύγου της, αν αυτή είναι έγγαμη. Η δικαστική άδεια παρέχεται ύστερα από αίτηση της γυναίκας που επιθυμεί να αποκτήσει τέκνο, εφόσον αποδεικνύεται ότι αυτή είναι ιατρικώς αδύνατο να κυοφορήσει και ότι η γυναίκα που προσφέρεται να κυοφορήσει είναι, εν όψει της κατάστασης της υγείας της, κατάλληλη για κυοφορία."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα και η κυοφόρος γυναίκα έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα, σύμφωνα με το ογδοο άρθρο Ν. 3089/2002.

Άρθρο 1459

"Τα πρόσωπα που προσφεύγουν σε τεχνητή γονιμοποίηση αποφασίζουν με κοινή έγγραφη δήλωσή τους προς τον ιατρό ή τον υπεύθυνο του ιατρικού κέντρου, που γίνεται πριν από την έναρξη της σχετικής διαδικασίας, ότι οι κρυσυντηρημένοι γαμέτες και τα κρυσυντηρημένα γονιμοποιημένα ωάρια που δεν θα τους χρειασθούν για να τεκνοποιήσουν:

α) θα διατεθούν χωρίς αντάλλαγμα, κατά προτεραιότητα σε άλλα πρόσωπα, που θα επιλέξει ο ιατρός ή το ιατρικό κέντρο,

β) θα χρησιμοποιηθούν χωρίς αντάλλαγμα για ερευνητικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς,

γ) θα καταστραφούν.

Αν δεν υπάρχει κοινή δήλωση των ενδιαφερομένων προσώπων, οι γαμέτες και τα γονιμοποιημένα ωάρια διατηρούνται για χρονικό διάστημα πέντε ετών από τη λήψη ή τη δημιουργία τους και μετά την πάροδο του χρόνου αυτού είτε χρησιμοποιούνται για ερευνητικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς είτε καταστρέφονται.

Τα μη κρυσυντηρημένα γονιμοποιημένα ωάρια καταστρέφονται μετά τη συμπλήρωση δεκατεσσάρων ημερών από τη γονιμοποίηση. Ο τυχόν ενδιάμεσος χρόνος κρυσυντήρησής τους δεν υπολογίζεται."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1460

"Η ταυτότητα των τρίτων προσώπων που έχουν προσφέρει τους γαμέτες ή τα γονιμοποιημένα ωάρια δεν γνωστοποιείται στα πρόσωπα που επιθυμούν να αποκτήσουν τέκνο. Ιατρικές πληροφορίες που

αφορούν τον τρίτο δότη τηρούνται σε απόρρητο αρχείο χωρίς ένδειξη της ταυτότητάς του. Πρόσβαση στο αρχείο αυτό επιτρέπεται μόνο στο τέκνο και για λόγους σχετικούς με την υγεία του.

Η ταυτότητα του τέκνου, καθώς και των γονέων του δε γνωστοποιείται στους τρίτους δότες γαμετών ή γονιμοποιημένων ωαρίων."

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο πρώτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το παρόν άρθρο τίθεται στη θέση του ήδη καταργημένου με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΣΥΓΓΕΝΕΙΑ

Άρθρο 1461 - Έννοια

"Τα πρόσωπα είναι μεταξύ τους συγγενείς εξ αίματος σε ευθεία γραμμή, αν το ένα κατάγεται από το άλλο (συγγένεια μεταξύ ανιόντων και κατιόντων). Συγγενείς εξ αίματος σε πλάγια γραμμή είναι τα πρόσωπα που, χωρίς να είναι συγγενείς σε ευθεία γραμμή, κατάγονται από τον ίδιο ανιόντα. Ο βαθμός της συγγένειας ορίζεται από τον αριθμό των γεννήσεων που συνδέουν τα πρόσωπα."

Σχόλια: Σύμφωνα με την παρ. 1 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327), το Κεφάλαιο Όγδοο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφερόταν στη συγγένεια (άρθρα 1463-1484), έγινε Κεφάλαιο Ένατο αποτελούμενο από τα άρθρα 1461-1484. Το παρόν άρθρο (το οποίο είναι το παλαιό άρθρο 1463 όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983) τίθεται, στη θέση του ήδη καταργημένου 1461 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε με την παρ. 2 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002.

Άρθρο 1462 - Αγχιστεία

"Οι συγγενείς εξ αίματος του ενός από τους συζύγους είναι συγγενείς εξ ανχιστείας του άλλου στην ίδια γραμμή και τον ίδιο βαθμό. Η συγγένεια εξ ανχιστείας εξακολουθεί να υπάρχει και μετά τη λύση ή την ακύρωση του γάμου από τον οποίο δημιουργήθηκε."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο (το οποίο είναι το παλαιό άρθρο 1464 όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983) τίθεται, στη θέση του ήδη καταργημένου 1462 με το άρθρο 16 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), σύμφωνα με την παρ. 3 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1463 - Έννοια

"Η συγγένεια του προσώπου με τη μητέρα του και τους συγγενείς της συνάγεται από τη γέννηση. Η συγγένεια με τον πατέρα και τους συγγενείς του συνάγεται από το γάμο της μητέρας με τον πατέρα ή ιδρύεται με την αναγνώριση, εκούσια ή δικαστική".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1464

"Σε περίπτωση τεχνητής γονιμοποίησης, αν η κυοφορία έγινε από άλλη γυναίκα, υπό τους όρους του άρθρου 1458, μητέρα του τέκνου τεκμαίρεται η γυναίκα στην οποία δόθηκε η σχετική δικαστική άδεια.

Το τεκμήριο αυτό ανατρέπεται, με αγωγή προσβολής της μητρότητας που ασκείται μέσα σε προθεσμία έξι μηνών από τον τοκετό, είτε από την τεκμαιρόμενη μητέρα, είτε από την κυοφόρο γυναίκα, εφόσον αποδειχθεί ότι το τέκνο κατάγεται βιολογικά από την τελευταία. Η προσβολή γίνεται από τη δικαιούμενη γυναίκα αυτοπροσώπως ή από ειδικό πληρεξούσιό της ή ύστερα από άδεια του δικαστηρίου, από τον νόμιμο αντιπρόσωπό της.

Με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση που δέχεται την αγωγή το τέκνο έχει αναδρομικά από τη γέννησή του μητέρα τη γυναίκα που το κυοφόρησε."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327). Το παρόν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα και η κυοφόρος γυναίκα έχουν την κατοικία τους στην Ελλάδα, σύμφωνα με το όγδοο άρθρο Ν. 3089/2002.

Άρθρο 1465 - Τεκμήριο καταγωγής από γάμο

"Το τέκνο που γεννήθηκε κατά τη διάρκεια του γάμου της μητέρας του ή μέσα σε τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωσή του τεκμαίρεται ότι έχει πατέρα τον σύζυγο της μητέρας (τέκνο γεννημένο σε γάμο).

Τέκνο γεννημένο σε γάμο θεωρείται και το τέκνο που γεννήθηκε ύστερα από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση, εφόσον υπάρχει η απαιτούμενη κατά το άρθρο 1457 δικαστική άδεια.

Αν το τέκνο γεννήθηκε μετά την τριακοσιοστή ημέρα από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου, η απόδειξη της πατρότητας του συζύγου βαρύνει εκείνον που την επικαλείται. Το ίδιο ισχύει και όταν η τεχνητή γονιμοποίηση έγινε μετά το θάνατο του συζύγου, παρά την έλλειψη δικαστικής άδειας."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθηκε με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 6 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1466 - Σύγκρουση δύο τεκμηρίων

"Αν μέσα στις τριακόσιες ημέρες από τη λύση ή την ακύρωση του γάμου γεννήθηκε τέκνο από γυναίκα που τέλεσε νέο γάμο, τεκμαίρεται ότι αυτό έχει πατέρα το δεύτερο σύζυγο, εκτός αν γίνει δεκτή αγωγή για προσβολή της πατρότητάς του, οπότε τεκμαίρεται ότι είναι τέκνο του πρώτου συζύγου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1467 - Προσβολή της πατρότητας

"Η ιδιότητα του τέκνου, ως προς το οποίο συντρέχει ένα από τα τεκμήρια των άρθρων 1465 και 1466, ως τέκνου γεννημένου σε γάμο, μπορεί να προσβληθεί δικαστικώς, αν αποδειχθεί ότι η μητέρα δεν συνέλαβε πράγματι από το σύζυγό της ή ότι κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης ήταν φανερά αδύνατο να συλλάβει από αυτόν, ιδίως εξαιτίας ανικανότητας ή αποδημίας του ή επειδή δεν είχαν σχέσεις".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1468

"Κρίσιμο διάστημα της σύλληψης θεωρείται το χρονικό διάστημα που περιλαμβάνεται ανάμεσα στην τριακοστή και την εκατοστή ογδοηκοστή ημέρα πριν από τον τοκετό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1469

"Την ιδιότητα του τέκνου ως γεννημένου σε γάμο μπορούν να προσβάλλουν:

1. Ο σύζυγος της μητέρας. 2. Ο πατέρας ή η μητέρα του συζύγου, αν αυτός πέθανε χωρίς να έχει χάσει το δικαίωμα της προσβολής. 3. Το τέκνο. 4. Η μητέρα του τέκνου. 5. Ο άνδρας με τον οποίο η μητέρα, βρισκόμενη σε διάσταση με το σύζυγό της, είχε μόνιμη σχέση με σαρκική συνάφεια κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης". Η προσβολή γίνεται από τον δικαιούμενο αυτοπροσώπως ή από ειδικό πληρεξούσιό του ή, μετά από άδεια του δικαστηρίου, από τον νόμιμο αντιπρόσωπό του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Το εντός " " πρώτο εδάφιο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 01.09.1997 με την παρ. 1α άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174) και εφαρμόζεται και σε τέκνα που έχουν γεννηθεί πριν από την 01.09.1997, σύμφωνα με την παρ. 1δ άρθρου 19 Ν. 2521/1997.

Άρθρο 1470

"Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται: 1. Για το σύζυγο της μητέρας, όταν περάσει ένα έτος αφότου πληροφορήθηκε τον τοκετό και τα περιστατικά από τα οποία προκύπτει ότι η σύλληψη του τέκνου δεν έγινε από αυτόν, και σε κάθε περίπτωση, όταν περάσουν πέντε έτη από τον τοκετό. 2. Για τον πατέρα ή τη μητέρα του συζύγου, όταν περάσει ένα έτος αφότου έμαθαν το θάνατο του τελευταίου και τη γέννηση του τέκνου. 3. Για το τέκνο, όταν περάσει ένα έτος από την ενηλικίωσή του. 4. Για τη μητέρα, όταν περάσει ένα έτος από τον τοκετό ή, εφόσον υπάρχει σοβαρός λόγος για τη μη προσβολή κατά τη διάρκεια του γάμου, έξι μήνες αφότου λύθηκε ή ακυρώθηκε ο νόμος με το σύζυγό της. 5. Για τον άνδρα που είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα, δύο χρόνια από τον τοκετό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικατασταθέν με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 01.09.1997 με την παρ. 1β άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174) και οι διατάξεις του εφαρμόζονται και σε τέκνα που έχουν γεννηθεί πριν από την 01.09.1997, σύμφωνα με την παρ. 1δ άρθρου 19 Ν. 2521/1997.

Άρθρο 1471

"Η προσβολή της πατρότητας αποκλείεται επίσης μετά το θάνατο του τέκνου, εκτός αν είχε ήδη ασκηθεί η σχετική αγωγή.

Την πατρότητα αποκλείεται να προσβάλλουν: 1. ο σύζυγος της μητέρας, αν αυτός αναγνώρισε ότι το τέκνο είναι δικό του πριν γίνει αμετάκλητη η απόφαση για την προσβολή. 2. οποιοσδήποτε από τους δικαιούχους που αναφέρονται στο άρθρο 1469, αν ο σύζυγος συγκατέθηκε στην υποβολή της συζύγου του σε τεχνητή γονιμοποίηση."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικατασταθέν με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 7 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1472

"Το τέκνο χάνει την ιδιότητα τέκνου που γεννήθηκε σε γάμο, αναδρομικά από τη γέννησή του, μόλις γίνει αμετάκλητη η απόφαση που δέχεται την προσβολή αυτής της ιδιότητάς του".

"Σε περίπτωση προσβολής από τον άνδρα που είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα, η απόφαση της προηγούμενης παραγράφου επιφέρει αυτοδικαίως δικαστική αναγνώριση του παιδιού από τον άνδρα αυτόν".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Η εντός " " δεύτερη παρ. προστέθηκε από 01.09.1997 με την παρ. 1γ άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174) και εφαρμόζεται και σε τέκνα που έχουν γεννηθεί πριν από την 01.09.1997, σύμφωνα με την παρ. 1δ άρθρου 19 Ν. 2521/1997.

Άρθρο 1473 - Επιγενόμενος γάμος των γονέων

"Τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του έχει απέναντι σ' αυτούς και τους συγγενείς τους ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο, εφόσον οι γονείς του παντρευτούν μεταγενέστερα και το τέκνο είχε αναγνωρισθεί ή αναγνωρίζεται μετά την τέλεση του γάμου, εκούσια ή δικαστικά, ως τέκνο του συζύγου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1475, 1476 και 1479 έως 1483. Η εκούσια αναγνώριση μπορεί να προσβληθεί για το λόγο ότι ο σύζυγος της μητέρας δεν είναι ο πατέρας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1477 και 1478".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1474

"Αν το τέκνο δεν ζει κατά την τέλεση του γάμου των γονέων του, δεν θίγεται η επέλευση των αποτελεσμάτων του πρώτου εδαφίου του προηγούμενου άρθρου ως προς τους κατιόντες του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1475 - Εκούσια αναγνώριση

"Ο πατέρας μπορεί να αναγνωρίσει ως δικό του το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο, εφόσον συναινεί σ' αυτό και η μητέρα. Αν η μητέρα έχει πεθάνει ή δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση γίνεται με μόνη τη δήλωση του πατέρα.

Η συμβολαιογραφική συναίνεση του άνδρα σε τεχνητή γονιμοποίηση, που προβλέπεται στο άρθρο 1456 § 1 εδ. β', επέχει θέση εκούσιας αναγνώρισης. Η αντίστοιχη συναίνεση της γυναίκας ισχύει και ως συναίνεσή της στην εκούσια αναγνώριση.

Αν ο πατέρας έχει πεθάνει ή δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, η αναγνώριση μπορεί να γίνει από τον παππού ή τη γιαγιά της πατρικής γραμμής.

Αν το τέκνο έχει πεθάνει, η αναγνώριση ενεργεί υπέρ των κατιόντων του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικατασταθέν με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 8 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1476

"Η αναγνώριση από τον πατέρα ή τους γονείς του γίνεται με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου ή με διαθήκη. Η συναίνεση της μητέρας, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, παρέχεται με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου. Οι δηλώσεις της αναγνώρισης και της συναίνεσης γίνονται αυτοπροσώπως και χωρίς αίρεση ή προθεσμία. Ανάκληση των δηλώσεων είναι ανίσχυρη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1477 - Προσβολή της αναγνώρισης

"Το τέκνο και, σε περίπτωση θανάτου του, οι κατιόντες του δικαιούνται να προσβάλουν την εκούσια αναγνώριση για το λόγο ότι αυτός που δηλώθηκε ως πατέρας δεν είναι πραγματικά πατέρας.

Το δικαίωμα αυτό ανήκει επίσης, στην περίπτωση όπου η μητέρα κατά την αναγνώριση είχε πεθάνει ή δεν είχε δικαιοπρακτική ικανότητα, στον καθένα από τους γονείς της και, στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1475, στον παππού ή τη γιαγιά που δεν είχε προβεί στην αναγνώριση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Στη δεύτερη παράγραφο του παρόντος γίνεται αναφορά στη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1475. Μετά όμως από την τροποποίηση του άρθρου 1475 με το άρθρο δεύτερο Ν. 3089/2002, η αναφορά πρέπει να γίνεται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1475.

Άρθρο 1478

"Η προσβολή της αναγνώρισης αποκλείεται, αν περάσουν τρεις μήνες αφότου πληροφορήθηκε την αναγνώριση αυτός που την προσβάλλει. Η προσβολή αποκλείεται σε κάθε περίπτωση, αν περάσουν δύο χρόνια από την αναγνώριση ή, προκειμένου για προσβολή από τέκνο που κατά την αναγνώριση ήταν ανήλικο, δύο χρόνια από την ενηλικίωσή του.

Η προσβολή της εκούσιας αναγνώρισης αποκλείεται στην περίπτωση που προβλέπεται από το άρθρο 1475 παρ. 2".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικατασταθέν με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 9 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1479 - Δικαστική αναγνώριση

"Η μητέρα έχει δικαίωμα να ζητήσει με αγωγή την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της που γεννήθηκε χωρίς γάμο της με τον πατέρα του. Το ίδιο δικαίωμα έχει και το τέκνο. Όταν η μητέρα αρνείται την προβλεπόμενη από την πρώτη παράγραφο του άρθρου 1475 συναίνεσή της, δικαίωμα δικαστικής αναγνώρισης έχουν επίσης ο πατέρας και, στην περίπτωση της τρίτης παραγράφου του άρθρου 1475, ο παππούς ή η γιαγιά της πατρικής γραμμής.

Αν διενεργηθεί τεχνητή γονιμοποίηση με γεννητικό υλικό τρίτου δότη, η δικαστική αναγνώριση της πατρότητας αποκλείεται, έστω και αν η ταυτότητά του είναι ή γίνει εκ των υστέρων γνωστή."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικατασταθέν με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 άρθρου δεύτερου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1480

"Η αγωγή της μητέρας ασκείται κατά του πατέρα ή των κληρονόμων του. Η αγωγή του τέκνου ασκείται κατά του γονέα που δεν έχει προβεί στην αναγκαία για την εκούσια αναγνώριση δήλωση ή κατά των κληρονόμων του. Η αγωγή του πατέρα ή των γονέων του ασκείται κατά της μητέρας ή των κληρονόμων της".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1481

"Η πατρότητα τεκμαίρεται, αν αποδειχθεί ότι αυτός, για τον οποίο προβάλλεται ισχυρισμός ότι είναι πατέρας, είχε σαρκική συνάφεια με τη μητέρα κατά το κρίσιμο διάστημα της σύλληψης. Το τεκμήριο δεν ισχύει, αν η αγωγή ασκείται από το τέκνο μετά την ενηλικίωσή του και ο πατέρας πέθανε πριν από το τέλος της αποδεικτικής διαδικασίας στον πρώτο βαθμό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1482

"Το τεκμήριο του προηγούμενου άρθρου ανατρέπεται, αν προκύπτουν σοβαρές αμφιβολίες για την πατρότητα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1483

"Το δικαίωμα της μητέρας να ζητήσει την αναγνώριση της πατρότητας του τέκνου της αποσβήνεται όταν περάσουν πέντε χρόνια από τον τοκετό. Το δικαίωμα του τέκνου αποσβήνεται, ένα έτος μετά την ενηλικίωσή του, και το δικαίωμα του πατέρα ή των γονέων του δύο έτη αφότου αρνήθηκε τη συναίνεσή της η μητέρα.

Αν η μητέρα ήταν έγγαμη κατά το κρίσιμο διάστημα τής σύλληψης του τέκνου, η προθεσμία του πρώτου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει αφότου γίνει αμετάκλητη η απόφαση που δέχεται την προσβολή της πατρότητας.

Στην περίπτωση του άρθρου 1473 το δικαίωμα δεν υπόκειται σε αποσβεστική προθεσμία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1484 - Αποτελέσματα

"Σε περίπτωση αναγνώρισης, εκούσιας ή δικαστικής, αν ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, το τέκνο έχει ως προς όλα θέση τέκνου γεννημένου σε γάμο απέναντι στους δύο γονείς και τους συγγενείς τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΝΟΜΟ

Άρθρο 1485 - Μεταξύ ανιόντων και κατιόντων

"Ανιόντες και κατιόντες έχουν αμοιβαία υποχρέωση διατροφής κατά τους όρους των άρθρων 1486 έως 1502".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τα Κεφάλαια Όγδοο, Ένατο, Δέκατο, Ενδέκατο και Δωδέκατο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα που αναφέρονται στη συγγένεια (άρθρα 1463 και 1464), τη γνησιότητα του τέκνου (άρθρα 1465 έως 1475), τη διατροφή εκ του νόμου (άρθρα 1476 έως 1492), τις σχέσεις γονέων και τέκνων και την πατρική εξουσία (άρθρα 1493 έως 1529) και τα εξώγαμα τέκνα (άρθρα 1530 έως 1567) με το σύνολο των διατάξεών τους αντικαθίστανται από νέα κεφάλαια όγδοο, δέκατο και ενδέκατο με τους ακόλουθους τίτλους και αριθμούς άρθρων αντίστοιχα: α) Όγδοο Κεφάλαιο: Συγγένεια (άρθρα 1463 έως 1484), το οποίο στη συνέχεια τροποποιήθηκε με το Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327). β) Δέκατο Κεφάλαιο: Διατροφή από το νόμο (άρθρα 1485 έως 1504). γ) Ενδέκατο Κεφάλαιο: Σχέσεις γονέων και τέκνων (άρθρα 1505 έως 1541). Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1486 - Όροι διατροφής

"Δικαίωμα διατροφής έχει μόνο όποιος δεν μπορεί να διατρέψει τον εαυτό του από την περιουσία του ή από εργασία κατάλληλη για την ηλικία του, την κατάσταση της υγείας του και τις λοιπές βιοτικές του συνθήκες ενόψει και των τυχόν αναγκών της εκπαίδευσής του.

Το ανήλικο τέκνο, και αν ακόμη έχει περιουσία, έχει δικαίωμα διατροφής από τους γονείς του, εφόσον τα εισοδήματα της περιουσίας του ή το προϊόν της εργασίας του δεν αρκούν για τη διατροφή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1487

"Δεν έχει υποχρέωση διατροφής εκείνος που, ενόψει και των λοιπών υποχρεώσεών του, δεν είναι σε θέση να τη δώσει χωρίς να διακινδυνεύσει η δική του διατροφή. Ο κανόνας αυτός δεν ισχύει, όταν πρόκειται για τη διατροφή ανήλικου τέκνου από το γονέα του, εκτός αν αυτό μπορεί να στραφεί εναντίον άλλου υποχρέου ή αν μπορεί να διατραφεί από την περιουσία του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1488 - Σειρά των υποχρέων

"Υποχρέωση διατροφής έχουν πρώτα οι κατιόντες, κατά τη σειρά που καλούνται στην εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή, και ο καθένας τους ανάλογα με την κληρονομική του μερίδα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1489

"Αν δεν υπάρχουν κατιόντες, υποχρέωση διατροφής έχουν οι πλησιέστεροι ανιόντες, που ενέχονται σε ίσα μέρη αν είναι περισσότεροι στον ίδιο βαθμό.

Οι γονείς έχουν υποχρέωση να διατρέφουν το τέκνο τους από κοινού, ο καθένας ανάλογα με τις δυνάμεις του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1490

"Αν ένας από τους ανιόντες ή τους κατιόντες δεν είναι σε θέση να δώσει διατροφή, η υποχρέωση βαρύνει εκείνον που είναι υπόχρεος ύστερα από αυτόν. Το ίδιο ισχύει και όταν, για πραγματικούς ή νομικούς λόγους, είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής η δικαστική επιδίωξη στην ημεδαπή εναντίον εκείνου που έχει την υποχρέωση.

Στην περίπτωση που καταβάλλει τη διατροφή, αντί για τον αμέσως υπόχρεο, άλλο πρόσωπο, αυτό υποκαθίσταται αυτοδικαίως στα δικαιώματα εκείνου που την έλαβε: 1. αν κατέβαλε τη διατροφή δυνάμει του δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου· 2. αν πρόκειται για το κράτος ή νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου ή κοινωφελές ίδρυμα που ανέλαβε τη διατροφή του δικαιούχου ανηλίκου στη θέση του υπόχρεου συγγενή του· 3. αν πρόκειται για ιδιώτες, στους οποίους ανατέθηκε η επιμέλεια του προσώπου του δικαιούχου ανηλίκου, σύμφωνα με τα άρθρα 1513, 1514, 1532, 1533 και 1535· 4. αν ο δικαιούχος της διατροφής είναι ανήλικος και τη διατροφή κατέβαλε, στη θέση του υπόχρεου γονέα του, ο σύζυγος του τελευταίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1491

"Όταν το πρόσωπο είναι έγγαμο, η υποχρέωση των κατιόντων και των ανιόντων του να το διατρέφουν υπάρχει μόνο αν ο σύζυγός του, ενόψει των λοιπών υποχρεώσεών του, δεν είναι σε θέση να του παρέχει την οφειλόμενη διατροφή χωρίς να κινδυνεύει η δική του διατροφή ή αν, για πραγματικούς ή νομικούς λόγους, είναι αδύνατη ή ιδιαίτερα δυσχερής η δικαστική επιδίωξη εναντίον του στην ημεδαπή. Το ίδιο ισχύει και για τον διαζευγμένο, όταν ο πρώην σύζυγός του έχει απέναντί του υποχρέωση διατροφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1492 - Σειρά των δικαιούχων

"Όταν αυτοί που έχουν δικαίωμα διατροφής απέναντι σε ορισμένο πρόσωπο είναι περισσότεροι και ο υπόχρεος δεν επαρκεί να τη δώσει σε όλους, προτεραιότητα έχουν οι κατιόντες κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής. Αν οι περισσότεροι δικαιούχοι είναι ανιόντες, έχουν προτεραιότητα οι πλησιέστεροι. Ο σύζυγος, ως προς το δικαίωμα διατροφής, συμπορεύεται με τους ανήλικους κατιόντες και προηγείται από τους λοιπούς κατιόντες ή άλλους συγγενείς. Το ίδιο ισχύει και για τον διαζευγμένο, εφόσον αυτός έχει δικαίωμα διατροφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1493 - Μέτρο και περιεχόμενο της διατροφής

"Το μέτρο διατροφής προσδιορίζεται με βάση τις ανάγκες του δικαιούχου, όπως αυτές προκύπτουν από τις συνθήκες της ζωής του (ανάλογη διατροφή). Η διατροφή περιλαμβάνει όλα όσα είναι αναγκαία για τη συντήρηση του δικαιούχου και επί πλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευσή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1494 - Μεταβολή των όρων

"Αν, αφότου εκδόθηκε η απόφαση που προσδιορίζει τη διατροφή, μεταβλήθηκαν οι όροι της διατροφής, το δικαστήριο μπορεί να μεταρρυθμίσει την απόφασή του ή και να διατάξει την παύση της διατροφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1495 - Ελαττωμένη διατροφή

"Οι κατιόντες και οι ανιόντες δικαιούνται μόνο τη στοιχειώδη διατροφή, που περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη συντήρησή, αν υπέπεσαν απέναντι στον υπόχρεο διατροφής σε παράπτωμα που δικαιολογεί την αποκλήρωσή τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1496 - Χρόνος και τρόπος καταβολής

"Η διατροφή προκαταβάλλεται σε χρήμα κάθε μήνα. Αν συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει στον υπόχρεο την καταβολή με άλλον τρόπο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1497

"Οι γονείς που οφείλουν διατροφή σε ανήλικο άγαμο τέκνο τους έχουν δικαίωμα να ορίσουν τον τρόπο και τα χρονικά διαστήματα που θα προκαταβάλλεται η διατροφή. Αν το ζήτησε το τέκνο, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, εφόσον συντρέχουν ιδιαίτεροι λόγοι".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1498

"Διατροφή για το παρελθόν δεν οφείλεται παρά μόνο από την υπερημερία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1499 - Παραίτηση

"Παραίτηση από τη διατροφή για το μέλλον δεν ισχύει. Η προκαταβολή της διατροφής απαλλάσσει τον υπόχρεο μόνο για το διάστημα που ορίζεται στα άρθρα 1496 και 1497".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1500 - Απόσβεση

"Η αξίωση διατροφής παύει με το θάνατο του δικαιούχου ή του υποχρέου, εκτός αν αφορά παρελθόντα χρόνο ή δόσεις απαιτητές κατά το χρόνο του θανάτου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1501 - Δικαστική συμπαράσταση

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 25 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1502 - Προσωρινή επιδίκαση διατροφής

"Σε περίπτωση όπου ένα τέκνο έχει γεννηθεί χωρίς γάμο της μητέρας του και η πατρότητά του είναι πολύ πιθανή, εφόσον η μητέρα του βρίσκεται σε απορία, το δικαστήριο μπορεί, ακόμη και πριν ασκηθεί η αγωγή για την αναγνώρισή του, να διατάξει ως ασφαλιστικό μέτρο την προκαταβολή από τον πατέρα στο τέκνο, κάθε μήνα, εύλογου ποσού έναντι της οφειλόμενης σ' αυτό διατροφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1503 - Δαπάνες τοκετού και διατροφής τής άγαμης μητέρας

"Σε περίπτωση όπου ένα τέκνο γεννήθηκε χωρίς γάμο της μητέρας του, το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτησή της, να καταδικάσει τον πατέρα που αναγνωρίστηκε δικαστικώς, ακόμη και αν το τέκνο γεννήθηκε νεκρό: 1. στην καταβολή των δαπανών του τοκετού 2. σε διατροφή της μητέρας, εφόσον αυτή αδυνατεί να διατρέψει τον εαυτό της, επί δύο μήνες πριν από τον τοκετό και τέσσερις ύστερα από αυτόν, ή, αν συντρέχουν ειδικές περιστάσεις, το πολύ επί ένα έτος.

Η αξίωση της μητέρας δεν παύει με το θάνατο του πατέρα και παραγράφεται όταν περάσουν τρία έτη από τον τοκετό. Αξίωση αποζημίωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες, δεν αποκλείεται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1504 - Διατροφή μεταξύ αδελφών

"Ο αδελφός ή η αδελφή μπορούν, αν το δικαστήριο το κρίνει εύλογο, να υποχρεωθούν να δίνουν διατροφή σε αδελφό ή αδελφή, αν αυτός που τη ζητεί αδυνατεί να διατρέψει τον εαυτό του για ιδιαίτερους λόγους και ιδίως εξαιτίας της ηλικίας του, βαριάς ασθένειας ή αναπηρίας. Η διατροφή περιλαμβάνει τα απολύτως αναγκαία για τη ζωή και επιπλέον τα έξοδα για την ανατροφή, καθώς και την επαγγελματική και την εν γένει εκπαίδευση.

Οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου του άρθρου 1487, καθώς και των άρθρων 1494, 1496 και 1498 έως 1500 εφαρμόζονται και σ' αυτή την περίπτωση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΣΧΕΣΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ

Άρθρο 1505 - Επώνυμο των τέκνων

"Οι γονείς υποχρεούνται να έχουν προσδιορίσει το επώνυμο των τέκνων τους με κοινή αμετάκλητη δήλωσή τους. Η δήλωση γίνεται πριν από το γάμο, είτε σε συμβολαιογράφο είτε στο λειτουργό, ενώπιον του οποίου θα τελεσθεί ο γάμος. Ο λειτουργός οφείλει να ζητήσει τη σχετική δήλωση.

Το οριζόμενο επώνυμο, κοινό για όλα τα τέκνα, μπορεί να είναι είτε το επώνυμο του ενός από τους γονείς είτε συνδυασμός των επωνύμων τους, που όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερα από δύο επώνυμα.

Αν οι γονείς παραλείψουν να δηλώσουν το επώνυμο των τέκνων τους, σύμφωνα με τους όρους των προηγούμενων παραγράφων, τα τέκνα έχουν για επώνυμο το επώνυμο του πατέρα τους".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τα Κεφάλαια Όγδοο, Ένατο, Δέκατο, Ενδέκατο και Δωδέκατο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα που αναφέρονται στη συγγένεια (άρθρα 1463 και 1464), τη γνησιότητα του τέκνου (άρθρα 1465 έως 1475), τη διατροφή εκ του νόμου (άρθρα 1476 έως 1492), τις σχέσεις γονέων και τέκνων και την πατρική εξουσία (άρθρα 1493 έως 1529) και τα εξώγαμα τέκνα (άρθρα 1530 έως 1567) με το σύνολο των διατάξεών τους αντικαθίστανται από νέα κεφάλαια όγδοο, δέκατο και ενδέκατο με τους ακόλουθους τίτλους και αριθμούς άρθρων αντίστοιχα: α) Όγδοο Κεφάλαιο: Συγγένεια (άρθρα 1463 έως 1484), το οποίο στη συνέχεια τροποποιήθηκε με το Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327). β) Δέκατο Κεφάλαιο: Διατροφή από το νόμο (άρθρα 1485 έως 1504). γ) Ενδέκατο Κεφάλαιο: Σχέσεις γονέων και τέκνων (άρθρα 1505 έως 1541). Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983.

Άρθρο 1506 - Επώνυμο του τέκνου χωρίς γάμο των γονέων του

"Το τέκνο που γεννήθηκε χωρίς γάμο των γονέων του παίρνει το επώνυμο της μητέρας του. Ο σύζυγος της μητέρας μπορεί να δώσει στο τέκνο, με συμβολαιογραφικό έγγραφο, το επώνυμό του στη θέση του έως τότε επωνύμου του τέκνου ή επιπρόσθετα, αν συναινέσουν σ' αυτό, κατά τον ίδιο τύπο, η μητέρα και το τέκνο.

Σε περίπτωση επιγενόμενου γάμου των γονέων του τέκνου εφαρμόζονται ως προς το επώνυμό του, εφόσον αυτό είναι ανήλικο, οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

Αν γίνει αναγνώριση, εκούσια ή δικαστική, του ανήλικου τέκνου ή, αν αυτό είναι ανήλικο, οι γονείς του ή και ένας από αυτούς ή ο επίτροπός του δικαιούνται, μέσα σε προθεσμία ενός έτους από την ολοκλήρωση της αναγνώρισης, να προσθέσουν, με δήλωση στο ληξιαρχο, το πατρικό επώνυμο στο επώνυμο του τέκνο. Αν στη δήλωση προβαίνουν οι δύο γονείς από κοινού, μπορούν να προσδιορίσουν το νέο επώνυμο του τέκνου σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του προηγούμενου άρθρου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1507 - Αμοιβαία υποχρέωση

"Γονείς και τέκνα οφείλουν αμοιβαία μεταξύ τους βοήθεια, στήριξη και σεβασμό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1508 - Υποχρέωση για παροχή υπηρεσιών

"Το τέκνο, εφόσον αποτελεί μέλος του οίκου των γονέων του και ανατρέφεται ή διατρέφεται από αυτούς, υποχρεούται να παρέχει στους γονείς του, για τη διοίκηση του οίκου ή την άσκηση του επαγγέλματός τους, υπηρεσίες ανάλογες με τις δυνάμεις του και τις βιοτικές συνθήκες του ίδιου και της οικογένειάς του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1509 - Παροχές των γονέων προς τα τέκνα τους

"Η παροχή περιουσίας στο τέκνο από οποιονδήποτε γονέα του, είτε για τη δημιουργία ή τη διατήρηση οικονομικής ή οικογενειακής αυτοτέλειας, είτε για την έναρξη ή την εξακολούθηση επαγγέλματος, αποτελεί δωρεά μόνο ως προς το ποσόν που υπερβαίνει το μέτρο, το οποίο επιβάλλουν οι περιστάσεις. Η ευθύνη όμως απέναντι στο τέκνο, εκείνου που έκανε την παροχή, για πραγματικά ή νομικά ελαττώματα του πράγματος, κρίνεται πάντοτε κατά τις διατάξεις για την ευθύνη του δωρητή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1510 - Γονική μέριμνα

"Η μέριμνα για το ανήλικο τέκνο είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων (γονική μέριμνα), οι οποίοι την ασκούν από κοινού. Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.

Σε περίπτωση που η γονική μέριμνα παύει λόγω θανάτου, κήρυξης σε αφάνεια ή έκπτωσης του ενός γονέα, η γονική μέριμνα ανήκει αποκλειστικά στον άλλο.

Αν ο ένας από τους γονείς αδυνατεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα για πραγματικούς λόγους ή γιατί είναι ανίκανος ή περιορισμένα ικανός για δικαιοπραξία, την ασκεί μόνος ο άλλος γονέας. Η επιμέλεια όμως του προσώπου του τέκνου ασκείται και από τον ανήλικο γονέα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1511

"Κάθε απόφαση των γονέων σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του τέκνου.

Στο συμφέρον του τέκνου πρέπει να αποβλέπει και η απόφαση του δικαστηρίου, όταν, κατά τις διατάξεις του νόμου, το δικαστήριο αποφασίζει σχετικά με την ανάθεση της γονικής μέριμνας ή με τον τρόπο της άσκησης της. Η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει επίσης να σέβεται την ισότητα μεταξύ των γονέων και να μην κάνει διακρίσεις εξαιτίας του φύλου, της φυλής, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή όποιων άλλων πεποιθήσεων, της ιθαγένειας, της εθνικής ή κοινωνικής προέλευσης ή της περιουσίας.

Ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα, εφόσον η απόφαση αφορά τα συμφέροντά του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1512 - Σε περίπτωση διαφωνίας

"Αν οι γονείς διαφωνούν κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, και το συμφέρον του τέκνου επιβάλλει να ληφθεί απόφαση, αποφασίζει το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1513 - Διαζύγιο ή ακύρωση του γάμου

"Στις περιπτώσεις διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου και εφόσον ζουν και οι δύο γονείς, η άσκηση της γονικής μέριμνας ρυθμίζεται από το δικαστήριο. Η άσκηση της γονικής μέριμνας μπορεί να ανατεθεί στον έναν από τους γονείς ή, αν αυτοί συμφωνούν ορίζοντας συγχρόνως τον τόπο διαμονής του τέκνου, στους δύο από κοινού. Το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά, ιδίως να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων ή να την αναθέσει σε τρίτον.

Για τη λήψη της απόφασής του το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του τους έως τότε δεσμούς του τέκνου με τους γονείς και τους αδελφούς του, καθώς και τις τυχόν συμφωνίες που έκαναν οι γονείς του τέκνου σχετικά με την επιμέλεια και τη διοίκηση της περιουσίας του.

Ο γονέας, στον οποίο δεν έχει ανατεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας, έχει το δικαίωμα να ζητάει από τον άλλο πληροφορίες για το πρόσωπο και την περιουσία του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1514 - Διακοπή της συμβίωσης

"Οι διατάξεις του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις όπου υπάρχει διακοπή της συμβίωσης των συζύγων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1515 - Τέκνα χωρίς γάμο των γονέων τους

"Η γονική μέριμνα του ανήλικου τέκνου που γεννήθηκε και παραμένει χωρίς γάμο των γονέων του ανήκει στη μητέρα του. Σε περίπτωση αναγνώρισής του, αποκτά γονική μέριμνα και ο πατέρας, που όμως την ασκεί αν έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αν αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους.

Με αίτηση του πατέρα το δικαστήριο μπορεί και σε κάθε άλλη περίπτωση, και ιδίως αν συμφωνεί η μητέρα, να αναθέσει και σ' αυτόν την άσκηση της γονικής μέριμνας ή μέρους αυτής, εφόσον αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου.

Σε περίπτωση δικαστικής αναγνώρισης, στην οποία αντιδίκησε ο πατέρας, αυτός δεν ασκεί γονική μέριμνα ούτε αναπληρώνει τη μητέρα στην άσκησης της. Το δικαστήριο μπορεί, αν το επιβάλλει το συμφέρον του τέκνου, να αποφασίσει διαφορετικά με αίτηση του πατέρα, εφόσον έπαυσε η γονική μέριμνα της μητέρας ή αυτή αδυνατεί να την ασκήσει για νομικούς ή πραγματικούς λόγους ή υπάρχει συμφωνία των γονέων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1516 - Πράξεις από τον ένα γονέα

"Ο καθένας από τους γονείς επιχειρεί και μόνος του πράξεις αναφερόμενες στην άσκηση της γονικής μέριμνας: 1. όταν πρόκειται για συνήθεις πράξεις επιμέλειας του προσώπου του τέκνου ή για την τρέχουσα διαχείριση της περιουσίας του ή για πράξεις που έχουν επείγοντα χαρακτήρα 2. όταν πρόκειται για τη λήψη δήλωσης της βούλησης που είναι απευθυντέα προς το τέκνο.

Στις περιπτώσεις διακοπής της συμβίωσης των γονέων, διαζυγίου ή ακύρωσης του γάμου τους, καθώς και όταν πρόκειται για τέκνο γεννημένο χωρίς γάμο των γονέων του, τις αξιώσεις διατροφής που έχει το τέκνο κατά του γονέα, ο οποίος δεν έχει την επιμέλεια του προσώπου του, μπορεί να τις ασκεί αυτός που έχει την επιμέλεια και, αν δεν την έχει κανείς, αυτός με τον οποίο διαμένει το τέκνο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1517 - Σύγκρουση συμφερόντων

"Αν τα συμφέροντα του τέκνου συγκρούονται με τα συμφέροντα του πατέρα του ή της μητέρας του, που ασκούν τη γονική μέριμνα, καθώς και των συζύγων ή των συγγενών τους εξ αίματος ή εξ αγχιστείας σε ευθεία γραμμή, διορίζεται ειδικός επίτροπος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1518 - Επιμέλεια του προσώπου

"Η επιμέλεια του προσώπου του τέκνου περιλαμβάνει ιδίως την ανατροφή, την επίβλεψη, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του, καθώς και τον προσδιορισμό του τόπου της διαμονής του.

Κατά την ανατροφή του τέκνου οι γονείς το ενισχύουν, χωρίς διάκριση φύλου, να αναπτύσσει υπεύθυνα και με κοινωνική συνείδηση την προσωπικότητά του. Η λήψη σωφρονιστικών μέτρων επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι παιδαγωγικώς αναγκαία και δεν θίγουν την αξιοπρέπεια του τέκνου.

Κατά τη μόρφωση και την επαγγελματική εκπαίδευση του τέκνου οι γονείς λαμβάνουν υπόψη τις ικανότητες και τις προσωπικές του κλίσεις. Γι' αυτό το σκοπό οφείλουν να συνεργάζονται με το σχολείο και, αν υπάρχει ανάγκη, να ζητούν τη συνδρομή αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών ή δημόσιων οργανισμών".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1519 - Δικαστική συμπαράσταση

(Παραλείπεται ως μη ισχύον).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 25 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1520 - Προσωπική επικοινωνία

"Ο γονέας με τον οποίο δεν διαμένει το τέκνο διατηρεί το δικαίωμα της προσωπικής επικοινωνίας με αυτό.

Οι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να εμποδίζουν την επικοινωνία του τέκνου με τους απώτερους ανιόντες του, εκτός αν υπάρχει σοβαρός λόγος.

Στις περιπτώσεις των προηγούμενων παραγράφων, τα σχετικά με την επικοινωνία κανονίζονται ειδικότερα από το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1521 - Περιουσία του τέκνου από διαθήκη ή δωρεά

"Η διοίκηση των γονέων δεν εκτείνεται και στα περιουσιακά στοιχεία που περιέχονται στο τέκνο από διάταξη τελευταίας βούλησης, ή από δωρεά με τον όρο να μην έχουν τη διοίκησή τους οι γονείς". Αν ο διαθέτης ή ο δωρητής δεν ορίσει το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτών των περιουσιακών στοιχείων, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο.

Αν στη διάταξη της τελευταίας βούλησης ή στη δωρεά ορίζεται να μην έχει τη διοίκηση ο ένας από τους γονείς, η διοίκηση ανήκει, σε περίπτωση αμφιβολίας, στον άλλο γονέα, ο οποίος και αντιπροσωπεύει το τέκνο μόνος του στις σχετικές δίκες ή δικαιοπραξίες".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Το εντός " " πρώτο εδάφιο της πρώτης παρ. τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 26 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1522

"Ο διαθέτης ή ο δωρητής μπορούν να ορίσουν τον τρόπο με τον οποίο θα διοικηθούν τα περιουσιακά στοιχεία που άφησαν ή έδωσαν στο τέκνο. Παρέκκλιση επιτρέπεται, στην περίπτωση της δωρεάς, εφόσον ο δωρητής συναινεί σ' αυτήν. Αν ο δωρητής δεν ζηεί ή αρνείται να συναινέσει ή η συναίνεσή του δεν είναι εφικτή, καθώς και στις περιπτώσεις των επιδόσεων με διάταξη τελευταίας βούλησης, η παρέκκλιση επιτρέπεται μόνο με άδεια του δικαστηρίου και εφόσον επιβάλλεται από το συμφέρον του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1523 - Διαχειριστικές πράξεις των γονέων. Απογραφή

"Οι γονείς οφείλουν να συντάσσουν απογραφή για κάθε περιουσία που περιέρχεται στο τέκνο και υπάγεται στη γονική τους διοίκηση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1524 - Δωρεές

"Οι γονείς δεν μπορούν να προβαίνουν σε δωρεές από την περιουσία του τέκνου. Εξαιρούνται οι δωρεές που επιβάλλονται από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1525 - Επωφελής τοποθέτηση των μετρητών

"Οι γονείς έχουν την υποχρέωση να κάνουν, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, παραγωγικά ή να τοποθετήσουν επωφελώς τα μετρητά χρήματα του τέκνου, των οποίων έχουν τη διοίκηση, αν δεν υπάρχει ανάγκη να τα κρατούν για να αντιμετωπίζουν δαπάνες. Το δικαστήριο μπορεί να διατάξει διαφορετική διάθεσή τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1526 - Διαχείριση με διατυπώσεις

"Οι γονείς δεν μπορούν, χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, να επιχειρήσουν στο όνομα του τέκνου τις πράξεις που απαγορεύονται και στον επίτροπο ανήλικου χωρίς άδεια του δικαστηρίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Το δεύτερο εδάφιο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 27 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1527

"Η κληρονομία που επάγεται στο ανήλικο τέκνο θεωρείται ότι γίνεται αποδεκτή πάντοτε με το ευεργέτημα της απογραφής, και το τέκνο, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1912, δεν εκπίπτει από το ευεργέτημα αυτό. Τρίτοι, που έχουν έννομο συμφέρον, μπορούν να αξιώσουν από το γονέα, ο οποίος έχει τη διοίκηση, να συντάξει απογραφή μέσα σε τέσσερις μήνες το βραδύτερο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1528 - Σχετική ακυρότητα

"Είναι άκυρες οι πράξεις των γονέων που γίνονται κατά παράβαση των άρθρων 1524 έως 1526. Την ακυρότητα προτείνουν ο πατέρας, η μητέρα, το τέκνο και οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1529 - Χρησιμοποίηση για τις ανάγκες του τέκνου

"Οι γονείς χρησιμοποιούν τα εισοδήματα από την περιουσία του τέκνου, την οποία διοικούν, για τη συντήρηση, τη μόρφωση και την εκπαίδευσή του. Μπορούν επίσης να τα χρησιμοποιήσουν και για τις ανάγκες της οικογένειας, στο μέτρο που αυτό κρίνεται εύλογο. Ό,τι περισσεύει περιέρχεται στην περιουσία του τέκνου.

Οι γονείς μπορούν επίσης, σε περιπτώσεις εξαιρετικής ανάγκης και με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 1526, να χρησιμοποιούν και το κεφάλαιο της περιουσίας του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1530 - Οι δαπάνες των γονέων

"Οι γονείς έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν τις δαπάνες που έκαναν για την επιμέλεια του προσώπου και τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου, αν από τις περιστάσεις είχαν δικαίωμα να τις θεωρήσουν αναγκαίες και δεν είναι από εκείνες που τους βαρύνουν".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1531 - Ευθύνη των γονέων

"Οι γονείς, κατά την άσκηση της γονικής μέριμνας, έχουν υποχρέωση να δείχνουν την επιμέλεια που δείχνουν και στις δικές τους υποθέσεις. Αν ζημία που προκλήθηκε οφείλεται σε παράβαση υποχρέωσης και των δύο γονέων, οι γονείς ευθύνονται εις ολόκληρον".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1532 - Συνέπειες κακής άσκησης

Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.

Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο ή, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή, ακόμη, και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή και να διορίσει επίτροπο.

"Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών."

Σχόλια: - Το εντός " " τρίτο εδάφιο προστέθηκε με το άρθρο 22 του ν. 3346/2005 (Α' 140/17.6.2005).*** Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Α' 232/24.10.2006), επί ασκήσεως σωματικής βίας σε βάρος ανηλικού, ως μέσου σωφρονισμού στο πλαίσιο της ανατροφής του, εφαρμόζεται το παρόν άρθρο.

Άρθρο 1533

"Η αφαίρεση του συνόλου της επιμέλειας του προσώπου του τέκνου και από τους δύο γονείς και η ανάθεσή της σε τρίτο διατάσσονται από το δικαστήριο μόνο όταν άλλα μέτρα έμειναν χωρίς αποτέλεσμα ή κρίνεται ότι δεν επαρκούν για να αποτρέψουν κίνδυνο της σωματικής, πνευματικής ή ψυχικής υγείας του τέκνου.

Το δικαστήριο ορίζει την έκταση της γονικής μέριμνας που παραχωρεί στον τρίτο, και τους όρους της άσκησής της".

"Το δικαστήριο αποφασίζει την ανάθεση της πραγματικής φροντίδας ή της επιμέλειας στον τρίτο κατά τη δεύτερη παράγραφο του προηγούμενου άρθρου ή την πρώτη παράγραφο του παρόντος, ύστερα από έλεγχο του ήθους, των βιοτικών συνθηκών και γενικά της καταλληλότητάς του, στηριζόμενο υποχρεωτικά σε βεβαίωση της κοινωνικής υπηρεσίας. Η ανάθεση γίνεται σε κατάλληλη οικογένεια, κατά προτίμηση συγγενική (ανάδοχη οικογένεια) και, αν αυτό δεν είναι δυνατό, σε κατάλληλο ίδρυμα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25). Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο της πρώτης παρ. καταργήθηκαν από 30.12.1996 με το άρθρο 29 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Η εντός " " τρίτη παράγραφος προστέθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 29 Ν. 2447/1996. Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174), τα οριζόμενα στη δεύτερη παρ. του άρθρου 1646 του ΑΚ και στην τρίτη παρ. του άρθρου 796 του ΚΠολΔ, ισχύουν και στην περίπτωση της τρίτης παρ. του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 1534

"Σε περίπτωση όπου υπάρχει κατεπείγουσα ανάγκη ιατρικής επέμβασης, για να αποτραπεί κίνδυνος ζωής ή υγείας του τέκνου, ο εισαγγελέας πρωτοδικών μπορεί, αν αρνούνται οι γονείς, να δώσει αυτός άμεσα την απαιτούμενη άδεια, ύστερα από αίτηση του αρμόδιου για τη θεραπεία γιατρού ή του διευθυντή της κλινικής όπου νοσηλεύεται το τέκνο ή οποιουδήποτε άλλου αρμόδιου υγειονομικού οργάνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1535 - Αφαίρεση με αίτηση των γονέων

"Το δικαστήριο αφαιρεί την άσκηση της γονικής μέριμνας ή μέρους της από τους δύο γονείς για σπουδαίο λόγο, αν το ζητήσουν οι ίδιοι, υποδεικνύοντας και το πρόσωπο που δέχεται να αναλάβει την αφαιρούμενη άσκηση. Με την απόφαση για την αφαίρεση, το δικαστήριο αναθέτει την αφαιρούμενη άσκηση στο υποδεικνυόμενο ή σε άλλο πρόσωπο, προσδιορίζοντας και τον τρόπο της άσκησής της. Όταν λείπει τέτοιος προσδιορισμός, εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις για την επιτροπεία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1536 - Μεταβολή των συνθηκών

"Αν από τότε που εκδόθηκε δικαστική απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα μεταβλήθηκαν οι συνθήκες, το δικαστήριο οφείλει, ύστερα από αίτηση ενός ή και των δύο γονέων, των πλησιέστερων συγγενών του τέκνου ή του εισαγγελέα, να προσαρμόσει την απόφασή του στις νέες συνθήκες ανακαλώντας ή μεταρρυθμίζοντάς την, σύμφωνα με το συμφέρον του τέκνου, και ιδίως να αποδώσει στους γονείς την άσκηση της γονικής μέριμνας που τους είχε αφαιρεθεί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1537 - Έκπτωση των γονέων

"Ο γονέας εκπίπτει από τη γονική μέριμνα αν καταδικάστηκε τελεσίδικα σε φυλάκιση τουλάχιστον ενός μηνός για αδίκημα που διέπραξε με δόλο και που αφορά τη ζωή, την υγεία και τα ήθη του τέκνου. Το δικαστήριο μπορεί, σ' αυτή την περίπτωση, εκτιμώντας τις περιστάσεις, να αφαιρέσει από το γονέα τη γονική μέριμνα και ως προς τα λοιπά τέκνα του, ύστερα από αίτηση του άλλου γονέα, των πλησιέστερων συγγενών ή του εισαγγελέα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1538 - Παύση της γονικής μέριμνας

"Η γονική μέριμνα παύει στο σύνολό της, ως προς τον ένα γονέα, αν αυτός εκπέσει σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο ή πεθάνει ή κηρυχθεί σε αφάνεια, και ως προς τους δύο γονείς αν το τέκνο ενηλικιωθεί ή πεθάνει ή κηρυχθεί σε αφάνεια".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1539 - Συνέπειες παύσης

"Αν έπαυσε η γονική μέριμνα ή το δικαίωμα των γονέων να διοικούν την περιουσία του τέκνου τους ή και μόνη η άσκησή τους, οι γονείς οφείλουν λογοδοσία ως προς το κεφάλαιο της περιουσίας του τέκνου και παράδοσή της. Το ίδιο ισχύει, αν έπαυσε η γονική μέριμνα ή το δικαίωμα διοίκησης της περιουσίας του τέκνου ή και μόνη η άσκησή τους, ως προς τον ένα μόνο από τους γονείς".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1540

"Αν έπαυσε η γονική μέριμνα ή η άσκησή της, ολικά ή μερικά, οι γονείς έχουν δικαίωμα να εξακολουθήσουν τις πράξεις που ανάγονται στην επιμέλεια του προσώπου ή τη διοίκηση της περιουσίας του τέκνου, ώσπου να πληροφορηθούν την παύση της. Οι τρίτοι όμως δεν δικαιούνται να επικαλεστούν αυτό το δικαίωμα των γονέων, αν γνώριζαν ή όφειλαν να γνωρίζουν την παύση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1541

"Αν η γονική μέριμνα έπαυσε με το θάνατο ή την αφάνεια του τέκνου, οι γονείς έχουν υποχρέωση να φροντίζουν τις υποθέσεις που δεν επιδέχονται αναβολή, ώσπου να μπορέσουν να τις φροντίσουν οι κληρονόμοι".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Άρθρο 1542 - Πότε επιτρέπεται

"Η υιοθεσία επιτρέπεται, με την εξαίρεση της περίπτωσης του άρθρου 1579, μόνο όταν αυτός που υιοθετείται είναι ανήλικος. Η υιοθεσία πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του υιοθετούμενου".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), Το Δέκατο Τρίτο Κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρεται στην υιοθεσία (άρθρα 1568 έως 1588), καταργείται στο σύνολό του και στη θέση των ήδη καταργημένων με το άρθρο 17 Ν. 1329/1983 άρθρων 1542 έως 1567 και των καταργούμενων με το άρθρο 1 Ν. 2557/1996 διατάξεων, τίθεται νέο Κεφάλαιο Δέκατο Τρίτο "ΥΙΟΘΕΣΙΑ" (άρθρα 1542 - 1588). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996.

Άρθρο 1543 - Ποιος μπορεί να υιοθετήσει

"Αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι ικανός για δικαιοπραξία, να έχει συμπληρώσει τα τριάντα χρόνια του και να μην έχει υπερβεί τα εξήντα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1544 - Διαφορά ηλικίας

"Αυτός που υιοθετεί ανήλικο πρέπει να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ, αλλά όχι και περισσότερο από πενήντα χρόνια. Ο περιορισμός της ηλικίας δεν ισχύει για εκείνον από τους συζύγους που επιθυμεί να υιοθετήσει τέκνο που υιοθετείται ή που έχει ήδη υιοθετηθεί από το σύζυγό του." Σε περίπτωση υιοθεσίας τέκνου του συζύγου, καθώς και αν συντρέχει σπουδαίος λόγος, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει την υιοθεσία και όταν υπάρχει διαφορά ηλικίας μικρότερη, αλλά όχι κάτω των δεκαπέντε ετών".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Το εντός " " πρώτο εδάφιο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 03.06.1999 με την παρ. 1 άρθρου 28 Ν. 2721/1999 (ΦΕΚ Α' 112).

Άρθρο 1545 - Υιοθεσία από περισσότερους

"Δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί το ίδιο πρόσωπο ταυτόχρονα από περισσότερους, εκτός αν αυτοί είναι σύζυγοι. Επίσης δεν επιτρέπεται η υιοθεσία προσώπου, που είναι ήδη υιοθετημένο από άλλον, όσο διαρκεί η υιοθεσία, εκτός αν πρόκειται για διαδοχική υιοθεσία του ίδιου προσώπου και από το σύζυγο αυτού που υιοθέτησε πρώτος".

"Σε περίπτωση υιοθεσίας και από τους δύο συζύγους, οι προϋποθέσεις οι οποίες τάσσονται από τα άρθρα 1543 και 1544, αρκεί να συντρέχουν στο πρόσωπο μόνο του ενός."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Η εντός " " δεύτερη παράγραφος προστέθηκε από 01.09.1997 με την παρ. 2 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174).

Άρθρο 1546 - Υιοθεσία από έγγαμο

"Ο έγγαμος δεν μπορεί να υιοθετήσει χωρίς τη συναίνεση του συζύγου του, η οποία παρέχεται αυτοπροσώπως με δήλωση στο δικαστήριο. Αν ο σύζυγος έχει τη συνήθη διαμονή του στην αλλοδαπή, η συναίνεσή του μπορεί να δοθεί και με δήλωση ενώπιον συμβολαιογράφου. Το δικαστήριο όμως μπορεί να επιτρέψει την υιοθεσία και χωρίς αυτή τη συναίνεση, αν η παροχή της είναι αδύνατη για νομικούς ή πραγματικούς λόγους ή αν εκκρεμεί ανάμεσα στους συζύγους δίκη διαζυγίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1547 - Υιοθεσία πολλών

"Επιτρέπεται να υιοθετηθούν, από το ίδιο πρόσωπο, περισσότεροι ανήλικοι με την ίδια πράξη ή διαδοχικά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1548

"Υιοθεσία υπό αίρεση ή προθεσμία δεν επιτρέπεται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1549 - Διαδικασία

"Η υιοθεσία τελείται με δικαστική απόφαση, ύστερα από αίτηση του υποψηφίου θετού γονέα. Αυτός που υιοθετεί συναινεί αυτοπροσώπως ενώπιον του δικαστηρίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1550 - Συναίνεση των γονέων ή του νόμιμου αντιπροσώπου

"Για να υιοθετηθεί ένας ανήλικος χρειάζεται να συναινέσουν ενώπιον του δικαστηρίου οι γονείς του ή ο ένας τους μόνο, αν ο άλλος έχει εκπέσει από τη γονική μέριμνα κατά το άρθρο 1537 ή η συναίνεσή του είναι αδύνατη γιατί έχει τεθεί σε στερητική δικαστική συμπαράσταση, που περιλαμβάνει και τη στέρηση της ικανότητας να συναινεί για την υιοθεσία του παιδιού του. Αν ο ανήλικος δεν έχει γονείς, συναινεί ενώπιον του δικαστηρίου ο επίτροπος, ύστερα από άδεια του εποπτικού συμβουλίου.

Η συναίνεση της προηγούμενης παραγράφου είναι, στην περίπτωση που ο ανήλικος προστατεύεται από αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή οργάνωση, έγκυρη και όταν αυτός που συναινεί δεν γνωρίζει το πρόσωπο του υποψηφίου θετού γονέα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1551 - Χρόνος της συναίνεσης

"Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία δεν επιτρέπεται να δοθεί προτού να συμπληρωθούν τρεις μήνες από τη γέννηση του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1552 - Δικαστική αναπλήρωση της συναίνεσης

"Η συναίνεση των γονέων για υιοθεσία του τέκνου τους αναπληρώνεται με απόφαση του δικαστηρίου:

α) αν οι γονείς είναι άγνωστοι ή το τέκνο είναι έκθετο,
β) αν και οι δύο γονείς έχουν εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή βρίσκονται σε καθεστώς στερητικής δικαστικής συμπαράστασης που τους αφαιρεί και την ικανότητα να συναινούν για την υιοθεσία του παιδιού τους,

γ) αν οι γονείς έχουν άγνωστη διαμονή,

δ) αν το τέκνο προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, έχει αφαιρεθεί από τους γονείς η άσκηση της επιμέλειας σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 1532 και 1533 και αυτοί αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν,

ε) αν το τέκνο έχει παραδοθεί με τη συναίνεση των γονέων σε οικογένεια για φροντίδα και ανατροφή με σκοπό την υιοθεσία και έχει ενταχθεί σ' αυτήν επί χρονικό διάστημα ενός τουλάχιστον έτους, οι δε γονείς εκ των υστέρων αρνούνται καταχρηστικά να συναινέσουν."

Με απόφαση του δικαστηρίου αναπληρώνεται και η συναίνεση του επιτρόπου για την υιοθεσία του ανηλίκου, εφόσον ο τελευταίος προστατεύεται από αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση και ο επίτροπος αρνείται καταχρηστικά να συναινέσει".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Η περίπτ. ε προστέθηκε από 29.05.2001 με την παρ. 1 άρθρου 25 Ν. 2915/2001 (ΦΕΚ Α' 109), εφαρμόζεται δε, σύμφωνα με την παρ. 2 του ίδιου άρθρου και νόμου, και σε υποθέσεις εκκρεμείς κατά την έναρξη της ισχύος της, εφόσον δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση.

Άρθρο 1553 - Ακρόαση των συγγενών

"Στις περιπτώσεις υπό στοιχεία β' έως δ' της πρώτης παραγράφου, καθώς και στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου, το δικαστήριο αποφασίζει, αφού ακούσει τους πλησιέστερους συγγενείς, αν η ακρόασή τους είναι εφικτή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1554 - Γενική εξουσιοδότηση

"Με την επιφύλαξη των διατάξεων των τριών προηγούμενων άρθρων, οι γονείς ή ο επίτροπος μπορούν να δίνουν, με δήλωσή τους ενώπιον του δικαστηρίου, στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία ή την αναγνωρισμένη κοινωνική οργάνωση, που περιθάλπουν τον ανήλικο, γενική εξουσιοδότηση να κινούν τη διαδικασία μελλοντικής υιοθεσίας του ανήλικου από πρόσωπο ή από ζεύγος συζύγων που θα επιλέγονται ελεύθερα από την κοινωνική υπηρεσία ή την οργάνωση. Η εξουσιοδότηση αυτή μπορεί να ανακαλείται από τους γονείς ή τον επίτροπο, επίσης με δήλωσή τους προς το δικαστήριο, που θα πρέπει να κοινοποιείται στην υπηρεσία ή την οργάνωση το αργότερο έως την κατάθεση, από αυτές στο δικαστήριο, της αίτησης για υιοθεσία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1555 - Συναίνεση του ανηλίκου

"Ενώπιον του δικαστηρίου συναινεί αυτοπροσώπως και ο ανήλικος που υιοθετείται, εφόσον έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, εκτός αν βρίσκεται σε κατάσταση ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του.

Σε κάθε περίπτωση το δικαστήριο, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, οφείλει να ακούει και τη δική του γνώμη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1556 - Ακρόαση των τέκνων αυτού που υιοθετεί

"Όταν αυτός που υιοθετεί έχει ήδη τέκνα, το δικαστήριο, ανάλογα με την ωριμότητά τους, οφείλει να ακούει και τη δική τους γνώμη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1557 - Κοινωνική έρευνα

"Πριν από την τέλεση της υιοθεσίας διεξάγεται από την κοινωνική υπηρεσία ή άλλη υπηρεσία ή κοινωνική οργάνωση, αναγνωρισμένη ότι ειδικεύεται στις υιοθεσίες, επισταμένη κοινωνική έρευνα και κατατίθεται εμπρόθεσμα στο δικαστήριο, σύμφωνα με τα οριζόμενα ειδικότερα στο νόμο, σχετική έκθεση για το αν, με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν, η συγκεκριμένη υιοθεσία συμφέρει ή όχι τον υιοθετούμενο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1558

"Το δικαστήριο απαγγέλλει την υιοθεσία, εφόσον συντρέχουν οι όροι του νόμου και αφού διαπιστώσει, συνεκτιμώντας και την έκθεση του προηγούμενου άρθρου, ότι, εν όψει της προσωπικότητας, της υγείας και της οικογενειακής και περιουσιακής κατάστασης εκείνου που υιοθετεί και του υιοθετούμενου, καθώς και της αμοιβαίας ικανότητάς τους προσαρμογής, η υιοθεσία συμφέρει τον υιοθετούμενο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1559 - Μυστικότητα της υιοθεσίας

"Η υιοθεσία ανηλίκων τηρείται μυστική. Στις περιπτώσεις της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1550, καθώς και του άρθρου 1552, η μυστικότητα ισχύει και έναντι των φυσικών γονέων.

Το θετό τέκνο έχει, μετά την ενηλικίωσή του, το δικαίωμα να πληροφορείται πλήρως από τους θετούς γονείς και από κάθε αρμόδια αρχή τα στοιχεία των φυσικών γονέων του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1560 - Έναρξη αποτελεσμάτων

"Τα αποτελέσματα της δικαστικής απόφασης για την υιοθεσία αρχίζουν, αφότου αυτή γίνει τελεσίδικη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1561 - Ένταξη στην οικογένεια του θετού γονέα

"Με την υιοθεσία διακόπτεται κάθε δεσμός του ανηλίκου με τη φυσική του οικογένεια, με εξαίρεση τις ρυθμίσεις περί κληυμάτων γάμου των άρθρων 1356 και 1357 και ο ανήλικος εντάσσεται πλήρως στην οικογένεια του θετού γονέα του. Έναντι του θετού γονέα και των συγγενών του ο ανήλικος έχει όλα τα

δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τέκνου γεννημένου σε γάμο. Το ίδιο ισχύει και για τους κατιόντες του θετού τέκνου. Σε περίπτωση ταυτόχρονης ή διαδοχικής υιοθεσίας περισσότερων, δημιουργείται μεταξύ τους συγγένεια όμοια με αυτήν που υπάρχει μεταξύ αδελφών".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1562

"Όταν ο ένας σύζυγος υιοθετεί το τέκνο του άλλου, οι δεσμοί του υιοθετούμενου με το φυσικό γονέα του και τους συγγενείς του δεν διακόπτονται. Κατά τα λοιπά η υιοθεσία παράγει όλα τα αποτελέσματα υιοθεσίας που γίνεται και από τους δύο συζύγους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1563 - Επώνυμο του θετού τέκνου

"Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονέα. Έχει όμως δικαίωμα, όταν ενηλικιωθεί, να προσθέσει και το πριν από την υιοθεσία επώνυμό του. Αν το τελευταίο αυτό ή το επώνυμο του θετού γονέα αποτελείται από δύο επώνυμα, χρησιμοποιείται για το σχηματισμό του σύνθετου επωνύμου του θετού τέκνου το πρώτο από αυτά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1564

"Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας από συζύγους ή υιοθεσίας από τον ένα σύζυγο του τέκνου του άλλου, ισχύει και για το θετό τέκνο η δήλωση που τυχόν έκαναν οι σύζυγοι σχετικά με το επώνυμο των τέκνων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο πρώτων παραγράφων του άρθρου 1505. Αν δεν έχει γίνει παρόμοια δήλωση, μπορεί να γίνει στο ληξιαρχο ταυτόχρονα με την καταχώριση της υιοθεσίας στα οικεία ληξιαρχικά βιβλία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1565 - Προσθήκη και άλλου κύριου ονόματος

"Το δικαστήριο μπορεί, με την απόφασή του περί υιοθεσίας, να επιτρέψει στον υποψήφιο θετό γονέα, ύστερα από αίτησή του, να προσθέσει στο κύριο όνομα του θετού τέκνου και άλλο όνομα. Αν το θετό τέκνο έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, είναι απαραίτητη, για τη χορήγηση της άδειας του δικαστηρίου, η συναίνεση και του ίδιου. Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1555 εφαρμόζεται και εδώ".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1566 - Γονική μέριμνα

"Αφότου συντελεσθεί η υιοθεσία, τη γονική μέριμνα των φυσικών γονέων ή την επιτροπεία, υπό την οποία τυχόν τελούσε το θετό τέκνο, αντικαθιστά αυτοδικαίως η γονική μέριμνα των θετών γονέων. Οι φυσικοί γονείς δεν έχουν ούτε δικαίωμα επικοινωνίας με το θετό τέκνο. Αν ένας από τους συζύγους υιοθετήσει το τέκνο του άλλου, τη γονική μέριμνα έχουν από κοινού και οι δύο σύζυγοι".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1567 - Διαζύγιο, ακύρωση του γάμου ή διακοπή της συμβίωσης των θετών γονέων

"Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας ανηλίκου από συζύγους, αν ακολουθήσει διαζύγιο, ακύρωση του γάμου ή διακοπή της συμβίωσής τους, έχουν ανάλογη εφαρμογή, σχετικά με την άσκηση της γονικής μέριμνας, τα άρθρα 1513 και 1514. Όταν όμως πρόκειται για υιοθεσία του τέκνου του άλλου συζύγου, η άσκηση της γονικής μέριμνας ανήκει αποκλειστικά στο φυσικό γονέα του ανηλίκου, εκτός αν το δικαστήριο αποφασίσει διαφορετικά λόγω συνδρομής σπουδαίου λόγου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1568 - Συνέπειες παύσης της γονικής μέριμνας

"Αν κατά τη διάρκεια της ανηλικότητας του τέκνου η γονική μέριμνα του θετού ή των θετών γονέων έπαυσε για οποιονδήποτε λόγο, δεν επανέρχεται στους εξ αίματος γονείς. Σ' αυτή την περίπτωση έχουν εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1569 - Προσβολή της υιοθεσίας

"Η υιοθεσία προσβάλλεται μόνο με την άσκηση των προβλεπόμενων ένδικων μέσων ή βοηθημάτων κατά της σχετικής δικαστικής απόφασης, αν δεν συνέτρεξαν οι όροι του νόμου ή αν η συναίνεση ενός

από τα πρόσωπα που σύμφωνα με το νόμο ήταν αρμόδια να συναινέσουν υπήρξε άκυρη για οποιονδήποτε λόγο ή δόθηκε υπό την επήρεια πλάνης ως προς την ταυτότητα του προσώπου του θετού γονέα ή του θετού τέκνου, απάτης ως προς ουσιαστικά ή περιστατικά ή παράνομης ή ανήθικης απειλής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1570 - Ποιοί έχουν δικαίωμα να προσβάλουν

"Δικαίωμα να προσβάλουν την υιοθεσία για έναν από τους λόγους του προηγούμενου άρθρου έχουν, αν μεν υπήρξαν διάδικοι στη δίκη, με το ένδικο μέσο της έφεσης και, αν όχι, με τριτανακοπή: 1. Στις περιπτώσεις μη συνδρομής των όρων του νόμου, οποιοσδήποτε έχει έννομο συμφέρον ή ο εισαγγελέας. 2. Στις περιπτώσεις έλλειψης έγκυρης συναίνεσης, καθώς και όταν αυτή υπήρξε προϊόν πλάνης, απάτης ή απειλής, αυτός του οποίου λείπει η έγκυρη συναίνεση ή ο οποίος πλανήθηκε, εξαπατήθηκε ή απειλήθηκε, όχι όμως και οι κληρονόμοι τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1571 - Λύση με δικαστική απόφαση

"Αν ο θετός γονέας εκπέσει από τη γονική μέριμνα ή αν του αφαιρεθεί η άσκηση της για έναν από τους λόγους του άρθρου 1532, καθώς και αν συντρέχει λόγος αποκλήρωσης του θετού τέκνου για μια από τις περιπτώσεις 1, 2 και 3 του άρθρου 1840, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον οι συνέπειες αυτές κρίνονται ανεπαρκείς, να διατάσσει, λόγω της βαρύτητας της περίπτωσης ακόμη και τη λύση της υιοθεσίας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1572

"Η απόφαση του προηγούμενου άρθρου λαμβάνεται ύστερα από αγωγή του θετού τέκνου που συμπλήρωσε το δωδέκατο έτος της ηλικίας του και, αν δεν το συμπλήρωσε, του ειδικού επιτρόπου του, ή του θετού γονέα ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1573 - Συναινετική λύση

"Όταν ο θετός γονέας και το θετό τέκνο, μετά την ενηλικίωσή του, συμφωνούν να λυθεί η υιοθεσία, μπορούν να το ζητήσουν από το δικαστήριο με κοινή αίτησή τους που δικάζεται κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας.

Για να λυθεί η υιοθεσία, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, πρέπει να έχει διαρκέσει τουλάχιστον ένα χρόνο πριν από την κατάθεση της αίτησης και η συμφωνία των μερών να δηλωθεί στο δικαστήριο αυτοπροσώπως σε δύο συνεδριάσεις που να απέχουν μεταξύ τους τουλάχιστον έξι μήνες. Εφόσον από την πρώτη συνεδρίαση πέρασαν δύο χρόνια, η δήλωση της συμφωνίας παύει να ισχύει".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1574

"Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας ανηλίκου από συζύγους, η υιοθεσία μπορεί να λύνεται, σύμφωνα με τα άρθρα 1571 έως 1573, και μόνο ως προς τον ένα σύζυγο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1575 - Αποτελέσματα της λύσης

"Με την αμετάκλητη δικαστική απόφαση που λύνει την υιοθεσία, η υιοθεσία αίρεται για το μέλλον, παύει η σχέση συγγένειας του θετού τέκνου και των κατόντων του με αυτόν που το υιοθέτησε και τους έως τότε συγγενείς του και αναβιώνουν οι δεσμοί με τη φυσική οικογένεια. Το δικαστήριο όμως μπορεί να αναθέτει, σ' αυτή την περίπτωση, την άσκηση της γονικής μέριμνας του θετού τέκνου, εφόσον είναι ανήλικο, σε τρίτον, αν το επιβάλλει το συμφέρον του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1576 - Αυτοδικαίη λύση

"Η υιοθεσία λύεται αυτοδικαίως και αίρεται αναδρομικά η σχέση που απορρέει από αυτήν, αν τέλεσαν γάμο, κατά παράβαση του νόμου, ο θετός γονέας με το θετό τέκνο. Αν ο γάμος ακυρώθηκε, διατηρούνται από τη σχέση υιοθεσίας μόνο τα περιουσιακά δικαιώματα του θετού τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1577 - Το επώνυμο μετά τη λύση

"Με τη λύση της υιοθεσίας για οποιονδήποτε από τους λόγους των προηγούμενων άρθρων, παύει το δικαίωμα του θετού τέκνου να φέρει το επώνυμο του θετού γονέα, εκτός αν το δικαστήριο, εκτιμώντας την ύπαρξη δικαιολογημένου συμφέροντος του τέκνου, αποφασίσει, με αίτησή του, διαφορετικά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1578

"Σε περίπτωση κοινής υιοθεσίας από συζύγους ή υιοθεσίας, από σύζυγο, του τέκνου του συζύγου του, η λύση της υιοθεσίας ως προς τον έναν από τους συζύγους δεν συνεπάγεται αλλαγή του επωνύμου, το οποίο απέκτησε το θετό τέκνο δυνάμει του άρθρου 1564".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1578 Α - Ανασύσταση υιοθεσίας

"Σε περίπτωση δικαστικής λύσης της υιοθεσίας, αν εκλείψει ο λόγος της λύσης ή ακολουθήσει συγγνώμη του υπαιτίου της λύσης, είναι δυνατή η ανασύσταση της υιοθεσίας με εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1542 έως 1559. Στην περίπτωση αυτή η ηλικία υιοθετούντος και υιοθετουμένου δεν λαμβάνεται υπόψη. Τα αποτελέσματα της ανασύστασης της υιοθεσίας επέρχονται από την τελεσιδικία, χωρίς αναδρομική ενέργεια."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο προστέθηκε με την παρ. 3 άρθρου 25 Ν. 2915/2001 (ΦΕΚ Α' 109). Σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου και νόμου, το παρόν εφαρμόζεται και στις υιοθεσίες που έχουν λυθεί πριν από την ισχύ του ν. 2915/2001.

Άρθρο 1579 - Υιοθεσία ενηλίκου

"Η υιοθεσία ενηλίκου επιτρέπεται μόνο όταν ο υιοθετούμενος είναι συγγενής ως και τον τέταρτο βαθμό εξ αίματος ή εξ αγχιστείας αυτού που υιοθετεί."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 5 άρθρου 25 Ν. 2915/2001 (ΦΕΚ Α' 109).

Άρθρο 1580 - Ανάλογη εφαρμογή

"Στην υιοθεσία ενηλίκου έχουν ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις που ισχύουν για την υιοθεσία ανηλίκου, εφόσον δεν θεσπίζεται διαφορετική ρύθμιση από τις διατάξεις που ακολουθούν".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1581 - Κοινή αίτηση υιοθετούντος και υιοθετουμένου

"Η υιοθεσία ενηλίκου απαγγέλλεται από το δικαστήριο, ύστερα από κοινή αίτηση αυτού που υιοθετεί και εκείνου που υιοθετείται. Αν ο υιοθετούμενος είναι ανίκανος για δικαιοπραξία, τη σχετική αίτηση υποβάλλει ο νόμιμος αντιπρόσωπός του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1582 - Περιορισμοί ως προς την ηλικία

"Αυτός που υιοθετεί πρέπει να έχει συμπληρώσει τουλάχιστον το τεσσαρακοστό έτος της ηλικίας του και να είναι μεγαλύτερος από τον υιοθετούμενο τουλάχιστον κατά δεκαοκτώ χρόνια".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1583 - Υιοθεσία εγγάμου

"Ο έγγαμος ενήλικος δεν μπορεί να υιοθετηθεί χωρίς τη συναίνεση του συζύγου του, που παρέχεται με αυτοπρόσωπη δήλωση στο δικαστήριο. Το δεύτερο εδάφιο του άρθρου 1546 έχει ανάλογη εφαρμογή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1584 - Αποτελέσματα

"Από την τέλεση της υιοθεσίας, το θετό τέκνο και οι κατιόντες του που γεννήθηκαν μετά την υιοθεσία έχουν θέση κοινού τέκνου και κοινών κατιόντων και των δύο συζύγων. Ο δεσμός του θετού τέκνου με τον άλλο φυσικό γονέα του και τους συγγενείς του διατηρείται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1585

"Με την υιοθεσία του άρθρου 1579 δεν παράγεται καμιά σχέση συγγένειας μεταξύ του θετού τέκνου και των συγγενών εκείνου που υιοθέτησε και αντίστροφα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1586 - Επώνυμο του θετού τέκνου

"Το θετό τέκνο παίρνει το επώνυμο του θετού γονέα του, στο οποίο έχει το δικαίωμα να προσθέσει και το πριν από την υιοθεσία επώνυμό του. Αν το τελευταίο αυτό ή το επώνυμο του θετού γονέα αποτελείται από δύο επώνυμα, χρησιμοποιείται για το σχηματισμό του σύνθετου επωνύμου του θετού τέκνου το πρώτο από αυτά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1587

"Στην υποχρέωση για τη διατροφή του θετού τέκνου, εκείνος που υιοθέτησε προηγείται από τους εξ αίματος συγγενείς του τέκνου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1588 - Λύση της υιοθεσίας

"Η υιοθεσία ενηλίκου λύεται με δικαστική απόφαση, ύστερα από αγωγή του θετού γονέα ή του θετού τέκνου, αν συντρέχει παράπτωμα που δικαιολογεί την αποκλήρωση ή που συνιστά λόγο αχαριστίας του θετού τέκνου απέναντι σ' αυτόν που το υιοθέτησε κατά τους όρους του άρθρου 505".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 1 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Άρθρο 1589 - Ποιοί τελούν υπό επιτροπεία

"Ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία όταν κανένας γονέας δεν έχει ή δεν μπορεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα, όταν το δικαστήριο διορίσει επίτροπο κατά τα άρθρα 1532 και 1535 ή αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας σε τρίτον κατά τα άρθρα 1513 και 1514, καθώς και όταν συντρέχουν οι περιπτώσεις των άρθρων 1660 και 1661".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), το Δέκατο Τέταρτο Κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρεται στην επιτροπεία ανηλίκων (άρθρα 1589 έως 1665), καταργείται στο σύνολό του και στη θέση του τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Τέταρτο "Επιτροπεία ανηλίκου" (άρθρα 1589 - 1654) και Δέκατο Πέμπτο "Αναδοχή ανηλίκου" (άρθρα 1655 - 1665). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996.

Άρθρο 1590 - Όργανα της επιτροπείας

"Όργανα της επιτροπείας είναι το δικαστήριο, ο επίτροπος και το εποπτικό συμβούλιο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1591 - Αρμοδιότητα του δικαστηρίου

"Το δικαστήριο διατάσσει, ύστερα από αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως, την επιτροπεία, διορίζει τον επίτροπο και ορίζει τα σχετικά με την οργάνωση και τη λειτουργία της, σύμφωνα με το νόμο.

Οι δημόσιοι ή οι δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελείς και τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που συνεπάγεται το διορισμό επιτρόπου αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Την ίδια υποχρέωση έχουν και οι συγγενείς εξ αίματος του ανηλίκου έως τον τρίτο βαθμό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1592 - Διορισμός επιτρόπου

"Ο επίτροπος διορίζεται πάντοτε από το δικαστήριο (δοτή επιτροπεία). Επίτροπος διορίζεται κατά προτίμηση ένα από τα ακόλουθα πρόσωπα, με τη σειρά που αναφέρονται:

1. Ο ανήλικος σύζυγος του ανηλίκου
2. Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ορίστηκε με διαθήκη ή με δήλωση στον ειρηνοδίκη ή σε συμβολαιογράφο από όποιον ασκούσε τη γονική μέριμνα κατά το χρόνο της δήλωσης και κατά το θάνατό του
3. Το κατά την κρίση του δικαστηρίου καταλληλότερο πρόσωπο με προτίμηση προς τους πλησιέστερους συγγενείς του ανηλίκου. Δεν διορίζεται επίτροπος αυτός που πρέπει να προτιμηθεί κατά το προηγούμενο εδάφιο, αν συντρέχει ένας από τους λόγους του άρθρου 1595, αν ο ίδιος αποποιείται την επιτροπεία ή αν αυτό επιβάλλεται από το συμφέρον του ανηλίκου.

Έως το διορισμό του επιτρόπου έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 1601 και 1602".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1593 - Στοιχεία που συνεκτιμά το δικαστήριο

" Το δικαστήριο κατά το διορισμό του επιτρόπου, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, συνεκτιμά υποχρεωτικά και την έρευνα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας και αποφασίζει, αφού ακούσει, αν αυτό είναι δυνατόν, τους πλησιέστερους συγγενείς του ανηλίκου, καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο, το οποίο μπορεί κατά την κρίση του να το διαφωτίσει".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1594 - Κανόνας ο ένας επίτροπος

"Το δικαστήριο διορίζει για τον ανήλικο έναν επίτροπο, εκτός αν ιδιαίτεροι λόγοι που αναφέρονται στο συμφέρον του ανηλίκου επιβάλλουν το διορισμό περισσότερων (συνεπίτροποι). Ένας μόνο επίτροπος διορίζεται και αν ακόμη είναι περισσότερα τα ανήλικα τέκνα των ίδιων γονέων. Όταν όμως συγκροούνται μεταξύ τους τα συμφέροντα των ανήλικων αδελφών, διορίζεται διαφορετικός επίτροπος για κάθε ανήλικο που έχει αντίθετο συμφέρον ή, αν η αντίθεση περιορίζεται σε ορισμένα θέματα ή είναι προσωρινή, ειδικός επίτροπος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1595 - Λόγοι αποκλεισμού

"Δεν διορίζεται επίτροπος:

1. Αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα
2. ο ενήλικος, για τον οποίο έχει διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, σύμφωνα με το άρθρο 1672
3. όποιος αποκλείστηκε από την επιτροπεία με διάταξη τελευταίας βούλησης εκείνου που δικαιούται να υποδείξει το πρόσωπο του επιτρόπου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1596 - Συνέπειες διορισμού προσώπου που αποκλείεται

"Ο διορισμός προσώπου που εμπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου άρθρου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Σε περίπτωση διορισμού προσώπου που εμπίπτει σε μια από τις δύο άλλες περιπτώσεις του ίδιου άρθρου, το δικαστήριο οφείλει να ανακαλεί το διορισμό και αυτεπαγγέλτως. Οστόσο γίνει η ανάκληση, ο διορισμός παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1597 - Διορισμός υπό όρους

"Το δικαστήριο μπορεί, εκτιμώντας το συμφέρον του ανηλίκου, να επιφυλαχθεί, όταν διορίζει επίτροπο, να τον αντικαταστήσει για την περίπτωση που θα συνέβαινε ή δεν θα συνέβαινε ένα συγκεκριμένο γεγονός".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1598 - Γνωστοποίηση του διορισμού

"Η απόφαση για το διορισμό του επιτρόπου καταχωρίζεται σε ειδικό δημόσιο βιβλίο, που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου, και επιδίδεται στον επίτροπο και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία με την επιμέλεια του δικαστηρίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1599 - Δικαίωμα αποποίησης ή παραίτησης

"Ο διοριζόμενος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί το διορισμό, εκτός αν έχει διοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 1600. Έχει επίσης το δικαίωμα να παραιτείται, μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, εφόσον συντρέχει σπουδαίος λόγος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1600 - Αδυναμία διορισμού

"Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διοριστεί επίτροπος, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1592, η επιτροπεία του ανηλικού ανατίθεται σε ίδρυμα ή σωματείο που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1601 - Ενέργειες σε επείγουσες περιπτώσεις. Προσωρινός επίτροπος

"Αν για οποιονδήποτε λόγο δεν διορίστηκε ακόμα ο επίτροπος ή αυτός που έχει διοριστεί εμποδίζεται να εκπληρώσει τα καθήκοντά του, αποποιείται το διορισμό του ή παραιτείται, ο προϊστάμενος της κοινωνικής υπηρεσίας παίρνει σε επείγουσες περιπτώσεις αυτεπαγγέλτως όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία του προσώπου και της περιουσίας του ανηλικού. Αν υπάρχει επείγουσα ανάγκη να εκπροσωπηθεί ο ανήλικος σε συγκεκριμένη δικαιοπραξία ή δίκη, το δικαστήριο με προσωρινή διαταγή του διορίζει, με αίτηση των συγγενών ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινό επίτροπο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1602 - Υποχρέωση των συγγενών

"Όσπου επιληφθεί, στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, η κοινωνική υπηρεσία, οι συγγενείς του ανηλικού έως τον τρίτο βαθμό εξ αίματος οφείλουν, σε περίπτωση ανάγκης, να μεριμνούν για το πρόσωπό του και τη συντήρηση της περιουσίας του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1603 - Αρμοδιότητες του επιτρόπου εν γένει

"Στον επίτροπο ανήκουν, υπό τους όρους των διατάξεων που ακολουθούν, το καθήκον και το δικαίωμα να επιμελείται του προσώπου του ανηλικού, να διοικεί την περιουσία του και να τον εκπροσωπεί σε κάθε δικαιοπραξία ή δίκη που αφορά το πρόσωπο ή την περιουσία του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1604 - Περισσότεροι επίτροποι

"Όταν το δικαστήριο έχει διορίσει για το ίδιο πρόσωπο περισσότερους επιτρόπους, αυτοί, αν δεν ορίστηκε διαφορετικά, ασκούν τις αρμοδιότητές τους από κοινού".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1605 - Διαφωνία περισσότερων επιτρόπων

"Για κάθε διαφωνία των περισσότερων επιτρόπων αποφασίζει το εποπτικό συμβούλιο. Με αίτηση του επιτρόπου που διαφωνεί ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει διαφορετικά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1606 - Επιμέλεια του προσώπου

"Για την επιμέλεια του προσώπου του ανηλικού εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 1518. Στην περίπτωση περισσότερων επιτρόπων, ο επίτροπος που δεν έχει την επιμέλεια, καθώς και κάθε συγγενής εξ αίματος έως τον τρίτο βαθμό, δικαιούνται να αναφέρονται σχετικά με την επιμέλεια στο εποπτικό συμβούλιο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1607 - Διαβίωση του ανηλικού σε τρίτους

"Ο επίτροπος μπορεί, με την άδεια του δικαστηρίου, ύστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, να εμπιστεύεται τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλικού σε κατάλληλη οικογένεια (ανάδοχη οικογένεια) και, αν δεν βρίσκεται τέτοια οικογένεια, σε κατάλληλο ίδρυμα. Αν το εποπτικό συμβούλιο αρνείται να γνωμοδοτήσει ή γνωμοδοτεί αρνητικά, το δικαστήριο μπορεί να αποφασίζει σχετικά και με μόνη την αίτηση του επιτρόπου.

Το δικαστήριο μπορεί, και χωρίς αίτηση του επιτρόπου, να εμπιστευθεί τη διαβίωση και την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου σε οικογένεια ή σε ίδρυμα, είτε αυτεπαγγέλτως είτε με αίτηση του αρμόδιου εισαγγελέα ή οποιουδήποτε άλλου έχει έννομο συμφέρον, μετά γνώμη του εποπτικού συμβουλίου, αν η σωματική αγωγή ή η πνευματική ανάπτυξη του ανηλίκου δεν προάγονται με τις φροντίδες του επιτρόπου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1608

"Η κατά το προηγούμενο άρθρο ανάθεση γίνεται ύστερα από έρευνα της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας για το ήθος, τις βιοτικές συνθήκες και την εν γένει καταλληλότητα της οικογένειας ή του ιδρύματος. Η σχετική έκθεση συνεκτιμάται από το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1609 - Εισαγωγή σε ειδικά ιδρύματα

"Όταν η κατάσταση του ανηλίκου από την άποψη της σωματικής, της ψυχικής ή της πνευματικής του ανάπτυξης επιβάλλει την εισαγωγή του σε ειδικό ίδρυμα ή κατάσταση, απαιτείται άδεια του δικαστηρίου, που παρέχεται ύστερα από αίτηση του επιτρόπου και γνώμη του εποπτικού συμβουλίου ή και αυτεπαγγέλτως με πρόταση του τελευταίου. Για την απόφασή του το δικαστήριο συνεκτιμά γνωμάτευση ειδικού επιστήμονα, καθώς και έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας, ιδίως ως προς την καταλληλότητα του ιδρύματος ή του καταστήματος. Το εποπτικό συμβούλιο και η κοινωνική υπηρεσία παρακολουθούν την κατάσταση του ανηλίκου, όσο αυτός παραμένει στο ίδρυμα ή στο κατάστημα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1610 - Πρόσθετες εγγυήσεις για τον ανήλικο

"Η απόφαση του δικαστηρίου για την εισαγωγή του ανηλίκου σε ειδικό ίδρυμα ή κατάσταση ισχύει για έξι μήνες. Η ισχύς της μπορεί να παρατείνεται για έξι μήνες κάθε φορά. Η απόφαση μπορεί να ανακαλείται οποτεδήποτε, αν εκλείψουν οι λόγοι που επέβαλαν τη λήψη αυτού του μέτρου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1611 - Διοίκηση της περιουσίας. Σύνταξη απογραφής

"Ο επίτροπος οφείλει να συντάσσει παρουσία εκπροσώπου του εποπτικού συμβουλίου απογραφή της περιουσίας που υπάρχει ή που περιέχεται στον ανήλικο μετά το διορισμό και που υπάγεται στη διοίκηση του επιτρόπου. Στη σύνταξη της απογραφής καλείται να παραστεί, αν είναι τούτο δυνατόν, και ο ανήλικος που συμπλήρωσε το 14ο έτος της ηλικίας του. Αντίγραφο της απογραφής επιδίδεται στο εποπτικό συμβούλιο και στην κοινωνική υπηρεσία.

Ο επίτροπος μπορεί και, ύστερα από παραγγελία του εποπτικού συμβουλίου, οφείλει να ζητήσει τη σύνταξη δικαστικής απογραφής".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1612 - Προσδιορισμός της ετήσιας δαπάνης του ανηλίκου

"Κατά την έναρξη της επιτροπείας ο επίτροπος οφείλει να προκαλέσει απόφαση του εποπτικού συμβουλίου, που να ορίζει κατά προσέγγιση την ετήσια δαπάνη για την επιμέλεια του προσώπου και τη διοίκηση της περιουσίας του ανηλίκου. Το δικαστήριο με αίτηση του επιτρόπου ή και αυτεπαγγέλτως μπορεί να αποφασίζει διαφορετικά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1613 - Μετρητά χρήματα του ανηλίκου

"Αν στην περιουσία του ανηλίκου υπάρχουν ή περιέλθουν κατά τη διάρκεια της επιτροπείας μετρητά χρήματα, ο επίτροπος οφείλει χωρίς καθυστέρηση να χρησιμοποιήσει παραγωγικά ή να τοποθετήσει κατά τρόπον επωφελή το ποσό που απομένει μετά την αφαίρεση της ετήσιας δαπάνης. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η τοποθέτηση των χρημάτων προσδιορίζεται από τον επίτροπο και εγκρίνεται από το εποπτικό συμβούλιο. Αν το εποπτικό συμβούλιο αρνείται την έγκριση, αποφασίζει το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1614 - Τίτλοι και πολύτιμα αντικείμενα

"Ο επίτροπος οφείλει να τοποθετεί στο όνομα του ανηλίκου σε ασφαλή τράπεζα ή σε άλλο κατάλληλο πιστωτικό ίδρυμα τα δημόσια χρεόγραφα, τις ομολογίες ή τις μετοχές ανώνυμων εταιρειών, τα πολύτιμα αντικείμενα ή τα μεγάλης σημασίας έγγραφα που υπάρχουν στην περιουσία του ανηλίκου. Το εποπτικό συμβούλιο οφείλει να ενεργεί περιοδικούς ελέγχους, όταν το κρίνει σκόπιμο και οπωσδήποτε μια φορά το έτος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1615 - Διαχειριστική εξουσία του επιτρόπου

"Ο επίτροπος, όπου ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ενεργεί ως προς την περιουσία του ανηλίκου κάθε πράξη τακτικής διαχείρισης, ιδίως την πληρωμή χρεών και την είσπραξη απαιτήσεων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1616 - Διοίκηση της περιουσίας που παραχωρήθηκε με διαχειριστικούς όρους

"Ο επίτροπος οφείλει να διοικεί την περιουσία που παραχωρήθηκε στον ανήλικο με χαριστική πράξη εν ζωή ή που περιήλθε σ' αυτόν με διαθήκη, σύμφωνα με τους όρους που έθεσε ο δωρητής ή ο διαθέτης. Το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει παρέκκλιση από αυτούς τους όρους, αν το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου.

Αν ο δωρητής ή ο διαθέτης ορίσουν να μην έχει τη διοίκηση της περιουσίας που παραχώρησαν ο επίτροπος και δεν όρισαν το πρόσωπο που θα έχει τη διοίκηση αυτής της περιουσίας, το δικαστήριο διορίζει ειδικό επίτροπο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1617 - Χαριστικές πράξεις

"Ο επίτροπος δεν δικαιούται να καταρτίζει δικαιοπραξίες με χαριστική αιτία σε βάρος της περιουσίας του ανηλίκου. Εξαιρούνται με την επιφύλαξη των διατυπώσεων της πρώτης παραγράφου του άρθρου 1624, οι χαριστικές δικαιοπραξίες που επιβάλλονται από ιδιαίτερο ηθικό καθήκον ή από λόγους ευπρέπειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1618 - Ιδιόχρηση περιουσίας του ανηλίκου

"Ο επίτροπος δεν δικαιούται να χρησιμοποιεί για δικό του λογαριασμό την περιουσία του ανηλίκου και ιδίως μετρητά χρήματά του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1619 - Πράξεις που απαιτούν την άδεια του εποπτικού συμβουλίου

"Με μόνη την άδεια του εποπτικού συμβουλίου ο επίτροπος δικαιούται στο όνομα του ανηλίκου: 1. να εκμισθώνει ή να μισθώνει ακίνητα· 2. να συνάπτει σύμβαση με αντικείμενο την παροχή της εργασίας του ανηλίκου ή σύμβαση μαθητείας· 3. να επιχειρεί και κάθε άλλη πράξη που υπερβαίνει τα όρια της τακτικής διαχείρισης, εφόσον αυτή δεν εμπίπτει στα άρθρα 1623, 1624 και 1625".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1620

"Άδεια του εποπτικού συμβουλίου απαιτείται και για να χορηγήσει ο επίτροπος στον ανήλικο τη γενική συναίνεση του άρθρου 136, καθώς και τη συναίνεσή του να ασκήσει επάγγελμα".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1621 - Διεξαγωγή δικών

"Ο επίτροπος έχει, με μόνη την άδεια του εποπτικού συμβουλίου, το δικαίωμα να ασκεί στο όνομα του ανηλίκου εμπράγματα αγωγή για ακίνητο ή άλλη αγωγή με αντικείμενο που λόγω ποσού υπάγεται στην αρμοδιότητα του πολυμελούς πρωτοδικείου ή αγωγή που αφορά την προσωπική κατάσταση. Το ίδιο ισχύει και για την αγωγή του ανηλίκου για διανομή κοινού πράγματος. Η έλλειψη της άδειας εξετάζεται από το δικαστήριο και αυτεπαγγέλτως.

Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται και για την παραίτηση από αγωγή που έχει ασκηθεί.

Μέτρα που λαμβάνονται προσωρινά από τον επίτροπο για την εξασφάλιση των συμφερόντων του ανηλίκου σε επείγουσες περιπτώσεις εξαιρούνται από τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1622

"Σε περίπτωση άρνησης του εποπτικού συμβουλίου να χορηγή την άδεια των τριών προηγούμενων άρθρων, αποφασίζει το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1623 - Γενική άδεια

"Υστερα από γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου, το δικαστήριο μπορεί να παρέχει στον επίτροπο γενική άδεια να επιχειρεί απεριορίστως τις πράξεις που εμπίπτουν στο άρθρο 1619, εφόσον κρίνει ότι η άδεια αυτή είναι αναγκαία ή ωφέλιμη για τη διοίκηση της περιουσίας του ανηλίκου και ιδίως για την εκμετάλλευση επιχείρησής του. Με τον ίδιο τρόπο και τις ίδιες προϋποθέσεις μπορεί να δοθεί στον επίτροπο γενική άδεια να δανείζεται στο όνομα του ανηλίκου, να αναδέχεται ξένο χρέος και να παρέχει εγγύηση για χάρη της εκμετάλλευσης επιχείρησής του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1624 - Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου

"Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανηλίκου:

1. να διαθέτει την περιουσία του ανηλίκου συνολικά ή κατά ένα μέρος της·
2. να εκποιεί ή να αποκτά με αντάλλαγμα ακίνητο ή εμπράγματο δικαίωμα σε ξένο ακίνητο·
3. να εκχωρεί απαίτηση που έχει αντικείμενο τη μεταβίβαση ακινήτου στον ανήλικο·
4. να εκποιεί τους τίτλους και τα πολύτιμα αντικείμενα του άρθρου 1614·
5. να επιχειρεί οποιοδήποτε έργο σε ακίνητο του ανηλίκου που η δαπάνη του υπερβαίνει το όριο της τρίτης παραγράφου του παρόντος άρθρου·
6. να εκποιεί εμπορική, βιομηχανική ή άλλη επιχείρηση που περιλαμβάνεται στην περιουσία του ανηλίκου, να αποφασίζει τη διάλυση και την εκκαθάρισή της, καθώς και να ιδρύει νέα επιχείρηση·
7. να εκμισθώνει ακίνητο του ανηλίκου για χρόνο που υπερβαίνει τα εννέα έτη·
8. να δανείζει ή να δανείζεται·
9. να παραιτείται από ασφάλεια για απαίτηση του ανηλίκου ή να ελαττώνει μια τέτοια ασφάλεια·
10. να συνάπτει συμβιβασμό ή συμφωνία περί διαιτησίας για αντικείμενο που η αξία του υπερβαίνει το όριο της τρίτης παραγράφου του παρόντος·
11. να εγγυάται ή να αναδέχεται από επαχθή αιτία ξένο χρέος, με την επιφύλαξη του δεύτερου εδαφίου του άρθρου 1623. Οι παραπάνω διατυπώσεις, όταν αφορούν διαθέσεις, απαιτούνται και για τις σχετικές υποσχετικές συμβάσεις.

Η άδεια του δικαστηρίου μπορεί να δίνεται υπό όρους.

Το όριο πέρα από το οποίο δεν μπορεί ο επίτροπος να επιχειρεί τις πράξεις αριθμ. 5 και 10 της πρώτης παραγράφου του παρόντος ισούται με το ποσό της ετήσιας δαπάνης του ανηλίκου που έχει προσδιοριστεί σύμφωνα με το άρθρο 1612".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1625 - Κληρονομία ή κληροδοσία που επάγεται στον ανήλικο

"Ο επίτροπος, χωρίς τη γνωμοδότηση του εποπτικού συμβουλίου και την άδεια του δικαστηρίου, δεν έχει το δικαίωμα στο όνομα του ανηλίκου: 1. να αποποιείται κληρονομία ή να παραιτείται από τη νόμιμη μοίρα κληρονομίας που επάγεται στον ανήλικο· 2. να αποδέχεται κληροδοσία ή δωρεά που συνεπάγεται βάρη· 3. να αποποιείται κληροδοσία που περιέρχεται στον ανήλικο.

Όσον αφορά την αποδοχή κληρονομίας, η οποία επάγεται στον ανήλικο, έχει ανάλογη εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 1527".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1626 - Λογοδοσία

"Ο επίτροπος οφείλει να λογοδοτεί στο εποπτικό συμβούλιο κάθε χρόνο. Το εποπτικό συμβούλιο μπορεί να καθορίζει τη λογοδοσία σε αραιότερα διαστήματα, πάντως όχι μεγαλύτερα από μια πενταετία, αν οι περιστάσεις δεν δικαιολογούν την ετήσια λογοδοσία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1627 - Ανικανότητα εκπροσώπησης

"Ο επίτροπος δεν μπορεί να εκπροσωπήσει τον ανήλικο σε δικαιοπραξίες και σε δίκες, όπου τα συμφέροντα του ανηλίκου συγκρούονται με τα δικά του ή του συζύγου του ή των συγγενών του, σε ευθεία γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας απεριορίστα και σε πλάγια γραμμή εξ αίματος έως το δεύτερο βαθμό".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1628 - Διορισμός ειδικού επιτρόπου

"Στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση κωλύματος, το δικαστήριο διορίζει, με αίτηση του επιτρόπου ή και αυτεπαγγέλτως, ειδικό επίτροπο. Όταν ο ειδικός επίτροπος διορίζεται για να αναπληρώσει τον επίτροπο προσωρινά σε όλα τα έργα του λόγω κωλύματός του, το δικαστήριο μπορεί να ορίσει και τη διάρκεια της ειδικής επιτροπείας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1629

"Κάθε φορά που προβλέπεται από το νόμο ο διορισμός ειδικού επιτρόπου, ισχύουν, ως προς τη διαδικασία του διορισμού, τις αρμοδιότητες και την εν γένει δράση του, οι διατάξεις για την επιτροπεία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1630 - Άκυρες πράξεις

"Κάθε πράξη του επιτρόπου που επιχειρήθηκε χωρίς τις διατυπώσεις που τάσσει ο νόμος είναι άκυρη. Την ακυρότητα προτείνουν ο επίτροπος, ο ανήλικος και οι καθολικοί ή ειδικοί διάδοχοί του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1631 - Αμοιβή και αποκατάσταση δαπανών

"Το δικαστήριο μπορεί, κατά τις περιστάσεις, να ορίζει, ύστερα από σχετική αίτηση και τη γνώμη του εποπτικού συμβουλίου, αμοιβή για την απασχόληση του επιτρόπου, ανάλογη με τους κόπους του και το μέγεθος της περιουσίας που διαχειρίζεται. Αν η περιουσία αυτή δεν επαρκεί για να καταβληθεί στον επίτροπο αμοιβή ανάλογη με την έκταση της απασχόλησής του ή αν δεν υπάρχει καθόλου περιουσία και το δικαστήριο κρίνει ότι πρέπει, λόγω των ειδικών περιστάσεων, να καταβληθεί αμοιβή, η αμοιβή την οποία καθορίζει καταβάλλεται στον επίτροπο από το δημόσιο ταμείο, όπως ορίζει ο νόμος.

Ο επίτροπος δικαιούται να απαιτήσει να του καταβληθεί κάθε δαπάνη που είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή της επιτροπείας, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εντολή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1632 - Ευθύνη του επιτρόπου

"Ο επίτροπος ευθύνεται για κάθε ζημία του ανηλίκου από ππαίσμα του κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Αν έχουν διοριστεί περισσότεροι επίτροποι, είναι συνυπεύθυνοι εις ολόκληρον, εκτός αν έχουν διοριστεί με χωριστό κύκλο ενέργειας ο καθένας και ενεργούν αυτοτελώς".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1633 - Απαλλαγή από περιορισμούς

"Ο γονέας που δικαιούται να υποδείξει επίτροπο με διαθήκη του ή με δήλωση στον ειρηνοδίκη ή σε συμβολαιογράφο, μπορεί να απαλλάσσει τον επίτροπο από τους περιορισμούς των άρθρων 1613 και 1614. Η απαλλαγή αυτή δεν ισχύει, αν το δικαστήριο κρίνει ότι θέτει σε κίνδυνο τα συμφέροντα του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1634 - Εποπτικό συμβούλιο. Πώς συγκροτείται

"Συγχρόνως με το διορισμό του επιτρόπου το δικαστήριο οφείλει να διορίσει και το εποπτικό συμβούλιο. Το εποπτικό συμβούλιο, αποτελούμενο από τρία έως πέντε μέλη, συγκροτείται από συγγενείς του ανηλίκου ή φίλους των γονέων του. Με την ίδια απόφασή του το δικαστήριο ορίζει πρόεδρο του εποπτικού συμβουλίου ένα από τα μέλη του.

Το δικαστήριο μπορεί, αν κρίνει ότι το επιβάλλει το συμφέρον του ανηλίκου, ιδίως γιατί δεν υπάρχουν κατάλληλοι συγγενείς ή φίλοι ή συντρέχει άλλος σπουδαίος λόγος, να διορίσει ως μέλος του εποπτικού συμβουλίου και ένα όργανο της κοινωνικής υπηρεσίας ή να αναθέσει σε εξαιρετικές περιπτώσεις αποκλειστικά σ' αυτό τα έργα του εποπτικού συμβουλίου.

Το άρθρο 1593 έχει ανάλογη εφαρμογή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1635

"Όταν ως επίτροπος, προσωρινός ή οριστικός, ενεργεί η κοινωνική υπηρεσία, καθώς και όταν δεν προβλέπεται ή δεν έχει συγκροτηθεί ακόμη εποπτικό συμβούλιο, τα έργα του εποπτικού συμβουλίου ασκεί ο ειρηνοδίκης. Το ίδιο ισχύει και όταν διορίζεται από το δικαστήριο ειδικός επίτροπος, σύμφωνα με τα άρθρα 1517 και 1521".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1636 - Ποιοι αποκλείονται από μέλη

"Δεν επιτρέπεται να διορισθούν μέλη του εποπτικού συμβουλίου: 1. ο επίτροπος του ανηλικού· 2. αυτοί που δεν επιτρέπεται να διοριστούν επίτροποι, σύμφωνα με το άρθρο 1595".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1637 - Συνεδριάσεις

"Το εποπτικό συμβούλιο συνεδριάζει κάθε φορά που το συγκαλεί ο πρόεδρος του. Ο πρόεδρος οφείλει να το συγκαλέσει, αν το ζητήσουν ένα από τα μέλη του ή ο επίτροπος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1638 - Προσωρινό κώλυμα και αντικατάσταση

"Σε κάθε περίπτωση που το συμφέρον κάποιου μέλους του εποπτικού συμβουλίου, του συζύγου του ή συγγενούς του σε ευθεία γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας απερίοριστα και σε πλάγια γραμμή εξ αίματος έως το δεύτερο βαθμό είναι αντίθετο προς το συμφέρον του ανηλικού, καθώς και σε κάθε άλλη περίπτωση όπου συντρέχει σπουδαίος λόγος, το δικαστήριο διορίζει αντικαταστάτη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1639 - Διάρκεια της θητείας

"Η θητεία των μελών του εποπτικού συμβουλίου διαρκεί όσο διαρκεί η επιτροπεία και λήγει για τους ίδιους λόγους που λήγει και η θητεία του επιτρόπου. Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου παύονται από το δικαστήριο και αντικαθίστανται, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1640 - Ευθύνη του προέδρου και των μελών

"Με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των δημόσιων υπαλλήλων, όσον αφορά τα μέλη που είναι όργανα της κοινωνικής υπηρεσίας, ο πρόεδρος και τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου ευθύνονται όπως ο επίτροπος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1641 - Αποζημίωση των μελών

"Τα μέλη του εποπτικού συμβουλίου δικαιούνται να αποζημιώνονται για κάθε δαπάνη τους, στην οποία υποβλήθηκαν για την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις διατάξεις για την εντολή. Αν η περιουσία του ανηλικού δεν επαρκεί ή δεν υπάρχει καθόλου περιουσία, έχει ανάλογη εφαρμογή για την καταβολή των δαπανών το άρθρο 1631".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1642 - Αρμοδιότητες

"Το εποπτικό συμβούλιο, εκτός από τις αρμοδιότητες που του ανατίθενται με ειδικές διατάξεις, εποπτεύει γενικότερα το σύνολο της δράσης του επιτρόπου. Σε περίπτωση που ο επίτροπος διαφωνεί με τις αποφάσεις του, αποφασίζει το δικαστήριο με αίτηση του επιτρόπου, όποιου άλλου έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1643 - Έλεγχος των λογαριασμών

"Το εποπτικό συμβούλιο ελέγχει τους λογαριασμούς που του υποβάλλει ο επίτροπος. Κατά τη λογοδοσία του επιτρόπου, σύμφωνα με το άρθρο 1626, καλείται να παραστεί, αν είναι δυνατόν, και ο ανήλικος που έχει συμπληρώσει το 12ο έτος της ηλικίας του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1644 - Αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων

"Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης και εφόσον το εποπτικό συμβούλιο δεν μπορεί για οποιονδήποτε λόγο να συνεδριάσει, ο πρόεδρος αποφασίζει μόνος. Κακή χρήση αυτής της εξουσίας δεν θίγει το κύρος της πράξης που επιχειρείται, αλλά επισύρει τις συνέπειες των άρθρων 1639 και 1640.

Αν, στην περίπτωση της προηγούμενης παραγράφου, ο πρόεδρος του εποπτικού συμβουλίου κωλύεται ή αμελεί να πάρει τα επιβαλλόμενα μέτρα, αποφασίζει ο προϊστάμενος της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1645 - Σύμπραξη της κοινωνικής υπηρεσίας

"Η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία επικουρεί το εποπτικό συμβούλιο στο έργο του, παρέχοντας σ' αυτό, όταν το ζητεί, πληροφορίες σχετικές με τον τρόπο που εκπληρώνει τα καθήκοντά του ο επίτροπος, καθώς και τις διαπιστώσεις της για την εν γένει προσωπική κατάσταση του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1646

"Η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία οφείλει να αναγγέλλει στο δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση κάθε περίπτωση που καθιστά αναγκαία την αυτεπάγγελτη ενέργειά του υπέρ ανηλίκου, να διαβιβάζει σ' αυτό κάθε χρήσιμο στοιχείο και πληροφορία και να υποβάλλει σχετικές προτάσεις.

Όπου στις διατάξεις αυτού του Κεφαλαίου απαιτείται, για την απόφαση του δικαστηρίου, έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας, ο γραμματέας του ειδοποιεί έγκαιρα την κοινωνική υπηρεσία να υποβάλει τη σχετική έκθεση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174), τα οριζόμενα στην δεύτερη παρ. του παρόντος άρθρου ισχύουν και στις περιπτώσεις της τρίτης παρ. άρθρου 1533, του τρίτου εδαφίου άρθρου 1664 και του άρθρου 1674 του ΑΚ, καθώς και στην περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παρ. 2 άρθρου 681Γ του ΚΠολΔ.

Άρθρο 1647 - Ακρόαση του ανηλίκου

"Πριν από κάθε απόφαση οποιουδήποτε οργάνου της επιτροπείας, αυτό οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει και τη δική του γνώμη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1648 - Κριτήριο το συμφέρον του ανηλίκου

"Κάθε απόφαση οποιουδήποτε οργάνου της επιτροπείας πρέπει να αποβλέπει στο συμφέρον του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1649 - Λήξη της επιτροπείας

"Η επιτροπεία λήγει με την ενηλικίωση του ανηλίκου ή το θάνατό του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1650 - Αυτοδίκαιη παύση του επιτρόπου

"Το λειτουργήμα του επιτρόπου παύει αυτοδικαίως, αν αυτός, μετά την έναρξη της επιτροπείας, χάσει εν όλω ή εν μέρει τη δικαιοπρακτική του ικανότητα ή τεθεί υπό προσωρινό δικαστικό συμπαράστατη. Επίσης, αν κηρυχθεί σε αφάνεια ή αν διαταχθεί δικαστική επιμέλεια των υποθέσεών του, σύμφωνα με το άρθρο 1689".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1651 - Παύση με δικαστική απόφαση

"Το δικαστήριο παύει, με αίτηση του εποπτικού συμβουλίου ή και αυτεπαγγέλτως, τον επίτροπο, όταν συντρέχει σπουδαίος λόγος, ιδίως αν κρίνει ότι η συνέχιση της επιτροπείας του μπορεί να θέσει σε κίνδυνο, λόγω παραμέλησης των καθηκόντων του ή για άλλο λόγο, τα συμφέροντα του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1652 - Απόδοση της περιουσίας και τελική λογοδοσία

"Ο επίτροπος μετά το τέλος της επιτροπείας του έχει υποχρέωση να παραδώσει την περιουσία που διοίκησε και να λογοδοτήσει για την όλη διοίκησή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1653 - Παραγραφή

"Κάθε αξίωση κατά του επιτρόπου σχετική με τη διοίκησή του παραγράφεται πέντε χρόνια μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου. Από την παραγραφή αυτή εξαιρείται το κατάλοιπο από τη λογοδοσία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1654 - Πράξεις με τα τη λήξη

"Για το χρόνο μετά τη λήξη της επιτροπείας ή την παύση του επιτρόπου έχουν ανάλογη εφαρμογή τα άρθρα 1540 και 1541".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΑΝΑΔΟΧΗ ΑΝΗΛΙΚΟΥ

Άρθρο 1655 - Διατήρηση των σχέσεων με τη φυσική οικογένεια ή τον επίτροπο

"Όταν τρίτοι έχουν την πραγματική φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου, γιατί τους την ανέθεσαν είτε οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος είτε το δικαστήριο (ανάδοχοι γονείς ή ανάδοχη οικογένεια), οι έννομες σχέσεις μεταξύ του ανηλίκου και της φυσικής του οικογένειας ή του επιτρόπου και ιδίως οι αρμοδιότητες από τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία παραμένουν αμετάβλητες, εφόσον δεν ορίζεται στο νόμο διαφορετικά".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), το Δέκατο Τέταρτο Κεφάλαιο του Τέταρτου Βιβλίου του Αστικού Κώδικα, που αναφέρεται στην επιτροπεία ανηλίκων (άρθρα 1589 έως 1665), καταργείται στο σύνολό του και στη θέση του τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Τέταρτο "Επιτροπεία ανηλίκου" (άρθρα 1589 - 1654) και Δέκατο Πέμπτο "Ανάδοχη ανηλίκου" (άρθρα 1655 - 1665). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996.

Άρθρο 1656 - Υποχρεώσεις των ανάδοχων γονέων

"Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν να διευκολύνουν τις προσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου με τον ανήλικο, εφόσον δεν παραβλάπτονται ουσιώδη συμφέροντά του. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει το δικαστήριο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1657

"Οι ανάδοχοι γονείς οφείλουν επίσης να παρέχουν ανελλιπώς στους φυσικούς γονείς ή στον επίτροπο, καθώς και στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία, πληροφορίες σχετικές με το πρόσωπο και τις συνθήκες διαβίωσης και ανάπτυξης του ανηλίκου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1658

"Οι ανάδοχοι γονείς δεν έχουν το δικαίωμα να ενεργούν εναντίον της βούλησης των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, αν αυτή εκφράσθηκε ρητά".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1659 - Αρμοδιότητες και δικαιώματα

"Αν δεν παρέχονται σ' αυτούς περισσότερες αρμοδιότητες από το νόμο ή με δικαστική απόφαση, οι ανάδοχοι γονείς ασκούν, στο όνομα και για λογαριασμό των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, όλες αρμοδιότητες τους είναι απαραίτητες για να μεριμνούν για τις τρέχουσες και τις επείγουσες υποθέσεις του ανηλίκου. Έχουν επιπλέον, σε κάθε περίπτωση, το δικαίωμα να αξιώνουν από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο, πριν αυτοί λάβουν οποιαδήποτε απόφαση σχετική με τον ανήλικο, να τους παρέχουν τη δυνατότητα να διατυπώνουν τη γνώμη τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1660 - Αφαίρεση αρμοδιοτήτων από τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο

"Όταν η ένταξη του ανηλίκου στην ανάδοχη οικογένεια γίνεται διαρκέστερη, ενώ παράλληλα εξασθενούν οι δεσμοί του με τους φυσικούς γονείς του, οι ανάδοχοι γονείς έχουν το δικαίωμα να ζητούν από το δικαστήριο να αφαιρεί από τους φυσικούς γονείς εν μέρει ή εν όλω την επιμέλεια του προσώπου του ανηλίκου ή και τη διοίκηση της περιουσίας του. Στην τελευταία περίπτωση οι ανάδοχοι γονείς καθίστανται επιτροπιοί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1661

"Αν ο ανήλικος τελεί υπό επιτροπεία και συντρέχουν προϋποθέσεις ανάλογες με αυτές του προηγούμενου άρθρου, οι ανάδοχοι γονείς μπορούν να ζητήσουν από το δικαστήριο, είτε να διορισθούν συνεπίτροποι είτε να ανατεθεί σ' αυτούς ολόκληρη η επιτροπεία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1662 - Άρση της αναδοχής

"Με εξαίρεση τις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος που ανέθεσαν τη φροντίδα του προσώπου του ανηλίκου στους ανάδοχους γονείς με σύμβαση, έχουν το δικαίωμα να ανακαλούν την ανάθεση οποτεδήποτε. Με την ίδια εξαίρεση, μπορεί και το δικαστήριο, αν η ανάθεση έγινε με απόφασή του, να θέτει τέρμα σ' αυτήν, όταν το ζητούν οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος, εφόσον διαπιστώνει ότι εξέλιπταν οι λόγοι για τους οποίους είχε αποφασισθεί το μέτρο".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1663

"Το δικαστήριο μπορεί επίσης να αίρει την ανάθεση και να εμπιστευτεί τη φροντίδα του ανηλίκου σε άλλους, με αίτηση των φυσικών γονέων ή του επιτρόπου, άλλων συγγενών, του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως, όταν διαπιστώνει ότι η ανάδοχη οικογένεια δεν είναι κατάλληλη να ανταποκριθεί στα καθήκοντά της".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1664 - Τι συνεκτιμά το δικαστήριο

"Σε κάθε περίπτωση, η απόφαση του δικαστηρίου πρέπει να είναι σύμφωνη με το συμφέρον του ανηλίκου. Το δικαστήριο οφείλει, ανάλογα με την ωριμότητα του ανηλίκου, να ακούει, πριν αποφασίσει, και τη δική του γνώμη. Επίσης, οφείλει να ακούει τους ανάδοχους και τους φυσικούς γονείς ή τον επίτροπο και να συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174), τα οριζόμενα στην δεύτερη παρ. άρθρου 1646 του ΑΚ και στην τρίτη παρ. άρθρου 796 του ΚΠολΔ, ισχύουν και στην περίπτωση του τρίτου εδαφίου του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 1665 - Εποπτεία της κοινωνικής υπηρεσίας

"Σε κάθε περίπτωση αναδοχής ανηλίκου, η αρμόδια κοινωνική υπηρεσία παρακολουθεί με ειδικευμένα όργανά της την εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και ηθικών προϋποθέσεων για την κανονική διαβίωση και ανάπτυξη του ανηλίκου, επεμβαίνει με κατάλληλες συμβουλές ή άλλες πρόσφορες μεθόδους κάθε φορά που το επιβάλλει το συμφέρον του και αναφέρεται σχετικά στο δικαστήριο.

Όταν η αναδοχή του ανηλίκου γίνεται με σύμβαση, έχουν τόσο οι φυσικοί γονείς ή ο επίτροπος όσο και οι ανάδοχοι γονείς την υποχρέωση να αναγγείλουν χωρίς καθυστέρηση τη σύμβαση στην κοινωνική υπηρεσία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 12 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Άρθρο 1666 - Ποιοί υποβάλλονται σε δικαστική συμπαράσταση

"Σε δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται ο ενήλικος: 1. όταν λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής ή λόγω σωματικής αναπηρίας αδυνατεί εν όλω ή εν μέρει να φροντίζει μόνος για τις υποθέσεις του· 2. όταν, λόγω ασωτίας, τοξικομανίας ή αλκοολισμού, εκθέτει στον κίνδυνο της στέρησης τον εαυτό του, το σύζυγό του, τους κατιόντες του ή τους ανιόντες του.

Ο ανήλικος, που βρίσκεται υπό γονική μέριμνα ή επιτροπεία, μπορεί να υποβληθεί σε δικαστική συμπαράσταση, αν συντρέχουν οι όροι της, κατά το τελευταίο έτος της ανηλικότητας. Τα αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση αρχίζουν, αφότου ο ανήλικος ενηλικιωθεί".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), τα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο (άρθρα 1686 έως 1700), Δέκατο Έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και Δέκατο Όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην επιτροπεία απαγορευμένων, την επιτροπεία απόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται. Στη θέση των ως άνω καταργηθέντων διατάξεων και των ήδη καταργημένων με το άρθρο 21 Ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού Δέκατου Πέμπτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην κηδεμονία χειράφετων ανηλίκων (άρθρα 1666 έως 1685), τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο "Δικαστική συμπαράσταση" (άρθρα 1666 - 1688) και Δέκατο Έβδομο "Δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων" (άρθρα 1689 - 1694). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1667

"Η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση αποφασίζεται από το δικαστήριο, ύστερα από αίτηση του ίδιου του πάσχοντος ή του συζύγου του, εφόσον υπάρχει έγγαμη συμβίωση, ή των γονέων ή τέκνων του ή του εισαγγελέα ή και αυτεπαγγέλτως. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1666, την αίτηση μπορεί να υποβάλει και ο επίτροπος του ανηλίκου.

Όταν το πρόσωπο πάσχει αποκλειστικά από σωματική αναπηρία, το δικαστήριο αποφασίζει μόνο ύστερα από αίτηση του ίδιου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1668

"Οι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, οι εισαγγελείς, τα όργανα των αρμόδιων κοινωνικών υπηρεσιών, καθώς και οι προϊστάμενοι μονάδων ψυχικής υγείας οφείλουν να γνωστοποιούν στο δικαστήριο κάθε περίπτωση που μπορεί να συνεπάγεται την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, αμέσως μόλις την πληροφορούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1669 - Ποιος διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης

"Το δικαστήριο διορίζει δικαστικό συμπαραστάτη το φυσικό πρόσωπο που έχει προτείνει αυτός τον οποίο αφορά το μέτρο, εφόσον ο τελευταίος έχει συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος της ηλικίας του και το προτεινόμενο πρόσωπο κρίνεται κατάλληλο και μπορεί κατά το νόμο να διορισθεί. Αν αυτός που χρειάζεται τη συμπαράσταση δεν προτείνει κανέναν ή αν εκείνος που προτάθηκε δεν κρίνεται κατάλληλος, το δικαστήριο επιλέγει ελεύθερα αυτόν που κρίνει περισσότερο κατάλληλο για τη συγκεκριμένη περίπτωση, αφού λάβει υπόψη του την τυχόν εκφρασμένη βούληση του συμπαραστατέου, να αποκλεισθεί συγκεκριμένο πρόσωπο, τους δεσμούς του με τους συγγενείς του ή άλλα πρόσωπα και ιδίως με τους γονείς του, τα τέκνα του και το σύζυγό του, καθώς και τον κίνδυνο από την τυχόν υφιστάμενη αντίθεση συμφερόντων ανάμεσα στον συμπαραστατέο και σ' αυτόν που πρόκειται να διορισθεί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1670 - Ποιοί αποκλείονται

"Δεν διορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης: 1. αυτός που δεν έχει πλήρη δικαιοπρακτική ικανότητα· 2. ο ενήλικος για τον οποίο έχει διορισθεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης κατά το άρθρο 1672· 3. αυτός που συνδέεται με σχέση εξάρτησης ή με οποιονδήποτε άλλο στενό δεσμό με τη μονάδα ψυχικής υγείας στην οποία ο συμπαραστατέος έχει εισαχθεί για θεραπεία ή απλώς διαμένει. Ο διορισμός που εμπίπτει στην πρώτη περίπτωση του προηγούμενου εδαφίου δεν παράγει έννομα αποτελέσματα. Για τις δύο άλλες περιπτώσεις ισχύουν τα οριζόμενα στα δεύτερο και τρίτο εδάφια του άρθρου 1596".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1671 - Αδυναμία διορισμού

"Αν δεν βρίσκεται κατάλληλο φυσικό πρόσωπο για να διορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 1669, η δικαστική συμπαράσταση ανατίθεται σε σωματείο ή ίδρυμα, που έχουν συσταθεί ειδικά για το σκοπό αυτόν και διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό και υποδομή, αλλιώς στην αρμόδια κοινωνική υπηρεσία. Το άρθρο 1635 έχει ανάλογη εφαρμογή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1672 - Προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης

"Το δικαστήριο μπορεί οποτεδήποτε, πριν ή και μετά την έναρξη της διαδικασίας για την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση, να διορίσει, με αίτηση ενός από τα πρόσωπα του άρθρου 1667 ή και αυτεπαγγέλτως, προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη. Η εξουσία του περιλαμβάνει κάθε ασφαλιστικό μέτρο απαραίτητο για να αποφευχθεί σοβαρός κίνδυνος για το πρόσωπο ή την περιουσία του συμπαραστατέου. Για το διάστημα από τη δημοσίευση της απόφασης έως την τελεσιδικία της, ο διορισμός προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη είναι υποχρεωτικός".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1673

"Η προσωρινή δικαστική συμπαράσταση λήγει με την τελεσιδικία της απόφασης της κύριας δίκης. Το δικαστήριο μπορεί, ακόμη και αυτεπαγγέλτως, να αίρει την προσωρινή δικαστική συμπαράσταση και οποτεδήποτε άλλοτε, αν ο συμπαραστατέος δεν έχει πλέον ανάγκη αυτού του μέτρου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1674 - Έκθεση της κοινωνικής υπηρεσίας

"Το δικαστήριο, προκειμένου να αποφασίσει την υποβολή ενός προσώπου σε δικαστική συμπαράσταση και το διορισμό δικαστικού συμπαραστάτη, καθώς και όταν πρόκειται να διορίσει προσωρινό δικαστικό συμπαραστάτη, συνεκτιμά την έκθεση της αρμόδιας κοινωνικής υπηρεσίας σχετικά με την αναγκαιότητα του μέτρου και την καταλληλότητα του προσώπου που πρόκειται να διορισθεί δικαστικός συμπαραστάτης ή του σωματείου ή του ιδρύματος, στα οποία πρόκειται να ανατεθεί η δικαστική συμπαράσταση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278). Σύμφωνα με το πρώτο εδάφιο της παρ. 4 άρθρου 19 Ν. 2521/1997 (ΦΕΚ Α' 174), τα οριζόμενα στην δεύτερη παρ. άρθρου 1646 του ΑΚ και στην τρίτη παρ. άρθρου 796 του ΚΠολΔ, ισχύουν και στην περίπτωση του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 1675 - Δημοσιότητα της απόφασης

"Το διατακτικό της απόφασης για την υποβολή σε δικαστική συμπαράσταση ή για το διορισμό προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη καταχωρίζεται σε ειδικό βιβλίο που τηρείται στη γραμματεία του δικαστηρίου".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1676 - Αποτελέσματα της υποβολής σε δικαστική συμπαράσταση

"Ανάλογα με την περίπτωση, το δικαστήριο που υποβάλλει ένα πρόσωπο σε δικαστική συμπαράσταση, είτε:

1. το κηρύσσει ανίκανο για όλες ή για ορισμένες δικαιοπραξίες, γιατί κρίνει ότι αδυνατεί να ενεργεί γι' αυτές αυτοπροσώπως (στερητική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε
2. ορίζει ότι για την ισχύ όλων ή ορισμένων δικαιοπραξιών του απαιτείται η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη (επικουρική δικαστική συμπαράσταση, πλήρης ή μερική) είτε
3. αποφασίζει συνδυασμό των δύο προηγούμενων ρυθμίσεων. Το δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την αίτηση, οφείλει όμως να επιβάλλει στον συμπαραστατούμενο τους ελάχιστους δυνατούς περιορισμούς που απαιτεί το συμφέρον του. Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο δεν μπορεί να επιβάλει, με την αρχική ή την τροποποιητική απόφασή του, περιορισμούς περισσότερους από όσους ζητούνται".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1677

"Με μεταγενέστερη απόφασή του, το δικαστήριο μπορεί να τροποποιεί και αυτεπάγγελα το είδος και την έκταση της δικαστικής συμπαράστασης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1678

"Η υποβολή του συμπαραστατούμενου σε καθεστώς πλήρους στέρησης της δικαιοπρακτικής του ικανότητας πρέπει να ορίζεται στην απόφαση ρητά.

Αν δεν ορίζεται διαφορετικά στο νόμο ή στη δικαστική απόφαση, ο συμπαραστατούμενος δεν μπορεί να επιχειρεί, αν η δικαστική συμπαράσταση είναι στερητική, αυτοπροσώπως και, αν είναι επικουρική, χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, όσες πράξεις δεν μπορεί να επιχειρεί ο επίτροπος του ανηλίκου χωρίς την άδεια του δικαστηρίου, ούτε να διεξάγει τις συναφείς με αυτές δίκες.

Επίσης δεν μπορεί, εφόσον δεν του έχει επιτραπεί ρητά, να επιχειρεί μόνος χαρακτηριστικές δικαιοπραξίες, να εισπράττει απαιτήσεις και να παρέχει εξόφληση.

Η διάταξη του άρθρου 1527 έχει ανάλογη εφαρμογή".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1679

"Όταν το δικαστήριο υποβάλλει τον συμπαραστατούμενο σε συνδυασμό στερητικής και επικουρικής δικαστικής συμπαράστασης, ορίζει ρητά στην απόφασή του ποιές πράξεις δεν μπορεί ο συμπαραστατούμενος να επιχειρεί αυτοπροσώπως και ποιές δεν μπορεί να επιχειρεί χωρίς τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη του. Ο συνδυασμός μπορεί να συνίσταται και στο να αφαιρεί το δικαστήριο από αυτόν τον οποίο υποβάλλει σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, την αυτοπρόσωπη διοίκηση της περιουσίας του, είτε στερώντας του ταυτόχρονα και την ελεύθερη διάθεση των εισοδημάτων από αυτήν είτε όχι, και να την αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1680 - Αρμοδιότητες ως προς την επιμέλεια

"Το δικαστήριο μπορεί να αναθέτει στον δικαστικό συμπαραστάτη εν όλω ή εν μέρει και την επιμέλεια του προσώπου του συμπαραστατούμενου. Κατά την άσκηση της επιμέλειας, ο δικαστικός συμπαραστάτης οφείλει να εξασφαλίζει στον συμπαραστατούμενο τη δυνατότητα να διαμορφώνει μόνος του τις προσωπικές του σχέσεις, εφόσον του το επιτρέπει η κατάστασή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1681 - Έναρξη αποτελεσμάτων

"Τα αποτελέσματα της δικαστικής συμπαράστασης αρχίζουν αφότου δημοσιευθεί η σχετική απόφαση. Για την έναρξη όμως του λειτουργήματος του δικαστικού συμπαραστάτη απαιτείται τελεσιδικία της απόφασης που τον διορίζει".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1682 - Λειτουργία της δικαστικής συμπαράστασης

"Σε κάθε περίπτωση στερητικής δικαστικής συμπαράστασης έχουν, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά, ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων. Τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί συμβούλιο από τρία έως πέντε μέλη, τα οποία διορίζονται με την ίδια απόφαση που διορίζει τον δικαστικό συμπαραστάτη από συγγενείς ή φίλους του συμπαραστατούμενου (εποπτικό συμβούλιο). Η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 1634 εφαρμόζεται αναλόγως. Στην περίπτωση προσωρινού δικαστικού συμπαραστάτη, τα έργα της εποπτείας της δικαστικής συμπαράστασης ασκεί ο ειρηνοδίκης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1683

"Η συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, από την οποία εξαρτάται η ισχύς ορισμένων ή και όλων των δικαιοπραξιών αυτού που έχει υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση, παρέχεται εγγράφως, μόνο πριν από την επιχείρηση της πράξης. Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης αρνείται να συναινέσει, αποφασίζει το δικαστήριο ύστερα από αίτηση του συμπαραστατούμενου. Οι πράξεις του συμπαραστατούμενου, για τις οποίες ο νόμος απαιτεί τη συναίνεση του δικαστικού συμπαραστάτη, είναι άκυρες, αν επιχειρήθηκαν χωρίς αυτή τη συναίνεση. Την ακυρότητα προτείνει μόνο ο δικαστικός συμπαραστάτης, ο συμπαραστατούμενος και οι καθολικοί και οι ειδικοί διάδοχοί του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1684 - Στοιχεία που συνεκτιμώνται

"Όλες οι πράξεις του δικαστικού συμπαραστάτη, του εποπτικού συμβουλίου ή του δικαστηρίου πρέπει να αποβλέπουν στο συμφέρον του συμπαραστατούμενου. Πριν από κάθε ενέργεια ή απόφαση, πρέπει να επιδιώκεται η προσωπική επικοινωνία με τον συμπαραστατούμενο και να συνεκτιμάται η γνώμη του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1685 - Άρση της δικαστικής συμπαράστασης

"Αν έλειψαν οι λόγοι που την προκάλεσαν, η δικαστική συμπαράσταση αίρεται με απόφαση του δικαστηρίου ύστερα από αίτηση των προσώπων που μπορούν να τη ζητήσουν ή και αυτεπαγγέλτως.

Στην περίπτωση της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 1667, το δικαστήριο αποφασίζει την άρση της δικαστικής συμπαράστασης, κατά την ελεύθερη εκτίμησή του, μόνο όταν τη ζητεί ο ίδιος ο συμπαραστατούμενος.

Η απόφαση που αίρει τη δικαστική συμπαράσταση υποβάλλεται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 1675".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1686

"Αν ο δικαστικός συμπαραστάτης γνωρίζει περιστατικά που δικαιολογούν οποιαδήποτε μεταβολή στο καθεστώς της δικαστικής συμπαράστασης, οφείλει να τα γνωστοποιεί στο δικαστήριο χωρίς καθυστέρηση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1687 - Ακούσια νοσηλεία

"Όταν η κατάσταση ενός προσώπου επιβάλλει την ακούσια νοσηλεία του σε μονάδα ψυχικής υγείας, αυτή γίνεται μετά προηγούμενη άδεια του δικαστηρίου και κατά τις διατάξεις ειδικών νόμων".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1688 - Δικαστική συμπαράσταση όσων εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας

"Με δικαστική απόφαση μπορεί να υποβληθεί σε επικουρική δικαστική συμπαράσταση και όποιος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας του τουλάχιστον δύο ετών. Η δικαστική συμπαράσταση κηρύσσεται μόνο με αίτηση του προσώπου που εκτίει την ποινή και μόνο για τις πράξεις που αυτός προσδιόρισε στην αίτησή του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΞΕΝΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Άρθρο 1689 - Περίπτωση απουσίας ενηλίκου

"Αν απουσιάζει ενήλικος και είναι άγνωστος ο τόπος της διαμονής του, εφόσον η περιουσία του έχει ανάγκη από επιμέλεια, το δικαστήριο διορίζει και αυτεπαγγέλτως επιμελητή για τη διοίκηση της περιουσίας του. Το ίδιο ισχύει και αν ο απών έχει γνωστή διαμονή, εμποδίζεται όμως να επιστρέψει και να φροντίσει για την περιουσία του.

Αν ο απών έχει αντιπρόσωπο, επιμελητής διορίζεται μόνο αν οι περιστάσεις επιβάλλουν να ανακληθεί η εξουσία του αντιπροσώπου".

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), τα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο (άρθρα 1686 έως 1700), Δέκατο Έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και Δέκατο Όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην επιτροπεία απαγορευμένων, την επιτροπεία απόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται. Στη θέση των ως άνω καταργηθέντων διατάξεων και των ήδη καταργημένων με το άρθρο 21 Ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού Δέκατου Πέμπτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην κηδεμονία χειράφετων ανηλίκων (άρθρα 1666 έως 1685), τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο "Δικαστική συμπαράσταση" (άρθρα 1666 - 1688) και Δέκατο Έβδομο "Δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων" (άρθρα 1689 - 1694). Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1690

"Το δικαστήριο μπορεί να διορίσει, για τον απόντα, επιμελητή και για ειδική μόνο υπόθεση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1691 - Δικαστική επιμέλεια για χάρη άγνωστου ή αβέβαιου κυρίου

"Αν δεν είναι γνωστό ή είναι αβέβαιο ποιος είναι ο κύριος μιας υπόθεσης και αυτή έχει ανάγκη από φροντίδα, το δικαστήριο μπορεί και αυτεπαγγέλτως να διορίσει για την υπόθεση αυτή επιμελητή για χάρη του κυρίου της".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1692

"Επιμελητής, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, μπορεί να διοριστεί, για το χρονικό διάστημα έως την επαγωγή της κληρονομίας, και υπέρ καταπιστευματοδόχου που δεν έχει ακόμα συλληφθεί ή που ο προσδιορισμός του προσώπου του έχει εξαρτηθεί στη διαθήκη από μελλοντικό γεγονός".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1693 - Εφαρμογή των διατάξεων για την επιτροπεία

"Σε όλες τις περιπτώσεις αυτού του κεφαλαίου έχουν κατά τα λοιπά ανάλογη εφαρμογή οι διατάξεις για την επιτροπεία ανηλίκων, εφόσον δεν ορίζεται με ειδική διάταξη διαφορετικά. Την εποπτεία ασκεί ο ειρηνοδίκης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1694 - Άρση της δικαστικής επιμέλειας

"Η δικαστική επιμέλεια αίρεται με απόφαση του δικαστηρίου, μόλις εκλείψουν οι λόγοι που την επέβαλαν.

Η δικαστική επιμέλεια για μια μόνο υπόθεση αίρεται αυτοδικαίως μόλις περατωθεί η υπόθεση αυτή. Αυτοδικαίως αίρεται επίσης η δικαστική επιμέλεια της περιουσίας απόντος, αν αυτός κηρυχθεί άφαντος".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται σύμφωνα με το περιεχόμενο που έλαβε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Άρθρο 1695 - Πράξεις εκείνου που πέθανε φρενοβλαβής

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Σχόλια: Σύμφωνα με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), τα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο (άρθρα 1686 έως 1700), Δέκατο Έβδομο (άρθρα 1701 έως 1704) και Δέκατο Όγδοο (άρθρα 1705 έως 1709) του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην επιτροπεία απαγορευμένων, την επιτροπεία απόντος και τη δικαστική αντίληψη, καταργούνται. Στη θέση των ως άνω καταργηθέντων διατάξεων και των ήδη καταργημένων με το άρθρο 21 Ν. 1329/1983 διατάξεων του παλαιού Δέκατου Πέμπτου Κεφαλαίου του Τέταρτου Βιβλίου του ΑΚ, που αναφέρονταν στην κηδεμονία χειράφετων ανηλίκων (άρθρα 1666 έως 1685), τίθενται τα νέα Κεφάλαια Δέκατο Έκτο "Δικαστική συμπαράσταση" (άρθρα 1666 - 1688) και Δέκατο Έβδομο "Δικαστική επιμέλεια ξένων υποθέσεων" (άρθρα 1689 - 1694).

Άρθρο 1696 - Επιτροπεία από το νόμο

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1697 - Παροχές σε τέκνο

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1698

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1699 - Άρση της απαγόρευσης

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1700 - Νόμιμη απαγόρευση

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1701 - Περιπτώσεις

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1702

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1703 - Άρση της επιτροπείας

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1704

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1705 - Ποιοί υποβάλλονται σε δικαστική αντίληψη

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1706 - Διαδικασία

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1707 - Πράξεις με τη συναίνεση του αντιλήπτορα

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1708 - Καθορισμός χρόνου συναίνεσης αντιλήπτορα

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1709 - Άκυρες πράξεις

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 13 Ν. 2447/1996, ΦΕΚ Α' 278).

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ ΓΕΝΙΚΑ

Άρθρο 1710 - Έννοια

Κατά το θάνατο του προσώπου η περιουσία του ως σύνολο (κληρονομία) περιέρχεται από το νόμο ή από διαθήκη σε ένα ή περισσότερα πρόσωπα (κληρονόμοι).

Η κληρονομική διαδοχή από το νόμο επέρχεται όταν δεν υπάρχει διαθήκη, ή όταν η διαδοχή από διαθήκη ματαιωθεί ολικά ή μερικά.

Άρθρο 1711 - Ύπαρξη κληρονόμου

"Κληρονόμος μπορεί να γίνει εκείνος που κατά το χρόνο της επαγωγής βρίσκεται στη ζωή ή έχει τουλάχιστον συλληφθεί. Κληρονόμος μπορεί να γίνει και το τέκνο που γεννήθηκε ύστερα από μεταθανάτια τεχνητή γονιμοποίηση. Χρόνος της επαγωγής είναι ο χρόνος θανάτου του κληρονομούμενου."

Σχόλια: Το παρόν τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 23.12.2002 με την παρ. 1 άρθρου τρίτου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1712 - Περιεχόμενο διαθήκης

Ο κληρονομούμενος μπορεί να εγκαταστήσει κληρονόμο με μονομερή διάταξη αιτία θανάτου (διαθήκη, διάταξη τελευταίας βούλησης).

Άρθρο 1713

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη, χωρίς να εγκαταστήσει σ' αυτήν κληρονόμο, να αποκλείσει από την εξ' αδιαθέτου διαδοχή ορισμένο συγγενή ή το σύζυγο, με την επιφύλαξη των διατάξεων για τη νόμιμη μοίρα.

Άρθρο 1714

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να προσπορίσει σε κάποιον περιουσιακή ωφέλεια, χωρίς να τον εγκαταστήσει κληρονόμο (κληροδοσία).

Άρθρο 1715

Ο κληρονομούμενος μπορεί με διαθήκη να υποχρεώσει τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο σε παροχή, χωρίς να προσπορίσει σε άλλον δικαίωμα σ' αυτή την παροχή (τρόπος).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΣΥΝΤΑΞΗ, ΑΝΑΚΛΗΣΗ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΔΙΑΘΗΚΩΝ

Άρθρο 1716 - Αυτοπρόσωπη σύνταξη

Η διαθήκη συντάσσεται μόνον αυτοπροσώπως και μόνο κατά τις διατυπώσεις που ορίζονται στο νόμο.

Άρθρο 1717 - Συνδιαθήκη

Περισσότερα πρόσωπα δεν μπορούν να συντάξουν διαθήκη με την ίδια πράξη.

Άρθρο 1718

Διαθήκη, για τη σύνταξη της οποίας δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις των άρθρων 1719 έως 1757, είναι άκυρη, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 1719 - Ανίκανοι

"Ανίκανοι να συντάσσουν διαθήκη είναι: 1. οι ανήλικοι· 2. όσοι βρίσκονται σε δικαστική συμπαράσταση με πλήρη στέρηση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας ή με ρητή στέρηση της ικανότητας να συντάσσουν διαθήκη· 3. όσοι κατά το χρόνο της σύνταξης της διαθήκης δεν έχουν συνείδηση των πράξεών τους ή βρίσκονται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή που περιορίζει αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής τους. Η ανικανότητα των συμπαραστατούμενων αρχίζει από τη στιγμή που υποβλήθηκε η αίτηση ή συντάχθηκε η πράξη για την αυτεπάγγελτη εισαγωγή της υπόθεσης προς συζήτηση, με βάση τις οποίες διατάχθηκε η υποβολή στη δικαστική συμπαράσταση".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 23 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25), τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 30 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1720

"Αν ο συμπαραστατούμενος, από τον οποίο αφαιρέθηκε (ή: έχει αφαιρεθεί) ρητά η ικανότητα να συντάσσει διαθήκη, συνέταξε διαθήκη προτού καταστεί τελεσιδική η απόφαση που τον υπέβαλε στη δικαστική συμπαράσταση, η μεταγενέστερη τελεσιδικία της απόφασης δεν επιδρά στο κύρος της διαθήκης, αν ο διαθέτης πεθάνει πριν από την τελεσιδικία. Το ίδιο ισχύει, αν το πρόσωπο του προηγούμενου εδαφίου συνέταξε διαθήκη μετά την υποβολή της αίτησης για άρση της δικαστικής συμπαράστασης ή την έκδοση της πράξης με την οποία εισάγεται αυτεπαγγέλτως η υπόθεση της άρσης στο δικαστήριο και η άρση έγινε σύμφωνα με την αίτηση ή την πράξη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως τροποποιήθηκε από 30.12.1996 με το άρθρο 30 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1721 - Ιδιόγραφη διαθήκη

Η ιδιόγραφη διαθήκη γράφεται ολόκληρη με το χέρι του διαθέτη, χρονολογείται και υπογράφεται απ' αυτόν. Από τη χρονολογία πρέπει να προκύπτει η ημέρα, ο μήνας και το έτος.

Η ιδιόγραφη διαθήκη δεν υποβάλλεται σε κανέναν άλλο τύπο.

Ψευδής ή εσφαλμένη χρονολογία δεν επάγεται μόνη της ακυρότητα της ιδιόγραφης διαθήκης.

Απλές προσθήκες σε περιθώριο ή σε υστερόγραφο υπογράφονται από το διαθέτη, διαφορετικά θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί. Διαγραφές, παρεγγραφές, ξύσματα ή άλλα τέτοια εξωτερικά ελαττώματα βεβαιώνονται από το δικαστήριο που δημοσίευσε τη διαθήκη και μπορούν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, να επιφέρουν ολικά ή μερικά την ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1722 - Κατάθεση ιδιόγραφης

Η ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να κατατεθεί από το διαθέτη σε συμβολαιογράφο για φύλαξη κατά τις κοινές διατάξεις για την κατάθεση των εγγράφων.

Άρθρο 1723 - Ανίκανος για ιδιόγραφη

"Όποιος δεν είναι ικανός να διαβάζει χειρόγραφα δεν μπορεί να συντάξει ιδιόγραφη διαθήκη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 23 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1724 - Δημόσια διαθήκη

Η δημόσια διαθήκη συντάσσεται με δήλωση από το διαθέτη της τελευταίας του βούλησης ενώπιον συμβολαιογράφου ενώ είναι παρόντες τρεις μάρτυρες ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας μάρτυρας, και κατά τις διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1737.

Άρθρο 1725 - Πρόσωπα που συμπράττουν

Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης: 1. ο σύζυγος ή αυτός που διατέλεσε σύζυγος του διαθέτη 2. ο συγγενής του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας.

Άρθρο 1726

Ως συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει για τη σύνταξη διαθήκης ο τιμώμενος με αυτήν ή αυτός που διορίζεται με αυτήν εκτελεστής, ή όποιος βρίσκεται προς κάποιο τιμώμενο ή διοριζόμενο ως εκτελεστή στη διαθήκη σε κάποια από τις σχέσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο.

Η σύμπραξη προσώπου που αποκλείεται κατά την προηγούμενη παράγραφο συνεπάγεται μόνο την ακυρότητα της διάταξης υπέρ του τιμώμενου προσώπου ή υπέρ του εκτελεστή.

Άρθρο 1727

Ως δεύτερος συμβολαιογράφος ή μάρτυρας δεν μπορεί να συμπράξει στη σύνταξη της διαθήκης όποιος διατελεί προς το συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη σε κάποια σχέση απ' αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1725.

Οι μάρτυρες και ο δεύτερος συμβολαιογράφος δεν πρέπει να έχουν μεταξύ τους κάποια σχέση απ' αυτές που αναφέρονται στο άρθρο 1725· η παράβαση όμως της διάταξης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1728

Ως μάρτυρες για σύνταξη διαθήκης δεν μπορούν να συμπράττουν: 1. όποιοι δεν έχουν καθόλου όραση ή ακοή 2. οι γραφείς ή οι υπηρέτες του συμβολαιογράφου 3. οι ανήλικοι.

Δεν πρέπει να προσλαμβάνονται ως μάρτυρες για σύνταξη της διαθήκης οι αλλοδαποί και όσοι δεν έχουν την ικανότητα να μαρτυρούν σε συμβόλαια, εφόσον διαρκεί αυτή η ανικανότητα· η παράβαση όμως της διάταξης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1729 - Συμβολαιογράφος που αγνοεί το διαθέτη ή τους μάρτυρες

Ο διαθέτης και οι μάρτυρες πρέπει να είναι γνωστοί στο συμβολαιογράφο που συντάσσει τη διαθήκη.

Αν ο διαθέτης, σύμφωνα με τη βεβαίωση του συμβολαιογράφου, δεν είναι γνωστός σ' αυτόν, οι μάρτυρες πρέπει να βεβαιώσουν την ταυτότητα του διαθέτη.

Αν για τη σύνταξη της διαθήκης συμπράττει και άλλος συμβολαιογράφος, αρκεί ο διαθέτης να είναι γνωστός σ' αυτόν. Μόνη η απόδειξη ότι ο συμβολαιογράφος αγνοούσε στην πραγματικότητα το διαθέτη ή τους μάρτυρες, ή ότι οι μάρτυρες αγνοούσαν το διαθέτη, ή ότι δεν βεβαίωσαν την ταυτότητά του, δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1730 - Δήλωση της θέλησης του διαθέτη

Ο διαθέτης δηλώνει προφορικά την τελευταία του βούληση ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν. Ο διαθέτης μπορεί να υπαγορεύει από σχέδιο ή να κάνει χρήση σημειώσεων.

Τα πρόσωπα που συμπράττουν κατά τη σύνταξη της διαθήκης πρέπει να είναι παρόντα σε όλη τη διάρκεια της πράξης.

Απαγορεύεται η παρουσία κατά τη σύνταξη της διαθήκης οποιουδήποτε άλλου εκτός από το διαθέτη και τα πρόσωπα που συμπράττουν.

Άρθρο 1731 - Όρκιση μαρτύρων

Οι μάρτυρες ορκίζονται ενώπιον του συμβολαιογράφου και του διαθέτη ότι θα τηρήσουν μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της. Η παράβαση της διάταξης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1732 - Πράξη για τη δημόσια διαθήκη

Για τη διαθήκη συντάσσεται πράξη, που πρέπει να περιέχει: 1. την ημέρα, το μήνα, το έτος και τον τόπο της σύνταξής της· 2. τον προσδιορισμό του διαθέτη, ώστε να μη γεννιέται αμφιβολία για την ταυτότητά του· 3. το όνομα και το επώνυμο του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν καθώς επίσης, χωρίς όμως ποινή ακυρότητας, την έδρα του συμβολαιογράφου και το επάγγελμα και την κατοικία των λοιπών προσώπων που συμπράττουν· 4. τη δήλωση της τελευταίας βούλησης του διαθέτη και τη μνεία ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στο άρθρο 1730.

Η πράξη πρέπει να μνημονεύει ότι τηρήθηκαν όσα προβλέπονται στα άρθρα 1729 και 1731· η παράλειψη όμως της διατύπωσης της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1733 - Ανάγνωση και υπογραφή της πράξης

Η πράξη πρέπει να διαβαστεί στο διαθέτη ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν, και να βεβαιωθεί σ' αυτήν ότι αυτό έγινε.

Η πράξη πρέπει να υπογραφεί από το διαθέτη και από τα πρόσωπα που συμπράττουν. Πράξεις με περισσότερα φύλλα πρέπει να υπογράφονται και στο τέλος κάθε φύλλου. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στην πράξη.

Άρθρο 1734 - Άλλες διατυπώσεις

Οι γενικές διατάξεις για τα συμβολαιογραφικά έγγραφα εφαρμόζονται και στη δημόσια διαθήκη, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά.

Άρθρο 1735 - Διαθέτης κουφός

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κουφός, πρέπει επιπλέον να δοθεί σ' αυτόν η πράξη για να τη διαβάσει και να βεβαιωθεί στην πράξη ότι αυτό έγινε.

Άρθρο 1736

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι είναι κουφός και δεν μπορεί να διαβάσει χειρόγραφα, η διαθήκη συντάσσεται ενώπιον πέντε μαρτύρων ή δεύτερου συμβολαιογράφου και τριών μαρτύρων.

Άρθρο 1737 - Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα

Αν ο διαθέτης κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου αγνοεί την ελληνική γλώσσα, ή αν ο διαθέτης δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, προσλαμβάνεται διερμηνέας. Ως προς το διερμηνέα εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1728 για τους μάρτυρες.

Ο διερμηνέας πρέπει να ορκιστεί ότι θα διερμηνεύσει πιστά τη θέληση του διαθέτη, και να μεταφράσει την πράξη, πριν από την υπογραφή, στη γλώσσα που εκφράζεται ο διαθέτης, ενώ οι άλλοι θα ακούουν. Ο διερμηνέας πρέπει να είναι της εκλογής του διαθέτη και να ορκιστεί ότι θα τηρήσει μυστικές τις διατάξεις της διαθήκης έως τη δημοσίευσή της· η παράβαση όμως αυτή δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Η πράξη πρέπει, εκτός από όσα ορίζονται στα άρθρα 1732 και 1733, να περιέχει το όνομα και το επώνυμο του διερμηνέα και τη βεβαίωση ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου αυτού, και να υπογραφεί και από το διερμηνέα. Πρέπει επίσης, χωρίς όμως ποινή ακυρότητας της διαθήκης, να περιέχει ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού.

Άρθρο 1738 - Μυστική διαθήκη

Για την κατάρτιση μυστικής διαθήκης ο διαθέτης εγχειρίζει στο συμβολαιογράφο, ενώ είναι παρόντες τρεις μάρτυρες, ή δεύτερος συμβολαιογράφος και ένας μάρτυρας, έγγραφο δηλώνοντας προφορικά ότι περιέχει την τελευταία του βούληση.

Άρθρο 1739

Οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1729 για το συμβολαιογράφο και τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται και στη μυστική διαθήκη.

Άρθρο 1740 - Το έγγραφο που εγχειρίζεται

Το έγγραφο που εγχειρίζεται, γραμμένο από το διαθέτη ή από άλλο πρόσωπο, πρέπει, με την επιφύλαξη της περίπτωσης του άρθρου 1744, να φέρει την υπογραφή του διαθέτη. Αν είναι γραμμένο ολικά ή μερικά από άλλον, πρέπει να φέρει την υπογραφή του διαθέτη και σε κάθε ημίφυλλο.

Η διάταξη του άρθρου 1721 παρ. 4 εφαρμόζεται και εδώ.

Άρθρο 1741 - Σφράγιση

Το έγγραφο που εγχειρίζεται, ή το περικάλυμμά του, αν δεν είναι σφραγισμένο έτσι που να μην μπορεί να ανοιχτεί χωρίς ρήξη ή βλάβη του σφραγίσματος, πρέπει να σφραγιστεί με τέτοιο τρόπο μπροστά στο διαθέτη και στα πρόσωπα που συμπράττουν.

Άρθρο 1742 - Σημείωση στο έγγραφο

Στο έγγραφο που είναι σφραγισμένο ή που σφραγίζεται κατά το προηγούμενο άρθρο, ή στο περικάλυμμά του, ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώσει το όνομα και το επώνυμο του διαθέτη και τη χρονολογία της εγχείρισης, και η σημείωση αυτή πρέπει να υπογραφεί από το διαθέτη και τα πρόσωπα

που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπογράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται από τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στη σημείωση.

Η διάταξη του άρθρου 1730 παρ. 2 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 1743 - Πράξη για τη μυστική διαθήκη

Για την κατάρτιση της μυστικής διαθήκης πρέπει να συνταχθεί πράξη.

Στην πράξη αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1732 παρ. 1 αριθ. 1, 2, 3, 1733, 1734 και 1735. Στην πράξη πρέπει να βεβαιώνεται επίσης ότι τηρήθηκαν όσα ορίζονται στα άρθρα 1730 παρ. 2, 1738, 1741 και 1742.

Ο συμβολαιογράφος πρέπει να σημειώνει στο έγγραφο που του εγχειρίστηκε ή στο περικάλυμμά του και τον αριθμό της πράξης και να τα προσαρτήσει στην πράξη· η παράβαση όμως των διατάξεων της παραγράφου αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1744 - Διαθέτης που δεν μπόρεσε να υπογράψει

Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι μπορεί να διαβάζει χειρόγραφα, αλλά δεν μπορεί να γράψει, ή ότι δεν μπόρεσε να θέσει την υπογραφή του στο έγγραφο που περιέχει την τελευταία του βούληση, πρέπει επιπλέον να δηλώσει ενώπιον του συμβολαιογράφου και των προσώπων που συμπράττουν ότι το διάβασε και να διευκρινίσει την αιτία που τον εμπόδισε να υπογράψει. Όλα αυτά πρέπει να βεβαιωθούν στην πράξη.

Άρθρο 1745 - Διαθέτης άλαλος ή κωφάλαλος

Όποιος κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου είναι άλαλος ή κωφάλαλος ή από άλλο λόγο εμποδίζεται να μιλάει, μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη. Για το σκοπό αυτό πρέπει να γράψει επάνω στο έγγραφο που εγχειρίζεται ή επάνω στο περικάλυμμα που το περιέχει, ιδιοχείρως τη δήλωση ότι το έγγραφο είναι η διαθήκη του, και αν το έγγραφο γράφηκε από άλλον, και ότι το διάβασε ο διαθέτης.

Αυτή η δήλωση πρέπει να γραφεί από το διαθέτη ενώπιον του συμβολαιογράφου και των λοιπών προσώπων που συμπράττουν και να βεβαιωθεί αυτό στην πράξη.

Άρθρο 1746 - Διαθέτης που αγνοεί την ελληνική γλώσσα

Αν ο διαθέτης κατά την πεποίθηση του συμβολαιογράφου αγνοεί την ελληνική γλώσσα ή δηλώσει ότι αγνοεί τα ελληνικά, εφαρμόζονται αναλόγως και στη μυστική διαθήκη οι διατάξεις του άρθρου 1737.

Άρθρο 1747 - Μυστική που ισχύει ως ιδιόγραφη

Μυστική διαθήκη άκυρη ισχύει ως ιδιόγραφη, αν είναι έγκυρη ως ιδιόγραφη.

Άρθρο 1748 - Ανίκανος για μυστική

"Όποιος δεν είναι ικανός να διαβάζει δεν μπορεί να συντάξει μυστική διαθήκη".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 23 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1749 - Διαθήκη σε πλοίο

Όποιος βρίσκεται σε ελληνικό πλοίο κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού μπορεί να συντάξει διαθήκη με προφορική δήλωση που γίνεται: σε πολεμικά πλοία ενώπιον του προϊσταμένου της οικονομικής υπηρεσίας και, αν δεν υπάρχει ή εμποδίζεται, ενώπιον του κυβερνήτη ή αυτού που τον αναπληρώνει· στα λοιπά πλοία η δήλωση γίνεται ενώπιον του πλοιάρχου και, αν δεν υπάρχει ή εμποδίζεται, ενώπιον του αναπληρωτή του.

Άρθρο 1750

Στα πολεμικά πλοία η διαθήκη του προϊσταμένου της οικονομικής υπηρεσίας μπορεί να συνταχθεί κατά τις περιστάσεις που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο ενώπιον του κυβερνήτη ή αυτού που τον αναπληρώνει· η διαθήκη του κυβερνήτη, αν δεν υπάρχει προϊστάμενος της οικονομικής υπηρεσίας ή αυτός κωλύεται, ενώπιον εκείνου που έρχεται μετά τον κυβερνήτη κατά την τάξη της υπηρεσίας. Στα εμπορικά πλοία η διαθήκη του πλοιάρχου μπορεί να συνταχθεί κατά τις ίδιες περιστάσεις ενώπιον εκείνου που έρχεται ύστερα απ' αυτόν στην τάξη της υπηρεσίας.

Άρθρο 1751

Η διαθήκη κατά τη διάρκεια του θαλασσινού ταξιδιού συντάσσεται πάντοτε ενώπιον δύο μαρτύρων. Για την κατάρτιση της διαθήκης πρέπει να συνταχθεί έγγραφο. Στο έγγραφο γίνεται μνεία της τυχόν έλλειψης ή του κωλύματος εκείνου που είναι αρμόδιος να συντάξει τη διαθήκη πριν από εκείνον που τη συντάσσει· η παράβαση όμως της διατύπωσης αυτής δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης. Η υπογραφή του ενός από τους μάρτυρες είναι απαραίτητη· αν ο άλλος μάρτυρας δεν μπορεί να υπογράψει από άγνοια ή άλλο κώλυμα, αυτό μνημονεύεται καθώς και η αιτία του. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται αναλόγως και στην παρούσα διαθήκη οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1737.

Άρθρο 1752

Οι διατάξεις για διαθήκη κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού δεν εφαρμόζονται, αν το πλοίο βρίσκεται μέσα σε ελληνικό λιμάνι, στο οποίο υπάρχει συμβολαιογράφος, εκτός αν, σύμφωνα με βεβαίωση στη διαθήκη εκείνου που τη συντάσσει, ο διαθέτης δεν μπορεί να αποβιβαστεί.

Άρθρο 1753 - Διαθήκη σε εκστρατεία

Οι στρατιωτικοί και γενικά όσοι κατά τις διατάξεις της στρατιωτικής ποινικής νομοθεσίας υπάγονται στην αρμοδιότητα των στρατοδικείων σε εκστρατεία μπορούν, σε περίπτωση εκστρατείας, αποκλεισμού

ή πολιορκίας ή αιχμαλωσίας, να δηλώσουν την τελευταία τους βούληση προφορικά ενώπιον αξιωματικού, με την παρουσία άλλου αξιωματικού ή με την παρουσία δύο μαρτύρων. Αν πρόκειται για τραυματίες ή ασθενείς, τον αξιωματικό που συντάσσει τη διαθήκη μπορεί να αντικαταστήσει διευθυντής νοσοκομείου που λειτουργεί με έγκριση του Κράτους.

Για τα πρόσωπα που συμπράττουν εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1725 έως 1728.

Άρθρο 1754

Για την κατάρτιση της διαθήκης κατά το προηγούμενο άρθρο συντάσσεται έγγραφο. Το έγγραφο, που φέρει και τη χρονολογία της σύνταξής του, διαβάζεται στο διαθέτη ενώ ακούουν τα πρόσωπα που συμπράττουν και βεβαιώνεται ότι αυτό έγινε· το έγγραφο υπογράφεται από το διαθέτη, απ' αυτόν που συντάσσει τη διαθήκη και από τα λοιπά πρόσωπα που συμπράττουν. Αν ο διαθέτης δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται με τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στο έγγραφο. Η υπογραφή του ενός από τους μάρτυρες είναι απαραίτητη· αν ο άλλος μάρτυρας δηλώσει ότι δεν μπορεί να γράψει, η υπογραφή του αναπληρώνεται με τη βεβαίωση της δήλωσης αυτής στο έγγραφο.

Αυτή η διαθήκη δεν υπόκειται σε καμία άλλη διατύπωση.

Άρθρο 1755

Όσοι βρίσκονται σε πολεμικό πλοίο που μετέχει σε εκστρατεία, μπορούν να συντάξουν διαθήκη και κατά τις διατάξεις για διαθήκη σε εκστρατεία.

Άρθρο 1756 - Διατάξεις υπέρ αξιωματικών του πλοίου

Διατάξεις υπέρ αξιωματικών του πλοίου που δεν είναι συγγενείς ή αγχιστείες του διαθέτη, είναι άκυρες, εφόσον περιέχονται σε διαθήκη που συντάχθηκε κατά τη διάρκεια του θαλασσινού ταξιδιού. Το ίδιο ισχύει και αν τέτοιες διατάξεις περιέχονται σε διαθήκη ιδιόγραφη που συντάχθηκε κάτω από τις ίδιες περιστάσεις.

Άρθρο 1757 - Διαθήκη αυτού που βρίσκεται σε αποκλεισμό

Όποιος διαμένει σε τόπο, που εξαιτίας επιδημίας ή άλλων έκτακτων περιστάσεων είναι αποκλεισμένος με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι αδύνατη ή σημαντικά δύσκολη η σύνταξη διαθήκης δημόσιας ή μυστικής κατά τις συνήθεις διατυπώσεις, μπορεί να συντάξει διαθήκη ενώπιον συμβολαιογράφου, ειρηνοδίκη, δημάρχου, δημαρχιακού παρέδρου, προϊστάμενου κοινότητας, αστυνομού, διευθυντή νοσοκομείου ή λοιμοκαθαρητηρίου ή υγειονόμου, στη σύνταξη της οποίας τηρούνται κατά τα λοιπά οι διατάξεις για τη διαθήκη κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού.

Σ' αυτή τη διαθήκη μπορούν να είναι μάρτυρες και γυναίκες, ακόμη και ανήλικοι, που έχουν όμως συμπληρώσει το δέκατο έκτο έτος.

Άρθρο 1758 - Χρονικό όριο ισχύος έκτακτης διαθήκης

Διαθήκη που έχει συνταχθεί κατά τα άρθρα 1749 έως 1757 (έκτακτη διαθήκη) θεωρείται ότι δεν έχει συνταχθεί, αν πέρασαν τρεις μήνες, αφότου έπαψαν για το διαθέτη οι περιστάσεις οι οποίες δικαιολογούν τη σύνταξή της και ο διαθέτης ζει ακόμη.

Η έναρξη και η διαδρομή της προθεσμίας αναστέλλονται, εφόσον ο διαθέτης δεν είναι σε κατάσταση να συντάξει διαθήκη δημόσια ή μυστική με τις συνήθεις διατυπώσεις.

Άρθρο 1759

Αν στην περίπτωση της έκτακτης διαθήκης ο διαθέτης, πριν από την παρέλευση της προθεσμίας του προηγούμενου άρθρου, βρεθεί πάλι κάτω από τις ίδιες περιστάσεις, η προθεσμία διακόπτεται, έτσι ώστε μετά την παρέλευσή τους αρχίζει να τρέχει πάλι ολόκληρη η προθεσμία.

Άρθρο 1760

Εκείνος που συντάσσει έκτακτη διαθήκη υπενθυμίζει στο διαθέτη ότι η ισχύς της διαρκεί τρεις μήνες και γίνεται σχετική μνεία στην πράξη. Η παράλειψή της όμως δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1761 - Παράδοση έκτακτης

Εκείνος που έχει συντάξει έκτακτη διαθήκη την παραδίνει σε συμβολαιογράφο στην Ελλάδα ή σε ελληνική προξενική αρχή στο εξωτερικό.

Εκείνος που παραδίνει τη διαθήκη οφείλει συγχρόνως να γνωστοποιήσει στο συμβολαιογράφο ή στην προξενική αρχή τον τυχόν θάνατο του διαθέτη και κάθε άλλη γνωστή σ' αυτόν πληροφορία για τον τόπο της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη· σχετική μνεία γίνεται στην πράξη της παράδοσης.

Για την παράδοση της διαθήκης συντάσσεται σε απλό χαρτί πράξη που υπογράφεται απ' αυτόν που παραλαμβάνει και απ' αυτόν που παραδίνει τη διαθήκη. Αντίγραφο της πράξης αυτής έχει υποχρέωση ο συμβολαιογράφος ή η προξενική αρχή που παρέλαβε τη διαθήκη να στείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στο υπουργείο δικαιοσύνης.

Η διαθήκη που παραδόθηκε φυλάσσεται από το συμβολαιογράφο ή την προξενική αρχή, και δημοσιεύεται μετά το θάνατο του διαθέτη.

Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1762

Εκείνος που έχει συντάξει διαθήκη στις περιπτώσεις εκστρατείας, αποκλεισμού, πολιορκίας ή αιχμαλωσίας οφείλει επιπλέον να γνωστοποιήσει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση τη σύνταξή της με αναφορά προς την άμεσα προϊστάμενη στρατιωτική αρχή.

Για τη σύνταξη διαθήκης κατά τη διάρκεια θαλασσινού ταξιδιού γίνεται μνεία στο ημερολόγιο του πλοίου.

Η μη τήρηση όσων ορίζονται στο άρθρο αυτό δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1763 - Ανάκληση διαθήκης

Κάθε διαθήκη μπορεί να ανακληθεί: 1. με σχετική δήλωση σε μεταγενέστερη διαθήκη· αν αυτή η μεταγενέστερη ανακληθεί, η διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί· 2. με δήλωση που γίνεται ενώπιον συμβολαιογράφου με την παρουσία τριών μαρτύρων και με τις λοιπές διατυπώσεις των συμβολαιογραφικών εγγράφων. Αν αυτή η δήλωση ανακληθεί με όμοιο τρόπο, η διαθήκη ενεργεί σαν να μην είχε ανακληθεί.

Άρθρο 1764

Μεταγενέστερη διαθήκη καταργεί με το περιεχόμενό της την προηγούμενη, μόνο κατά το μέρος που εναντιώνεται σ' αυτήν.

Αν η μεταγενέστερη ανακληθεί, η προηγούμενη ενεργεί σαν να μην είχε καταργηθεί.

Άρθρο 1765 - Ανάκληση ιδιόγραφης

Ιδιόγραφη διαθήκη μπορεί να ανακληθεί και αν ο διαθέτης με πρόθεση ανάκλησης καταστρέψει το έγγραφο της ή επιχειρήσει σ' αυτό μεταβολές, με τις οποίες συνήθως εκφράζεται η βούληση για ανάκληση έγγραφης δήλωσης.

Αν ο διαθέτης κατέστρεψε το έγγραφο της διαθήκης ή το μετέβαλε με τον τρόπο που σημειώθηκε, τεκμαίρεται ότι είχε σκοπό να ανακαλέσει τη διαθήκη.

Άρθρο 1766 - Ανάκληση μυστικής

Διαθήκη μυστική θεωρείται ότι έχει ανακληθεί, αν ο διαθέτης αναλάβει το έγγραφο που περιέχει την τελευταία βούλησή του και που είχε εγχειρισθεί στο συμβολαιογράφο και σφραγιστεί. Αυτή η διάταξη εφαρμόζεται και αν το έγγραφο αυτό θεωρηθεί ότι έχει ισχύ ιδιόγραφης διαθήκης.

Ο διαθέτης μπορεί να ενεργήσει οποτεδήποτε την ανάληψη. Η απόδοση του εγγράφου μπορεί να γίνει μόνο προσωπικά στο διαθέτη. Για την απόδοση συντάσσεται πράξη κατά τις κοινές διατάξεις, κάτω από την πράξη της κατάρτισης της μυστικής διαθήκης.

Άρθρο 1767

Ιδιόγραφη διαθήκη που έχει κατατεθεί στο συμβολαιογράφο για φύλαξη μπορεί να αναληφθεί με τον τρόπο που προβλέπεται στο προηγούμενο άρθρο. Η ανάληψη όμως δεν θεωρείται ανάκλησή της.

Άρθρο 1768 - "Άλλοι όροι για την ανάκληση"

"Οι διατάξεις των άρθρων 1716 έως 1720 εφαρμόζονται αναλόγως και στην ανάκληση διαθήκης".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο και ο τίτλος του τίθενται όπως τροποποιήθηκαν από 30.12.1996 με το άρθρο 30 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278).

Άρθρο 1769 - Δημοσίευση διαθήκης

Συμβολαιογράφος, στον οποίο υπάρχει διαθήκη, οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση μόλις πληροφορηθεί το θάνατο του διαθέτη, αν πρόκειται για δημόσια διαθήκη, να στείλει αντίγραφο της στο γραμματέα του αρμόδιου πρωτοδικείου, και αν πρόκειται για μυστική ή έκτακτη, να την παραδώσει αυτοπροσώπως στο πρωτότυπο στο πρωτοδικείο σε δημόσια συνεδρίαση. Αρμόδιο είναι το Πρωτοδικείο στην περιφέρεια του οποίου εδρεύει ο συμβολαιογράφος. Αν όμως ο συμβολαιογράφος εδρεύει στην έδρα ειρηνοδικείου που βρίσκεται έξω από την έδρα πρωτοδικείου, η παράδοση αυτή μπορεί να γίνει και στον ειρηνοδίκη.

Η μυστική ή έκτακτη διαθήκη που παραδόθηκε κατ' αυτό τον τρόπο δημοσιεύεται, με την επιφύλαξη της περίπτωσης του άρθρου 1770 παρ. 2, στην ίδια συνεδρίαση· η δημόσια διαθήκη, που έχει σταλεί στο γραμματέα των πρωτοδικών, δημοσιεύεται στην πρώτη συνεδρίαση.

Άρθρο 1770 - Ιδίως στη μυστική

Η μυστική διαθήκη πριν από την αποσφράγισή της για δημοσίευση εξετάζεται από το δικαστήριο, ενώ παρίσταται και ο συμβολαιογράφος και βεβαιώνεται ότι οι σφραγίδες είναι άθικτες. Κατά τη βεβαίωση ότι οι σφραγίδες είναι άθικτες μπορεί να παραστεί και όποιος έχει έννομο συμφέρον και να τις εξετάσει αφού το ζητήσει.

Το δικαστήριο μπορεί πριν από την αποσφράγιση, ύστερα από αίτηση ή και αυτεπαγγέλτως, να εξετάσει τους μάρτυρες που έχουν συμπράξει στην κατάρτιση της διαθήκης, κλητεύοντάς τους με επιμέλεια εκείνου που υπέβαλε την αίτηση ή του γραμματέα του δικαστηρίου.

Άρθρο 1771 - Πρακτικό δημοσίευσης

Για τη δημοσίευση της διαθήκης συντάσσεται πρακτικό, όπου καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη και η βεβαίωση για την ύπαρξη ή την ανυπαρξία των εξωτερικών ελαττωμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 1721 παρ. 4. Το πρωτότυπο στη μυστική ή έκτακτη διαθήκη με το περικάλυμμά του κατατίθεται στο αρχείο του δικαστηρίου, αφού προηγουμένως ο πρόεδρος ή ο ειρηνοδίκης σημειώσει αμέσως ιδιοχείρως στο πρωτότυπο της διαθήκης και το περικάλυμμά της τη λέξη "θεωρήθηκε", χρονολογήσει και υπογράψει τη θεώρηση. Αν η δημοσίευση γίνεται από ειρηνοδίκη, ο γραμματέας του στέλνει αμέσως στο γραμματέα του αρμόδιου δικαστηρίου αντίγραφο του σχετικού πρακτικού.

Άρθρο 1772

Αν ο διαθέτης δεν είχε την τελευταία του κατοικία ή διαμονή στην περιφέρεια του πρωτοδικείου ή του ειρηνοδικείου που δημοσίευσε τη διαθήκη, ο γραμματέας του δικαστηρίου στέλνει αντίγραφο του πρακτικού της δημοσίευσης στον εισαγγελέα των πρωτοδικών της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του

διαθέτη, για να κατατεθεί στο αρχείο του πρωτοδικείου αυτού και να συνταχθεί σχετική πράξη, που την υπογράφουν ο εισαγγελέας και ο γραμματέας του δικαστηρίου που παραλαμβάνει το πρακτικό.

Όμοιο αντίγραφο του πρακτικού της δημοσίευσης αποστέλλεται επίσης σε κάθε περίπτωση στο γραμματέα του πρωτοδικείου της πρωτεύουσας του Κράτους.

Άρθρο 1773 - Δημοσίευση από προξενική αρχή

Προξενική αρχή, στην οποία υπάρχει διαθήκη, οφείλει, μόλις πληροφορηθεί το θάνατο του διαθέτη, αν εδρεύει σ' αυτήν πολυμελές προξενικό δικαστήριο, να τη δημοσιεύσει σε δημόσια συνεδρίαση του προξενικού αυτού δικαστηρίου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στα άρθρα 1769 έως 1771 και σε κάθε άλλη περίπτωση να τη δημοσιεύσει στο προξενικό γραφείο ενώπιον δύο μαρτύρων και του γραμματέα του προξενείου, αν υπάρχει, καθώς και να συντάξει πρακτικό, όπου καταχωρίζεται ολόκληρη η διαθήκη. Το πρακτικό υπογράφουν ο προϊστάμενος της προξενικής αρχής, ο γραμματέας και οι μάρτυρες. Στην ιδιόγραφη, μυστική ή έκτακτη διαθήκη το πρωτότυπο με το τυχόν περικάλυμμα, αφού θεωρηθούν από τον προϊστάμενο της προξενικής αρχής κατά το άρθρο 1771, προσαρτώνται στο πρακτικό και φυλάγονται στα αρχεία του προξενείου.

Διπλό αντίγραφο του πρακτικού αποστέλλεται από την προξενική αρχή στο υπουργείο δικαιοσύνης και αυτό στέλνει το ένα αντίγραφο στον εισαγγελέα των πρωτοδικών της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη, για να κατατεθεί στο αρχείο αυτού του πρωτοδικείου κατά το άρθρο 1772 και το άλλο αντίγραφο στο γραμματέα του πρωτοδικείου της πρωτεύουσας του Κράτους.

Άρθρο 1774 - Δημοσίευση ιδιόγραφης

Όποιος κατέχει ιδιόγραφη διαθήκη οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση μόλις πληροφορηθεί το θάνατο του διαθέτη να την εμφανίσει για δημοσίευση στο πρωτοδικείο είτε της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του διαθέτη είτε της δικής του διαμονής. Η δημοσίευση γίνεται κατά το άρθρο 1771. Η διάταξη του άρθρου 1772 εφαρμόζεται και σ' αυτή την περίπτωση.

Άρθρο 1775

Αν αυτός που κατέχει την ιδιόγραφη διαθήκη διαμένει στο εξωτερικό, μπορεί να την εμφανίσει για δημοσίευση και στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής, οπότε εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 1773.

Σχετικά με την παράδοση στον προϊστάμενο της προξενικής αρχής της διαθήκης για δημοσίευση συντάσσεται πράξη, που την υπογράφουν αυτός που έλαβε και αυτός που παρέδωσε τη διαθήκη.

Άρθρο 1776 - Κήρυξη κύριας

Αυτός που ζητεί να δημοσιευτεί ιδιόγραφη διαθήκη ενώπιον δικαστηρίου μπορεί κατά τη δημοσίευσή της να προσαγάγει τρεις μάρτυρες, οι οποίοι μαρτυρούν ενόρκως για τη γνησιότητα της γραφής ή της υπογραφής του διαθέτη. Το δικαστήριο αφού ακούσει τους μάρτυρες μπορεί κατά τη δημοσίευση της ιδιόγραφης διαθήκης να την κηρύξει επιπλέον κύρια.

Άρθρο 1777

Ιδιόγραφη διαθήκη που δημοσιεύτηκε και κηρύχθηκε κύρια τεκμαίρεται γνήσια, αν επί πέντε χρόνια από τη δημοσίευσή της δεν αμφισβητήθηκε η γνησιότητά της σε δίκη ανάμεσα σε κάποιον απ' αυτούς που αντλούν δικαιώματα απ' αυτήν και κάποιον απ' αυτούς που βλάπτονται από την ύπαρξή της.

Άρθρο 1778 - Βιβλία δημοσιεύσεων

Οι γραμματείς των πρωτοδικών και οι προξενικές αρχές τηρούν βιβλίο των διαθηκών που δημοσιεύονται και ο γραμματέας του πρωτοδικείου της πρωτεύουσας του Κράτους τηρεί βιβλίο των διαθηκών που δημοσιεύονται από το πρωτοδικείο αυτό καθώς και από τα λοιπά πρωτοδικεία και τις προξενικές αρχές.

Άρθρο 1779

Η μη τήρηση των διατάξεων των άρθρων 1769 έως 1778 δεν επιφέρει ακυρότητα της διαθήκης.

Άρθρο 1780 - Τέλη δημοσίευσης

Τα τέλη των πρακτικών και των λοιπών εγγράφων και αντιγράφων που αναφέρονται στα άρθρα 1769 έως 1778 προκαταβάλλονται από το δημόσιο και εισπράττονται από την κληρονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Άρθρο 1781 - Διάταξη υπέρ αόριστου προσώπου

Είναι άκυρη η διάταξη της διαθήκης υπέρ προσώπου τόσο αόριστου ώστε ο προσδιορισμός του να είναι αδύνατος.

Άρθρο 1782 - Διάταξη εξαιτίας απειλής ή δόλου

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απειλής που ασκήθηκε παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη.

Η διάταξη είναι επίσης ακυρώσιμη, αν είναι προϊόν απάτης, χωρίς την οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.

Άρθρο 1783 - Διάταξη από πλάνη

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης βρισκόταν σε πλάνη ως προς την ταυτότητα είτε του τιμωμένου που ήθελε είτε του αντικειμένου που ήθελε να αφήσει. Η εσφαλμένη ονομασία ή περιγραφή προσώπου ή αντικειμένου δεν παραβιάζει το κύρος της διάταξης.

Άρθρο 1784

Η διάταξη της διαθήκης είναι ακυρώσιμη, αν υπήρξε αποτέλεσμα πλάνης από αίτια που μνημονεύονται στη διαθήκη και ανάγονται στο παρελθόν, το παρόν ή το μέλλον, χωρίς τα οποία ο διαθέτης δεν θα διατύπωνε τη διάταξη.

Άρθρο 1785 - Διάταξη υπέρ του συζύγου

"Η διάταξη σε διαθήκη του κληρονομούμενου υπέρ του συζύγου του, σε περίπτωση αμφιβολίας, είναι ακυρώσιμη, αν ο μεταξύ τους γάμος είναι άκυρος ή λύθηκε όσο ζούσε ο διαθέτης ή αν ο διαθέτης, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου, είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 24 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1786 - Παράλειψη μεριδούχου

Η διαθήκη είναι ακυρώσιμη, αν ο διαθέτης παρέλειψε το μεριδούχο που υπήρχε κατά το θάνατό του και η ύπαρξή του κατά τη σύνταξη της διαθήκης δεν του ήταν γνωστή, ή που γεννήθηκε ή έγινε μεριδούχος μετά τη σύνταξή της. Η ακύρωση αποκλείεται, όταν αποδεικνύεται ότι ο διαθέτης θα προχωρούσε στη σύνταξη της διαθήκης και αν γνώριζε την πραγματική κατάσταση που υπήρχε ή επήλθε.

Άρθρο 1787 - Ποιός ζητεί την ακύρωση

Την ακύρωση της διάταξης της διαθήκης στις περιπτώσεις των άρθρων 1782 έως 1785 μπορεί να ζητήσει μόνο εκείνος που ωφελείται άμεσα από την ακύρωσή της, και στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου μόνο ο μεριδούχος που παραλείφθηκε. Η διάταξη του άρθρου 145 δεν εφαρμόζεται στην ακύρωση διάταξης της διαθήκης.

Άρθρο 1788 - Παραγραφή

Το δικαίωμα για ακύρωση διάταξης τελευταίας βούλησης παραγράφεται μετά δύο έτη από τη δημοσίευση της διαθήκης.

Άρθρο 1789 - Εξάρτηση διάταξης από τη γνώμη άλλου

Ο διαθέτης δεν μπορεί να εξαρτήσει την ισχύ διάταξης τελευταίας βούλησης από τη γνώμη άλλου. Δεν μπορεί επίσης να αναθέσει σε άλλον τον προσδιορισμό είτε του τιμωμένου προσώπου είτε του πράγματος που καταλείπεται.

Άρθρο 1790 - Διάταξη υπέρ "συγγενών" κλπ.

Αν ο διαθέτης χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό μνημόνευσε στη διαθήκη τους "εξ αδιαθέτου" ή τους "νόμιμους" κληρονόμους του ή τους "συγγενείς" του, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχουν τημηθεί εκείνοι που καλούνται εξ αδιαθέτου κατά το χρόνο της επαγωγής, κατά την αναλογία της μερίδας τους.

Άρθρο 1791 - Διάταξη υπέρ του κατιόντος

Αν ο διαθέτης μνημόνευσε στη διαθήκη του τον κατιόντα του, σε περίπτωση αμφιβολίας, αν αυτός εκπέσει από οποιοδήποτε λόγο, τη θέση του παίρνουν οι δικοί του κατιόντες, εφόσον θα καλούνταν εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1792 - Διάταξη για τους φτωχούς

Όσα καταλείπονται στους φτωχούς χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχουν καταλειφθεί στο πτωχοκομείο του δήμου ή της κοινότητας, όπου ο διαθέτης είχε την τελευταία κατοικία ή διαμονή του. Αν δεν υπάρχει πτωχοκομείο, περιέρχονται σε άλλο αγαθοεργό κατάστημα που βρίσκεται εκεί. Αν ούτε τέτοιο κατάστημα υπάρχει, περιέρχονται στο ταμείο του δήμου ή της κοινότητας και ξοδεύονται για τους φτωχούς.

Άρθρο 1793 - Αμφιβολία ως προς τον τιμώμενο

Αν ο προσδιορισμός του τιμώμενου από το διαθέτη αρμόζει σε περισσότερα πρόσωπα και δεν μπορεί να εξακριβωθεί σε ποιο απ' αυτά απέβλεπε, θεωρείται ότι όλα αυτά τα πρόσωπα έχουν τιμηθεί κατά ίσα μέρη.

Άρθρο 1794 - Αίρεση ακατάληπτη

Οι ακατάληπτες αιρέσεις που έχουν προστεθεί σε διάταξη τελευταίας βούλησης θεωρούνται σαν να μην έχουν γραφεί.

Άρθρο 1795 - Αίρεση αγαμίας

Η αίρεση αγαμίας που προστίθεται σε διάταξη τελευταίας βούλησης, θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί. Είναι όμως ισχυρή η αίρεση της χηρείας σε διάταξη του ενός συζύγου υπέρ του άλλου.

Άρθρο 1796 - Διάταξη δελεαστική

Η κατάλειψη με διάταξη τελευταίας βούλησης υπό την αίρεση της αμοιβαίας ελευθεριότητας σε διαθήκη από τον κληρονόμο ή τον κληροδόχο είναι άκυρη.

Άρθρο 1797 - Αίρεση αναβλητική

Η διάταξη διαθήκης που εξαρτάται από αναβλητική αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας ισχύει μόνον αν ο τιμώμενος με τη διάταξη αυτή ζει όταν πληρωθεί η αίρεση.

Άρθρο 1798 - Αίρεση που επιβάλλει παράλειψη

Αν με διάταξη τελευταίας βούλησης έχει καταλειφθεί οτιδήποτε με την αίρεση ότι ο τιμώμενος θα παραλείψει κάτι ή θα εξακολουθήσει να κάνει κάτι μέσα σε απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι η διάταξη έχει τεθεί με διαλυτική αίρεση αντίθετου περιεχομένου.

Άρθρο 1799 - Αίρεση που θεωρείται ότι έχει πληρωθεί

Αν απαιτείται να συμπράξει τρίτος για να πληρωθεί η αίρεση με την οποία έχει γραφεί ο τιμώμενος, και ο τρίτος αρνείται να συμπράξει, η αίρεση, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρείται ότι έχει πληρωθεί.

Άρθρο 1800 - Ιδιότητα του τιμωμένου

Αν ο διαθέτης άφησε στον τιμώμενο ολόκληρη την περιουσία του ή ποσοστό της, ο τιμώμενος θεωρείται ότι έχει εγκατασταθεί ως κληρονόμος, ακόμη και αν δεν ονομάστηκε κληρονόμος.

Αν έχουν αφεθεί μόνο ειδικά αντικείμενα στον τιμώμενο, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται κληροδόχος, ακόμη και αν ονομάστηκε κληρονόμος.

Άρθρο 1801 - Εγκατάσταση σε μέρος της κληρονομίας

Αν έχει εγκατασταθεί ένας μόνο κληρονόμος και έχει περιοριστεί σε ποσοστό της κληρονομίας, ως προς το υπόλοιπο μέρος επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Το ίδιο ισχύει και όταν έχουν εγκατασταθεί περισσότεροι κληρονόμοι, καθένας από τους οποίους έχει περιοριστεί σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο.

Άρθρο 1802

Αν, σύμφωνα με τη θέληση του διαθέτη, οι εγκατάστατοι γράφηκαν ως οι μόνοι κληρονόμοι και καθένας απ' αυτούς εγκαταστάθηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά δεν εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη αύξηση των ποσοστών.

Άρθρο 1803 - Εγκαταστάσεις που υπερβαίνουν τον κλήρο

Αν καθένας από τους εγκατάστατους γράφηκε σε ποσοστό και τα ποσοστά υπερβαίνουν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωση των ποσοστών.

Άρθρο 1804 - Εγκαταστάσεις αορίστως

Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι χωρίς προσδιορισμό των μερίδων, θεωρούνται όλοι εγκατάστατοι σε ίσα μέρη, εκτός από τις περιπτώσεις των άρθρων 1790 και 1791.

Άρθρο 1805 - Εγκαταστάσεις με προσδιορισμό και χωρίς προσδιορισμό μερών

Αν εγκαταστάθηκαν περισσότεροι κληρονόμοι από τους οποίους μερικοί σε ποσοστά και άλλοι χωρίς προσδιορισμό μερίδων, εκείνοι που έχουν αόριστα εγκατασταθεί παίρνουν ό,τι απομένει μετά την αφαίρεση των ποσοστών.

Αν τα ορισμένα ποσοστά εξαντλούν τον κλήρο, επέρχεται ανάλογη μείωσή τους, έτσι ώστε καθένας από εκείνους που έχουν γραφεί αορίστως να πάρει όση μερίδα πήρε εκείνος που εγκαταστάθηκε στο μικρότερο ποσοστό.

Άρθρο 1806 - Εγκατάσταση σε κοινή μερίδα

Αν ορισμένοι από τους περισσότερους εγκατάστατους γράφηκαν σε ένα και το ίδιο ποσοστό (κοινή μερίδα) εφαρμόζονται αναλόγως στην κοινή αυτή μερίδα οι διατάξεις των άρθρων 1802 έως 1805.

Άρθρο 1807 - Προσαύξηση

Αν περισσότεροι εγκαταστάθηκαν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αποκλείεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή και ένας απ' αυτούς εξέπεσε πριν από την επαγωγή ή μετά την επαγωγή, η μερίδα του προσαυξάνει στους λοιπούς, ανάλογα με τις μερίδες τους. Αν μερικοί από τους εγκατάστατους γράφηκαν σε κοινή μερίδα, η προσαύξηση επέρχεται κατά προτίμηση μεταξύ τους.

Αν με την εγκατάσταση έχει διατεθεί μέρος μόνο της κληρονομίας, και ως προς το υπόλοιπο επέρχεται η εξ αδιαθέτου διαδοχή, τότε μόνο γίνεται προσαύξηση μεταξύ των εγκαταστάτων όταν έχουν γραφεί σε κοινή μερίδα.

Ο διαθέτης μπορεί να αποκλείσει την προσαύξηση.

Άρθρο 1808

Η μερίδα που αποκτάται κατά προσαύξηση θεωρείται ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν εκείνον που απέκτησε ή εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση της συνεισφοράς, ως ιδιαίτερη μερίδα.

Άρθρο 1809 - Υποκατάσταση κοινή

Ο διαθέτης μπορεί να διορίσει υποκατάστατο κληρονόμο για την περίπτωση που ο εγκατάστατος εκπέσει είτε πριν από την επαγωγή είτε μετά την επαγωγή.

Άρθρο 1810

Ο υποκατάστατος σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει ταχθεί τόσο για την περίπτωση που εκείνος που πρώτος καλείται δεν μπορεί να είναι κληρονόμος, όσο και για την περίπτωση που δεν θέλει να είναι κληρονόμος.

Άρθρο 1811 - Υποκατάσταση αμοιβαία

Αν οι εγκατάστατοι έχουν αμοιβαία υποκατασταθεί ή αν για τον έναν απ' αυτούς ορίστηκαν υποκατάστατοι οι λοιποί, σε περίπτωση αμφιβολίας, θεωρούνται ότι έχουν υποκατασταθεί ανάλογα με τη μερίδα τους.

Αν οι εγκατάστατοι υποκαταστάθηκαν αμοιβαία, αλλά μερικοί απ' αυτούς γράφηκαν σε κοινή μερίδα, σε περίπτωση αμφιβολίας εκείνοι που έχουν έτσι γραφεί προηγούνται από τους λοιπούς ως υποκατάστατοι για τη μερίδα αυτή.

Άρθρο 1812 - Υποκατάσταση και προσαύξηση

Το δικαίωμα από την υποκατάσταση προηγείται από το δικαίωμα της προσαύξησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΞ ΑΔΙΑΘΕΤΟΥ ΔΙΑΔΟΧΗ

Άρθρο 1813 - Πρώτη τάξη

Ως κληρονόμοι εξ αδιαθέτου στην πρώτη τάξη καλούνται οι κατιόντες του κληρονομούμενου. Ο πλησιέστερος απ' αυτούς αποκλείει τον απώτερο της ίδιας ρίζας.

Στη θέση κατιόντος που δεν ζει κατά την επαγωγή υπεισέρχονται οι κατιόντες που μέσω αυτού συνδέονται με συγγένεια με τον κληρονομούμενο (διαδοχή κατά ρίζες).

Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία.

Άρθρο 1814 - Δεύτερη τάξη

Στη δεύτερη τάξη καλούνται μαζί οι γονείς του κληρονομούμενου, οι αδελφοί, καθώς και τέκνα και έγγονοι αδελφών που έχουν πεθάνει πριν απ' αυτόν. Οι γονείς και οι αδελφοί κληρονομούν κατ' ισομοιρία και τα τέκνα ή οι έγγονοι αδελφών που έχουν πεθάνει πριν από τον κληρονομούμενο

κληρονομούν κατά ρίζες. Τα τέκνα αδελφού του κληρονομούμενου που έχει πεθάνει πριν απ' αυτόν αποκλείουν τους εγγόνους της ίδιας ρίζας.

Άρθρο 1815 - Ετεροθαλείς αδελφοί

Ετεροθαλείς αδελφοί, αν συντρέχουν με γονείς ή με αμφιθαλείς ή με τέκνα ή εγγόνους αμφιθαλών αδελφών, παίρνουν το μισό της μερίδας που ανήκει στους αμφιθαλείς. Το μισό επίσης παίρνουν και τα τέκνα ή οι εγγονοί ετεροθαλών αδελφών που έχουν πεθάνει πριν από τον κληρονομούμενο.

Άρθρο 1816 - Τρίτη τάξη

Στην τρίτη τάξη καλούνται οι παππούδες και οι γιαγιάδες του κληρονομούμενου και από τους κατιόντες τους τα τέκνα και οι εγγονοί. Αν κατά την επαγωγή ζουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες και των δύο γραμμών, κληρονομούν μόνο αυτοί κατ' ισομοιρία.

Αν κατά την επαγωγή δεν ζει ο παππούς ή η γιαγιά από την πατρική ή τη μητρική γραμμή, στη θέση εκείνου που έχει πεθάνει υπεισέρχονται τα τέκνα και οι εγγονοί του. Αν δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί, η μερίδα αυτού που έχει πεθάνει περιέρχεται στον παππού ή τη γιαγιά, της ίδιας γραμμής και, αν δεν υπάρχει, στα τέκνα και στους εγγόνους του. Αν κατά την επαγωγή δεν ζουν ο παππούς και η γιαγιά, είτε από την πατρική είτε από τη μητρική γραμμή και δεν υπάρχουν τέκνα και εγγονοί αυτών που έχουν πεθάνει, κληρονομούν μόνο ο παππούς ή η γιαγιά ή τα τέκνα και οι εγγονοί τους από την άλλη γραμμή.

Τα τέκνα κληρονομούν κατ' ισομοιρία και αποκλείουν τους εγγόνους της ίδιας ρίζας. Οι εγγονοί κληρονομούν κατά ρίζες.

Άρθρο 1817 - Τέταρτη τάξη

Στην τέταρτη τάξη καλούνται οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες του κληρονομούμενου.

Οι προπαππούδες και οι προγιαγιάδες που ζουν κατά το χρόνο της επαγωγής κληρονομούν κατ' ισομοιρία ανεξάρτητα αν ανήκουν στην ίδια ή σε διάφορες γραμμές.

Άρθρο 1818 - Δικαίωμα από περισσότερες ρίζες

Όποιος στην περίπτωση της διαδοχής κατά ρίζες ανήκει σε περισσότερες ρίζες παίρνει τη μερίδα που ανήκει σε κάθε ρίζα. Κάθε μερίδα θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα.

Άρθρο 1819 - Διαδοχή τάξεων

Δεν καλείται στην κληρονομία συγγενής, εφόσον υπάρχει άλλος συγγενής προηγούμενης τάξης που καλείται ως κληρονόμος.

Άρθρο 1820 - Σύζυγος που επιζεί

"Εκείνος από τους συζύγους που επιζεί καλείται, ως κληρονόμος εξ αδιαθέτου, με τους συγγενείς της πρώτης τάξης στο τέταρτο και με τους συγγενείς των άλλων τάξεων στο μισό της κληρονομίας. Επιπλέον παίρνει ως εξαιρετο, ανεξάρτητα από την τάξη με την οποία καλείται, τα έπιπλα, σκεύη, ενδύματα και άλλα τέτοια οικιακά αντικείμενα που τα χρησιμοποιούσαν είτε μόνος εκείνος που επιζεί είτε και οι δύο σύζυγοι. Αν όμως υπάρχουν τέκνα του συζύγου που πέθανε, λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες και αυτών, εφόσον το επιβάλλουν οι ειδικές περιστάσεις για λόγους επιείκειας".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 25 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1821 - Πέμπτη τάξη

Αν δεν υπάρχουν συγγενείς της πρώτης, της δεύτερης, της τρίτης και της τέταρτης τάξης, ο σύζυγος που επιζεί καλείται ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος σε ολόκληρη την κληρονομία.

Άρθρο 1822 - Αποκλεισμός συζύγου

"Το κληρονομικό δικαίωμα, καθώς και το δικαίωμα στο εξαιρετο του συζύγου που επιζεί αποκλείονται, αν ο κληρονομούμενος, έχοντας βάσιμο λόγο διαζυγίου, είχε ασκήσει την αγωγή διαζυγίου κατά του συζύγου του".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 25 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1823 - Προσαύξηση

Αν ο εξ αδιαθέτου κληρονόμος εξέπεσε πριν από την επαγωγή ή μετά την επαγωγή και από την αιτία αυτή αυξήθηκε η μερίδα άλλου εξ αδιαθέτου κληρονόμου, το μέρος κατά το οποίο επήλθε η αύξηση αυτή θεωρείται ιδιαίτερη κληρονομική μερίδα ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο που βαρύνουν τον κληρονόμο αυτόν ή εκείνον που εξέπεσε, καθώς και ως προς την υποχρέωση της συνεισφοράς.

Άρθρο 1824 - Έκτη τάξη

Αν κατά την επαγωγή της κληρονομίας δεν υπάρχει ούτε συγγενής από εκείνους που καλούνται κατά το νόμο, ούτε σύζυγος του κληρονομούμενου, ως εξ αδιαθέτου κληρονόμος καλείται το δημόσιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ ΝΟΜΙΜΗ ΜΟΙΡΑ

Άρθρο 1825 - Ποσοστό

Οι κατιόντες και οι γονείς του κληρονομούμενου, καθώς και ο σύζυγος που επιζεί, οι οποίοι θα είχαν κληθεί ως εξ αδιαθέτου κληρονόμοι, έχουν δικαίωμα νόμιμης μοίρας στην κληρονομία. Η νόμιμη μοίρα είναι το μισό της εξ αδιαθέτου μερίδας.

Ο μεριδούχος κατά το ποσοστό αυτό μετέχει ως κληρονόμος.

Άρθρο 1826 - Διαδοχή ή προσαύξηση στη νόμιμη μοίρα

Αν κάποιος μεριδούχος ολικά ή μερικά αποκληρώθηκε νόμιμα ή παραιτήθηκε από το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ή λόγω αναξιοότητας εξέπεσε, το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας ασκούν οι μεριδούχοι που έρχονται στη θέση του κατά τη σειρά της εξ αδιαθέτου διαδοχής.

Άρθρο 1827 - Συμπλήρωση της νόμιμης μοίρας

Αν στο μεριδούχο έχει καταλειφθεί λιγότερο από τη νόμιμη μοίρα, το δικαίωμά του υπάρχει για το μέρος που λείπει.

Άρθρο 1828 - Κληροδοσία στο μεριδούχο

Αν στο μεριδούχο καταλείφθηκε κληροδοσία, μπορεί να την αποποιηθεί και να ασκήσει ολόκληρο το δικαίωμά του στη νόμιμη μοίρα. Αν δεν αποποιηθεί την κληροδοσία, ασκεί το δικαίωμα της νόμιμης μοίρας για το μέρος που λείπει.

Εκείνος που βαρύνεται με την κληροδοσία δικαιούται να τάξει στο μεριδούχο εύλογη προθεσμία για να την αποποιηθεί. Αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, το δικαίωμα αποποίησης χάνεται.

Άρθρο 1829 - Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας

Κάθε περιορισμός του μεριδούχου από τη διαθήκη, όσο βαρύνει τη νόμιμη μοίρα, θεωρείται σαν να μην έχει γραφεί.

Άρθρο 1830 - Προσδιορισμός μερίδας

Για τον προσδιορισμό της εξ αδιαθέτου μερίδας με βάση την οποία οφείλεται η νόμιμη μοίρα, συναριθμούνται όσοι έχουν αποκληρωθεί με τη διαθήκη, όσοι έχουν αποποιηθεί την κληρονομία και όσοι έχουν κηρυχθεί ανάξιοι να κληρονομήσουν.

Άρθρο 1831 - Προσδιορισμός της κληρονομίας

"Ο υπολογισμός της νόμιμης μοίρας γίνεται με βάση την κατάσταση και την αξία της κληρονομίας κατά το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου, αφού αφαιρεθούν τα χρέη και οι δαπάνες της κηδείας του και της απογραφής της κληρονομίας.

Στην κληρονομία προσθέτονται, με την αξία που είχαν κατά το χρόνο της παροχής, οτιδήποτε ο κληρονομούμενος παραχώρησε, όσο ζούσε, χωρίς αντάλλαγμα σε μεριδούχο είτε με δωρεά είτε με άλλο τρόπο και επίσης οποιαδήποτε δωρεά που ο κληρονομούμενος έκανε στα τελευταία δέκα χρόνια πριν από το θάνατό του, εκτός αν την επέβαλαν λόγοι ευπρέπειας ή ιδιαίτερο ηθικό καθήκον.

Για τον υπολογισμό της νόμιμης μοίρας των γονέων δεν συυπολογίζεται ό,τι περιέρχεται ως εξάιρετο, σύμφωνα με τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1820, στο σύζυγο που επιζεί".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 26 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1832 - Αποτίμηση της κληρονομίας

Η αξία της κληρονομίας, εφόσον είναι αναγκαίο, βρίσκεται με εκτίμηση. Η εκτίμηση από τον κληρονομούμενο δεν είναι υποχρεωτική.

Δικαιώματα και υποχρεώσεις της κληρονομίας που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση δεν υπολογίζονται κατά την εκτίμηση, και όσα εξαρτώνται από διαλυτική αίρεση υπολογίζονται χωρίς την αίρεση. Αν η αίρεση πληρωθεί, γίνεται η εξίσωση που αρμόζει προς την κατάσταση που άλλαξε.

Για αβέβαια ή επισφαλή δικαιώματα, καθώς και για αμφίβολες υποχρεώσεις της κληρονομίας, ισχύει ό,τι και γι' αυτά που εξαρτώνται από αναβλητική αίρεση.

Άρθρο 1833 - Τι καταλογίζεται στη νόμιμη μοίρα

"Στη νόμιμη μοίρα καταλογίζονται οι παροχές σε μεριδούχο, με την αξία που είχαν όταν έγιναν, εφόσον προσθέτονται στην κληρονομία σύμφωνα με το άρθρο 1831, εκτός αν ο κληρονομούμενος όρισε διαφορετικά όταν έδωσε την παροχή.

Ο καταλογισμός γίνεται και αν στη θέση του κατιόντος που έλαβε την παροχή, υπεισέρχεται ως μεριδούχος άλλος κατιών".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 26 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1834 - Υπολογισμός σε περίπτωση συνεισφοράς

"Αν, εφόσον υπάρχουν περισσότεροι κατιόντες, συντρέχει στην εξ αδιαθέτου διαδοχή περίπτωση συνεισφοράς, η νόμιμη μοίρα για τον κάθε κατιόντα προσδιορίζεται με βάση την εξ αδιαθέτου μερίδα, που θα περιερχόταν σ' αυτόν, με συυπολογισμό και της συνεισφοράς. Ο διαθέτης δεν μπορεί να αποκλείσει τον τρόπο αυτόν υπολογισμού για οποιαδήποτε παροχή του άρθρου 1895, ώστε να ζημιωθεί ο μεριδούχος.

Η παροχή που λαμβάνεται υπόψη κατά την προηγούμενη παράγραφο, όταν πρέπει και να καταλογιστεί στη νόμιμη μοίρα σύμφωνα με το άρθρο 1833, καταλογίζεται σ' αυτήν για τη μισή της μόνο αξία".

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 26 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1835 - Μέμψη άστοργης δωρεάς

Κάθε δωρεά εν ζωή του κληρονομούμενου, η οποία κατά το άρθρο 1831 υπολογίζεται στην κληρονομία, μπορεί να ανατραπεί εφόσον η κληρονομία που υπάρχει κατά το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου δεν επαρκεί για να καλύψει τη νόμιμη μοίρα.

Αν έγιναν διαδοχικές δωρεές, η προηγούμενη είναι δυνατόν να προσβληθεί εφόσον δεν επαρκεί η ανατροπή της μεταγενέστερης.

Άρθρο 1836

Την αγωγή ασκούν ο μεριδούχος ή οι διάδοχοί του μόνο κατά του δωρεοδόχου ή των κληρονόμων του, για να ανατραπεί η δωρεά κατά το μέρος που λείπει από τη νόμιμη μοίρα. Ο δωρεοδόχος μπορεί να αποφύγει την ανατροπή καταβάλλοντας το ισάξιο εκείνου που λείπει.

Η αγωγή παραγράφεται δύο χρόνια μετά το θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1837

Ο δωρεοδόχος ή οι κληρονόμοι του κατά το μέρος που επήλθε ανατροπή της δωρεάς ενέχονται και για τους καρπούς, από το χρόνο του θανάτου του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1838

Αν ο δωρεοδόχος είναι μεριδούχος, η ανατροπή της δωρεάς χωρεί μόνο για ό,τι έλαβε επιπλέον της νόμιμης μοίρας που του αναλογεί.

Άρθρο 1839 - Αποκλήρωση

Ο διαθέτης μπορεί για ορισμένους λόγους, που αναφέρονται στο νόμο, να στερήσει το μεριδούχο από τη νόμιμη μοίρα (αποκλήρωση). Η αποκλήρωση γίνεται με διάταξη τελευταίας βούλησης.

Άρθρο 1840 - Λόγοι υπέρ του ανιόντος

Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει τον κατιόντα αν αυτός: 1. επιβουλεύθηκε τη ζωή του διαθέτη, του συζύγου ή άλλου κατιόντος του διαθέτη 2. προκάλεσε με πρόθεση σωματικές κακώσεις στο διαθέτη ή στο σύζυγό του, από τον οποίο κατάγεται ο κατιών 3. έγινε ένοχος κακουργήματος ή σοβαρού πλημμελήματος με πρόθεση, κατά του διαθέτη ή του συζύγου του 4. αθέτησε κακόβουλα την υποχρέωση που είχε από το νόμο να διατρέφει το διαθέτη 5. ζει βίο άτιμο ή ανήθικο, παρά τη θέληση του διαθέτη. Η αποκλήρωση για το λόγο αυτό είναι άκυρη, αν ο κατιών κατά το θάνατο του διαθέτη είχε οριστικά εγκαταλείψει τον άτιμο ή ανήθικο βίο.

Άρθρο 1841 - Λόγοι υπέρ του κατιόντος

Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το γονέα του αν συντρέχει ένας από τους λόγους αποκλήρωσης που αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο αριθ. 1, 3 και 4.

Άρθρο 1842 - Λόγος υπέρ του συζύγου

Ο διαθέτης μπορεί να αποκληρώσει το σύζυγό του αν, κατά το χρόνο του θανάτου, είχε δικαίωμα να ασκήσει αγωγή διαζυγίου για βάσιμο λόγο αναγόμενο σε υπαιτιότητα του συζύγου του.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 26 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

Άρθρο 1843 - Πότε πρέπει να υπάρχει ο λόγος

Ο λόγος της αποκλήρωσης πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο που συντάσσεται η διαθήκη και να αναφέρεται σ' αυτήν.

Εκείνος που επικαλείται την αποκλήρωση οφείλει να αποδείξει το λόγο της.

Άρθρο 1844 - Συγγνώμη του λόγου

Το δικαίωμα της αποκλήρωσης αποσβήνεται με συγγνώμη.

Η συγγνώμη που επέρχεται μετά τη διάταξη της αποκλήρωσης καθιστά την αποκλήρωση ανίσχυρη.

Άρθρο 1845 - Αποκλήρωση για λόγους πρόνοιας

Αν ο μεριδούχος κατιών ζει βίο άσωτο ή είναι καταχρεωμένος, ο διαθέτης μπορεί είτε να διατάξει με τη διαθήκη να περιέλθει η νόμιμη μοίρα του στους κατιόντες του μεριδούχου κατ' αναλογία προς τις εξ αδιαθέτου μερίδες τους, είτε να ορίσει εκτελεστή για να τη διοικεί είτε και τα δύο.

Στη διαθήκη πρέπει να αναφέρεται ο λόγος και να λαμβάνεται πρόνοια για τη συντήρηση του μεριδούχου. Εκείνος που επικαλείται τη διάταξη της διαθήκης οφείλει να αποδείξει το λόγο της.

Η διάταξη δεν ισχύει, αν κατά το θάνατο του διαθέτη έπαψε να υπάρχει ο λόγος της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΙ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 1846 - Αυτοδικαίη κτήση

Ο κληρονόμος αποκτά αυτοδικαίως την κληρονομία μόλις γίνει η επαγωγή, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198.

Άρθρο 1847 - Αποποίηση

Ο κληρονόμος μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία μέσα σε προθεσμία τεσσάρων μηνών που αρχίζει από τότε που έμαθε την επαγωγή και το λόγο της. Στην επαγωγή από διαθήκη η προθεσμία δεν αρχίζει πριν από τη δημοσίευση της διαθήκης.

Αν ο κληρονομούμενος είχε την τελευταία κατοικία του στο εξωτερικό ή αν ο κληρονόμος έμαθε την επαγωγή όταν διέμενε στο εξωτερικό, η προθεσμία είναι ενός έτους.

Η προθεσμία αναστέλλεται από τους ίδιους λόγους που αναστέλλεται και η παραγραφή.

Άρθρο 1848 - Δήλωση αποποίησης

Η αποποίηση γίνεται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας. Για αποποίηση που γίνεται με αντιπρόσωπο απαιτείται ειδική πληρεξουσιότητα με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Το δημόσιο δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία που του έχει επαχθεί εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1849

Η αποποίηση είναι άκυρη αν ο κληρονόμος έχει ρητά ή σιωπηρά δηλώσει ότι αποδέχεται την κληρονομία. Από τη σύνταξη απογραφής της κληρονομίας και μόνο δεν συνάγεται τέτοια δήλωση.

Άρθρο 1850

Η αποποίηση είναι άκυρη, αν γίνει μετά την πάροδο της προθεσμίας για αποποίηση. Αν περάσει η προθεσμία, η κληρονομία θεωρείται ότι έχει γίνει αποδεκτή.

Άρθρο 1851 - Αποποίηση χωρίς επαγωγή

Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι άκυρη, αν έγινε πριν από την επαγωγή ή από πλάνη ως προς το λόγο της επαγωγής. Επίσης είναι άκυρη, αν έγινε υπό αίρεση ή προθεσμία ή για μέρος της κληρονομίας.

Άρθρο 1852 - Αποποίηση και αποδοχή από άλλο λόγο

Εκείνος που αποποιήθηκε την κληρονομία που του έχει επαχθεί από διαθήκη μπορεί να την αποδεχτεί, αν ύστερα του επαχθεί εξ αδιαθέτου.

Άρθρο 1853 - Περισσότερες μερίδες

Αν ο κληρονόμος καλείται σε περισσότερες μερίδες από τον ίδιο ή από διάφορους λόγους, μπορεί να αποδεχτεί ή να αποποιηθεί κάθε μια απ' αυτές χωριστά, εκτός αν ο διαθέτης διέταξε διαφορετικά.

Άρθρο 1854 - Οι κληρονόμοι του κληρονόμου

Το δικαίωμα για αποποίηση της κληρονομίας μεταβαίνει στους κληρονόμους του κληρονόμου.

Άρθρο 1855

Αν πεθάνει ο κληρονόμος πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση, η προθεσμία αυτή δεν λήγει πριν από την παρέλευση της προθεσμίας για αποποίηση που τάσσεται για την κληρονομία του κληρονόμου.

Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι του κληρονόμου, ο καθένας μπορεί να αποποιηθεί την κληρονομία κατά το μέρος που αντιστοιχεί στη μερίδα του.

Άρθρο 1856 - Συνέπειες της αποποίησης

Αν ο κληρονόμος αποποιηθεί την κληρονομία, η επαγωγή προς εκείνον που αποποιήθηκε θεωρείται ότι δεν έγινε. Η κληρονομία επάγεται σ' εκείνον που θα είχε κληθεί, αν εκείνος που αποποιήθηκε δεν ζούσε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1857 - Αμετάκλητο της αποποίησης

Η αποδοχή ή η αποποίηση της κληρονομίας είναι αμετάκλητη.

Η αποδοχή ή η αποποίηση που οφείλεται σε πλάνη ή απειλή ή απάτη κρίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις για τις δικαιопραξίες· η επαγωγή για την ακύρωσή τους παραγράφεται μετά ένα εξάμηνο.

Η πλάνη σχετικά με το ενεργητικό ή το παθητικό της κληρονομίας δεν θεωρείται ουσιώδης.

Οι διατάξεις του άρθρου αυτού εφαρμόζονται και σε αποδοχή που συνάγεται από την παραμέληση της προθεσμίας για αποποίηση.

Άρθρο 1858 - Αγωγές κατά της κληρονομίας

Όσο ο κληρονόμος έχει το δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία δεν μπορεί να ασκηθεί δικαστικώς εναντίον του αξίωση που στρέφεται κατά της κληρονομίας, εκτός αν έχει διοριστεί κηδεμόνας της σχολάζουσας κληρονομίας.

Άρθρο 1859 - Η διαχείριση πριν από την αποποίηση

Διαχειριστική πράξη που έγινε από εκείνον που αποποιήθηκε, πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, κρίνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτρίων.

Η διάθεση αντικειμένου πριν από την αποποίηση της κληρονομίας, από εκείνον που αποποιήθηκε, εφόσον δεν μπορούσε χωρίς ζημία της κληρονομίας, να αναβληθεί, καθώς και η μονομερής δικαιопραξία τρίτου προς αυτόν ως κληρονόμο, παραμένουν ισχυρές και μετά την αποποίηση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΞΙΟΤΗΤΑ

Άρθρο 1860 - Λόγοι

Ανάξιος για να κληρονομήσει είναι: 1. εκείνος που από πρόθεση θανάτωσε ή αποπειράθηκε να θανατώσει τον κληρονομούμενο, τα τέκνα, τους γονείς ή το σύζυγο του κληρονομούμενου· 2. εκείνος που καταδικάστηκε για ψευδή καταμήνυση του κληρονομούμενου για κακούργημα· 3. εκείνος που από πρόθεση εμπόδισε παράνομα τον κληρονομούμενο να συντάξει ή να ανακαλέσει διαθήκη· 4. εκείνος που με απάτη παρακίνησε ή παράνομα ή αντίθετα προς τα χρηστά ήθη με απειλή ανάγκασε τον κληρονομούμενο να συντάξει ή να αλλάξει διαθήκη· 5. εκείνος που αλλοίωσε ή εξαφάνισε τη διαθήκη του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1861 - Συγγνώμη

Η αναξιοσύνη εκλείπει, αν ο κληρονομούμενος με δημόσιο έγγραφο ή με διαθήκη συγχώρησε τον ανάξιο.

Άρθρο 1862 - Κήρυξη της αναξιοσύνης

Η αναξιοσύνη κηρύσσεται με δικαστική απόφαση· τη σχετική αγωγή έχει δικαίωμα να εγείρει όποιος έχει έννομο συμφέρον από τον παραμερισμό του ανάξιου είτε μόνο αυτού του ίδιου είτε και άλλου που καλείται ύστερα απ' αυτόν.

Η αγωγή παραγράφεται δύο χρόνια μετά την επαγωγή της κληρονομίας στον ανάξιο· αν πρόκειται για ανάξιο καταπιστευματοδόχο, η παραγραφή αρχίζει από την επαγωγή στον κληρονόμο.

Άρθρο 1863 - Συνέπειες

Αμα γίνει τελεσίδικη η απόφαση που κηρύσσει την αναξιοσύνη, η επαγωγή προς τον ανάξιο θεωρείται σαν να μην έχει γίνει. Η κληρονομία επάγεται σ' εκείνον που θα είχε σειρά να κληθεί, αν ο ανάξιος δεν ζούσε κατά την επαγωγή. Η επαγωγή θεωρείται ότι έγινε κατά το θάνατο του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1864

Οι διατάξεις για την αναξιοσύνη εφαρμόζονται και ως προς το μεριδούχο, καθώς επίσης και ως προς τον κληροδόχο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΣΧΟΛΑΖΟΥΣΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Άρθρο 1865 - Περιπτώσεις

Αν ο κληρονόμος είναι άγνωστος ή δεν είναι βέβαιο αν αποδέχτηκε την κληρονομία, το δικαστήριο της κληρονομίας ύστερα από αίτηση εκείνου που έχει έννομο συμφέρον ή και αυτεπαγγέλτως διορίζει κηδεμόνα της κληρονομίας. Σε κατεπείγουσες περιστάσεις ο εισαγγελέας πρωτοδικών διορίζει προσωρινό κηδεμόνα. Αυτός οφείλει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση να προκαλέσει το διορισμό οριστικού κηδεμόνα από το δικαστήριο.

Άρθρο 1866 - Εξουσία του κηδεμόνα

Ο κηδεμόνας αντιπροσωπεύει τον κληρονόμο και διαχειρίζεται την κληρονομία, έχοντας την υποχρέωση να ενεργήσει τη σφράγιση και την απογραφή της και να λάβει κάθε συντηρητικό μέτρο καθώς και να εισπράξει τις απαιτήσεις και να καταθέσει έντοκα τα χρήματα σε ασφαλή τράπεζα. Χωρίς άδεια του δικαστηρίου της κληρονομίας δεν μπορεί να εκποιεί αντικείμενά της, να συνάπτει δάνεια και συμβιβασμούς ούτε να εκμισθώνει κινητά ή ακίνητα της κληρονομίας πέρα από μια διετία.

Άρθρο 1867 - Μητέρα κληρονόμου που κυοφορείται

Αν ο κληρονόμος κυοφορείται κατά το θάνατο του κληρονομούμενου, η μητέρα, αν δεν μπορεί να διαθρέψει τον εαυτό της, μπορεί να απαιτήσει ανάλογη διατροφή από την κληρονομική μερίδα του κυοφορουμένου, έως τον τοκετό. Για να καθορισθεί η κληρονομική μερίδα θεωρείται ότι θα γεννηθεί ένα μόνο τέκνο.

Άρθρο 1868 - Όταν δεν βρίσκεται κληρονόμος

Αν δεν βρεθεί κληρονόμος μέσα σε προθεσμία ανάλογη προς τις περιστάσεις, το δικαστήριο της κληρονομίας βεβαιώνει ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, εκτός από το δημόσιο. Η βεβαίωση δημιουργεί τεκμήριο ότι το δημόσιο είναι εξ' αδιαθέτου κληρονόμος.

Άρθρο 1869

Το δικαστήριο πριν από τη βεβαίωση διατάζει να δημοσιευτεί πρόσκληση, για να αναγγελθούν εκείνοι που αξιώνουν κληρονομικό δικαίωμα, και καθορίζει συνάμα τα σχετικά με τη δημοσίευση και την προθεσμία της αναγγελίας. Αν οι δαπάνες της δημόσιας πρόσκλησης είναι δυσανάλογα μεγάλες σε σχέση με την κληρονομία, μπορεί αντί για δημοσίευση να γίνει ειδική πρόσκληση προς τους πιθανούς κληρονόμους.

Αν μέσα στην ορισμένη προθεσμία δεν αναγγέλθηκε κληρονόμος ή το δικαίωμα εκείνου που εμπρόθεσμα αναγγέλθηκε κριθεί ανυπόστατο, το δικαστήριο προχωρεί στη βεβαίωση που αναφέρεται στο προηγούμενο άρθρο.

Άρθρο 1870

Πριν από τη δικαστική βεβαίωση ότι δεν υπάρχει άλλος κληρονόμος, δεν μπορεί να ασκηθεί δικαίωμα από το δημόσιο ή κατά του δημοσίου ως εξ' αδιαθέτου κληρονόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ ΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙ ΚΛΗΡΟΥ

Άρθρο 1871 - Εναγόμενος

Ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να απαιτήσει από εκείνον που κατακρατεί ως κληρονόμος αντικείμενα της κληρονομιάς (νομέα της κληρονομιάς) την αναγνώριση του κληρονομικού δικαιώματος και την απόδοση της κληρονομιάς ή κάποιου αντικειμένου από αυτήν.

Άρθρο 1872 - Αντικείμενο

Ως αντικείμενα της κληρονομιάς κατά το προηγούμενο άρθρο θεωρούνται επίσης και: 1. εκείνα στα οποία ο κληρονομούμενος κατά το χρόνο του θανάτου του είχε δικαίωμα νομής ή κατοχής, ακόμη και αν είχε αποβληθεί όταν ζούσε· 2. καθετί που ο νομέας κληρονομιάς αποκτά με δικαιοπραξία χρησιμοποιώντας κληρονομιά μέσα. Όταν ο κληρονόμος λάβει εκείνο που προέρχεται από τέτοια δικαιοπραξία, η δικαιοπραξία αυτή, αν ήταν ανίσχυρη, κυρώνεται.

Άρθρο 1873 - Μη αυτούσια απόδοση

Εφόσον ο νομέας της κληρονομιάς δεν είναι σε θέση να την αποδώσει αυτούσιως, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό.

Άρθρο 1874 - Καλόπιστος νομέας. Ωφελήματα

Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς έχει υποχρέωση να αποδώσει τα ωφελήματα που εξήγαγε πριν από την επίδοση της αγωγής και κάθε άλλη επαύξηση των κληρονομιών, αλλά μόνο στο μέτρο που έγινε απ' αυτά πλουσιότερος. Η υποχρέωση εκτείνεται και στους καρπούς που ο νομέας απέκτησε κατά κυριότητα.

Άρθρο 1875 - Δαπάνες

Ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς έχει δικαίωμα να απαιτήσει κάθε δαπάνη που έγινε υπέρ της κληρονομιάς ή υπέρ των κληρονομιών αντικειμένων, εφόσον η δαπάνη αυτή δεν καλύπτεται κατά τον υπολογισμό του αδικαιολόγητου πλουτισμού σύμφωνα με το άρθρο 1873. Στις δαπάνες ανήκει και οτιδήποτε ο νομέας κατέβαλε για να αποσβέσει βάρη ή χρέη της κληρονομιάς.

Ο νομέας, για την απαίτηση των δαπανών, έχει δικαίωμα να αντιτάξει επίσχεση των κληρονομιών ενσωμάτων.

Άρθρο 1876 - Επίδοση της αγωγής

Αν μετά την επίδοση της αγωγής τα κληρονομιά χειροτέρευαν ή καταστράφηκαν ή από άλλο λόγο δεν μπορούν να αποδοθούν, ο καλόπιστος νομέας της κληρονομιάς ευθύνεται κατά τις διατάξεις που ρυθμίζουν την ευθύνη του νομέα πράγματος μετά την επίδοση της διεκδικητικής αγωγής.

Το ίδιο ισχύει και για τα μετά την επίδοση της αγωγής ωφελήματα που ο εναγόμενος εξήγαγε, ή για την επαύξηση των κληρονομιών ενσωμάτων, καθώς επίσης και για τις απαιτήσεις του νομέα από δαπάνες που έγιναν μετά την επίδοση της αγωγής.

Άρθρο 1877 - Κακόπιστος νομέας

Αν ο νομέας της κληρονομιάς ήταν κακόπιστος όταν απέκτησε τη νομή ή αργότερα έμαθε ότι δεν είναι κληρονόμος, ευθύνεται από το χρόνο αυτό κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου.

Δεν αποκλείεται και περαιτέρω ευθύνη του από υπερημερία.

Άρθρο 1878

Αν ο νομέας της κληρονομιάς απέκτησε τη νομή κάποιου αντικειμένου της με κολάσιμη πράξη, ευθύνεται κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες.

Άρθρο 1879 - Χρησικτησία κατά κληρονόμου

Εφόσον δεν έχει παραγραφεί η αγωγή περί κλήρου, ο νομέας της κληρονομιάς δεν μπορεί να επικαλεστεί κατά του κληρονόμου τη χρησικτησία πράγματος που το νέμεται σαν να ανήκει στην κληρονομία.

Άρθρο 1880 - Υποχρέωση παροχής πληροφοριών

Ο νομέας της κληρονομιάς έχει υποχρέωση να δώσει στον κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομιάς, καθώς και για την τύχη των αντικειμένων της. Την ίδια υποχρέωση έχει και: 1. όποιος, χωρίς να είναι νομέας της κληρονομιάς, παίρνει απ' αυτήν ένα πράγμα στη νομή του πριν καταλάβει τη νομή ο κληρονόμος· 2. όποιος κατά το θάνατο του κληρονομούμενου βρισκόταν μ' αυτόν σε οικιακή κοινωνία.

Άρθρο 1881 - Έγερση ειδικής αγωγής

Ο νομέας της κληρονομιάς ευθύνεται κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου, και αν ακόμη ο κληρονόμος εγείρει εναντίον του τις αρμόζουσες ειδικές αγωγές για τα αντικείμενα της κληρονομιάς.

Άρθρο 1882 - Εκείνος που αποκτά από το νομέα

Έναντι του κληρονόμου νομέας της κληρονομιάς θεωρείται επίσης και όποιος αποκτά με σύμβαση την κληρονομία από το νομέα της.

Άρθρο 1883 - Σε περίπτωση αφάντου

Αν εμφανιστεί εκείνος που κηρύχθηκε άφαντος, μπορεί να απαιτήσει την απόδοση της περιουσίας του κατά τις διατάξεις της αγωγής περί κλήρου.

Όσο ζει ακόμη εκείνος που κηρύχθηκε άφαντος, η παραγραφή της απαίτησής του δεν λήγει πριν μάθει ότι κηρύχθηκε άφαντος και περάσει από τότε ένα έτος.

Το ίδιο ισχύει και αν από πλάνη κάποιος κρίθηκε ότι πέθανε, χωρίς να έχει κηρυχθεί άφαντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΣΧΕΣΗ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΩΝ

Άρθρο 1884 - Κοινωνία

Αν οι κληρονόμοι είναι περισσότεροι, η κληρονομία γίνεται κοινή κατά το λόγο της μερίδας του καθενός. Αν δεν ορίζει διαφορετικά ο νόμος, στην κοινωνία μεταξύ των συγκληρονόμων εφαρμόζονται οι γενικές διατάξεις για την κοινωνία.

Άρθρο 1885 - Μερισμός απαιτήσεων και χρεών

Οι απαιτήσεις και τα χρέη της κληρονομίας διαιρούνται αυτοδικαίως μεταξύ των συγκληρονόμων ανάλογα με τη μερίδα του καθενός.

Άρθρο 1886 - Διάθεση μερίδας

Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να διαθέσει τη μερίδα του στην κληρονομία ή σε κάθε αντικείμενό της.

Άρθρο 1887 - Διανομή

Κάθε συγκληρονόμος έχει δικαίωμα οποτεδήποτε να ζητήσει τη διανομή της κληρονομίας. Ο διαθέτης δεν μπορεί να απαγορεύσει τη διανομή για χρονικό διάστημα μακρότερο από δέκα χρόνια από το θάνατό του.

Άρθρο 1888

Κάθε συγκληρονόμος μπορεί να ζητήσει αυτούσια τη μερίδα του στα κινητά και τα ακίνητα της κληρονομίας.

Έγγραφα που αφορούν τις προσωπικές σχέσεις του κληρονομούμενου ή της οικογένειάς του ή ολόκληρη την κληρονομία παραμένουν κοινά και παραδίδονται για φύλαξη σε ένα συγκληρονόμο που ορίζεται από το δικαστήριο της διανομής.

Άρθρο 1889 - Ρύθμιση ως προς την οικογενειακή στέγη

Αν υπάρχει στην κληρονομία που πρέπει να διανεμηθεί, ακίνητο που χρησίμευε όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ως ο κύριος τόπος διαμονής του ίδιου και του συζύγου του που επιζεί, το δικαστήριο μπορεί, κατά τη διανομή της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του τελευταίου, εκτιμώντας τις ειδικές περιστάσεις, να επιδικάσει την κυριότητα του ακινήτου αποκλειστικά σ' αυτόν.

Αν η αξία του ακινήτου κατά το θάνατο του κληρονομούμενου είναι μεγαλύτερη από την αξία της κληρονομικής μερίδας του συζύγου που επιζεί, η επιδίκαση γίνεται αφού ο τελευταίος καταβάλει τη διαφορά. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και σε περίπτωση διανομής μόνο του ακινήτου που χρησίμευε ως οικογενειακή στέγη, αν αυτό περιήλθε σε περισσότερους, ανάμεσα στους οποίους είναι ο σύζυγος που επιζεί.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, καταργήθηκε με το άρθρο 53 του ΕισΝΚΠολΔ την 15^η. 9.1968 και επανήλθε σε ισχύ με το άρθρο 27 του ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α 25/18.2.1983)

Άρθρο 1890 - Τρόπος διανομής με διαθήκη

Ο κληρονομούμενος μπορεί να ορίσει με διαθήκη τον τρόπο της διανομής. Ιδίως μπορεί να αναθέσει τον τρόπο της διανομής στην εύλογη κρίση τρίτου.

Άρθρο 1891 - Νέμηση ανιόντος

Ο ανιών μπορεί όσο ζει να διανείμει την περιουσία του μεταξύ των κατιόντων του (νέμηση). Η διανομή γίνεται με σύμβαση και περιλαμβάνει μόνο την περιουσία που υπάρχει. Ο ανιών όμως δεν δεσμεύεται από τη διανομή αυτή για τις διατάξεις της διαθήκης του.

Άρθρο 1892

Στοιχεία περιουσίας που δεν έχουν περιληφθεί στη νέμηση διανέμονται όπως ορίζει ο νόμος.

Άρθρο 1893

Η νέμηση στην οποία έχει παραλειφθεί μεριδούχος κατιών είναι άκυρη ως προς αυτόν κατά το ποσοστό της νόμιμης μοίρας.

Άρθρο 1894

Εφόσον με τη νέμηση έχει προσβληθεί η νόμιμη μοίρα κατιόντος, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1827.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 18.02.1983 με το άρθρο 28 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ ΣΥΝΕΙΣΦΟΡΑ

Άρθρο 1895 - Τι συνεισφέρεται

"Οι κατιόντες, όταν κληρονομούν εξ αδιαθέτου, έχουν την υποχρέωση να συνεισφέρουν ο ένας στον άλλον οτιδήποτε τους δώρησε ή οπωσδήποτε τους παραχώρησε χωρίς αντάλλαγμα ο κληρονομούμενος, όσο ζούσε, καθώς και ό,τι δαπάνησε για την επαγγελματική μόρφωσή τους, εφόσον αυτό υπερέβαινε ό,τι θα ήταν σύμφωνο με την οικονομική κατάσταση του κληρονομούμενου. Δεν υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, αν ο κληρονομούμενος το όρισε, όταν έδωσε την παροχή ή έκανε τη δαπάνη".

Άρθρο 1896 - Συνεισφορά στη θέση άλλου

Αν ο κατιών που ως κληρονόμος θα είχε υποχρέωση συνεισφοράς έχει εκπέσει πριν από το θάνατο ή μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, ο κατιών που παίρνει τη θέση του έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν σ' εκείνον που έχει εκπέσει.

Αν ο κληρονομούμενος όρισε υποκατάστατο για τον κατιόντα που έχει εκπέσει, σε περίπτωση αμφιβολίας ο υποκατάστατος έχει υποχρέωση να συνεισφέρει τις παροχές που έγιναν σ' εκείνον που έχει εκπέσει.

Άρθρο 1897 - Συνεισφορά σε περίπτωση διαδοχής από διαθήκη

Αν ο κληρονομούμενος εγκατέστησε κληρονόμους τους κατιόντες του με την ίδια αναλογία μερίδων που θα κληρονομούσαν και χωρίς διαθήκη, σε περίπτωση αμφιβολίας υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς στην έκταση που θα υπήρχε και στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Άρθρο 1898 - Παροχή σε απώτερο κατιόντα

Παροχή που έκανε ο κληρονομούμενος σε απώτερο κατιόντα πριν εκπέσει ο εγγύτερος κατιών που τον αποκλείει, ή σε κατιόντα που υπεισέρχεται ως υποκατάστατος άλλου κατιόντος δεν συνεισφέρεται, εκτός αν ο κληρονομούμενος κατά την παροχή διέταξε τη συνεισφορά.

Το ίδιο ισχύει και για όποιον έλαβε παροχή από τον κληρονομούμενο πριν αποκτήσει τη νομική θέση κατιόντος.

Άρθρο 1899 - Πώς γίνεται η συνεισφορά

Η συνεισφορά γίνεται με τον υπολογισμό της αξίας της παροχής, για την οποία υπάρχει υποχρέωση συνεισφοράς, στην κληρονομία που πρέπει να διανεμηθεί μεταξύ των κατιόντων και με την αφαίρεση κατόπιν της αξίας της από τη μερίδα εκείνου που έχει υποχρέωση συνεισφοράς.

Για τον προσδιορισμό της αξίας της παροχής λαμβάνεται υπόψη ο χρόνος που έγινε η παροχή.

Άρθρο 1900 - Μεγαλύτερη αξία της παροχής που συνεισφέρεται

Αν η αξία της παροχής που πρέπει να συνεισφέρει ο κατιών είναι μεγαλύτερη από τη μερίδα που του ανήκει, δεν έχει υποχρέωση για το επιπλέον. Σε τέτοια περίπτωση η κληρονομία διανέμεται μεταξύ των λοιπών κληρονόμων χωρίς να υπολογίζεται η παροχή που έπρεπε να συνεισφέρει ο κατιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΜΕ ΑΠΟΓΡΑΦΗ

Άρθρο 1901 - Ευθύνη απλού κληρονόμου

Ο κληρονόμος ευθύνεται και με τη δική του περιουσία για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας. Οι κληροδοσίες και οι τρόποι εκπληρώνονται μετά τις λοιπές υποχρεώσεις.

Άρθρο 1902 - Αποδοχή με το ευεργέτημα της απογραφής

Όσο ο κληρονόμος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληρονομία, μπορεί να δηλώσει ότι την αποδέχεται με το ευεργέτημα της απογραφής. Η δήλωση γίνεται στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας.

Η δήλωση αποδοχής θεωρείται ότι έγινε με το ευεργέτημα της απογραφής, αν ο κληρονόμος είναι πρόσωπο για το οποίο η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής.

Άρθρο 1903 - Προθεσμία απογραφής

Ο κληρονόμος με απογραφή οφείλει να τελειώσει την απογραφή της κληρονομικής περιουσίας μέσα σε τέσσερις μήνες αφότου γίνει η δήλωση του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 1904 - Ευθύνη κληρονόμου με απογραφή

Ο κληρονόμος με απογραφή ευθύνεται για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας έως το ενεργητικό της. Καμιά σύγχυση δεν επέρχεται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του έναντι της κληρονομίας.

Άρθρο 1905 - Η κληρονομία χωριστή ομάδα

Αφότου γίνει η δήλωση της αποδοχής της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα.

Άρθρο 1906 - Εγγραφή υποθήκης

Αν έγινε αποδοχή της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής, κάθε εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης που έγινε πάνω στα κληρονομία με οποιοδήποτε τίτλο μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, δεν παρέχει κανένα προνόμιο έναντι των δανειστών της κληρονομίας.

Άρθρο 1907 - Διοίκηση κληρονομίας

Ο κληρονόμος με απογραφή διοικεί την ομάδα της κληρονομίας, ευθύνεται για κάθε αμέλεια και υπόκειται σε λογοδοσία.

Άρθρο 1908 - Εκποίηση ακινήτων και τίτλων

Ο κληρονόμος με απογραφή δεν μπορεί να εκποιήσει χωρίς άδεια του δικαστηρίου ακίνητα της κληρονομίας ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιριών. Τα ακίνητα εκποιούνται με πλειστηριασμό, εκτός αν το δικαστήριο διατάξει διαφορετικά.

Άρθρο 1909 - Παραχώρηση περιουσίας

Ο κληρονόμος με απογραφή έχει δικαίωμα να παραχωρήσει την κληρονομική περιουσία στους δανειστές της κληρονομίας και τους κληροδόχους σύμφωνα με τις διατάξεις της πολιτικής δικονομίας. Με την παραχώρηση αυτή απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση προς αυτούς.

Άρθρο 1910 - Αγωγές του κληρονόμου κατά της κληρονομίας

Οι αγωγές του κληρονόμου με απογραφή κατά της κληρονομίας απευθύνονται κατά των λοιπών κληρονόμων και, αν δεν υπάρχουν άλλοι, διορίζεται ειδικός κηδεμόνας για τη διεξαγωγή της δίκης, κατά τις διατάξεις για τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας.

Άρθρο 1911 - Έκπτωση από το ευεργέτημα

Ο κληρονόμος χάνει το ευεργέτημα της απογραφής: 1. αν δεν συνέταξε εμπρόθεσμα απογραφή· 2. αν δολίως έκανε ανακριβή απογραφή· 3. σε περίπτωση δόλου σχετικά με τη διαχείριση της κληρονομικής ομάδας· 4. αν εκποίησε ακίνητα ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανωνύμων εταιριών χωρίς άδεια του δικαστηρίου.

Άρθρο 1912

Σε περίπτωση προσώπων ανίκανων ή με περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία, για τα οποία η αποδοχή της κληρονομίας γίνεται κατά το νόμο με το ευεργέτημα της απογραφής, έκπτωση από το ευεργέτημα επειδή δεν συντάχθηκε απογραφή επέρχεται αν μέσα σε ένα χρόνο, αφότου τα πρόσωπα έγιναν απεριορίστως ικανά, δεν έκαναν την απογραφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 1913 - Πότε διατάζεται

Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε δανειστή της, να διατάξει την εκκαθάριση της κληρονομίας.

Η εκκαθάριση διατάσσεται και αν ακόμη η κληρονομία σχολάζει ή ο κληρονόμος τη δέχτηκε με το ευεργέτημα της απογραφής.

Το δικαστήριο μπορεί να απορρίψει την αίτηση, αν ο κληρονόμος παρέχει ασφάλεια υπέρ του δανειστή που τη ζήτησε.

Άρθρο 1914 - Η κληρονομία χωριστή ομάδα

Από τη δημοσίευση της απόφασης που διατάζει την εκκαθάριση, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της κληρονομίας αποχωρίζονται αυτοδικαίως από την περιουσία του κληρονόμου και αποτελούν χωριστή ομάδα που διοικείται από τον εκκαθαριστή· κάθε εγγραφή υποθήκης ή προσημείωσης, που έγινε στα κληρονομιαία με οποιοδήποτε τίτλο μετά το θάνατο του κληρονομούμενου, δεν παρέχει κανένα προνόμιο έναντι των δανειστών της κληρονομίας.

Άρθρο 1915 - Διορισμός εκκαθαριστών

Η απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση διορίζει εκκαθαριστή της κληρονομίας. Εκκαθαριστής μπορεί να διοριστεί και ο κληρονόμος ή ένας από τους κληρονόμους, αν έχει πλήρη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Άρθρο 1916 - Πρόσκληση κληρονομικών δανειστών

Ο εκκαθαριστής μέσα σε ένα μήνα από την κοινοποίηση σ' αυτόν της απόφασης δημοσιεύει στον τύπο περίληψή της με πρόσκληση των δανειστών της κληρονομίας να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους και τα δικαιολογητικά τους στοιχεία.

Η απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση καθορίζει τα σχετικά με τη δημοσίευση. Σε κάθε περίπτωση η περίληψη με την πρόσκληση των δανειστών δημοσιεύεται σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομούμενου.

Άρθρο 1917 - Αναγγελία δανειστών

Μέσα σε τέσσερις μήνες από την τελευταία δημοσίευση που γίνεται σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, όποιος θεωρεί τον εαυτό του δανειστή της κληρονομίας οφείλει να αναγγείλει στον εκκαθαριστή την απαίτησή του με τα δικαιολογητικά στοιχεία.

Με βάση τις απαιτήσεις που αναγγέλθηκαν ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, μέσα σε τρεις μήνες από την παρέλευση της προθεσμίας για αναγγελία, να τελειώσει την απογραφή της κληρονομίας. Το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί να παρατείνει αυτή την προθεσμία για σπουδαίους λόγους.

Άρθρο 1918 - Έργο του εκκαθαριστή

Ο εκκαθαριστής διοικεί την ομάδα της κληρονομίας, ευθύνεται για κάθε αμέλεια και έχει την υποχρέωση να λογοδοτήσει.

Έως το τέλος της απογραφής επαληθεύει τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εισπράττει τις απαιτήσεις και εκποιεί τα κινητά και ακίνητά της.

Κάθε χρηματικό ποσόν που εισπράττεται κατατίθεται εντόκως σε ασφαλή τράπεζα.

Σε περίπτωση εκποίησης ακινήτων ή δημόσιων χρεογράφων ή μετοχών ή ομολογιών ανώνυμων εταιριών εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1908.

Άρθρο 1919 - Αμοιβή του

Ο εκκαθαριστής έχει δικαίωμα να λάβει ανάλογη αμοιβή, που ορίζεται από το δικαστήριο της κληρονομίας. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Άρθρο 1920 - Ανεπάρκεια κληρονομίας

Αν από την απογραφή προκύπτει ότι το ενεργητικό της κληρονομίας δεν είναι αρκετό για την εξόφληση των υποχρεώσεών της, ο εκκαθαριστής έχει υποχρέωση, πριν εξοφλήσει οποιοδήποτε δανειστή, να ζητήσει από το δικαστήριο της κληρονομίας να ρυθμίσει τη σύμμετρη πληρωμή όλων των δανειστών, χωρίς να θίγονται τα προνόμια που αποκτήθηκαν κατά το νόμο ή οι υποθήκες που έχουν εγγραφεί και τα ενέχυρα που έχουν συσταθεί πριν από το θάνατο του κληρονομούμενου.

Οι δανειστές υπό αίρεση κατατάσσονται με την αίρεση αυτή.

Άρθρο 1921 - Δανειστές που δεν αναγγέλθηκαν

Οι δανειστές της κληρονομίας που δεν αναγγέλθηκαν εμπρόθεσμα κατά το άρθρο 1917 ικανοποιούνται μόνο αν μετά την εξόφληση όσων αναγγέλθηκαν απομείνει κληρονομική περιουσία.

Άρθρο 1922 - Εκκαθάριση και περιορισμός της ευθύνης

Με την απόφαση που διατάζει την εκκαθάριση της κληρονομίας δεν περιορίζεται η ευθύνη του κληρονόμου για τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εφόσον δεν είναι κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής. Αλλά αν έχει τέτοια ιδιότητα, από τη δημοσίευση της απόφασης παύουν τα καθήκοντά του ως κληρονόμου με απογραφή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑ

Άρθρο 1923 - Έννοια

Ο διαθέτης μπορεί να υποχρεώσει τον κληρονόμο να παραδώσει έπειτα από ορισμένο γεγονός ή χρονικό σημείο την κληρονομία που απέκτησε ή ποσοστό της σε άλλον (καταπιστευματοδόχο). Τέτοια υποχρέωση δεν μπορεί να επιβληθεί στον καταπιστευματοδόχο.

Σχόλια: Το παρόν άρθρο τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 23.12.2002 με την παρ. 2 άρθρου τρίτου Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 1924 - Εγκατάσταση προσώπου που δεν είχε ακόμη συλληφθεί

"Με την επιφύλαξη του άρθρου 1711 εδ. β', αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συλληφθεί κατά το θάνατό του, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Το ίδιο ισχύει και αν εγκαταστάθηκε κληρονόμος νομικό πρόσωπο που δεν είχε ακόμη συσταθεί κατά το θάνατο του διαθέτη".

Άρθρο 1925 - Εγκατάσταση με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία που δεν είχε πληρωθεί κατά το θάνατο του διαθέτη, ο εγκατάστατος θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Το ίδιο ισχύει και αν ο προσδιορισμός του εγκατάστατου εξαρτάται από γεγονός που επέρχεται μετά το θάνατο του διαθέτη.

Άρθρο 1926 - Εγκατάσταση με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κάποιον κληρονόμο με διαλυτική αίρεση ή προθεσμία, χωρίς να ορίσει τον καταπιστευματοδόχο, θεωρείται καταπιστευματοδόχος το πρόσωπο που θα κληρονομούσε το διαθέτη εξ αδιαθέτου αν ο διαθέτης πέθαινε κατά την πλήρωση της αίρεσης ή προθεσμίας.

Άρθρο 1927 - Απαγόρευση εκποίησης ή διάθεσης

Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης, σε περίπτωση αμφιβολίας οι εξ αδιαθέτου κληρονόμοι του κληρονόμου θεωρούνται καταπιστευματοδόχοι.

Άρθρο 1928

Αν ο διαθέτης απαγόρευσε στον κληρονόμο την εκποίηση της κληρονομίας ή τη διάθεσή της με διάταξη τελευταίας βούλησης και συγχρόνως προσδιόρισε το πρόσωπο για χάρη του οποίου έταξε την απαγόρευση, σε περίπτωση αμφιβολίας το πρόσωπο που προσδιορίστηκε μ' αυτό τον τρόπο θεωρείται καταπιστευματοδόχος.

Άρθρο 1929 - Οικογενειακό καταπίστευμα

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένειά του, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1923 παρ. 2 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά το θάνατο του εγκατάστατου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου το διαθέτη αν πέθαινε κατά το θάνατο του εγκατάστατου.

Για άλλους απώτερους συγγενείς του διαθέτη δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.

Άρθρο 1930

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε κληρονόμο και όρισε η κληρονομία ή ποσοστό της να διατηρηθεί στην οικογένεια του κληρονόμου, με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1923 παρ. 2 θεωρούνται σε περίπτωση αμφιβολίας καταπιστευματοδόχοι μετά το θάνατο του εγκαταστάτου όλα τα πρόσωπα που θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου τον κληρονόμο.

Για άλλους απώτερους συγγενείς του κληρονόμου δεν ισχύει το οικογενειακό καταπίστευμα.

Άρθρο 1931 - Ειδική περίπτωση βεβαρημένου

Στις περιπτώσεις των άρθρων 1924 και 1925, ωστόσο γίνει η επαγωγή της κληρονομίας στον καταπιστευματοδόχο χωρεί ως προς τη μερίδα του η εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Άρθρο 1932 - Σιωπηρή υποκατάσταση

Όποιος εγκαταστάθηκε ως καταπιστευματοδόχος, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι έχει οριστεί και ως υποκατάστατος του κληρονόμου.

Άρθρο 1933 - Άτεκνος κατιών

Αν ο διαθέτης εγκατέστησε καταπιστευματοδόχο για την περίπτωση θανάτου του κατιόντος του, που κατά τη σύνταξη της διαθήκης ήταν άτεκνος, ο καταπιστευματοδόχος θεωρείται ότι εγκαταστάθηκε για την περίπτωση που ο κατιών θα πέθαινε άτεκνος.

Άρθρο 1934 - Έκταση καταπιστεύματος

Το δικαίωμα του καταπιστευματοδόχου σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και στη μερίδα που απέκτησε ο κληρονόμος από την έκπτωση κάποιου συκκληρονόμου. Σε περίπτωση αμφιβολίας δεν περιλαμβάνει και το εξάιρετο που καταλείφθηκε στον κληρονόμο.

Άρθρο 1935 - Χρόνος επαγωγής

Η επαγωγή της κληρονομιάς στον καταπιστευματοδόχο επέρχεται μόλις πεθάνει ο κληρονόμος, αν ο διαθέτης δεν έταξε κάποιο άλλο γεγονός ή χρονικό σημείο.

Στις περιπτώσεις του άρθρου 1924 η επαγωγή επέρχεται μόλις γίνει ο τοκετός ή μόλις συσταθεί το νομικό πρόσωπο.

Άρθρο 1936 - Ύπαρξη του τιμώμενου προσώπου

Καταπιστευματοδόχος μπορεί να είναι μόνο όποιος ζει ή τουλάχιστον έχει συλληφθεί κατά το χρόνο που επάγεται σ' αυτόν η κληρονομία.

Αν ο καταπιστευματοδόχος δεν ζει ή δεν έχει συλληφθεί κατ' αυτό το χρόνο, εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, η κληρονομία παραμένει στον κληρονόμο.

Άρθρο 1937 - Δικαιώματα βεβαρημένου

Όσπου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος ασκεί τις κληρονομικές αγωγές και διαχειρίζεται την κληρονομία απέναντι στον καταπιστευματοδόχο ευθύνεται για όση επιμέλεια δείχνει στις δικές του υποθέσεις.

Διάθεση των αντικειμένων της κληρονομιάς, αν ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, συγχωρείται μόνο όταν επιβάλλεται από τους κανόνες της τακτικής διαχείρισης ή έδωσε τη συναίνεσή του ο καταπιστευματοδόχος ή στην περίπτωση του άρθρου 1939. Κάθε άλλη διάθεση αποβαίνει άκυρη μόλις γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο.

Άρθρο 1938 - Δαπάνες

Όσπου γίνει η επαγωγή στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος βαρύνεται μόνο με τις αναγκαίες δαπάνες και με τις δαπάνες για την παραγωγή καρπών, καθώς και με τα τακτικά βάρη των κληρονομιών αντικειμένων. Κάθε άλλη δαπάνη κρίνεται κατά τις διατάξεις για τη διοίκηση αλλοτριών.

Άρθρο 1939 - Αποκατάσταση του υπολοίπου

Αν ο καταπιστευματοδόχος εγκαταστάθηκε σε ό,τι βρεθεί στην κληρονομία κατά το χρόνο της επαγωγής σ' αυτόν, ή αν ο διαθέτης επέτρεψε ελεύθερη διαχείριση στον κληρονόμο, αυτός έχει δικαίωμα να διαθέτει τα κληρονομιαία αντικείμενα.

Άρθρο 1940 - Αποδοχή ή αποποίηση του καταπιστεύματος

Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομιάς στον καταπιστευματοδόχο αυτός δικαιούται να αποδεχθεί ή να αποποιηθεί την κληρονομία κατά τις διατάξεις για την αποδοχή ή την αποποίησή της.

Άρθρο 1941 - Αποκατάσταση και αποτέλεσμα

Μόλις γίνει η επαγωγή της κληρονομιάς στον καταπιστευματοδόχο ο κληρονόμος παύει να είναι κληρονόμος και έχει υποχρέωση να παραδώσει την κληρονομία στην κατάσταση που θα βρισκόταν ύστερα από τακτική διαχείριση, εκτός από τους καρπούς που έχουν παραχθεί έως την επαγωγή. Ο καταπιστευματοδόχος έχει δικαίωμα να ζητήσει λογοδοσία.

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αποσβέστηκαν με τη σύγχυση αναβιώνουν αυτοδικαίως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ ΕΚΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Άρθρο 1942 - Πώληση της κληρονομιάς

Ο κληρονόμος μπορεί να πουλήσει την κληρονομία που του έχει επαχθεί, ολόκληρη ή ποσοστό της. Η πώληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο.

Άρθρο 1943 - Τι περιλαμβάνει

Κάθε όφελος που προέρχεται από τη ματαίωση κληροδοσίας ή τρόπου ή από καταπίστευμα ή από την υποχρέωση συγκληρονόμου για συνεισφορά ανήκει στον αγοραστή.

Άρθρο 1944

Κληρονομική μερίδα που επάγεται στον πωλητή μετά την αγοραπωλησία από καταπίστευμα ή από έκπτωση συγκληρονόμου, καθώς και το εξάιρετο που καταλείφθηκε στον πωλητή, σε περίπτωση αμφιβολίας δεν θεωρείται ότι περιλαμβάνονται στην πώληση.

Το ίδιο ισχύει και για οικογενειακά έγγραφα και κειμήλια.

Άρθρο 1945 - Υποχρεώσεις του πωλητή

Ο πωλητής έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει στον αγοραστή τα αντικείμενα της κληρονομιάς που υπάρχουν κατά το χρόνο της αγοραπωλησίας, καθώς και όσα απέκτησε πριν από την αγοραπωλησία με κάποιο δικαίωμα της κληρονομιάς ή ως αποζημίωση για τη χειροτέρευση, την καταστροφή ή την αφαίρεση αντικειμένου της ή με δικαιοπραξία που σχετίζεται με την κληρονομία.

Άρθρο 1946

Για κάθε ανάλωση ή εκποίηση χωρίς αντάλλαγμα αντικειμένου της κληρονομιάς πριν από την αγοραπωλησία ο πωλητής έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει στον αγοραστή την αντίστοιχη αξία κατά το χρόνο της ανάλωσης ή εκποίησης, εκτός αν ο αγοραστής γνώριζε κατά την κατάρτιση της αγοραπωλησίας την ανάλωση ή την εκποίηση.

Ο αγοραστής δεν έχει δικαίωμα αποζημίωσης εξαιτίας χειροτέρευσης, καταστροφής ή από άλλο λόγο αδυναμίας απόδοσης αντικειμένου της κληρονομιάς.

Άρθρο 1947 - Ελαττώματα, έλλειψη δικαιώματος, βάρη

Ο πωλητής της κληρονομίας δεν ευθύνεται για πραγματικά ή νομικά ελαττώματα των επί μέρους αντικειμένων της.

Ο πωλητής ευθύνεται για την ύπαρξη του κληρονομικού του δικαιώματος, καθώς και για το ότι αυτό είναι ελεύθερο από καταπίστευμα, κληροδοσία ή τρόπο ή βάρος νόμιμης μοίρας ή υποχρέωση για συνεισφορά, διορισμό εκτελεστή διαθήκης και διάταξη του διαθέτη που αφορά τη διανομή.

Ο πωλητής ευθύνεται επίσης για την απώλεια του ευεργετήματος της απογραφής.

Άρθρο 1948 - Όσα αποσβέστηκαν με σύγχυση

Υποχρεώσεις και δικαιώματα που αποσβέστηκαν με σύγχυση από την επαγωγή της κληρονομίας, στις σχέσεις πωλητή και αγοραστή θεωρούνται ότι δεν αποσβέστηκαν.

Άρθρο 1949 - Υποχρεώσεις του αγοραστή

Ο αγοραστής έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της κληρονομίας, εκτός από εκείνες για τις οποίες ευθύνεται κατά το άρθρο 1947 ο πωλητής.

Ο αγοραστής έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή και για τους φόρους που βαρύνουν την κληρονομία.

Αν ο πωλητής εκπλήρωσε υποχρέωση της κληρονομίας πριν από την αγοραπωλησία, έχει δικαίωμα να ζητήσει από τον αγοραστή αποζημίωση.

Άρθρο 1950 - Ωφελήματα, βάρη, κίνδυνος

Τα ωφελήματα που έχουν εξαχθεί από την κληρονομία πριν από την αγοραπωλησία ανήκουν στον πωλητή, ο οποίος φέρει και τα βάρη που αναλογούν σ' αυτό το χρόνο, μεταξύ των οποίων και τους τόκους των υποχρεώσεων της κληρονομίας.

Άρθρο 1951

Από την κατάρτιση της αγοραπωλησίας ο αγοραστής φέρει τον κίνδυνο της τυχαίας καταστροφής ή χειροτέρευσης των αντικειμένων της κληρονομίας. Απ' αυτό το χρόνο ανήκουν στον αγοραστή τα ωφελήματα και αυτός φέρει τα βάρη.

Άρθρο 1952 - Δαπάνες

Ο αγοραστής έχει υποχρέωση να αποδώσει στον πωλητή τις αναγκαίες δαπάνες που έκανε για την κληρονομία πριν από την αγοραπωλησία. Για κάθε άλλη δαπάνη που έγινε πριν από την αγοραπωλησία ο αγοραστής έχει υποχρέωση μόνον εφόσον κατά το χρόνο της αγοραπωλησίας σώζεται η αύξηση της αξίας της κληρονομίας που προήλθε απ' αυτή τη δαπάνη.

Άρθρο 1953 - Ευθύνη προς τους δανειστές

Ο αγοραστής από την κατάρτιση της αγοραπωλησίας ευθύνεται απέναντι στους δανειστές της κληρονομίας, εξακολουθεί όμως ακέραιη και η ευθύνη του πωλητή. Αυτό ισχύει και για υποχρεώσεις για τις οποίες ο αγοραστής δεν έχει υποχρέωση απέναντι στον πωλητή κατά τα άρθρα 1949 και 1950.

Συμφωνία μεταξύ πωλητή και αγοραστή που απαλλάσσει τον αγοραστή ή περιορίζει την ευθύνη του δεν ισχύει απέναντι στους δανειστές.

Άρθρο 1954 - Ευεργέτημα απογραφής

Ο αγοραστής μπορεί να ασκήσει το δικαίωμα της αποδοχής της κληρονομίας με το ευεργέτημα της απογραφής εφόσον ο πωλητής είχε αυτό το δικαίωμα κατά την κατάρτιση της αγοραπωλησίας. Η σύνταξη απογραφής από τον πωλητή ή τον αγοραστή ωφελεί και τους δύο.

Άρθρο 1955 - Άλλες συμβάσεις εκποίησης

Οι διατάξεις για την πώληση κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και σε κάθε άλλη σύμβαση που έχει σκοπό την εκποίηση κληρονομίας.

Σε περίπτωση δωρεάς ο δωρητής δεν ευθύνεται για την ανάλωση ή τη χωρίς αντάλλαγμα εκποίηση πριν από τη δωρεά, ούτε για τις ελλείψεις ή τους περιορισμούς του κληρονομικού δικαιώματος, εκτός αν τα αποσιώπησε με δόλο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ ΚΛΗΡΟΝΟΜΗΤΗΡΙΟ

Άρθρο 1956 - Έννοια

Το δικαστήριο της κληρονομίας, ύστερα από αίτηση του κληρονόμου, του παρέχει πιστοποιητικό για το κληρονομικό του δικαίωμα και για τη μερίδα που του αναλογεί (κληρονομητήριο).

Άρθρο 1957 - Περιεχόμενο της αίτησης

Εκείνος που ζητεί κληρονομητήριο οφείλει να αναφέρει στην αίτηση: 1. τη χρονολογία του θανάτου του κληρονομούμενου 2. τη διαθήκη και το περιεχόμενό της ή τη συγγενική σχέση στην οποία στηρίζει το κληρονομικό του δικαίωμα 3. ότι δεν υπάρχουν άλλα πρόσωπα που να αποκλείουν ή να περιορίζουν το κληρονομικό του δικαίωμα, ή ότι εκείνα που υπήρχαν εξέπεσαν, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο εξέπεσαν 4. αν υπάρχουν άλλες διαθήκες, το περιεχόμενό τους 5. αν εκκρεμεί δίκη για το κληρονομικό δικαίωμα.

Άρθρο 1958 - Απόδειξη

Εκείνος που υποβάλλει την αίτηση αποδεικνύει με δημόσια έγγραφα την ακρίβεια όσων αναφέρονται στο προηγούμενο άρθρο. Αν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο να προσαχθεί δημόσιο έγγραφο, το δικαστήριο μπορεί να επιτρέψει άλλα αποδεικτικά μέσα, υποχρεώνοντας συγχρόνως αυτόν που υπέβαλε την αίτηση, να βεβαιώσει ενόρκως ότι δεν γνωρίζει κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις του.

Άρθρο 1959 - Αυτεπάγγελτη έρευνα από το δικαστήριο

Το δικαστήριο έχει δικαίωμα να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως με κάθε τρόπο, για να εξακριβώσει τις δηλώσεις εκείνου που ζητεί το κληρονομητήριο και ιδίως να διατάξει να δημοσιευθεί η αίτηση, καθορίζοντας και τον τρόπο της δημοσίευσης. Έχει επίσης δικαίωμα να διατάξει να κλητευθούν και να ακουστούν πρόσωπα που είναι πιθανό να αξιώνουν κληρονομικά δικαιώματα και ιδίως πρόσωπα τα οποία θα ήταν κληρονόμοι αν τυχόν ήταν άκυρη η διάταξη της τελευταίας βούλησης, ή πρόσωπα τα οποία έχουν δική που εκκρεμεί για το ίδιο κληρονομικό δικαίωμα.

Άρθρο 1960 - Περισσότεροι κληρονόμοι

Αν υπάρχουν περισσότεροι κληρονόμοι, με αίτηση οποιουδήποτε απ' αυτούς παρέχεται κοινό κληρονομητήριο. Στην περίπτωση αυτή εκείνος που το ζητεί πρέπει να αναφέρει τα ονόματα και τις μερίδες όλων των κληρονόμων, καθώς και ότι αυτοί αποδέχτηκαν την κληρονομία και ακόμη να αποδείξει τις δηλώσεις του αυτές.

Το δικαστήριο μπορεί να απαιτήσει από όλους τους συκληρονόμους να βεβαιώσουν ενόρκως ότι δεν γνωρίζουν κανένα γεγονός αντίθετο με τις δηλώσεις.

Άρθρο 1961 - Περιεχόμενο του κληρονομητηρίου

Το κληρονομητήριο παρέχεται μόνο αν το δικαστήριο κρίνει ότι έχουν αποδειχθεί όσα αναφέρονται στην αίτηση.

Το κληρονομητήριο αναγράφει τον κληρονόμο και, αν υπάρχουν περισσότεροι, και την κληρονομική μερίδα καθενός και ακόμη τον εκτελεστή της διαθήκης, καθώς και τον καταπιστευματοδόχο και τους όρους με τους οποίους αυτός διορίζεται.

Άρθρο 1962 - Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας

Αυτός που στο κληρονομητήριο κατονομάζεται κληρονόμος τεκμαίρεται ότι έχει το κληρονομικό δικαίωμα που αναφέρεται σ' αυτό και ότι δεν περιορίζεται από άλλες διατάξεις εκτός από εκείνες που αναγράφονται στο κληρονομητήριο.

Άρθρο 1963 - Ισχύς των δικαιопπραξιών

Κάθε δικαιопπραξία αυτού που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος με τρίτον ή του τρίτου έναντι του κληρονόμου αυτού ισχύει υπέρ του τρίτου, σε όση έκταση υπάρχει το τεκμήριο του προηγούμενου άρθρου, εκτός αν ο τρίτος γνώριζε την ανακρίβεια του κληρονομητηρίου ή τη δικαστική του ανάκληση.

Άρθρο 1964 - Ανακριβές κληρονομητήριο

Ο πραγματικός κληρονόμος ή ο εκτελεστής της διαθήκης μπορεί να απαιτήσει από εκείνον που κατέχει ανακριβές κληρονομητήριο, να το παραδώσει στο δικαστήριο της κληρονομίας.

Όποιος έχει πάρει ανακριβές κληρονομητήριο οφείλει να δώσει στον πραγματικό κληρονόμο πληροφορίες για την κατάσταση της κληρονομίας και για την τύχη των αντικειμένων της.

Άρθρο 1965 - Αφαίρεση ή ακύρωση του κληρονομητηρίου

Αν το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε είναι ανακριβές, το δικαστήριο της κληρονομίας διατάζει να αφαιρεθεί. Με την αφαίρεση το κληρονομητήριο παύει να ισχύει.

Αν η αφαίρεση του κληρονομητηρίου δεν είναι αμέσως δυνατή, το δικαστήριο το κηρύσσει με απόφασή του ανίσχυρο. Περίληψη της απόφασης δημοσιεύεται στον τύπο σύμφωνα με όσα καθορίζονται στην απόφαση. Η περίληψη καταχωρίζεται σε κάθε περίπτωση σε εφημερίδα της τελευταίας κατοικίας ή διαμονής του κληρονομουμένου. Όταν περάσει ένας μήνας από την τελευταία καταχώριση, η απόφαση που κηρύσσει το κληρονομητήριο ανίσχυρο ισχύει για όλους.

Άρθρο 1966

Το δικαστήριο της κληρονομίας έχει δικαίωμα να ερευνήσει αυτεπαγγέλτως αν είναι ακριβές το κληρονομητήριο που χορηγήθηκε και να το ανακαλέσει ή να το τροποποιήσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΚΛΗΡΟΔΟΣΙΕΣ

Άρθρο 1967 - Ποιός βαρύνεται

Βεβαρημένος με κληροδοσία μπορεί να είναι ο κληρονόμος, ο καταπιστευματοδόχος και ο κληροδόχος.

Εφόσον ο διαθέτης δεν όρισε διαφορετικά, βαβαρημένος είναι ο κληρονόμος.

Άρθρο 1968 - Περισσότεροι βεβαρημένοι

Αν βαρύνονται περισσότεροι κληρονόμοι ή κληροδόχοι, σε περίπτωση αμφιβολίας ο κάθε κληρονόμος λογίζεται ότι βαρύνεται ανάλογα με τη μερίδα του και ο κάθε κληροδόχος ανάλογα με την αξία του αντικειμένου που του κληροδοτήθηκε.

Το ίδιο ισχύει και αν περισσότεροι βαρύνονται διαζευκτικά με μια κληροδοσία.

Άρθρο 1969 - Εξαίρετο

Η κληροδοσία που αφέθηκε στον κληρονόμο (εξαίρετο) θεωρείται κληροδοσία και ως προς το μέρος της με το οποίο βαρύνεται με αυτήν ο ίδιος.

Άρθρο 1970 - Σιωπηρό κληροδότημα

Αν ο διαθέτης διέταξε να μην περιέλθει στον εγκατάστατο με τη διαθήκη αντικείμενο της κληρονομίας, το αντικείμενο αυτό θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε στον εξ αδιαθέτου κληρονόμο.

Άρθρο 1971 - Προσδιορισμός από τον βεβαρημένο ή από τρίτον

Αν κληροδόχος ορίστηκε πρόσωπο από ορισμένο κύκλο, κατ' επιλογήν του βεβαρημένου ή τρίτου, ο καθορισμός του προσώπου γίνεται από τον βεβαρημένο με δήλωσή του προς αυτόν και από τον τρίτο με δήλωσή του προς τον βεβαρημένο. Σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι ο καθορισμός έχει ανατεθεί στον βεβαρημένο.

Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορούν να κάνουν τον καθορισμό, ή αν η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό πέρασε άπρακτη, όλα τα πρόσωπα θεωρούνται δανειστές εις ολόκληρον και δεν χωρεί αναγωγή εναντίον εκείνου που έλαβε το κληροδότημα.

Άρθρο 1972

Αν ο διαθέτης άφησε κληροδοσία σε περισσότερους και ανέθεσε στον βεβαρημένο ή σε τρίτον να καθορίσει τι θα πάρει ο καθένας από το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, ο καθορισμός γίνεται με τον τρόπο που ορίζει το προηγούμενο άρθρο.

Αν ο βεβαρημένος ή ο τρίτος δεν μπορούν να κάνουν τον καθορισμό, ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, όλοι οι τιμώμενοι έχουν δικαίωμα σε ίσα μέρη της κληροδοσίας.

Άρθρο 1973

Αν ο διαθέτης όρισε να πάρει ο τιμώμενος ένα από περισσότερα αντικείμενα και η επιλογή έχει ανατεθεί σε τρίτον, αυτή γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει την επιλογή, ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, το δικαίωμα της επιλογής περιέρχεται στον βεβαρημένο.

Άρθρο 1974 - Προσδιορισμός κατά δίκαιη κρίση

Ο διαθέτης μπορεί να αναθέσει στη δίκαιη κρίση του βεβαρημένου ή τρίτου τον καθορισμό του αντικειμένου της κληροδοσίας, εφόσον όρισε το σκοπό της κληροδοσίας. Σε τέτοια κληροδοσία εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις που ισχύουν στις συμβάσεις για παροχή που πρέπει να προσδιοριστεί από τον ένα συμβαλλόμενο ή από τρίτο.

Άρθρο 1975 - Κατάλειψη αντικειμένου σε περισσότερους

Αν κληροδοτήθηκε σε περισσότερους το ίδιο αντικείμενο, εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 1802 έως 1806.

Άρθρο 1976 - Προσαύξηση σε περίπτωση κληροδοσίας

Αν το ίδιο αντικείμενο κληροδοτήθηκε σε περισσότερους και ο ένας εξέπεσε πριν από το θάνατο ή μετά το θάνατο του διαθέτη, το μέρος του προσαυξάνει στους άλλους ανάλογα με τη μερίδα του καθενός. Το ίδιο ισχύει και αν ο διαθέτης προσδιόρισε τις μερίδες τους. Αν μερικοί από τους κληροδόχους γράφτηκαν στην ίδια μερίδα, η προσαύξηση χωρεί κατά προτίμηση μεταξύ τους.

Άρθρο 1977

Η μερίδα που ο κληροδόχος αποκτά από προσαύξηση θεωρείται ιδιαίτερη κληροδοσία ως προς τις κληροδοσίες ή τον τρόπο, με τις οποίες βαρύνεται αυτός ή εκείνος που εξέπεσε.

Άρθρο 1978 - Προαποβίωση του κληροδόχου

Η κληροδοσία γίνεται άκυρη, αν ο κληροδόχος δεν ζει πια κατά το θάνατο του διαθέτη.

Άρθρο 1979 - Έκπτωση του βεβαρημένου

Αν ο βεβαρημένος δεν γίνει κληρονόμος ή κληροδόχος, η κληροδοσία, σε περίπτωση αμφιβολίας, εξακολουθεί να ισχύει και βαρύνει εκείνον που ωφελείται από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου.

Άρθρο 1980 - Αδύνατη κληροδοσία

Είναι άκυρη η κληροδοσία της οποίας η παροχή κατά το θάνατο του διαθέτη είναι αδύνατη ή αντιβαίνει στο νόμο.

Άρθρο 1981 - Ματαιίωση της κληροδοσίας

Κληροδοσία που είναι άκυρη ή που ματαιώνεται ωφελεί τον βεβαρημένο, αν δεν υπάρχει περίπτωση υποκατάστασης ή προσαύξησης.

Άρθρο 1982 - Παραρτήματα του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Σε περίπτωση αμφιβολίας, η κληροδοσία ενός πράγματος περιλαμβάνει και τα παραρτήματά του, που υπάρχουν κατά το θάνατο του διαθέτη.

Αν ο διαθέτης έχει απαίτηση αποζημίωσης εξαιτίας βλάβης του πράγματος που προκλήθηκε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε και η απαίτηση αυτή.

Άρθρο 1983 - Βάρη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Αν κληροδοτήθηκε αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση να το απαλλάξει από τα βάρη του.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει τέτοια απαλλαγή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει και την απαίτηση αυτή.

Άρθρο 1984 - Κληροδοσία ξένου πράγματος

Η κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου, που δεν ανήκει στην κληρονομία κατά το θάνατο του διαθέτη, είναι άκυρη, εκτός αν συνάγεται ότι γίνεται και για την περίπτωση που το αντικείμενο αυτό δεν ανήκει στην κληρονομία. Θεωρείται ότι δεν ανήκει στην κληρονομία και εκείνο το αντικείμενο, που ο διαθέτης έχει υποχρέωση να μεταβιβάσει σε άλλον.

Αν ο διαθέτης κατά το θάνατό του είχε μόνο τη νομή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία περιλαμβάνει τη νομή.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τρίτον το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε η απαίτηση αυτή. Το ίδιο ισχύει και όταν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να απαιτήσει αποζημίωση για την απώλεια ή την αφαίρεση που επήλθε μετά τη διάταξη της κληροδοσίας.

Άρθρο 1985

Εφόσον, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, είναι ισχυρή η κληροδοσία αντικειμένου, που δεν ανήκε στην κληρονομία κατά το θάνατο του διαθέτη, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να το προμηθεύσει στον κληροδόχο.

Αν ο βεβαρημένος αδυνατεί να το προμηθεύσει ή αν χρειάζεται γι' αυτό δυσανάλογη δαπάνη, οφείλεται η αξία του.

Άρθρο 1986 - Ένωση ή ανάμιξη του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας ένωσε ή ανέμιξε το πράγμα που κληροδοτήθηκε με άλλο, έτσι ώστε η κυριότητα πάνω στο άλλο να επεκτείνεται και σ' αυτό ή να δημιουργείται συγκυριότητα, και η κατάσταση αυτή υπάρχει κατά το θάνατο του διαθέτη, η κληροδοσία είναι άκυρη.

Αν η ένωση ή η ανάμιξη έγινε από άλλον και όχι από το διαθέτη, και ο διαθέτης απέκτησε συγκυριότητα, σε περίπτωση αμφιβολίας θεωρείται ότι κληροδοτήθηκε η συγκυριότητα.

Αν ο διαθέτης έχει δικαίωμα να αφαιρέσει το πράγμα που ενώθηκε, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το δικαίωμα αυτό.

Άρθρο 1987 - Επεξεργασία ή μετάπλαση

Αν ο διαθέτης μετά τη διάταξη της κληροδοσίας παρήγαγε νέο πράγμα με επεξεργασία ή μετάπλαση εκείνου που κληροδοτήθηκε, έτσι ώστε σύμφωνα με το νόμο ο κατασκευαστής να γίνεται κύριός του, η κληροδοσία είναι άκυρη.

Αν η μεταποίηση αυτή έγινε από άλλον και όχι από το διαθέτη, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 1984 παρ. 3.

Άρθρο 1988 - Κληροδοσία απαίτησης που έχει εισπραχθεί

Αν ο διαθέτης κληροδότησε απαίτησή του που εκπληρώθηκε πριν πεθάνει και το αντικείμενό της υπάρχει ακόμα στην κληρονομία, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε το αντικείμενο αυτό. Αν η απαίτηση είναι χρηματική, σε περίπτωση αμφιβολίας λογίζεται ότι κληροδοτήθηκε ίσο χρηματικό ποσό, ακόμα και αν δεν υπάρχει στην κληρονομία τέτοιο ποσό.

Άρθρο 1989 - Πράγμα κατά γένος

Αν ο διαθέτης κληροδότησε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να λάβει πράγμα που να ανταποκρίνεται στις συνθήκες στις οποίες αυτός βρίσκεται.

Άρθρο 1990

Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο και ο καθορισμός του ανατέθηκε στον κληροδόχο ή σε τρίτον, ο καθορισμός γίνεται με δήλωσή τους στον βεβαρημένο. Αν αυτοί δεν μπορούν, ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, ή αν ο καθορισμός που έγινε δεν είναι εκείνος που πρέπει να είναι σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, ο καθορισμός γίνεται από το δικαστήριο της κληρονομίας.

Άρθρο 1991

Αν κληροδοτήθηκε πράγμα κατά γένος μόνο ορισμένο, ως προς τις υποχρεώσεις του βεβαρημένου εξαιτίας νομικών ή πραγματικών ελαττωμάτων εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τις υποχρεώσεις του πωλητή. Το ίδιο ισχύει, σε περίπτωση αμφιβολίας, και σε κληροδοσία ορισμένου αντικειμένου που δεν ανήκει στην κληρονομία, με την επιφύλαξη του περιορισμού του άρθρου 1985 παρ. 2.

Αν το αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ακίνητο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος δεν ευθύνεται για δουλείες ή άλλα εμπράγματα βάρη του ακινήτου.

Άρθρο 1992 - Κληροδοσία όλων των απαιτήσεων

Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει όλες τις απαιτήσεις του, σε περίπτωση αμφιβολίας περιλαμβάνονται μόνο οι χρηματικές και όχι άλλες απαιτήσεις ή ανώνυμοι τίτλοι ή καταθέσεις σε τράπεζες και ταμειυτήρια.

Άρθρο 1993 - Κληροδοσία οφειλής

Αν ο διαθέτης κληροδότησε ό,τι οφείλει στον κληροδόχο, σε περίπτωση αμφιβολίας ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να καταβάλει το χρέος, χωρίς να έχει το δικαίωμα να αντιτάξει αίρεση ή προθεσμία ή ένσταση.

Άρθρο 1994

Αν ο διαθέτης κληροδοτήσει χρηματικό ποσόν στο δανειστή του, αποσιωπώντας την οφειλή, σε περίπτωση αμφιβολίας η κληροδοσία δεν θεωρείται ότι έγινε για να εξοφληθεί η οφειλή.

Άρθρο 1995 - Το δικαίωμα από την κληροδοσία

Ο κληροδόχος αποκτά με την κληροδοσία το ενοχικό δικαίωμα να απαιτήσει από τον βεβαρημένο την παροχή του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε.

Άρθρο 1996

Με την επιφύλαξη της διάταξης του άρθρου 1198, αν βεβαρημένος με την κληροδοσία είναι ο κληρονόμος και αντικείμενο της κληροδοσίας είναι ορισμένο πράγμα ή δικαίωμα που ανήκει στον διαθέτη, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, ο κληροδόχος το αποκτά αμέσως και αυτοδικαίως. Αν η κληροδοσία συνίσταται σε απαλλαγή από εμπράγματο βάρος ή από υποχρέωση προς το διαθέτη, ο κληροδόχος απαλλάσσεται αμέσως και αυτοδικαίως.

Άρθρο 1997 - Πότε γίνεται η επαγωγή ή η κτήση

Το δικαίωμα από την κληροδοσία αποκτάται μόλις πεθάνει ο διαθέτης (επαγωγή της κληροδοσίας). Ο κληροδόχος έχει δικαίωμα να αποποιηθεί την κληροδοσία.

Άρθρο 1998 - Σε περίπτωση αίρεσης ή προθεσμίας

Σε περίπτωση κληροδοσίας με αναβλητική αίρεση ή προθεσμία, η πλήρωση της οποίας επέρχεται μετά το θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή της γίνεται μόλις πληρωθεί η αίρεση ή η προθεσμία.

Άρθρο 1999

Αν ο κληροδόχος δεν έχει ακόμη συλληφθεί, όταν πεθάνει ο διαθέτης, ή αν το πρόσωπό του προσδιορίζεται από γεγονός που επέρχεται μετά το θάνατο του διαθέτη, η επαγωγή γίνεται κατά το χρόνο του τοκετού ή μόλις επέλθει το γεγονός.

Άρθρο 2000

Στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων, κατά το χρονικό διάστημα από το θάνατο του διαθέτη έως την επαγωγή της κληροδοσίας, εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναβλητική αίρεση.

Άρθρο 2001 - Αποποίηση της κληροδοσίας

Ο κληροδόχος δεν μπορεί να αποποιηθεί την κληροδοσία μετά την αποδοχή της. Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση προς το βεβαρημένο. Η δήλωση γίνεται μόνο μετά την επαγωγή της κληροδοσίας και είναι άκυρη αν γίνει με αίρεση ή προθεσμία ή μερικώς. Οι διατάξεις των άρθρων 1854, 1855 παρ. 2 και 1856 για την αποδοχή ή την αποποίηση της κληρονομίας εφαρμόζονται αναλόγως και για την κληροδοσία.

Άρθρο 2002

Αν ο χρόνος για την εκπλήρωση της κληροδοσίας έχει αφεθεί στη διάκριση του βεβαρημένου, σε περίπτωση αμφιβολίας η παροχή γίνεται απαιτητή μόλις αυτός πεθάνει.

Άρθρο 2003 - Καρποί του αντικειμένου που κληροδοτήθηκε

Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο αντικείμενο που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος έχει υποχρέωση να αποδώσει στον κληροδόχο και τους καρπούς που συλλέχθηκαν από την επαγωγή της κληροδοσίας, καθώς και οτιδήποτε περιήλθε σ' αυτόν με άλλο τρόπο εξαιτίας του δικαιώματος που κληροδοτήθηκε. Ο βεβαρημένος δεν έχει υποχρέωση σε αποζημίωση για ωφελήματα που δεν είναι καρποί.

Άρθρο 2004 - Δαπάνες

Αν κληροδοτήθηκε ορισμένο πράγμα που ανήκει στην κληρονομία, ο βεβαρημένος μπορεί, κατά τις διατάξεις που διέπουν τις σχέσεις μεταξύ κυρίου και νομέα, να απαιτήσει αποζημίωση για τις δαπάνες

που έγιναν στο πράγμα μετά το θάνατο του διαθέτη, καθώς και για όσα καταβλήθηκαν μετά το θάνατο του διαθέτη για να απαλλαγεί το πράγμα από βάρη.

Άρθρο 2005 - Βεβαρημένος κληροδόχος

Κληροδόχος που είναι βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο, έχει υποχρέωση να εκπληρώσει μόνο αφοτόυ έχει και αυτός δικαίωμα να απαιτήσει ό,τι του έχει καταλειφθεί.

Άρθρο 2006

Κληροδόχος βεβαρημένος με κληροδοσία ή τρόπο μπορεί, και μετά την αποδοχή της κληροδοσίας που καταλείφθηκε σ' αυτόν, να αρνηθεί να εκπληρώσει, αν αυτό που παίρνει από την κληροδοσία ο ίδιος δεν επαρκεί για την εκπλήρωση.

Αν σύμφωνα με το άρθρο 1979 στη θέση του βεβαρημένου υπεισέλθει άλλος, αυτός δεν ευθύνεται περισσότερο από τον κληροδόχο.

Άρθρο 2007 - Ελάττωση της κληροδοσίας

Αν η παροχή από την κληροδοσία μειωθεί σύμφωνα με τις διατάξεις για τη νόμιμη μοίρα ή σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, σε περίπτωση αμφιβολίας, ο κληροδόχος έχει το δικαίωμα να μειώσει και αυτός ανάλογα τα βάρη που του έχουν επιβληθεί.

Άρθρο 2008 - Υποκατάσταση

Αν ο διαθέτης, για την περίπτωση που ο πρώτος τιμώμενος δεν αποκτήσει την κληροδοσία, αφήνει το αντικείμενό της σε άλλον, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1810 έως 1812 για την υποκατάσταση κληρονόμου.

Άρθρο 2009 - Υποκατάσταση καταπιστευτική

Η διάταξη του διαθέτη, ότι από ορισμένο χρονικό σημείο ή γεγονός που επέρχεται μετά την απόκτηση της κληροδοσίας, αυτό που κληροδοτήθηκε περιέρχεται σε άλλον (υποκατάσταση καταπιστευτική), ισχύει μόνο για κοινωφελή σκοπό ή υπέρ των εξ αίματος συγγενών του διαθέτη σε ευθεία γραμμή ή έως και τον τρίτο βαθμό σε πλάγια γραμμή, που υπάρχουν κατά το θάνατο του βεβαρημένου πρώτου κληροδόχου. Η υποκατάσταση δεν ισχύει για άλλα περαιτέρω πρόσωπα.

Άρθρο 2010 - Οικογενειακό κληροδότημα

Αν κατά τη θέληση του διαθέτη το αντικείμενο που κληροδοτήθηκε πρέπει να μείνει για πάντα στη δική του οικογένεια, θεωρούνται ότι έχουν τιμηθεί με κληροδοσία κατά υποκατάσταση εκείνοι μόνο από τους συγγενείς του προηγούμενου άρθρου, οι οποίοι θα κληρονομούσαν εξ αδιαθέτου το διαθέτη, αν πέθαινε τότε που πέθανε ο βεβαρημένος πρώτος κληροδόχος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΟΟ ΤΡΟΠΟΣ

Άρθρο 2011

Αν η τελευταία διάταξη περιέχει τρόπο, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 1789, 1967, 1968, 1973, 1974, 1979, 1980, 1989 και 2002.

Άρθρο 2012 - Πρόσωπο για το οποίο γίνεται η παροχή

Ο διαθέτης μπορεί να τάξει τρόπο για ορισμένο σκοπό και να αφήσει στο βεβαρημένο ή σε τρίτον να προσδιορίσει το πρόσωπο στο οποίο θα γίνει η παροχή.

Άρθρο 2013 - Καθορισμός από τον βεβαρημένο ή από τρίτον

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε στον βεβαρημένο και πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, ο καθορισμός γίνεται από αυτόν που άσκησε την αγωγή.

Αν ο καθορισμός του προσώπου ανατέθηκε σε τρίτον, γίνεται με δήλωση προς τον βεβαρημένο. Αν ο τρίτος δεν μπορεί να κάνει τον καθορισμό, ή αν πέρασε άπρακτη η δικαστική προθεσμία που τάχθηκε για το σκοπό αυτό, ο καθορισμός γίνεται από τον βεβαρημένο. Η δικαστική προθεσμία τάσσεται ύστερα από αίτηση και του βεβαρημένου.

Άρθρο 2014 - Ποιός απαιτεί την εκπλήρωση

Την εκτέλεση του τρόπου έχουν δικαίωμα να απαιτήσουν ο εκτελεστής της διαθήκης, ο κληρονόμος, ο συγκληρονόμος και αυτός που ωφελείται άμεσα από την έκπτωση εκείνου που είναι αρχικά βεβαρημένος με τον τρόπο.

Αν η εκτέλεση του τρόπου αφορά το δημόσιο συμφέρον, μπορεί να την απαιτήσει και η δημόσια αρχή.

Άρθρο 2015 - Ακυρότητα του τρόπου

Αν ο τρόπος είναι άκυρος, τότε μόνο είναι άκυρη και η διάταξη υπέρ του βεβαρημένου, όταν αυτό προκύπτει ως θέληση του διαθέτη.

Άρθρο 2016 - Τρόπος αδύνατος

Αν η εκτέλεση του τρόπου γίνει αδύνατη από υπαιτιότητα του βεβαρημένου, εκείνος που θα είχε ωφέλεια από την έκπτωση του αρχικά βεβαρημένου, μπορεί να απαιτήσει, κατά τις διατάξεις για τον αδικαιολόγητο πλουτισμό, να του αποδοθεί ό,τι έχει καταλειφθεί κατά το μέρος που έπρεπε να δαπανηθεί για την εκτέλεση του τρόπου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Άρθρο 2017 - Διορισμός

Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει στη διαθήκη εκτελεστές ένα ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Μπορεί ακόμη να αναθέσει στον εκτελεστή να ορίσει συνεκτελεστές ή διαδόχους του.

Άρθρο 2018 - Ικανότητα

Ο διορισμός εκτελεστή είναι άκυρος, αν αυτός τότε που αποδέχεται το λειτουργήμα είναι ανίκανος ή έχει περιορισμένη ικανότητα για δικαιοπραξία.

Άρθρο 2019 - Έναρξη, αποδοχή, αποποίηση

Το λειτουργήμα του εκτελεστή αρχίζει από την αποδοχή του.

Η αποδοχή και η αποποίηση γίνονται με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η δήλωση είναι άκυρη, αν γίνει πριν από την επαγωγή της κληρονομίας ή με αίρεση ή με προθεσμία.

Ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει συμφέρον, ο πρόεδρος του δικαστηρίου της κληρονομίας ορίζει προθεσμία για να κάνει ο εκτελεστής τη δήλωση αν η προθεσμία περάσει άπρακτη, ο εκτελεστής θεωρείται ότι αποποιήθηκε το λειτουργήμα.

Άρθρο 2020 - Εξουσία του εκτελεστή

Έργο του εκτελεστή είναι η εκτέλεση των διατάξεων της διαθήκης.

Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρήσει κάθε πράξη την οποία ρητά επέτρεψε ο διαθέτης ή είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των διατάξεών του. Με τους ίδιους όρους έχει δικαίωμα να διαχειρίζεται την κληρονομία είτε ολόκληρη είτε κατά ένα μέρος της.

Άρθρο 2021 - Πράξεις με άδεια του δικαστηρίου

Αν στις περιπτώσεις του προηγούμενου άρθρου χρειάζεται να εκποιηθούν ακίνητα της κληρονομίας ή δημόσια χρεόγραφα ή μετοχές ή ομολογίες ανώνυμων εταιριών, ή να συνομολογηθεί δάνειο ή συμβιβασμός, ή να γίνει δαπάνη που υπερβαίνει "τα διακόσια ενενήντα ευρώ", και δεν συναινεί σ' αυτό ο κληρονόμος, ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να επιχειρεί τις πράξεις αυτές ύστερα από άδεια του δικαστηρίου της κληρονομίας. Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Σχόλια: Η εντός " " φράση του πρώτου εδαφίου τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 01.01.2002 με την παρ. 1 άρθρου 3 και με τα άρθρα 4 και 5 Ν. 2943/2001 (ΦΕΚ Α' 203).

Άρθρο 2022

Ο διαθέτης μπορεί με ρητή δήλωση στη διαθήκη να απαλλάξει τον εκτελεστή από τους περιορισμούς του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 2023 - Ευθύνη του εκτελεστή

Στην εκπλήρωση των υποχρεώσεών του ο εκτελεστής ευθύνεται απέναντι στον κληρονόμο κατά τους κανόνες της εντολής για κάθε ζημία της κληρονομίας από πταίσμα του. Σε περίπτωση διαχείρισης έχει υποχρέωση και να λογοδοτήσει.

Περισσότεροι εκτελεστές ευθύνονται για κοινό πταίσμα τους εις ολόκληρον.

Άρθρο 2024 - Περισσότεροι εκτελεστές

Περισσότεροι εκτελεστές ενεργούν όλοι μαζί αν λείπει ένας απ' αυτούς, ενεργούν οι άλλοι μόνοι τους. Σε περίπτωση διαφωνίας αποφασίζει η πλειοψηφία και σε ισοψηφία κρίνει ελεύθερα το δικαστήριο. Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει διαφορετικά.

Καθένας από τους περισσότερους εκτελεστές μπορεί να παίρνει και μόνος του συντηρητικά μέτρα.

Άρθρο 2025 - Αγωγές της κληρονομίας

Ο κληρονόμος ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας.

Ο εκτελεστής της διαθήκης ασκεί τις αξιώσεις της κληρονομίας και ενάγεται για τις αξιώσεις κατά της κληρονομίας εφόσον έχει τη διαχείριση της κληρονομίας ή των σχετικών αξιώσεων.

Άρθρο 2026 - Αξιώσεις κατά της κληρονομίας

Οι αξιώσεις κατά της κληρονομίας ασκούνται κατά του κληρονόμου.

Ο εκτελεστής έχει δικαίωμα να παρέμβει στη δίκη.

Άρθρο 2027 - Αμοιβή

Ο εκτελεστής μπορεί, εφόσον ο διαθέτης δεν διέταξε διαφορετικά, να ζητήσει να του ορίσει το δικαστήριο της κληρονομίας ανάλογη αμοιβή.

Το δικαστήριο ακούει προηγουμένως τον κληρονόμο, εφόσον αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

Άρθρο 2028 - Παύση του λειτουργήματος

Το λειτουργήμα του εκτελεστή παύει αν ο κληρονόμος παρέχει επαρκή εγγύηση, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ότι θα εκτελέσει τις διατάξεις της διαθήκης, για τις οποίες ορίστηκε ο εκτελεστής.

Άρθρο 2029

Το λειτουργήμα του εκτελεστή παύει με το θάνατο ή την επερχόμενη πλήρη ή περιορισμένη ανικανότητά του για δικαιοπραξία.

Άρθρο 2030

Ο εκτελεστής μπορεί να παραιτηθεί οποτεδήποτε, με δήλωση στο γραμματέα του δικαστηρίου της κληρονομίας, ο οποίος συντάσσει σχετική έκθεση. Η παραίτηση γίνεται χωρίς αίρεση ή προθεσμία και γνωστοποιείται στον κληρονόμο.

Άρθρο 2031

Για σπουδαίους λόγους και ιδίως για βαριά παράβαση των καθηκόντων του ή ανικανότητα για διαχείριση, το δικαστήριο μπορεί, ύστερα από αίτηση όσων έχουν συμφέρον, να πάψει τον εκτελεστή αφού προηγουμένως τον ακούσει, αν αυτό δεν είναι αδύνατο ή ιδιαίτερα δύσκολο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΩΡΕΑ ΑΙΤΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Άρθρο 2032 - Έννοια

Αν δωρεά συμφωνηθεί με την αναβλητική αίρεση αν προαποβιώσει ο δωρητής ή αν πεθάνουν συγχρόνως και οι δύο συμβαλλόμενοι, χωρίς να έχει στο μεταξύ ο δωρεοδόχος την απόλαυση των αντικειμένων που δωρίζονται (δωρεά αιτία θανάτου), εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις δωρεές, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει διαφορετικά.

Άρθρο 2033 - Ανάκληση

Ο δωρητής ανακαλεί ελεύθερα τη δωρεά αιτία θανάτου.

Η δήλωση για την ανάκληση γίνεται με συμβολαιογραφικό έγγραφο και γνωστοποιείται στο δωρεοδόχο· εφόσον αφορά δωρεά ακινήτου απαιτείται και μεταγραφή.

Με την ανάκληση η δωρεά αναιρείται αυτοδικαίως.

Άρθρο 2034 - Συμφωνία για το αμετάκλητο

Αν η δωρεά αιτία θανάτου συμφωνήθηκε αμετάκλητη, ανακαλείται μόνο στις περιπτώσεις και με τον τρόπο που ανακαλείται κάθε άλλη δωρεά.

Άρθρο 2035 - Δικαίωμα των δανειστών ή των μεριδούχων

Σε δωρεές αιτία θανάτου, που μειώνουν την περιουσία του δωρητή με αποτέλεσμα να προκαλείται βλάβη στους δανειστές, ή που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα των μεριδούχων, εφαρμόζονται οι διατάξεις για τις κληροδοσίες.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 1

Από την έναρξη ισχύος (εισαγωγή) του Αστικού Κώδικα καταργούνται όλες οι διατάξεις νόμων ή γενικών ή τοπικών εθίμων, που αντιβαίνουν στις διατάξεις του ή στις διατάξεις αυτού του νόμου ή που αφορούν θέματα που ρυθμίζονται απ' αυτούς.

Άρθρο 2

Δεν επηρεάζεται από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα η ισχύς διατάξεων αστικού δικαίου ή ιδιωτικού διεθνούς δικαίου που στηρίζονται σε διεθνείς συμβάσεις, ούτε διατάξεων για δικαιοστάσια ή ενοικιοστάσια.

Άρθρο 3

Στις περιπτώσεις που στην ισχύουσα νομοθεσία γίνεται παραπομπή σε διατάξεις που καταργούνται με το νόμο αυτό εφαρμόζονται στη θέση τους οι αντίστοιχες διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 4

Στις περιπτώσεις που οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα ή του νόμου αυτού εφαρμόζονται και στα γεγονότα ή στις σχέσεις τις πριν από την εισαγωγή του, δεν επηρεάζονται από την εφαρμογή αυτή όσα έχουν λυθεί τελεσίδικα ή με συμβιβασμό.

Άρθρο 5

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται ειδικότερα:

1. Το Διάταγμα της 23 Φεβρουαρίου/7 Μαρτίου 1835 "περί πολιτικού νόμου".
2. Ο Ιόνιος Αστικός Κώδικας και οι νόμοι που τον τροποποιούν.
3. Ο Αστικός Κώδικας της Κρήτης και οι νόμοι που τον τροποποιούν.
4. Τα άρθρα 8 και 9 του νόμου 10 της 26 Μαΐου 1899, που ισχύει στην Κρήτη, για την εισαγωγή δικαστικής νομοθεσίας.
5. Οι διατάξεις που ισχύουν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, της Κρητικής "Δικονομίας επί οικογενειακών και κληρονομικών δικαιών των εν Κρήτη Χριστιανών κλπ." της 16 Απριλίου 1880.
6. Ο Αστικός Κώδικας της Σάμου και οι νόμοι που τον τροποποιούν.
7. Τα άρθρα 1 έως 13 και 91 έως 94 του νόμου Τ-Α' της 29 Οκτωβρίου/15 Νοεμβρίου 1856.
8. Τα άρθρα 2 έως 3 του νόμου 147 της 5 Ιανουαρίου/1 Φεβρουαρίου 1914 "Περί της εν ταις προσαρτωμέναις χώραις εφαρμοστέας νομοθεσίας κλπ.".

Άρθρο 6

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα το άρθρο 4 του νόμου 147 της 5 Ιανουαρίου 1914, ως προς τους Έλληνες ισραηλίτες, καθώς και η δικαιοδοσία πάνω στους Έλληνες ισραηλίτες των θρησκευτικών τους αρχών ή δικαστηρίων για τις υποθέσεις για τις οποίες προβλέπονται τα άρθρα 12 και 13 του νόμου 2456 της 27 Ιουλίου/2 Αυγούστου 1920 "περί ισραηλιτικών κοινοτήτων", όπως τροποποιήθηκαν από μεταγενέστερους νόμους· οι Έλληνες ισραηλίτες διέπονται στο εξής από το κοινό δίκαιο. Οι δίκες όμως που, όταν δημοσιευτεί ο νόμος αυτός, εκκρεμούν στις ισραηλιτικές θρησκευτικές αρχές ή δικαστήρια, για υποθέσεις των διατάξεων που καταργούνται, συνεχίζονται ενώπιόν τους σύμφωνα με τις καταργούμενες αυτές διατάξεις.

Άρθρο 7

Καταργούνται από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα:

1. Τα άρθρα 27, 28, 81 έως 88, 410, 411 και 1088 της Πολιτικής Δικονομίας.
2. Το άρθρο 2 εδ. 4 και 5, καθώς και το άρθρο 3 του νόμου 3222 της 28 Αυγούστου 1924 "περί καταργήσεως του άρθρου 686 της Πολιτικής Δικονομίας".
3. Τα άρθρα 27, 28, 86 έως 93 και 550 της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 8

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα το άρθρο 100 του Εμπορικού Νόμου.

Άρθρο 9

Εξακολουθούν να ισχύουν οι ειδικές διατάξεις, που κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ισχύουν σχετικά με περιορισμούς για την απόκτηση ή την άσκηση αστικών δικαιωμάτων στην Ελλάδα από ξένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Καταργείται από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος ΧΠΑ' της 10/12 Αυγούστου 1861 "περί αναγνώρισεως των γαλλικών ανωνύμων εταιρειών εν Ελλάδι" όπως τροποποιήθηκε με το νόμο -ΚΑ' της 13/17 Μαρτίου 1881.

Άρθρο 10

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος 292 της 27/29 Σεπτεμβρίου 1914 "περί αφανείας".

Ο κηδεμόνας που διορίστηκε σύμφωνα με το άρθρο 18 αυτού του νόμου θεωρείται επίτροπος απόντος και ισχύουν γι' αυτόν οι διατάξεις των άρθρων 1701 έως 1704 του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 11

Διαδικασία για την κήρυξη αφάνειας, που έχει αρχίσει πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, συνεχίζεται και περατώνεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Το τεκμήριο του άρθρου 38 του Κώδικα δεν έχει εφαρμογή στους θανάτους που συνέβησαν πριν από την εισαγωγή του. Οι θάνατοι αυτοί διέπονται ως προς το σημείο αυτό από το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 12

Καταργούνται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα τα άρθρα 1 έως 11, 24 έως 28, 31, 34 έως 38 του νόμου 281 της 21/25 Ιουνίου 1914 "περί σωματείων", καθώς και οι νόμοι που τροποποίησαν τις διατάξεις αυτές. Κατά τα λοιπά εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις του, καθώς και οι ειδικοί νόμοι και οι διατάξεις για κάθε είδους επαγγελματικά και αλληλοβοηθητικά σωματεία, καθώς επίσης και οι νόμοι ή οι διατάξεις για ειδικά νομικά πρόσωπα και ιδίως συνεταιρισμούς και επιμελητήρια. Επίσης εξακολουθεί να ισχύει ο αναγκ. νόμος 2189 του 1940 "περί σωματείων, των ειδικώς ανενγωρισμένων ως φιλανθρωπικών κλπ."

Άρθρο 13

Τα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί νόμιμα κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα εξακολουθούν να υπάρχουν σχετικά με την ικανότητα και τη διοίκηση ή λειτουργία τους εφαρμόζονται σ' αυτά οι σχετικές διατάξεις του Κώδικα.

***Σχόλια:** Σύμφωνα με το άρθρο 33 Ν. 2731/1999 (ΦΕΚ Α' 138), στα νομικά πρόσωπα που έχουν διατηρηθεί σε ισχύ με το παρόν άρθρο συμπεριλαμβάνονται και τα προ της 23.02.1946 συσταθέντα ή λειτουργούντα καθιδρύματα της Καθολικής Εκκλησίας στην Ελλάδα.*

Άρθρο 14

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι νόμοι για την πνευματική ιδιοκτησία, για τα συγγραφικά δικαιώματα σε θεατρικά έργα, καθώς και για το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας.

Άρθρο 15

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι ειδικοί νόμοι που κατά την εισαγωγή του υπάρχουν για την απαγόρευση εμπράγματων δικαιοπρασιών σε ακίνητα, καθώς και για την επικύρωση ή τη ρύθμιση "ανώμαλων δικαιοπρασιών" σε ακίνητα.

Άρθρο 16

Η διάταξη του άρθρου 179 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται και στις δικαιοπραξίες που καταρτίστηκαν πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 17

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται οι νόμοι ΓΥΛΓ' της 27/30 Νοεμβρίου 1909 "περί βραχυπροθέσμων παραγραφών", ΓΧΞ' της 24/26 Μαρτίου 1910 "περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως των περί παραγραφής διατάξεων του ισχύοντος δικαίου" και Γ-ΜΓ' της 2/2 Δεκεμβρίου 1911 "περί παρατάσεως του χρόνου της διετούς παραγραφής του άρθρου 9 του νόμου ΓΥΛΓ' του έτους 1909 "περί βραχυπροθέσμων παραγραφών", καθώς και κάθε άλλη γενική ή ειδική διάταξη αστικού δικαίου σχετική με παραγραφή, που υπάρχει κατά την εισαγωγή του Κώδικα. Εξακολουθούν όμως να ισχύουν οι διατάξεις περί παραγραφής, που αφορούν ειδικά το δημόσιο ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, στα οποία έχει επεκταθεί η εφαρμογή των διατάξεων για την παραγραφή που αφορούν το δημόσιο.

Άρθρο 18

Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για την παραγραφή εφαρμόζονται και στις αξιώσεις που έχουν γεννηθεί αλλά δεν έχουν ακόμη παραγραφεί κατά την εισαγωγή του. Η έναρξη όμως, η αναστολή και η διακοπή της παραγραφής κρίνεται, ως προς τον πριν από την εισαγωγή του Κώδικα χρόνο, σύμφωνα με το δίκαιο που ισχύει έως τώρα.

Αν ο χρόνος παραγραφής του Κώδικα είναι συντομότερος από αυτόν που προβλέπει το έως τώρα δίκαιο, υπολογίζεται ο συντομότερος, από την εισαγωγή του Κώδικα, και αρχίζει από αυτήν. Στην περίπτωση όμως που ο χρόνος παραγραφής του έως τώρα δικαίου συμπληρώνεται νωρίτερα από το συντομότερο που ορίζεται στον Κώδικα, η παραγραφή συμπληρώνεται μόλις περάσει ο χρόνος παραγραφής του έως τώρα δικαίου.

Άρθρο 19

Η διάταξη του άρθρου 281 του Αστικού Κώδικα, εφαρμόζεται και σε γεγονότα και σχέσεις προγενέστερες από την εισαγωγή του.

Άρθρο 20

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι νόμοι για τις οφειλές ή πληρωμές σε ξένο νόμισμα ή συνάλλαγμα, και γενικά οι νόμοι που αποβλέπουν στην προστασία του εθνικού νομίσματος.

Άρθρο 21

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται:

1. Ο νόμος -ΞΕ' της 22/25 Μαΐου 1882 "περί τόκου υπερημερίας", όπως έχει τροποποιηθεί.
2. Τα νομοθετικά διατάγματα της 4/9 Σεπτεμβρίου 1925 και της 11/17 Αυγούστου 1926 περί τόκου, που επικυρώθηκαν με το νόμο 3849 της 4/6 Φεβρουαρίου 1929, καθώς και το άρθρο 2 του ίδιου νόμου.
3. Ο νόμος 5108 της 10 Ιανουαρίου/16 Ιουλίου 1931 "περί τροποποιήσεως των περί νομίμου και συμβατικού τόκου διατάξεων".

Άρθρο 22

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται το άρθρο 1 του ν. ΓΩΛΖ' της 23/25 Ιουλίου 1911 "περί συμβατικού τόκου, τοκογλυφίας κλπ." το άρθρο 3 του νόμου αυτού αντικαθίσταται ως εξής: "Κάθε φορά που ο ισχυρισμός για τοκογλυφία ή αισχροκέρδεια δεν αποδεικνύεται με έγγραφο ή με όρκο που επάγεται αντί για κάθε άλλη απόδειξη, το δικαστήριο μπορεί να παραπέμψει τον ισχυρισμό αυτό σε ιδιαίτερη συζήτηση, οπότε εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 729 εδ. γ' της Πολιτικής Δικονομίας, όπως έχουν τροποποιηθεί. Για να αποδειχθεί ο ισχυρισμός για τοκογλυφία ή αισχροκέρδεια επιτρέπονται και μάρτυρες".

Κατά τα λοιπά εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Κώδικα οι διατάξεις του νόμου αυτού, όπως τροποποιήθηκαν από μεταγενέστερους νόμους.

Άρθρο 23

Εξακολουθεί να ισχύει και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος 677 του 1937 για τα αγροτικά χρέη, και ειδικά το άρθρο 14 του νόμου αυτού για το ποσοστό του τόκου, όπως ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε ή ερμηνεύτηκε αυθεντικά.

Άρθρο 24

Ενοχές από οποιοδήποτε λόγο, που τα παραγωγικά τους αίτια συντελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, διέπονται και μετά την εισαγωγή του από το έως τώρα δίκαιο, ιδίως ως προς τη γένεση, το περιεχόμενο, την έκταση, την ενέργεια και τα αποτελέσματα, την υπερημερία του οφειλέτη ή του δανειστή, το δικαίωμα υπαναχώρησης, την επίδραση στη σύμβαση της απρόοπτης μεταβολής των συνθηκών, την αδυναμία παροχής, το πταίσμα και τα αποδεικτικά μέσα. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και στις ενοχές από δικαιοπραξία υπό αναβλητική αίρεση ή προθεσμία της οποίας η πλήρωση επέρχεται μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 25

Γεγονότα αποσβεστικά των ενοχών του προηγούμενου άρθρου, αν συντελέστηκαν μετά την εισαγωγή του Κώδικα, διέπονται από τις διατάξεις του. Το ίδιο εφαρμόζεται και για την εκχώρηση τέτοιων ενοχών ή την αναδοχή χρέους από τέτοιες ενοχές.

Αποσβεστικός λόγος της ενοχής, ειδικά οριζόμενος στη δικαιοπραξία, διέπεται από το έως τώρα δίκαιο, και αν ακόμη τα γεγονότα του συντελέστηκαν μετά την ισχύ του νέου δικαίου.

Άρθρο 26

Η διάταξη του άρθρου 409 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται και στις συμβάσεις που καταρτίστηκαν πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 27

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις νεότερων ειδικών νόμων, που απαγορεύουν ή περιορίζουν ή κατ' εξαίρεση επιτρέπουν την εκχώρηση απαιτήσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται και απαιτήσεις μισθών, ημερομισθίων, συντάξεων, μερισμάτων ή κάθε είδους βοηθημάτων δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή ιδιωτικών υπαλλήλων.

Άρθρο 28

Η διάταξη του άρθρου 464 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται και στις εκχωρήσεις που έγιναν πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 29

Στις περιπτώσεις όπου στη νομοθεσία που ισχύει ή σε δικαιοπραξίες απαντά ο όρος "συνενοχή" ή "αλληλέγγυα ενοχή", από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα νοείται, για τις έννομες σχέσεις που διέπονται από αυτόν, η ενοχή εις ολόκληρον του Κώδικα.

Άρθρο 30

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται, για τις έννομες σχέσεις, που διέπονται από αυτόν, το άρθρο 867 εδ. 5 της Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 31

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται η διάταξη του άρθρου 45 του νόμου περί χαρτοσήμου.

Άρθρο 32

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις νεότερων ειδικών νόμων που απαγορεύουν ή περιορίζουν τις δωρεές.

Άρθρο 33

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα νεότεροι ειδικοί νόμοι που ορίζουν ιδιαίτερο τύπο ή ιδιαίτερους όρους και περιορισμούς για την πώληση ορισμένων ειδών.

Άρθρο 34

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διατάξεις νεότερων ειδικών νόμων για τη μίσθωση πραγμάτων ορισμένης κατηγορίας ή για ορισμένη χρήση.

Άρθρο 35

Καταργούνται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα:

1. Τα εδάφια 4 και 6 του άρθρου 941 της Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και το εδάφιο 2 του άρθρου 1034, εφόσον αναφέρεται σ' αυτά.

2. Το εδάφιο β' του άρθρου 381 της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας του 1880, καθώς και το εδ. 2 του άρθρου 781 της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας, εφόσον αναφέρεται σ' αυτό.

Άρθρο 36

Η μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα σιωπηρή ανανέωση προϋπάρχουσας μίσθωσης πράγματος ή σύμβασης εργασίας, καθώς και η αναμίσθωση που γίνεται μ' αυτό τον τρόπο, διέπονται από τις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 37

Σε μίσθωση ακινήτου που συμφωνήθηκε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, η εκποίηση του ακινήτου ή η επιβάρυνσή του με εμπράγματο δικαίωμα μετά την εισαγωγή του Κώδικα διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 614 έως 617, διατηρούνται όμως τα λοιπά δικαιώματα του μισθωτή από το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 38

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα όλοι οι νόμοι και τα διατάγματα που αφορούν συλλογικές συμβάσεις εργασίας, καταγγελία συμβάσεων εργασίας ιδιωτικών υπαλλήλων, εργατών, υπηρετών, τεχνιτών, την πληρωμή ή τις κρατήσεις μισθών και ημερομισθίων τους, τις ώρες και τα χρονικά όρια εργασίας, την ανάπαυση της Κυριακής, τα εργατικά ατυχήματα, την ασφάλεια και την υγιεινή των εργαζομένων, τη θέση τους σε περίπτωση επιστράτευσης, ή άλλοι ειδικοί νόμοι που αφορούν τη σύμβαση εργασίας.

Οι διατάξεις των άρθρων 588, 610, 660 έως 664, 670 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται και στις συμβάσεις εργασίας που συνομολογήθηκαν πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 39

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του για την εκτέλεση δημόσιων, λιμενικών, δημοτικών ή κοινοτικών έργων.

Άρθρο 40

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι νόμοι 3505 της 24 Απριλίου/2 Μαΐου 1928, 4487 της 5/10 Μαρτίου 1930 και 5717 της 21/29 Σεπτεμβρίου 1932 περί μεσιτών, όπως τροποποιήθηκαν από μεταγενέστερους νόμους, καθώς και οι ειδικές διατάξεις για τη χρηματιστηριακή μεσιτεία, και ο νόμος 5227 της 26 Ιουλίου/26 Αυγούστου 1931 "περί μεσαζόντων". Η διάταξη του άρθρου 707 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται και στις συμβάσεις μεσιτείας, που συνομολογήθηκαν πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 41

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται τα άρθρα 15, 16, 19 έως 24 και 69 έως 75 του νομοθετικού διατάγματος της 17 Ιουλίου/13 Αυγούστου 1923 "περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών", που εξακολουθεί να ισχύει κατά τα λοιπά.

Καταργείται το άρθρο 1 του νομοθετικού διατάγματος της 28 Απριλίου/7 Μαΐου 1923 "περί μεταρρυθμίσεως διατάξεων περί εταιριών", όπως τροποποιήθηκε με τον αναγκαστικό νόμο 2612 του 1940.

Η ισχύς των διατάξεων του νόμου "περί ανωνύμων εταιριών", που αφορούν τις ανώνυμες μετοχές δεν επηρεάζεται από την εισαγωγή του Κώδικα.

Άρθρο 42

Η διάταξη του άρθρου 766 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζεται και στις εταιρίες που έχουν συσταθεί πριν από την εισαγωγή του.

Άρθρο 43

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις του εφαρμόζονται και στην κοινωνία κατά ιδανικά μέρη, η οποία υπάρχει κατά την εισαγωγή του.

Άρθρο 44

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται τα άρθρα 1 έως 4 του νόμου 5205 της 23/28 Ιουλίου 1931 "περί ευθύνης και προστασίας των ξενοδόχων".

Άρθρο 45

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις των άρθρων 894 έως 896, 898 και 900 εδ. α' εφαρμόζονται και στα ανώνυμα χρεόγραφα που εκδόθηκαν πριν από την εισαγωγή του. Η παραγραφή όμως των απαιτήσεων από τέτοια χρεόγραφα διέπεται από το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 46

Η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 895 του Αστικού Κώδικα θα κανονιστεί με ειδικό νόμο.

Άρθρο 47

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα νεότεροι ειδικοί νόμοι ή διατάξεις που καθιερώνουν ευθύνη για αποζημίωση εξαιτίας πράξεων ή παραλείψεων ή που κανονίζουν ιδιαίτερο τρόπο ή ιδιαίτερους όρους για την αποζημίωση.

Άρθρο 48

Καταργούνται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα τα άρθρα 1 και 2 του νόμου 1699 της 24 Δεκεμβρίου 1918/12 Ιανουαρίου 1919 "περί ικανοποιήσεως του αδικηθέντος κλπ." ως προς τις κολάσιμες πράξεις που διαπράττονται μετά την εισαγωγή του.

Άρθρο 49

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος "περί διακρίσεως κτημάτων" της 21 Ιουνίου/10 Ιουλίου 1837, καθώς και ο νόμος 1339 της 18/28 Απριλίου 1918 "περί ευρέσεως απολωλότων".

Άρθρο 50

Η νομή, η οιονεί νομή ή η κατοχή που υπάρχει κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διέπεται στο εξής, ως προς τα μετέπειτα έννομα αποτελέσματα, ή την προσβολή και προστασία της νομής ή οιονεί νομής ή κατοχής από τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 51

Η απόκτηση κυριότητας ή άλλου εμπράγματος δικαιώματος πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα κρίνεται κατά το δίκαιο που ίσχυε όταν έγιναν τα πραγματικά γεγονότα για την απόκτησή τους.

Άρθρο 52

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι νεότεροι ειδικοί νόμοι που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του σχετικά με τον τρόπο που μεταβιβάζεται η κυριότητα ορισμένης κατηγορίας κινήτων.

Άρθρο 53

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι ειδικοί νόμοι που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του σχετικά με τη διοίκηση και προστασία γενικά των δημόσιων ή εκκλησιαστικών ή μοναστηριακών κτημάτων.

Άρθρο 54

Εξακολουθεί να ισχύει και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος 3741 της 4/9 Ιανουαρίου 1929 "περί ιδιοκτησίας κατ' όροφον".

Άρθρο 55

Το δικαίωμα κυριότητας, που υπάρχει κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, διέπεται στο εξής ως προς την έκταση, το περιεχόμενο, τη δυνατότητα μεταβίβασης, την προστασία και την απόσβεσή του από τις διατάξεις του Κώδικα. Το ίδιο ισχύει και για την κυριότητα σε όροφο ή σε διαμέρισμα ορόφου.

Άρθρο 56

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι νόμοι που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του για τα ιαματικά νερά, τα μεταλλεία, τα ορυχεία και τα λατομεία, οι νόμοι για την αναγκαστική απαλλοτρίωση, καθώς και οι περιορισμοί της κυριότητας από ειδικούς νόμους ή διατάξεις. Επίσης δεν επηρεάζεται η ισχύς διατάξεων αστικού δικαίου, που περιλαμβάνονται στο νόμο "περί σχεδίου πόλεων και κωμών", στο γενικό οικοδομικό κανονισμό, στην αγροτική και δασική νομοθεσία, στη νομοθεσία για τη διανομή γαιών και την αποκατάσταση ακτημόνων ή αγροτών ή κτηνοτρόφων.

Καταργείται με την εισαγωγή του Κώδικα το άρθρο 1 του νομοθετικού διατάγματος της 17/20 Ιουλίου 1923 "περί εκμεταλλεύσεως της δυνάμεως των ρεόντων υδάτων".

Άρθρο 57

Τα εμπράγματα δικαιώματα σε ξένο πράγμα ή δικαίωμα, που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, ισχύουν και στο εξής, και διέπονται, ως προς την έκταση, το περιεχόμενο, τη δυνατότητα μεταβίβασης, την προστασία και την απόσβεσή τους από το έως τώρα δίκαιο. Οι πραγματικές όμως δουλείες, που υπάρχουν πάνω σε ακίνητα διέπονται, από την εισαγωγή του Κώδικα, από τις διατάξεις του.

Άρθρο 58

Το εμπράγματο δικαίωμα εμφύτευσης σε ξένο έδαφος, που υπάρχει κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, διατηρείται και εξακολουθεί να διέπεται από το έως τώρα δίκαιο, ή από τις ειδικές σχετικά μ' αυτό διατάξεις που ισχύουν έως τώρα.

Άρθρο 59

Εμπράγματα δικαιώματα επιφάνειας ή χωριστής κυριότητας, που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα σε φυτεία ή δέντρα ή οικοδομές σε ξένο έδαφος, διατηρούνται και εξακολουθούν να διέπονται από το έως τώρα δίκαιο ή από τις ειδικές σχετικές διατάξεις που ισχύουν έως τώρα.

Άρθρο 60

Αν στις περιπτώσεις των δύο προηγούμενων άρθρων δεν παρέχεται ή δεν παρέχεται πια από ειδικούς νόμους στον κύριο του εδάφους ή στο δικαιούχο της χωριστής κυριότητας ή του εμπράγματος

δικαιώματος στο έδαφος, δικαίωμα εξαγοράς, καθένα από τα δύο μέρη έχει δικαίωμα, από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, να ζητήσει την εξαγορά των δικαιωμάτων του άλλου, πληρώνοντας την αξία τους κατά το χρόνο της εξαγοράς. Η εξαγορά χαρακτηρίζεται ως δημόσια ανάγκη.

Αν υπάρχουν περισσότεροι δικαιούχοι εξ αδιαιρέτου, η αίτηση για την εξαγορά μπορεί, αν αρνούνται οι άλλοι, να υποβληθεί και από τον ένα μόνο, αν αυτός προσφέρεται να πληρώσει ολόκληρο το τίμημα της εξαγοράς. Στην περίπτωση αυτή αναγνωρίζεται με την απόφαση ότι η εξαγορά έγινε υπέρ όλων των δικαιούχων εξ αδιαιρέτου. Εκείνος που πλήρωσε έχει δικαίωμα να απαιτήσει από τους λοιπούς την αναλογία τους στο τίμημα και στα έξοδα, με τον τόκο από τότε που πλήρωσε, και έχει από το νόμο τίτλο για να εγγράψει υποθήκη σε κάθε ακίνητο των υποχρέων.

Άρθρο 61

Η κατά το προηγούμενο άρθρο αίτηση εξαγοράς δικάζεται οριστικά από τον πρόεδρο των πρωτοδικών της τοποθεσίας του ακινήτου, που κρίνει εκ των ενόντων, κατά τη διαδικασία των άρθρων 634 επ. της Πολιτικής Δικονομίας και μπορεί να διατάξει και πραγματογνωμοσύνη. Ο πρόεδρος αποφασίζει, όταν υπάρχουν αιτήσεις και από τα δύο μέρη, αν θα προτιμηθεί για την εξαγορά ο κύριος του εδάφους ή ο δικαιούχος της φυτείας, των δέντρων ή της οικοδομής, καθώς και για το τίμημα της εξαγοράς. Έφεση κατά των αποφάσεων αυτών μπορεί να ασκηθεί, ανεξάρτητα από ποσόν, στον πρόεδρο εφετών της τοποθεσίας του ακινήτου, μέσα σε δεκαπέντε ημέρες από την κοινοποίηση. Ο πρόεδρος εφετών δικάζει σύμφωνα με την ίδια διαδικασία και μπορεί να εξετάσει και νέους μάρτυρες.

Άρθρο 62

Ο πρόεδρος των πρωτοδικών, με την απόφαση που προσδιορίζει το τίμημα, τάσσει προθεσμία για την κατάθεσή του στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Η προθεσμία αυτή, όχι μεγαλύτερη από έξι μήνες, αρχίζει αφότου γίνει τελεσίδικη, σύμφωνα με το προηγούμενο άρθρο, η απόφαση που προσδιορίζει το τίμημα.

Αν το τίμημα κατατεθεί εμπρόθεσμα, ο πρόεδρος εκδίδει απόφαση που δέχεται την αίτηση και επιδικάζει σε εκείνον που εξαγοράζει την πλήρη κυριότητα του εδάφους και της φυτείας ή των δέντρων ή της οικοδομής. Η απόφαση αυτή, ανεξάρτητα από ποσόν, προσβάλλεται με έφεση στον πρόεδρο εφετών της τοποθεσίας του ακινήτου μέσα σε τριάντα ημέρες από την κοινοποίηση. Ο πρόεδρος εφετών δικάζει κατά την ίδια διαδικασία.

Εκείνος στον οποίο επιδικάστηκε η κυριότητα, την αποκτά αφότου μεταγραφεί η απόφαση μετά την τελεσίδικιά της. Τυχόν δικαιώματα τρίτων στο δικαίωμα που εξαγοράζεται, εκτός από την υποθήκη, διατηρούνται. Η υποθήκη που τυχόν υπάρχει στο δικαίωμα που εξαγοράζεται αποσβήνεται και μετατρέπεται σε προσωπική αξίωση για το τίμημα που κατατέθηκε. Υποθήκη που υπάρχει στο δικαίωμα εκείνου που εξαγοράζει διατηρείται και ισχύει στο εξής σε ολόκληρο το νέο ενιαίο ακίνητο. Οι αποφάσεις του προέδρου εφετών, στην περίπτωση αυτού και του προηγούμενου άρθρου, δεν υπόκεινται σε κανένα τακτικό ή έκτακτο ένδικο μέσο.

Άρθρο 63

Αν δεν κατατεθεί εμπρόθεσμα το τίμημα, η απόφαση του προέδρου χάνει την ισχύ της. Νέα αίτηση εξαγοράς από εκείνον που δεν κατέθεσε το τίμημα ή από τους κληρονόμους του, μπορεί να υποβληθεί μόνο αφού περάσουν δύο χρόνια από την πάροδο της προθεσμίας για την κατάθεση του τιμήματος. Μέσα στο διάστημα αυτό το άλλο μέρος μπορεί να ζητήσει την εξαγορά, με την ίδια διαδικασία· εφόσον εκκρεμεί η αίτησή του, δεν εισάγεται η νέα αίτηση εξαγοράς του πρώτου.

Άρθρο 64

Οι διατάξεις του Αστικού Κώδικα για τη χρησικτησία της κυριότητας ή των δουλειών εφαρμόζονται από την εισαγωγή του και στη χρησικτησία που είχε αρχίσει προηγουμένως, εφόσον δεν είχε συμπληρωθεί όταν άρχισε η εφαρμογή του. Η έναρξη όμως, η αναστολή και η διακοπή της χρησικτησίας κρίνεται, ως προς το χρόνο πριν από την εισαγωγή του Κώδικα, σύμφωνα με το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 65

Αν στην περίπτωση του προηγούμενου άρθρου ο χρόνος χρησικτησίας του Αστικού Κώδικα είναι συντομότερος από το χρόνο του έως τώρα δικαίου, από την εισαγωγή του Κώδικα υπολογίζεται ο συντομότερος και αρχίζει από την εισαγωγή του. Σε περίπτωση όμως που ο χρόνος χρησικτησίας του έως τώρα δικαίου συμπληρώνεται νωρίτερα από το συντομότερο χρόνο του Κώδικα, η χρησικτησία συμπληρώνεται μόλις περάσει ο χρόνος του έως τώρα δικαίου.

Άρθρο 66

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται ο Νόμος T- της 29 Οκτωβρίου/6 Νοεμβρίου 1856 "περί μεταγραφής της κυριότητας των ακινήτων και των άλλων επ' αυτών πραγματικών δικαιωμάτων", όπως τροποποιήθηκε, καθώς και ο νόμος της 11/12 Αυγούστου 1836 "περί των υποθηκών", όπως τροποποιήθηκε. Τα διατάγματα όμως που ήδη ισχύουν για την εκτέλεση των νόμων αυτών διατηρούνται και στο εξής ως εκτελεστικά διατάγματα των αντίστοιχων διατάξεων του Κώδικα, εφόσον δεν αντιβαίνουν στις διατάξεις αυτές· τα διατάγματα αυτά μπορούν να τροποποιούνται και να συμπληρώνονται με διατάγματα για την εκτέλεση των σχετικών διατάξεων του Κώδικα.

Εξακολουθούν επίσης να ισχύουν οι νόμοι και τα διατάγματα που αφορούν τη σύσταση βιβλίων μεταγραφών και υποθηκών, καθώς και την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διεύθυνση μεταγραφοφυλακείων ή υποθηκοφυλακείων, και ο νόμος 2431 της 29 Ιουνίου/13 Ιουλίου 1920 "περί ανανέωσης των βιβλίων υποθηκών και άλλων τινών συναφών διατάξεων", εφόσον δεν αντιβαίνουν στις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 67

Στην Κρήτη και στη Σάμο εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, ως εκτελεστικά των αντίστοιχων διατάξεών του, τα εγχώρια διατάγματα που υπάρχουν για την εκτέλεση της νομοθεσίας περί μεταγραφής και υποθηκών, καθώς και οι νόμοι και τα διατάγματα που υπάρχουν για τη σύσταση βιβλίων μεταγραφών και υποθηκών, καθώς και για την οργάνωση, τη λειτουργία και τη διεύθυνση μεταγραφοφυλακείων και υποθηκοφυλακείων, εφόσον δεν αντιβαίνουν στις διατάξεις του Κώδικα. Τα διατάγματα αυτά μπορούν να τροποποιούνται ή να συμπληρώνονται με διατάγματα για την εκτέλεση των διατάξεων του Κώδικα.

Άρθρο 68

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι ειδικοί νόμοι ή οι ειδικές διατάξεις για την υποθήκη ή για το γενικό ή τον ειδικό τίτλο υποθήκης, ιδίως ο νόμος 4112 της 20 Μαρτίου/1 Απριλίου 1929 "περί συστάσεως υποθήκης επί μηχανικών ή άλλων εγκαταστάσεων", ο Νόμος 3743 της 4/9 Ιανουαρίου 1929 "περί των εις την Εθνικήν Κτηματικήν Τράπεζαν παραχωρουμένων υποθηκών επί ακινήτων εν ταις Νέαις Χώραις", και ο νόμος 4031 της 2/5 Μαρτίου 1929 "περί των εις την Εθνικήν Κτηματικήν Τράπεζαν παραχωρουμένων υποθηκών επί ακινήτων εν Περαχώρα, Λουτρακίω και Μπισισίω".

Άρθρο 69

Εξακολουθεί να ισχύει και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα το άρθρο 956 της Πολιτικής Δικονομίας και το άρθρο 373 της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας του 1880, εφόσον δεν αντιβαίνουν στα άρθρα 1294 και 1295 του Κώδικα.

Άρθρο 70

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο Νόμος της 1/6 Δεκεμβρίου 1836 "περί ενεχύρου", όπως τροποποιήθηκε. Διατηρούνται όμως και στο εξής οι ειδικοί νόμοι ή οι διατάξεις για το ενέχυρο και ιδίως για το γεωργικό ενεχυρόγραφο, για το ενέχυρο καπνού, για τα ενεχυροδανειστήρια και τα ενεχυρόγραφα του Νόμου ΒΥΙΗ' της 13 Απριλίου 1896 "περί Γενικών Αποθηκών".

Άρθρο 71

Με ιδιαίτερο νόμο θα καθοριστούν τα σχετικά με το ειδικό δημόσιο βιβλίο που προβλέπει το άρθρο 1214 του Κώδικα.

Σχόλια: Η εντός " " δεύτερη παρ. προστέθηκε από 18.07.1982 με το άρθρο 6 Ν. 1250/1982 (ΦΕΚ Α' 46). Το προεδρικό διάταγμα, το οποίο προβλέπεται στη δεύτερη παράγραφο του παρόντος άρθρου, είναι το Π.Δ. 391/1982 (ΦΕΚ Α' 73).

Άρθρο 72

Η γνωστοποίηση με τον καθημερινό τύπο, που προβλέπει το άρθρο 1369 παρ. 2 του Αστικού Κώδικα, γίνεται στις πόλεις Αθήνα, Πειραιά, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Βόλο, Χανιά, Καλαμάτα, καθώς και σε άλλες πόλεις που θα οριστούν με διάταγμα.

"Με προεδρικά διατάγματα θα οριστούν οι λεπτομέρειες της τέλεσης του γάμου, το περιεχόμενο της πράξης που θα συντάσσεται μετά την τέλεσή του, καθώς και οι λεπτομέρειες σχετικά με τη χορήγηση άδειας γάμου".

Άρθρο 73

Εξακολουθεί να ισχύει και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα το άρθρο 9 του Νόμου 2450 της 24 Ιουλίου/12 Αυγούστου 1920 "περί μέτρων προς περιστολήν της λέπρας" και το άρθρο 4 του αναγκαστικού νόμου 651 της 25/27 Απριλίου 1937 "περί καταπολεμήσεως του τραχώματος και της κληρονομικής συφιλίδος".

Άρθρο 74

Οι γάμοι που έχουν τελεστεί πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα κρίνονται, ως προς το κύρος τους και ως προς τα αποτελέσματα της ακύρωσής τους, σύμφωνα με το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 75

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται ο Νόμος Χ-ΣΤ' της 15/23 Οκτωβρίου 1861 "περί μικτών γάμων".

Οι μικτοί γάμοι που έχουν τελεσθεί έως τη δημοσίευση του Αστικού Κώδικα από ιερέα της ρωμαϊκής καθολικής εκκλησίας θεωρούνται έγκυροι εφόσον δεν έχει εκδοθεί έως τη δημοσίευση του νόμου αυτού αμετάκλητη ακυρωτική απόφαση.

Άρθρο 76

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι προσωπικές σχέσεις των συζύγων από το γάμο κρίνονται, και για τους γάμους που τελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του, κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 77

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται:

1. Ο Νόμος 1340 της 18/27 Απριλίου 1918 "περί εκποιήσεως των προικίων ακινήτων κλπ.", καθώς και ο νόμος 6345 της 15/18 Οκτωβρίου 1934 που τον συμπλήρωσε.

2. Ο νόμος 3237 της 8/10 Δεκεμβρίου 1924 "περί της διεκδικήσεως διατετιμημένων προικίων ακινήτων μετά την λύσιν του γάμου".

Άρθρο 78

Σε περίπτωση γάμου που τελέστηκε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι περιουσιακές σχέσεις των συζύγων και τα σχετικά με την προίκα κρίνονται κατά το έως τώρα δίκαιο. Η προίκα όμως που συνιστάται μετά την εισαγωγή του Κώδικα διέπεται από τις διατάξεις του.

Η διάταξη του άρθρου 1399 εφαρμόζεται και σε γάμο που έχει τελεσθεί πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 79

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι λόγοι του διαζυγίου και τα αποτελέσματά του κρίνονται και για τους γάμους που τελέστηκαν πριν από την εισαγωγή του σύμφωνα με τις διατάξεις του.

Άρθρο 80

Εκκρεμείς δίκες διαζυγίου, στις οποίες δεν έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση έως την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, κρίνονται, ως προς τους λόγους διαζυγίου, κατά το δίκαιο που ίσχυε κατά τη έγερση της αγωγής και ως προς τα αποτελέσματα του διαζυγίου κατά τις διατάξεις του Κώδικα. Στην Κρήτη οι δίκες περί διαζυγίων, που εκκρεμούν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, εξακολουθούν να διέπονται έως το τέλος, τόσο ως προς τη διαδικασία όσο και ως προς την αρμοδιότητα, από το δίκαιο που ισχύει εκεί έως τώρα. Το ίδιο ισχύει και για τις δίκες περί διαζυγίου που εκκρεμούν στην Κρήτη, για τις οποίες έχει εκδοθεί απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου, αλλά χρειάζεται, κατά το έως τώρα δίκαιο, και άλλη διαδικασία στον επίσκοπο. Τα αποτελέσματα όμως του διαζυγίου κρίνονται κατά τις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 81

Για γεγονότα που συνέβησαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα και που αποτελούν κατά τις διατάξεις του λόγο διαζυγίου μπορεί να ζητηθεί διαζύγιο. Στις περιπτώσεις των άρθρων 1441, 1443, 1446 του Κώδικα συνυπολογίζεται και ο χρόνος που πέρασε πριν από την εισαγωγή του. Στην περίπτωση του άρθρου 1445 δεν χρειάζεται να περάσει έτος αφότου δημοσιεύτηκε η απόφαση που κήρυξε την αφάνεια.

Άρθρο 82

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται ο νόμος 2228 της 24 Ιουνίου/2 Ιουλίου 1920 "περί διαζυγίου" και τα άρθρα 51 και 53 έως 59 του Κρητικού νόμου 276 της 20 Δεκεμβρίου 1900 "περί καταστατικού νόμου της εν Κρήτη Ορθοδόξου Εκκλησίας".

Άρθρο 83

Από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα η συγγένεια κρίνεται κατά τις διατάξεις του. Στις περιπτώσεις που, κατά τη νομοθεσία που ισχύει, συνδέονται με τη συγγένεια ορισμένες συνέπειες, εφαρμόζονται οι σχετικές με τη συγγένεια διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 84

Η γνησιότητα του τέκνου, που γεννήθηκε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, κρίνεται κατά το δίκαιο που ίσχυε όταν γεννήθηκε.

Άρθρο 85

Προκειμένου για τέκνα που γεννήθηκαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, η σχέση τους με τους γονείς και τα σχετικά με την πατρική εξουσία, καθώς και τα αποτελέσματά τους, κρίνονται κατά τις διατάξεις του Κώδικα. Αυτό ισχύει ιδίως για την αμοιβαία υποχρέωση διατροφής, τη συναίνεση του γονέα σε γάμο ή σε υιοθεσία του τέκνου, την υποχρέωση του γονέα να προικίσει τη θυγατέρα του, εφόσον ο γάμος γίνεται μετά την εισαγωγή του Κώδικα, την πατρική διοίκηση και την επικαρπία στην περιουσία του τέκνου, έστω και αν η περιουσία αποκτήθηκε πριν από την εισαγωγή του Κώδικα.

Άρθρο 86

Αν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα έχει εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση διαζυγίου, τα σχετικά με την επιμέλεια των κοινών τέκνων των διαζευγμένων διέπονται από το έως τώρα δίκαιο. Η διάταξη όμως του άρθρου 1524 του Κώδικα εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή.

Άρθρο 87

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται το νομοθετικό διάταγμα της 14/17 Ιουλίου 1926 "περί καταστάσεως εξωγάμων τέκνων".

Τα εξώγαμα τέκνα που γεννήθηκαν πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διέπονται, ως προς τη σχέση τους με τη μητέρα και το γεννήτορα, και ιδίως ως προς την αξίωση να αναγνωρισθεί η πατρότητα και ως προς τα αποτελέσματά της, από το έως τώρα δίκαιο.

Για τα εξώγαμα αυτά τέκνα η σχέση της μητέρας με το γεννήτορα κρίνεται επίσης κατά το έως τώρα δίκαιο.

Άρθρο 88

Η αναγνώριση ή η νομιμοποίηση τέκνου και η υιοθεσία που έγινε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διέπονται, ως προς το κύρος τους και τα έννομα αποτελέσματα, από το έως τώρα δίκαιο.

Η δικαστική νομιμοποίηση τέκνου μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, στην περίπτωση του άρθρου 1564, μπορεί να γίνει και με βάση διαθήκη ή δημόσιο έγγραφο προγενέστερο από την εισαγωγή του Κώδικα.

Άρθρο 89

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται ο νόμος ΧΠΘ' της 17/23 Αυγούστου 1861 "περί ανηλίκων, επιτροπείας, χειραφεσίας και κηδεμονίας αυτών", όπως τροποποιήθηκε.

Άρθρο 90

Η επιτροπεία, η κηδεμονία και η δικαστική αντίληψη, που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διέπονται στο εξής από τις διατάξεις του Κώδικα και διεξάγονται σύμφωνα με αυτές. Ο επίτροπος, ο παρεπίτροπος και ο σύμβουλος ή ο κηδεμόνας ή ο αντιλήπτορας, που υπάρχει κατά την εισαγωγή του Κώδικα, διατηρεί αυτή την ιδιότητα.

Άρθρο 91

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται το άρθρο 23 αριθ. 6 και 7, καθώς και τα άρθρα 25 και 26 του Ποινικού Νόμου, και το άρθρο 25 του νόμου Γ-ΜΔ' της 2 Δεκεμβρίου 1911/5 Ιανουαρίου 1912 "περί φυγοδικίας".

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Κώδικα οι διατάξεις του νόμου ΨΜΒ' του 1862 για τον προσωρινό διαχειριστή.

Άρθρο 92

Οι σχέσεις του κληρονομικού δικαίου, αν ο κληρονομούμενος πέθανε πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, κρίνονται και στο εξής κατά το έως τώρα δίκαιο. Οι διατάξεις όμως για τον κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομίας και τους εκτελεστές διαθήκης εφαρμόζονται από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα και στις προηγούμενες αποβιώσεις. Οι κηδεμόνες ή οι εκτελεστές που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του Κώδικα συνεχίζουν το λειτούργημά τους.

Άρθρο 93

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται και για το παρελθόν όλες οι ιδιωτικές ποινές ή οι περιουσιακές απώλειες και στερήσεις του βυζαντινορωμαϊκού δικαίου από τη δευτερογαμία ή από την παράβαση του πένθιμου ενιαυτού, που ίσχυαν έως την εισαγωγή του Κώδικα, καθώς και οι επακόλουθες ανικανότητες και οι περιορισμοί για την κτήση ή τη διάθεση. Περιουσιακές όμως απώλειες που είχαν ήδη επέλθει κατά την εισαγωγή του Κώδικα, επειδή είχε μεσολαβήσει δεύτερος γάμος ή παράβαση του πένθιμου ενιαυτού, δεν αναιρούνται.

Άρθρο 94

Η σύνταξη ή η ανάκληση διάταξης τελευταίας βούλησης πριν από την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα διέπεται, ως προς τον τύπο και την ικανότητα του διαθέτη, από το έως τώρα δίκαιο, και αν ακόμη ο διαθέτης πέθανε μετά την εισαγωγή του Κώδικα.

Άρθρο 95

Οι διατάξεις των άρθρων 1923 παρ. 2 και 2009 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται και σε καταπίστευμα ή κληροδότημα που διατάχθηκε από διαθέτη που πέθανε πριν από την εισαγωγή του Κώδικα. Σε κάθε όμως περίπτωση μένουν έγκυρα τα καταπιστεύματα ή τα κληροδοτήματα υπέρ κοινωφελούς σκοπού ή υπέρ προσώπων που κατά την εισαγωγή του Κώδικα έχουν γεννηθεί και βρίσκονται στη ζωή.

Οι διατάξεις των άρθρων 1929, 1930 και 2010 εφαρμόζονται και σε οικογενειακό καταπίστευμα ή κληροδότημα που διατάχθηκε από διαθέτη που πέθανε πριν από την εισαγωγή του Κώδικα. Πέρα από τα πρόσωπα της οικογένειας που αναφέρονται στα άρθρα αυτά, το καταπίστευμα ή το κληροδότημα αυτό ισχύει για τα πρόσωπα που αναφέρονται στη Νεαρά 159 κεφ. 3 του Ιουστινιανού, μόνο αν τα πρόσωπα αυτά έχουν γεννηθεί και βρίσκονται στη ζωή κατά την εισαγωγή του Κώδικα.

Άρθρο 96

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργείται ο νόμος ΓΨΠ' της 14/18 Μαΐου 1911 "περί διαθηκών". Τα διατάγματα που εκδόθηκαν για την εκτέλεσή του διατηρούνται και ισχύουν ως εκτελεστικά των αντίστοιχων διατάξεων του Κώδικα, εφόσον δεν αντιβαίνουν σ' αυτές· τα διατάγματα αυτά μπορούν να τροποποιηθούν ή να συμπληρωθούν με διατάγματα για την εκτέλεση των σχετικών διατάξεων του Κώδικα.

Καταργείται επίσης με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος 2310 της 26 Ιουνίου/3 Ιουλίου 1920 "περί της εξ αδιαθέτου διαδοχής", ο νόμος 2230 της 24/29 Ιουνίου 1920 "περί καταργήσεως του Φαλκιδίου νόμου κλπ." και οι νόμοι που τον τροποποιούν και τον ερμηνεύουν.

Άρθρο 97

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται, ως προς τις μεταγενέστερες αποβιώσεις, το άρθρο 358 του Ποινικού Νόμου, καθώς και η κληρονομική ανικανότητα του ένοχου γονέα, που αναγράφεται στο άρθρο 281 του Ποινικού Νόμου.

Άρθρο 98

Με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα καταργούνται, ως προς τις μεταγενέστερες αποβιώσεις, τα άρθρα 553 εδ. 5, 560, 582 εδ. 5, 756 εδ. 3, 791 εδ. 5, 817 εδ. 2 και 1074 έως 1079 της Πολιτικής Δικονομίας, καθώς και τα αντίστοιχα άρθρα 475 εδ. 5, 479, 817 έως 820 της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας.

Άρθρο 99

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα οι διατάξεις που υπάρχουν κατά την εισαγωγή του για την κληρονομία κληρικών και μοναχών.

Άρθρο 100

Καταργείται με την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο νόμος 1337 της 20 Απριλίου/13 Σεπτεμβρίου 1918 "περί του εξ αδιαθέτου κληρονομικού δικαιώματος του Κράτους κλπ." και το εκτελεστικό του Β.Δ. της 7/19 Σεπτεμβρίου 1918.

Άρθρο 101

Εξακολουθεί να ισχύει και μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα ο αν. νόμος 2039 της 19/24 Οκτωβρίου 1939 "περί τροποποιήσεως, συμπληρώσεως και κωδικοποιήσεως των νόμων περί εκκαθαρίσεως και διοικήσεως των εις το Κράτος και υπέρ κοινωφελών σκοπών καταλειπομένων κληρονομιών, κληροδοσιών και δωρεών".

Άρθρο 102

(Το παρόν άρθρο παραλείπεται διότι είναι πλέον άνευ αντικειμένου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 103

Ο νόμος αρχίζει να ισχύει δέκα ημέρες μετά τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 104

Για πράξεις και παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου, που ανάγονται σε έννομες σχέσεις του ιδιωτικού δικαίου ή σχετικές με την ιδιωτική του περιουσία, το δημόσιο ευθύνεται κατά τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα για τα νομικά πρόσωπα.

Άρθρο 105

Για παράνομες πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων του δημοσίου κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας που τους έχει ανατεθεί, το δημόσιο ενέχεται σε αποζημίωση, εκτός αν η πράξη ή η παράλειψη έγινε κατά παράβαση διάταξης που υπάρχει για χάρη του γενικού συμφέροντος. Μαζί με το δημόσιο ευθύνεται εις ολόκληρον και το υπαίτιο πρόσωπο, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων για την ευθύνη των υπουργών.

106

Οι διατάξεις των δύο προηγούμενων άρθρων εφαρμόζονται και για την ευθύνη των δήμων, των κοινοτήτων ή των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου από πράξεις ή παραλείψεις των οργάνων που βρίσκονται στην υπηρεσία τους.

Άρθρο 107

Όσοι διοικούν σωματεία πρέπει να είναι Έλληνες πολίτες.

Προκειμένου για σωματείο στο οποίο, εξαιτίας του σκοπού του, μετέχουν αναγκαστικά και αλλοδαποί, μπορεί να επιτραπεί, με διάταγμα που υπόκειται σε ανάκληση, η συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο και αλλοδαπών σε ίσο αριθμό με τους Έλληνες.

Άρθρο 108

Προκειμένου για αλληλοβοηθητικά ή επαγγελματικά σωματεία το μέλος μπορεί, για την πληρωμή της εισφοράς του, να ενάγεται από το σωματείο κατά τη διαδικασία του νόμου Γ-ΟΔ' της 31 Δεκεμβρίου 1911/3 Ιανουαρίου 1912 "περί εκδικάσεως των μεταξύ εργατών και εργοδοτών διαφορών κλπ.". Το σωματείο σ' αυτή τη διαδικασία έχει θέση εργάτη.

Κατά τη διαδικασία αυτή ενάγεται το ίδιο σωματείο από το μέλος, για αξίωση χρηματικής ή άλλης παροχής. Το σωματείο έχει τότε θέση εργοδότη.

Άρθρο 109

Με διάταγμα, ύστερα από πρόταση των υπουργών Δικαιοσύνης, Οικονομικών και Εθνικής Οικονομίας, ορίζεται κάθε φορά το ποσοστό του νόμιμου τόκου ή του τόκου υπερημερίας. Με όμοιο διάταγμα μπορεί να ορίζεται το ανώτατο κάθε φορά ποσοστό τόκου που οφείλεται από δικαιοπραξία. Προκειμένου για οφειλή από δικαιοπραξία, ο συμφωνημένος με αυτή θεμιτός τόκος ισχύει και για την υπερημερία που επήλθε, αν είναι ανώτερος από τον τόκο υπερημερίας. Εξακολουθούν να ισχύουν οι ειδικές διατάξεις που κανονίζουν διαφορετικά το ποσοστό ή την έναρξη του τόκου ως προς τις οφειλές ή τις απαιτήσεις του δημοσίου, των δήμων, των κοινοτήτων ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Άρθρο 110

Πιστωτικά καταστήματα, που χορηγούν δάνεια με κεφάλαια που προέρχονται από έντοκα ομολογιακά δάνεια, επιτρέπεται να συνομολογούν προκαταβολικά, για τα δάνεια που χορηγούν, ότι οι τόκοι γίνονται αυτοδικαίως τοκοφόροι ύστερα από εξάμηνη καθυστέρηση.

Άρθρο 111

Οι έμποροι έχουν δικαίωμα για τις μεταξύ τους απαιτήσεις, από εμπορική και για τους δύο αιτία, να αξιώσουν τόκο από την ημέρα που το χρέος έγινε απαιτητό. Με τη διάταξη αυτή δεν μπορούν να ζητηθούν και τόκοι τόκων.

Για απαίτηση της προηγούμενης παραγράφου μπορούν να συμφωνηθούν ή να απαιτηθούν με αγωγή τόκοι σε οφειλή τόκων ενός τουλάχιστον εξαμήνου.

Άρθρο 112

Αν υπάρχει αλληλόχρεος λογαριασμός μεταξύ προσώπων το ένα τουλάχιστον από τα οποία είναι έμπορος, από την ημέρα που ο λογαριασμός αυτός έκλεισε, το κατάλοιπο είναι αυτοδικαίως τοκοφόρο, έστω κι αν ο λογαριασμός περιέχει κονδύλια από τόκο που οφείλεται για διάστημα μικρότερο από ένα έτος.

Ο αλληλόχρεος λογαριασμός κλείνει περιοδικά κάθε εξάμηνο, εκτός αν συμφωνήθηκε διαφορετικά, όχι όμως και σε διαστήματα μικρότερα από ένα τρίμηνο. Καθένα από τα μέρη μπορεί οποτεδήποτε, με καταγγελία του, να θεωρήσει ότι ο λογαριασμός έκλεισε οριστικά, οπότε ο δικαιούχος του καταλοίπου έχει δικαίωμα να το απαιτήσει αμέσως.

Άρθρο 113

Αγρομίσθωση για την καλλιέργεια καπνού μπορεί να συμφωνηθεί και για μια μόνο καλλιεργητική περίοδο.

Άρθρο 114

Η ισχύς του νόμου ΓΛΝ' της 4/5 Δεκεμβρίου 1911 "περί της εκ των αυτοκινήτων ευθύνης", όπως τροποποιήθηκε από νεότερους νόμους, επεκτείνεται σε όλο το Κράτος.

Άρθρο 115

Τα άρθρα 653 έως 659 του Εμπορικού Νόμου αντικαθίστανται ως εξής:

"Με την επιφύλαξη της διάταξης της τρίτης παραγράφου του άρθρου 1398 του Αστικού Κώδικα, όταν πτωχεύει ο ένας από τους συζύγους, κάθε περιουσιακό στοιχείο που αποκτήθηκε από τον άλλο, ύστερα από την τέλεση του γάμου και μέσα στα δύο τελευταία χρόνια πριν από την παύση των πληρωμών, τεκμαίρεται υπέρ της ομάδας των δανειστών ότι ανήκει στο σύζυγο που πτώχευσε, εκτός αν αποδειχθεί ότι η απόκτησή του από τον άλλο σύζυγο δεν έγινε με χρήματα ή με άλλα μέσα αυτού που πτώχευσε ούτε προέρχεται από δωρεά του τελευταίου.

Η διάταξη αυτού του άρθρου έχει εφαρμογή στις πτωχεύσεις που κηρύσσονται ύστερα από την ισχύ αυτού του νόμου ανεξάρτητα από το χρόνο τέλεσης του γάμου".

Άρθρο 116

Η κατά το άρθρο 23 του νόμου 2430 της 29 Ιουνίου/14 Ιουλίου 1920 "περί ληξιαρχικών πράξεων" συντασσόμενη ληξιαρχική πράξη θανάτου, εκτός από όσα στοιχεία ορίζονται σ' αυτήν, πρέπει να περιέχει, με το όνομα και την ηλικία, τα τυχόν ορφανά ανήλικα τέκνα που άφησε το πρόσωπο που πέθανε.

Άρθρο 117

Σε περίπτωση χρηματικής κατάθεσης σε κοινό λογαριασμό του νόμου 5638 της 31 Αυγούστου/7 Σεπτεμβρίου 1932 "περί καταθέσεως εις κοινόν λογαριασμόν" η κατάθεση, αν με αυτήν πραγματοποιήθηκε δωρεά, κρίνεται ως προς το δικαίω της νόμιμης μοίρας ως δωρεά, εφόσον πρόκειται για κληρονομία καταθέτη που πέθανε μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα.

Άρθρο 118

Το δημόσιο θεωρείται πάντα κληρονόμος με το ευεργέτημα της απογραφής, χωρίς να έχει υποχρέωση να κάνει σχετική δήλωση ή να συντάξει απογραφή, και δεν υπόκειται σε έκπτωση από το ευεργέτημα αυτό.

Τη βεβαίωση του άρθρου 1868 του Αστικού Κώδικα ζητεί ο Υπουργός των Οικονομικών μέσω του οικονομικού εφόρου, και εφαρμόζονται αναλόγως τα άρθρα 8 έως 24, 26, 27, 30 έως 34 και 140 έως 141 του αναγκαστικού νόμου 2039 της 24 Οκτωβρίου 1939.

Με διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης και Οικονομικών, θα κανονιστούν τα σχετικά με τη διοικητική εποπτεία στους κηδεμόνες σχολαζουσών κληρονομιών, οι λεπτομέρειες της διαχείρισης και ο τρόπος της εκκαθάρισής τους, καθώς και τα σχετικά με την αμοιβή των κηδεμόνων αυτών.

Άρθρο 119

Περιουσία που τάχθηκε για κοινωφελή σκοπό με δωρεά μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, ή με διάταξη τελευταίας βούλησης προσώπου που πέθανε μετά την εισαγωγή του Αστικού Κώδικα, αποκτά νομική προσωπικότητα ως αυτοτελές ίδρυμα, κατά την έννοια του άρθρου 95 του Α.Ν. 2039/1939, μόνο με διάταγμα και κατά τους όρους των διατάξεων του Αστικού Κώδικα. Ωστόσο εκδοθεί τέτοιο διάταγμα η εκκαθάριση και η διαχείριση της περιουσίας γίνεται κατά τις διατάξεις του νόμου αυτού.

Άρθρο 120

Δικαστήριο της κληρονομίας, με την έννοια των διατάξεων του Αστικού Κώδικα, θεωρείται το δικαστήριο του τόπου της τελευταίας κατοικίας του κληρονομούμενου, και αν δεν αποδεικνύεται η κατοικία, της τελευταίας διαμονής του, και αν ούτε διαμονή στην Ελλάδα αποδεικνύεται, το δικαστήριο της πρωτεύουσας του Κράτους.

Άρθρο 121

"Στις περιπτώσεις των άρθρων 42, 46, 79, 105, 111, 1350 παράγραφος 2, 1352 εδ. β', 1368, 1407, 1441, 1457, 1458, 1522, 1525, 1526, 1532, 1533, 1660 έως 1663, 1667, 1865, 1866, 1868, 1908, 1913, 1917 παράγραφος 2, 1919, 1920, 1956, 1965, 2021, 2024, 2027, 2028, 2031 του Αστικού Κώδικα, καθώς και σε κάθε δίκη που αφορά την υιοθεσία, την επιτροπεία, τη δικαστική συμπάρσταση ή την επιμέλεια ξένων υποθέσεων, εφαρμόζεται η διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας."

Σχόλια: Το παρόν άρθρο, αντικαταστάθην με το άρθρο 30 Ν. 1329/1983 (ΦΕΚ Α' 25) και με το άρθρο 31 Ν. 2447/1996 (ΦΕΚ Α' 278), τίθεται όπως αντικαταστάθηκε από 23.12.2002 με το άρθρο τέταρτο Ν. 3089/2002 (ΦΕΚ Α' 327).

Άρθρο 122

(Καταργήθηκε με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο είναι άνευ αντικειμένου μετά την κατάργηση της Πολιτικής Δικονομίας και της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ

Άρθρο 123

(Καταργήθηκε με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο είναι άνευ αντικειμένου μετά την κατάργηση της Πολιτικής Δικονομίας και της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ

Άρθρο 124

(Καταργήθηκε με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο είναι άνευ αντικειμένου μετά την κατάργηση της Πολιτικής Δικονομίας και της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ

Άρθρο 125

(Καταργήθηκε με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ).

Σχόλια: Το παρόν άρθρο είναι άνευ αντικειμένου μετά την κατάργηση της Πολιτικής Δικονομίας και της Κρητικής Πολιτικής Δικονομίας με το άρθρο 1 ΕισΝΚΠολΔ

Άρθρο 126

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).

Άρθρο 127

(Το παρόν άρθρο καταργήθηκε με το άρθρο 53 ΕισΝΚΠολΔ).